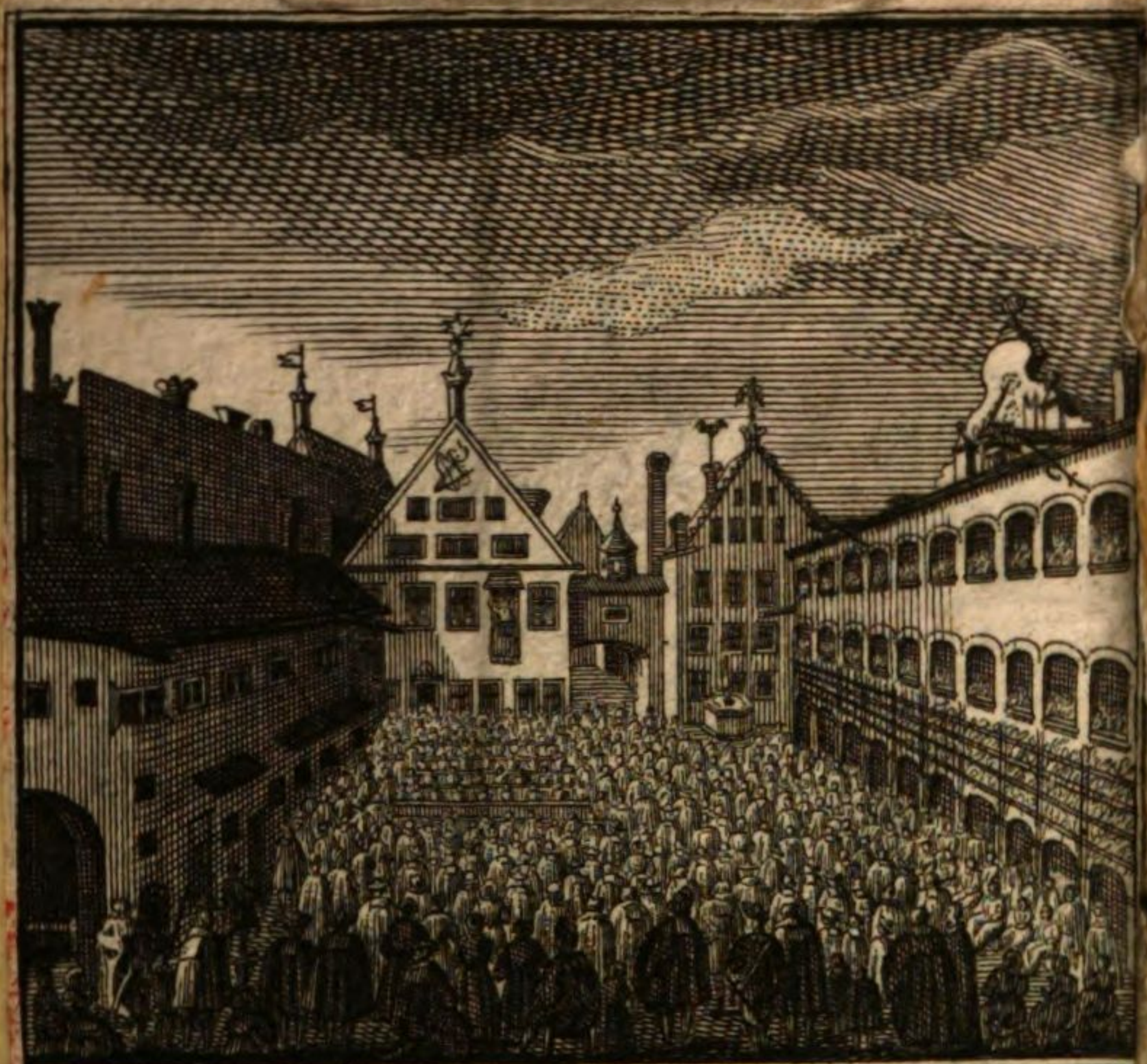




Ex Bibliotheca
Collegii Evangelici,
Aug. Vindel.

Spew

1950





C. A. Ruperti
MERCURIUS
EPISTOLARIS.

CHRIST. ADAMI

RUPERTI

MERCURIUS

EPISTOLARIS,

Sive

INSTITUTIO

EPISTOLICA,

Varii, neque ignobilis ar-
gumentū Epistolas, Formulas,

Descriptiones, Testimonia, Di-
spositionesq; exhibens,)

juxta

Indicem quintuplicem.

(Præmittitur de occasione hujus-
dem, & nonnullis

*Styli epistolici virtutibus ac
vitiis*

DIALOGISMUS,

Editio tertia emendatior.

NORIBERGÆ,

Sumptibus JOH. DANIELIS TAUBERI,

Anno M DC LXX.





HUMANE LECTOR!

Posthumum Tibi damus libellum,
semper à doctis bonisq; vehemen-
ter expectatum: Hinc nos libido ma-
xima invasit ejus imprimendi, sine
mora. Sed (quæ rerum humanarum
conditio est) depravatum inertis ama-
nentium desidia exemplum, typo-
graphi operas indies retardavit; donec
ab homine doctissimo, auditore olim
affectatoreque RUPERTI P. M. per-
fectæ scriptonis, *cumulatæq; lectionis*,
codicem facile nacti sumus; mirum in
modum adjuvantem, quicunque in o-
peris erant. Impium verò sit, & gra-
to homine indignum, præclara *Ejusdem*
additamenta, à variis excerpta aucto-
ribus, silentium sipario involvisse; Cui
haud sanè vulgares gratias debemus, li-
cet ob singularem modestiam annota-
tiones suas, admirando studio colle-
ctas sæpius recusandi. Curiales *fraudem*
pian vocant: at scire eam desideras?

lenſim ſine ſenſu, & tantum non fur-
tim extorſimus ea, ſine quibus nudi
ſæpe *Descriptionum* tituli exſtitiffent.
Numquid verò negligentia culpa in
ipſo Auctore (quem omnes viritum
prædicant) fortaffe reſidebat? Bona
verba, quæſumus! Auditorum enim
ignavæ (vel ut mollius dicam) laſſatæ
ac remiſſæ manus omnem cauſam ſu-
ſtinebant: Inde Vir ſummi laboris ſum-
mæque indiſtriæ ea ſæpe ^{ἀνὰ τὴν ἐκείνου} omi-
ſit, quæ ſcripturis ad calamum præire,
animus erat. De cætero mirari deſine,
quod ſi recentiores; nibi auctores al-
legatos reperias; quorum ſcripta **RU-**
PERTUS noſter nec manibus, neque
oculis (dicente Comico) uſurpaverat
ſuis; plurima enim (ceu diximus) e-
notavit, & ex abundanti adjecit, *Ami-*
cus ille, cujus operam ac ſedulitatem
laudare quidem poſſumus; ſatis verò
non poſſumus.

Super hæc, qui ſuis ſtant judiciis,
Excerpta è *Casaubono* vocant; *Formulas*
ſaltim arbitrio conjecturæq; ſuæ com-
mittentes; at verò Tu juraveris, iſtis
non liquere, præter *Ciceronem*, *Sene-*

cam, Plinium, Symmachum, Nazianzenum, Plautum, Virgilium, Tacitum, Vellejum, Ammianum, Lampridium, Mamertinum, Minutium, Felicem, veteres; e neotericis quoque Scriptoribus non solum Casaubonum, (cujus epistolas juxta novam, in quantum fieri quidem potuit, editionem citatas, ne ignores, velim) sed & Erasmus, Politianum, Scaligerum, Lipsium, Puteanum, Manutium, Douzam, Heinsium, Baudium, Berneggerum, Wovverum, Barclajum; aliorumque doctissimorum virorum manuscriptas & ineditas adhuc, magnum huic rei incrementum dedisse. Hunc ipsam denique omnibus fructuosissimum scito libellum,

*Atque legi dignum JUVENIQUE,
VIROQUE, SENIQUE!*

Ceu justus rerum æstimator, DIERHARTUS, facile & candidè de eo existimavit. Verum Institutionis hujus epistolice in privato (vox barbara) collegio prælectæ natales fortè ignoras? cœpit eam in Altdorfina Historiarum Professor incomparabilis Cal. Octobr. A. S. clc lcc XLII. & absolvit a. d. 15.

Cal. Febr. anno sequente. Si quid hinc
inde turbatum esset, ut sit in libris re-
censendis, Auctoris tamen Tu nullum
delictum arbitreris; cujus *αὐτόν* *φόν*
(quod in edendis Ejusdem operibus hi-
storico-politicis ferè omnibus residu-
um adhuc est) nos deficiebat. Inte-
rea his frui Lector! quæ *secun-*
da emisimus cura.



In Epistolographiam

Viri longè Clarissimi,

DN. CHRIT. ADAMI
RUPERTI Professoris quon-
dam Altorfini celeberrimi,

Amici desideratissimi.

Non semper nobis licet una vivere
gleba:

Distrahimur; quò nos Fata superna
trahunt.

Hunc tenet Ausoniæ nitor; istum Gal-
lica Peitho

abripit; & quemvis propria vota
vocant.

At

At licet abjuncti simus : tamen omni-
bus unà ,

perscriptis animi sensibus, esse licet.
Qui verò calamis scribatur Epistola do-
ctis ,

RUPERTUS, seculi gloria rara,
docet.

Hicce legi dignus juvenique viroque
senique :

Cujus ut edantur plura relictà , pre-
cor.

Scribeb. Noribergæ ,

Johannes Michael Dilherrus,

SS. Theol. & Phil. P.P. Gymnasii

Director, & Pastor ad S. Sebaldi.



EPIGRAMMA

In

Mercurium Epistolarem.

Quolibet è ligno, vel libro, credite ! non
fit

Mercurius : Curius quolibet ex ho-
mine.

Mercurios simulare nequit grex nescius
artis ,

Qui Curios simulat : Quid simulator in-
ers ?

Hermes ut varios sensus , interprete lin-
gua,

Explicat ; ut merces venditat eloquio :
Sic & amicorum profert ænigmata noster
Mercurius ; tacite mentis & ipse notas
Edocet, affatu liquido commercia tractans
Verborum ; totus nil nisi Mercurius !
Nuntius hic hominum, ceu nuntius ille
Deorum :

Dicitur hic Logius , dicit & illo λόγος.
Ægyptus didicit Cyllenes prole magistrâ,
Litera quæ fieret ? Teutona discit idem
Gens quoq; Mercurio doctore : Promethea
plectens

Idem sub Scythica rupe ligavit eum :
Invidiam , novus hic constringet perpete
vinclo,
Caucaseo dignam carcere , MERCU-
RIUS !

fec.

CHRISTOPHORUS ARNOLD,
Eloq. Poës. & Græc. Ling.
P.P.&V.D.M.

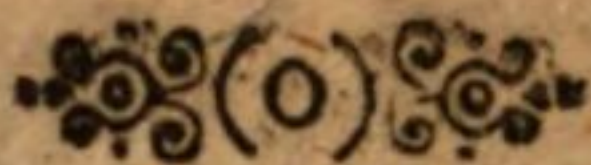
DIA-



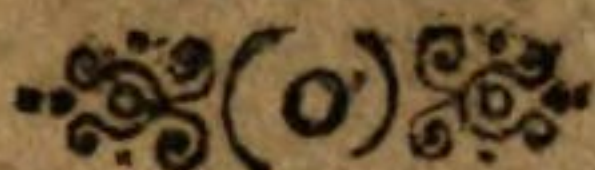
DIALOGISMUS

*De occasione hujus Institutionis,
virtutibus nonnullis & vitiis styli
epistolici.*

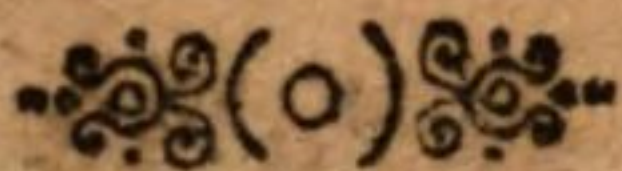
SUB maturitatem proximi
veris, cum molliores Favonii terris
increbrescerent, & viis è solutâ hyeme
minus lutulentis ad excursiones quisq;
solicitaretur, etiam me voluptas inces-
sit, antri hujus Trophoniani fastidium
deambulatione aliquâ expugnandi. Sic
enim sentio, tum oppidum istud *Alt-
dorsum*, tum alias civitates appellari
posse, quæ jurgis discissæ, delationum
studiosæ, falsimoniarum architectæ, &
ut alienis oculis animam intertrahere de-
beant, peritæ (ne de gravioribus dicam)
ridendi & jocandi libidinem haud dif-
ficulter compescunt. Dum igitur su-
periori portâ, quâ *Noribergam* itur, e-
gressus, flexâ ad sinistram viâ, per a-
gros Australi oppidi parti obversos, ad
usque definentia eorum confinia per-
venio; ac dum reditum meditor, satis



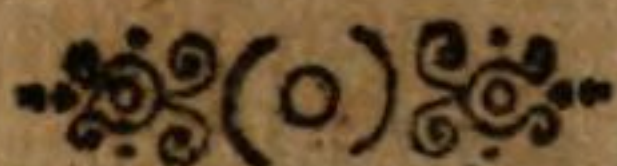
prolixam pro valetudine meâ deambulationē eam ratus, ecce subiectæ vallis amœnitas, & montanæ sylvulæ umbra, cum oculorum acie vicit & mentem. Itaque prolato contra Medicorum scitum voluptatis meæ termino, in vallem & sylvam, ac tandem per præcipitem abruptumque decursum, ad pedem usque montis non possunt dicere descendo, sed ruo: ubi in sinistrum latus, quo ab alio monte interfecatur ad *celebrati nominis fonticulum*, frigidissimo de saxis latice ebullientem, reflecto: Tùm verò animus meus hilaritate frui ad invidiam usque magnâ; ac primùm miratus tramitem æquum, suburratum, spaciosiorem, & ne arenâ cedente sequeretur ruina, septo munitum: qui olim angustus, pendulus, & inæqualium prominentiâ stirpium asperatus, pedem impactum crucentârat; dein elatum circa scaturigem *terreum sedile*, omni *Cræforum plumâ* delicatius, ac desuper ramorum inflexorum viride tegumentum, *Dignas*, exclamo, *Orphei Amphionisve lyra* elegantif-



affirmas manus! digna corollis capita,
quas horum locorum præfides Nym-
phæ suis manibus texant! Et cum hac
acclamatione confidenti, refrigerii be-
neficium, quod fonticulus exhalabat,
priorēs voluptates magis magisque
commendare videbatur. Parum ab-
fuit, quin loci gratiam cum nobilissi-
mis *Paradis*, & illā Byzantinis Impe-
ratoribus æstimatā *Propontide* conter-
rem; certē scaturiginem laudatis *Penei*
ripis anteponerem, quas amoenas qui-
dem, & imagine simili montibus u-
trinque coarctatas; sed easdem strepi-
tu agreste quiddam resonante formido-
losas ex *Livio* (a) mihi descripseram.
Hæc aquula ad lapillos molliter fracta
susurro longè dulcissimo animis auri-
busque blandiebatur. Subitò verò in-
mentem venit, quàm invisum mihi an-
te hac fuerit declamatorum illorum su-
percilium, qui nihil suarum rerum, ni-
si cum totius antiquitatis contemptu de-
prædicant; quàm in recenti *Paterculi*
lectione (vetus enim hic est morbus,
nec nostri tantum seculi; quamvis in-



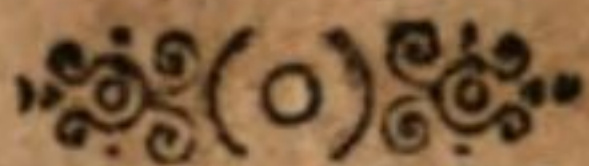
crementum accepisse sciam) stomachum morit illud *Octaviani Caesaris* (b)encomium: *Non ab Scipionibus, aliisq; veteribus Romanorum dum ausum patratumq; fortius, quam tunc à Cesare.* Igitur ne ex oblectatione veris, quæ primum ex hybernis progredientibus nimia esse solet, & amore quantumvis nitidissimi secessus, ultra decorum provectus, ventosâ oratione deprimerem potius, quam extollerem, abstinui eam comparationem: & pro tantâ jucunditate, quam per arcanum iter in omnes venas & ipsum cor transmissam sentiebam, satis habui mirari, cur ingenti beneficio devinctæ Pierides nomina sua expedire huc usque noluerint. Tot sinceræ & innoxia hilaritatis, imò tot eruditarum cogitationum incitamenta jam dudum utique meruerunt, ut per omnes pinus & corylos, quarum gratioso virore hujus aquulæ margines præcinguntur, tabellæ & anathemata suspensa conspicerentur. Verum enimverò
&



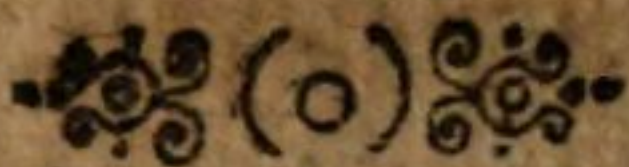
& hic in Scyllam incidisse me videbam;
dum illam Charypdin, & infestum
declamaturis scopulum declinavi. Ec-
quis enim tam firmæ frontis sit, ut in-
gratitudinis incusare Musas; aut con-
fidentia, ut se omnibus qui eundem
per tot annos fructum cepere, sapi-
entiozem putare auserit? Magis est, ut
conjicias, modestissimos homines lo-
cum honore suo satis celebrem & co-
ronatum judicasse, etiamsi nullam he-
deram appenderent; & ipsâ religione
silentii profideri voluisse, tam beatum
secessum supra eloquentiam esse. Hanc
rationem, ne quem in posterum durior
sententia illaquearet, versu eram com-
mendaturus; cum bonus quidam, &
litteras haud tralaticie doctus, per ean-
dem viam fonticulo approximans,
mentem ad se convertit, non in tan-
tum quidem, ut nullum poeticæ me-
ditationis indicium in vultu relinque-
retur. Nam postquam salutatione mu-
tuâ functi sumus, ille è residuâ frondis
severitate, quam averfationem vel tæ-
dium sui non poterat interpretari, su-

Epicatus, quod res erat, *Hæu*, inquit,
diem mihi dicet Genius loci, cui Musæum
aliquod parabas. Magnum periculum!
 infero ego, & jam pœnam in tabella con-
 cipit *Phœbus*. Quantam? ut qui inter
 primos esse debebas, nunc succenturi-
 atus nomineris mihi infelicissimo Poë-
 tæ. Salva res est, inquit ille, sangui-
 nem iratis Diis misi, & ultus es intem-
 pestivum hunc adventum *risu dam aci-*
do, quam æstivæ cerevisiæ succus esse po-
test. Ego verò, inquam, seriò ago, &
 quæ mea tarditas est, nunquam jocari
 didici. *Te Camœnæ non quinta nectaris*
sua parte, sed totâ Ambrosiâ perfudisse vi-
dentur :: meorum carminum famam
 scis, quam premant judicia passim; nec
 ego aliud illis pretium pono. Tu ve-
 rò quid nraffides? & hoc fonticuli fri-
 gore calorem dissipas? Adsedit ille,
 sed in laudes suas verecundior. *Sanè,*
 inquit, *permittle mihi, ut meo me pede*
metiar. De tuis (ignosce libertati meæ,
 vel amoris potius, qui decori nonnun-
 quam obliviscitur) *judicare mihi videris*
non sive iuxta iudicii alieni. Quinam
 illi

illi sint, quomodo nominentur, quos
 damnare tua refert, mihi quidem igno-
 rare licet; contentus sum Momos vel
 Sciolos appellari. Ita nimirum est. Ut
 quosdam videmus exsurgere in plantas, &
 in summis ambulare digitis, quo staturam
 adjuvent, & longiores videantur, quam
 sunt: ita quædam Alazonum natio neq;
 modo neq; mensurâ ullâ sese coercet. Sed su-
 pra & iudiciam & lectionem suam sese ex-
 tendit, ut aliquid scire & ipsa videatur.
 Ab hac vulgi coronâ transeundum est
 ad veros iudices. Sic ille. Mihi non
 in amœna fuit animositas; sed pericu-
 lis admonitus, cavere malum jubeo;
 verba enim per ignes incedere: & vi-
 dendum ipsi, ne, si alibi proferrentur,
 ipse ambureretur. Ego, inquam, ple-
 rumq; in optimâ causâ pessimam invenio
 fortunam; & quid accidet tibi in dubiâ
 (ita jam loquor, non nihil abs te ere-
 ctus) præsertim ubi censorum venæ
 generosi Liberi flore incaluerunt? Sed
 da, sodes, illos Iudices. Nominare
 tibi, inquit, possum magnam ordinis
 nostri partem; cujus iudiciam adeo po-
 pulare



pulare dicere potes, quòd, ut ille apud
Livium (c) omnes satis honestos gene-
rososque duxit, quibus arma sua signa-
que populus Romanus commisisset;
sic & ipsa gravissimum Senatus Norici
judicium *suffragiis suis* veneratur. Nolo
tibi plura in os; neque etiam Echo
sum, ut reciprocam ad me delapsas vo-
ces: saltem de voto communi dicam
hactenus fuisse; ut cum in utraque,
tum prosâ tum ligatâ, dexteritatem
tuam non incognitam habeat, experi-
mentum aliquod dares eloquentiæ tuæ.
Ad hæc modo leviter capite, Video,
quò tendas, inquam. Illi me impli-
citum vis labyrintho, unde nullo filo,
nullâ face me extricem. Sed quid elo-
quentiam hiè vocas? An textum *φει-
σιν*, & scite tornatum periodorum cir-
culum? Nunquam ego talium nundi-
nator fui; quanquam sciam maximè
fructuosam hanc negotiationem esse.
Nam quod ille Cardinalis (d) cum Lu-
tetiam ingrederetur, & rotatâ in aëre
manu *signum crucis* ederet, populus ve-
rò venarabundus passim humi corpora
pro-



profterneret, benedicientium verborum
loco ſecretò murmurabat *Quando-*
quidem populus iſte vult decipi, de-
cipiatur! Idem in Rhetorum ſcholis
fieri ſolet; & auditores ſæpè nugas &
impoſturas pro excelsâ & virili elo-
quentia venerantur. Quid eſt, quòd cla-
riſſimis Academiae noſtræ viris collegi-
um declamatorium nunquam perſuade-
ri potuit, quàm quòd cum paſſerculis
pipilare nollent? Illa, quam vetus Poë-
ta dixit *flexanimam*, atq; *omnium Regi-*
nam rerum, eloquentia non è verborum
floſculis, non ſaltitantibus periodis,
non atrocibus exclamationibus, non
abruptis interrogatiunculis, nec alle-
goriarũ vel proverbiorum longâ ſerie:
ſed è ſenſu, & vehementiſſimis iudicii icti-
bus, & rerum gravitate, appoſitis verbis
circundatarum, æſtimari debet. Quod
ſi hanc à me exigis, nec tenerioris æta-
tis, nec ſtudiorum meorum rationem
cognitam habes. Eo quidem ſum inge-
nio, ut odio plusquàm Vatiniano pro-
ſequar Tyrannos illos *triviales*, qui ſæpè
angu-



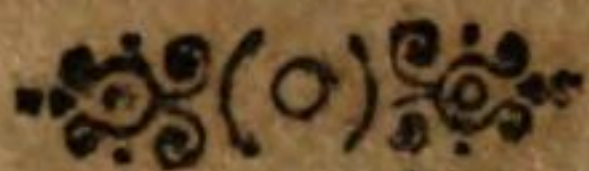
angustissimo gyro ingeniorum impetus refringunt, & indolem jam gravioribus admovendam, circa eadem hæere volunt, ne imperitiam suam in ulterioribus detegere cogantur, *temporis pessimi fures: sed nec abrupta suadere possum.* Nihil autem tam in excelsso positum, quam Oratoris virtus: & oraculi vocem credere debes, quam *Erasmum* emisisse ajunt, *Facilius esse, in tribus facultatibus Doctorem fieri, quam unam verè Ciceronianam scribere.* Nonnunquam quod ait Statius, *(e) angustis animus robustior annis*, ut in te, mi charissime; sed vestrum quam oppidò pauci? & si multi sint, ego inter eloquentiæ Doctores nomen meum non profideor, familiaris inopiæ conscientia à titulo tam ambitioso depulsus. Sed & in colligendis antiquitatibus ad reformandos Fastos, reducendam Nobilium Romanorum memoriam, illustrandos Historicos, bonam studii portionem contrivi; ut jam clarè videas, eloquentiam tractationis

nis.

nis meæ non esse, atque aliud forum tibi quærendum. In hoc verbo cum sermonis pausam fecissem, tum ille. Nos verò nolumus, inquit, accedere ad præcepta, sed saltem ducem volumus per planum, quamvis humile & depressum iter Epistolam enim intellexi, cujus tanta necessitas quanta ipsorum amicorum est, quorum (ut loquitur Seneca (f)) vera vestigia, veras notas epistolium adfert. Cur igitur (oppono ego) jubebas eloquentiæ experimentum dare; quæ si epistolæ congruit, congruet vinum aceto, genuino coloris fucus. Hic enim negligentiam pro cultu, incuriam pro cura esse, viri docti semper voluerunt; nec ignorare potes illud, quàm in epistolis, quàm orationibus dominantis Tullii: (g) *Alia ornatius, epistolas cotidianis verbis texere solemus.* Excipio dedicatorias, cum paucis aliis ad summos Principes & Magistratus, aliosque honoratos viros; qui ad se tam illaborato & facili sermone scribi, pro familiaritate nimis fide bonâ usurpata, hoc est rusticitate interpretabuntur. Et cum dicto surgo, rediturus in oppidum; cum alter.

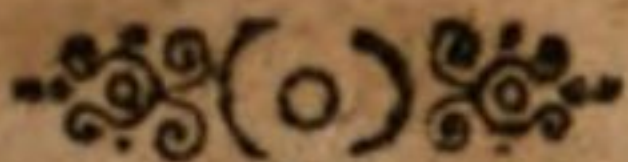


alter, Nondum vel tu exeufationem
meam, inquit, vel ego de petitione no-
ſtrâ mentem tuam audivi. At dici tem-
pus vides? & ni fallor, quinta abit in
ſextam. Video, inquit, nec diſceſſum
hinc moror: dum me comitem
tibi velis. Quid ni? inquam, Solitudi-
nis enim piget, & ſermo tuus moroſio-
ris aſcenſus delinimentum erit. Ita reli-
cto ſolo, in quo mollius quàm ullo alio
ſitu quiêram, veſtigia mea relego, uſque
ad exitum finis & colliculum, per
quem in montis ſupercilium proxi-
mum eniterer, unde prius uterque de-
ſcenderat. Sed conuerſus ad comitem,
Varietatis, ajo, *in omnibus rebus, præter-*
quam in re matrimonii juſta oblectatio eſt;
& longè major. (b) quæ per plures cur-
rit flores, oculorum voluptas, quàm
cum in unicum convertuntur. An pla-
cet deambulationem variari? & per val-
lem ſive pratum, ad occaſum (ut vides)
porrectum, tranſire ad illam viam, quæ
à moletrinâ incipit? Placet, inquit.
Quàm oræ pulcerrima pulchritudo,
quam mediam ſecans *Syrarzagium* a-
mnis

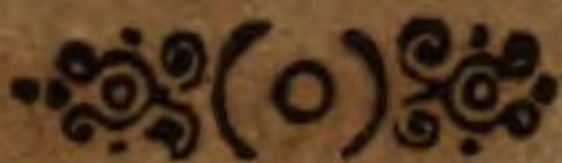


minis exultat, & uberrimo gramine
utrinque foecundat! quam honestis Mu-
sarum otiis hic immixtus, Cæsaris for-
tunam spernerem, ac sine nubibus ma-
gnarum sollicitudinum puri mihi soles
currerent! Ita progressi, pervenimus
ad moletrinam, & ab illius tergo ascen-
sum in montanum pinetum ordimur.
Qui ut infirmæ valetudini meæ gravis,
ita comiti longè ingratus responsionis
suspendium. Quare ad superiora re-
lapsus, quæ interpellâram surgendo,
Inerrat, inquit, per cerebrum discursus
tuus de simplicitate epistolica. Ita est: Quæ-
cunque magnitudine verborum intumescit,
& oratorio spiritu sublimis fertur, epistolæ
nomen tueri non potest, & doctis tam abo-
minabilis est, ut despuant. Sed dum elo-
quentiæ nomen ita coarctio, venustatem
& elegantiam ita vocavi, quam in At-
tico suo commendat Tullius: Accepi tres
jam epistolas, quæ fuerunt omnes Rhetorum;
purè loquuntur, tum humanitis sparsæ sale,
tū insignes amoris notis. Et in Giselino Li-
psius: (i) Raras à te literas accipio, sed cer-
tè charas; stillantes mero melle, & amore.

Eam



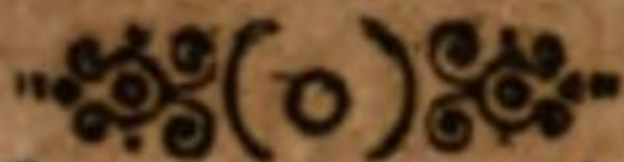
Eam venustatem idem Lipsius (k) elu-
cere putavit ex *allusionibus ad dicta & fa-*
cta vetera : quæ cum *historiarum perito*
maximè obvia sint, jam videre poter
quo jure compellârim. Videbar ipsi
circumventus ; sed evadendi rimam
conspicatus non unam, Rectè, inquit.
Lipsius. Ex *historiarum mari prodeunt istæ*
Veneres, sed non solo. Imò longè plu-
res dant *Plautus, Terentius*, & (quem ve-
rerer nominare, nisi apud te loquerer)
M. Tullius. Attonitus eo verbo comes,
Cur, inquit, nolles istum ? Quia novum
morbum seculi epidemium. Nam, quæ
persuadere illi *Ciceronem velit*, *Ciceronia-*
nâ eloquentiâ opus habet ; ut ut omnium
superiorum præconiis ille Princeps Se-
natus Romanique nominis adjuvetur.
Etiam hodie *Casaubonus* (l) mirari sese di-
cebat stultitiam eorum, qui latinam
linguam & factundiam ab alio potius
quærendam existiment. Nec excidit,
quod olim eloquentissimus vir de con-
suetudine suâ mihi narrabat, se *juniores*
ante quietem & nocturnas preces Ci-
ceronianæ lectioni cottidiè vacare soli-
tum,



tum, dein cubitum ire. Nunquam fomno
consumtam eam lectionem, cum & dormi-
enti Tullianæ suavitatis species occurreret;
& memoriam sincerius reddidisse, quod po-
stremum ac recentissimum acceperat. Ad
hunc modum agebat imbibitum, & visceri-
bus pænè immixtum Ciceronianum dicendi
genus. Quod si consilium istud sequi
voles, ac privatim id genus auctores e-
volvere, quid opus, ut exactione mul-
tiplici rogare me pergas? Opus est pla-
nè, respondit ille, quod lectione do-
mesticâ non pauci abutuntur. Postquam
enim ex auctorum viridariis, sententia-
rum, adagiorum, & rariorum locutio-
num flosculos abduxerunt, similes vi-
dentur *belluonibus*, quorum numos sanè
quam facete Comicus (m) dixit *lymphat-
icos*, quod nunquam consistant, sed e-
xire gestiant. Elogio simili *phrases* eo-
rum signare possem; quas nisi toto sacco
præcípites effundant, rupturam eruditionis
sue metuant. Eram valdè affectus hoc
iudicio; sed ex ascensu lassitudinem
causatus, planitiem ad respondendum
commodiorem sponendi. Cæterum ex

Ja()a(

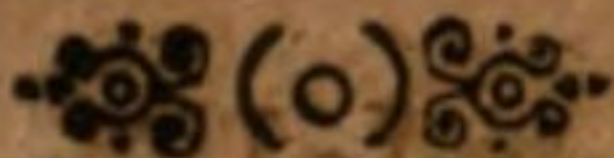
eàdem



eâdem & ipse jam impeditior, dilatio-
nis ac moræ gratiam petenti facile con-
cescit; donec sylvâ extricati, in agro-
rum planitiem emitteremur: quod pau-
lò post contigit. Tum verò ego prior:
*Maçte clementiâ fati tui, & capita-
lis ingenii beatâ copiâ, & in lectio-
nis abusum masculâ bile!* Non semel
& istud animadverti, & alia, præser-
tim in *Lipsianis histrionibus*; qui cùm for-
mulas ex incomparabilis viri familiari-
bus descripserê, ex iis quoscunque fœ-
tus suos conflant, & nullâ vel alterius,
vel sui ratione habitâ, ad superiorem lo-
quuntur, ut ille ad amicum, vel etiam
inferiorem solebat. Cujus mali vim cùm
olim minùs attenderent Græci, ne no-
men quidem imposuerunt; sed Latini
turpitudine ad animum revocatâ, eum,
qui decorum negligeret, *INEPTUM* (*n*)
propriè dixerunt. Nec tu absurdè cum
subulcis hosce comparares, qui nullo di-
scrimine habito, porcos omnes in eandem
harum compellunt, pingues & macilentos.
Cætera recensere, infinitæ foret Arith-
me-

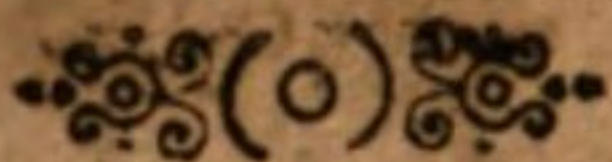


metices; & fateor, doctore opus esse,
qui moneat, & *Hercule*, qui hoc *Augiæ*
Stabulum purget. Ego nec doctor, nec
Hercules. Ita comitem rejicere volui,
parùm jucundis precibus hucusque me
flagellantem. Et quid? Nimis diu au-
res vacaverunt à calumniis; nec satis per
omnia judiciorum examina jactata sunt
historica mea? nunc etiam ignobiliori
pugnæ *Bellonam* meam implicem, &
sceptringerorum forum excandefaciam,
ut frequentes adversum me coeant? At
profectò, quod est in proverbio, *si pen-*
dendum est, malim de pretioso ligno. Ri-
dens adhæc comes, sed leviter intorto
labello, & fortè *milvium* conspiciatus, qui
supra nos in gyros circumvolabat, *Non*
tu magis, inquit, *istos curare potes, quam*
ego latrocinantis hujus sibilum. Itane, in-
quio, securum me facies? Alii scripta
sua, & magni nominis famam, in sup-
plementum trahunt, ut majora postea o-
mnia credantur, etiam si non sint: ego
nullis meritis publicè conspectus, nec
externorum specie validus, omnium
contumeliis facile opportunus vivo. *Dii*



avertant, excipit alter, ut omnium! Me-
lius de omnibus, quàm singulis speratur: Sin-
guli enim decipere, & decipi possunt; nemo
omnes, neminem omnes fefellerunt; ut
quondam dicebat Plinius Orator. (o)
Nec tu existimes inter nos esse, quorum
oculos inania perstringunt. Ut in mer-
catu, sic in literis comparatum est. Vi-
deas ibi nonnullos, qui jam jam foro cessuri,
tamen holosericis induuntur, ac magnificè
se suosq; quæstus prædicant, necessitatis dis-
similanda. Cautiores fucum ofaciunt;
cum simplices adeò inducantur, ut si quid
nummorum habent, non id melius usquam
collocari, quàm apud istos posse, arbitren-
tur. Similes & hîc videas, qui quod
subnixis alis sese inferunt, suæ quidem e-
ruditionis opinionem dispergunt; sed
apud parùm catos. Cæteri admiratio-
nem suam habent in potestate. Quid
verò? num per eandem lineam recipro-
cabimus ferram? Audivisti jam antè
bonorum propensionem; ac tandem,
quoniam ad portam sumus, me absol-
ve; aut obvagulatum ibo, & occen-
tabo Musejum tuum. Ergo in Popili-

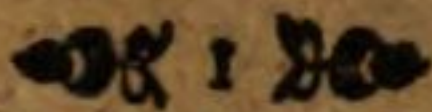
um incidisse video ! respondeo ego. Ille (p) *Antiochum*, Romanæ petitioni moram interponentem, circulo inclusit, nec permisit excedere, donec responsum daret : tu me huic campo ; nec vis egredi, donec satisfaciam. Quid si, ut hominum mores esse scribit. Seneca, (q) *Et tu incipias magno impetu, deinde deficias ante tempus fatigatus?* Istud, verò, inquit ille, inimicis meis fiet ! Non ego ex iis ventis, qui à terrâ surgentes, & fluminibus paludibusq; concepti ; sine pertinacia vehementes sunt. Quæso, his cogitationibus exue mentem, ac benigniore responso, quod potes, utriusque molestiam redime. Quid facerem ? ut videret nihil ad extremum negare me his, quos ex animo charos habeo, everberari passus sum constantiam meâ, & collegium, nō ex animo futurum, datâ dexterâ promisi. Atq; ita ingressi discessimus, ego ad coenâ, ille ad nescio quem amicū, humidis & lapsantibus verbis diffluentem. Altero enim die promissum meum jam in plurium aures transfusum erat, & in



& in oppidum sic exiit, tanquam in constri-
nâ dixissem. Sed nihil tam ægrum acci-
dit, quàm cum intervenientibus variis
negotiis, privatum hunc laborem de
mense in mensem distulissem, nonne.
minem aliquando insonuisse in aurem:
*Tuum promissum per exploratores
quæritur, nec reperitur.* Cui tamen
ego in alteram: *Quod sole verno haud
potuit, maturescet autumnæ.*

- (a) lib. XLIV. c. 6. (b) lib. II. c. 80. §. 3.
(c) lib. XXIII. c. 55. (d) Caraffa apud
Thuan. lib. XVII. (e) lib. V. sylv. carm. 2.
v. 13. (f) epist. XL. (g) lib. IX. epist.
famil. 21. (h) Bissel. in Icarian. 102. (i)
Gent. misc. I. ep. 2. (k) Inst. epist. c. 10.
(l) Epist. 567. ad Schottum. (m) Plautus
in Penul. Act. I. sc. 2. (n) Cicero lib. II. de
Oratore, paulò post princ. (o) in Pane-
gyr. c. 62. (p) Liv. lib. XLV. c. 12. (q)
lib. I. de Urâ c. 14.

CHRI-



CHRISTOPH. ADAMI
RUPERTI
EPISTOLICA
INSTITUTIO,

CONTINENS

Epistolas cum Dispositionibus suis;

& Appendicem

Formularum, Testimoniorum,

Descriptionum.

ANte omnia quædam
hîc præmonendus es, Audi-
tor: Non tantùm adolescentiæ,
sed & maturiori ætati præludi-
mus. Frustrà igitur es, si puerilia
saltem argumenta me poscis. *Ordi-
nem observamus nullum.* Quæ neces-
sitas? & à dedicatoriis initium faci-
mus, quæ fortassè ultimo loco conci-
pi poterant. *Dedicatarum* varias
A vide-

videbis formas, ad Principes, Respu-
blicas, Patronos, Amicos; & quo pa-
cto ad dedicatorias hi postremi re-
spondere soleant. Quæ ad *Principes*,
ita disponi debent, ut *primam* partem
occupet *Extenuatio*, dum munuscu-
lum & personam nostram submitti-
mus: *Secundam causam*, quæ nos stimu-
larint ad offerendum ingenii fœtum;
& in causis tum privata tum publica re-
censere possumus, tantâ cum laude
præesse, ut, ad celebrandam ipsius vir-
tutem, omnes Cives excitari debeant;
privatim multa beneficia esse, quæ
publicâ præfatione agnosci debeant:
Tertiam, votum pro incolumitate Prin-
cipis, & Principalis domus. *Plurimum*
verò hic potest occasio; verbi gratia: Si
quis offerendi muneris causam habe-
re sese testetur, vel natalem vitæ Prin-
cipis, vel etiam natalem Principatus,
vel *Calendas* Januarias, vel aliam solen-
nem *festivitatem*; qualibus quidem
occasionibus circumspectiores ple-
rumq; utuntur, ut caput unctius ferant.
Sed en tibi unam & alteram formulam.

DE-

DEDICATORIÆ.

EPISTOLA I.

Ad Principem.

Illustrissime Princeps, exercitium hoc Academicum, quanquam tantæ dignitatis non est, ut Illustrissimum nomen tuum, quod Exteri tuiq; non minùs ut ipsius virtutis consecrant & venerantur, illi præscribi debeat; tamen inter obsequiorum sincera certamina meæ quoque devotionis argumentum extare debuit. Neq; quicquam ob muneris mei humilitatem vel fastidii, vel saltem perfunctorii affectus subvereri possum: qui ut Principes in vicem Deorum, sic & in eorum judicium in Religione mortalium excipienda successisse reor. Cum igitur apud istos *Cræsurum tripodas* solâ precum innocentia pauper æquare possit; tantum abest, ut donarii mei vilitas Principalis gratiæ spem extinxerit, ut tanquam observantiæ & pietatis meæ candidissimum pignus accenderit potiùs. Aliàs, quod de Alexandro M. legimus, ex toto orbe

passim ad eum confluxisse, quoscunq;
 insignis aliqua peritia, & ad invenien-
 das res novas mira sagacitas supra cæ-
 teros nobilitasset, eique vel ingenii
 præclaros fœtus, vel incognita priori-
 bus seculis manuum opera consecras-
 se: Idem, *Illustrissime Princeps*; singu-
 lari virtute Tuâ, & propensissimâ in
 res dignas voluntate mereris, ut præ-
 stantissimi quiq; sapientiæ ac doctri-
 næ cum monumentis suis in palatium
 tuum certatim confluant, non tam
 æternitatem daturi, quàm accepturi.
 Meum verò tam liberum accessum si
 nihil aliud persuadere potuisset, sal-
 tem ex publico statu satis ponderosa
 causa mihi oblata videbatur; in cuius
 felicitate suam quisq; privatorum ha-
 bet fortunam. Tamen & peculiare
 causæ, & in cumulum, nullo numero
 terminandum, excursuræ, cum primis
 autem tot ingentia beneficia, promo-
 vendis studiis meis per aliquot annos
 in Universitatibus exhibita, adeò me
 stimulârunt, ut nisi ea publicè confi-
 terer, ingratissimum ab orbe condito
 me

me putarem. *Religionis genus est*, ait ille, *beneficia Numinum non tacere*; nisi fortè oppressum eorum magnitudine sermonem, & verba meritis imparia sentientes, hoc ipso silentio Numina venerari malumus: Quod profecto nunc in me experior; ac simul gnarus, inferiorum esse plus facere, quàm loqui; meritò hîc desino, solùm hoc addictissimi animi votum ingeminasse contentus, ut Deus Opt. Max. Te cum Illustrissima domo inter hos bellorum turbines incolu- mem florentemq; quàm diutissimè conservet; quod si maturius fato concesseris, *ilicet, cum salute & studiis meis actum est.*

EPISTOLA II.

SI quod apud veteres legimus, affectus iste privatis depensus, nec unquam improbatus fuit, ut eorum Natalitia propinqui, Amici, Clientes munere quodam honestarent; quantò magis id genus reverentiæ debemus Principi, qui cum Natali suo

nostrum celebrat? Nam cum omnes
 illius animæ circumdati simus, & teste
 Romano Sapiente, *ipse, spiritus vi-*
talis sit, quem hæc tot millia trahunt;
nihil ipsa per se futura, nisi onus &
præda, ubi mens illa Principatus sub-
trahatur; etiam Principis natalis idem
 cum nostro censi debet, & tam
 benè ominatis gratulationibus exci-
 pi, quàm si hoc ipso & nosmet pri-
 mum aërem hausissemus. Sed profe-
 ctò impii & ingrati sumus, & contra
 naturæ legem, gentiumq; consuetu-
 dinem graviter peccamus; nisi ultra
 privatum hunc amorem, quem nobis
 impendimus, tutorem statûs publici
 diligimus. Est enim ea naturæ lex, ut
 prohibeamur spectare vitæ benefici-
 um, dum Principi præstamus fidem;
 nec quenquam magni olim exerci-
 tus, magni populi splendidiorum titu-
 lum existimârunt, quàm cum proje-
 cta, pro Imperantis salute, anima sua
 DEVOTISSIMI salutarentur. Quam-
 vis autem studiis humanioribus huc-
 usq; deditus, nullum tale obsequium
 jacta-

jactare possum, *nullum pro te excepe-*
rim ferrum, & si pro periculis stipen-
dium numeratur; nulli mortalium mi-
 nus debeas, quàm mihi; tamen aliud,
 quod poterò, & quidem illud prius
 devotionis genus præstabo. Occa-
 sionem namq; præbet auspiciousimo
 fidere exortus hodiè Natalis tuus, at-
 que adeò hoc velut munusculo, quod
 in umbra Academica susceptum est,
 eundem nunc veneror. Fateor, deter-
 rere me potuisse, conscientiam imbe-
 cillitatis meæ, & tenuitatem scripti;
 sed enim verò, dum cogito, non mi-
 nùs religiosè ac piè Natalitia quon-
 dam celebrâsse, qui de parva acerra
tribus digitis paucula quedam grana,
 quàm qui *lancem thuris in foculum in-*
ficere solebant; hoc quoq; ut pietatis
 meæ testimonium probaturum me
 speravi. Unde nec sollicitus sum, qui-
 bus verbis illi Clementiam tuam ex-
 ambiam; quod sæpe facere solent in-
 eptè curiosi: Sed in hoc voto finio, ut
 cùm tu ille ipse sis, cujus spiritu vivi-
 mus, cujus virtutibus sustinemur, ne

fatum Tuum maturius fortunas nostras in ruinam agat,

-- *Multis redeat feliciter annis*

Isthaec candidior, candidiorq³ dies!

EPISTOLA III.

DEberet *Celsissimo Nomini Tuo*, fateor, pro levidensi opera nil nisi exasciatum, & ætatem laturum consecrari: Sed cùm antiquissimus ille mos, quo fructuum primitiæ Regibus offerebantur, eâ ratione fulciatur, ut præstantissimæ inter homines dignitati, & ad divinam illam proximè accedenti justus & legitimus honor persolveretur; non dubitavi ex eadem, sanè quàm justissima, causa primum hunc ingenii foetum *Celsitudini Tuae* deferre. Accessit, quòd auspaticissimo isto die, quo post illatum fideribus *Celsissimum Parentem*, orbæ & concussæ provinciæ in sinum Tuum sese abdiderunt, ac tu omnium occupationes, curas, ac vigilias primum in te recepisti; non solùm voto, sed & munere, quo possumus, *Celsitudini Tuae*

Tua litandum arbitrer. Quamvis enim omnes Principatus Tui dies singulari reverentiâ digni sint, ut quos pietatis, justitiæ, prudentiæ, fortitudinis, aliarumq; heroicarum virtutum exemplis memorabiles fecisti; semper tamen excellere, ac posteriores quasi genuisse videtur, qui post lamentationem publicam primus ostendit, corpus nomenq; superioris Principis, non virtutes desiderari. Ut quondam sine injuria cæterorum, quibus Augustus optimum Principem egit, leges & pacem coluit, aureum Saturni seculum repræsentavit,

VII. EIDUS. JANUARIAS. QVA. DIE. PRIMUM. IMPERIUM. ORBIS. TERRARUM. AUSPICATUS. EST. THURE. ET. VINO. SUPPLICANDO. ET. HOSTIAS. SINGULAS. IMMOLANDO.

ut est in lapidum monumentis, (a) solum venerati sunt; ita nos præ cæteris illam lucem, quâ Te providentia DEI Opt. Max. in Solio

constituit. Ea nunc opportunè iterum illuxit, cum hæc qualia qualia commentatus essem; & licet occasio hæc me defecisset; ut omne momentum, sed & omne temporis punctum *Celsitudinis Tuae* (b) beneficiis aut fecundum, aut gloriâ impletum est, ita devotionis nostræ argumentis quodlibet opportunum esse debet. Enumerarem etiam pleraq; bono communi præstita, nisi oneri succumberem, & tu omnium Seculorum tubæ virtutem tuam personandam tradidisses. Quid, quòd in me privatim, tam mediocris beneficentia tua non extitit, ut dicendo possit exæquari; sed numero infinita, & magnitudine excellens; ut deficiente verborum pari copiâ, saltē meminisse liceat; & admirari potius quàm laudare. Quod verò unū jam ore possum, præsidem custodemq; Imperiorum ac Principatuum, Deum, supplex precor, ut cives tot bonorum sensu quàm diutissimè frui permittat; Tibique tanto Principi vitæ largiatur Nestoream longævitatē, qui virtute

ac meritis Nomini Tuo propitiam
jam reddidisti æternitatem.

(a) *Inscr. I. Operis Gruter. p. 229.*

(b) Dixi *Celsitudinis Tuæ*, repugnante
Erasmio, qui in *Epistolarum* tomo præ-
fatione ad Lectorem, hos loquendi
modos ait *vitiare* latini sermonis *puri-
tatem*: ego verò hîc nolo sedecim secu-
lorum consuetudini. Illo, quo occisus
est Cicero, *Valerius* dixit: *mea parvi-
tas*, quam lectionem autoritate Velleji
asseruimus discursu Philologico ad
præf. Altero sæculo post, *Apulejus* lib.
III. *Metam. Humanitas Vestra*. Poste-
rioribus, ut observat vir Clarissimus
Thom. Reines. III. *Variar.* 17. Symma-
chus: *Æternitas Vestra, Perennitas
Vestra*. Theodoricus Rex Gothorum
apud Cassiodorum: *Magnificentia
mea*. Quod passim & imitati Græci,
ut multis locis ostendit Idem. Addo
illud ad *Episcopos* scribi solitum, *Coro-
na tua*. Hieron. ep. 81. ad Augustin.
tom. II. *Precor coronam tuam*, hoc
est, *dignitatem tuam Episcopalem*. Al-
ludum ad illam *Coronam*, quam *consura*

relinquebat in *capite*, ut hodieq; in Monachis videmus; ne quis fortè aliam ex metallo factam somniet, ut eruditè monet *Conradus Rittershusius ad Salvian. p. 592.*

EPISTOLA IV.

Admonet me tempus illud, quod antiqui etiam, teste *Plinio* (a) lætis precationibus sibi invicem faustum ominati sunt, ut, cum votis illis, quæ tota patria pro salute tua suscipit, pietatem meam jungam. Admonet autem illud? quasi tempus esse possit, quo Deum Opt. Max. pro Parente ac Tutore publico non sollicitemus? Sed ita, ut dixi, antiqui; & *Ovidio* causam roganti, cur *Ca'endis Januariis* votis omnia festoque plausu impleantur, respondens *bifrons* ille *Deus*, & *Cœli Janitor*, in cujus tutela exitus veteris & ingressus novi anni credebatur: (b)

Omnia principiis, inquit, inesse solent.
 Horum non repudiandam consuetudinem hîc secutus, sed spe melioris even-

eventus, quia religione illibatâ primum
 incipientis anni diem cum sequenti-
 bus omnibus faustum fortunatumq;
 Tibi domuiq; Tuæ Illustrissimæ li-
 teris hisce precor; qui aliàs mecum
 & in secessu, quod Principi civis de-
 bet, pietatis officium singulis diebus
 præsto. Sed cum eorundem lauda-
 bile institutum fuerit, ut Imperator
 itipe infusâ à Senatu populoq; hono-
 raretur, (ex ea enim Augustum La-
 rium & Vulcani signa dedicâsse in la-
 pidum (c) monumentis legimus) eo-
 rum vestigiis hîc quoq; insistens, non
 quidem magni pretii strenam, quam
 nec Fortuna Tua exigit, nec mea sup-
 peditat; sed qualis à tenuitate mea
 proficisci potest, supplex offero. Eru-
 ditum hominem pudere posse fateor;
 sed neminem candidum. Ut enim
 votum meum superius non à summis
 labris profluxit, sed in corde funda-
 mentum habet; ita hoc ipsum in eo-
 dem; & *malo inerviditè gratus esse,*
quàm doctè ambitiosus. Nec etiam
 verbum ampliùs addo: Etenim, ut

causam Horatianis versibus aperiam: (d)

*Cum tot sustineas, ac tanta negotia solus.
Res patriasq; armis tuteris, moribus
ornes,*

*Legibus emendes; in publica commoda
peccem,*

*Si longo sermone morer tua tempora
Princeps.*

(a) lib. XXII. c. 2.

(b) lib. I. fast. v. 170.

(c) Inscr. IV. Oper. Gruter. p. 106.

(d) lib. II. epist. I.

EPISTOLA I.

Ad Rempublicam.

Viri Magnifici, diu hæsitavi, aude-
remné vadum tentare, ac cum
pauperculis hisce, omnique centone
vilioribus chartis Amplissimum con-
spectum Vestrum subire; quod ne
facerem, verecundia suadere videba-
tur. Nam qui hætenus in hunc por-
tum abnavigârunt, vix adeò circum-
scripti etiam, ut non digno libamine
venerarentur Genios loci. Meum hoc,
quod offero, exiguum fateor, Gratiis-
que

que minùs propitiis susceptum , sepultura potius ac tenebris plusquam Cimmeriis , quàm tantorum virorum luci debetur ; Nihilominus ex hac ipsa infelicitate benigniorem fortunam mihi sponendi ; ut cùm inde *lucernula mee* defectum cognosceritis , Vos Naturâ Vestrâ , ut in aliorum , sic in meis hisce difficultatibus uteremini , & *Benevolentia Vestra affunderitis oleum*. Nec enim in eo tantùm enituit *Magnificentia Vestra*, ut viros in Republica literaria eminentissimos, ex omni Europa magnis stipendiis allectos Reipubl. Vestræ pignoraretis ; quibus illa circumfusa de splendore ceteris Rebuspubl. palmam ambiguum faceret ; sed etiam ut tenuioribus Benevolentia Vestra pateret : Deum scilicet , qui eam in terra vicariam sibi iussit , æmulata , cujus beneficio *Sol radios suos non tam in basilicas*, quàm *mapalia jacet* ; imbres tam in paganorum quàm lautiorum rura defluunt ; frumentum sine delectu fruentium crescit. Possum absq; veritatis injuria

ria dicere, tot beneficia Vestra me videre, quot homines à fortuna destitutos. Quamobrem nec de verbis laborabo, quibus huic munusculo meo favorem conciliem, nec more ineptientium Rhetorum *Apollinem fatigabo*, nec *Suada supplicando genua deterram* (quâ curâ ii tantum circumveniendi mihi videntur, qui, *juxta Aten Homerica*, supra hominum capita incedentes, humiliorum introitum tactumq; liminis sui maximi vendunt.) Sed in hoc sincerissimo voto desinam, ut Deus Opt. Max. dum Germania festinat in exitum suum, nec sapere incipit millies icta, Vestram tamen Rempublicam in illo sanctissimarum Legum tenore, obedientia civium, vigore tum publicorum, tum privatorum, *exteriorum* deniq; *admiratione*, vel, si virtutem honorare nesciunt, *invidia*, ad usque mundi decretorium diem perennare velit; nec, quæ aliarum urbium fortuna fuit, de fastigio ad imum ruinâ maturiori delabi.

EPI-

EPISTOLA II.

Offero Vobis munus sanè quàm
 leve, nisi animus meus pondus
 imposuisset: *Animum* enim ajunt (a)
formam dare rebus, parva extollere,
sordida illustrare. Nec quisquam
 hanc ab animo commendationem
 aspernatus est, vel ad chartacea
 frontem adduxit; nisi qui cum
 invidia fortunam suam explicavit, &
 humaniorum artium studiosis *Tar-*
quinius extitit. A qua culpa tantum
 vos abestis, quantò sincerius cum
Leone illo *Gracano* suspiratis: *Uti-*
nam nostris temporibus eveniat stipen-
dia militum in literatos absumi! nec
 suspiratis tantum; sed Musas inter pu-
 blicas angustias etiam quâ licet muni-
 ficentiâ consolamini. Est hoc certè
 inter seculi prodigia, extitisse popu-
 lum, sub cujus patrociniò (dum Ger-
 mania, non ut patria, sed ut sepul-
 chrum adspicitur, circumcirca flam-
 mæ, ferrum, mille lachrymarum ar-
 gumenta) tamen ita beati, ita tran-
 quil-

quilli fuerint literati, quàm mare est
olim (b) cùm ibi alcedo pullos educit
suos. Hoc enim vobis quotidianum
est; ad hoc vivitis, ad hoc vigilatis, ad
hoc lucubratís; *ne in fastos referri pos-*
sit, vestrà aetate Phœbum expirasse. O
cogitationem Magnitudini vestræ a-
ptissimam, quæ fuissetissimam omni-
um memoriam antevertit! Supra enim
& *Allienses*, & *Cremerenses*, & *Can-*
nenses dies ille fuerit (c)

Quæ velit expulsum Phœbum & ra-
tionis egenum,

Glandibus & purè rursus procumbere
lymphæ.

Me quod attinet, quamvis illis non
accensear, quos ab eruditione vobis
commendatos habetis, tamen in tan-
tum erga me Benevolentia Vestra ex-
undavit, ut quicquid circum me video,
beneficium Vestrum sit. Quamob-
rem ut ingratitude, sine qua nul-
lum scelus accrevit, seriò abominor;
ita facilius in ore flammam, quàm ani-
munum vobis devotissimum silentio pre-
mam. Ex hac una causa, *Viri Nobi-*
lissimi

lissimi, tantum fiducia mihi natum est, ut non solum hoc murusculum vobis destinârim, sed etiam magnam favoris accessionem inde mihi promiserim. Deum Opt. Max. precor, ut, quæ geritis, benè verruncet, & subinde bonis auctibus vos populusq; vester augeatur.

(a) *Sen. lib. 1. benef. c. 6.*

(b) *Plant. in Pœn. act. 1. sc. 2. v. 143.*

(c) *è Sulpitii Satyrâ.*

E P I S T O L A I.

Ad Patronum quendam, sed privatum.

Sextus annus est, ex quo pater fato succubuit; cùm tu calamitatibus meis, *tanquam Sacratissimus Tribunus*, ita intercessisti, ut ferè parentis desiderium extingueres. Etenim totus in id intentus, ut melioribus studiis imbutus DEO proximoq; ritè aliquando inservirem, non modò commendationibus ad Clarissimos viros, sed & iis impensis me juvisti, ut omnibus Meccœnatibus exemplum tuum verè insultare possit; etiam iis, qui hyperbolis Poëticis crevêre. Utinam

nam verò sic eloquentia mea, ut sese
 amor adversum me Tuus in beneficia
 effundit! *Na, Tu integrum volumens
 mihi esses.* Ecquì enim fortuna statim
 post obitum parentis rursus serena,
 studiorum meorum summa tranqvil-
 litas, vita ipsa Te solo Patrono mihi
 vitalis, aliaq; per ordinem expanden-
 da, unius vel alterius philyræ esse que-
 at narratio? Quamvis autem Tibi con-
 scientia facti pro deprædicatione sit;
 ego tamen Deorum hominumque
 reverentiam exuisse mihi videbar, nisi
 proximam quamq; occasionem arri-
 perem, Te auctorem Salutis meæ pu-
 blicè honorandi. Et talis quidem fuit
 isthæc. Cùm enim huic exercitio Aca-
 demico Patronus quærendus esset, cu-
 jus nomen præscriberetur; nec ma-
 jor, nec melior occurrebat, quàm Tu.
 Sed tenuitatem muneris uti dissimu-
 lare non possum; ita nec si majus
 suppeteret, ad spem refundendi be-
 neficii accederem, mihiq; satisfacere-
 rem. Ea enim est meritorum Tuo-
 rum multitudo, ut si ex numero red-
 ho-

hostimenti de gratitudine judicetur,
 & vivere ingratus debeam, & mori.
 Saltem igitur propensam voluntatem
 æstimabis, & quod ab ea profectum
 est, licet exiguum munus, pro sexcen-
 tis meritis valebit; imò DEÛM honori
 nominis Tui cultum exæquasse vide-
 bor. Quid enim amplius in eos
 conferri solet, nisi voluntas?

Vale.

EPISTOLA II.

HAËtenus, velut carceribus inclu-
 sus, operiebar tempus, quo ani-
 mum celebrandi Nominis Tui prom-
 ptissimum effundere possem; & cùm
 sese jam offerat, velut signo dato, pro-
 filio. Quamquam enim laudationem
 meam longè antecedas, tamen & pie-
 tatis & gratitudinis meæ constare de-
 bet ratio: Etenim, postquam in clien-
 telam Tuam receptus sum, quâ hilari-
 tate suppetias tulisti, cùm necessitates
 meas exponerem, vel tu animadver-
 teres potiùs? Ita sanè malim loqui,
 quòd petitiones meas beneficiis ple-
 rum-

rumque occupasti; sed cò majorem cultum & honorem tibi debeo, quod aut nullum, aut breve temporis intervallum studiosorum angustiiis interponi solet; & cùm cæterorum subsidia non ex difficili quærentur, soli Musarum alumni, quantumvis frugaliter vivant, multa vulnera suis & alienis oculis infligere debent. Hoc est, quod pleriq; malunt ad sellularias artes, & qualemcunque negotiationem, quàm ad Musas deflectere, quarum hospitium non nisi *benè viaticatis* iniri rectè persuasum habent. Tu nunquam ob id subduxisti supercilium, nunquam Stipendium ad calculos revocasti; sed eam mihi perseverasti benefaciendi alacritatem, ut ab ipsa liberalitate robur accepisse videaris. Cujus virtutis memoria non mirum, si me anxium habuit, donec publicè confiterer, & quantum in me esset, gratiis litarem. Id quod, ut dixi, nunc facio; & ut aliqua saltem ex parte nomen meum expediam, munus istud literarium *Amplitudini Tue* offero;

nisi

nisi quod gratum quispiam agnoscere nolit, hominem de Tuo liberalem; quicquid enim hîc accipis, tuum est, utpote Benevolentia^e tuæ radiis accensum. Sed ita quoq; in Deum grata existit mortalitas; cum quas hostias mactat, quæ donaria appendit, quam stipem jacet, non nisi divinæ Clementiæ acceptum ferat.

EPISTOLA I.

Ad Parentem.

NULlus dubito, quin huic exercitio Academico, quod tibi dedicavi, faturus sis *utroq; pollice*; aut, ut melius dicam, *toto pectore*. Non quod dignum sit beneficiis tuis, quæ maxima nunc sentiuntur, & adhuc majora fuerunt, cum infanti & puero non intelligerentur; sed quod observantiæ, submissionis & obedientiæ meæ sincerissimum pignus. Præterea si earum arborum fructus colonum maxime delectant, quas ipse manu sua posuit, quarumque primum folium vidit,

vidit; non potest non munusculum
 istud gratum Tibi venire, cujus bene-
 ficio illud ipsum debetur. Tantum
 enim abest, ut sufficere putares vitam
 dedisse; ut hoc ipso naturæ ac patriæ
 injuria facta videretur, nisi meliori-
 bus studiis adolescentiam meam ap-
 plicares, quò benè viverem. Nullis
 igitur sumptibus, nulli labori, ne ge-
 nio quidem *Tuo perpecisti*, dum, ut in
 hac rerum omnium calamitate atq;
 publica inopia Musis meis benè sit,
 etiam *defraudas; qui aliàs neminem*.
 Adeò ex benignissimo Tuo affectu,
 & felicitate mea vim illius Plautini
 (a) de Hegione jam intelligere mihi
 videor: *Nihil pretio parsit, filio*
dum parceret! ut taceam moni-
 ta & consilia, quæ, quòd sola
 consiliorum omnium fraudis atque
 infidelitatis suspicionem excludunt,
 pro patrimonii optima portione ha-
 beo. Iterum dico, nullus dubito de
 Tua erga hoc quaecunque scri-
 ptum benevolentia; & si tantæ con-
 fidentiae approbatio Tua successerit,
 ab.

abundantem observantiæ meæ fructum
tuli.

(a) *Capt. prol. v. 32.*

EPISTOLA II.

Beneficiorum tuorum recordatio,
cùm negligentiam & ingrati-
tudinem penè exprobrare mihi videretur,
eò compulit, ut, qui aliàs tam strenuo
seculo pugnam detrectare velim, pro-
direm tamen; & quod tibi debebam,
velut exsolverem: Ita enim credebam,
fore, ut de impensarum tuarum ratio-
ne, animoque meo obsequentissimo
meliùs tibi constaret; ac tu ipse ad fo-
vendas Musas meas alacrior alacriorq;
fieres, siquidem Exercitium publicum
in me reciperem, idque nominis tui
præscriptione consecrarem. Quem-
admodum contra spem coloni aliquo-
ties frustrante vel agro, vel vineâ vel
horto, idem vult etiam cessare curam
suam; ita Parentem & sumptuum &
laborum pœniteat necesse est, cùm
spes bonæ frugis in filio decolat (a)
nullumq; animadvertitur operæ pre-
tium,

tium. Dignus quidem es honorari
splendidius; sed enim verò, si rectè Pro-
clus, Hierocles, alii, (b) *Parentes vi-*
vas quasdam & veras imagines existi-
marunt communis omnium Parentis
DEI; hîc etiam illum imitaberis, &
solam offerendi voluntatem, non rem
aut speciem considerabis. Quo impe-
trato, nec de majori desperabo, cùm
approbatio tua non possit non ani-
mum mihi facere, & ad ulteriora cal-
car esse.

(a) *non decollat. v. Gron. ad Liv. lib.*
XXVII. c. 17.

(b) *eorum loca v. apud Cl. Minoem ad*
Alciati embl. CXCV.

EPISTOLA II

Ad Praeceptorem.

IMpius sim, nisi Te, *Clarissime Vir*,
inter piissimas necessitudines dili-
gam; imò nisi ante illas. Quod enim
Rex ille Macedonum justo pretio æsti-
mavit, idem ego; & vitæ meæ aucto-
ribus illum longè præfero, à quo acci-
pio studia liberalia, & animi cultum.

Hic

Hic verò tu ipse es, cujus fidei, si quid
hactenus profeci, vel adhuc profectu-
rus sum, unicè transcribo: Etenim
cùm magno discipulorũ græge circum-
fusus esses, quamvis in omnes animum
eundem dirigeres, ita tamen me docui-
sti, ita erexisti, ut propria & peculiari
curâ dignus tibi videri potuerim. Nul-
la hîc ex oscitantia discientium morosi-
tas, nulla ex multiplicatis laboribus las-
situde, nec ex ingenii cujusdam velo-
citate dispensandi malignitas, quò diu-
tius necessarius esses: sed placidus, in-
defessus ac liberalis, ut, si posses, uni-
versa simul transfunderes, semper exti-
stisti. Utinam vel ea tum mens, vel me-
moria fuisset, quæ semel recepta, matu-
riori etiam ætati reddere posset; quàm
jucundum nunc esset sapienter monita
expendere, judicium mirari, tempus
lucrifacere! Sed cùm, teste Seneca Pa-
tre, (a) *memoria res ex omnibus parti-*
bus animi maximè delicata sit & fragi-
lis, omnium quidem recordari non pos-
sum, ut ut maximè velim, tamen nec il-
lud (b) occini mihi potest.

Jam perdidisti te atq; me, atq; operam meam;

Qui tibi nequicquam saepe monstravi bene.

Et multa adeò defixa perdurârunt, ut aurem de cognoscendis beneficiis tuis hætenus vellicarent. Agnovi hoc, quo vides modo, & nomini tuo Exercitium hoc Academicum, tanquam votum, exsolvi. Nec dubito, munus istud ab animo profectum ad animi tui sententiam futurum. Vale.

(a) *contr. 1. in proœm.*

(b) *Plant. in Bacchid. act. 1. sc. 2. v. 25.*

EPISTOLA II.

*S*ic inclinavit regale modestia culmen,
 (a) ut plerunq; olim Præceptoribus submitteretur. In gratiam *Aristotelis*
 (b) resurgit è cineribus perduellis *Stagira*: *Fronto* & *Ansonius*, alter *Antonini*, alter *Gratiani* Præceptor in prætex-
 ta conspiciuntur; *Seneca*, divitiarum exemplum maximum, ter millies sestertiûm (c) sive nostra monetâ septuagies quinquies centena millia Philip-
 pico-

picorum possidet, & villarum magnificentiâ hortorumq; amœnitate, beneficio Principis discipuli, ipsum Principem supergreditur. Sed quæ magni olim Reges & Imperatores laudi sibi duxerunt, hodiè privato supercilio spernuntur; nec ulla frequentior, quàm Præceptorum querela est, merita sua tam altâ oblivione sepeliri. Ad hanc totus semper cohorrui (& quidni cohorescam, cùm id genus homines *non minori flagitio involuti sint, quàm patris ac patriæ desertores?*) adeoq; ne inter infamiae nomina recenseretur & meum, sedulò mihi cavendum duxi. Quâ ratione? ut tibi, cui literulas meas ex asse debeo, munusculi alicujus oblatione, non quod à fortuna, sed Musis peterem, animum meum tot bonorum memorem publicè aperirem. Illud verò hoc ipsum est; Exercitium, inquam, Academicum, quod in nomine tuo foras datum non opus habet parario, cùm de benevolentia tua non modò certissimus sim, sed & de novo incitamento jamjam stimulari me sentiam.

Quòd si DEI benignitas in tantum adspiraverit, ut, quod volo, possim; felicitatis meæ summa erit, majus aliquod lumen refundere huic, à quo studia mea primùm accensa sunt, Soli. Vale.

(a) *Cland. de Vl. Cons. Honorii v. 64.*

(b) *Plutar. advers. Colotem.*

(c) *Tac. l. XIII. Ann. c. 42. & l. XIV. c. 52.*

EPISTOLA

Ad Tutorem.

POSTquam ita Deo visum, ut dilectissimus Pater meus charitatibus suis & mundo valediceret, *in paternos affectus* ita *successisti*; ut si functo reditus ad superos daretur, nec sub Fidei tutela suos feliciores diceret. Mereris certè, juxta *Lycurgum Justinii*, (a) *Satyrum Memnonis*, (b) aliosq; candidissimos Tutores collocatus, hac acclamatione (b) jure honorari: *Tu abstinentia, tu pietas, tu honestas, è cœlo paulisper descendite, & hunc alumnum vestrum letis oculis videte; apud quem plus valetis, quàm omnes opes!* Hoc minimum est. Nec enim tibi satisfactum putasti, commissa

fide=

fideliter tueri; sed quantum per tempo-
 ram iniquitates licet, auges etiamnum
 consilio, assiduitate, facultatibus tuis.
 Hinc est, quòd tantillum mihi relictum
 tamen multorum annorum necessitati-
 bus & Musis sufficit; nec in honestis co-
 natibus fortunæ novercantis quicquam
 experior. Quam eximiam virtutem tuā
 utinam remunerare aliquando possim!
 Sed cūm cœlum id sibi reservârit, & spē
 redhostimenti præscindat beneficiorū
 tuorum magnitudo; saltem honore illo
 quem superstiti Parenti habuissem, in
 me collata agnosco; & Exercitum hoc
 Academicum ex antiqua formula, do,
 dico, dedico. Sed ad vota & preces, ut
 hoc tenue boni consulas, hīc converti
 nolo, cūm gratiam jam conciliârīt offe-
 rendi causa. Vale.

(a) *lib. III. c. 3. §. 5.*

(b) *in Exc. c. 3. apud Phot. p. 263.*

(c) *imitatio Lipsii lib. 2. Monit. Polit.
c. 4. sub fin.*

E P I S T O L A I.

Ad Amicum.

Q Uas sanctissimæ necessitudinis
 cau-

causas Sapientes agnoscunt validissi-
 mas, earum ferè nulla est, quæ animos
 nostros haut colligârit: Sive enim *cum*
Aristotele (a) educationis communita-
 tem & æqualitatem ætatis, sive *cum*
Theocrito (b) communem mensam &
 contubernium, sive *cum* *Plutarcho* (c)
 similitudinem studiorum, constantis a-
 micitiæ causam allegare volumus, ea-
 rum omnium glutino hæc nostra coa-
 luit: Unà educati sumus, eadem quadrâ
 viximus, idem studiorum genus co-
 luimus. Sed hæc omnia adhuc invalida,
 nisi me cœpisset illud amabile, ac ipsis
 Gratiis ambiendum pectus; Te verò
 candor & fides mea, cui sermones tuos
 sine periculo semper commiseras.
 Quamvis autem nemo sinceræ amici-
 tiæ tenacior reperiri queat nobis, ut
 ineptum sit de alio vinculo cogitare;
 tamen nec intra me gaudere, nec pri-
 vatim tantum amicus esse potui. Ut
 igitur extaret amicitiae nostræ publi-
 cum argumentum, frontem hujus o-
 pellæ nominis tui præscriptione hone-
 stavi eandemq; velut munus in sinum
 tuum

tuum effudi, quod ut eo accipias, quo ego dedi, animo, rogare hîc nolo. Puto enim amicorum apud amicos omnia vendibilia non opus habere suspensâ hederâ. Vale.

(a) lib. iix. *Erbic. c. 14.*

(b) in *Hyla Eidyll. XIII. v. 38.*

(c) de discrimine adulatoris & amici.

EPISTOLA II.

Occasionem mihi oblataam valdè gavisus sum, quâ suavissimæ familiaritatis nostræ memoriam refricarem. Hæc in Academia quondam, quasi conciliatrice, utriusq; naturâ, sanctè inchoata, & subinde multis fidei & candoris experimentis corroborata, in tantum invaluit, ut veterum Theseo & Pirithoo, nec tu quicquam concederes, nec ego. Postea cùm fortuna & rerum mearum conditio utrumq; separasset, animos tamen non potuit, quod de meo bonâ fide dixerim:

- - - nulla

Namq; dies sine te, nox mihi nulla fuit.
Deambulabam? comitem te dabas.

Colloquebar cum aliis? animum ad Te vocabas. Prandebam, cœnabam? accumbebas. Dolorem cœperam? excutiebas. Dormiebam? somnium eras. Ita disjunctum semper copulabat animus; & dolori, quem discessus tuus intolerabilem facere potuit, obluetabatur. Sed novi temporis ingenium, quod ut in cœteras res humanas, sic in amorem, tyrannidem exercet; & delectabilem illum animorum florem dentibus suis depascit, præsertim, ubi per locorum spacia violentiæ intercedere non licet. Ego quidem tuam in amore constantiam nunquam in dubium vocavi, & cùm aliàs amoris proprium sit, ut canit (a) Poëta, *omnia tuta timere*, ab suspitionibus facilè abstineo, tamen meum esse judicavi, providere, ne temporis injuriam admisisse videar. Esto igitur hoc, quod inscripsi nomini tuo, velut amuletum contra temporis fascinum: esto durantis adhuc amicitiae luculentum argumentum, *absentiae nostræ præsentia, remotissimorum corporum fidissi-*
ma

ma *conjunctio*. Neq; gravaberis muneris simplicitatem, quod ab amico ad amicum venit; & profectò, si ea ipsa destitueretur, dignum putarem amorem meum, qui animadversione ultra Catonianam severà notaretur. Vale, atq; adeò tuum illum veterem me puta, *quem non tota etas sit mutatura Sibylla.*

(a) *Virg. lib. IV. Æn. v. 298.*

EPISTOLA III.

Singulari DEI beneficio accidit, ut cujus virtutem, doctrinam, merita, semper maximi feceram, ejus benevolentiam & humanitatem multis modis experirer. Et quis ego? nunquam publicè conspectus, & bonis literis deditus magis quàm imbutus; tu verò ille, quem non perfunctoriè colerent & ipsi devotione digni. Ut si eruditionis ac meritorum præconcepta opinio tanti amoris fundamentum jecit, ingenuè fatear, nullum opus esse, quod superstruere illi debeam. Sed enim verò propior sum

existimanti, candorem & fidem, & observantiam virtutis tuæ ante omnia ista te collocasse; quibus etiam, cætera minime jactabundus, ita glorior, ut neminem amicorum tuorum superiorem agnoscam. Offero nunc ejusdem prædem & vadem, libellum istum, quem per otium conscripsi; & quanquam potiora debeo, tamen nec ea tu spectanda censes, nec ego jam exsolvenda. Sufficit affectum observantiæ plenum ad te transtulisse, & peculiaribus virtutibus tuis (quibus toti patriæ venerationem concilias) munusculum aliquod, velut donarium, apposuisse. Sed & de melioribus spem adeò non abjeci, ut conceperim potius, & libellum istum, seu *metatorem*, præmiserim; qui hospitium illis ipsis designaret apparituris, cum, ut hactenus, sic in posterum Benevolentia tuæ aura me afflaverit.

Respondendi ad hanc postremam,

Formula.

Vidi & legi scriptum tuum, nec quicquam in eo displicere potuit, nisi
exi-

eximiæ laudes illæ; quibus me honora-
re cogitasti: Dicam liberè, ut apud a-
micum decet, *colorem morsumq; vere-*
cundie mihi expressisti; qui quotidie
tam multa video, quæ tenuitatis admo-
nere me possunt. Nosti illud Euripidis
in Oreste:

Βάρῃ τι καὶ τῷδ' ἐστὶν, ἀνείδαι λίαν.
Est illud etiam insuave, laudari
nimis.

Hic unus abs te dissensus meus est;
cui velim ignoscas. In cæteris incre-
dibile dictu est, quàm me affecerit
profusissimus affectus tuus, quo me
prosequeris; unde nec verba invenio,
quibus pro dedicationis honore di-
gnas gratias agam. Erit huic muneri
honestissimus in Bibliotheca mea lo-
cus; & quando aliud non possum, pro
gratiarum actione, & redhostimento,
en tibi, quale Socrati (a) Æschi-
nes offerebat. Nihil, inquit, di-
gnum, quod dare tibi possim, habeo;
itaque dono tibi, quod unum possideo,
meipsum. Hoc munus rogo, quaecun-
que est, boni consulas, cogitesque alios

B 7 *cum*

cum multum tibi darent, plus sibi reli-
quisse. Non aliter ego, & in præsentia-
rum carissimum ac pretiosissimum pu-
ro me tibi devotum.

(a) Senec. l. l. de Benef. c. 8.

PETITORIA.

EPISTOLA I.

*Qua rogat pecuniam, qui nuper in
Academiam venit.*

I.

VEni in Academiam, &, ut puto,
secundis avibus. Magna studio-
rum opportunitas, & cum amœnitate
terræ certantis salubritas cœli. Quod
caput est, Viri non tam Venerabiles
doctrinâ, quàm amabiles humanitate;
quos audisse loquentes de pulcherri-
mis rebus, moriar, nisi pluris mihi
fuerit, quàm quod ille optavit, Ro-
mam in flore vidisse. Unum est, quod
nonnulli dirâ imprecatione defigunt,
invalescens rerum venalium caritas,
& convictus hebdomadarii pretium,
aureus Rhenanus. Sed communis
hæc

hæc est Germaniæ calamitas, & quod olim crimen fuit, nunc ex necessitate defenditur; id scilicet contributiones, tributa, exactiones tandem fuas-
 sisse, ut statuto convictui majore pre-
 tio, artes publicas artibus privatis re-
 tundant. Illud adhuc durius, quòd
 debitorum exactores tam sunt ina-
 mœni, ut nisi statò tempore exsolvas,
 fides & honor periclitetur; vel, cùm
 mitissimè agitur, *truculentia vultus e-
 pularum sapor corrumpatur*. Habent
 indubiè justas severitatis hujus cau-
 sas, vel quòd alii cumulato indies ære
 alieno sese tandem subduxerunt; vel
 quòd res familiaris concidat necesse
 est, nisi certo tempore convictores
 fidem suam liberent; vel quòd ad
 miseram illam necessitatem devolvi no-
 lint, ut unius vel alterius sublestâ fi-
 de decepti, facilitatem suam deinceps
in alieno tergo puniant. Quicquid sit,
 justas meas apud Te preces fore con-
 fido, quibus de quadraginta thaleris,
 quamprimùm mittendis, Te compello,
 DEUM immortalem, inquires,
 quos

quos sumtus facis? istudne vitæ Aca-
 demicæ procæmium? Videris jam,
 posthabitis monitis meis, in societa-
 tem eorum transiisse, quorum luxus o-
 mnem culpam suam in necessitatem
 confert. Absit hoc à me, mi Parens,
 absit infame studium, ut *nummos in*
cella cerevisiaria sepeliā, feriatis dies
 agam, meque, meosque properem
 perdere! Quin honestatis & filialis
 obsequii memor, tanquam coram
 DEO, impensas ad calculum revocem.
Penè omnes, ut nosti, munere adituali
honorandi, hospita, compransores, Do-
minus Musæi lectiq̃, famula, lotrix,
alii, modo benevolentiam & fidem ve-
lim. Accedit nunc asperitas hyemis,
 & brevitās dierum, cū coëmenda li-
 gna & candelæ. Ut taceam, quā
 impossibile sit, cæteris consalinis læ-
 titiam studiis suis nonnunquam inter-
 ponentibus, eam discessus causam fin-
 gere posse, ne *adverso Genio, iratisq̃*
adeo Lubentis & Gratis prognatus,
 imò ne ipsorum hilaritatem odisse vi-
 dearis; quæ licet intra modum con-
 sistat,

sistat, tamen sex vel octo florenis
 symbolam meam vix redimo. Alia
 omnia conquirere animi anxii est, &
 nimium pro fide sua laborantis. Ego
 satis officio meo defunctus, ut sum-
 tuum necessitatem tibi probarem, ne
 de his precibus meis dubito, animum
 tuum victuras; quibus eâ, quâ par
 est, observantiâ te veneror, ut dictos
 quadraginta thaleros expediendis no-
 minibus meis, & avertendis incom-
 modis, è diuturniore mora ori-
 ri solitis, occasione primâ
 transmittas.

EPISTOLA II.

*Qua rogat pecuniam, qui ali-
 quandiu in Academia
 vixit.*

VIm facturum me crederem vere-
 cundiæ, si nunc iterum de pecu-
 niis mittendis te sollicitarem, nisi a-
 nimus liberandæ fidei cupidus, in-
 primis tibi probaretur. Quamvis
 cre-

creditores hujus loci eo quoque fuit
 ingenio, ut post elapsam trimestre
 nullas inducias debitoribus indulgeant;
 sed exactione sua eos ad exigendas pe-
 cunias rursus compellant. Tamen
 hoc non ita accipi velim, tanquam li-
 teris excitandus mihi sis ad succurren-
 dum; cum justas necessitates nemo
 promptius vel citius sublevet Teipso,
 & præterea, ut dixi, amabilis apud te
 virtus sit, quæ de satisfactione cogitat.
 Sed saltem observantiæ meæ judicavi
 esse, ne insignis Beneficentia tua præ-
 cum reverentiâ indigna videretur. Hac
 unica causâ fretus, oro, ut trimestris
 hujus τροφεῖον, cum reliquis pecuniis,
 mihi transmittas: Hospitiæ quidem vi-
 ginti quinque, cæteris quindecim tha-
 leros debeo; ut ex ratione hîc inclusâ
 cognosces. Sed jam *instant enim Ca-*
lende Januaria, quibus officia sibi præ-
stita luculentioribus strenis nemo remun-
neratur, quam Studiosus; ut huic no-
 mini delendo (*nam & strenæ in debitis*
numerantur) duos Ducatos abs te pe-
 tam. De cæteris ita Tibi persuade,

& sum-

& sumptuum & temporis rationem ita me habiturum ; ne in calamitatibus istis publicis pecuniæ illufisse, aut luxui, qui velut imber ætatem tenellam adobruit ac prosternit, bonas horas, ac Musis debitas, impendisse videar.

EPISTOLA III.

Qua rogat pecuniam ex Academia discessurus.

Q Uandoquidem ita Tibi visum, ut hospitali Academiâ digredendum sit, fiat id propitiis Vialibus. Sed cum nondum pecuniam acceperim, qua creditoribus satisfaciendum est, ne convasationem quidem facere licet. Frustrâ es, si patientiam creditorum hîc expectas ; quibus (a) *Tros Rutulusve fuit, nullo discrimine habetur.* Adeo periculis admoniti, bonos infidosque perindè habent ! Oro igitur pro ea, qua me prosequeris, benevolentia, mihi prospicias ; ut centum
tha-

thaleros, quibus & vetus nomen & nova debita unâ pensione expungam, occasione accipiam primâ. Nec frontem tuam contrahat sumina immunitas, & petitum cæteris impar; cum nemo compenuariis sine cæna, aut hospite, cæterisque, qui officium præstiterunt, sine honorario valedicat, gratitudo, humanitas & amicitia ex muneribus æstimatur, & ut fovem Hospitalem Studiosi, sic hospita & cæteri Datores, vel illius imbrem venerantur, qui defluxit in gremium Danaës: Nuda professio, memoriam beneficiorum ac favoris immortalem fore, sine argento famam & honorem vix tue-
tur.

(a) Virgil. lib. X. *Æn.* v. 108.

EPISTOLA IV.

Qua de profectione in alienam Provinciam Parentem sollicitat

*Illustris ac Nobilis
persona.*

N Unquam tam invenustus ego sum,
ut

ut sententiam meam sententiæ Paren-
tis interponam, aut quicquam abs me
animadverti posse sperem, quod co-
gitationibus tuis non sit præsentissi-
mum. Unde quòd Illustri providen-
tiâ tua commodis meis ante consul-
tum sciam, quàm ex me illa cogno-
scas, malim expectare imperia tua,
quàm ullum desideriorum exponere.
Nihilominus quòd ipse studiorum
meorum progressus tam remotus i-
gnorare potes, fortassis inoffensis au-
ribus petitem meum inferam: *Uni-*
versitas, in qua vivo, virtutis ac bona-
rum *artium* ferax; sed quas in pulpi-
tis *scholarum* potius, quàm in aulis &
scena hujus orbis crepemus. Lingua-
rum peregrinarum exercitium nullum;
architecturæ militaris & *πυροτεχνίας*
vix umbra, quòd strepitu circumso-
nantis belli pauciores hîc Studiosi,
quàm ut eorum causâ operæ pretium
sit, doctorem iis tempus impendere.
Ut taceam, *Gymnasticam* ne famâ qui-
dem cognitam, *cujus* tamen tanta ne-
cessitas, quanta valetudinis, & apud
Prin-

Principes viros benevolentiae. Quoad Collegia Politica & Juridica nihil adeò desiderarim ; sed profectò nimis magno nobis constant , si tantæ annonæ caritati, quæ hîc dominatur, propterea nos velimus comburendos dare. *Alibi,* ut fama est , *victus, & discendi,* quæ nos scire decet , *occasio faciliior ; & è frequentia Studiosorum utilior conversatio.* Quòd si nihilominus decretum fuerit, hîc me retinere , voluntati tuæ, ut par est , libenter me permit- tam. Sin rationibus meis pondus in- esse videbitur , ut hactenus in istis lo- cis , sic alibi me geram, ut familiâ no- stra dignum est ; & adversus deliciarum blanditias , ferociam , licentiam , vi- tiosorum hominum confortia , cæ- terasq; adolescentiæ corruptelas animum meum obfir- mabo.

EPISTOLA V.

Qua de profectioe in novam Univer-
sitatem Parentem sollicitat Juris-
prudentia Studiosus.

Tertius annus agitur, ex quo in hanc Universitatem à Te missus sum: Quàm diligenter hoc temporis à me fuerit custoditum, quàm nihil in vanum missum, conscientiae potius, quàm calamo commiserim. Ut enim curas aliorum de me levem, verecundiam meam non onerabo. Quanquam si opus sit, sumptuum & temporis ratione redditâ omnem sinistram de studiis meis suspensionem eximere, *alienum os*, hoc est, Clarissimorum Virorum testimonium facile acclamare potest. Quorsum hæc, inquires, de te? Ita mi charissime Parens, petitioni meæ via munienda videbatur, & qui alii aliàs opponi solet, amolendus obex. Quod verò abs Te eâ, qua par est, observantiâ, peto, hoc est, ut tandem ex hac Universitate re-

vocato, ad alias Musas proficisci mihi
 liceat, & doctissimorum JCtorum
 judiciis haftenus audita conferre.
 Nunquam enim (quod ipse nosti,) doctrinam suam perfecit, qui se-
 cum habitans alienæ renunciat; cum
 non uno loco strangulatum, sed per
 universum Christianum orbem dif-
 fusum sit, quod solidam doctrinam
 appellamus. Et quomodo nomen
 Prudentum, quod in Legibus & Con-
 stitutionibus antiquis, JCtis pro-
 prium est, satis tueri poterint, qui, ut
 veteres illi, (a) vel Ateii Capitonis,
 vel Antistii Labeonis placita mordi-
 citus retinuerunt; sic ipsi unius alicu-
 jus loci Doctoribus sese addicunt?
 siquidem attentionem meretur illud
 (b) Cassiodori: *Prudentiores semper
 habitos, qui multorum hominum con-
 versationibus probantur eruditi.* Præ-
 terea cum mihi decretum sit, non tam
 causis privatorum, quàm Reipublicæ
 studere; nec verò quisquam satis illi
 possit vigilare, sapere, consulere, nisi

variarum Gentium, institutorum, Re-
 rumpublicarum notitiam habeat, fa-
 cile agnoscis petitionis meæ æquita-
 tem. Nostro quidem seculo magna
 famâ in Gallia docet (qui ut cæteri
 lumen accipiunt ex Patribus, sic ipse
 Patri, quamvis ex ingenii monumen-
 tis super æthera noto, affundere pot-
 est clarissimum) *Jacobus Gothofredus*:
 Ejus sublime iudicium, & alias animi
 corporisq; dotes sine exemplo maxi-
 mas propius propiusq; nosse ac vene-
 rari, *tam suave mihi fuerit, quam Ro-*
manum Consulem videre triumphantem.
 Sunt alii, quos apud te commemora-
 re velle inepti sit, & ingentem illam
 rerum hominumq; peritiam non in-
 telligentis. Neq; verò sumptuum im-
 manitatem ad tantum iter necessario-
 rum formidabis, quos minores fru-
 galitas mea faciet, ac studiorum meo-
 rum successus aliquando largiter re-
 fundet. Pericles ille quondam à ci-
 vibus ad concionem vocatus, quòd
 in opera & ornatum urbis magnam
 vim pecuniæ contulisset; *An ergo, in-*
C
quit,

quit, O cives, pœnitet? Permittite, ut
 nomen meum iis inscribatur, & priva-
 tim mihi feram expensa! Cui rationi
 tota concio succubuit, & acclamatum
 ab universis, ne impendiis tali fine ab-
 stineret. Minorem pœnitentiæ cau-
 sam Tu habes, qui non ædificium ex-
 citas, fortunæ ac tempestatum injuriis
 obnoxium; sed quò major ex studiis
 utilitas ac perpetuitas famæ, cò san-
 ctior erga me liberalitas tua, quàm in
 Athenas suas Periclis.

(a) lib. 11. ff. de O. 7. §. 47.

(b) lib. 1. epist. 39.

EPISTOLA VI.

*Qua de profectioe in Italiam Patrem
 sollicitat Medicinæ Studiosus.*

NE libidinantis animi pruritum in-
 terpreteris, cùm de itinere Italico
 exploratorias hasce ad te mitto: Si
 quis enim perversam illam consuetudi-
 nem prospiciendi tantùm, & à limine
 salutandi Academias odio habet, is
 ego sum. Et meritò: cùm nullus un-
 quam Doctorum, ac ne ipse quidem

Apollonius

Apollo, tam cito transeuntibus prod-
esse possit. Nam (a) ut planta, quæ
sæpè transfertur, minimè conuale-
scit: ita ex Universitate in Universita-
tem festinans multos Doctores videt,
pauca discit. Nunc verò ab hac mea
per biennium Magistra discedere ve-
lim, quòd jactis fundamentis, & quæ
lytis hîc traduntur, in animum seriò
demissis, tamen perficere me neque-
am, nisi jam in theatrum Anatomicum,
& in officinas Chirurgicas, &
oram illam, quæ naturæ genio feli-
cissima omni plantarum genere super-
bit, me conferam. Novinus sectio-
num hîc locorum raritatem; quas
ut Itali magna felicitate admittunt,
ita Germanorum vulgus execratio-
ne persequitur. Nec latere potest,
quanta Chirurgorum Italicorum pe-
ritia; quanta nostra ætate *M. Aure-*
lii Severini fama; quæ non minùs
Germanos nostros hæcenus excivit,
quàm *Livii nomen* (b) *Gaditanum*
illum. Sic in viridariis succumbimus,
& *Italiae* bis floribus (c) vernanti a-

sperum nostrum coelum libenter *her-*
bam porrigit. Jam quot rara, quot pre-
 tiosa portibus illius invehuntur è Græ-
 cia, Syria, Ægypto? quæ plerunq; no-
 bis mediterraneis cum ignarissimis sci-
 re licet; quantum ferarum, aromatum,
 succorum nobilissimorum? Ideò verò
 hæc refero, ne fortè anhelare me putes
 alias delicias, amœnitates & oblecta-
 tiones, quas in eam Provinciam Fortu-
 na prodegisse videtur largissimo sinu.
 Absit, absit, ut Italia otii potiùs, quàm
 Musarum diversorium mihi sit; ut cu-
 pedias, statuas, ædificia, præ bonarum
 artium Doctõribus venerer; ut ex con-
 versatione infimæ Italorum fæcis, im-
 pietatis, perfidiæ, falsimoniarum, la-
 sciviæ deniq; deterrimum odorem tra-
 ham. Quod præfiscini dixerim, & af-
 fectibus imperare novi, & loca illa in-
 sidiosâ vitiorum modulatione susce-
 pta, tanquam Ulysses, prætervehi. Nec
 est, quòd sumptuum immanitas deter-
 rere Te debeat, qui cum tanta discendi
 occasione, & studiorum meorum suc-
 cessu, nunquam in comparationem ve-
 nient.

(a) Sen.

(a) *Sen. epist. 2.*

(b) *Plin. lib. 2. epist. 3.*

(c) *Flor. lib. 1. c. 16. §. 3.*

EPISTOLA VII.

Qua de profectione in novam Univer-
sitatem vel Patrem, vel Patronum
solicitat Theologiae Stu-
diosus.

TAndem seposito metu, qui me ha-
 tenus continuit, desiderium me-
 um exponam: Id verò flagrantissimum
 fuit, ut beneficio tuo etiam in Univer-
 sitate N. frui mihi liceat. Non tantum
 enim illorum, qui in seculo vivunt,
 quàm qui sacris studiis animum addi-
 xerunt, interesse puto, ne unius Scholæ
 includantur caveæ, sed in liberio-
 rem emissi aërem è plurimorum conversa-
 tione ac doctrina plurimum etiam uti-
 litatis trahant. *Communis*, ut nosti,
hodiè querela est de morositate ac fastu
Sacerdotali, nec hodiè tantum, sed jam
 ante natum Alexandrum Magnum,
 à Græco quodam Poëta (*Euripide*)

scriptum est: πᾶν ἱερὸν φιλότιμον, hoc est, *Omne sacrum ambitiosum*. Sed & in Christianis (a) legi, qui scriberet, multos, cum se *Magistros Ecclesiarum* profiterentur, credere, sibi ius esse in homines vite & necis; sic intemperanter potestate abuti, ut nunquam supercilium, nunquam *Padagogicum vultum*, & verba illa tetrica deponant. Alius (b) si privato nomine scriptum edidisset, quod edidit Regis nomine, à zelotibus suis in plura frustra discerptum sese fuisse putat, quàm olim vel *Actæon*, vel *Pentheus* à suis canibus & *Thiasotis*. Quàm justum, quàmq; injustum hoc sit, minimè disputo, qui suam cuiq; famam, ut bonum hominem decet, libenter integram relinquo. Hoc saltem indicare volui, posse hujusmodi peregrinatione morum austeritatem facile corrigi, & artem humanitatis perbibere, qua docentes ad everberandos auditorum animos sæpè validiòres sunt, quàm veritate. Quòd verò præcipuum fuit, ut de assensu & subsidiis tuis ad hoc iter necessariis te compellarem,

vivunt

vivunt in dicta Universitate Viri benignissimâ salutarium siderum conspiratione nati, quos in tantum deprædicarunt, qui docentes magno numero obsederunt; ut illos Veteris Ecclesiæ Atlantes in hoc seculum redivivos venisse putes. Nec eorum sermones ad animum revoces, qui eam Universitatem differunt, ut tempestuosum mare, in quo facile sincera Religionis naufragium faciam; cum non ambitio, non studium novitatis, non aliud dedecus, sed sola eruditio tantos viros obscurissimorum hominum invidia objecerit. Cedant beatissimæ animæ naturæ, & oculis tanta virtus subtrahatur; magis magisque sese extollent. Sed de Studiosorum moribus & sinistra fama, inquis. Ubi verò jam in hac mundi senecta saniores? Aut quid hoc ad Academiam?

---- Sæpè exiguus mus

Sub terris posuitq; domos, atq; horrea
fecit.

An propterea fundus pro derelicto habendus, aut quasi ob crimen domini publici

blicandus erit? non ineptè quærere videor cum maximo (c) Juris Antecessore. De me ne dubita, contra vitia tam firmo spissamento muniisse aures, ut etiam surdum me præstem amicissimis. Tandem etiam de nimis sumptibus securum esse te velim, qui conscientiaæ meæ ita consulam, beneficiis tuis ita utar, tanquam (d) ephemeridem sive diarium tibi approbaturus.

(a) *Ang. Polit. lib. 4. epist. ad Tristram Chalcum.*

(b) *Casaub. epist. 690.*

(c) *And. Dinnero in fama Altdorph.*

(d) *Senec. epist. 123.*

EPISTOLA IIX.

Qua, ut hujusmodi causam Patri vel Patrono commendet, à Fautore petit Studiosus.

Tantum de Tua erga me Benevolentia mihi persuadeo, ut in omni honesta petitione adiutorem te mihi non dubitem adsciscere. Quòd si res, ut spero & opto, pro voto meo successerit, non minimam felicitatis meæ partem,

partem, imò, quòd Musas meas ita fovisti lauream debebo. Scripsi ad Parentem, & rogavi, ut ex hoc Musarum domicilio, in quo hactenus vixi, domum revocatum in aliud postea mitteret: Stimulabat ardor salutandi eos Viros, quos tota Germania veneratur, ut maximos; nec salutandi tantum, sed discendi, & sub tantis Magistris annos juventutis meæ impendendi. Ut enim scripta eorum legam, semper dum vita superat, habebo facultatem; at vivâ voce frui, & in vultu habitantes virtutes agnoscere, per rerum humanarum frugalitatem, non semper licet. Inprimis autem videmus, quantum illi literarum Antistites deficient, & nescio quâ iniquitate fortunæ doctrina sese retrò ferat; ut occasionis præsentis neglectus magno luctu ac pœnitentiâ tandem luendus sit. Quam ob rem observanter Te rogo, ut justissimam petitionem meam Patri commendare velis, quo non alium in hac causa plus posse prodesse credo. Sin existimas ægrè laturum, tot machinas in se converti; saltem opportunitatem

tem illam expectabis, cum pro fiducia erga Te sua (qua omnes actiones consiliis tuis permittit) etiam de hac ipsa re sententiam tuam explorabit. Tum verò Benevolentiam tuam, quam, etsi nullis meis officiis provocatam, singularem semper expertus sum, me juvabis. Quod, quamvis etiam non rogatus, facturum mihi videaris; tamen illud Comici cogitabam: *Nimum quantum interesse, num adhibeas hominem amicum, ubi quid geras.*

EPISTOLA IX.

Qua petit à Patre filius, ut in Universitate Viro cuidam magno commendetur.

Semper ita judicasti cum eloquentissimo illo Romano Consulari (a) Ciceronis æmulo: Nulli tam clarum ingenium statim esse, ut possit emergere; nisi illi materia, occasio, fautor etiam commendatorq; contingat. Ut hederæ adminiculo arborum, quas circumplectuntur, in altum surgunt: Ita juven-tus, innixa magnis Viris. Quam ob
rem

rem etiam atq; etiam Te rogo, ut, cum poteris utiliter, Amplissimo Universitatis Antecessori privatim in gratiam me ponas, & tum ad liberiores quaestiones, tum per eundem ad honestam aliquando functionem viam mihi sternas. Est quidem, uti Vir magnus, ita etiam humanissimus, & quam supra cæterorum doctrinam positus, tam à fastu, morositate, infidelitate alienus, ut, qui autoritatem Viri veneratur, suavitatem ac placiditatem amet. Tamen nescio quomodo fortunæ meæ diffido, & aliquoties sinistram expertus, quo possum munimento adversus illam metueor; sed & in Universitatibus pars reverentiæ videtur non sine commendatitiis Clarissimis Viris occurrere. Quod mearum erit partium, fidem pro me interpositam tam reverenter habebo, ne quod aliis accidit, ut ex facilitate sua ægritudinem animi contraxerint, idem eveniat Tibi.

(a) *Plin, lib. VI. epist. 33.*

EPISTOLA X.

Ejusdem ferè argumenti.

Non acetum, quo Alpes perfregit Hannibal; neque aurum, quo inaccessible arces, & firmissima munimenta superari posse credebat Philippus, tam fortè censeo, quàm magnorum Virorum commendationes, cum ambiendum officium, suscipiendum iter, & maxima quæque penetranda. Quis enim liberalitates suas conferre, aut humanitatis gloriam amplecti nolit, cum tanta desideria in promptitudine sua collocata videt? Eapropter studiis meis ac promotioni maturandæ nihil tam necessarium, tam salutare duxi, quàm si de intercessoriis ad Virum Clarissimum pro me dirigendis supplex Tibi fierem. Esse quidem dicitur eâ humanitate, ut in Gratiarum cortina incoctus videri queat; tamen ut militem sine comœatu, ita Studiosum sine commendatitiis venientem, nemo inter probatos statim habet.

Da-

Dabis igitur hoc submissæ petitioni
 meæ, & pro ea comitate, propensione
 ac benefaciendi alacritate, quam sem-
 per talem expertus sum, ut præ pudore
 neque oculos attollam, neque vocem,
 alienæ benevolentiae Candidatus, ac
 Proxeneta fies. De successu nullus du-
 bito; & quæ dubitarem, homines tibi
 gratificaturos, cui nec Dii propter
 eximias illas virtutes quicquam dene-
 gare possunt? Sed nec verendum, ne
 peccata mea ruborem tibi mox incu-
 tiant, & dolorem; cum comendatitiæ
 tuæ in majori auctoritate mihi sint,
 quàm statua, Sæto posita, Roma-
 nis.

EPISTOLA XI.

*Qua Studiosus ipse Benevolentiam petit
 Viri Clarissimi.*

Du hæsi, Vir Clarissime, num in-
 comitis istis compellare te debe-
 rem, ultra cujus gloriam literatus or-
 bis non extenditur; sed postea vere-
 cundiam istam aliâ verecundiâ excus-

si. Quid enim magis abominarer,
 quàm me *vivum* sepeliri, hoc est, nul-
 lo favore, nullo consilio, doctrinâ nul-
 la frui; ac tandem spes promotionis
 meæ universas à me ipso interverti?
 Cepi igitur impetum, & cujus no-
 men haud absq; veneratione hætenus
 usurpavi, ejus fores pulsandas censui:
 nec tantum, ut consilium desideranti
 paterent, quàm ut salutationem istam,
 ceu thuris aliquot grana, si non in flam-
 mam, at fumum qualemcuq; devo-
 tionis meæ resolvenda, foco flagrantis-
 simi erga Studiosos amoris tui injice-
 rem. Ita enim est; non tam literarum
 censu, etiamsi plurimo, quàm huma-
 nitate ac juvandi facilitate omnibus ve-
 nerabilem te reddidisti. Ne verò exi-
 stimes, me nominis tui deprædicatio-
 ne, tanquam clavi, ad illas, quas dixi,
 Benevolentiae tuæ fores, utendum ju-
 dicasse, cum maximum præconem, o-
 mnium scil. Doctorum consensum,
 sortitus sis; sed hoc saltem volui, me
 tantis Virtutibus tuis fretum, alloquen-
 di libertatem arripuisse. Tu, *Vir Cla-*
rissime,

riſſime, probatâ fiduciæ illius cauſâ, etiam ſtudia mea, ſolius nominis tui famâ in hanc Uniuerſitatem translata, in amplexum, in patrocinium tuum, recipies, atq; ita cogitabis, plures quidem eſſe, qui eruditione ac dexteritate ingenii favorem tuum promeruerint; ſed qui obſervantiâ, fide, officiorum promptitudine me antecedit, invenire te neminem. Vale.

EPISTOLA XII.

Qua Præceptoris officium ambit Studiosus, & in ea re Nobiliſſimi cujuſdam Viri auxilium.

URget tum atrociffimâ neceſſitas, tum eximia in me Benevolentia tua, ut ad hanc porrò, tanquam aſylum, confugere non dubitem. Auspicatus ſum ſtudium, quod multorum camelorum onus eſſe haut injuriâ quiſpiam dixerit; & auspicatus ſum infelici omine: Nam licet uberioris fru-

fructus spem fortasse non abjicerem;
tamen cum immuni furore hactenus
dsbacchatus sit

*-- Mars, implacabile monstrum;
Dra lues hominum, Mortisq, Erebiq,
minister;*

studiorum meorum stamen non se-
mel interruptum est. Nihilominus
levius patientiâ fieri ratus, quicquid
corrigere est nefas, sortem meam tuli,
& in ipsis procellis molliores Zephy-
ros semper expectavi, donec tandem
sumptuum necessariorum defectus &
hunc animum meum planè dejiceret.
Equidem non inficior, multis bene-
ficiis studia mea fovisse Amplissimos
Viros, pro quibus arctissime quoque
obligatum me sentio; sed ne subinde
easdem fores tentando, denique ab
aliis audiam: *Quod des, devorat, nec
unquam abundat.* Imò, quòd benefi-
centia legibus circumscripta est, &
hoc tempore finitur, aliorum auxilia-
res manus experiri, & *proficuum con-*
ditio-

ditionem circumspicere volui : Sed cum primis talem fore credidi, si Generosorum quorundam, aut Nobilium filii in curam & institutionem meam darentur; quod hac viâ multos scirem ad ulteriora promotos. Ad quæ si ego quoque adspirem, tantum abest, ut in aliorum susurros ac reprehensionem incurram; ut potius Viris bonis hunc animum me probaturum confidam. *Optimum, cujusq; animum, ut ait ille, ad altiora niti, virtutis est; pervenire, felicitatis.* Hac in re cum defixæ essent cogitationes meæ, dici non potest, quantum in summa auctoritate Tua, quâ apud summos polles, collocârim. Tantæ certè fiduciæ innisus, *Amplitudine Tuæ* me omnibus subsidiis jam destitutum submissem commendo, atq; obsecro, ut benevolentia suæ libra in posterum quoque in me devergat, & cum de tali conditione quicquam cognoverit, suffragio suo gravissimo eandem mihi conciliet. Absit autem ille ingenii fastus, ea scientiæ falsa per-

persuasio , ut informandos suscipere
 zudeam , quibus tum propter ætatem
 meam , tum rerum sublimiorum non-
 dum acquisitam copiam impar sim.
 Ipse enim in ea disciplinarum palæ-
 stra quotidie cum tyronibus exer-
 ceor ; sed qui liberalibus artibus
 initiari jamjam cupiunt , iis for-
 talsè ductor non ero poenitendus ;
 fidem certè & industriam pro-
 mitto sanctissimè. Quod si obti-
 nuero,

*Ipse ego, quicquid ero, cineres interq̃
 favillas,*

*Tunc quoque non potero non me-
 mor esse Tui.*

EPISTOLA XIII.

*Ad Magistratum, qua stipendium
 petit Studiosus , sed indi-
 gena.*

Viri Nobilissimi, ita quidem est ; tan-
 ta Vobis debeo, ut quid in iis pri-
 mum,

mum, quid secundum celebrem, difficilis æstimatio sit; tamen nec ab ingenua virtute alienum, ut ille ait: *Cui multum debeas, eidem debere velle quàm plurimum.* Unde nec recurrere pudet ad idem novale, in quo uberem messem messui, nec *Hortali* alicuius fortunam subvereor, cui subsidium sibi suæque familiæ (a) adversus inopiam petenti, adducta fronte Tiberius: *Data tibi pecunia, inquit, non eâ lege, ut semper daretur. Languescet alioqui industria, intendetur socordia, si nullus ex se metus aut spes; & securi omnes aliena subsidia expectabunt, sibi ignavi, nobis graves.* Nam adeò nullo paupertatis publicæ metu deficitis, ut Musarum providere cultoribus, intercedere necessitatibus, occurfare fortunæ, atque omni ope adniti, ne quis honestè cœpta relinquere cogatur, inter Reipublicæ locupletandæ modos habere videamini. Neminem certè videre nobis con-
 rigit, qui cupiditatem suam frontis
 Vestræ tristitiâ extinctam, imò, qui

ardorem suum bonæ spei flatibus non excitatum, ac postea multiplicata beneficentiâ restinctum diceret. Quod si etiam homines filere decrevissent, annon ipsi parietes, ipsa subsellia, tot cultoribus infessa, tot mensæ beneficiariis Vestris stratae, deniq; tanta illa huc advolantium Studiosorum multitudo animi Vestri magnitudinem argueret? Hæc enim omnia, tacentibus etiam ad quos pertinent benefici Magistratus argumenta, quilibet statim agnoscit; nec ego supplicum mearum incitamenta esse diffiteri possum. Igitur sine metu, quem in aliis adolescentiam meam decere arbitror, Vobis, *O Patriæ Patres*, (hic namq; titulus peculiaris Vester ac proprius videtur, nisi quòd paternos affectos superando splendidiore etiam digni estis,) necessitatem meam advolvo, ac precor, ut vel ex ærario, vel è beatissimi mercatoris N. Testamento (quo meliorum literarum *consecraneos* ex parte hæredes scripsit, & cujus Executores Vos estis) stipendium aliquod benevolè mihi de-

cernatis. Tam eximiae beneficentiae redhostiendae cum cæteros modos fortuna mihi denegarit, tamen & preces ad DEUM Opt. Max. pro incolumitate Reipublicae Patriae, ejusque Antistitum, & observantiam Nobilissimi & Amplissimi nominis Vestri auferre non potuit, quæ in animi sedibus alligata, & vitæ immixta & unita, resoluta etiam morte corpore, cum immortali mente sempiternum vivet.

(a) *Tacit. lib. 2. Annal. c. 37.*

EPISTOLA XIV.

Ejusdem argumenti.

Nullo seculo tam tristia passi sunt mortales, quam isto. Sed quos meliora studia mancipatos tenent, publicæ calamitatis flamma cum primis amburi, facile ipsa ratio dictat. Cum enim jam olim Satyricus oratorem inter mendicabula retulerit, utpote quæ in coenaculis habitabant,
ut

ut ædes ipsorum nisi scalis introire nemo posset: (a)

*Rumpe miser, inquiens, tensus jecur,
ut tibi lasso*

*Figantur virides, scalarum gloria,
palma;*

quam literatorum conditionem nunc existimamus, cum terris longè malignior est fortuna? Alii enim cujusq; modi sint, angustias publicas haut difficulter eludunt, dum elatis pro arbitrio rerum venalium pretiis, damna sua refarciunt; at quibus solum humanitatis animiq; studium est, eo ipso temporis injuriis opportuniores fiunt. Ut de me saltem dicam, etiamsi frugaliter vivente, ita omne patritum meum intra breve tempus absumentum est, ut de studiis deferendis non rarò cogitare debeam, & quod acerbissimum, ultimam, hoc est, sanctissimam Patris voluntatem (cui hoc vitæ genus velut juravi) fusq; deq; habere. Quanquam, si per Manes hoc mihi liceat, ipsa experientia nos docet, quàm hujusmodi defultores omnis dexteritas rerum agenda-

rum

rum deficiat, prorsus ut de poena transfugarum Musæ cum Fortuna transegisse videantur. Idcirco tanta necessitate compulsus, & quibus labantia studia mea fulciam, subsidiis omnibus destitutus, pedibus Vestris supplex advolvor; & quam enixissimè etiam atque etiam rogo, ut stipendio aliquo tam indignam sortem meam sublevetis. De vestra erga hanc petitionem meam benevolentia dubitare non finit insignis illa virtus, qua olim cum aliis Mugasensibus exulantes relegatasque literas in patriam postliminio reduxistis, extinctas flammastis, spoliatas honoribus, ac barbarorum sævitiâ tantum non reas, à fordibus vindicastis; nunc etiam cum cæteri Magistratui, hâc vice versa Magistratus literatis pēdit tributum. Quod meum erit, ita fruar beneficio Vestro, ut vos aliquando uti possitis officiis, ac fide mea. (b)

(a) *Juven. Sat. VII. v. 117.*

(b) *vel: ut digno illud datum, ac munus vestrum benè positum sciatis, è Livii lib. XXXIV. c. 48.*

Epo

EPISTOLA XV.

*Ejusdem argumenti, sed qua petis
extraneus.*

L Abentis Romæ consuetudo fuit,
ut scribit Am. Marcellinus, negli-
gere, quicquid extra pomeria Urbis
nasceretur. Sed vos, Nobilissimi Viri,
florentem imitamini, de qua Canule-
jus apud Livium: *nullum fastidisse ge-
nus, in quo virtus emereret.* Hinc enim
videbam multos advenas non solum
in beneficia civium adoptatos, sed &
ipsi tandem pignoratos Reipublicæ.
Ex qua virtute tantam spem concepi,
fore, ut, quanquam incluta urbe Ve-
stra non genitus, fide tamen & obser-
vantia nulli civium inferior, *fanos Pa-
tulcios* potius, quàm *Clusios* experirer.
Urget summa patriæ calamitas, cui
omnis juvandi facultas adempta est; &
quamvis in communi belli civilis in-
cendio necesse fuerit Vestras quoque
opes aduri; tamen immensâ DEI
Opt. Max. erga Rempubl. Vestram
gratiâ

gratiâ tam adhuc opulenti estis, ut in
 ipsa *sinisteritate temporum* Vestris lau-
 dibus Vestrisq; virtutibus ingens ma-
 teries campusque prosteratur. In-
 ter eas non potest major, quàm cum
 propriis rebus evoluti, & ab hostibus
 exturbati in clientelam & beneficia re-
 ciipiuntur; imò tam ipsis paganis fa-
 vorabilis ea fuit, ut apud Principem
 Poëtarum *Dido*, Carthaginensium Re-
 gina, de sese hoc insigne prædicet,
quod miseris succurrere didicerit.
 Quam ob rem dum omnia circum-
 spicio, nec quicquam nisi spes munifi-
 centiæ Vestræ uspiam mihi occurrit,
 ad eam, tanquam sacram anchoram,
 confugio; & Vos, qua par est obser-
 vantiâ, rogo, ut meæ quoque utilitati
 beneficientiâ Vestra exuberet, & sub-
 sidio aliquo ex ærumnosissimis diffi-
 cultatibus Musas meas eripiat. Osten-
 dam (quod de me suprâ dixi) re ipsâ,
 quàm in extraneum quoque pectus,
 fidelitas & obsequium cadat; & ci-
 vibus Vestris par, favorem concilia-
 bo aliis, ut non ex natali solo, sed eo,

D quem

quem afferunt, animo ad beneficia citandi videantur.

EPISTOLA XVI.

Ejusdem argumenti ad Executorem Testamenti.

Vir Amplissime, qui vivus olim in Studiosos multas pecunias sparserat, testes pietatis suæ, Vir Integerri-
mus & Spectatissimus, Dominus N. N. Idem mundo valedicere nefas duxit, Musis indonatis. Testamentum enim suum, quod accepimus, nobilitavit luculentissimis legatis; & cum sciret, nihil gloriosius esse diviti, quam debitores parasse, qui soli creditorem odisse, vel malum precari nequeant; bonarum literarum cultores in bonorum suorum partem succedere voluit; ut iure merito ex propensissimo hoc affectu PATRIS ac MUSAGETÆ titulo consecrari mereatur. Tantæ verò pietati adjecit etiam prudentiam, & ne morte suâ omnia mutata viderentur, exclusiq; communi asylo Studio-
si sese placidissimæ jam quieti datum refo-

refoderent, Te, *Vir Amplissime*, pietate istâ sibi per omnia simillimum elegit, cujus fidei ultimum voluntatis Sacrum committeret. Simillimum, inquam: Nam eâ in Studiosos semper fuisti benevolentia, ut ex Tete genitos quispiam existimare possit. Oraram, in hac temporum fæce, atque ingruentibus barbariei tenebris, animi magnitudinem! ac tantum non periculosa, ut quæ convitium facit tot millibus, literatos pænè impulsos in lutum magno supercilio despicientibus, vel, cum subtiliter sæviunt, exquisitis & quantivis pretii verbis à se se amolientibus! At ego virtutem tuam ut submissè veneror, ita ab eadem aliquid petere fas esse puto; certe non tam necessitate, quæ tamen maxima & extrema est; quàm illâ ipsa incitatus te rogo, ut stipendiorum à *beatissimo N.N.* legatorum, cohæredem me esse velis; & uno ex iis mihi benevolè indulto literulas meas ad maturitatem perducere. Non est in me quidem, ut tam eximius parem

gratiam reponam; sed quoniam in beneficiis dandis Numen respicis, cujus majestatem sub paupertate nostra latere credis; etiam Numen benedictione suâ debitum nostrum resolvat.

EPISTOLA XVII.

Ejusdem argumenti.

Vir Amplissime, non solum Fortunæ reverenter habitæ præclara specimina edidisse vidimus *Speculatissimum Virum N. N.* cum adhuc in vivis esset; sed etiam id effecisse nunc audimus, ut cum divitias mortuus deseruisset, iis tum optimè uteretur. Et enim ad laudem minimè sufficere putabat, per vitam liberalem dici, nisi etiam post mortem ita vocaretur; tanquam *manes* hujus tituli pulchritudo *delectaret*, ut aliàs infamia gravare dicitur. Igitur in Testamenti tabulis opum suarum cohæredes etiam Studiosos instituit; ut cum multâ radiantem luce animum in cognata sidera

dera emisisset, nihilominus teneret solenne suum; & meliores literas ab infami paupertate, & horrendo interitu, vindicaret. Quam supremam voluntatem suam cum abs Te, *Vir Amplissime*, impleri voluerit, ita suscepisti pientissimam istam curam, ut electionem verneremur, qua fidelissimum existimavit, qui scivit optimum. Et quantum hoc ipso laudi, quam in vivis habuit, prospexit! Eo enim nomine cum primis Studiosorum Parens nunc audit, quod executorem te nominavit; & maximè desiderandus est, quod providit, ne desiderari possit. Hæc eximia tua in in literatos pietas audacior, fateor, me fecit, ut inter gravissimas occupationes tuas literis istis tibi occurrerem: Quibus eâ, qua colendus es, submissione studia mea commendando, atque obsecro, ut in hac temporum dritate, ac Patronorum inopia, tanquam benignum sidus affulgere, & stipendium aliquod in eorum conservationem è laudato Testamento in me conferre velis. Pro qua benevolentia

D 3 licet

licet parem à me gratiam expectare non possis ; tamen *Reverentia Tua* in tantum inserviam , in quantum feritatem , barbariem , & literarum ruinam abominor.

EPISTOLA XIIIX.

*Qua honorem Academicum ambit
Studiosus.*

Vir Spectabilis , cùm jam tempus illuxerit , quo ex consuetudine Universitatis honores Academici prenari solent ; simul in mentem venit illud (a) Comici : *Virtus est , ubi occasio admonet , dispicere.* Volui nimirum & ipse desideriiis meis indulgere , & in hunc campum descendere , non quòd eruditioni meæ adeò confidam , sed quòd opinionem desidia refugiendam existinem. Ut enim olim (quod ex Tacito didicimus , *neglectum honorum* non semel *inertiam* appellante , cum primis in Agricolaë (b) vita) Temporibus Neronis *inertia pro sapientia*

via fuit: sic etiam hodiè turpissimæ ignaviæ genus habetur, nullos honores ambiisse. Neque etiam ille in me animi pruritus, ut titulorum splendore captus, circumspicere me velim; sed ut modestum ex industriæ præmio delectamentum meritò sentio; ita qui titulorum pompis multum tribuunt, eos ne titivilitio honestiores fieri, lubenter credo. Tandem nec Candidatos illos in Campo Martio imitari placet, quos Marius apud Sallustium (c) describit; non iisdem artibus imperia petiisse, & postquam adepti sunt, gessisse; primò industrios, supplices, modicos fuisse, dein per ignaviam & superbiam etatem egisse: sed in id summis opibus incumbam, ut honores meruisse videar, cum jam voti compotem fecistis. Prorsus quod ille (d) de se dicebat, sibi, cum honorem adeptus sit, tunc demùm ut mereatur, laborandum esse; ac versâ ratione temporum, permutatâ munerum vice, modò niti, ut premio dignus existimetur, cum jam præmium ceperit. Id enitar, elaborabo,

efficiam, ut in me verum esse experiamini. Præterea inter tot infanos Rerum publ. æstus fluctusq; decumanis majores, saluberrimum Patronis meis visum est, ut ad hujusmodi occasiones etiam summo mane expergiscerer, sive ad officium quoddam honestum maturè mihi viam sternerem. Quæ cum ita sint, apud te, *Vir Excellentissime*, Amplissimi Collegii tui hoc tempore (e) *Præses & Interpres Spectabilis*, meum quoq; nomen profiteor; & reverenter rogo, ut post explorata studia, vitamq; meam, ac collecta laudatissimi ordinis suffragia, in proximis Musarum comitiis (quibus Juvenibus à vobis admissis præmia sua decerni, ac distribui solent) unà mei rationem habere velis. Qua benevolentia licet omnia studia mea inferiora sint, tamen id maxime cavebo, ne quis acclamare mihi possit, quod Juliano adversus Constantium (f) ingratiſſimo acclamatum legimus: *Auctori Tuo reverentiam!* Qui de me secus nunc suspicatur, ipso tempore refutabitur.

(a) *Plaut.*

- (a) *Plant. in Pers. Act. 11. sc. 3. v. 16.*
 (b) *c. 6. §. 5.*
 (c) *in fugur. c. 85.*
 (d) *Mamert. Paneg. XI. c. 31.*
 (e) *Dixi: hoc tempore Praeses. Sed plerique etiam docti hodie pro tempore; quod tamen longè aliter omnes veteres usurpabant. Formulã istam pro tempore, rectè ait Giphian. Indic. Lucret. in, pro re, prorsus auream, non satis notam. Optatus Afer: Sic speluncam quandam gradibus sepserunt, ubi pro tempore conventiculum habere potuissent. De quo loco vid. Bart. l. Ab. Critic. 7. Apul. l. I. metam. Ubi defletum pro tempore comitem missum arenosa humo contexi, hoc est, pro conditione temporis. Et l. IX. metam. Receptusq; comiter pro tempore, licet non delicato, necessario tamen quietis subsidio. Ubi vid. Beroald. Plura Bernegg. ad Justin. l. XI. c. 1. §. 8. lit. C. Igitur pro tempore Rector, pro tempore Decanus est, Romanè loquendo, ad quem (verbis Mamertini in Panegyri. XI. c. 15.) honor penuriã meliorum delatus est.*
 (f) *Amm. Marcel. l. XXI.*

EPISTOLA XIX.

Formula rogandi Professore de commendatione ad Decanum, è Romanis ritibus.

Quæ toti mundo clarissima quæq; exempla dedit, eadem Universitati Vestræ gravissimum illum morem, quo Candidati primæ laureæ Philosophicæ ante omnia commendatorem circumspiciunt. Nam in (a) Republ. Rom. neminem in Campum Martium descendisse legimus, ubi anniversarii honores petebantur, nisi qui *Virum Clarissimum, Consularem, vel Censorium* suffragatorem habuisset. Tum enim demùm favorem tribuum, & solennem illam præconis vocem (b) expectabat: VIRUM BONUM, EGREGIUMQUE CIVEM SESE ESSE. Nimirum Amplissimi Viri testimonium omnibus blanditiis & osculis, quibus populum venerabantur, efficacius judicabant; & meritò. Quòd si enim (c) quocunque digito monstrari delectat, & duo minutula verba

verba, Hic Est! Demosthenis pectus tam grato palpo destrinxerunt; multò magis eos adjuvari necesse est, quibus ad commendationem Vir Clarissimus linguam suam commodat. Cùm igitur in hoc Apollinis campo similis obtineat consuetudo, Te, *Vir Clarissime*, quo par est honore, compello ac rogo, ut mihi in dictæ laureæ petitione apud Spectabilem Dominum Decanum Suffragator, ac vitæ studiorumq; meorum testis esse velis. Quam singularem benevolentiam tot eximiis in me beneficiis adjectam, si non dignis, saltem promptissimis atque devotissimis studiis contrà testabor.

(a) Sic apud Livium legere est: Appium Claris. Consularem populum rogasse pro P. Claudio fratre, Lucium Flamininum pro Tito, P. Nasicam pro Africano. Sic Cic. *suffragator* extitit Ædilitatem petenti Plantio; Plinius Junior Corennio Rufo, alii aliis.

(b) Extat apud Cic. lib. II. de Orat.
D 6 allu-

alludit Plin. *in Paneg.* c. 70. & apertius Seneca *ep.* 3.

(c) Brunnerus in præfat. tom. I. *Annal. Bos. ad Electorem Palatinum.*

EPISTOLA XX.

*Quæ de officio Magistratum
solicitat.*

Viri Nobilissimi, cum Clarissimum Virum Reipubl. Vestræ mors inviderit, nihil quidem difficilius, quàm illi successorem dari. Quod enim ad Trajanum majoris dignitatis heroëm (a) quondam dixit Orator: *Neminem fore tam illius, tam ignarum sui, ut locum ejus jam defuncti concupiscat; facilius aliquem successorem fieri posse, quàm velle. Quis enim tanta curæ molem sponte subeat? quis ei comparari non reformidet?* Idem (quòd interdum parva licet componere magnis) de minoribus officiis dixerim. *Onerosum est succedere bono Doctori.* Quis enim tam χαλχοπρόσωπον (b) tam firmæ frontis, ut Excellentissimo sese exæquari velit; nec formidet potiùs, ne, cum lachrymas abster-

stergere, ac tanti Viri desiderium lenire
 debeat, ipse longè infra famam & dexte-
 ritatem ingenii positus accendat magis?
 Tamen si quem commendant fides &
 industria, (ut ab aliis virtutibus multos
 Vobis commendatos scio) in tantum
 erigor, ut quòd aliàs auderem nun-
 quam, audeam tamen, & ut in locum
 Clarissimi Viri succedere me velitis, ju-
 beat, Vobis nunc supplex fiam. Nam
 has solas absq; sinistra interpretationis
 metu allegare me posse confido; & e-
 ventus ipse docebit, me, si officii illius
 partes quas ambio, in humeros meos
 devolveritis, id unice curaturum, ut
 pulcherrimam famam existimasse vi-
 dear, quæ à pietate & fide tribuitur, &
 exemplo ab Antecessore meo sumto,
 tam industrius reperiar, ne quid de so-
 cordia mea rumor murmurare possit.
*Quamvis nunquam iudicium Fame
 tam severum & atrox mihi videtur,
 quam Conscientiæ tribunal.*

(a) *Plin. in Paneg. c. 44.*

(b) de hoc vocabulo *Casaub. ad Suet.*

Neron. c. 2.

EPISTOLA XXII.

Ejusdem argumenti.

Cùm nullum sanctius votum esse possit, quàm Benefactoribus Scholæ ac Reipublicæ prodesse velle ; ne in totam vertentur pudoremque istæ supplices meæ , quibus non tam contra temporum sinisteritatem remedium quæro , quàm ut illi voto satisfiat. Sed proxima voluntatis meæ explicandæ occasio visa est , quâ constituto , post obitum *Clariss. Viri N.* quod vacabat , officio , cæteris autem eorundem ministeriorum consortibus sibi invicem suffectis , adhuc una cathedra (quod scimus) nemini decreta est , certè nondum obtinetur. Idcirco ut eam mihi destinare velitis , & filum , in quo hætenus virtutem & industriam suam probavit Vir præstantissimus , porrò texendum mihi tradere , per egregias virtutes vestras, & illas ipsas tabulas , in quibus nomen meum frequentissimum reperitur , quàm

quàm submississimè rogo, atq; obsecro. Nolo ego aliorum Candidatorum more, ut cupitis potiar, multa magnifica hic promittere; quòd verba post facta habere videamini, & præstigias istas sesquipedalium pollicitationum, quibus magistratum fascinari posse confidunt, abominari. Sed ipsis rerum argumentis ostendam, me officium istud Ecclesiasticum non tam ingenuè petiisse, quàm impetrato rectè consulere.

EPISTOLA XXIII.

Formula petendi generalis.

Qui tuus in me semper eximius fuit, & verè Pyladeus amor, non tantùm ad mutua charitatis officia me provocat, sed & ad petitionum libertatem. Lego apud Comicum:
 (a) *Amicum non tam decet esse consiliarium, quàm auxiliarium.* Quod cur ego Tibi? qui facilitate Tuâ, quos amasti, in tantum profecutus es, ut expectationem non raro

tò adverteris. Itaq; sine ambage abs te peto, ut in hac necessitate auxilio tuo expedire me velis; & gratiam tuam (qua polles apud alios) interponere. Quam humanitatem singulari memoriâ recolam, & omnem contra occasionem captabo, qua par pari referam: Sin per facultatem mearum infirmitatem id non licuerit, votis & precationibus, quod facio, Superis operam tuam commendabo.

(a) *Trucul. Act. II. sc. I. v. 6.*

EPISTOLA XXIII.

Ejusdem argumenti.

MUltis jam beneficiis meum implevisti sinum, fortassè non sine multorum querela, qui, utilitatibus meis adversi, in alios te velint tam liberalem. Et audeo cupiditatem meam porrigere, ac rursus de auxilio te compellare? Prorsus, ut injectis stipulis majus surgit incendium; ita è collocatis in me beneficiis videbor tibi concitator fieri. Sed ignosces, si ne-

necessitatem meam considerabis, quæ
 plerunq; imbecillioris frontis homi-
 nes reddere solet audaculos, & ad fre-
 quentiores petitiones non ducere, sed
 trahere. Præcipuum autem nunc est,
 quod rogo, ut in tanta Patronorum
 inopia defectum istum explere, &
 quam notam habes causam, auctori-
 tate tua juvare velis. Feceris mihi su-
 pra eloquium meum rem gratam, &
 licet tuorum nihil quicquam excidat;
 tamen de redhostimento cum primis
 nunc cogitabo.

GRATULATORIÆ.

I.

*Qua de recuperata valetudine alter
 alteri gratulatur.*

UT mihi pilum injecerat adversæ
 valetudinis Tuæ nuncius; nec mi-
 hi tantum, sed omnibus, qui virtu-
 tes Tuas æstimant, amant, veneran-
 tur: Ita jucundum nunc est audire,
 Deo Opt. Max. singulari auxilio pri-
 stina

Minas vires Tete recepisse. Ut verò
 lætitia ista diuturna mihi sit, eundem
 sospitorem Tuum supplex, & ex a-
 nimi sententia veneror, & voti (a)
 compos gratiarum actionem, quam
 debeo, lubens meritoq; solvo. Ex-
 pertus sum reipsâ, quàm animæ Tuæ
 vita, salus, studia mea circumdata sint;
 nec fieri potest, quin fato Tuo simul
 celebrentur exequiæ meæ. Unicum
 est, quod abs te peto, ne tam indefes-
 sis studiis, tantâq; negotiorum mul-
 titudine in ipsos morbos Te trahas,
 & dum publico prodesse vis, publicæ
 salutis, quæ à tua dependet, obliui-
 scaris. Notum est etiam illud Pli-
 nii: (b) *Corpori vacandum esse, cujus*
ficturis animus sustinetur. Quanquam
 autem deliciarum, quas mundus iste
 propinat *amystide plenâ*, hoc est, cu-
 rarum satur, vitam meritò flocci facis,
 vel ut omnes generosi solent, non æ-
 tatis spatium, sed gloriæ, Tete metia-
 ris; tamen nobis haud dum satis vixi-
 sti, quibus sine te vitam acerbam at-
 que ingratham reddis. Quam adhor-

tationem non ab audaci familiaritate, vel observantiæ meæ oblivione, sed potius ipsâ nominis Tui reverentiâ profectam interpretaberis, & ob id boni consules.

(a) Formula usitata. Inscriptio VI, Gruteriana pag. 34. SOLI. INVICTO. MITHRÆ. TIBERIUS. CLAUDIUS. TI. F. THERMODORUS. VOTI. COMPOS. DEDIT. Et inscript. III. p. 46. DEO. HERCULI. JULIA. MAXIMINA. VOTI. SUI. COMPOS. Denique Inscript. VII. p. 17. DEO. MAGNO. ÆTERNUM. L. STATIUS. DIODORUS, QUOD. SE. PRECIBUS. COM-
POTEM. FECISSET.
V. S. L. M.

(b) *lib. I. epist. 9.*

EPISTOLA II.

Ejusdem argumenti.

Q Uasi fulminatus obstupui, cum de adversa valetudine Tua nunciatum mihi esset, ut quam devotâ etiam vitâ mea, si fieri posset, averte-

rem.

tem. Quis enim, *Vir Clarissime*, quis
 Tuorum superstes tibi esse velit aut
 possit, quibus auxilio tuo vitam at-
 que spiritum dedisti? Hæc tamen ad-
 huc privata sunt; sed cùm verbo Se-
 necæ (a) *publica potiora esse debeant*,
 nemo tam meritorum tuorum igna-
 rus hîc vivit, ut non morbi tui fa-
 mam ex animo aversetur, ac salutem
 tuam salute suâ redemptam velit. Ni-
 mirum ut *Georgii Castrioti gladium*
 nemo etiam robustissimorum vibra-
 re potuit, ob gravitatem ponderis;
 ita consiliis tuis, quibus Rempubl.
 ab hostium conatibus asseruisti, susten-
 tasti, venerabilem etiam reddidisti,
 verendum est, ut quis præter te ipsum
 rectè atque tempestivè uti possit. Sed
 quòd te restitutum audio, non tam
 ipse tu, quàm nos, *gallum Æscula-
 pio debemus*, qui ex ingenti sollicitu-
 dine quasi reviximus, nec tam tibi,
 quàm nobis gratulamur, qui sensu
 recepti maximi inter humana boni
 Tecum fruimur. Faxit DEUS
 Opt. Max. ut patriæ nobisque quàm
 diu-

diutissimè luceas, nec nisi ab nepotibus
dies ille innotescat, quibus fato ac com-
muni legi cedendum Tibi fuerit.

(a) lib. I. de Clem. c. 4.

EPISTOLA III.

Ejusdem argumenti.

ATrox, sed non insperatum malum
fuit, quo fama non ita pridem nos
perculit. Utinam, mi charissime, se-
cutus esses consilium prudentissimi at-
que eruditissimi Viri (a) qui de se
ipso: *Intermitto studia doctrinae, &
hoc otium, ut relaxem animum, usur-
pavi, non ut intendam. Est in oculis ille
Amicus noster, qui dum urget studia, &
instat sibi, nuper vitam, & pridem vita
usum amiserat. Audebo dicere: DIR-
DEÆQUE omnes Musas! si reperta eæ
sunt cruciandis animis, & non oblectan-
dis. Ego ita sum, mihi studia, non me
studiis submitto. Utinam, inquam,
tu istud! Sed dum ingenti & vesa-
no mentis impetu ruis in libros, ac
infinitum illud pelagus perdius & per-
nox navigas; factum est, ad quod
totus*

totus exhorrescebam. Dura hæc ob-
jurgatio tibi videbitur, & fors omnibus
medicamentis, quibus morbus tuus
expugnandus fuit inamœnior; sed hanc
pœnam jure merito luere debes, qui
Amicos in tantum cruciasti. An enim
tam levem fuisse curam eorum existi-
mare potes, qui te fraterno affectu
prosequuntur, & incolumitatem suam
post valetudinem tuam habent? Quæ-
so, ne hunc errorem iterum erres, sed
in posterum ita studia tua tractes, ut
possis diu. Nunc, quòd Charontis of-
ficiu[m] elusisti, gratulamur, & de mor-
bo tecum triumphamus, DEUM TER
OPT. MAX. unâ precantes, vires tuas
ita reficiat, ut *Anteus* videri possis.
Hunc enim ab Hercule prostratum,
quoties terram matrem attingeret, for-
torem surrexisse ajunt: Et tibi post
acerrimam istam luctam robur ac vi-
gorem vovemus ab ipso morbo.

(a) *Lips. III, Epist. Quest. 24.*

EPISTOLA IV.

*Quâ de honoribus gratulamur
Amicis.*

EXsiliui & supra modum gaudio indulsi, cum ab Amplissima Facultate honores Doctores Tibi decretos esse familiaris quidam mihi nunciasset: Primùm enim in tantam lætitiā me dabant ipsi honores, quibus fasces & vexilla, & sceptrā submiserunt Maximi Principes & Reges; & nota vox Sigismundi Imperatoris ad Georgium Fiscellinū Equitem, cum Doctoribus Equestrem ordinem anteponeret: *Nā tu nimis ridiculus es, qui nosti ex Idiotis me vel sexcentos Equites creare posse, at ex eodem genere ne unum quidem Doctorem.* Imitati scilicet illud, quod Dionysius Milesius Heliodoro, Magistro Epistolarum Hadriani, dixisse fertur: (a) *ὅτι καὶ σὰς χεῖματα μὲν σοὶ καὶ τὴν δυνάμιν δυνάτα, ῥητοίον δὲ σε ποιῆσαι*

καὶ δὲ δύναιται. Id est: *Cesar tribuere*
tibi honores, & largiri pecuniam potest;
Oratorem verò facere te non potest.
 Dein obversaberis Tu ipse, quo non
 alius tanto virtutis præmio dignior,
 vel in omni eruditionis genere cum
 superbientis Latii Græciæque invidia
 præstantior, vel, quod caput est, can-
 dido & constanti affectu mihi con-
 junctior. Dii Deæq; ! cur abesse co-
 gor, nec Te in templum, auditorium,
 cathedram, cum Amplissimis illis Vi-
 ris laudi Tuæ faventibus, comitor?
 Cur in amplexus tuos rudentem Spe-
 ctabilem Decanum, & cætera illa so-
 lennia non unà conspicio? Quàm æ-
 grè me containerem, quin ad proxi-
 mos amicitiam tua gloriarer! Quàm
 Tu lætitiā Tuam superari cogno-
 sceres à mea? Nunc quoniam id per
 occupationes meas non licet, ac vix
 otium sit scalpendis, quod ajunt, au-
 ribus, multò minùs ad Vos excurren-
 di; saltem literis animi mei sensum ex-
 plico, & DEUM Opt. Max. precor,
 ut tantum honorem fortunare velit,

eumq; in Reipubl. salutem , nominis
Tui gloriam immortalem, familiæ di-
gnitatem abs Te suscipi. Addo , in
ipsius honoris incrementum. Quod
enim de Epaminonda scriptum est,
Teliarchiam ad magnam dignitatem
atque maiestatem evexisse ; idem Tibi
nunc faciendum , nemo meliùs suase-
rit, quàm Tu ipse, ad omnes virtutes
pulcherrimum incitamentum.

(a) Diol. LXIX. & Xiphil. in Hadr.
pag. 352.

E P I S T O L A V,

Ejusdem argumenti.

EVangelium mihi fuit, quod te no-
vis Tuis honoribus audiui. *Quasi*
verò tanti nunc sit, (dicat quispiam)
Magistrum fieri ; nec admoneri po-
tiùs debeamus illo Plinii iudicio :
(a) Mimica & inepta talia esse, quæ
interdum in cœnum, in sordes, hoc est,
indignos, abjiciantur. Vel illo E-
quitis Galli, qui cùm torquem (b)
conhiliatum promiscuè communica-

E

tum

tum vidisset, non jam esse dixit Virorum fortium insigne, sed *bestiarum collare*. Ab his ego diversam sententiam voveo: Nec enim post Vitellium Vespasianus, nec post Domitianum Trajanus formidarunt Imperatores eligi, sed insignem potius occasionem rati sunt, quâ ostenderent, honores ab indignis depresso Clarorum Virorum humeris rursus attolli & augescere. Ad eundem modum, nec post *Magistellos* insuave sit *Magistrum salutare*. Est profectò magna de te mihi spes, fore, ut honor ille per Te illustrior reddatur, nec tu maiorem familiarium gratulationem quam ille ipse auferat. Reperit enim in te, quem contumeliæ & malediciæ vulgi animosè possit obvertere. Quid? quòd ad magnam fortunam & splendidum officium hoc modo fores apertas existimandum est; ut, cum Magistratus viderint, nullos honores te ambire, quos non mereare, vel etiam meritis antecedas; sublimiori dignitati Te te volentes destinant. Uti-

nam

nam jam facultatis meæ sit , digne celebrare virtutem tuam , atque ita communi tuorum lætitiæ lætitiā meam sociare ! Id cū per chartæ angustias (librum enim , non epistolam acciperes , si animum meum totum tibi explicare vellem) ac per alia non licet , contentus eris acclamatione brevissimā. Deus Opt. Max. auxilio suo te juvet, ut honor , quem cœpisti, ex usu patriæ, dignitate tua & familiæ , publicarum privatarumq; rerum fiet !

N O T A.

Si quis agmen Candidatorum clauserit , eum consolaberis sequentibus exemplis. Quidam (c) *Lacedæmonius* , quum ipsi in choro quodam ultimum locum Præfectus assignasset: *Benè*, inquit, *abs Te factum est*, qui rationem quoque hujus loci *co-honestandi* repereris. Eodem modo *Aristippus Philosophus* , cū aliquando à Dionysio , Syracusanorum Tyranno nescio quam ob causam i-

rato, jussus esset extremus omnium, five infimo loco in convivio accumbere; *Ἐνδοξότερον τὸν τόπον ἡθέλησας ποιῆσαι.* Id est: *Hunc locum honoratiorē, inquit, ac splendidiorē voluisti facere;* sicuti legimus apud Diogenem Laertium. Nec aliud sibi volunt ista Senecæ ad Helv. c. 13. *Socrates eodem illo vultu, quo aliquando solus triginta tyrannos in ordinem redegerat, carcerem intravit, ignominiam ipsi loco detracturus; neq; enim poterat carcer videri, in quo Socrates erat.* Idem lib. de Vit. Be. c. 27. *Socrates carcerem intrando purgavit, omniq; honestiorem curiā reddidit.* Non absimilia de Epaminonda Val. Max. lib. III. c. 7. ext. 5. Ita Sp. Ligustinus apud Livium: (d) *Vos quoque æquum est, commilitones, in potestate Senatus ac Coss. esse; & omnia honesta loca ducere, quibus Remp. defensuri sitis.*

(a) lib. VIII. epist. 29.

(b) Thuan. lib. XVI.

(c) Damonidas apud Plutar. in Apoph.
& in conviv. sapient.

(d) lib. V' " c. 34.

EPI.

EPISTOLA VI.

*Quâ quis de officio gratulatur
Theologo.*

D Ici non potest, quàm gestienter audierim, officium (cui per tot annos Vir Clarissimus summa cum laude præfuerat) nunc fidei ac tutelæ Tuæ concreditum. Nimirum hoc eximiis virtutibus Vir Clariss. mihi meruisse videtur, ut illius vices exciperet dignissimus successor. Omnia in Te admiranda; siue pietatem considerem, nemo sincerioris documenta dedit aut dabit. Alii enim, quibus religionis propagandæ magisterium delatum est, *vestem quidem ac colorem Sacerdotis assumunt, non animum*; Tu, sine fūco, quod agendum est, agis: Sive *Zelum*, non illum *præposterum*, immoderatum, quem Gregorius Nazianzenus ait, (a) charitatem Christianam, *virtutum omnium metropolim*, destruere; sed iustum, gravem, tempestivum: Impietati quàm liberri-
mè intercedis, & *virtutes conniven-
tiâ deperditas vindice linguâ recu-*

peras: Sive facundiam, non loqui, sed
tonare; non *verba* sed *fulmina* jactare
videris; ut qui aliàs (b)

— — *Pumiceos oculos habent, nec
queunt,*

*Lachrymam exorare ut exspuant u-
nam modo,*

lachrymas & singultus, sceleratis verò
animam extrahere possis. Sive man-
suetudinem & modestiam; certa no-
bis spes est, qui mores tuos callemus,
nunquam te sacratâ potestate ad im-
potentiam abusurum. Deniq; ad id
revera te natum dicere possumus, ut in
Ecclesiæ horrea insignes manipulos
conychas. Quam ob rem alacris ca-
pesse hoc officium, nec famam trepi-
da, quæ quò benignior, nonnunquam
majus onus imponit, ubi tam amplo
præconio paria præstentur: quò verò
malignior, eò negligentiores facit, qui
pro diligentia sua hoc sibi præmium
reddi vident. De te benigna nunquam
suum judicium fefellisse sentiet; mali-
gnam verò habebis pro merenda Cyprii
bovis. (a) Ego tibi felicitatem, &
quod

quod ipse tibi precaris, animitus pre-
cor, ut, te gubernaculum Ecclesiæ no-
stræ tenente, extorris pietas cum cæ-
teris virtutibus in sedes suas reducatur.

(a) -- Ζῆλος Θεοῦ λύσει δεσμὸν ἁ-
δέσμου

Ἀρμονίαν τ' ἀγάπης, ἧς τ' ὄνομα μόνον
ἐλήφθη.

-- *Zelus DEI solvit vinculum impie,
Concentumq; charitatis; cuius solum
nomen est relictum.*

(b) *Plant. Pseud. Act. I. sc. 1. v. 83.*

(c) *Lips. I. Epist. Quest. 14.*

EPISTOLA VII.

Qua gratulamur ꝑ Cto.

FUI his diebus ob rerum mearum
vacillantem fortunam non nihil con-
tractior, & cogitationibus melan-
cholicis pænè nimium indulsi, cum
fama de Te benignior frontem in
pristinam amœnitatem rursus expli-
cuit. Ut enim calamitatem tuam,
quam tamen abs Te DEUS avertat
quàm longissimè, non aliter ut meam

fierem ; ita vicissim in lætitia tua neces-
 se mihi fuit alacritatem resumere. Nar-
 ratum autem nobis fuit, ad dignitatem
 Consilarii tete evectum, de quo tum
 tibi , tum Curia & Seculo gratulor.
 Non mihi dubium, *Te spurios istos fori-
 nevos & putidissimas humani generis
 Camarinas, Injustitiam, Calumniam,
 Avaritiam, justissimâ censurâ tua com-
 moturum; sed causa DEI est: quâ con-
 fisus ne integras Furiarum legiones, to-
 tumq; Erebi exercitum formidare potes.*
 Inustum est Amplissimo JCtorum or-
 dini non unum stigma ; & qui sese fo-
 rensibus negotiis dedit, parum aberat
 à Varronis Quinquatria. Sed tu virtu-
 tibus tuis omnem contumeliam ab-
 sterges, & sistendo nobis *Scævolas, Ca-
 sellios, Papinianos, aliosq; Clarissimos*
*Integritatis & justitiæ Sacerdotes, anti-
 quum decus restitues.* Dii saltem eas
 corporis vires largiantur, sine quibus
 tam immensa negotiorum moles susti-
 neri non potest.

 EPISTOLA IIX.

Qua gratulamur Medico.

Ita

I Tame fides, nihil tam suave auribus
 accidere potuit, quàm cum in civi-
 tatem Medicam tete receptum, hoc
 est, in possessionem omnium privile-
 giorum, immunitatum & honorum,
 quibus gaudent Medicinæ Doctores,
 immissum esse, fama nunciavit. Gra-
 tulabar tum tibi de honore, quem
 contra omne vitilitigatorum genus
 semper maximum & splendidissimum
 judicavi. Quamvis enim annulos &
 torques, & pileum Vobis invideant,
 qui nescio quâ barbaræ & pastoriciæ
 adhuc Romæ consuetudine animad-
 versâ, Vos servos faciunt; tamen ju-
 re merito cultæ Romæ judicium nos
 opponimus, in qua Julius (a) Cæ-
 sar Medicinam professos civitate do-
 navit, Augustus (b) Antonium Mu-
 sam annulis aureis honoravit, Arto-
 rium (c) in amicis habuit, Livia
 (d) Eudemum; Tiberius (e) Cha-
 riclem; alii (f) alios. Et quid
 unius Romæ judicio stamus? quasi
 uno in loco Sapientia suum domici-
 lium habeat, nec alibi reperiantur sa-

pietissimi quàm populi , quàm Reges ,
quorum in vos summa propensio cun-
ctos obtrectatores vestros facile refu-
tare potest.

Alexandro Macedoni, eidemq; Ma-
gno Philippus Medicus (g) amicus
fuit, & comes; Græcis (h) Chiron,
Machaon, Podalirius, Hippocrates
fuere Dii: Sabores & Ginges Medo-
rum Reges, Sabiel Arabum, Mitrida-
tes Persarum, Mesues, Damasceni Re-
gis nepos, fuere Medici. Quippini?
Nam si rectè philosophatus est Plato,
cùm *primam hominis sapientiam* con-
sistere diceret *in meditatione mortis*;
primi Sapientum vos eritis, qui verbis
B. Augustini, dum Medicinam exer-
cetis, humanæ vitæ misérias, hoc est,
ea ipsa, quæ Plato jubet, contempla-
mini. Tum verò gratulabar honori de
te ipso, quem tam pulchrum ac stre-
nuum vindicem nactus erat. Cùm e-
nim naturale sit, iudice Plinio Secun-
do, ut ea, quæ quis adeptus est, quàm
amplissima existimare velit; Tu digni-
tatem tuam ita tueberis, ita ostendes
& am-

& amplificabis, ut plures eam veneraturi & exoptaturi sint. Nunc etiam cum ad Archiatri (Poliatri) officium vocatus sis, eundem affectum, eandemque gratulationem tibi offero, & Altissimum (qui nos creavit) ex toto animo precor, ut hoc tam grande saxum, quod volvendum est, sine metu aggrediaris, fors & virtus tua misceantur in unum, nulla sinisteritas te differat, nulla (dum ex Christiana charitate omnia gurgustia ingrederis, multas spurcitias hauris) pestilientia te invadat, nec tandem, quæ communis hodiè fortuna est, sed longè omnium atrocissima, post benè ac fideliter facta te persequatur hominum ingratitude!

(a) *Sueton. in Caesar. c. 42. adde Casaub. ad illa cap. 4. ejusd. Caf. cum uno Medico.*

(b) *Dio lib. LIII. & Zonar. lib. II.*

(c) *Sueton. in August. c. 91.*

(d) *Tac. lib. IV. Ann. 3. §. 6.*

(e) *Id. lib. VI. Ann. c. 50.*

(f) *Senec. lib. VI. de Ben. c. 16. De Principibus, qui Medicos egregiè renumerârunt, vide Camer. cent. 1. c. 4. & cent. 11. c. 55. De Medicorum dignitate Arnif. 1. Pol. 13.*

(g) *Val. Max. lib. III. c. 8. ext. 7.*

(h) *Jos. Laurentius II. Polym. 21.*

EPISTOLA IX.

*Qua prosequimur Calendas
Januarias.*

QUandoquidem iterum nobis illuxerunt Calendæ Januariæ, quas præ cæteris anni diebus Gentilium superstitionibus pollutas (a) Dominus noster sanguine suo consecravit, sibiq; primitias temporis, Diaboli tyrannide occupatas, primitiis sui sanguinis vendicavit; nefas ego duxi, posthabitis Christianorum solemnibus, diem illum auspicari. Nam primis Christi seculis cum nondum de pietate triumpharet, sed triumpharetur Diabolus, in Ecclesia semper observatum novimus, ut jejuniis, litiis, & sanctitate vitæ, multiplicatas Gentilium

lium victimas, indecoros corporis motus, dapium publicarum ingluviem, nefanda cruentaq; spectacula, quibus Calendæ istæ foedabantur potius, quàm colebantur, sub Christi vexillo militantes perstringerent & condemnarent. Sed cùm postea destructo regno idololatrico,

*Christus (b) purpureum gemmani
textus in auro*

*Signaret labarum; clypeorum insi-
gnia Christus*

Scriberet;

spirituali gaudio triumphantes ac tripudiantes, lætitiæ cantica DEO, (c) proximis votivos hymnos concinebant. Cujus tam antiqui memor, primum in Conservatore nostro exulto, quòd hucusq; vitam produxerit, & è tot furoribus Martiis, quibus totus Christianus orbis involutus est, in hanc festivitatem publicam emergere nos voluerit. Stupenda res S. P. Q. R. quondam visa, quòd cùm ignium violentia totam montis Coelii regionem consumeret, (d) sola Tiberii effi-

gies in domo Junii Senatoris intacta
mansisset ; Id quod & ante Claudiae
Quintae accidisse memorant, cujus sta-
tua vim ignium illæsa bis evaserit , &
propterea à Quiritibus in æde Matris
Deum dedicata fuerit. Sed *scimus* ,
quàm in recensendis prodigiis nunquam
erubuerint Romani. Nos sine veritatis
dispendio miraculosum cœlestis bene-
volentiae fontem recognoscimus, & æ-
ternæ memoriæ consecratum volumus,
quòd bono publico haud paulò plus
profuturum sit, quàm anilia illa & pue-
ris exhibilanda. Inter civilia bella fu-
umq; sanguinem innatavit passim Ger-
mania, omissoq; fidei & consanguini-
tatis omnis respectu, signum ad exscin-
denda omnia datum, nec ferro, nec fa-
cibus permissum otium ; ut jam non
provincia, non hominum sedes, sed
cadaver & bustum esset patria ; & ta-
men in hoc ipso busto illæsi stetimus.
Quòd profectò ingentis in nos bene-
volentiae argumentum meritò in tem-
plis celebrari, cordibus inscribi, an-
nalibus & posteritati mandari debet.

Dein

Dein his ipsis Calendis accipere te velim breve votum, sed animi prolixissimi & observantissimi testificationem. Eundem enim tam festivæ lucis auctorem precor, ut qui spem nostram in te omnem ponimus: festivitatem & gaudium hoc tibi continuum velit, ac successus largiri etiam ultra vota prosperos. Nec enim major ex mea quàm tua felicitate suboriri lætitia mihi potest; nec tot miseriarum & ægritudinum; quarum in hac vita nostra perpetua consideratio est aliud lenimen, quàm videre te, non hoc tantum, sed multis sequentibus annis; quos quidem superare fata permiserint incolumem, florentem, vigentem corpore, ac luculentissimis illis meritis porrò augentem ornantemq; Rempublicam!

(a) *Baron. tom. 1. Annal. Eccl. A. 1. n. 17.*

(b) *Prud. lib. 1. adv. Symm. v. 488.*

(c) *Baron. martyr. Rom. d. 1. Jan. lit. a.*

(d) *Tacit. lib. IV. c. 64. Annal.*

NOTA.

Adumbravi carminis potius, quàm epistolæ argumentum hoc loco :
Suffi-

Sufficit enim Viris eruditis initio epistolarum suarum hujusmodi votum tribus lineis vel etiam verbis includere; nec ullam facile mihi dabis, occupatam hac solâ gratulatione. Quamobrem auctor tibi sum, ut horum consuetudinem sequare potiùs, quàm hanc à me conceptam formulam. *Sine ambage, inquam, precare, quod animus dictat.* In quo quidem tibi præludo unâ & altera formula.

FORMULA I.

Scribo ipsis Calendis Januariis, quas tibi tuisque, cum omnibus, qui sequuntur, diebus, nullis publicarum calamitatum nebulis involutas, sed perpetuò candidas ac serenas precor. Erit enim hic demùm vitæ meæ suavissimus fructus, audire Te cum Tuis, mediis in undis, quibus omnis submergitur Germaniæ splendor, tranquillum, vigentem atque omnibus quâ mentis, quâ corporis bonis cumulatissimum. Utilitas certè mea est,

est, & simul commodorum meorum respicio rationem, cum omnia tibi fausta ominor; ut de sinceritate animi mei certus esse possis, eâq; perspectâ, nec ambitioniore voto prosequendum te putes.

FORMULA II.

ILLuxêre Calendæ Januariæ: Et acclamo tibi nostrisq; omnibus FELICITER.. Nec semel, sed (a) quod in Romano Senatu fiebat, quadragies vel sexagies, (b) VIVAS, VALEAS, MULTIS ANNIS CALENDAS ISTAS CELEBRES! Nec enim maturiorem Te volumus cœlorum incolam, quàm diuturnius Terrarum ac Reipublicæ literariæ lumen.

(a) Trebellius Pollio in Claudio, hæc in eum dicta refert: AUGUSTE CLAUDI, DII TE NOBIS PRÆSTENT. Dictum sexagies. CLAUDI AUGUSTE, TE RESPUBLICA REQUIREBAT. Dictum quadragies. CLAUDI AUGUSTE; TU FRATER, TU PATER,

TER, Tu AMICUS, Tu BONUS SENA-
TOR, Tu VERE PRINCEPS, dictum o-
ctuagies. CLAUDI AUGUSTE, Tu Nos
AB AUREOLO VINDICA! dictum
quinquies. CLAUDI AUGUSTE, Tu
Nos A PALMYRENIS VINDICA di-
ctum quinquies. CLAUDI AUGUSTE,
Tu Nos A ZENOBIA ET A VICTO-
RIA LIBERA! dictum septies. Similem
locum reperies apud Vopiscum in vita
Imperatoris Taciti.

(b) Scriptum ad imitationem ac-
clamationis factæ à Senatu Alexandro
Severo, ut est apud Lampridium:
ALEXANDER AUGUSTE. DII TE
SERVENT VERECUNDIÆ TUÆ, PRU-
DENTIÆ TUÆ, INNOCENTIÆ TUÆ,
CASTITATI TUÆ. HINC INTEL-
LIGIMUS, QUALIS FUTURUS SIS.
HINC PROBAMUS. TU FACIES, UT
SENATUS BENE PRINCIPES ELI-
GAT. TU FACIES OPTIMUM ESSE
JUDICIUM SENATUS: ALEXANDER
AUGUSTE, DII TE SERVENT: VIN-
CAS, VALEAS, MULTIS ANNIS
IMPERES!

FORMULA III.

Illuxit singulari DEI gratiâ dies, quem auspiciatissimum semper estimarunt Veteres. Talem tibi totum hunc annum precor, adeòq; diversam à publica fortunam. Nam Attidæ hucusque insaniunt, & lætis anni primitiis auspiciisque occurrens in ipso limine Patriæ miseranda facies, proh dolor! obnunciat. Sed in te miraculum faciat DEUS, atque ita bonis omnibus circumfundat, ut sub privato & exiguo lare delitescens, Cæsarum ac Regum fortunam ridere possis. Hoc pietas tua meretur. Addo, quòd in congiarii largitionibus acclamatum legimus Cæsaribus: (a)

*De nostris annis Tibi Juppiter augeat
annos.*

Nec enim Tu minoribus beneficiis mihi cognitus es, quàm Populo Romano Cæsar aut Imperator suus.

(a) *Tertull. in Apolog. c. 35.*

FORMULA IV.

VOto mihi donandus es, non tam ex more, quàm amore. Sol enim progrediendi finē facto convertitur, & ad nos cursum reflectit, ut Calendas Januarias quondam descripsit Plutarchus. (a) Inveni autem rationem, quâ omnes exsuperem; & cùm alii pacem, bonam valetudinem, rerum omnium abundantiam, perpetuam animi serenitatem, Sibyllinum ævum, & quæcunque tandem in terris maxima putantur, suis vovere soleant; ego Tibi eorum omnium duplum precor. Æstimabis hunc animum meum instar splendidissimæ strenæ, & insignem illam benevolentiam mihi perseverabis.

(a) *Probl. q. XIX.*

Primæ formulæ versio metrica.

EBria Pontificum nugis, priscoque veterino
Squallida, cùm Christi trepidaret Roma
ministros;

(Re-

Regna per & (a) Latium, Judæaq; victa ju-
beret

Victores parere sibi; jamque omnia sacra
Mille per ætates hominum celebrata jace-
rent:

Ira subit mentem, Tum ferrum & flamma
paratur,

(b) Armeniæq; Tigres poscuntur, Afriq;ue
Leones,

Ut sacra gens crueros hilaret discerpta Qui-
rites,

Scilicet, ut quondam Pharaon jam victima
Lethi,

Devotumq; nefas Arabum redeuntibus undis,
Nil pecudum mortes hominum nil funera
curat,

Nil primæ sobolis cladē; sed fulmina contra
Fulminat, & cœli vult inclarescere pugnis;

Talis Roma fuit, Nil (c) antra silentia Phœbi,
(d) Nil rumor vetus, & (e) Cumæi carminis
ætas,

(f) Nil oleum, quod sudat humus, nil cæ-
tera flectunt

Prodigiosa trucem: juvat indulgere furori,
Et gravibus pœnis ulcisci monstra Deorum.

Heu quàm Christicolis nullæ risere (g)
Calendæ,

Nullaq; jucundo permulsit pectora sensu
Sol novus; Hinc lachrymas lachrymanti
commodat alter,

Et rabiem plangit Babylonis, mille Neronēs,
Mille

Mille faces, totidemque cruces, totidemque
securæ;

Nec dolor egeritur dias in luminis oras,
Sed (h) latus excisæ rupis, subductaq; torvo
Carnifici tantæ fit conscia crypta querelæ,
Unica spes superest, hac ipsâ ignescere Ro-
mam,

Quâ pereant, flammâ; finemque instare (i)
luporum.

Factum est, & Genios Geniûm Sator atq;
hominum Rex.

Vincla (k) Crono fabricare jubet, magnoq;
ligatum

Turbine sulphurææ devolvere sedis ad imum,
Mox idola ruunt, sanieq; madentia Tempia.
Templorumque caput, Capitoli nobile fa-
xum;

Victima nulla cadit; nec Eoum inspergitur
aris

Thus, Latusve latex; cessant Hecatea joculari
Phasmata per noctes; aboletur dira volu-
pras, (l)

Nec locat immundæ quisquam sua fata
saginx,

Omnia Christus habet, Christus sibi conse-
crat ædes,

Humanumq; animum magis, O quis secula
possit

Aurea, sincerosq; dies, & numinis annos
Innubes pacemq; altam, nulloq; trementes
Christicolas fulcro dignâ memorare Camæ-

na!

Tunc

Tuac quoq; (m) eum primas lustrâssens
ante Calendas

Ritibus à fœdis, priscâq; libidine Roma,
Exultare pii secum bona verba precari,
Et sacras ornare domos, & maxima festa
Inter habere diem, quo (n) primum sangui-
ne fuso

Grimina nostra luit Verbum immortale To-
nantis,

Luce igitur tantâ dubitem nunc tollere de-
xtram,

Et mea solenni testari gaudia voto?

Quamvis non fuerit patriæ tam lurida i-
mago,

Dum bene nota fuit, nec erit tam lurida i-
mago,

Fluviorum (o) Rex Danubius dum volvere
arenas,

Atq; his quinq; fuit lustris, Num crimen
Atridum

Altiùs ire potest? capere incrementa furores,
Vastariq;e magis, quòd jam confedit in
igneis;

Et natos natorum, & qui nascentur ab illis,
Quondam hæreré facit, fueritne Tuistonis
ora,

Romulidum domitrix, & tot regina per
annos;

Evasisse tamen juvat hætenus, inque
ruina

Propitium sensisse DEUM; salvumque ste-
tisse! Nam

Nam fuit ille Deus, qui nos miracula fecit
 Commemoranda novis Annalibus, atq; ve-
 rustis

Anteferenda simul, Cùm cœli in mœnia
 quondam

Vulcanus rapidis sese immisisset habenis,
 Strideretq; citâ tabulata per omnia tædâ.

Quàm favor hîc inflat Superûm & reverentia
 flammæ,

Quæ cecidit Tiberi statua, seseq; represcit;

Vah mentis tenebras! (p) Juni vah nau-
 fraga verba!

At nos nec fumos emimus, nec vendimus
 ulli:

Testis nostra salus, solidæq; in corpore vires;
 Et quicquid superest, hunc nos retulisse fa-
 vorem,

Dum furit heu! nostris accensa furoribus ira
 Supremi Jovis, & patriæ validissima terræ

Fundamenta quatit, totamq; evertit ab imo.

Ergò iterum vis alta rapit, non Delphica
 varum,

Nec quâ stulta ruit Bacchi de monte Sa-
 cerdos;)

Sed meliore Deo, mens exstimulata trium-
 phat!

Nec sibi, sed Tete simul, ô dulcissime, partem
 Lætitiæ jubet esse suæ. Quin summa trium-
 phi es,

Et quòd Tu superas, longè mi lætior annus
 Exoritur, roseumq; magis niter arduus æ-
 ther;

Et

Et quod Tu superes mediis tranquillus in
undis

Tutus ab insidiis, sævoq; in Numina bello
Sospes & in Patriæ morbo, mihi causa vo-
vendi es

Maxima, & extensæ cognata ad sidera pal-
mæ.

Οἰντόφοις quibusdam semper obscu-
rior visus sum in versu, non meâ, sed
ipforum culpâ. Non enim aliundè hoc
de me iudicium proficiscitur, quàm ex
ignorantia cùm styli Poëtici, tum an-
tiquitatum. Esto: & explicanda mihi
sunt mea. Dabo nonnullis lucem se-
quentibus notis.

(a) Desumptum è *Seneca*, qui de
Christianæ religionis incremento apud
Augustinum de Civitate DEI lib. VI.
c. 36. Cùm interim usq; eò sceleratissi-
mæ gentis consuetudo convaleuit, ut per
omnes jam terras recepta sit; victi vi-
ctoribus leges dederunt. Adde *Lipsium*
ad hoc ipsum fragmentum.

(b) Notus clamor plebis Romanæ:
CHRISTIANOS AD LEONEM; apud
Tertul. in Apol.

(c) Paulò ante Christi adventum Apollo Delphicus obmutuit. *Cic. lib. 11. de Orat.* Ipse ab Augusto tam diuturni silentii causam rogatus reddit apud *Niceph. lib. 1. hist. cap. 17. Suidam in verbo: Augustus. Cedrenum in Compend. Histor.*

(d) Rumor vetus erat, fore, ut valesceret Oriens, & Judæâ profecti rerum potirentur. *Tac. V. Hist. 13. Suet. in Vespas. c. 4. Josephus lib. VII. de Bell. Jud. c. 12.* Sed malè, quòd non de Christo interpretarentur; ad hunc enim divergunt sacræ literæ, ἐκ οὗ ἐξελεύσεται ὁ ἡγέρμενος.

(e) Vaticinium Sibyllæ Cumeæ de Christo sublegit, ac malè transtulit *Virgil. Eclog. IV.* Vide *Taunm. in arg. ad illam.*

(f) Anno III. Triumviratus Augusti Romæ è taberna meritoria trans Tiberim oleum è terra profluxit, & quidem toto die sine intermissione. *Euseb. in Chron. Orosius lib. VI. Histor. cap. 20.*

(g) Nam Christiani Calendis Janu-

aurariis jejuniis & litanis tantum Deo supplicabant. *Ambros. Serm. XI. de Cal. Januar. & S. Augustin. in Ps. 98.* Imò ne lætitiæ canticum *Alleluja* eodice caneretur, vetuit *Synodus Tolentina.*

(h) Habebant enim Christiani subterraneas civitates suas, ut ita dicam, in quibus persecutionis tempore latebant. Visuntur hodièque Romæ; & prodiit nuper magnum Volumen, cui titulus: *ROMA SUBTERRANEA*, in quo collectæ omnes antiquitates, in hujusmodi cryptis repertæ.

(i) Lupos fuisse dictos Romanos ab exteris, dixi olim *ad Justini libr. XXXIX. c. 6. §. 8.*

(h) Diabolum dico Cronum sive Saturnum, quòd pleræque de isto fabulæ ad illum referendæ videantur. Saturnus inter inferos Deos relatus à Romanis, ut auctor *Plutarchus & Prometheus apud Æschylum.* Ejusque fidus habitum triste & maleficum, ut è *Tibullo* colligitur. Sanguinarius, & victimis humanis, certè gladiatoris

spectaculis placabatur. *Ausonius & Lactantius.*

(l) *Spectaculorum.* Sequentis versus, quem ex parte mutuati sumus à *Propertio*, hic sensus: Nec se quisquam ad gladium ampliùs auctoravit & ad ludum, sive gladiator factus est.

(m) Ut plerosq; alios ritus; de quibus *Tassius in Chron. ludorum secul. part. II. c. 15. n. 3.* De his peculiariter *Synodus Turonensis Secunda cap. 23.*

(n) Circumcisio Domini, sive Nativitatis octava, (nam utrumq; reperitur) solennis Christianis veteribus, ut, est in *S. Gregorii Sacramentario.*

(o) Scriptum ad imitationem illius Virgiliani *I. Georg. v. 482.* Fluviorum Rex Eridanus camposq; per omnes.

(p) Nam Junius retulit, id in sua domo contigisse, ap. *Tac. IV. Annal. 64.*

EPISTOLA X.

Qua gratulamur Amico de Nuptiis.

Q Uòd nobis jucundissimum auditu fuit, formâ & virtutibus captus, no-

nobilissimam Virginem ambiisti & expugnasti. Quanquam non opus fuit ullâ vi, ambitu, conciliatoribus, & communibus amicis interpretibus, aliisque oppugnandæ Virginis instrumentis. Tua virtus, fama & juvenilis decor id effecit, ut flagrantissimo amoris Tuo minori pertinaciâ repugnaret. Agite, bonis avibus *in manus convenite*, & in æde sacra Deo Opt. Max. inspectore & arbitro quàm sanctissimè nubite, ac posthac è suavissimo amplexu festivum illud & *talento Attico* contra non charum gaudium nocturnum auferte. Nec quis præter mortem, quæ sera fit, dividat tam mutuò amantes, ut aliquando tumulto Vestro inscribi possit antiquum (a) illud omnium splendidissimum: ΤΩΝ ΦΙΛΟΥΝΤΩΝ. Tandem qui pulcherrimus matrimonii fructus est, (b)

Laudetur simili prole puerpera.

Quod sperare nos jubet Diis accepta probitas Tua, & futurum discipli-

nam domesticam jamjam spirans animus.

(a) *Val. Max. lib. IV. c. 6.*

(b) *Hor. lib. IV. Carm. od. 5.*

EPISTOLA XI.

Ejusdem argumenti.

EN novum Herculem! Audio enim detinere te Omphalem quandam. Ubi animus ille, qui totus Musis & Apollini mancipatus erat? Ubi rigidus ille ac mollitudinis omnis dissimulator? Suavitatis, lepôris, venustatis & Helenarum omnium contemptor? Sentis jam Veneris potestatem, & quàm gravis sit DEAE? Fallor? an tua est illa ipsa cœlo dejecta, (a) mari edita, fluctibus educata, Gratiarum omnium choro stipata, & toto Cupidinum populo comitata, & balthœo suo cincta, cinnama fragrans, & balsama rorans; humanam enim vix credimus tantum felicitatis habuisse, ut illi cedere. Sed extra jocum. Vidisti tan-

tandem, quàm cœlibum vita non sit
cœlitum! neque sufficere rationem
Epaminondæ, cujus calamitati cum
ingemisceret Pelopidas, quòd cælebs
liberos non relinquere. *Non potest,*
inquit, stirps mihi deesse; namque ex
me natam relinquo victoriam Leuctri-
cam, quæ non modò mihi superstes, sed
etiam immortalis sit, necesse est. Tu
contrà vide, nam benè Reipubl. con-
sulas, qui filium relinquis nomine Tuo
indignum ac degenerem: non alio-
rum formidinem, qui liberorum, u-
xoris, cæterarumque rerum domesti-
carum curam omnium præclarè ce-
ptorum impedimentum putant. Ni-
mirum juxta DEUM Optimum Ma-
ximum, cujus benedictio seriò implo-
randa est, in tua manu & auctoritate
situm, utrum liberos benè moratos
relinquas, an secùs. Dum educas,
mones, dirigis, sudorem & in-
terdum lachrymas excutis; jam in cer-
ta spe & gaudio versaris. Dum la-
chrymas abstergis, in sinu foves,
contines in umbra, nunquam flere.

nunquam triftari, nunquam laborare
 vis; dum filiabus quafi cum lacte in-
 stillatur venustatis ambitus, & ad spe-
 culum formatur capillorum arcus, mul-
 tiplici in altum circulo fufpenfus, e-
 mittuntur in publico & templis oculi,
 & ftrenuè jam exercentur cum juveni-
 bus ftupra optica; tum domesticæ ca-
 lamitatis augurium cape. Jam re ipsâ
 experieris, matrimonium non onus,
 fed onerum omnium lenimen efle.
 Manifefta hic benedictionis divinæ ar-
 gumenta; cùm cœlibes benè carpti,
 attriti, exinaniti, tandem *in extrema*
regula ftantes cum Nerone amicum
 quærant, nec inveniant. Vellein nunc
 ad te nonnihil carminis votivi; fed eos
 verfus fcribo, quorum fingulis diebus
 decem millia nafcuntur & pereunt; &
facilis jactura fepulchri eft. Igitur con-
 tentus eris proſâ fimplici. Faxit Deus,
 autor tam fancti vinculi, ut prognatus
 ex hoc matrimonio (d)

--- *Tibi ludat in aula*

Parvulus Aneas, & filia dulcior illo,
 quorum neuter agmen Tui generis
 clau-

claudat, vel nepotes tibi progignat verè nepotes, hoc est, te indignos, & fortunam cum familiæ gloria extincturos; sed omnes patritis & avitis artibus indies florescant, & moribus antiquis perpertuò grassentur.

(a) *Apul. lib. II. metam.*

(b) *Corn. Nepos in ejus vit. c. 10. §. 1. & 2.*

(c) *Senec. l. de provid. c. 2.*

(d) *Juven. sat. V. v. 138.*

EPISTOLA XII.

Qua reditum in Patriam gratulamur.

Assidui Tibi comites fuimus in via, non corpore, sed animo; & omnia vestigia tua votis ardentissimis prosecuti sumus; ut inoffensus in obsessis viis, vegetus ac valens ea relegeres. Quod factum est, & ob id FORTUNÆ REDUCI sacrificium debemus, ac Saluti tuæ hilaritatis poculum. Quàm durū mihi ad Vos excurrere non potuisse, & vel in media via suave illud & amabile pectus amplecti! Hoc enim certè fecissem, de hominum vel stupore vel risu securus.

rus. Nunc quoniam haud dubiè rediisti multa experiètiâ ac variarum rerum scientiâ instructissimus; DEUS Opt. Max. alteri quoq; voto nostro clementer annuat, ut iis Curia, Tempa, Scholæ quàm diutissimè fruantur. Tu verò post tot varios casus, post tot discrimina rerum forti & generoso animo exantlata, in alta tranquillitate ac felicitate domus tuæ conseneskas.

CONSOLATORIAE.

EPISTOLA I.

Ad Patrem, qui Filium luet.

ITane, quod fama nunciavit, filium tuum morbum occupasse, & in paucis diebus decretorium illum diem? Heu, rerum humanarum maxima, quid estis! Inter hæc enim refero, qui Reipubl. literariæ, Curia ac Scholis fulgentissimum lumen, eruditione ac ingenio supra ætatem examussitato minabatur. Sed velut prati (a)

Ulti

*Ultimus flos prætereunte postquam
tactus aratro est.*

Sic ille cecidit, & tot vota, tot amplis-
simas spes, quas accenderat, rursus
extinxit Princeps eruditæ juventutis.
Crede mihi, tanquam fratris esset, ca-
sus iste *me fulminavit*; quin dubito
potiùs, an ullius meorum obitus ani-
mi corporisquæ functiones in tantum
prosternere potuisset. Et jam is Re-
rumpubl. status est, cui deplorando
vix pares sumus, & si pares sumus, id
amicorum suavissimis conversationi-
bus tanquam interposito curarum tem-
peramento unicè debemus. His ve-
rò è conspectu nostro sublatis, num
animi nubes dispelli, candidi soles lu-
cere, vita ipsa vitalis esse potest? Sed
Tibi adhuc gravius vulnus inflictum
esse nemo inficiabitur, qui præpoten-
tem Parentum affectum, vel illius ar-
gumenti stimulum, quem Galga-
cus Britannis (b) in publicæ li-
bertatis hostes subdidit, *Liberos*
cuique naturâ charissimos esse, qui
nunc per dilectus alibi servituti au-

*ferantur, satis exputare potest. Igitur
 justissimas plorandi habemus causas,
 nec quisquam silicet illius sectæ Phi-
 losophos audire nos jubebit, qui hu-
 manitatem dedocent, & adversus hu-
 jusmodi calamitates ferro sese muni-
 unt. Nam profectò naturæ nostræ ca-
 ptum excedit vox illa Demetrii: (c)
 Hoc unum, Dii immortales, de vobis
 queri possum, quòd non antè mihi volun-
 tatem vestram notam fecistis. Prior enim
 ad ista venissem, ad quæ nunc vocatus
 sum. Vultis liberos sumere? Illos vobis sus-
 tuli. Nullam moram faciam, quò mi-
 nus recipiatis, quod dedistis. A volente
 feretis, quicquid petieritis. Malo offerre
 quàm tradere. Sed ut nimium spirat
 & crepat iste, ita vesanum est, intabe-
 scere mœrori fata non exoraturò, vel
 diutiùs indulgere fletibus neminem è
 morte reducturis. Antiquum summ
 obtinuit Fortuna, cùm tantæ indolis
 juvenem extinxit, nisi Catoni Censo-
 rio fidem abrogamus, cujus illam vo-
 cem ex Oraculo proditam existimavit
 Plinius, senilem juventam prematura
 mortis*

mortis esse signum; Nisi Romanum Sa-
pientem tum nugas egisse credimus,
cum scriberet: (d) Quicquid ad sum-
um pervenit, ad exitum properare;
nec ultimum expectare tempus, quæ in
primò maturuerunt. Ut ignis, quò clarior
fulsit, citius extinguitur: Sic ingenia, quò
illustriora, eò breviora sunt. Nisi Ovi-
dium in Parnasso suo tum delirasse vo-
lumus, cum communem summarum
rerum conditionem ita defleret: (e)

Optima prima ferè manibus rapiun-
tur avaris,

Implentur numeris deteriora
suis.

Tuus ille incrementa sua jam con-
sumferat;

Ipsè pater sensus, ipsi stupèere Ma-
gistri, (f)

nec eruditio, nec virtus altiores ire,
poterant: quo quidem ipso longissi-
mos sibi conditionis suæ terminos
prorogavit, & naturam ab omni mali-
gnitatis crimine, tanquam in magna-
rum rerum apparatu maturius eum
destituerit, facile excusat. Nec enim

vetus Diæterium te latere potest, *vi-*
tam Sapientis omnium esse longissimam.
 Sed esto, (g) filio tuo vitam parcè
 datam esse; cui, quæso, Dii largiti
 sunt prodigâ manu? Omnis vita pun-
 ctum temporis, & si ad æternitatem
 respicis, puncto adhuc brevius. Pa-
 rum adhuc dixi minuendo dolori, &
 deducendus es in secreta conditionis
 nostræ, qui adhuc in margine hæsisse
 nobis videris. Superi Superæque!
 quis Imperii turbati motus? quæ fu-
 rentium armorum crudelitas? quot
 collisorum inter se cadentiumque ci-
 vium myriades? quot oppida, tot
 Trojæ vel Numantiæ: quot vici, tot
 busta; ut superstitum potiùs, quàm
 functorum miseratione lancinari de-
 beamus. Ipsos Imperatores respice,
 sed remoto affectuum velo; num à
 nobis discessionem facere poteris, si
 dicimus, *Felici & Augusti* cognomi-
 na non ex vero dari, quòd his non
 pauciores plorandi causæ sint, quàm
 cuilibet è privatis. Alexandro, qui
 Fortunam dicitur in potestate habuif-
 se,

se; sæpè sanguis inter animæ deliquis
fluxit; Romanorum triumphos ne-
fasti dies interpolârunt: *Nec in hoc
mundi theatro ludetur alia fabula,
dum mundus erit; quòd supra fortu-
na patientiam videtur, hominis voto
diutius obsequi.* Unde veterum illo-
rum sapientiam sæpè mirari soleo, qui
myrti ramum, (h) quem hilaritatis
causâ inter vina circumferebant & con-
vivis per manus tradebant, quòque
ovantes coronabantur, ad sepulchra
transtulerunt, quod Virgiliani Poly-
dori tumulus nos docet. Nec dete-
riùs judicârunt Arcades & Latini, qui
mortuos *χρῆστῆς* vel *Manes*, hoc est,
bonos ac beatos (i) appellarunt. Et
Theodosius, qui variè in Imperio ja-
ctatus, cùm mors instaret, inscribi
sepulchro suo hoc unum verbum
jussit; ΥΓΕΙΑ, SANITAS. (k)
Imò eo justius iste, quo Christianis
sacris initiatus de merito Salvatoris
sui, & immortalitate animæ & inæsti-
mabilis gaudii æternitate confirmā-
tior erat. Hæc (l) ad animum re-
voca-

voca-

-E.2-

J-

-E.3-

vocabis, Immortalis DEI voluntati lubentius subscribes, ac benedictum nomen illius celebrabis, qui dedit & absolit; Et quid de hoc animo tuo dubitem, tam pio & ad imperata divina semper promptissimo? Certè cum plura mihi sint, eaque maximi momenti, quæ consolationem adferre queant; tamen in succum & sanguinem abs te conversa depromere supersedeo, ne tempori tam operosis consolatoriis illusurus videar. Saltem DEUM Opt. Max. rogo, ut animi robur in te augeat, omnesq; mœrores propediem in lætitiā vertat, ac te non tantum reliquis tuis, sed & utilitati publicæ, qua nihil potius, nihil antiquius in seram posteritatem salvum sospitemq; præstet!

(a) Catull. carm. ad Fur. & Aurel.

(b) Tac. in Agric. c. 31.

(c) Sen. de provid. c. 5.

(d) Cons. ad Marc. c. 23.

(e) lib. 11. amor. el. 6. v. 39.

(f) Stat. lib. 11, Sylv. epiced. in Glauciam
v. 119.

(g) Se-

(g) Seneca consol. ad Polyb. c. 29.
*Gaude itaq; habuisse Te tam bonum (fi-
 lium) & usum fructum ejus, quamvis
 brevior voto Tuo fuerit, boni consule.
 Cogita jucundissimum esse, quod habui-
 sti; humanum, quod perdidisti.*

(h) Torrent. ad Horat. l. II. Carm. od. 7.

(i) Salm. in Solin. p. 412.

(k) Lips. l. IV. de Magn. Rom. c. 1.

(l) Stat. Sylv. 1. v. 208.

--- *Quintu jam vulnera sedas,
 Et colliis mersum luctu caput.*

EPISTOLA II.

*Qua Parentem de filii morte certio-
 rem facimus, simulq; con-
 solamur.*

QUàm ego velim, cùm ad Te scri-
 bendum est, conjunctis filii tui
 & meis literis duplici voluptate, ut ha-
 ctenus, sic in posterum Tete perfun-
 di! Sed nunc meas tantùm literas ha-
 bes, & quas filius adjungere debui-
 set, altior quædam vis interceptit. Efler
 etiam

etiam hoc in votis , ut fama verbum
istud antevertisset, vel ab altero

(a) *Anxia precipiti venisset epistola
pennâ!*

ne tibi causa esset manum meam aver-
sandi. Scio jam argumenta doloris
tui; Homo es, Pater es, cujus æru-
mnas nemo intelligit, nisi Pater. Rur-
sus, duo me consolantur & erigunt,
quòd Christianus & literatus es, nec
è multis. Nam divina tam altè in ani-
mum demisisti, ut scias, neminem ve-
rè piorum delicatissimarum opinio-
num insuefieri rosis, aut Sardanapali
plumulis incubare, sed Christianum
esse, fortia facere & pati, sive ut alius
loquitur, (b) *uri, vinciri, ferroq;
necari delicias esse Christianorum, &
adoranti crucem turpe esse, vulnus non
posse ostendere.* Literas verò, quibus
universam Rempubl. literariam in ad-
mirationem tui rapis, vindicabis à
vulgi calumnia, in Cathedris saltem
Codros, Scævolas, Alexandros spirare,
& juvenum, otiosorum aures sesqui-
peda-

pedalibus minis detinere ; sed cùm ad certamen ventum sit , earum cultores *buxum aut ceram esse* , non viros aut homines. Prorsus ut quorundam militum procul hostibus nimia ferocia est, sed conspectis iis vix ad clamorem os sufficit; *virtus* ac robur omne à lingua & dextra *in pedes migrat*. Hos tu constantiâ tua refutabis , & ostendes , non te tantam eruditionem in famam tantùm comparasse, sed in omnia fortuita, & animum obarmasse constantibus exemplis. Sin à capite, à Principe (hunc enim te esse uno fatemur ore qui boni ac livoris expertes sumus) jam audaciori censurâ notabunt literatos omnes ; sed quam metuere non poterit , qui virtutes tuas , quas dixi, perspectas habet. Nihilominus voto & precibus opus est , quibus DEUM Opt. Max. pro te fatigare non cesso , ut tam gravem sarcinam ferentem brachiis suis sublevet , nec unquam animo Tuo excidere finat aureum illud Apostoli: *Omnia , quæ piis accidunt, iisdem in melius cedere*. Quod
signi

significandum superest, dies, quo mortalitatem tuus exiit, fuit 9. Septembris, & tertio post, magnâ Professorum, Studioforum, Civium frequentiâ, quantam per multos annos videre non contigit, funus deductum est. Ut vel ex omnium amore erga beatissimum ac supremo iudicio solatium capere possis.

N O T A.

(a) *Juv. Sat. IV. v. 149.* ubi Scholiastes: *Si victoria nunciabantur, laurus in epistola figebatur; si quid adversi, pinna,*

(b) *Brunn. l. IV, Annal. Boic. p. 448.*

E P I S T O L A III.

Qua solamur filium, lugentem Patrem suum.

CUM de invalidudine Patris Tui nunciatum esset, trepidavi; & quum mortalibus subductum esse, totus obstupui, ut si mecum fuisses, vel planè lingua defecisset, qua Te consolarer, vel umbrosis & semisepultis verbis dolorem meum indicassem. Redeunte posthæc animo, & fracto
 silen-

silentii luctantis obice, in lachrymas &
 querelas de immani Fatorum necessi-
 tate, nulla sapientia, nulla eruditione,
 candore & humanitate nulla retardan-
 da prorupi. Unde cùm facile conjice-
 rem, quantis mœroribus & tuum pe-
 ctus oblitum esset, non potui non te-
 cum communicare, quibus rationibus
 cum gravissimo dolore meo conflixe-
 rim. Nullus enim dubito, fore, ut &
 tu fatorum severitatem æquiore animo
 feras, & immensæ illi sollicitudini jam
 ipse obviam eas, hoc est, secundum
 ipsum DEUM sententiam pronuncies.
 Vides morum senectam, sæcem sæculi,
 virtutum omnium funebria, neq; pri-
 vatum duntaxat scelus & singulorum,
 sed omnium simul publicum. Primum
 igitur animadvertere potes, indignum
 fuisse tanto viro mundum; quem pro-
 inde, velut absoluto indulgentiæ pen-
 so, sidera tanquam suum repetiissent.
 Confer deinde illa ipsa mundana o-
 mnia, quibus Parens tuus circumfusus
 erat, fraudes & insidias hominum, for-
 tunam in ancipiti stantem, tot morbo-
 rum

rum Iliades , cædes prætereà conti-
nuas , & natantem in civili sanguine
Germaniam, omnia facinora, quæ vi-
ctor exercet, & victor Diabolus, hu-
manitatis & charitatis omnis perpe-
tuum exilium, cum libero illo & sem-
per ridente cœlo, cum feliciū ani-
marum consortio, cum adspectu im-
mortalis DEI, & æternitate nullis
tristibus interpolanda. Gratulaberis
in melius translatum esse; & quan-
quam in letho,

--- lætum celebrabis honorem;

Te verò flebis non tam in mortalibus
quàm mortuis & conclamatis porro
degentem. Quid? quòd maximam
mœroris partem & istud abolere pot-
est, quòd non solum vitæ minimum
commodè transegisse nosti, sed &
cum ἀποθνήσκεις suæ jam propinquus
esset, omnia pietatis specimina edi-
disse, ac tandem incolumitatem tuam
Deo, summo Parenti commendasse?
Potes igitur & debes, nisi de postrema
Parentis fiducia impiè dubitare vis,
nimis singultibus resistere, ac rectè

atq; ordine, ut Romana formulâ utar;
factum putare, quod à Domino factum
est. Nos illud in hac conditione ani-
 mirobur ex animo tibi precamur, si-
 mulq; ex hoc ipso luctu gratulandi ma-
 teriam arripimus, quòd Pater animâ
 tua vivit, quòd virtutibus tuis. Nam
 profectò in te Patrem recipimus, il-
 lum sapientem, beneficum, pereru-
 ditum.

EPISTOLA IV.

Qua consolamur lugentem mortem
Conjugis.

ACerbissimam mihi scias calami-
 tatem Tuam domesticam, quam
 fama & literæ tuæ nobis nunciarunt.
 Moveor enim illo muliebri mundo
 quem costa Tua penatibus intulit,
 modestiâ, pudicitiâ, constantiâ, dili-
 gentiâ, peritiâ curandæ rei familiaris,
 aliisq; dotibus, quarum non tam fe-
 rax nostrum seculum. Unde facile
 ignosco dolori tuo, cujus etiamnum
 luculentissima cicatrix in animo.
 Igno-

Ignosco autem? Quin cum Euripideo
Hercule:

Ἐπὶ νῆες ἀλόχεω πιστὸς ἔννευ εἰ οἴλῃ,

*In conjugē laudo fidem animumq; opti-
mum.*

Et vicissim cum Crasso Oratore
Cneum illum *Domitium* serò abomi-
nor, qui *mortuam* in piscina *muranam*
atratus, *tanquam* *filiolam*, *luxit*, sed
elatis *tribus* *uxoribus* ne *ploravit* *qui-*
dem. Heus tamen. Illi dolori videbis
ne hæreas, vel incubes. Nemo qui-
dem sanæ mentis te damnârit in Stoi-
corum Scholam, hoc est, ipsam ani-
morum tyrannidem, in quâ sævissi-
mum consolationis genus audias: (a)
Facilem *etiam* *bonæ* *uxoris* *jacturam*
esse, quòd nemo de perpetua bonitate
certus *esse* possit. Multos numerari
posse, quibus *bonam* *uxorem* *lugenti-*
bus *succefferit* *melior*. Tantum enim
abest, ut hæc talia dolorem leniant,
ut respectus virtutum illarum, quas
sine exemplo vidimus maximas, irri-
tet & accendat potiùs. Habemus
è monumentis sacris ad compescen-
dos

dos ac moderandos luctus alia, Deum
 immortalem calamitates hujusmodi
 veluti stimulos admoveere piorum ani-
 mis ; eos autem , quibus indulgere vi-
 deatur, quibus parcere, servare ventu-
 ris malis. Nondum quidem hac noti-
 tiâ paganorum virtutem supergressi su-
 mus. Nam & *Diogenes Cynicus*, teste
Stobæo, in adversis rebus cantillare cla-
 râ voce solebat : *Euge, O Fortuna, quod*
viriliter me tractasti ! Et *Simplicius* :
Si corporum medicinam exercentem, in-
 quit, *eumq; urentem atq; secantem, &*
ipso carnifices imitantem, non malum,
sed bonum dicimus, atq; adeo gratias a-
gimus, & mercedem numeramus : cur
in medicina DEI non acquiescimus ?
 Sed accedit, quod hæc ipsa, quæ cala-
 mitates vocamus , æternæ felicitatis
 primordia sint. Vidit, quæ tibi ac ter-
 restribus supremum Vale dixit, & quæ
 erat pietate, irritamenta omnia, & ex-
 positas ad convellendam ejus constan-
 tiam illecebras contemptu Christiano
 etiam in agone calcavit. Et hac in
 DEUM pietatē refutarem pietatem
 G tuam;

quam ; nisi non tam maritum tete scire-
rem, quàm virum & Christianum. Sal-
tem id mihi faciendum in hoc casu re-
linquis , ut D E I Opt. Max. perse-
verantem gratiam in muniendo pecto-
re tuo quotidianis precibus exorem.
Quod sanè facio, mi charissime, & te
cum familia efficacissimæ consolatio-
nis Authori, quàm ardentissimè com-
mendo.

(a) *Sen. de remed. fortuit.*

E P I S T O L A V.

*Qua fratris obitum lugentem
consolamur.*

Graviter me affecit discessus fra-
tris tui, cujus tumulo non credo
sinceriores lachrymas affundet alius,
quàm tu, & si hoc in potestate tua si-
tum esset, vitam non modò facultati-
bus, sed ipsa animâ redimeres. O
rarissimum temporum decus ! naturæ
admirandum ! Nam quoties frater-
nas acies instructas legimus ? quan-
tus susurronum numerus fraternas si-
multates alentium ? quot cum per-
egris

egrinis inita fœdera , ruptis naturæ
 fœderibus ? Hoc *Atridarum crimen*
 est ; nec æmulari piget privatos , &
 quod è veri tripode dixit Ovidius ,
Fratrum quoque gratiam raram esse ,
 in eo Poëtæ nomen vix tuetur. Nisi
 etiam statim post diluvium , regnante
 apud Ægyptios Osiride , Typhonis
 fratris livor in Proverbium abiisset ,
 ac percontationem ad pallentes : *Num*
rectè se habent res fratris tui ? po-
 tuisset à nostrorum hominum mori-
 bus originem trahere. Sed vos con-
 tra publicum istum morbum fuistis u-
 na anima , & auxistis paucula fratrum
 paria , quæ ob concordiam præteritis
 mortalis ævi seculis innotuerunt.
 Cumprimis autem in mœrorem me
 conjiciunt tot eximix virtutes , qui-
 bus singulis adco exsplenduit , quasi
 cæteras non haberet. Sed quid agi-
 mus , O charissime ? Componamus
 nos potius ad hujusmodi omnia , quæ
 inciderint , fortiter , & , ut viros decet ,
 ferenda. Hoc & sacramentum illud ,
 quod Christo diximus , nos jubet , &

seculi, quo à Christo nato non fuit
 malitiosius, iustissimus contemptus haut
 difficulter persuadet. Profectò scenam
 nostram hoc tandem epilogo obsigna-
 re cogimur, quo vitam & omnia sua
 Severus Imperator. Is oriundus Lepti,
 humili patre, primò literis, deinde im-
 butus foro; quo parùm commodante,
 ut rebus arctis solet, dum tentat aut
 exquirat varia melioraque conscendit
 imperium. Ibi graviora expertus, la-
 bore, curas, metum & incerta pror-
 sus omnia, quasi testis vitæ mortalium,
Cuncta, inquit, fui, conducit nihil!

EPISTOLA VI.

*Qua Viri literati obitum deploramus,
 & nos invicem consolamur.*

EN funestum Tibi nuncium! Ce-
 cidit apex reconditæ doctrinæ, si
 cecidisse dicendus, qui depositâ mor-
 talium curarum sarcinâ felicitate frui-
 tur, quam quæsit & meruit. Erat
 nobis in maximis difficultatibus cor-
 tina,

tina, sive, ut illa ait, βιβλιοθήκη περι-
 πατῶσα (*Bibliotheca ambulans*) quod
 non labro tenus gustasset literas, sed
 earum ingenti flumine pectus inundas-
 set. Quid ominabimur? Scilicet ab-
 euntibus magnis literarum Atlantibus
 duraturam ipsarum gloriam, nec redi-
 tura Gotthica illa & Hunnica secula,
 quæ orbi terrarum omnis elegantis
 doctrinæ & ingenuarum artium o-
 mnium oblivionem invexerant? *Per-
 itura Troja perdidit primum Deos. (a)*
 Certè literarum causâ ad primum nun-
 cium ita obstupui, ut nec lachrymæ,
 quas tamen vulnerati animi sanguinem
 crediderunt Veteres, profilierint. No-
 sti enim, quod ab *Achille Tacito* di-
 ctum est: (b) *Ut in corpore flagris cæ-
 so non continuo, sed parva interjecta
 morâ, livor apparet; aut in apri morsu
 ante vulnus linea quedam alba se osten-
 dit: Sic in animo tristis alicujus nun-
 cii cuspide sauciato, neque vulnus hiat,
 neq; lachrymæ cadunt, nisi posteaquam
 mœroris dens cor aliquantisper depastus
 fuerit. Tunc enim et animus discindi-*

ror, & lachryma, factâ per oculos viâ,
aberrimè fluunt. Nec dubito, quin
 omnes bonos & tantarum virtutum
 studiosos in magnum dolorem datura
 sit considerata jacturæ magnitudo. Sed
 quid nos sumus, qui voluntatem DEI
 Opt. Max. luctu & consternatione no-
 stra sollicitemus? *Arcum ille tendat; nos*
thoracem ponamus, & pervium vulneri
pectus ostendamus! Hac patientiâ, hoc
 robore nobis præivit Dux & Salvator
 noster, qui benedictum Parentem suum
 agnovit in omnibus cruciatibus suis.
 Quin dum vivimus, ad gloriosum Viri
 Clariss. speculum vitam componamus,
 & in nostris animis rarissimæ illi pie-
 tati, candori, aliisque virtutibus, quas
 doctrinæ semper jungendas censuit,
 aras & templa istituamus, nulla temporis
 intercapedine diruenda. Sed & in le-
 ctulo explicavit virtutem suam, & quod
 Imperatorem jussit *Vespasianus*, (c) ve-
 quemvis Magistratum ac Præfectû (a)
Q. Marcius Turbo, Præfectus Præ-
 torio Hadriani Augusti, *stantem ex-*
cedere debere, id sibi imperare visus est,
 qui

qui libros non ante dimisit, quàm Par-
ca vitæ stamen intercideret. Prorsus ut
Philemonis (e) illius gloriam adæqua-
rit, quem cum in lectulo mortuum of-
fendissent sui, viderunt tamen adhuc
manum volumini implexam, adhuc os
recto libro impressum.

(a) *Petron. in Satyr.*

(b) *lib. VII. p. 420.*

(c) *Sueton. in ejus vita. c. ult.*

(d) Ita nominatur *Inscriptione I. Ope-
ris Gruteriani pag. 437.* Dictum re-
fert *Xiphilinus in Hadriano.*

(e) *Apul. lib. III. Floridor.*

EPISTOLA VII.

*Qua consolamur aliquem cala-
mnis petiitum.*

QUÒd scribis, famam tuam petiis-
se *Stygiū* quoddam genus ho-
minum, & quidem in patronis ædi-
bus, vicem tuam doleo, mi charissi-
me! Plus enim satis expertus sum,
quàm atè in animum talia descen-
dant;

dant; vel quòd fama & fidei damna,
 iudice Livio (a) *majora sint, quàm quæ
 estimari queant*; vel quòd calumnia
 instar gangrænæ longè latèq; tyranni-
 dem suam exercet. Sapienter enim ac
 seriò dictum est à nonnemine, (b)
 quamvis in ludicro argumento: *Ca-
 lumniam & Famam duo esse sibi cogna-
 ta mala, quòd hæc illius filia sit; atq; il-
 lam quidem gladio acutiorẽ, igne ar-
 dentiorẽ, & ad persuadendum Sire-
 nibus feliciorẽ esse: hanc verò aquâ
 fluxiorẽ, vento celeriorẽ, & plus
 quàm alatam. Unde cùm à Calumnia
 sermo emissus sit, sagittæ in morem evo-
 lare, absentemque, in quem mittitur,
 vulnerare; & ex huiusmodi vulnere
 statim famam multiplicem diffundi, &
 sermonis vento actam, linguâq; pennis
 iterum sustentatam, omnes in partes
 circumferri, & in obvii cujusq; aurem
 illabi. Sed & dolorem nostrum auget
 experientia, quæ multis exemplis huc-
 usq; nos docuit, sæpè post sanatum
 vulnus cicatricem manere. Tamen nec
 alia multa deficiunt, quæ animum ob-
 firma-*

firmare, atq; in strenuè terenda virtutis
via etiam alacriores possint facere. Qui-
nam illi, qui malignitatis & invidiæ vi-
rus evomunt in viros doctos, bonos,
candidos? Si Comico (c) credimus,
stulti: Nam

*Isthic est thesaurus STULTIS in lin-
gua situs,*

*Ut questui habeant loqui de meliori-
bus.*

Quinam illi? Homines impuri, inqui-
nati, Satanæ ministri, & hoc ipso arti-
ficio, quod exercent, fatis infames, de-
niq; omnium mortalium odium, quo-
rum olim fronti *literam K* *lex Mem-
mia* sive *Remmia* minabatur. Sed au-
diuntur! inquis. Audiuntur, sed à ma-
lis: Nam à bonis, quales tu Patronos
habes, nullus omninò metus; & scito,
illis ipsis hoc genus hominum formi-
dari. Ut Antiochum (d) destruxêre
consilarii, apud quem Annibalem cri-
minabantur; Ita maximum periculum
imminet iis, qui canum istorum latra-
tu commoveri se patiuntur. Fortassis
ex ipsa inimicorum pœna solatium ca-
pis?

pis? Crede ab ipsa Sapientia dictum:
Malitiam maximam partem veneni sui
bibere; & compedes, quos aliis fecit, tan-
dem gestare ipsum fabrum. Sed circum-
 spice omnium bonorum fortunam, ne-
 minem reperies, qui non expertus sit
Qualibet in sese convitia figere sævum.
 Principem Medicorum, assiduum in
 DEI sapientia deprædicanda, fuerunt,
 qui αἰθερόν vocarent! Et ut remotiora
 seponam, *Scaligerum* Phœbum erudi-
 torum, & in re literaria sine controver-
 sia Principem, *Montacutus* non semel
 appellavit *præcipitem Grammaticum,*
stultum Philosophum, furiosum Mathe-
maticum, cætera nihil. Casaubonum,
 quo nec Græcia Græcantiores vidit, a-
 liusne vel prima Græcæ linguæ elemen-
 ta doctum, *Scioppius* etiam *lenonem, a-*
dulterum, furem. *Lipsium* insimulavit
Petrus Faber Saturnaliorum libellos
 fraudulenter sublegisse è *Semestribus*
 suis, *Muretus* alia in *Tacitum* abduce-
 re conatus est. Hi temporibus suis e-
 rant *Reipubl. literariae Triumviri*, &
 audiebant talia; sed adeò non confun-
 deban-

debantur, ut criminantium voces eodem sibi loco ducerent, quo *Demetrius Philosophus* apud Senecam. Scias etiam non sine providentia divina latrones istos immitteri, ac bonos homines per gloriam & ignominiam, per infamiam & bonam famam simul tentari, ut (verbis Gregorii Magni) *si quæ culpa ab ore laudantium nascitur, ab ore vituperantium suffocetur*. Quam ob rem, ut ei vias tuas permittas, & ut hactenus, sic in posterum industriæ & innocentiae, aliisque virtutibus, quibus in finisteritate clariorem te reddis, litare pergas, nemo meliùs tibi suaferit, quàm tu ipse.

(a) *lib. III. c. 72.*

(b) *Ach. Tat. l. VI. p. 382.*

(c) *Plaut. in Pœn. Act. III. sc. 3. v. 12.*

(d) *Iustin. l. XXXI. c. 6.*

EPISTOLA IIX.

*Qua de alio quovis malo amicum
consolamur.*

UTinam non accidisset, quod accidisse maximo cum animi dolore

rore accepi! Crede mihi, non potest
 ex propriis calamitatibus plus caliginis
 oculis offundi, quàm ex hac tua recen-
 ti. Eheu, quid tandem Pater ille Deo-
 rum cogitat? An tantæ calamitatis flu-
 ctus, quibus impii & humani generis
 flagella protinus absorberi debent, et-
 iam bonis omnibus superfluous est?
 Sed absit, ut invidiam plangamus DEO
 Optimo Maximo! Et quanquam For-
 tunæ hanc in te sævitiam indulgit; mox
 tamen ex machina res afflictas respi-
 ciet, & unde tam luculentum damnum
 refarcias, abundè suppeditabit. Manus
 Omnipotentis (quod è sacris literis
 didicisti) neq; mutila est, neq; decur-
 tata, & facile quod deest, cùm vult,
 largiri potest. Confide tantùm, & vel
 ex te Divinæ providentiæ argumentum
 cape, quem nunquam ita prostra-
 vit, ut non faventiùs ex-
 tulerit.

FORMULA I.

Exprobrandi silentium.

Sperabam quidem fore, ut mœrorem ex absentia tua contractum frequentia litterarum non tantum mitigares, sed & animum rerum novarum commemoratione incredibili gaudio perfunderes. Ecquid enim mihi suavius, quid amabilius esse possit, quam legere differentes tuas de clarissimorum ingeniorum conatibus, de forma Reipubl. de felicitate loci, & quod caput est, de secunda rerum tuarum conditione? Unicum, unicum hoc est blandimentum, quod tristiores aures animumque radere queat. Sed tu adeo nullas ad me scribis, ut (a) *Angeronam citius Romæ appellationem prodituram existimem*, quam tu mihi ea, quæ tantoperè scire desidero: Vel si scribis, tam ex longo intervallo tuas accipio, ut in extremis Garumantibus habitare videaris. Nisi scires amorem meum erga te flagran-

grantissimum esse, fortassis æquo animo silentium tuum ferrem: Sed cum de affectu illo probe tibi constet, sanè quàm acerbum nunc est, nullam ἀντιφίλησιν mereri posse. Nam profectò ita interpretor, exosum tibi nomen meum esse, vel certè indignum, quod responsione aliquâ honestes. Sin abominaris hoc verbum meum; age, resume calamus, & quid agas, quâ vivas, quæ loci tui fortuna sit, occasione proximâ nobis significa. Nunquam deerit scriptiois argumentum, nec etiam tantillum temporis, quod amicitiae nostræ tribuas, & vindicando nomini tuo. Vindicare enim te debes, quem ob silentii contumaciam jamjam peracturus sum neglectæ fidei ac rupti sanctissimi fœderis reum.

(a) *Angerona* non omnis silentii *Præses*, ut vulgò putant, sed illius, quo nomen alterum *Romæ* taceri regiâ religio jubebat; siquidem ob hoc ipsum *Angerona* Dea facta est, & obligato signatoq; ore statuta. Vide pulcherri-
mum

mum & accuratum ea de re discursum
Cl. Salmasii ad Sol. c. 1.

FORMULA II.

Quid in te peccavi, quòd tam diu
suspendis pulcherrimum amici-
tiæ genus? Crede mihi, *tunicâ (a)*
molestâ molestius est hoc silentium tuum.
Sic enim ignorare cogor, quàm benè
valeas, quàm fortuna conatus tuos pro-
speret! Obsecro te per fidem, per sin-
ceram illam familiaritatem, quam sem-
per coluimus,

(b) *Si quid cana fides meruit, fuit aut
tibi quicquam*

Dulce meum,
humanitatis sinus memores, & mu-
tuis sermonum obsequiis, narratio-
num varia per literas misceamus, at-
que ita perseveremus antiquum illud
CREDERE. *Manus manum fricat,*
quod dici solet; nec facilè deerit, quod
tu mihi vel ego tibi scribam. Sin verò
suavitatem istam invidere mihi per-
rexe-

rexeris, infimulabo te coram omnibus Amoris ac Fidei Numinibus tanquam contemptorem illorum, & magnam ærumnarum mearum accessio-
nem.

(a) *Juvenalis sat. 8. v. 235.*

*Ausi quod liceat tunicâ punire mo-
lesta.*

Tunica erat è sparto, & solita liniri pi-
ce & bitumine. Hac miseros & da-
mnatos ad mortem induebant, & in ea
sic ustulabant, ut docet *Lips. ad Sen.
Epist. 14. Huc respexit Tac. lib. XV.
Annal. cap. 44. § 7. de Christianis lo-
quens supplicio adfectis: Et pereun-
tibus addita ludibria, ut ferarum ter-
gis coniecti laniatu canum interirent,
aut crucibus suffixi, aut flammandi,
atq; ubi defecisset dies, in usum noctur-
ni luminis urerentur.* Juvenal. iterum
sat. 1. v. 155.

— — Teda lucebis in illa,

*Qua stantes ardent, qui fixo gutture
fumant.*

*Vid. Weitz. ad Prudent. pag. 600. Lips.
ad Sen. lib. III. de ira. c. 3. §. 26. Brod.
Il. misc.*

II. misc. 9. Sigon. III. de judic. v.

(b) Virgil. lib. IV. Æn. v. 317.

FORMULA III.

E Silentio tuo quod augurium capiam? Vivis ne, an, quod abominor, ad plures abiisti? Putâram, te non provocatum (nam id ante discessum tuum datâ dextrâ promiseras) literarum flabro id me deriyaturum sæpiùs; nunc à me compellatus prior, ne gry quidem respondes contrâ. Credo equidem, nec vana fides, omnem mei memoriam tibi excidisse, & dulces illas conversationes, quibus amorem invicem olim nutritivimus, inter somnia nunc haberi. Nam si quid amoris erga me, si quid antiquæ superesset fidei, utiq; vel unâ lineâ salutandum me putares. *Nonnunquam tacere potest amor, mutus esse non potest.* At tu prorsus obmutuisti, nec me longo silentio excrucias, sed perpetuo. Molestam tibi scio hanc querelam; sed longè molestiorem mihi puta ejus cau-

causam. Igitur ut molestiâ uterque careamus, & ego amicitiae tuæ sensu, quàm secundùm divina in prima felicitatis parte collocare solco, impofterum fruar prolixius, literis tuis exoptatissimis nonnunquam me invise. Nec id ægrè feret Apollo tuus, si partem temporis, quod illi hucusq; consecrasti, tribuas amicitiae nostræ; *nec Venerilla indignabitur, si, quas ipsius focias fingunt Poëtæ. Gratiis lites.* Expecto certè tuas avidissimè, & interim ipsam expectationem in lucro deputo: τὰ (a) γὰρ ἡδέα τῶν πραγμάτων καὶ μὴ παπαρῆ τέρπει τᾷς ἐλπίσιν; hoc est: Jucundarum rerum expectatio, nedum præsentia, voluptatem affert.

FORMULA IV.

Patris ad Filium.

Nihil magis in votis fuit, quàm ut frequentia literarum & studiorum tuorum incrementum, & observantiam filialem mihi testareris. Sed omnia contrà eveniunt; nec unquam magis

voca-

vocalis es , quàm cum petenda pecunia & iniquâ calculatione decipendus est Pater. *Quod libet, licet* , ad filium Principem quondam dicebat execrabilis Mater ; quod etiam *minorum gentium Domina*stri à cunabulis sibi adnasci fas & æquum putant. Ego verò malim orbus esse , quàm admissio tanto flagitio conspurcare domus honestatem. Scias igitur, me projectam istam ignaviam & veternum tuum satis acriter vindicaturum , & ad mittendas pecunias, aliaque quæ verè vel falsò necessaria tibi dicis , tam alacrem fore , quàm tu nunc es ad conservandos iussus meos. Id fortè per quotidianas occupationes tuas non licet , per forum aleatorium , quod strenuè tibi calefaciendum est, per deambulationes & collurcationes nocturnas diurnas, (nam, ut audio, non es omnis tumi imperitus , & captandorum apud *veoputes* symposiorum) & per alia extra ordinem facienda , quæ vel ex trimestribus postulationibus tuis & designatione convi-

cto.

Floris facile cognosco. Itane, perdis-
sime, conservantur bona animi, cor-
poris, fortunæ, DEI Opt. Max. gra-
tia & benignitas? Istane ad promo-
tiones & benevolentiam Magistratum
compendiaria via est? *Heu, me infe-
licem tanto familiae carcinomate!* Sic
enim hucusq; ejulare cogor; nec eju-
lare desinam, (qui enim fas sit?) quàm
ubi te stultitiæ tuæ pœnitere, mores
istos barbaros ac flagitiosissimos ex-
uere, sobriam vitam sectari, studia tua
gnaviter urgere, & imprimis diligen-
tiam tuam crebris epistolis declarare,
re ipsâ deprehendero. Quanquam
non solum infortunium meum defle-
bo, sed & ita rebus meis & tuis con-
sulam, ne gangræna serpat ad brachi-
um, & totum corpus intereat.

COMMENDATITIÆ.

EPISTOLA I.

Qua Pater commendat Filium.

TAm altè perspecti favoris tui fidu-
ciâ commendo nunc in Celeber-
rimam

rimam Universitatem Vestram missum
 filium meum. Ut enim militem sine
 commeatu, ita hunc meum sine com-
 mendatitiis ad Vos excurrere pericu-
 losum videbatur. Sed enimverò, non
 tam eruditionis, (quæ tamen maxima
 est) quàm virtutis, probitatis & pie-
 tatis famâ ad nos inclaruisti; unde do-
 mum tuam tanquam templum ipsi pa-
 tere velim, ut cùm te viderit, salutârit,
 ac differentem audierit, ad hoc tam
 illustre speculum mores suos compo-
 nat. Dabis igitur hoc petitioni meæ,
 & affectum filio meo impendes, qua-
 lem Studiosis soles, hoc est, cum Mu-
 seo doctrinæ tuæ fontes ipsi recludes,
 & ad calcandam virtutis tuæ viam gra-
 vissimis adhortationibus magis ma-
 gisq; accendes. Quanquam non du-
 bitem, ut quem jam domi ex me dili-
 gere ac venerari, didicit, sponte suâ nec
 excitatus sequatur, eiq; omnibus mo-
 dis placere studeat. Rogarem te plu-
 ribus; nisi rogationi meæ Martialinum
 illud intercederet: (a)

Peccat,

*Qui commendandum se putat esse
suis.*

Filium meum, ut meipsum, & Vobis, qui plus me quàm fraternā charitate hucusq; profecuti estis, ut meis, commendo.

(a) lib. III. epigr. 9.

EPISTOLA II.

Qua commendamus alium.

Qui tibi tradit literas meas, is per aliquot annos arctissimā familiaritate mecum junctus fuit. Et cū aliās ē multa conversatione tedium nasci soleat, tanta morum gratiā se commendavit, ut quò propius viveret, eò magis me sibi copularet. Accessit vehementissima discendi cupido, & laboris literarii suscipiendi alacritas summa, dum in bonis Auctoribus evolvendis diurnus, & contra Medicorum scita nocturnus etiam, majorem illum Plinium, prodigiosæ industriæ virum, superare studet. Possim alia; nisi seculi malitia laudationum auctoritatem jam

labe-

labefactasset. Multæ passim deceptorum querelæ, multæ commendantium palinodix & retracta verba. Hic tamen nullum metuo existimationi meæ periculum, vel morum ipsius in deterius mutationem. Quem, inquis, Deorum (a) sponsores accepisti? Eum scilicet, qui neminem catum ac prudentem fallit;

--- *Incoctum generoso pectus honesto.* (b)

Quæso, antequam illum probes, proba ipse; Næ tu ita censebis, toto pectore à me jure admissum fuisse, & à te quoq; admittendum esse. Quod præcipuum est, justis pretiis æstimare didicit, quicquid ipsi præstatur favoris & auxilii, & erit tempus, cum apud omnes bonos & humanitatem tuam, & in ea me ipsum, cujus scil. commendatix tantum sibi profuerint, gratissimâ recordatione venerabitur.

(a) *Senec. ep. 82.*

(b) *Pers. sat. 11. v. 74.*

EPISTOLA III.

Ejusdem argumenti.

Compello Te, Vir Clarissime, de re, quæ præstari mihi potest omnium acceptissima, nec compello ex seculi consuetudine. *Nulla enim fraus moribus hodiernis, scio, tam invaluit, quam viros bonos falsis commendationibus circumvenire*; quæ ut omnes impudentiæ lineas longè supergreditur, sic iis, qui & commendatiis & admissione primâ dignissimi sunt, in exitium vertit. Nam quod de Tiberio proditum est, (a) *in falso semel deprehensum, vero quoque & honesto fidem dēmpsisse*; idem ferè hîc metuendum est, ne iterum iterumque deceptis viris magnis omnes commendationes suspectæ fiant. Sed, Fidem testor! quem hîc fidei tuæ commendo Juvenem, *Dominum N. N.* diu probavi, nec quicquam ex amore scribo, quem tamen ipse meruit, sed è iudicio. Natus est in ditione nostra honesto loco, Patre Senatore, ac propter

pter humanitatem , beneficentiam , prudentiam omnibus & amabili & venerabili, qui cùm ei hospitium & contubernium apud me designasset , eundem me velut Parentem suum nullo non observantiæ & obsequii genere percoluit. Habui prætereà publicè & privatim Auditorem sanè quàm industrium , & omnium , quæ audiebat, capacissimum. Multas enim egregias dotes , memoriam rerum lectarum tenacem , cum iudicio singulari , quam rarissimam copulam esse nôsti , præter ingentem aviditatem abscondita penetrandi, probitatem ac modestiam, aliaque naturæ benignitas ipsi largita est, de quibus Patri ac Patriæ non semel gratulabar. Quod igitur in te est, florentissimum istum Juvenem ama , fove , juva , meam & Parentis vicem exple ; sed & certò tibi persuade , me amicis tuis gratissimo animo redditurum , quod tu tam benignè præstitisti meis.

(a) *Tacit. IV. Annal. 9.*

EPISTOLA IV.

*Quâ Studiosum non tam commen-
damus, quàm à calumnia libe-
ramus.*

VENIT ad me, cùm à prandio sur-
rexissem, (nam id tempus ab aliis
negotiis liberum mihi esse animad-
vertebat) & cum multis lachrymis
fortunam suam mihi exposuit Præ-
stantissimus Doctissimusque Juvenis,
ut adversus se in ædibus tuis calu-
mnia debachata, helluationis, negli-
gentiæ, impietatis horrenda crimi-
na impegisset. Fatear ingenuè, co-
horruì totus ad indignitatem rei, &
vicem ejus fanè quàm dolenter tuli,
quem ab istis vitiis nôram alienissi-
mum. Scio equidem inter graves se-
culi calamitates hanc præcipuam esse,
ut convitiis proscindantur boni, pro
simulatoribus integri ac erecti ani-
mi homines, pro luxuriosis frugales,
pro ignavis strenui, stupendâ & in
omnium virtutum perniciem grassatu-
râ versutiâ differantur. *Hinc enim*

pat-

pulchræ illæ ac felices, si Diis placet, promotiones, ut Sella in curuli Struma Nonius sedeat, & virtute plusquam Cimmeriis tenebris sepultâ, fuci ac pepones ad gubernacula & cathedras provehantur. Sed nimirum conscientiaæ meæ interesse putavi, ne sub cruento Momii gladio Juvenum innocentissimum relinquerem; de cujus moribus eò melius mihi constat, quòd vix unus aut alter paries nos dividat. Asslevero itaque tibi Germanâ fide, nihil aliud illum mihi tam conciliasse, quàm vitæ honestatem, indolem præclaram, diligentiam planè indefessam, utpote quâ omni modo hæcenus cavit, ne robur ætatis per otium & inania defloraretur. Nec industriam destituit fortuna, & pro ipso loqui potest Disputatio cum magno Professorum & Studiosorum applausu nuper habita. Quanquam autem certò mihi persuadeam, (novi enim prudentiam & moderationem tuam) te nolle sub tam frigida calumnia delitescere; tamen cum non de

unoquoque remotis constare potest, debui non tam petenti, quàm ultrò testimonium istud contra Pallorem & Invidiam Clienti tuo impertiri.

Amicitia petenda

FORMULA I.

S Excentis votis eam fortunam non semel expetebam, ut in inclutam Universitatem Vestram excurrere, teq; imprimis & Bibliothecam tuam mihi visere liceret. Nam ex quo primùm ingenii tui fœtus, quibus nihil limatius, nihil laboriosius, nihil suavius, familiaris quidam mecum communicavit, dici non potest, quàm amor tui totum animum meum occupârit. Sed hoc omne consilium tum negotiorum varix tricæ, tum temporum calamitas, &

Hercynia Cacus (a) timor atq; infamia sylva

non distulit, sed evertit. Igitur quamquam ignotus invisusq; & ab omnibus iis destitutus, quæ Doctorum bene-

nevo-

nevolentiam conciliare solent, tamen
 literis hisce ausus sum me tibi sistere,
 quòd non tam sublimiori ac sanctiori
 cultu digna eruditio tua confidentiam,
 quàm benignitas & humanitas è scri-
 ptis tuis passim elucens timiditatem
 excludere videretur. Non dubito, quin
 pro hac singulari virtute, me, licet in-
 fimum, inter tuos sis numeraturus, &
 meritis accensurus mentem Clarissimi
 Nominis tui observantissimam. Hanc
 enim unam habeo, quam coram te ja-
 ctare possum, & dignam existimare,
 quæ favorem tuum inæstimabile mihi
 bonum reportet.

(a) Ex Ovidio, qui ait:

*Cacus Aventinae timor atq; infamia
 sylva.*

FORMULA II.

Nisi tam humanus esses, quàm do-
 ctus, maluissem religioso silen-
 tio Nominis tui reverentiam testa-
 ri, quàm hanc scribendi provinciam
 suscipere. Sin omninò necessitas per-

pulisset, non sine solenni veterum præ-
 fatione te compellâssem, UT FAS SIT.
 Sed par humanitatis & eruditionis tuæ
 fama; dum qui à vobis nos invisunt, u-
 no ore de te istud prædicare solcant,
humanissimos ad humanitatem tuam
comparatos inhumanos videri. Quam
 ob rem hac solâ fretus tantum audeo,
 quod aliàs tantum tui similibus licet,
 & prætereà remotis omnibus ambitio-
 sioribus formulis te rogo, ut si quis lo-
 cus apud te vacat, me inter devotos &
 gloriæ tuæ consecratos recipere velis.
 Non ingratum me geram pro tanto
 beneficio. Et cùm multos in orbe li-
 terato habeas, è quorum famigerata
 eruditione plus ornamenti capit fa-
 miliaritas, nullius tamen fidei quic-
 quam concedam ego. Huic tantæ pe-
 titioni meæ ne, quæso, irascere, si ad-
 huc unam adjiciam. Cùm enim tu sis
 ille, ad quem dubitationes suas passim
 referre, & inde *tanquam ab Apollinis*
cortina responsa petere, soleant bona-
 rum literarum Studiosi, de libero et-
 iam aditu te compello, ut quo per in-
 genii

genii mei tenuitatem non licet, beneficio tuo perveniam. Nosti Plautinum illud: (a)

Viam qui nescit, quâ deveniat ad mare,

Eum oportet annem querere comitem sibi.

(a) *Pœn. Act. III. sc. 3. v. 14.*

INVITATORIÆ.

EPISTOLA I.

Quæ invitât amicum ad quandam festivitatem.

CUM instet annua nostra festivitas, velim eam maxime festivam esse. Nunquam autem talis mihi erit, nisi (a) *una sint*, quos ob ingentia beneficia diuque perspectam humanitatem veneror & amo. Inter eos cum tu sis Princeps, oro te, *diem unum & alterum combure*, & dona nobis amplexum tuum. Obambulabimus, fabulabimur, ridebimus, & hilaritatis *posulo* nos invitabimus, non grandi vel capaci, ne quid formides, sed *Socrati-*

eo, & tanquam consulturi valetudini
 nostræ. Debeo unum *tibi & Cajæ tuæ*;
 neque sumptuosiores in cibo me fo-
 re suspiceris, qui voluntatem & luben-
 tiam æstimari volumus. Præter mi-
 nuta quædam piscium & altilium, &
 gallinam, quæ epularum nostrarum
fundus (b) *& fundamentum*, sive, ut
 veteres loquebantur, *caput* erit, pro-
 mitto nihil. Bellariorum sive saccha-
 ris ac mellitorum globulorum loco
 apponam aliquid fructus domestici.
 Exposui tibi omnia candidè & aper-
 tè, ut solco in omnibus, ne sit in cœna
 vulgatæ querelæ locus, propter hospi-
 tem (c) majorem fumum factum esse.
 Quam ob rem omninò te expecta-
 mus, & avidissimè, tanquam quod in
 honorem nobis cessurum existima-
 mus. Excusationes illas solennes: Plu-
 vium cœlum metuebam, negotium
 vetabat, metus erat, ne inutili sarcinâ
 Musæum tuum premerem, nihil, in-
 quam, horum clementi vultu audiam.
 Nam prioribus mederi in proclivi est.
 De postremo sic habe, urgenti & sin-
 cera

cerâ mente invitanti nullam injuriam,
neq; per abusum quidem infligi posse.

N O T A:

(a) Romanismus: UNA ERIMUS
HODIË. Terentius Heaut. Act. 1. sc. 1.
v. 110. *Dionysia hîc sunt; bodië apud me
sis volo.* Juv. sat. V. v. 18. *unâ simus, ait.*
vide *Casareb. ad Aristip. Diogen. p. 41.*

(b) Sive ut è Pindari Olymp. od xi.
dici posset: *φυζόξενον, Schreckengast/
Jagengast.*

(c) Senec epist. 68.

EPISTOLA II.

Quæ invitat ad Nuptias.

Vir Clarissime, *αὐτὸν πομπὴν*, ut epi-
stolam decet, & negotia tua desi-
derant, Ora (a) *maritali capistro por-
rexî*, & jam *tabulæ nuptiales*, ut ex vete-
ri ritû loquar, inter me ac lectissimam
Virginem N. N. *signatæ* sunt. Nuptias
celebrabimus, more majorum, altero
post Idus Junias. Ut autem omnia
fiant auspiciatissimè, Fautorum, Ami-
corum & Affinium præsentia cum-

primis opus esse censeo. Cujus mentis etiam erant veteres nostri, quorum solennitatibus nuptialibus, auctore *Tacito* (b) intererant Parentes ac Propinqui: Sed nemo mihi propinquior, siue constantem in me benevolentiam, siue beneficiorum magnitudinem considero, quàm Tu ipse. Quamobrem ut à consuetis negotiis tuis nonnihil te vindices, cum suavissima Conjuge tua dicto nuptiis die ad nos excurras, tum in templum unà cum cæteris necessitatibus nostris me meamq; deducturus, tum Genialibus epulis Gratias tuas allaturus, eâ, qua par est, observantiâ rogo. Hospitium tibi metati sumus in ædibus honesti ac mundicie studiosissimi Viri. Quanquam autem ita me tibi obligatum sentio, ut si vitam pro vita tua prodigam, (c) nullam partem videar meritorum tuorum affecutus; tamen adhuc tam luculentum exambire volui, quòd in omni vita nulla res adeò mihi proposita est, quàm ut quotidie vehementiùs te de me optimè meritum esse latere.

(a) Juven. sat. VI. v. 43.

(b) in Germ. c. 18.

(c) Ciceronianum hoc est lib. I. ep. 4.

ADHORTATORIAE.

EPISTOLA I.

*Qua urget editionem promissi
Scripti.*

L Egebam olim promissa tua de editione Quæstionum Politicarum jam ante sexennium facta; & jam dudum existimavi apud Typographum esse, certè vota concepi pro partu. Sciebam, quæ dexteritas judicii Tui esset, quanta in tractandis controversiis cura, quantus verborum delectus; nec poteram non ingenti desiderio eorum, quæ minatus eras, flagrare. Sed res & spes humanas! Toties expetitum, toties clamatum Hylam ne nunc quidem videmus; & efficis, ut te *Antigoni* cognomine affecturi simus, quem *Dasonem* appellatum nôsti, (a) quòd esset ἐπαγγελτικὸς μὲν, & τελεσιτελεῖν, δὲ τῶν ὑποχρεώσεων.

H 6

Pro-

promissor quidem, at non effector pol-
licitorum. Oro te per famam & glo-
riam tuam, cuius interest hæc tanta
abs te maturari, ne nos ultrà crucies,
sed exoptatissimam illam lucem videre
finas, quâ sitim nostram expleamus.
Nosse quidem mihi videor ingenium
tuum, omni præcipitantia adversissi-
mum, & præivit tibi Madaurensis Phi-
losophus: (b) *Nullam rem posse ean-
dem festinatam simul & examinatam;
nec esse quicquam omnium, quod habeat
laudem diligentia simul & gratiam ce-
leritatis.* Sed jam satis longum tempus
dedimus, & propter inconstantiam re-
rum nostrarum ultrà cunctari non de-
bes. Si enim (quod Deus avertat) tibi
ferrea illa lex imperaverit, quis alter
Hercules esse posset, ut Politicum illud
tanti Atlantis cœlum sustineat?

(a) *Plut. in Emil. Paulo. Bern. ad
Justin. lib. IX. c. 8. §. 8.*

(b) *Apul. l. de Deo Socrat.*

EPISTOLA II.

Qua urget Reconciliationem.

Valdè

Valde molestum mihi fuit, tantum
 diffidium inter te ac illum, de quo
 scribis, exarsisse. Fuerunt haud dubie,
 qui acclamatione sua *in τῶν*! vos-
 met accenderent; quod genus bucci-
 natorum ut semper oderunt viri pru-
 dentes, ita eorum exemplum Tete imi-
 tari par erat. An sinistris suspicionibus
 tantum indulgisti, ut in hoc tam infame
 certamen descenderes? Sed ignosce,
 quod pro jure amicitiae ago, non decet
 sapientem *φαιτασιονοπεῖσαι*: (a) Scri-
 psissem de hac ægritudine mea citius,
 sed confidebam mansuetudini tuæ,
 fore scilicet, ut calor & ferocia utrius-
 que mox despumaretur, & revocata
 ad mentem pristina familiaritate odiis,
 vel finem poneret vel modum. Didici-
 ceram enim è Romano Sapiente: (b)
Primam iram non audebimus oratione
mulcere, surda est & amens: dabi-
mus illi spatium. Remedia in remissioni-
bus profunt; nec oculos tumentes tenta-
bimus, vim rigentem movendo incitatu-
ri, nec cetera vitia dum fervent. Hæc
 causa fuit, cur non statim faci, qua ex-

arsistis, *frigidam suffunderem*. Nunc felicioris remedii spes, nisi illud ipsum facilitate tuâ antevertisti. Certè debuisses; & dici non potest, quantum tua intersit. Atrox injuria fuit, inquis, & à tali nunquam speranda, quam, si amicitia nostræ & candori tuo satisfacere velles, unâ persequendam duceres. Si ita, quis probat? Sed quòd iniquus tibi videor, qui *tecum sagum non sumo*, profectò falleris. Ut enim tibi ex animo benè cupio, & omnibus adversitatibus tuis me miscere paratus sum, quòd injurias tuas ad me (c) pertinere existimem; ita, cùm animadverto, magis è re tua esse quiescere, cur & me & te in hujusmodi tempestatem impellam? Utinam, mi charissime, tam facilis tibi susceptæ inimicitia, quàm vacationis hujus meæ excusatio suppetat! Nunc cùm hoc valdè tibi probrosum sit, & ipsi inimici tui de hac ruptura sibi gratulentur, maximèq; in votis habeant, ne rursus coalescat amor vester, vicem tuam nimium quantum dolerem, si tantam iram perseverares.

Quam-

Quamobrem, si vis illibatum florere honorem tuum, etiam de jure tuo aliquid remitte, & tum tibi, tum amicitiae meae illud condona. Nôsti etiam, quàm sapienter à Musonio dictum sit: *Mitia & humana ingenia non efferata sunt, & nimis aspera adversus eos, qui peccârunt, ut quæ melius sperent.*

(a) Id est, *imaginationibus indulgere, iisq; seipsum vexare*, de quo verbo vide *Cl. Reines. l. 1. Var. c. 9.*

(b) *lib. III. de ira c. 14.*

(c) Stratagema reconciliatorû, quo circumvenire debent iratum, dum scil. & ipsi sese alteri succensere insimulant, præcipit Seneca dicto loco: *Simulabie iram, ut tanquam adjutor & doloris comes plus auctoritatis in consiliis habeat.*

EPISTOLA III.

Quæ hortatur ad continuanda Studia.

DEbemus tibi plenum testimonium.

Mereris tam singulari diligentia, & quòd inter mille irritamenta summa virtutis custodiâ mentem conservas. Quæ quidẽ tibi propria ac peculiariora decora sunt. Nam velocitatem ingenii (quam
qui

qui vident, ætatem ultra putant) natura
 tanquam munus suum sibi vindicat.
 Igitur licet maximum istud sit; tamen
 de tuis illis magis & lætamur & gratu-
 lamur. Utinam tum nobiscum fuisses,
 cùm primum libavimus specimen tu-
 um! Vidisses exilire, tripudiare, in
 amplexus tuos ruere, ac tantum bo-
 num patriæ nobisque perpetuum vo-
 vere. Quippeni? Cùm enim peregri-
 nis etiam maximè gratiosa virtus sit;
 quantum affici necesse est, qui fami-
 liaritate aut sanguinis conjunctione te
 proximè contingunt? Quanquam au-
 tem, ut ex hisce facinoribus tuis patet,
 te ipsum mones, hortaris, impellis;
 tamen ut amicitia nostræ & Paren-
 tum tuorum petitioni, qui has mihi
 partes injunxerunt, satisfacerem, ac-
 clamatoris loco subicere volui, ut
te ipsam quotidie superare studeas! Hoc
enim præstantissimum victoria genus
est, judice Platone; hac bonorum glo-
ria, ut quotidie meliores sint, judice
 (a) Salviano. Habes hîc, quod scias,
 æmulos, (quo enim modo istis virtus
 tua

tua carere possit?) qui laudibus tuis accensi studia intendunt, & famam tuam adumbrare conantur, nisi naturæ dotibus strenuè usus in id culmen enitaris, quò ipsi sese pervenire posse desperant. Jam quantum tibi calcar subdere debet innata generosis animis IMMORTALITATIS cupido? quam ex his studiis tuis omninò tibi polliceri debes. Nam ut tot exemplorum suffragiis munitus differit Romanus Sapiens: (b) *Hoc unum est è rebus humanis opus, cui nulla tempestas noceat, quod nulla consumat vetustas; cetera, quæ per constructionem lapideam & marmoream moles aut terrenos tumulos in magnam eductos altitudinem constant, non propagabunt longam diem; quippe & ipsa intereunt.* IMMORTALIS EST INGENII MEMORIA! Et hac gloriâ tua cùm Parentum quoque tuorum sustineatur vita, nullis illi sumptibus parcent, nulli labori, quò studiis tuis succurrant, libros & alia tibi necessaria parent. Unum est quod cavere te volo, (est enim frequentissima honestarum

rum mentium pestis) ut cùm profectuum tuorum incrementum vides, persuasioni & arrogantia aquâ & igni interdicas, atq; ita existimes, neminem de se minùs sensisse, quàm quos consummata doctrina inter heroas collocavit.

(a) lib. VI. de Guber. DEI p. 194.

(b) Consol. ad Polyb. c. 37.

OBJURGATORIA.

HEu quàm sinistra fama de mutatione morum tuorum apud nos percrebuit! Tene illi Sathanæ pulvinari suaviter indormire? dies perdere? *catalogum Tartari augere?* Tanquam scilicet libris injuria fiat, si terantur; & valetudini, si cum animo corpus impendas, *studia pejus odisti, quàm fullo ululam.* Contrà in latebris nescio quibus & pecuniam & verecundiam, & fidem & pietatem in Deos hominesq; sepelis. Quæso, mi homo, (adhuc enim comitatis & amoris verbo te alloquar, quamvis ea committas, quæ execrationem potius nominis tui merentur)
istisne

*istisne moribus in Academiis vivitur, in honestatis ac doctrinae officinis, imò Deorum templis? Olim apud Paganos (a) & verâ luce destitutos in theatro nefas erat exscreare aut mungere, quòd cultui Deorum consecratum esset; nunc ex Christianis geniti, & si Christo placet, sub illius vexillo militantes, nihil veremur sanctimoniam loci, sed ea facere sustinemus, quæ ne viderunt unquam loca *Ædilem metuentia*. (b) Forfan hoc libertatem appellas, & tanquam hæreditarium bonum concedi tibi postulas? Potes unâ operâ & latrocinandi licentiam petere. Sed nolo plura de tam inhonesto vitæ genere; nec etiam præ magnitudine doloris plura possum, qui introrsum fugit, & faucio corde abditus explicari linguâ nequit. Hoc tantum volo: nisi DEI reverentia penitus excidit, nisi *perpetuum bellum cælo indixisti*, nisi *Parentes & Fautores tuos pro fungis ac peponibus habes*; resipisce, ac vel *utilitatis anchora fluctuantem pietatem stabili*. Nam scire debes, cum
 mo-*

moribus etiam subsidiorum tuorum naufragium te facere, quòd in Patronorum animos hic de te rumor altissimè descenderit.

(a) *Casaub. ad Sueton. Neron. c. 24.*

(b) *Seneca de vita beata. c. 6.*

RELATORIÆ.

EPISTOLA I.

Jubes, ut quæ videamus, audiamus, frequentioribus meis significem. Facerem lubens, quòd in omnibus gratificari tibi studeo; sed publicorum exiguan, vel planè nullam notitiam habeo. *Nova quidem multa venalia sunt, scio asse facilissimo; & tanquam in foro scrutorum pleno mercem nigram & albam, lotam & illotam, tritam & rudem reperire licet. Sed cùm emptam rursus vendendo non semel offensam retulerim in posterum mihi ferè omni curiositate interdixi. Convenit me nuper unus ex iis, qui se solos putant verum in sinu portare, & audistin', inquis, mirabile, invisum, inauditum, ex quo*

quo Noriberga Laurentium adorare
 desiit? Nondum. Mensis erat De-
 cember, dies 20. ejusdem, hora 6. jam
 abibat in septimam, *momentum* (a)
scit nemo, præter ædituam; cum è fe-
 nestra ædis Laurentianæ erumpit clara
 flamma. Viderunt plures, sed desino;
 nam scio tardam esse fidem tuam, &
 jam cogitare illud Taciti: (b) *In o-*
m nibus magnis mendaciis interfuisse se
quosdam, & vidisse affirmare. Juste
 confidenter pergere; obsequitur, &
 eadem illa æditua, inquit, dum cam-
 panam vespertinam concussura fores
 ædis refferat, tum *exorto* inter penetra-
 lia *gravi tumultu*, tum *stupendo Genii*
adspectu, ad deliquium usq; percelli-
 tur. Quòd si triduo elapso demùm
 cuncta aperiat, & quidem paucis, ad
 quos pertineat tam horribile secre-
 tum, pro imperio ejusdem Genii sese
 ait facere. Tum ulterioris narratio-
 nis impatiens. *Nihil*, inquam, *sa-*
piunt cives vestri, nisi supra fœminam
sapiunt. *Id enim homuncularum ge-*
neris tam facile prodigia videt, quàm
Pœtæ

*Poëta coëuntes Deos. Cum primis mor-
bus Epidemius hic est, & omnibus adi-
tuis à conditis templis familiaris, ut
miras species videre se putent. Adhæc
ille commotior, suspicabar hoc sci-
licet, inquit, me nullam apud te fidem
inventurum. Ideò affirmo tibi con-
ceptis verbis, me de nullo periculo te
moniturum, etiamsi ad portam fiet.
Et cum dicto abiit tam confusus, ut
valedicentium verborum obliviscere-
tur. Hæc narrare tibi volui; &
potes, si placet, capillum promittere.
De me hoc velim scias; ut vera pro-
digia eâ quâ par est pietate prosequor;
ita credulorum turbæ immisceri nolo;
& si omninò divinandum jam mihi sit,
Hetruscorum disciplinam secutus, ex
intestinis auspiciis capiam. Alia in-
quam, manè videntur & jejuno stoma-
cho, alia vesperi.*

(a) Sic loquebantur veteres, cum
jocarentur. Seneca in Apocolocy-
tosi: *Mensis erat October, dies 3. Idus
Octobris, horam non possum tibi certam
dicere. Et mox: Patere Mathemati-*

cos aliquando verum dicere, qui illum, ex quo Princeps factus est, omnibus annis, omnibus mensibus efferunt, & tamen non est mirum, si errant; horam ejus nemo novit. Et inscriptio jocularia IV. pag. 3. apud Grut. in Spuriis. Viv AN. XL. M. II. D. IX. HORAS SCIT NEMO.

(b) lib. I. histor. c. 34. §. 3.

EPISTOLA II.

Est hoc sinceræ amicitiae peculiare, ut frequenti confabulatione gaudet, nec secundi nec adversi quicquam alteri contingat, quod alter se latere velit. Idcirco de omnibus tum publicis tum privatis tecum conferre soleo, & statim. Nam amicos (a) *ῥῆσσι* gradissimos ac tardiores quàm corbitæ sunt in tranquillo mari ut fastidientes, ita minùs amicos credimus. Contrà *ὠκεῖας* (b) *χάριτες* γλυκερώτεραι. De publicis quidem nunc parciùs; quod periculosum sit, *incedere* (c) *per ignes suppositos cineri doloso*; ac
præ-

prætereà literæ in taberna Viatina re-
 ferari ac pellegi soleant. Hostis lon-
 gè latèque dominatur per provincias
 nostras, & exhaustis jam omnibus
 sublatâque spe subsidiorum, ajunt de
 Neutralitate cogitare Celsissimum
 Principem, quicquid tandem alii ca-
 lumnientur ac sentiant, Religionis an-
 drogynum, anatem amphibiam esse.
 Ac profectò ea jam est Imperii nostri
 tempestas, ut cùm portum tenere ne-
 queas, ventis obsequi debeamus. Sed
omnium gravissimum malum intestina
nostra DISCORDIA, quæ calamitates
ab hoste influctas leviores facit. Plura
 non dico. Annonæ caritas hominum
 malitiâ, quæ nos divinâ benignitate,
 atrociter spoliât, valdè intensa, mul-
 tos hinc migrare cogit. Nec credo
 uspiam locorum tam attentos Patres-
 familias reperiri, ut qui sine compu-
 tatione nummorum nullam diem
 transigunt. *Novi podagricum, qui cùm*
suetum iter ad arcam terere non pos-
set, eam loco moveri, & ad lectum
suum transferri jussit. Tanta verò loci
 amor-

amœnitas, ut perinde sit *ad Gemonias*
scalas habitare, atq; isthîc, *ubi tot ha-*
re, tot sterquilina, quot cives. Nisi
 enim hujusmodi Laurus præfigantur
 foribus, nemo civium ad majorum suo-
 rum gloriam adspirare se putat; & ad-
 sueti jam ab antiquo huic jumentorum
 suorum piperi, *Cilicibus crocum*, *Indis*
nucem myristicam, *Assyriis amomum*,
Gallis rorem - marinum facile relin-
 quunt. Liber vulgatus est nuper, quem
 nescio an videris, opus excellentissi-
 mum; cui simile nec nostra nec supe-
 rior ætas vidit. Hac enim suspensâ he-
 derâ vendibilem facere conantur, qui
 Typographo editionem persuaserunt.
 Veteres in librorum frontispiciis mi-
 nùs erant splendidi, & lego Jasonis
 Byzantii *Ἰσπανικά*, (d) Strabonis *γεο-*
γραφικά, Aristotelis *ἀναλυτικά*. Et in
 Cephalæone Historico tanquam ina-
 nem & puerilem gloriam reprehendit
Photius, quòd auctorum sibi lectorum
 numerum ediderit. Ait enim librum
 primum compositum è libris DLXX.
 secundum è CCII X. tertium è DC.

quartum ex DCCCL. quintum è CC.
Nunc totam frontem his talibus inscribi,
ut Typographus vix habeat, quo impri-
mat nomen suum, minimè vanum; &
observatum in magni nominis (e) Phi-
lologo, qui ad viciè octies centum au-
ctores ibidem legisse profitetur. Ni-
mirum apud Septentrionales (f) omnia
vasta esse debent, vasti libri, vasti titu-
li, vastæ ocreæ. Valetudo mea non
improspera, & opto, ut eadem com-
moditate tibi tuisque suppetat lon-
gum!

(a) *Plaut. in Pœn. Act. III. sc. 1. v. 3.*

(b) *Luc. lib. 1. Anthol. c. 30.*

(c) *Horat. lib. II. Carm. od. I.*

(d) *Cæs. ad Suet. August c. 94.*

(e) *C. Barthio, de quo Th. Reines. I.*

Var. 2. Ad viciè octies centum omnis
generis auctores, quantum talium, nec
Aristarchus, nec Varro, nec Plinius,
nec Athenæus, (quos omnium fuisse
instructissimos, à multa lectione nemo
nescit) C. Barthius in amplissimo Ad-
versariorum opere profitetur legisse; eo-
que nonnullos ita sibi deditos habet,

ut eum non hujus tantum seculi, sed quorumvis cæterorum Philologis & Criticis præferre non dubitent; & simile ab uno homine nihil unquam in literas missum videri posse velint. *Scheurl. in statua Mercurii part. 2. c. 1. p. 107.* loquens de prima linguæ latinæ ætate: *Neq₃ verò tam scribax fuit istud seculum, quam nostrum hoc, quo scripsisse multa, est esse doctum; edidisse nihil, est ignorare omnia.* Unde tot myriades librorum quotannis prodeant, ut numerari nequeant, quorum magna molis, nullius ponderis, quàm plurimos in nundinis sæpe mirati sumus; minuscule; qui velut muscarum examina, circum grandes illas quercus latitabant, infinitum ferè numerum etiam risimus. Nunc certè Senecæ illud locum habet, quo de fuisse probos dicit, postquam docti esse cœperint.

(f) Vide *Eryc. Putean. App. Epist. Cent. IV. ep. 99. De Theod. Zuvingero Thuan. lib. 89. p. 265.*

VALEDICTORIÆ.

EPISTOLA I.

CUm ita res meæ suadere videantur, nec aliter judicarint Patroni mei benignissimi, quàm ut inde in aliam Universitatem discederem, hoc unum amarum mihi contigit, quòd alloquio & doctrinâ tua in posterum mihi carendum video. Nam quamvis ea sint multorum ingenia, ut rerum quotidianarum satietate facilè capiantur; tamen Virtutis tuæ tam eximia vis est, ut frequenti adspectu magis magisque ad amorem & admirationem sui provocet. Nec est, ut turpi adulatione tibi blandiri velim, qui majorem tuæ dignitatis respectum habeo, & prætereà multis testibus, multis experimentis fidem ac veritatem mihi constare scio. Quamobrem iterum dico, valdè mihi amarum esse, abs te recedere: nec mirum. Cùm enim magnorum Virorum imagines etiam in ære diligimus, & tanquam insignium cogitationum incitamenta veneramur; quantò præstat ipsos quotidie videre, alloqui, audire, com-

complecti? Unde parùm abesset, quin
 felicitatem suam inviderem remanen-
 tibus, nisi omnis invidia telum esset,
 quo boni peterentur; adeoq; vertam
 potiùs stylum, & de tanto bono, quod
 à tergo relinquere cogor, universis, qui
 ab ore tuo pendent, ex animo gratu-
 lor. Cùm autem tanta tua sint in me
 beneficia, ut iis omne incrementum,
 omnem Patronorum benevolentiam,
 omnes studiorum meorum profectus
 unicè debeam, ago tibi ante hunc dis-
 cessum meum, quas possum, gratias, &
 opto, ut fides & industria tua singularis
 singulari etiam gratia desuper compen-
 setur. *Felicitas, Sanitas, Pax, Securi-
 tas*, sint tua propria Numina, quorum
 in tutelam receptus inter publicas tem-
 pestates haud paulò densiorem nim-
 bum impofterum rupturas, quàm ha-
 ctenus, benè vivas! Id si apud exteros
 audiero, sufficit; *nec latiores nuncios
 Philippo venisse dicam, cùm Parmenio-
 nem Ducem suum Illyrios, sese Olympia
 quadrigis, & Potidaeam Atheniensium
 coloniam ter uno tempore vicisse, filium*

deniq; *Alexandrum eodem natum sibi esse cognosceret.* Sed ut homines sumus in lapsus facillimi, fuit fortasse, quod in obsequio & studiis meis desiderasti, cujus erroris ut gratiam mihi facias, & integram benevolentiam conserves, etiam atq; etiam rogo.

EPISTOLA II.

I Ter mihi suscipiendum est in novam Universitatem, sanè non sine lachrymis, cùm malim tam fidis pectoribus semper adhærere, quàm valedicere. Sed Superiorum consiliis obsequendum est & eundem, quò fata vocant. Hæc scilicet vita nostra, venire, discedere, & experiri omnia. Quò verò omnibus notus es humanitatis studio, eodem quoq; mihi; & mille beneficiis abs te affectus primùm gratias ago, cumq; nihil aliud possim, memoriam eorum & observantiam Nominis Tui sempiternam sanctâ fide polliceor. Ut enim millia passuum terrarumq; intervalla nos distinxerint, & sub alio cœlo, alio Sole,

Sole, uti loquuntur, mihi vivendum est; nunquam tamen ista mutabunt animum meum. Rursus abs te precor, ut absentem prosequare benevolentia tua, quæ mihi erit instar secundissimi venti, & omnes viæ molestias vel absterget vel mitigabit. *Scis, neminem esse adeo ex omni parte beatum, cujus famam sinistris sermonibus non rodant Scyllæi canes*, quos quamvis fortasse cum Aristotele contemnere possimus; tamen facilius quieturos confido, si amorem in me tuum perseverantem cognoverint. Quanquam nec istud, nec alia per illorum magnitudinem & meam tenuitatem exæquare licet, vivunt tamen fidelium pectorum memores, ac bonorum omnium remuneratores Dii: quibus salutem & incrementum ævum, qua par est observantiâ, commendo.

RESPONSORIA.

Ad argumenta superiora.

RESPONSORIA I.

*Qua gratias agit Præceptor discipulo,
pro Inscriptione Exercitii Aca-
demici.*

Nihil mihi gratius fuit hoc affectus
tui pignore, ac præ isto superbire
finam σφραγιδωνυχαιοκομήτας, ut A-
ristophanes (a) voce confragosâ ap-
pellat, qui digitos ad ungues usq; annu-
lis onerant & comam nutriunt. Mihi
Musas omnibus Palatinis splendoribus
anteponenti, egregium & planè hono-
rificum id genus chartaceo munere
donari ab eo, quem ex animo semper
dilexi. Hoc enim unum est, quod de
me gloriari possum; cætera, quæ tu
operosè celebras beneficia mea, non
agnosco. Quicquid ego, quantumq;
feci, mi præstantissime, id omne vo-
luntate ac voto meo inferius fuit: ad-
eoq; si hoc amor mihi permitteret, in-
dignarer, quòd verbis Ciceronis (b)
me arcem è cloaca feceris, & lapidem è
sepulchro sis veneratus pro Deo. Quin,
si re-

si rectè omnia expendo, ego potiùs obligatum me tibi sentio, quòd omnibus discipulis meis virtute ac diligentia præluxeris, segnes exemplo tuo stimularis, & hoc modo labores meos tolerabiliore feceris. Soleo adhuc, cum excitandi mihi sunt, exemplum tuum in aures insonare; quo certè plus proficio, quàm alii verborum fulminibus, & nescio, qua severitate. Unà igitur fidei, quod ajunt, duos parietes; & quòd olim honoris ac decori mihi fueris, nunc verò inscriptione Disputationis tuæ amorem erga me tuum iterum declarare volueris, gratias ago, quas possum maximas. Utinam à me proficisci possit, quod usibus tuis inservire putes, videres neminem promptiore animo tibi advolantem & apparentem. Sed cum nulla in facultatibus spes, quæso, animum & propensionem æstima.

(a) *in Nubibus.*

(b) *pro En. Plancio.*

RESPONSORIA II.

Ad Petitoriam VIII.

ACcepi literas, & ex iis petitionem tuam; quam ut æquissimam censeo, ita cùm occasio data fuerit, more Romano Parenti tuo commendabo. Ut enim è Comico affectum meum tibi describam: *Ego tibi omnia facta cupio, cupiamq; quæ voles:* modo fortuna propensionem meam non destituat, quam in causis amicorum sæpe morosiores expertus sum, quòd in tanta rerum Germanicarum incertitudine multa intervenire soleant. Tum enim hyberna militum nostrorum, per tot annos sine victoria redeuntium, tum aliæ super alias imperatæ contributiones, tum diminuti terrarum fructus, magnam indies cladem adferunt, & honestissimis consiliis impedimentum, ut quæ velis ac debeas, non possis. Huc accedunt *sapientuli quidam* & iusurrones, quorum inveteratam consuetudinem nosti. semper aliquid movere, obstrepere, nec jam decreta, decreta sinere. Interim
quod

quod tibi ex animo foveo, cunctis adversitatibus, si quæ ex insperato suffulminare te velint, pro viribus resistam, ut re ipsâ experiare, non frustra te fiduciam in officiis meis collocasse. Tu verò perge in illa virtutis & doctrinæ via, quam te strenuè terere non obscuris indiciis ex epistola tua deprehendi.

RESPONSORIA III.

Ad Epistolam XI. Petitoriam, quâ Vir Clarissimus respondet interiorem amicitiam ambienti.

NON erat causa, cur literis me invisere verecundareris, qui amoritallium amorem meum libens reddo. Commendat te præter memoriam Doctissimi Parentis, & nationis tuæ celebratam in his locis virtutem, *emicans* tum modestiæ, tum doctrinæ rarioris *scintilla*. Nam quò minùs *flammam* dicam, facit illa ipsa modestia tua, quæ profectus & ingenii felicitatem abscondit, ut non nisi coalitâ familiaritate quadam penitùs cognosci possit. Ut silicum (a) quorundam in-

testina, dexteritate quadam artis excus-
sa, *varii coloris & formæ* lapillos effun-
dunt, *multiplici* politos *angulorū splendore*; sic in plerisque nobilitas ingenii se-
metipsam non ostentat, nec inspicien-
dam exhibet, nisi crebro usu & consue-
tudine velut excutias. Igitur omninò
sic tibi persuadeas velim, me nullā re a-
liā tam gaudere, quā interiori amici-
tiā tua. Et alioquin sic sentio, eadem
impietate meliorum literarum Studio-
sum excludi, qua Domitianus & alii
Tyranni proscripserunt literas ipsas.
Habes animum meum, & cum eo vo-
tum. Deus O. M. ita studia tua secundet,
ut qua reverentiā tu alios natu grandio-
res dignari soles, eadē te aliquando pro-
sequantur juniores ac tota posteritas!

(a) Hujusmodi filices non procul à
Schwandorfio reperiuntur in superio-
ri Palatinatu. *Vid. Bissel. in Icar. §. 122.*

RESPONSORIA IV.

Ad Gratulatoriam I.

ITa est: Graviter decubui,

— — — *digitis à morte remotus (a)*

Quatuor aut septem, si sit latissima tæda.

Quan-

Quanquam nihil mihi majus in votis,
 quàm ut post quantacunq; militiæ meæ
 terrestres stipendia missionem efflagi-
 tanti vacatio daretur. *Ecquid enim sit,*
jam ad interitum suum festinante mun-
do, & spe correctionis omni sublatâ, quod
morari sapientem queat? Sed propter
 conjugem & liberos, qui adeò exe-
 quias averfabantur, ut defossum pænè
 votis evocaturi viderentur, persuaderi
 mihi passus sum, ut cum læticia resur-
 gerem. Horum erga me affectui quo-
 niam junxisti tuum, & Deo O. M. mei
 causâ supplicasti; gratias ago, quas pos-
 sum; & contra pro incolumitate ac vitæ
 tuæ longævitate ardentissimum votum
 meum tibi repono. Quas enim precum
 tuarum causas allegasti, eas cumprimis
 locum habere puto, cùm de tua salute
 Deorum favor exorandus est. Vales in-
 genio; studiis immerfisti te altiùs; Reip.
 literariæ omnia præclara polliceris. De
 me statuât, quod volet Deus, mihiq; &
 bono publico salutare noverit. Quòd
 subjecisti de negotiorum ac studiorum
 multitudine, quæ vitare debeam, nisi e-

evitare me velim ; scias à studiis non morbum, imò ne mortem quidem me formidare: adeò me nimia lectione non onero! Negotiorum & curarum abundè fatis etiam feriatis diebus ; quibus ut extricare me debeam, non video. Et enim *planè necesse est, inter sudorem vivere, ac sæpe noctibus excitari virum & civem bonum, cùm interim, verbis Senecæ* (b) *vilissimus quisq, aut in campo otium suum oblectet, aut in popina lateat aut tempus in aliquo circulo terat.*

(a) Juven. sat. XII. v. 58. Vel, ut Seneca loquitur in Medea v. 352.

Inter vitæ mortisq, vias

Nimum gracili limite ducto.

(b) lib. de provid. 6. 5.

RESPONSORIA V.

Ad Gratulatoriam IV. & sequentes aliquot.

AGnosco benevolentiaæ tuæ constantiam in tam calido voto ; & non tam de honoribus, qui nunc in me collati sunt, quàm de illa mihi gratulor. Inæstimabilis enim mihi thesaurus tantivi-

ti viri erga me affectus. Beâsses verò
 ampliùs, & indissolubili nexu tibi de-
 vinxisses, si nobis invitantibus voluisses
 adesse, hospitum numerum augere, cœ-
 nam aditiam salibus condire. Quod
 quia neglexisti, & nescio quarum oc-
 cupationum necessitate excusasti, da-
 tum me scias ipsa festivitate in tristi-
 tiam, cæteris hospitibus ingratham. Ta-
 men nefas sinistrum quid suspicari de
 humanitate tua, quam eximiam & ra-
 ram esse spirant istæ gratulatoriæ tuæ.
 Quibus animum officiis tuis studio-
 sissimum repono, simulq; Numen con-
 venio, ut *felicitate pari*, quam mihi o-
 minaris, *Penates tuos augeat*, ac cum
 æternitate paterna progeniem tuam
 virtutibus ac meritis efflorescere si-
 nat!

RESPONSORIA VI.

Ad Gratulatoriam XI.

Ago habeoq; tibi grates, O fidissime
 piissimeq; amicorum meorum, pro
 auspiciatissimi anni voto; quod non à
 more, sed amore profectum, tot alia bene-

benevolentiae tuæ pignora atq; indicia
 credere me jubent. Confitebor, nun-
 quam vitam meam mihi fuisse tam cha-
 ram, Januarias istas Calendas tam sæpe
 exoptandas, quàm esse cœperunt, ut te
 diu florentem, me verò amicitia tua
 beatum videam. Næ enim malignus ego
 sim fructuum sinceræ amicitiae æstima-
 tor, nisi maximam gaudiorum ac felici-
 tatis partem tibi transferibam, qui me
 adeò diligis, ut emolumenta mea omni-
 bus negotiis tuis anteponas. Non ego
 morbo plerisque familiari laboro, ut a-
 micos meos pluris faciam, quàm de-
 beo; res ipsa loquitur: & tantò quidem
 clariùs, ut prædicationē meam suspen-
 dere jubeat, tanquam meritis illis lon-
 gè inferiorem. Magnitudinem quidem
 intelligo; sed parem eloquentiam affer-
 re non possum. Quamobrem cum *tibi*
votum tuum reddo, & annum istum cum
 aliis plurimis quàm felicissimum agere
 opto, hoc precor, ut mihi cuncta ex
 voto fluant, studia mea florent, & con-
 tra omnes adversitates res meæ firmæ
 consistent; quòd hæc omnia, dum tu
 flores

flores ac benè agis, ex bonitate tua necessario mihi contingunt. Hoc nunc à me habe; nec nunc tantum, sed potius omnibus & singulis diebus DEO Opt. Max. salutem tuam à me commendari puta.

RESPONSORIA VII.

Ad Gratulatoriam XI.

NON fefellit te fama; duxi Viri Cl. filiam, extremæ ferè necessitatis impulsu. Quanquam enim morum suavitate & rei familiaris administrandæ peritiâ, cæterasq; virtutes, quibus dotata est, insidias mihi fecisse fateor; tamen incitamentorum maximum fuit, quòd sine matrimonio res meas ne consistere quidem posse viderem. Tum enim metus imbecillioris valetudinis, cujus accuratiorem curam nemo quàm Conjux habet; tum peregrinorum malitia, & intolerabilis fastus eorum, quorum opera, fanè quàm caro empta, tamen exprobratur, de alio vitæ genere eligendo subinde aurem vellicabant. *Immane fuit illud jugum,*
cum

cum essem absq; iugo; nunc licet con-
nubiale in humeros meos receperim,
tamen verum esse scio, quod antiquitus
dictum est, *in suo quemq; cœlo fovem*
esse, in aula solioq; suo Regem. Quòd
verò Hymenæum nostrum candidiore
voto prosequi, atq; ita consilium no-
strum laudatione tua commendare vo-
luisti; næ id mihi omnium nuptialium
munerum fuit gratissimum. Deus Opt.
Max. qui potest, remuneretur istam
benevolentiam tuam, & innubi felici-
te te tuamq; familiam frui quàm diutis-
simè sinat!

RESPONSORIA IIX.

Ad Consolatoriam I. & sequentes.

Qua prudentiâ polles, de dolore
meo verè judicasti. Nimis enim
atrox & convellendis animis aptissi-
mum illud AVELLI, & quidem ab eo,
quod calamitosissimo tempore maxi-
mum solatium erat. Quoties Reipubl.
miseranda facies, tot urbium & vico-
rum cadavera, tyrannorum fastus, bo-
norum

norum strages, & quibus aliis peccata
 nostra vindex Deus expiat, oculis meis
 obversarentur, toties domesticæ hujus
 felicitatis adspectu me rursus erige-
 bam. Nunc adversitas privata publicam
 atrociorē reddit; nec tam infelix Pa-
 ter, quàm infelicissimus Civis videri
 possum. Nihilominus cedo sapientissi-
 mis monitis tuis, cedo argumentis &
 divinæ voluntati, cui nos humullos ob-
 strepere nefas prorsus & inexcusabile.
 Neq; votis meis refodio sublatum ex
 hac mundi fæce ad beatas sedes; sed so-
 lenni voto, tanquam ultimo officio,
 quod præstare licet, ipsum prosequor;
placide quiescat, & restitutorem inte-
gritatis in hoc lectulo suo expectet! Nos
 EO ORDINE, QUO NATURA PERMI-
 SERIT, ILLUM SEQUEMUR. Tibi autē,
 mi charissime, quòd ad consolationem
 facientia multa collegisti, dolorem et-
 iam tuum attulisti, atq; ita maximam lu-
 ctus mei partem abstulisti, sanè quàm
 ingentes gratias debeo. Nullum cer-
 tè ex plurimis illis, quæ in me colloca-
 sti, majus beneficium, quàm hoc, quo
 in

in summo luctu adesse mihi voluisti. Jam enim fortio-rem & ad negotia mea planè alacriorem me sentio ; quòd ignominiosum judicem, tenerius ferre humanos casus, quàm tu censes. Deus det occasionem, sed aliam ac felicio-rem, qua meam operam & studium ti-bi rursus prodesse videas!

(a) ex inscr. quam citat *Kirchman. lib. III. de funer. c. 9.*

RESPONSORIA IX.

Ad Exprobratoriam l. II. & III.

Video mihi eluctandum esse per gra-
vem offensam, quæ ob diuturnum
silentium me premit ; & utinam vi-
dissem ante istam querelam tuam ! Nam
semper ita censebam, non statim minùs
amicum esse, qui ad scribendas literas
tardiùs accedat. Nunc secùs accidit, &
crimen omnium gravissimum sustinere
cogor, tanquam minùs æstimem ami-
citiam & favorem tuum. Vellem, mi
charissime, quidvis potiùs tibi de me
persuasisses, quàm istud ! Egòne tam
barbarus, tam ab omni humanitate a-
lic-

lienus, imò tam impius & ingratus, ut
 eximia beneficia tua parvi faciam? ut
 tot jucundas conversationes oblivioni
 tradam? At profectò si quis est, qui te
 in oculis, in animo gerit, ac de redho-
 stimento singulis diebus cogitat, is ego
 sum. Quamobrem alias causas hoc
 observantiæ meæ genus exclusisse scias:
 & inter eas potissimam, quòd cum stu-
 dia mea valde circumscripta sint, nec
 in plures annos ea extendere liceat,
 scribendis literis nullum pænè tempus
 relictum videam. Hinc faciliorem mi-
 hi veniam pollicebar, si nullas scribe-
 rem, quàm si ob temporis brevitatem
 parùm limatas. Secùs si esset, sæpius
 stylum in manum sumpsissem, & tam
 prolixas ad te exarassem, ut si coram ita
 confabularer, me ex iis insulis oriun-
 dum diceres, quarum incolis
 natura duas linguas
 dedit.

RESPONSORIA X.

Ad Exprobratorium IV.

REferatis literis tuis, & lectis, quæ de ignavia, inobedientia, prodigalitate, multisq; aliis sanè quàm atrocibus vitiis conquereris,

Non aliter stupui, quàm qui foveis ignibus iectus

Vivit, & est vita nescius ipse suæ. (a)
Nullam culpam diffinulo, quòd ad extremam lineam improbitas tum pervenisse mihi videtur, cum mendacium accessit: Sed & in iustitia & æquanimitate tua eam semper fiduciam colloco, ut candidâ erroris confessione benevolentiam tuam me recuperaturum putem. Hic verò tam innocentem me scio, quàm illa ipsa seriò detestari, atq; hostibus imprecari soleo. Nam licenter quælibet facere, sine legibus, sine imperio solutum vivere, infame jugum; at contrà inservire officio, colere ac revereri Parentes, ea verò ipsissima libertas semper visa est. Jam illas iniquæ calculationis poenas, oro te etiam atq; etiam, mi

charissime honoratissime Domine Pa-
rens, ne à me, qui talibus imposturis
nolo fortunis meis detrimentum affer-
re, sponteve, quod ajunt, cruribus a-
fsciam impingere, sed à temporibus,
exigas. Quæ cum adeò efferatos homi-
num mores faciant, ut contributionum
necessitates $\pi\lambda\epsilon\omicron\nu\epsilon\zeta\acute{\iota}\alpha$ suâ leniant, anno-
nam excandefaciant, rerumq; pænè in
singulos dies pretia intendant, facile
conjicis, quantum nummorum objicien-
dum sit insatiabilis illius bestiae gurgiti.
Et quam nullam hoc epitheto injuriam
faciam, vel inde constat, quòd victus à se
curati pensionem ab hospitibus tam rigi-
dè & acerbè exigunt, ut si de integra
summa vel semiflorenus absit, in proxi-
mum trimestre differri nolint ejus solu-
tionem, ac residuum illud tanti faciant,
ut exigendi gratiâ nonnunquam ad Mu-
seum ipsi veniant: quod omni $\pi\lambda\epsilon\omicron\nu\epsilon\zeta\acute{\iota}\alpha$
velut proprium. Sed fortè ab extraordi-
nariis sive supervacuis suntibus, ut ca-
veam, mones. Caveo, quantum pos-
sum, ut futuris temporibus meis consu-
lam, & semper cogitem illud Comi-
ci, (b)

Festo

*— Festo die si quid prodegeris,
Pro festo egere liceat, nisi peperceris.*

Sed cùm Studiosus, qui omnibus sese subducit, non minùs exosus ac pudibundus sit, quàm qui loci quadrantem balneatori subtrahunt, aut indusia iam breviter gestant, ut femora non tegant; sine infamia restricto mihi esse non licet. Quòd de impudentia scribis in capendis cœnis aliorum, planè persuasum habeo, irrepsisse in ædes tuas malevolum, qui crimen & dedecus suum aliis adspergat. Sit, quicumque volet; tam confidentem bona conscientia me facit, ut hos de me susurros referendos dicam inter relationes transmarinas, aut veterum Historicorum fragmenta. Per me nemo tyronum gladii licentiam epulis emat, qui rerum puerilium ipsisque veteranis exosarum nunquam arbiter aut disceptator fui. Prodeat quilibet, ac sese in publico ostendet, cùm volet; nunquam intercedam, vel hoc grande nefas Dionysii flore piandum judi-

judicabo. Alii hac palæstra sese exer-
ceant invitis Musis, & execratione dirâ
sympofia ista prosequentibus Patribus
ac Patronis, & indignante dispendium
suum ipso Bacho. De me ut meliora
omineris, rogo, & amorem tuum illi-
batum mihi conserves. Quoad silen-
tium meum, nolim id ignaviæ, sed ti-
moris argumentum esse, quòd cum in-
opia rerum me laborare, nec quicquam
suppetere video, cassis & solis verbo-
rum inaniis conspectum tuum subire
prorsus irreligiosum duce. Nihilomi-
nus refarciam hoc imposterum, quod
desiderasti, literarum frequentia; & si
cesso, non recusem objurgatoriis tuis
excitari.

(a) Ovid. *l. Trist.* 3. v. 11.

(b) *Plant. Aulul. Act.* 11. sc. 8. v. 10.

RESPONSORIA XI.

Ad Commendatitiam.

Occasionem mihi oblatam esse, qua
officium meum tibi præstare pos-
sim, ita me Musæ benè ament! ut cum
magna animi voluptate accepi. Usus
K sum

sum haëtenus amicitiaë lege ad abufum
 usque, cùm interim omnis facultas me
 deficeret testandæ promptiffimæ vo-
 luntatis meæ. Quanquam autem con-
 tra votum meum in re minori operam
 meam defiderari video ; tamen ad lau-
 dem in præfentiarum fufficit, obfer-
 vantiaë fpecimen etiam in hoc tantillo
 exhibere poffe. Igitur omninò fic tibi
 perfuadeas, me id unicè operam da-
 turum, ut quem diligenter ftudiosèq;
 mihi commendaffi, omni genere offi-
 ciorum, quæcunq; à facultatibus meis
 proficifci poterunt, & tibi & mihi ma-
 gis magisq; devinciam. Utinam nullis
 precibus adhibitis hoc faltem indicaf-
 fes, A TE VENIRE; fuiffet hoc ipfi ad
 commendationem plus fatis. Nam &
 tam luculentia in me beneficia tua funt,
 ut jubere potiùs, quàm rogare poffis;
 & omnium bonorum amicitia digniffi-
 mus videtur, quem recepiffi in tuam.

Notum illud Cic. in Lælio: *Virtus
 lumen fuum agnofcit in alio, &
 ad id fe admovet.*

RESPONSORIA XII.

Ad Conciliatoriam, qua quis amicitiam petit.

Ruborem mihi extorsisti, quod eam humanitatem non provocassem prior, quam ex tuis planè raram & eximiam cognovi. Jam pridem apud nos magnum erat nomen tuum; & tamen meritis tuis longè minorem famam deprehendi, cum libros tuos primùm legere cœpissem. Non sum is, qui parasitico more palpum tibi velim obtrudere; & novi præter eruditionem, virtutem tuam, quæ modestiam ac veritatem diligere, adulationem majestate sua repellere videtur: sed hoc mediocre ex animi sententia profabor, neminem esse, de quo præstantiora Reipublicæ literariæ promittam. Sunt enim ea quibus hætenus nos beasti, ad miraculum usque polita & exasciata, omnibus lineis arguentibus judicium, & ad difficillima quæque penetranda sum-

nam alacritatem tuam. Nos verò formidantes imminens hoc mare, ac periculosas *autorum Syrtes*, adhuc circuitus ludimus; & qua tibi omnia liquent ac lucent, nobis dies altâ caligine interceptus est. Habes causas verecundiæ meæ; sanè quàm graves & iustas. Sed & ob has ipsas, petitionem tuam, qua consilium & iudicium meum de quaesitis tuis ambis, interpretari debui, minus seriam esse, vel certè, si joculari nolueris, nimium erga me adfectum hoc glaucoma objecisse, ut sublimiora videre te crederes, quàm in me revera essent. An ego vel tenuitatem meam, vel doctrinam tuam ita nosse dediscam, ut me magistrum præbeam illius, cui nunquam me pudebit *μαθητέω*? Officium, candorem ac fidem me rogas, quæ præstare possum, & volo, & debeo, & hac manu mea polliceor. Adde cultum & devotionem, qua neminem superiorem agnosco, *sive Hercules mecum certare velit, sive progenies ejus Alexander*. Si quid tamen erit, quo studia mea tibi profutura censes,

ex-

expone, ac de gratificandi voluptate, qua ardeo, nullus dubita, certè additissimum me tibi crede. (a) *Dum res, & ætas, & sororum Fila trium patientur atra.*

(a) *Horat. lib. II. Carm. od. 3.*

RESPONSORIA XIII.

Ad Invitatoriam.

ITa te ardeo, *mi charissime*, ut per saxa, per ignes, intempestis noctibus, fridentibus Austris & Coris, iter ad te suscipere velim. Quid enim utilius conversatione tua? Quid jucundius, quàm contracta manibus tuis & imbuta sanctitate libare oscula posse? Sed adeò male per aliquot dies habui, ut amici pæne de inferis cogitarent; & postquam Dei beneficio enatavi, & à fatali metâ ad lucem revocatus sum, rursus sub solito fasce defudo, & tanquam caballi, non hominis operam locâssim, negotiorum multitudine opprimor. Ægrè igitur fero infelicitatem meam, quòd te amplecti & frui non licet; quòd in ædibus tuis garrere ac benè vivere. Quando verò neq.

tuo neque meo voto indulgere nunc possum ; sperabo tamen occasionem aliam, qua conventuri simus ; certè in id curas omnes impendam, ut aliquando negotia submittam mihi, qui me hactenus submittere coactus sum illis. Interim pro tam humanissima invitatione singulares ago gratias, & rogo, ut si quid studii vel officii à me absente tibi credis præstari posse, id benevolè aperire velis. Nunquam deero voluntati tuæ ; qui mihi tam arctam, tam sanctam necessitudinem tecum intercedere puto, quàm cum Parentibus, cum Fratribus, cum Cognatis, Vale.

RESPONSORIA XIV.

Ad Reconciliatoriam sive Adhortatoriam II.

LEgi epistolam tuam non semel, nec perfunctoriè, sed super omnia verba, omnes rationes tuas, contemplationem injeci. Quid animi fuisse putas? Ne crede adversus querelas tuas
com-

commotum vel incitatum. Agnosco
 potiùs amorem tuum, & ut tales ami-
 ci plures mihi sint, qui me fortiter a-
 ment, quàm molliter colant, ex animo
 precor. Alii severitatem ægrè ferunt,
 & ab amicis expectant saltem *mellitos*
verborum (a) *globulos*, & *omnia dicta*
factaq; quasi *papavere* & *fesamo* spar-
 sa, ut *Petronius* loquitur. At mihi in-
 mente est illud *junioris Plinii* ad
prosocerum suum, *nullarum literarum*
libentiùs sese meminisse, quàm *illarum*
severioris note, quibus *aperto pectore*
quidam scripserit. Scio Deùm ho-
 minumq; pudorem hunc esse, inimi-
 citias cum familiarissimis suscipere, ac
 semel susceptis nolle frangi pertina-
 ciam suam. Sed tamen fidem judi-
 cii tui appello, mi charissime, quàm
 atrox hæc injuria fuit? quæ in secre-
 to cum ipso locutus eram, & in quæ
 juravit sacramentum, tuta inter nos
 mansura; eorum indicium ad hostes
 meos defert, & omnia, quæ audivit
 unquam, invidiosâ proditione dete-
 git. *Dignum es profectò, quod palmâ*

*excussissimâ vel potius stricto acutoq; ar-
 ticulo percuteretur. Sed imperavi mihi;
 & verbis castigasse perfidiam satis ra-
 tus, cùm obviam mihi fieret: Hoc, in-
 quio, de te merui, ut omnia mea sic vul-
 gares, ut nec aves nesciant? Dii Deæq;!
 quàm peccavi hac nequissimâ libertate
 mea? quantum furoris ignem in me
 contulisti? statim enim immittis inter-
 pres excandescere, & instar Galli Nu-
 midici omnem stomachum in strumam
 colligere, certè contumeliosissimis ver-
 bis adeò me insequi, ut si parem ani-
 mum attulissem, rabies ista sine duello
 non confedisset. Ab ea horâ nonnihil
 hominem vitavi, & ut ingenuè fatear,
 averfatus sum, ob intolerabilem con-
 tumaciam, & tam ignominiosa verba,
 quæ si vino solutus in me jaculatus es-
 set, putarem istud, non illum peccasse,
 ac linguam antecessisse animi moram.
 Sed ut omnes iræ meæ facilè laxantur;
 post aliquot dies rursus defervui, & in
 convivium me adduci passus sum, ad
 quod invitatus & ipse fuerat. Ibi salu-
 tavi, & inter mutuos hospitem sermo-
 nes*

res aspexi blandiùs, ut, quo possem
 modo, animum illius, à quo tamen læ-
 sus eram, candidâ humanitate restitue-
 rem, inò poculo invitavi; cùm ille ne-
 tralatitiâ propinatione dignum me ju-
 dicaret, aut, quod minimum est, sermo-
 ne communi vocaret. Adeò grave su-
 percilium induerat! crederem, si capitis
 damnarer, non interpellaret supplici-
 um, sed potius ultioni ac tristiori sen-
 tentiæ accederet. Igitur rursus in præ-
 cordiis meis dolor sævire cœpit, nec
 posueram, quòd ad eam iustissimæ bilis
 necessitatem contumaciâ sua me dedu-
 xisset, donec acciperem literas tuas,
 quas si primò scripsisses non dubito,
 quin omnis amaritudo in odium venis-
 set. Sed mihi eo ipso valde placent,
 quòd increpant, & ignem modò con-
 valescentem extinguere conantur. Et ut
 scias, quanti adhortationem tuam fa-
 ciam, in posterum, quòd me læserit,
 nesciam; quòd invidiam Studiosorum
 magnam mihi fecerit, ludum putabo,
 & si voluerit, te caduceatore, in gra-
 tiam optimâ fide redibo. Nihil recuso,

quæ jubes; nihil manum retraho, ; & quoniam apud me omnia dixisti, quibus exulceratæ manus ac mentes ad sanitatem revocantur; tenta nunc illum, ut discussis odiorum nebulis, reconciliationis luce frui velit; sed hac lege, ne gratiam à te legato moliri me animadvertat. *Nam*, ut intellexisti, *superbus est*, & facilitate mea abusus fas esse putabit, ut pœnitentiam justissimæ expostulationis agam, & aperto rubore perfundar. Sin ad præcepta tua animum non componit, *vel ex gestibus timendam esse colliges verborum fidem*, mitte hominem, ac patere ire, quò destinat.

(a) Sive crustulum ab amicis & multum expectant, è *Lips. lib. I. de Constant. c. 10.*

RESPONSORIA XV.

Ad Adhortatoriam III.

INcredibile dictu est, quanto vigore literæ tuæ plenæ gravitatis ac sapientissimorum monitorum animum meum perfuderint. *Nemo Imperatorum tam ani-*

*animavi milites suos, ut in contemptum
 ferri & ignium exardescerent, quàm
 tu me, ut nihil de industria remittam,
 omnia in oblectatione studiorum po-
 nam, & quantum possim, ad virtutis
 præmia festinem, deniq; id unicè o-
 peram dem, ne spes tuas aut Parentum
 vota fallam. Videre mihi videor spe-
 ciem habitumq; monentis & vernan-
 dos illos oculos, quibus solis inflam-
 mati auditores tui idem pæne sibi ac-
 cidere sentiunt, quod familiaribus de
 se confessus est (a) divinæ vir eloquen-
 tiæ Daniel Heinsius. Quoties ille Jo-
 sephum Scaligerum, maximum Heroa,
 intueretur, toties non scintilla, sed flam-
 ma eum corripuit boni ignis, ut non ra-
 rò totas noctes ageret insomnes. Utinam
 & mihi quotidiano aspectu tuo frui li-
 ceat! Sed cùm id fieri non possit, pro-
 ximum ab illa felicitate mihi fuerit,
 eum ardorem in literis tuis injici, & a-
 nimum saluberrimis præceptis augeri.
 Sequar te, Vir Clarissime, non ore, sed
 animo; nec animo tantùm, sed factis
 ipsis. Totus sum in autoritate, pote-
 state,*

state, consiliis tuis. Quippenî! Vere-
cundiæ mihi fuerit, talem Athenæo isto
exire, qualis ingressus sum, nullumq;
halitum doctrinæ animo adhærescere,
ab infessa per biennium ejus officina.
*It, (a) qui in taberna aromatum aut un-
guentorum sederunt, in vestibus ipsis re-
ferunt secum odorem loci; sic necesse est,
nisi sumptibus ac bonis horis abutimur,
ut literata & sapientia trahamus, è li-
terarum & sapientia sede. Multum ego
tibi debere fateor pro tam paterna cu-
ra; & vellem adhuc plura. Quæso, & in
posterum alta & præclara illa mecum
communica, & quamvis à præceptis
tuis semper calenti novas semper faces
subjice.*

*(a) Meurs. in Athen. Batav. lib. II.
p. 213.*

(b) Lips. lib. II. de constant.

RESPONSORIA XVI.

*Ad Objurgatoriam, qua quis fatetur
culpam, & deprecatur.*

ACcepi literas tuas, & incredibili
mœrore affectus sum; certè illas
ipsas

ipsas lachrymis meis mundavi. Non
 tu, mi charissime Parens, sed ipsa Pie-
 tas, cujus igniculos in me ne credas ex-
 tinctas, mihi manum iniecit, & obor-
 to collo rapuit causam apud te sine Pa-
 trono dicturum. Quanquam quid est,
 quo me tuear aut purgem tibi? Nisi
 fortè pravorum consortia & juventutis
 meæ simplicitas patrocinari delictis
 meis possunt; cùm hoc ipsum teterri-
 mum fuerit, malorum irritamentis fa-
 ciliùs, quàm præceptis tuis saluberri-
 mis me tradidisse. Habes confitentem
 reum; sed, quod supplex rogo, ne im-
 perium illud, quod DEUS in liberos
 Parentibus dedit, exercere rigidissimo,
 quo uti potes, jure velis. Magnum in
 confessione illa momentum posuit
 Paulinus ille, cùm ad Ausonium, à quo
 fuerat increpatus, sic scriberet:

*Amplector patrios submisso pectore
 motus,*

*Et mihi gratandas salvis affectibus
 iras.*

Idem ad reconciliationem sit & mihi.
 Amplector, agnosco, & veneror casti-

gationem tuam, nec quicquam contumacis excusationis malefactoris meis adjicio. Et quoniam *non tecum, sed cum* cœlo bellum gessi, & per tuam pupillam Deum petii; confugere mihi animus ad cœlestes epulas, & ad fontem misericordiæ SALVATOREM meum. Quod ut ritè fiat, nolo me Sacerdoti prius sistere, quàm tibi: sed ante omnia supplex pedibus tuis me substerno, nec fictâ humilitate delictorum meorum veniam peto. Efficiam seria pœnitentiâ, & divini Flaminis auxilo, ne te ignovisse pœniteat, & novis objurgatoriis ad resipiscentiam excitandus tibi videar. Sin pergo, & contra, quàm decet, nitor, non objurgari ultrâ dignum me putabo, sed fulminari.

RESPONSORIA XVII.

Ad eandem, qua quis se purgat ab intentatis criminibus.

Cùm literarum tuarum superiores legissem lineas, dubitabam, num ad me revera scriptæ essent. Adeò nihil
fini-

sinistri suspicabar, de innocentia mea
 certus. Sed cùm denuò cognosce-
 rem, nec ad alium, nec ab alia ma-
 nu esse; miratus diu multumque aci-
 ditatis hujus causas, eò tandem opi-
 nionis perveni, fuisse, qui *vipera ri-
 tu niveo denticulo atrum venenum in-
 spirârit*. Cùm enim ea sit hujus lo-
 ci conditio, ut amicos inimicosque ex
 utilitatibus suis delegant, & in his ini-
 micitiis frequentissimum sit, amicos
 inimicorum persequi; prorsus impos-
 sibile mihi, nullius odium incurrere.
 Sunt prætereà quidam *ultra Virgilianos
 opiliones & bubsequeas* rusticani; &
 præter linguam frontemque sed eam
 oppidò duram, habentes nihil, qui
 hanc *Universitatem*, ut *Bacchi &
 Floræ ergasterium*, nequitie & flagi-
 tiorum *amphiteatrum*, metallum deni-
 que *omnium scelerum*, in basilicis dif-
 ferre solent. Ut verò quondam ad
 contemptum sufficiebat, è *Caribus vel
 Mysis* esse: ita nunc ad convitium, in
 hac *Universitate* vivere; sed iniquè.
 Nam ut omnes non excusem; ita mul-

multos esse novi, qui retinent memo-
 riam sanctissimi nominis sui, & scin-
 tillantes reliquias purioris illius ignis.
 Ego certè *innocentiam, tanquam Vul-*
canium scutum, omnibus convitiis
telis ac catapultis obvertere possum.
 Quid enim mihi cum voluptatibus, quæ
 dum nos amplectuntur, *more latronum*
Egyptiorum strangulant? Nec tam
 firma est valetudo mea, ut officia lucis
 noctisq; *pervertam,* in popinam irru-
 ptionem faciam, & *inter sacrorum*
Bacchicorum callentissimos hierophan-
tas adscribi velim. Quid cum otio, in
 his rerum Germanicarum angustiis, &
 promotionum omnium difficultatibus?
 Versatur enim ob oculos non semel
 miserrima patriæ facies, & quàm igno-
 ra hodiè res sit, per saltum promoveri,
 tot viris hinc inde sine officiis erranti-
 bus, quos in pace Respublicæ tanquam
 Palladia colerent. Hæ cogitationes ve-
 ternum facile excutiunt, & vitam o-
 mnem circumcidere jubent scalpello
 rectæ rationis. Nolo plura, quòd in-
 nocentia sit instar prolixissimæ oratio-
 nis,

nis, & hæc ipsa sufficere putem ad recuperandum amorem tuum. Nec spero quenquam futurum; qui solidè ostendere possit à veritate me laborasse.

RESPONSORIA XLIX.

Ad Valedictoriam.

NUnquam mel cum felle tantam mixturam fecisse mihi videtur, quantum è literis tuis hausi, *mi charissime*. Amarum enim erat audire discessum tuum; dulce, relictum mihi abs te tantum amoris ac benevolentiae testem. Quanquam autem nunquam minui vel evanescere potest affectus erga te meus; tamen quoties literas tuas resumero, (resumam autem quotidie, quòd nullam satietatem faciunt) toties surget ignis ille, ac recordatione diligentiae, fidei, moderationis, virginalis illius pudoris tui pectus meum demulcebit. Gratiarum actione non erat opus, quòd ultra voluntatem nihil celebrare potes; & si amorem inter beneficia numeras,

meras, nemini plus debeo, quàm tibi, qui me non tam redamasti, quàm nimia benevolentia sæpe in ruborem dedisti. Eâ verò licet omnia meâ longè inferiora sint; tamen etiam atq; etiam rogo, ut quocunq; terrarum veneris, nos absentes complecti perseverare velis. DEUS Opt. Max. iter tuum ad eò secundet, ut pax sit in obfessa via, & in aëris intemperie firma corporis valetudo, & in multa hominum coluvie illibata morum sanctitas: ut ad nos redire possis auctus innumerabilibus bonis, & veræ peregrinationis fructu. Neminem certè speramus meliùs, quam te, ad animum revocaturum confessionis illius turpitudinem: *Urbis speciem vidi, hominum mores perspexi parùm.*

J Am epistolas finieram, & manus spectabat ad dispositiones & appendicem: Cùm video ad integram centuriam, quam promiseram, adhuc duas requiri. Quamobrem cùm recordarer, sæpe à nobilissimis Dominis Collegis me roga-

rogatum, ut per epistolam methodum
 addiscenda Philologia aliorumq; melio-
 rum literarum proponerem; ac præter-
 ea observarem, suprâ amissam esse,
Consolatoriam ad Exulem, argumen-
 tum sanè non infrequens; volui duabus
 istis materiis defectum explere; ac in
 altero gratificari amicis; in altero sa-
 tisfacere mihi,

METHODUS SUSCIPLEN-
 DI AC TRACTANDI STUDII
 PHILOLOGICI, ALIARUM-
 QUE MELIORUM LI-
 TERARUM.

EXposuisti mihi desiderium tuum
 erga Philologiæ studium: rarum,
 ita me Phœbus! & ferè insperatum;
 Quotus enim quisque non in forum
 properat, & ad auream illam mes-
 sem? & cùm Philologorum fortunam
 videt, eos, tanquam mendicabula
 quædam hominum, non penitùs de-
 spicit, pedibusq; conculcat? Exper-
 tus sum ipse, quanquam Philologiæ
 deditus magis, quàm Philologus:
 Cùm

Cum ab alti Spiritus Reali tanquam gravissimum crimen olim mihi obiectum esset, *versificatorem me esse, ac fabularum nundinatorem.* Nam inter id genus homines, & Philologiae studiosos nullam differentiam ponebat. Sed scis, qualem ad istam calumniam, quam mihi factam putabat, me gesserim? Risi affatim; & cum verbo etiam repellendus videretur, respondi, *me nullam differentiam ponere inter ipsum, & fabulam.* Paria tu facias, suadeo; & cum desiderium tuum similis fortuna exceperit, *contemptum contemtu vindices.* Possem tibi enumerare non tantum Viros Consulares, sed & Imperatores, & inter eos C. Jul. Caesarem, (cujus virtutem omnibus priscis Heroibus anteponendam censuit Jul. Cas. Scaliger) qui studiis nostris adeo delectati sunt, ut ad minuta descenderent. Sed hunc laborem jam praecepit, praeter alios, *Just. Lipsius in lib. de pronunc. Ling. Lat.* Adjicere autem simul voluisti petitionem tuam, ut tractandi *studii Philologici, aliarumque literarum,*
quas

quas meliores dicimus, *methodum* tibi
 describerem, quod, num suscipiendum
 mihi foret, meritò dubitavi. Fretus
 enim amicitia tua, faciliorem mihi ve-
 niam sperabam, si me isti labori planè
 subducerem, quàm ab aliorum censurâ,
 si calamum sumsissem, nec satisfacerem
 tamen. Quod nôsti, *nemo non in cen-*
sendis methodis saperda sibi videtur; ne-
mo non à Professoribus methodos petit,
ac impetratas respuit: ut sæpe Clariss.
 Virorum facilitatem ægrè tulerim,
 quòd id laboris suscipere voluerint, cu-
 jus certissima premia sint, grave super-
 cilium sapientulorum, & bonarum ho-
 rarum dispendium. Accedit intolerabi-
 le quoddam hominum genus, qui labo-
 rum impatientes, & eruditionis gloriam
 ante tempus affectantes, tam compendia-
 ria se viâ deduci jubent ad Philologiam;
 ut si duabus, vel tribus leucis illa proli-
 xior sit, atq; ipsi sperânt, insidias cru-
 mene suæ fieri suspicentur. Quod qui-
 dem superventuræ barbariei manife-
 stum indicium est: Nam (ut præclarè
Salmasius) illo seculo, quo litera jam in
 bar-

barbariem ibant, mos fuit, doctrina-
 rum & Historiarum sectari compen-
 dia, & affectare. Quibus tum va-
 cabat evolvere integra veterum scri-
 pta, ut pauci admodum numero erant,
 qui id possent, cum & ipsos paucissimos
 esse scirent, quos cura legendi & di-
 scendi tangeret, quae fusissimè ab anti-
 quis tractata fuerant, ipsi contrabe-
 bant, quia fastidio sui temperis, vel
 potius inertia, rem se gratam facere in-
 telligebant. Lecturos quippe sua non
 aliter habuissent. Ut autem precipuus
 est finis eorum, qui aliquid literis man-
 dant, quod victuram opinentur famam
 apud populum, qua docti videantur, me-
 reri, idq; unum aucupantur; totum id
 pendere cum cernerent à gustu & judi-
 cio lectorum, satisfacere eis conaban-
 tur. Alia viâ id obtineri non poterat,
 quam ut scriberetur, quod legere aliquis
 dignaretur. Nam pro capiti legentium,
 ut fata libri habent, ita & librorum
 auctores. Hinc desidia nata est scriben-
 tium, ex ignavia discentium. Impe-
 ritia deinde ex eodem fonte ebullit.

Hæc

Hæc *Salmasius* de barbariei superioris
 initiis, quibus ad amussim respondent
 nostra. Nisi Græcam, Latinam, Bar-
 baram Historiam uno libello ita coar-
 ctes, omniaq; discerpas ac mutiles, ut
 ab ambulantiis circumferri possit,
 fidelis ac diligentis Doctoris nomen
 tueri haud potes. *Compendia* quidem,
 minimè diffiteor, *primas ansas* esse,
quibus apprehendantur graviora; sed
 in iis τὸ πᾶν eruditionis nunquam col-
 locare potui, neq; eorum insolentiam
 probare, qui *compendiis suis freti*, de
omnibus rebus, & quocunq; in loco,
judicium suum interponunt. Quam-
 obrem cum compendium vel scribe-
 re, vel monstrare nesciam, è quo cun-
 cta quispiam intra mensem unum &
 alterum hauriat, in conviviiis, in circa-
 lis ostenter, semetipsum magnifaciat;
 facile conjiciebam, quàm grata esset
 futura methodus mea, quæ longiùs
 circumduceret. Sed nec illud igno-
 rabam, in Germania vix quenquam,
 per negotiorum compedes, aut ne-
 cessitates suas, studiis humanioribus

superesse posse ; quod Nobilissimum
 & Amplissimum Reipubl. Augustanæ
 Consulem, *Dn. Marcum Velserrum*, ad
 quendam Philologum questum esse,
 legere memini. Vides ergò, mi charissi-
 me, quàm præstet sententiam hac in re
 suam non exponere. At tu nihilominus
 urges, ac pænè convitio efflagitas, ut
 respondeam, & consilio meo te juvem.
 Obsequar, ne in dubium voces amo-
 rem meum; sed ante omnia scire debes,
quid hominis sit Philologus; is scilicet,
 qui, versibus Ennianis,

--- *Multa tenet antequa, sepulta,
 vetusta,*

*Quei faciunt mores veteresq; novosq;
 tenentem;*

*Moltarum veterum legum, Divomq;
 hominumq;*

Prudentem,

Is, qui quicquid est liberalium artium,
 haurire debet, *Grammaticos, Poëtas,
 Historicos, Oratores, Philosophos*, quæ
 Græcos, quæ Latinos evolvere; neq;
 in his tantum, sed & *Medicorum apho-
 rismis, & eorum rubricis, & adytis Theo-
 logiæ*

logie, non ut transfuga, sed ut explorator deprehendi. Nunc tu, quæso, vires expende tuas, è præcepto Seneca (de Tranq. anim. c. 5.) cum ait: *Æstimanda sunt deinde ipsa, quæ aggredimur, & vires nostræ cum rebus, quas tentaturi sumus, comparanda. Debet enim semper plus esse virium in latere, quàm in onere. Necesse est, opprimant onera, quæ ferente majora sunt.* Et mox: *His admovenda manus est, quorum finem aut facere, aut certè sperare possis. Relinquenda, quæ latius actu procedunt, nec, ubi proposueris, desinunt.* Tibi quanquam pulcherrimus & Herculeus animus penetrandi remota & difficilia, tamen per omnia Grammaticorum, Poëtarum, Oratorum, &c. pulpita trahere te, non permittit principalius studium. Scaliger, Casaubonus, Lipsius, Salmasius, Heinsius, Seldenus, Vossius, Gronovius, alii, studio isti se totos, ac pænè ab infantia devoverunt; quod tibi non licet. Etenim alterum tantum oculum humanioribus debes, alterum jurisprudentiæ, & huic sæpè utrumq. Quod si

L rarâ

rarâ felicitate divivina cujuspîam mens,
 & ad omnia versatilis ingenii vigor,
 definito facultatis suæ genere non con-
 tentus, hæc omnia simul industriâ
 complexus est; *tu corporis vires ex-
 pende, & cum iis confer, qui, ut fer-
 rei, ita etiam pluribus suscipiendis pa-
 res sunt. Vetus hoc verbum, sed pru-
 dentissimum: Ita studendum, ut pos-
 sis diu; cui subjicio ego: Qui ratio-
 nem sui non habet, cum anima etiam
 gloriam, generosæ mentis unicam merce-
 dem, amittit. Quo enim modo hanc
 ad posteros propagabit, qui vitæ filum
 ipse abrumpit maturius? abrumpit au-
 tem, qui corpori suo plus imperat,
 quàm ferre potest. Nec exempla me
 deficiunt eorum, qui, dum vigilando,
 festinando, pervolutando omnia, præ-
 cipites ferebantur in gloriam, experti
 sunt, quod nonnunquam ii, qui fructus
 arborum spectant, altitudinem non me-
 riuntur: Dum enim calidiusculè ad ca-
 sumen pervenire contendunt (ait Cur-
 tius lib. viii. c. 8.) cum ipsis ramis, quos
 comprehendere, decidunt. Quid ergo
 tan-*

tandem? in quibusdam literis consulo tibi, quod architectum suum docet Vitruvius: *Non equidem*, inquit ille, *debet, nec potest architectus esse Grammaticus, ut Aristarchus; sed volo eum non esse ἀγράμματος: nec Musicus, ut Aristoxenus; sed volo eum non esse ἄμυσον; nec pictor, ut Apelles: sed volo esse eum γραφίδος non imperitum: nec Medicus, ut Hippocrates; sed non ἀνιάτρο-λόγης: nec in cæteris disciplinis singulariter excellens; nec verò parum imperitus.* Hæc ille. Quæ licet ad studia tua translata velim, nihilominus humeris tuis adhuc multum oneris injiciam. *Non potes totus in Helicone habitare, ut Ovidius; nec penulatus incedere, ut Priscianus; tamen nec Poëseos, nec Grammatices imperitus esse potes.* Veteres hujus rei gnari, primum omnium suos ablegabant ad Grammaticos, dein ad Poëtas, quod aliquot auctoritatibus firmavi aliàs. *In Grammaticis autem unicè suadeo tibi familiare Vossii opus de Arte Grammatica, in quarto: cui junges, velut affines, lib.*

IV. & V. Rhetoricorum ejusdem aucto-
ris. Quaecunq; dein occurrent apud
 Philologos notatu digna, ad hos, veluti
 ad Locos Communes, referes. Ajo,
 NOTATU DIGNA. Quis enim damna-
 re te velit in latomias omnes, aut sua-
 dere, ut nomen petas à minutissimis
 quibusq; rebus; verbi gratiâ, ab *ad*
urbem esse, apud Livium, pro *apud ur-*
bem; *hominium* pro *hominum*, apud
 Sallustium &c. Quibus magno nume-
 ro coacervatis, & recoctis, multi Se-
 mones hodiè sibi videntur, & æternita-
 ti satis litâsse. *Poëseos studium* propter
 eloquentiam (quam & inventionum
 subtilitate juvat, & ne in pronuntiatio-
 ne offendas cum primis cavet) propter
 variorum auctorum interpretationem
 (quis enim vel ad Historicos, vel et-
 iam majorum gentium Doctores ex-
 plicandos feliciter unquam accessit,
 sine hoc adjumento?) seponere non
 potes. At graviorum negotiorum da-
 mnnum veritus, *tantùm duas septimanae*
horas illi precor; alteram *lectionis*, al-
 teram *imitationis*, vel exercitii. Cùm
 legis,

legis, vide, ne legas sine commentatore; *cum imitaris, vide, ne imiteris sine censura hominis boni ac fidelis. Quinam commentatores illi? in Virgilio* (nam jure huic merito primas deferres) non ignoras operam *Taubman-
ni*; & cum hic, licet uberrimus, multos scopulos securè præternavigaverit, fortasse probas, quod ego facio. Nam cum excutio monumenta doctissimorum hominum, qui vel *Variarum Lectionum, vel Electorum, vel Observationum, vel Animadversionum, vel Exercitationum*, & hujus notæ titulis præfixis aliis, pluriū simul auctorum curam profitentur, quoties occurrit aliquid ad Virgilium, *adscribo margini ipsius*; quoties ad Nasonem, *adscribo huic*; quoties ad Justinum, *Florum, Sallustium, Vellejum, Val. Maximum Pomponium, Apulejum, alios*; *adscribo istis*. Initio tædium hoc aliquod habet, postea voluptatem, cum crescunt opes, & miraris ipse tuas messes; ut *alicubi consolatur Lipsius*. Ita cum interpretum publicè inopia est, tu privatim

opulentus es, & fallor, an initium hoc
 tibi fuerit pulcherrimorum facinorum?
 Fuit certè quamplurimis, qui ad hanc
 notarum marginalium sylvam, adje-
 ctis meditationibus suis, & adhibitis
 MSS. inter Reip. literariæ propagato-
 res nunc amplissimam sedem habent.
 Et hoc consilium eò lubentiùs ample-
 cteris, quò magis constat, memo-
 riam nem ex omnibus partibus animi
 maximè delicatam & fragilem esse, in
 quam primam corporis mala incur-
 runt. Quod cum confidentiores qui-
 dam insuper habuissent, cum corpore
 simul nomen eorum in cineres deflu-
 xit. Plinius aliter, de quo filius ad-
 optivus: *Nihil unquam legit, quod non
 exciperet.* Ut de eo taceam, quàm
 huiusmodi notis, ad auctorum margi-
 nem relatis, non opus sit vastâ illa Lo-
 corum Communium strue. Saltem
 hoc addo, ut *in collectanea ista indicem
 conficias, & lectione crescente augeas.*
 Venio ad Græcos: Et cum tibi omni-
 nò sedeant, laudem venari ex Histo-
 riarum & Eloquentiæ studiis; plus
 sem-

temporis hîc insumendum erit, quàm
 in Poësi: *Nemo enim, quâ veterum,*
quâ recentiorum, ad solidam doctrinâ
famam pervenit, nisi Græcarum litera-
rum auxilio. Sive enim Eloquentiam
 spectes, hinc Cicero & alii venusta-
 tem, gravitatem & acrimoniam, et-
 iam cùm Romanè scriberent, pete-
 bant. Quos imitati Poëtæ, *Virgilius*
ex Homero, Theocrito, Hesiodo; Ho-
ratius ex Alceo, Pindaro, &c. multa
 ad verbum transtulerunt; quod in-
 ter eruditos notissimum est, & passim
 demonstravit *Fulvius Ursinus.* Sive
 controversias circa explicationes locu-
 tionum, rituum, & versiones Interpre-
 tum, & emendationes malè habito-
 rum; profectò altero pede ambula-
 bis, nisi Græca didiceris, sive, ut uno
 verbo turpitudinem omnem comple-
 ctar, eris *aliena ignorantia, fatuita-*
tis, stuporis, ac delirii mancipium.
 En, quid olim acciderit festinandi mi-
 hi. Cùm ad *Velleji Lib. 11. cap. 33.*
 differerem de non restituenda liber-
 tate, semel oppressa, inter alia adduxi

locum è *Plutarcho*, Sullam potitum rerum, post debellatam Marianam factionem, Dictaturam, alioquin semestrem, ad annos 120. hoc est, perpetuam SCto sibi decretam suscepisse. Quem locum ad marginem Sallustianum prius notaveram ex observationibus *Viri Cl. Matthiae Berneggeri*, ad *Suetonii Caesarem cap. 77.* Fecissem autem hoc nunquam, si meis, quàm alienis oculis, credere maluissem. Nam aliquando post inter deambulationem rogatus ab amico sententiam, num Sullæ ad annos 120. decreta fuerit Dictatura? negavi; & cum instaret, hanc ipsam assertionem meam fuisse non credidi. Adeò curam & intentionem antecesserat calamus! Sed cum hoc demonstrasset, quod dixerat, ex ipsis prælectionibus meis; agnovi statim, & damnavi, oscitantiam meam quòd *Berneggerum*, simili properantiâ lapsus, secutus essem, contra Græcorum verborum sensum, contra Historias, & contra ipsam rationem. Ecquis enim credat, Sena-

tum

eum Romanum illo tempore tam ridiculi Senatus consulti auctorem esse potuisse? Quamobrem, descriptis Plutarchi verbis è Græco codice, quæ fuerunt: Δικτάτορα μὲν γὰρ ἑαυτὸν ἀνηγόρευσε, δι' ἑτῶν ἑκατὸν εἰκοσι τῆτο τὸ γένος τῆς ἀρχῆς ἀνέλαβεν, facile vidimus, quàm non cum Berneggero vertendum sit: *Dictatorem seipsum renuntiavit, eumq; Magistratum ad annos 120. assumpsit*; sed cum Xylandro: *Eumq; Magistratum ab annis 120. (subintellige, intermissum, vel à nemine gestum) assumpsit.* Hoc enim dicit Plutarchus, quod *Vellejus Paterculus Lib. 11. cap. 28. §. 2. Sulla Dictator creatus; cuius honoris usurpatio per annos 120. intermissa.* Sed, inquis, quomodo ad tam grande secretum perveniam? Si placeat, Scaligerum sequere; & conjugationibus Græcis probè imbutus, Homerum, qui omnium eruditionem nostro seculo vinxit, ac pænè absolvit, diligens evolve; themata, dialectos, alia, quæ Grammaticorum regulæ te jubent, vestiga: quod non ita capies,

tanquam in illis regulis summam cognitionis ponam. Longè enim aliter sentio, & ut in Latinis, sic in Græcis comparatum reor, ut plurimum usus ac lectio sibi vendicet. His verò junge frequens exercitium, dum Latina in Græcum, Græca in Latinum sermonem transfers. Id ut faceret *Heinsius*, monitum sese fatetur alicubi à *Scaligero*, in Orationibus. *Scaliger* hoc ad perfectionem cognitionis suæ plurimum contulisse & ipse fatetur. Memini prætereà mihi ab affini, *Cl. Casparo Hofmanno*, aliquando referri, sibi puero atque adolescenti non quidem ad perfectionem (scimus enim, quàm Novi Testamenti stylus non sit Atheniensium) sed ad memoriam, ac firmam recordationem multorum verborum, plurimum profuisse quotidianam lectionem unius & alterius capituli Græci in dicto Testamento. Tantum de Græcis; ac fortasse cum fastidio tuo: sed ego hanc rationem sequor, quam in discipulis suis præceptores, qui, teste Romano Sapiente, plus labo-

labo-

*laboris ab his exigunt, in quibus certior
 spes est. Et tamen exegi parum, cum
 te ducere debeo ad solidam aliquam,
 & laude dignam Philologiæ cogni-
 tionem. Nam hoc à me petiisti, & si
 petiisse pœnitet, quòd imparem tete
 cognoscis, ac jam Reipubl. potiùs,
 quàm Scholæ discere cogitas; age,
 num, quæ dicenda mihi supersunt,
 prodesse possint, tecum deliberes, ac
 constituas. *Eloquentia* Latinæ studium
 Regibus, Principibus, Magistratibus,
 omnibus, necessarium, utile, juncun-
 dum, nemo negavit, nisi qui, phrasi
 Petronianâ, apud se non fuit. Eam
 eò faciliùs tibi parabis, quò minùs
 fastidies *Ciceronem, Plautum, Teren-
 tium, Petronium, Plinium juniorem,*
alios. In primo cum sit lactea illa uber-
 tas, *declinabis ariditatem;* in postero-
 ribus illis habes elegantes illas ἀκρι-
 βολογίας, quibus Oratores hodie-
 ni tantoperè sese commendant. Sed
 nescio, an non hîc omnium efficacis-
 simè loquantur *Seneca, pater & fi-
 lius, ille in declamationibus, hic in**

L. 6 phi-

philosophicis. *Lectiōnem sequatur exercitium.* Postquam tribuisti horam unam vel alteram lectioni, surge, obambula, imitationem meditare; *tecum ipse Latine semper confabulare.* Vin' audire methodum Doctorum veterum Romanorum, ex Agellio, Quinctiliano, sive Tacito de causis corruptæ Eloquentiæ, Suetonio de claris Rhetoribus, & aliis? Tyrones, inquiunt, *Atticis literis accuratè imbuti, assueti sunt à magistris, ut plurimum Græcorum scripta in Romanum sermonem convertere; quò beatissimam illam dicendi copiam, & rotunda enthymemata discerent feliciter exprimere, indeq; viros famosos laudare, vel vituperare. Hinc itum est ad causas & controversias, quarum themata aut ex Historiis trahebantur, aut ex re, si qua recens accidisset; neque poterat facile deesse exercitii materia, cum juvenes in ipsa studiorum incude positi, Oratorum perpetui comites essent. Et hac viâ M. Tullius, Hortensius, C. Julius Cæsar, & magna illa nomina, ad eloquentia prin-*
cipa-

cipatum grassati sunt. Hæc, & plura, dicti auctores docere te queunt, viris magnis nunquam non probata. Certè Viro huius Universitatis Clarissimo, & quod Orationes ejus arguunt, eloquentiæ veræ peritissimo, *Dn. Andrea Dinnero, f. Cr.* maximè quondam in votis erat, ut *vetus declamandi modus & institutio in Scholis restitueretur.* Ipse quoddam ejus rei specimen dedit in *Milite Vespertione*, & adjecit super eadem re Nobilissimi cujusdam Itali judicium. Suadeo igitur, ut meditatio nullius rei sit, quàm declamationis, ad exemplum veterum, *Seneca, Quintiliani, & Libanii Sophistæ*, conscriptæ, brevis, argutæ, & quæ paucis verbis inclutat acrem sensum. Præibit è recentioribus *Dan. Heinsius*, duabus declamationibus, primâ: *Quid dixerit Scipio, postquam in Africam venisset, ante primum conflictum*, secundâ: *Quid Callimachi pater, cum filius prælio Marathonico stans exspirasset.* Etiam hoc non nescire debes, in Rhetoricorum Scriptoribus hodiernis primum

locum tenere *G. J. Vossii Institutiones Oratorias, & Nic. Caussini Lib. de Elog. sacrâ & humanâ.* Eloquentiæ studium magnis ornamentis auget *Historia*: de qua non adeò multa; quòd quomodo legenda, & quid observandum in ea sit, erudita epistola ad *Nic. Haquevillum*, quæ reperitur *Cent. III. num. 61.* docuit *Lipsius*, sed quia scripsit ei, qui totum doctrinæ Historicæ consummaturus erat orbem, adeoque tota vita hisce studiis affecturus; *Vir Cl. Dn. Michael Virdungus*, Præceptor noster, se attemperavit eorum captui, qui *Reip.* quàm Scholæ discebant, suaque studia consecrabant. Primum, & antequam biberent ex fonte legitimæ Historiæ, jubebat legere *Ortelium* in Synonymia locorum; in ratione verò temporum, *Sethum Calvisium*, cujus chronologicum opus ita commendat *Scaliger* epist. ad *Is. Casaubonum*; *Nunc fervet Chronologia, omnes hoc forum excalfaciunt.* Solus defuit nugari ignoratus hætenus *Sethus Calvisius*, homo Germanus, qui accuratissi-

tissimum Chronicon edidit nostrarum
rationum munimentis insists, ut ne
latum quidem unguem ab illis discedat.
Eum librum, propterea quod ad un-
dinas delatus non est, videre non potui-
sti; quem verò ego habeo, ipsius Aucto-
ris liberalitate ad me missus est, elegan-
ter, ut captus Germanorum est, com-
pactus, deauratus, pumicatus. Tam-
diu ego misellus in sterquilinio delitui,
donec repertus est iste bonus & doctus
Vir, qui rationes nostras in lucem pro-
ferret, earumq; fructum huic seculo
Βαββαεῖζορτι proponeret. Vivet ille li-
ber. Dehinc, cum Historia duplex sit,
sacra & humana; illam Viridungus pe-
tendam censuit, è libris sacris, Jose-
pho, Ecclesiasticisq; Scriptoribus, Eu-
sebio, Sozomeno, Socrate, Theodore-
to, Evagrio, &c. Mihi valdè placet,
si tyro, post Sacram Scripturam, pri-
mum legerit epitomen Historiæ Ec-
clesiasticæ Sulpitii Severi, cum con-
tinuatione sua (Lugd. Batav. 1626.
Drus. edit. 1607. Horn. Lugd. Bat.
1647. Schot. Franek. 1656.) editam.
Hu-

Humanam Historiam dividebat *Vir-*
dungus, cum *Lipſio*, quadrifariam, in
Orientelem, *Græcam*, *Romanam*, *Bar-*
baram. Primam indicabat hauriendam
 eſſe ex *Juſtino*, *Herodoto*, & *Diodoro*
Siculo: *Græcam* ex *Thucydide*, *Xeno-*
phonte, *Polybio*, *Plutarcho*, *Arriano*, *Q.*
Curtio, *Zonara* & prioribus libris: *Roma-*
nam verò, cùm ſatis commodè divida-
 tur in *veterem*, *mediam*, ac *novam*; pri-
 mam è *Floro*, *Eutropio*, *Oroſio*, *Sexto*
Ruſo, *Vellejo Paterculo*, in compendium
 redactam, ubertim verò traditam à
Dionyſio Halicarnafſeo, *Livio*, *Polybio*,
Plutarcho in vitis, *Appiano* in *Libycis*,
Syriacis, *Mithridaticis* *Civilibus*. Qui-
 bus adjungendi ſint *Faſti Romani* à *Ca-*
rolo Sigonio editi, & producti ad *Augu-*
ſtum. Addo ego, *Sigonium* longè ſupe-
 rari à *Steph. Pighio*, tribus *Annalium*
 tomis; quos *Andreas Schottus* edidit
Antverpiæ A.S. 1615. Jam *mediam* ab
Auguſto ad *Conſtantinum*, è *Tacito*,
Dione Caſſio, *Suetonio*, cum animad-
 verſionibus *Casauboni* recognitis &
 auctis, *Herodianæ*, *Hiſtoriæ Auguſtæ*
 Scri-

Scriptoribus (hoc est, *Elío Spartiano*, *Julio Capitolino*, *Elío Lampridio*, *Vulcatio Gallicano*, *Trebellio Pollione*, & *Flavio Vopisco*) uno volumine editis, & luculentissimis commentariis ab eodem *Casaubono* illustratis; utroq; etiam *Victore*, quorum alter ab *Andr. Schotto* primùm editus, in *Cæsaribus*, nec non *Ammiano Marcellino*, quem doctissimis commentariis illustrarunt *Frid. Lindenbrogius*, & *Henr. Valesius*, additis ad seriem temporum, & rerum lucem, *Onuphrii Panvinii* Fastis. De *Augustæ Historiæ* Scriptoribus hoc scire te velim, *Salmasianas* in eos notas omnium cæterorum laborem prægravare, obscura explicare, perperam explicata sub censuram vocare, denique magnam facem compluribus Historicis allucere. Mediam Historiam Romanam illustrabimus, & supplebimus nos cum cura, in libris nostris *de Imperio Romano*, quos absoluto *Val. Maximo*, prælectionibus publicis communicabimus. Novam deniq; *Viridungus* addiscere jubebat è *Zonara*

tomis

tomis posteriaribus, Zosimo, Procopio,
Agathia (novissimè à Bonav. Vulcanio
 edito, & latinitate donato) *Niceta* Cho-
 nitate, *Nicephoro Gregora*, *Constantino*
Manasse, & *Michael Glyca* à *Leun-*
clavio latinè redditis, sed & *Cedrono*,
 quamvis anilium fabularum auctore
 pleno. Porro ad *Barbaram* Historiam,
 præter Germanicos, Callicos, Britan-
 nicos Scriptores, in unum corpus con-
 ductos ac vulgatos, legendos judica-
 bat *Car. Sigonius* de regno *Italiae*, &
Leunclavius in *Musulmannicis*, sive
Annalibus Turcicis, nec non *Laonicum*
Chalcondylam, *Wilb. Tyrium*, aliosq;
 de transmarinis sacrisq; bellis. Et hæc
 de Historicis omnis ferè ævi, omniumq;
 gentium sentiebat *Virgilius*: Cui, quo-
 ad *Barbaram* Historiam, hoc addo; non
 legisse me, qui magis eam illustrarit *Ery-*
cio Puteano in *Historia Insubrica*, &
 commentariis ad illam; quos etiam in-
 scribere placuit auctori. Fac̃ barbarici
 temporis. Quo verò ordine legendi essent
 isti Scriptores, idem *Virgilius* docebat
 è *Lipso*, initium faciendum ab univer-
 sali

sali aliqua notitia; & compendium *Flori*
 & *Eutropii* præmittendum: tum à ca-
 pite & ab ipso *Livio*, cui *Dionysius*, *Po-
 lybius*, *Plutarchus*, aut *Appianus*, sed
 quisq; in consimili argumento, conjun-
 gendi sint. His peractis, ad *mediam no-
 vamq;* veniendum, & constantiâ eadem
 pergendum. Ultima pars consilii erat
 de eo, quid in singulis Historiis obser-
 vandum esset, & quomodo constituen-
 Loci Communes. Hîc rursus sequeba-
 tur *Lipsium*, & excerpta tradi jubebat
libris quatuor, totidem titulos habenti-
 bus rerum, quas præcipuè in Historia
 notaveris, *Memorabilium, Ritualium,*
Civilium, Moraliu; ac sic quidem, ut
 quisq; horum librorum alios & *minores*
 suos *titulos* haberet. Hoc tamen adj-
 ciebat, in *Ritualibus*, quæ latissimè pa-
 teant, leviori operâ defungendum esse,
 quàm *Lipsius* velit, & tantum ea, quæ
 ad Jurisprudentiam & Rempubl. vel si
 quis aliorum studiorum sit, quæ ad illa
 faciant, curiosius excerpenda, ac dige-
 renda per titulos. Nam aliàs in imensum
 librum *Ritualium* excreturum, & plus

temporis ablaturum, quàm occupationes aliæ patiantur. Hæc fuerunt, quæ censebat pientissimus Præceptor meus in literis, ante hoc decennium (*A. S. 1639. 9. Cal. Febr.*) scriptis ; quibus nihil verius, nihil utilius. Sed quoniam, iudice Romano Sapiente, nunquam tam benè cum humano genere agitur, ut verè bona multis placeant ; neminem è multis, quibus cum ista communicâram, invenire potui, qui consilium istud amplecti vellet. Quilibet librorum legendorum multitudinem, studiorum severiorum molem, sumtum etiam tenuitatem, & huiusmodi alia caussatus, metas interiore rotâ stringere jubebat. Nec dubito, quin & alii complures hoc auctorum numero deterreantur ; sed profectò contra utilitatem suam. Nihilominus cum negari non possit, *necessitatem magnum esse humane imbecillitatis patrocinium* ; non solùm ignoscam ipsis, sed & per magis compendiariam viam, quantum quidem fieri potest, suppetias feram. Omnino ab

Histo-

Historia Universalis ordiari necesse est;
 sed brevius non habes descriptam,
 quàm à *Sleidano* in libb. de iv. summis
 Imperiis, & qui vestigia illius premit,
 quanquam nonnullibi parum, conside-
 ratè, *Besoldo*, in Synopsi historicâ, vel
Joanne Jonstano in historia universalis,
 Civili, & Ecclesiastica, quæ ob disposi-
 tionem suam mirificè placet. Prolixior
Joh. Cluverus, quem ab elegantia styli
 semper commendavi. Post hæc abire
 te jubeo ad veteres, & legere *Justinum*,
 editum à *Berneggero*; nec quicquam
 Græcorum, eo lecto, studiosis imperâ-
 rim ob causam, qua me ad brevitatem
 istam compellunt. Nisi quòd *Thucydi-
 dis*, *Xenophontis*, *Plutarchi*, sed & qui
Græcam Historiam Romano stylo de-
 scripserunt, *Curtii* & *Cor. Nepotis* scri-
 pta, sine magno præceptorum ad Rem-
 publ. facientium dispendio, negligi vix
 possunt. Plus autem temporis impen-
 sum velim *Romane*, quæ fabularum in-
 volucris non sic involuta, ut Græca;
 quæ recentior, sed rerum gestarum ve-
 ritate certior; quæ minùs quidem co-
 pio-

prosa, sed magnitudine admirabilior;
 quæ dives virtutis exemplis, ut illa
 doctrinæ; quod de utraque judicium
 est *Jani Gulielmi in libello de Magi-*
stratibus Reipubl. Rom. cap. i. Hic
 primum leges *Florum*, usque ad tem-
 pora *Augusti*; ac dein *Entropium*;
 tum recurres ad particulares ac fusio-
 res *Historicos*; & ab *Urbe* quidem
 condita, non sine magno fructu, le-
 gendum suscipies *Dionysium Halicar-*
nasenseum, editum à *Frid. Sylburgio*, ac
Livium; illum usque ad *Decemviro-*
rum Historiam, hunc usque ad lib. *xi.*
five bellum Pyrrhi Regis. His abso-
 lutis, in *Historia belli Punici primi*,
 quæ apud *Livium* intercudit, consules
Polybium, prudentissimum ferè *Hi-*
storicorum, usque ad *bellum Punicum*
secundum: Tum ad *Livium* redibis,
 & unà cum *Polybio* leges, usque ad in-
 teritum regni *Macedonici.* In poste-
 rioribus *Historiis*, verbi gratia, *belli*
Punici tertii, Hispanici, Cimbrici, Ju-
gurthini, Mithridatici, &c. conten-
 tus eris *Appiano*, & *Epitomatoribus*;
 & *Sat-*

& *Sallustio*. Tandem Historiam Augustam haurire poteris è VI. tomis Historiæ Augustæ in octavo in Galliâ editis, ac *Dion. Gothofredo* inscriptis. Quisquis enim editionis illius auctor est, & horis & sumptibus maximè consuluit, dum secundum rationes temporum Historicos præcipuos, *Suetonium*, *Tacitum*, *Xiphelinum*, & reliquos omnes, ad recentissimos Imperatores usque, tum Germanicos, tum Constantinopolitanos, ita disposuit, ac in dicta VI. volumina redegit, ut *Thesaurus Scriptorum* dici possit. Annotati in margine Loci Communes politici, atq; adeò fructus hujus lectionis statim ob oculos positus. Quamquam autem hæc omnia secundum Chronologiam edita sunt, tamen, ut in omni Historiarum lectione, sic in Augustæ, ad manus tibi sit *Calvisius*, eum *Synonymia locorum Orteliana*, quam *Viridungus* commendavit. Ultimum erit, ut te conferas ad recentiores, *Paulum Æmilium* in Franciis, *Guicciardinum* in Italicis, *Comin-*
nium

neum in Gallicis, *Buchananum* in Sco-
 ticis, *Paulum Jovium*, *Sleidanum*, *Thu-*
annum, &c. quibus ob præsentem usum
 libentiùs te mancipabis, quàm ulli ve-
 terum. *Navigations* hodierni & supe-
 rioris ævi, oblectandi otiosi causâ po-
 tiùs legentur, quàm singularis utilitatis.
De Locis Communibus nescio, quid ti-
 bi suadeam. Mihi *notæ* meæ *margina-*
les tum ad prælectiones publicas, tum
 ad unum vel alterum auctorum, instar
 illorum sunt, quod supra dixi; & si quæ
 huc referri non possunt, habeo alium
 librum, cui memoriâ digna inscribo,
sine ordine, sine cura, sine splendore;
 & in ejusdem margine noto titulum,
 in quem excerptus locus referendus
 est. *Indice* tamen opus, qui me ducat
 in tam confusè scriptis ad id, quod vo-
 lo. Idem institutum erat *Phil. Scherpii*,
Scip. Gentilis, aliorumque, quod è se-
 nioribus audiui; ut scilicet multum
 papyri lucrifacerent. De *Politicis* nihil
 ego; & potes eorum sententiam ex-
 plorare, qui magnam in iis scientiam
 sibi compararunt. Quod sitamen post

compendium lectum, adeas *Aristotelem*,
 & ad eum conferas luculentissimos
commentarios V. Cl. Michaëlis Piccarti;
 ac post hæc Principatum, ejusq; virtu-
 tes ac vitia nosse discas è *Lipsiæ Politi-*
cis, cum indice utilissimo, nuper à *Cl.*
Freinshemio editis. Inserviet hic idem,
 ut Locos Communes politicos consti-
 tuere, & ad Lipsiana referre possis, qui-
 bus apud alios similia legis. Auctor et-
 iam sum, ut ad cognoscendum potissi-
 marum Rerumpublicarum & Regno-
 rum statum, compares tibi *Respublicas*
 omnes typis *Elzevirianis* Lugduni Ba-
 tavorum editas. Habes de omnibus
 consilium meum. Alii eruditiùs disce-
 rent, nemo fideiùs; alii breviùs, nemo
 utiliùs. Quod si nonnulli me, tan-
 quam adhuc prolixum, calumniabun-
 tur, vagari per terras, ac quærere Do-
 ctorem jube, qui citiùs faciat *Philolo-*
gos ac Historicos, quàm asparagi co-
 quuntur.

CONSOLATORIA AD
 EXULEM.

M

E Sau-

E Saucio pectore descendit illa vox
apud Maronem:

*Nos patriæ fines & dulcia relinquimus
arva.*

nec dubito, quin eadem calamitas mentem & viscera tua dividat, *mi charissime*. Nollem, quæ nolles. Interim quàm nec abs te, nec ab aliis miser dici debeas, his argumentis evincere mihi videor. Quinam sunt illi, à quibus secessisti? Ingrati, mali, te indigni; *quorum odio spontaneum sibi exilium quivis bonus indiceret*. His tu plus doloris facies discessu tuo, quàm illi furore suo tibi: quòd hæc plebejarum mentium præpostera consuetudo sit, fastidiis & odiis præsentibus, absentes veneratione prosequi. Sed, inquis, nihil atrocius exilio, quod *supplicium* vocatur Valerio, *mors civilis* Ictis, quo cælum & spiritus, dominiumq; civitatis amittitur. Unde Cicero diem, quo redierat ab exilio, modò *παλιγτενεσίαν* suam vocat, modo *natalem reditus sui*. Erras, si exulare te putas. Tunc, *cum in civitate tua vixisti, superante jam ho-*

minum nequitia, impietate, avaritia & quo non malo? & exul & mortuus fuisti. Et quomodo te credam exulare, cum, ubicunq; vivas, patria sit? Bene ac sapienter de se Romanorum Philosophorum Princeps: Non sum uni angulo natus: Patria mea totus hic est mundus. Imò, professionem tuam decet, ut digitum mentemq; in æthera intendas, & cum Anaxagora dicas: Hic mea patria. Rursum, ignominiosa hæc sine lare errantium vita est, inquis: sed falleris. Catoni, Scipioni, Ciceroni, tot Corneliis; & quid Ethnica tibi refero? tot martyribus & Ecclesiæ veteris doctoribus exilia sua detrahe, magnam partem gloriæ ipsorum abstuleris. Bonorum amissionem tolerabiliorem faciet Deus Opt. Max. conciliatâ etiam apud externos omnium bonorum amicitia. Nulla enim terra tam raram eruditionem cum probitate conjunctam non æstimabit, venerabitur, promovebit.



FORMULÆ, TESTIMONIA SIVE ELO- GIA, DESCRIPTIONES.

P R Æ F A T I O N C U L A.

HÆc tertia pars Collegii nostri; nil aliud quàm Locorum Communium liber. *Nil jucundius* (inquit Manutius Com. ad lib. I. Epist. Cic. ad Fam. Ep. 9.) *atque etiam utilius, quàm in legendo similia conferre; quo in genere qui versantur, his ferè neque deest unquam, quod scribant, & ea, quæ scribunt, augere & exornare facile possunt.* Sed ne idem tibi eveniat, quod Lucullo, cui, teste Horatio, plura domi erant, quæ fallerent dominum, & prodesse furibus, operam dedi, ut singula in suos digesta nidu-

nidulos statim in procinctu essent, ac
 velut in numerato. Præstabit hoc
 ordo iste, quem secundum *alphabeti-*
cum instituimus; quanquam si hunc
 neglexissemus, potuisset idem nobis
 index accuratissimus sub calcem ho-
 rum excerptorum parandus. Sed qui-
 nam illi Auctores, quorum loquendi
 modos excerpimus? Selegi è Veteri-
 bus pauca quædam è *Cicerone*, cum
 mallet omnia. Non enim hoc me
 docuit unus vel alter è trivio, sed præ-
 ter *Michaëlem Virdungum*, iudicii ex-
 actissimi censorem, vir de Latinis &
 Græcis, sacris & profanis, literis bene
 merentissimus, totoq; orbe Christia-
 no celeberrimus *Isaacus Casaubonus*,
 ut pro *Cicerone* contra omnes *Mar-*
rucinos & *argutiarum affectatores*, qui-
 bus genuinam indolem Romani ser-
 monis plerique nunc frangunt ac vi-
 tiant, sentirem. Verba maximi viro-
 rum hæc sunt, epist. 567. ad Andream
 Schottum: *Quod scribis in eo te esse, ut*
Ciceronem *juventuti commendes*, & *vel*
aversanti eum obrundas, moriar, nisi is

mihi fuit longè jucundissimus nuncius.
 Amo enim illum Scriptorem ἐπαιδώς,
 & stultitiam eorum demirari satis ne-
 queo, qui Latinam linguam & facun-
 diam ab alio potius sibi putant quaren-
 dam. Inter morbos ἐπιδημίας nostri se-
 culi hunc recenseamus licet. Et epist.
 588. ad eundem: Qui à primis annis
 divinum M. Tullii ingenium semper
 suspexerim & amaverim; nunc senex
 aut senectuti proximus, ita ejus scripta
 admiror, ita eorum lectione delector, ut
 nemini hac in parte eorum, qui sese Ci-
 ceronianos dici volunt, sim concessurus.
 Et olim quidem facundiam atq; doctri-
 nam in illo sim miratus; nunc etiam
 probitatem, prudentiam, & alias magno
 Politico proprias virtutes. Deniq; ep.
 589. ad Joann. Brantium: Subiit sæpè
 mirari stultitiam nostrorum hominum,
 qui unicum germanæ Latinitatis auto-
 rem scholis propè jam expulerunt. Quia
 eò insanie multos venisse videmus, ut il-
 le censeatur disertissimus, qui ab illo di-
 cendi magistro absolutissimo abierit quàm
 longissime &c. Et quid ego seculo in

abavitam barbariem eunti obverto
 tantum recentiora? Idem judicarunt
 olim *Seneca Pater, Asinius Pollio, Titus
 Livius, Crematius Cordus, Cornelius
 Severus, Vellejus Paterculus*, alii in-
 numeri; (a) quorum judiciis sua
 longè dexteriora putant Suffeni no-
 stri. At quòd pauciora hìc propo-
 nam è Cicerone, facit, quòd à non-
 nullis hunc laborem felicissimè susce-
 ptum nôrim. Plura erunt è *Plauto,
 Plinio juniore, & Historicis*; quibus
 jungendos duximus præter alios, sa-
 nè quàm nitidos, scriptores, tum epi-
 stolas nondum vulgatas, tum eundem
Casaubonum & Erasmus, quorum
 alterius laudes jam exsecutus est *Fri-
 dericus Gronovius*: alterum calumniis
 oppressum ad me sæpe conquestus
 est, vir in auctoritate summa huma-
 nissimus, & in magna negotiorum pu-
 blicorum multitudine de literis no-
 stris meritissimus, *Dn. Georgius Rich-
 terus*. Audivi adolescens ipse in *Era-
 smi nomen* de cathedra sæpe frigidissi-
 mè debacchantem. Sed cùm postea

lectio nostra crevisset, observavi ac miratus sum, idem ferè mortuo nunc accidere, quod olim acciderat vivo. Nam ut ipse conqueritur *lib. II. Ep. ad Bovillum pag. 77.* fuerunt tam impudentes adversarii, qui damnarent, ac lacerarent libros, quos nec legerunt quidem. Tantùm *audierant inter cyathos & in conciliabulis fori, prodisse novum opus*, quod omnibus Theologis, ceu cornicibus, oculos tentet configere. Certè non aliter hic fuit; & cùm Philologus ille vidisset, *Erasmum* à quibusdam Italis, cum primis à *Mureto* ignominiosius haberi, sed & in eundem, maximum heros *Julium Scaligerum* infestis quondam signis ivisse, lecutus est & ipse, non qua eundem, sed qua itum erat. *Muretum* quidem, cujus ille intumescat paucissimis contra *Erasmum* observationibus, non moror, quòd tantas illius hallucinationes, & tam pueriles ineptias, in emendandis & explicandis scriptoribus animadvertimus, ut cùm *Erasmio* collatus, umbra literati hominis vide-

Videri queat. De Scaligero audire vos
 velim doctissimi *Vossii* censuram è lib.
IV. Inst. Orat. c. 2. sect. 4. p. 53. *Erasmm*
 valdè exagitat *Cesar Scaliger* oratione
 illà, quam adversus eum doctius quàm
 modestius, magis ad ostentationem &
 fame aucupium, ex magnitudine ad-
 versarii, quàm veritatis studio, scripsit.
 Sed hanc culpam heros ille postmodo pœ-
 nitudine ductus quodammodo eluit di-
 vino Epigrammate, quo *Erasmm* usq;
 adeò extulit. (b) Potuissem hoc *E-*
rasmi defendendi labore facilè carere;
 sed ut hætenus reliquam fortunam
 meam, sic & hoc ipsum prævideo, fo-
 re non paucos, qui ad *Erasmm* sese
 deduci, & damnatam aliorum calculis
 lectionem restitui, ægrè ferent. Hos
 à me nihil aliud responsi expectare ju-
 beo, quàm quod hæc præfatione di-
 ctum est.

(a) *Quintil. lib. XII. Inst. Orat. c. 10.*
A. M. Tullium non illum habemus *E-*
uphranorem, circa plurium artium spe-
 cies præstantem, sed in omnibus, quæ in
 quog; laudantur, eminentissimum. Ad-

de infigne elogium *Plinii lib. VII. cap. 30. Lucan. lib. VII. v. 62. Andr. Dn.* dithius tantus fuit Tullianæ eloquentiæ sive ſectator ſive admirator, ut totum *Ciceronem* ter propriâ manu deſcripſerit. *Thuan. lib. XCVI. fol. 476.*

(b) *Reineſius: De Deſ. Eraſmo* nihil quicquam tam magnificè dici poteſt, quin eruditio illius examuſſitata, & luculentiffima de bonis literis merita id ſuperent; & reperti tamen ſunt viri non minus egregii, qui in ejus ſcriptis multa caſtigarent, & quidem juſtiſſimè. Videte vel *Adr. Junium, Henr. Stephanum in Animadverſ. & Paulum Leopardum in Emendationibus.* Multi etiam aſperius agentes, veluti Itali quidam obnunciatores, & acerbè in eum *facetus Scaliger lib. III. Var.*

Leſt. c. 17. p. 624.

* * *

FORMULÆ
 ABOMINANDI, EXE-
 CRANDI.

Plaut. in Afin. a. 5. sc. 1. v. 13. *Uti-
 nam malè qui mihi volunt, sic vi-
 deant!* Curt. lib. IX. c. 6. n. 12. *Hor-
 rescit animus atrocitate rei, quam pau-
 lò antè vidimus.* Et alibi: *Quod Ju-
 piter omen avertat!* Symmachus lib.
 2. ep. 55. *Dii meliora procurent!* Vir-
 gil. III. Georg.

*Dii meliora piis, erroremq; hostibus
 illum.*

Et III. Æneid. *Dii tantam terris aver-
 tite pestem!* Cas. ep. 711. ad Thuan.
*Vidisti ne Alastoris Scioppi Ecclesiasti-
 cum? ibi illa infernalis furia plenis ve-
 lis in te invehitur: quod si iniquo animo
 fers, indignus es illo honore, quo te Deus
 immortalis afficit, quando ἀξιότι σε ἀτι-
 μαδῆναι ab illis, quos scis esse instru-
 menta Diaboli, certissimosq; Dei hostes.
 Parricidæ in hoc libro defenduntur, cœ-
 lis inferuntur. Deum immortalem! in
 quæ tempora reservati sumus? qui hæc*

euentur, illi mihi Paganis & Mahumē-
 danis longè peiores. EANT, VALEANT,
 PEREANT! Ubi observa promicantem
 Tullianæ dictionis flosculum ex ea pro
 domo contra Clodium: *Ista autem
 fax & furia patriæ.* Cui similis alter
 in eadem Ciceroniana: *Tu procella
 patriæ, turbo ac tempestas pacis atq; otii,
 qui in naufragio Reipubl. tenebris offu-
 sis, demerso populo, everso atq; ejecto Se-
 natu, dirueris, edificaris, religione omni
 violatâ, Reipubl. tamen nomine conta-
 minaris.* Idem Casaub. ep. 52. ad Scal.
Absit à me ὡς πορρωτάτω illa cura. Et
 ad eund. ep. 177. *Neg; Deus sinit, ut
 ingenium meum aulicis artibus velim
 accommodare, ἀφρήτωρ ille mihi, ἀδέ-
 ρις & ἀνέστις, qui natus ad maiora,
 eò tamen se dejecit.* Egone, ut regionum
 γαζοφυλάκων aditus colam & limina
 teram? τότε μοι χάνοι εὐγεῖ ἀχιδών.
 Id. ep. 656. ad Thuan. *Ne angustis-
 sima quidem Regina parcebant lingua
 viperina; fugisse illam orto tumultu ex
 arce Lupara, & in Bastiliam se cum
 paucis recepisse.* Regem illi esse adem-

tum, omnia deniq, facta esse αὐτῷ κατὰ.
 Deus omen in capita fingentium vertat,
 & Regem, Reginam, atq, universum
 regnum ab omni malo ac periculo pro-
 tegat! Et ep. 233. O invisum mihi diem,
 & atro lapillo notandum! Possis abomi-
 nari hujusmodi diem ex orat. Virdun-
 gi: O merito lachrymabilem, atrum,
 funestum, adeoq, ante omnes & Alien-
 ses & Cannenses dies Fastis damnan-
 dum! Idem Casaub. ep. 264. ad Scal.
 Amicus Venetus fuit ἑλοαῖς μανίας
 (Theocriteum Eidyll. XI. insaniis per-
 niciosus.) Urget nos Epistolis, proponit
 gryphos: sic ipse vocat, & verè. Sunt
 enim παγνιδὴ προβλήματα, (ludicra
 problemata) & si, ut de re gravissima,
 enixissimè petit à me, respondeam & sol-
 vam: eâ tamen lege, inquit, ne mihi
 satisfactum putes, si me ad scripturarum
 tribunal obtorto collo rapueris. Ipsa ver-
 ba illius posui, quæ ut βλασφημίας γέ-
 μοντα (blasphemiae plena) sine horrore
 non descripsi. Atqui ille addit, pridem
 explosam penitus à magno illo Ebroicensi
 Episcopo fastuosam provocationem scri-

plurarum. Iudica nunc, & dic quaeso
 mihi, putesne aliquid posse huic impie-
 tati adjici. Et ep. 314. ad eund. Quò
 tandem ista evadent? audistine aliquid
 unquam τερατῶδες ἔργον; Fateor tibi vix
 parem me τῶν ἀνιανοτάταις ἀνίαῖς (tri-
 stissimis tristitiis) quas ex impendentium
 malorum cogitatione precipio. Id. ep.
 317. ad eund. Illud μυστήριον ἐφανερώθῃ
 (Mysterium vulgatum est) non amore
 literarum nos huc esse accersitos; verum
 ut de veritate Dei per nos triumphare-
 tur, ὃ μὴ γένοιτο ἔσθ' ἔσαι (quod absit,
 nec erit) Idem ad eundem, ep. 379. de
 Delrio Jesuita: Nunquam sine detesta-
 tione τῆς μεγάλης κεφαλῆς (scelesti capi-
 tis) ejus nomen usurpavi; neq; hone-
 stiùs de illo sum locutus apud Gonterios,
 Frontones, & alios διασώτας τῶν αὐτῶν
 ὁργίων, (sodales eorundem sacrorum)
 quam nunc ad te scribe. Id. ep. 598.
 ad eund. Vidisse te non dubito Stygis
 cujusdam canis Amphiteatrum honoris.
 Quis hic furor? quæ rabies? quis dubi-
 tare potest homines cerbereos nihil nisi
 flammam & ferrum meditari? Ego non
 dubi-

dubito, omnia eorum consilia eò referri,
 id agere, id studere unum, id assidue ur-
 gere, ut in bonos impetum faciant, pio-
 rum sanguine, quem pridem siliunt οἱ
 ἀλάστορες καὶ ἐναγείς (pestilentes & sa-
 cerrimi) proprias maculent manus;
 ἀπόφραδοι (nefasti vel inauspicati)
 deniq; illius diei, quæ sola ipsis placet, la-
 nienam instaurent. Et ep. 416. ad eund.
 Unicum adhuc ex istis nundinis librum
 vidimus, Minervæ tibi appensum à Ser-
 rario, qui fera inter retia capta similis,
 fœdum in modum jactat sese, nodum et-
 iam magis adstringens. Deum immor-
 talem! quantum ineptiarum quantum
 Ἀνωλιτικῆς ἀναχυντίας, πανουργίας, συ-
 κοφαντίας, καὶ ἕκ οἱ δ' ὅτι λέγω, (Jesui-
 tica, impudentia, versutia, calumnia,
 & nescio, quid amplius dicam) Et ep.
 422. ad eund. Deus meliora, quàm ut
 in literis quicquam mihi eximium ar-
 rogem. Et ep. 225. ad Petr. Matthæum:
 En fidem, en integritatem judicium
 Charitatenfium, quibus pro hac insi-
 gnita improbitate aut meliorem Deus
 mentem duit, aut πανώλεια παντὶ τῷ
 γένει

πέρας εἰς ἐνέχον (exitium omni genere in-
 ferat! Eras. lib. I. ad Rich. Bartholi-
 num, p. 62. Sed ut contingat victoria,
 quid aequè votis expetant Turca, & si
 quibus etiam invisus est nomen Christi,
 quàm pulcherrimam ac munitissimam
 orbis Christiani partem ferro igneq, va-
 stari, floremq, nostræ religionis indignis
 modis præteri. Prohibeat Deus O. M.
 ut istorum amentia, fortune favor, aut
 calculus principum, accedat! Et huc
 pertinent omnes execrationes bello-
 rum civilium, quarum apud Historicos
 & Oratores & Poëta, ingens numerus.
 Vide insignem apud eund. *Erasm.* lib.
 II. ep. p. 101. *Viridungum* nostrum in
 Oratione funebri *Nobilissimo Volcka-
 mero* dicta. Plena etiam, ut verborum
 maiestate, sic parricidii detestatio-
 ne, illa *Casauboni* querela super obitu
Heinrici IV. ep. 586. ad *Thuan.* Im-
 pius in patriam, & Gallici nominis ho-
 stem esse juratissimum oportet, quem pu-
 blicè acceptum damnum, unius illius
 sacri capitis amissione non commoveat,
 non squallore luctuq, afficiat. *Amisimus*
 enim,

enim, amissus, & quidem teterrius
parricidio, (heu seculi infamiam) ami-
ssus, inquam, Christianissimum Re-
gem, Henricum Magnum, Principem
Principum, Europa decus, Patrem pa-
triae, bello invictissimum, pacis aman-
tissimum, prorsus ad Homericam (Il. 3.)
perfecti Regis ideam.

Ἀμφοτέρων βασιλῆϊ ἀγαθὸν κρατερόν τ'
αἰχμητήν.

Utumq; regemq; bonum, fortemq; pu-
gnatorem,

scientiâ bellandi vel Julio Casari parem;
arte & peritiâ regenda Reipubl. vel Au-
gusto: clementiâ, facilitate ignoscendi &
felicitate perficiendi destinata, omnibus
omnium seculorum Principibus aut pa-
rem, aut superiorem. Ei potuit tamen
inveniri, qui talem tantumq; Princi-
pem, in quo salus communis nitebatur,
in quo tranquillitatis & quietis in Euro-
pa spes prudentibus præcipuè verteba-
tur, violare scelestus sustineret? potuit
inveniri, qui omnia divina humanaq;
jura sceleris nova & inaudita immani-
tate polluens, nefario se patrie parrici-
dio

dio obstringeret? potuit unius (si tamen
 unius) perditissimi Alastoris mens per-
 versa tantum, tam inexpiabile & &
 concipere? nec mens solum concipere, sed
 etiam (proh dolor! horresco referens;)
 manus scelerata exequi? O prodigium,
 non hominem! O furiam! Adde Heins.
 in orat. de secunda etate Pop. Roman.
 & pulverariæ conjurationis execratio-
 nem apud eund. Casaub. ep. 624 ad
 Frontonem Ducæum, pag. 754. cuius
 verba descripsit Lansius in orat. contra
 Britan. ab iis: Quòd enim obsecro vos
 post homines natos &c. usque ad illa:
 quòd pro satisfactione omnium suorum
 in omni vita peccatorum sufficeret. Sil.
 lib. XI.

-- Falsa ut presagia nostra

Sint oro, mensq; angurio ludatur inani!
 Stat. lib. VI. v. 915. abigant hoc numina!
 Liv. lib. IX. c. 34. quod ominari etiam
 reformidat animus, & lib. XXI. c. 10.
 falsus utinam vates sim! lib. XXIII. c. 13.
 id quod Dii omen avertant. lib. XXIX.
 c. 41. quod omnes Dii omen avertant,
 & dicere etiam reformidat animus; sed
 quo

quæ acciderunt , accidere possunt. lib. XXXIX. c. 10. Dii meliora, inquit, mori, & sibi & illi satius esse, quam id facere, & in caput eorum detestari minas periculaque, qui id suasissent. Affines quare in Form. DEHORTANDI, DEPLORANDI, REPREHENDENDI.

N O T A.

Veteres, quæ abominabantur, despuebant. Plaut. Asin. 1. 1. 26.

Neg₃ herclè ego istud dico, nec dictum volo

Teq₃ obsecro herclè, ut, quæ locutus despuas,

Vid. Wouuver. ad Petr. p. 475. Cl. Minorem ad Alc. embl. 110. pag. 399. Prud. contra Symmach. l. 1. v. 580. Qui foveis infectam sanie non despuat aram. Tertull. de Idol c. 11. Quo ore Christianus thurarius, si per templa transibis fumantes aras despuet, & exsufflabit, quibus ipse prospexit? Minut. Felix in Octavio de Christianis: Larebrofa & lucifuga natio, in publico muta, in angulis garrula, templa ut busta despiciunt, Deos despuunt. Vid. ibi Des. Herald.

*ald. Taubm. ad Plant. Capt. 3. 4. 18. &
in Cirin. v. 372.*

ACCLAMANDI.

QUæ olim in Senatu fiebant, quæ
à militibus, quæ à vulgo, congef-
sit Britton. in libb. Formular. p. 187.
188. 189. 349. 819. & adde Casaub. ad
Theophr. Charact. p. 118. 119. Non alior-
sum traho illud Senecæ lib. 2. de Cle-
mentia cap. 1. *O dignam vocem, quam
audirent omnes gentes, quæ Romanum
Imperium incolunt, quæq; juxta jacent
dubia libertatis, quæq; se contra viribus
aut animis attollunt! O vocem in concio-
nem omnium mortalium mittendam, in
cujus verba Principes Regesq; jurent!
O vocem publicâ generis humani inno-
centiâ dignam, cui redderetur antiquum
illud seculû. Ut nec illud Flori lib. 2. c. 6.
O horribilem in tot adversis fiduciam!
O singularem animum ac spiritum Po-
puli Romani! O populum dignum orbis
imperio! dignum omnium favore & ad-
miratione hominum ac Deorum! Lips.
lib. 2. antiq. lect. c. 13. Insignem locum,
& quasi*

& quasi nota Opimiana! Cas. ep. 311.
 ad Heins. O perge, magne juvenis, &
 literarum spes altera, quo cœpisti pede!
 Nam quid sperari à te viro, nedum sene,
 queat, facile iis aestimare, qui eximiam
 eruditionem, quæ in iis, quæ edidisti ha-
 etenus, apparet, non possunt satis mirari.
 Et ep. 526. ad eund. Maecte hac pietate,
 hac generositate mentis, hac deniq³ capi-
 talis atq³ ignei ingenii beatissimâ copiâ.
 Et epist. 233. ad Scalig. Næ, tu homo di-
 vinus es; quis non demiretur ingeniosis-
 simam conjecturam? Et ad eund. ep.
 ead. Omnino acquiesco sententiæ tuæ:
 quæ aut vera est, aut sic verisimilis, ut,
 qui meliorem non attulerit, causam di-
 cere non queat, quin illa pro recta ac
 certa sit nobis accipienda. Etep. 74. ad
 Velferum: Maecte esto, & perge bonis
 avibus, istog³ ingenii ac iudicii tempe-
 ramento ad asserendam literis suam di-
 gnitatem diu felix utere! Similes for-
 mulas quære in tit. ADHORTAN-
 DI, qui statim sequitur, &
 LAUDANDI.

ADHORTANDI, EXCITANDI.

Ciceronianum est: *Incumbe, per Deos immortales, in eam curam & cogitationem, quæ tibi summam dignitatem & gloriam afferat, lib. X. ep. 3. Ubi simul nota peculiare artificium adhortantis, cum scribit: Hæc amore magis impulsus ad te scribenda putavi, quam quod arbitrarer, te monitis & præceptis meis egere. Item: Hoc significandum putavi, ut potius amorem tibi ostenderem meum, quam ostentarem prudentiam. Adde Ciceronem eund. d lib. epist. 5. 10. 12. 13. 14. 19. 20. & ad Quintum Fratrem, lib. 1. ep. 1. hujusmodi adhortatoriis refertam. Idem ad filium: Suscepisti onus præterea grave & Athenarum & Cratippi: ad quos cum tanquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus, inanem redire turpissimum est, dedecorantem & urbis authoritatem & Magistri. Quare quantum con-
niti animo potes, quantum labore con-
tendere, (si discendi labor est potius,
quàm*

quàm voluptas) tantum fac, ut efficias: neve committas, ut cum omnia suppe- ditata sint à nobis, tute tibi defuisse vi- deare. lib. 3. de Offic. Pleni etiam historiatarum libri. Scipio ad Masanis- sam: Vince animum, cave deformes multa bona uno vitio, & tot meritorum gratiam maiore culpâ, quàm causa cul- pæ est, corrumpas. Liv. l. xxx. c. 14. Cato ap. Sallust. in Cat. c. 52. Sed per Deos immortales vos ego appello, expergisci- mini aliquando & capeffite Rempubl. non agitur de vectigalibus, non de socio- rum injuriis. Libertas & anima nostra in dubio est. Et Micipsa apud eundem in Jug. c. 10. Nunc per hanc dextram, per regni fidem moneo, obtestorq; uti hos caros habeas. E Brunnerianis etiam qui- busdam lib. I. pag. 13. hanc formulam constituerim: Humilis est sensus, quæ se ignobilis vici quam mundi civem ma- vult dici; humanus animus cælo cognatus, more siderum quietem odit, gaudet raptatione, & vult in spectaculum emit- ti; torpor videtur, nolle currere ad glo- riam. I proinde, ac patriam famamq;

utram

*utramq; in arcto sitam, fortibus factis
 extende. Et ex eod. p. 25. Hoc virtutis
 tue theatrum puta, & vide, ne à pro-
 puito consortio gloria excludaris. De-
 niq; ex ejusd. lib. 2. p. 154. sic loquere:
 Noli tibi vitam nihil agenti elabi, sed
 aliquid grande in fastos & posteritatis
 memoriam mitte; cumq; scias, famam
 nusquam tutius, quàm ex literis queri,
 his te totum consecra. Item ex alio: Re-
 cordare veteris gloriae, & præter hanc,
 recentis decoris. Retracta spiritus illos
 tuos, & æquales cælo animos. Audi nunc
 Casaub. epist. 325. ad Christ. Putean.
 Quod scribis impetum cepisse te noscen-
 di propius & penitus historiam Eccle-
 siasticam: laudo inceptum, atq; adeò,
 qui meus est in te amor, serio tibi gratu-
 lor tam generosa mentis. Nam quotus-
 quisq; est ex hodierna juventute, ejus
 præsertim, cujus es tu, loci eorum majo-
 rum, quæ hæc tangat cura? &c. Melius
 tu, qui animum tuum ad verè sublimia,
 verè cælestia paras appellere, aut jam
 potius appulisti. Βάλλ' ὅτως ἀκύν τι
 φέως Δαναοῖσι γένοιο, jaculare sic, si fortè
 ali-*

aliquod lumen Danais fiat. Homer. Il.
 ©. v. 282.) Quicumq; ille fuit, qui tam
 salutaris consilii fuit autor, hunc sequere,
 & propitio numine aggredere studium u-
 tilissimum simul & suavissimum. O mihi
 preteritos referat si nunc Deus annos!
 testor nihil mihi eo genere literarum an-
 tiquius; sed nobis cum erat adhuc γένυ
 χλωρόν, (Theocr. Eid. 14. genu virens,
 inuitatur Horat. Epod. 13.) dux defuit
 atq; hortator. Tui, cui virent genua,
 i bone, quò tua virtus vocat. Spero equi-
 dem ἐκ ἀθεοῦ (non sine Deo) obortum
 in animo tuo rei tam præclaræ desideri-
 um. Et ep. 379. ad Heinſ. Non puta-
 bam tibi tantum esse masculæ bilis, ut in
 hosticum venire auderes. Maῖτε hac
 virtute, & γενναίῳ παραστήματι τῆς ψυ-
 χῆς (generoso animi robore) Censeo ta-
 μέ, parcas tibi; quando in tuo capite pro-
 pè unico omnes literarū Veneres pericli-
 tantur. Et ad Molæos fratres ep. 271. O
 illucescat brevi ille dies, cum studiis ist-
 hic feliciter peractis, solidam τῆς γνῶσις
 νομικῆς, (legitimæ jurisprudentiæ) cui
 nunc incumbitis, cognitionem, ceu spolia

quaedam opima domum deportabitis. Sic enim habete, προσφιλέστατοι νεανία, (dilectissimi juvenes) esse neminem, qui vos nōrit, quin de vestra indole rari aliquid sibi sponderit; quō diligentius enitendum vobis est, magnāq; animi intentione efficiendum, ut hanc expectationem tantam non solum ne destituatis; sed verò enim superetis. Superabitis autem cum bono DEO facile, si adversus omnes juventutis illecebras maturè animum obfirmaveritis, vobisq; seriò persuaferitis, σὺν Ἀθηνᾷ δεῖν καὶ τὴν χεῖρα κινεῖν. (verba oraculi apud Plut. manum movendam esse cum Minerva, hoc est, orandum & laborandum.) Nam quòd omnia abundè vobis, quæ natos ad magna adolescentes decet, contigerunt, genus, ingenium, educatio, alia, &c. Et ep. 217. ad eosdem: Ab utroq; vestrūm peto atq; contendo, ut temporis, rei pretiosissimæ, quantam maximam fieri poterit rationem habeatis. Rex Medicorum dixit olim: ἡ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξύς. (ars longa, tempus s. vita brevis) Verè prorsus & pro sapientia illa sua divina. Neq; sola

est

est Asclepiadarum ars, cuius longitudo aut difficultas ejus studiosos reddere debeat temporis avaros. Quod sapientissimus Senex de sua dixit, de omnibus potest dici; maxime autem de illa, cuius nunc studium, mox, ut speramus, notitiam, professuri estis. Porro autem generosi est animi, in ea, quam profitearis, arte velle excellere: ἐμψυτον γὰρ, ut Aristoteles ait, τοῖς κρείττοσιν ἢ μεγαλοφροσύνῃ, (insitus melioribus animus erectus atque excelsus) &c. Erasminiana sunt l. I ep. ad Capiton. p. 9. Nos pro nostra infelicitate, quod licuit, prestitimus; tibi nihil non egregie suppetit, quod ad hoc pulcherrimum facinus requiri videatur. *Ætas integra & vicens etiamnum virensque: corpus vegetum, ac laborum patiens; ingenium felix, judicium acre, eloquentiæ tantum, quantum non sustinendo solum, verum etiam illustrando negotio sufficiat; pectus ardens, nec ullius rei appetentiùs, quam benè merendū de mortaliū universo genere. Et ad ipsum Erasmus Jacob. Faber lib. II. pag. 82. Perge imitator publici Solis. Sic namq,*

N 2

ille

ille candida lucis plenissimus, non intra
 se illam oculit; sed omnibus mortalium
 oculis, non suo, sed illorum usu mani-
 festat & ingerit. Budæus ad eund. pag.
 89. Admonitum te oportuit ab amico, ne
 cessare videar in amici discrimine, tu-
 ve invitus arbitrio stare meo cogêris, si
 tecum jure summo agere velim ex for-
 mula legis amicitiae. Quare equum est,
 ut hæc εὐγνωμόνως, (benevolè) accipias.
 E manuscriptis deniq; habe tibi ista:
 Quos admiraris, imitare homines divi-
 nos, qui artis simulandi verbis imperitos
 se simulantes, facto effecerunt contrari-
 um. Instar enim oraculi tibi habendum
 illud vetus: τέχνη γὰρ τέχνην παίζει, ars
 artem eludit s. ut Scalig. reponit: δόλος
 δὲ δόλον κρατήσκει, fraus fraudi impera-
 bit. Quod tibi eò magis necessarium pu-
 tabis, quò occultius non nemo te mordere
 satagit, qui astutam vapidò servat sub
 pectore vulpem. Item: κειμήλια (pre-
 ciosa) ista ut tecum exoscularis; ita cu-
 rare non grave erit, ut per ea optimi au-
 ctoris gloria perennet. Et ex alia: Super
 operis fortuna, quam indicas, planè ex-
 filio;

filio; urge, ne intepescat negotium. Ex alia: Laboribus tuis an sic excidemus & libro canebrimus adeò afflictim desiderato, καὶ ἀξιοκτῆτω μάλιστα ἄλλων (ac præ cæteris acquiri dignissimo) Urge saltem, ut gustum habeamus. Quàm vellem prolegomena introspicere ad cognoscendā operis eterni rationem: non erunt, scio, inferiora iis, quæ reliquis vestris olim præmisistis, planè eximia, prudentia eruditionisq; solida plena, ad quæ juvenus, ὡς πρὸς κανόνα καὶ εἰς ἄστυον, (velut ad regulam & amussim) sua studia conformet. Ego certè ab iis, quandocunq; semel diverti, non discedo, nisi confirmatior, & cum aculeo admirationis, & cum sensu suavissimæ voluntatis. In alia: Quid si tu ingenii tui felicissimum fœtum aliquem præclarum ederes, atq; sic viris principibus, literatorum amantissimis, & μεγαλοφροσύνης laude eminentissimis innotesceres. Si quid recti aminor, laboris te non pœnitebit. Certè heros ille, si quisquam, qui per ora volitet virū dignissimus, ἀποθέωσιν meretur singularem, vel etiam plures: attamen,

ut Achilles aut Alexander, non à quo-
vis, sed à te tuiq, similibus; qua de re
ipse tecum statuas. Mihi verò tam li-
berè monenti ignosce, & de me animum
tui amantissimum certè sanctèque tibi
persuade.

AD ADHORTATORIAS,

Respondendi Formulæ.

CAsaub. epist. 19. ad Scalig. Hac
tuâ epistolâ planè alium me, quàm
priuseram, fecisti. jacentem, inquam,
erexisti, & ad audendum deinceps ali-
quid animos fecisti; tantum deniq, ala-
critatis ad scribendum adjecisti, ut quic-
quid unquam mihi Resp. literaria debe-
bit, (si quid debitura est) id totum uni
tibi in solidum acceptum ferri debeat.
Et ep. 157. ad eund. Te auctore & sua-
sore non è portu solùm exiimus, & oram
solvimus; verùm etiam in altum jam
sumus provecti. Idem ep. 117. ad Philip.
Canajum à Fraxinis: DEUM supplex
oro, ne meâ indiligentiâ aut culpâ com-
mittam, ut tue de nostris studiis pollici-
tatio.

rationes, & νεανιὰ ἐπαγγελίαι probro
 tibi vertant. Hic mihi ad connitendum
 aculeus, hoc intentivum, hæc fax esse so-
 let. Omnino enim eò ventum, ut sine ex-
 estimationis tuæ immutatione frigere stu-
 dia nostra non possint. Nam equidem ad
 docendum nunquam accedo, quin ob ocu-
 los mihi obverferis, ut si possim, tuâ quo-
 que approbatione digna promam. Erasmi.
 l. II. ep. ad Joan. Sixt. p. 91. Quòd hor-
 taris, ut Musas meas excitem, Mercu-
 riali virgâ opus esse scito, ut experge-
 fiant. Et haud scio, lethargus ne sit, an
 somnus; utcunq; est, melius, opinor, dor-
 miunt; ineptiæ sunt, obstrepera, garrulæ
 importunæ. Nihil periculosius, quàm
 Panem ad canendum provocare, eneca-
 bit, ubi semel cœperit,

Non missura cutem, nisi plena cruo-
 ris, hirundo.

Excitavimus nuper, & quidem iratas,
 à somno plusquam decenni, &c. Et ep.
 ad Joan. Eckium p. 96. Sed tu accu-
 ratiùs aliquando, quàm par est, præ-
 mollis admonitionem tuam apud me, cui
 tantam tribuis humanitatem, si tamen

ex animo tribuis. Ego à quovis admo-
neri non gravatim fero, tantum abest,
ut abs te viro tam eximio reverenter
admoneri postulem: & tamen aliquanto
plus vel reverentiae vel civilitatis ha-
bent tua praefationes atq; interlocutio-
nes, quàm admonitiones. Sic enim rem
proponis, velut alienam referas calu-
mnia; sic insectaris, quasi tuam tuea-
ris sententiam. Jam Manuscripta sic lo-
quitur: Alii mordent clanculum, tu
candidè moneas ac incitas. Ego adfectum
tuum & amplissimam voluntatem, quā
in me devergis, quanti faciam, frustra
sim, si ambiciosè fuero elocutus; stabit
ejus memoria & studium de merendi me-
cum, & si legemq; priorum reddat, &
adfectum melior Deus auferat a vultu,
non intra verba, neq; unquam ero im-
memor observantiae quā praeclarissimas
do es tuas colo sine fuso & sanctè εὐχαρισ-
τῶ (si quisquam alius) venerabor.
Istos verò latratus invidorum & iniquo-
rum magnificè contemno; τὸ γὰρ εὖ μετ'
ἐμῆ, καὶ τὸ δίκαιον, (bonum enim &
justum à mea parte.)

Putean. promuls. Ep. 2. ad Bernart.
*Quòd adhortaris, ut quâ occœpi ire viâ.
 pergam, gratum: & ego pergam, etsi
 nulla, infelicis hujus seculi labe, premia
 sunt; carmine sententiam exprimam:*

Virtutem solidum ratus putari

Virtuti pretium; paratus ultrò

*Lubens temnere, quicquid undequa-
 que*

Offeritur, benè, cùm sat est mereri.

*Non ambitur: at optimè omnium
 hoc fit:*

Nolle sumere, cùm sat est mereri.

It. ep. 9. Hodie qui iter faciunt, con-
 tusa & cribro sut creta quædam aroma-
 ta circumferunt, aëris aut stomachi cau-
 sâ: at quantò satius ad constantiam a-
 nimum animare, sicut ego salutaribus
 tuis monitionibus & dogmatis animavi!
 Nam in una illa Epistola mihi stacte,
 cinnamomum, macer, caryophyllon in-
 sunt, quibus universam hanc itineris a-
 crimoniam sic condio, ut acerbum nihil
 sentiam: temnam

*Et quodcunq; mali est, & quidquid
 triste timemus.*

N s

AD-

ADHORTATORIA.

Quibus ad amicos valetudinis
sue negligentes usi sunt Viri
docti.

CAsaub. ep. 409. ad Cunr. Ritters-
husium. Is (scil. Georg. Reinus)
nuper scribebat, te ita assiduum esse in
opere Musico, ut, ἐπιμενυφῶς τοῖς βι-
βλίοις νύκτας τε καὶ ἡμέρας πάντα (in-
cumbens libris omnes noctesq, diesq,) la-
borandi finem nullum facias. Quid tibi
vis, mi Rittershusi, cur te is perditum?
cur non te respicis? quin exemplo utere
potius meo, qui postquam huc veni, &
minus in studiis assiduum esse coepi, factus
sum ἐρρωμένεστερ καὶ ὑγιέστερ, (ro-
bustior ac valentior) quam essem prius.
Tu quoque, ut quod agis, diutius agas,
age remissius, & valetudinem tuam se-
dulo cura; Erasinus Petro Ægidio lib.
III. ep. p. 127. Per nostram amicitiam,
quā non potest arctior esse, per tuam in-
columitatem, quæ mihi non secus ac mea
ipsius est cordi, mi Petre, da operam, ut
revalescas, ut reversus te offendam hi-
larem

larem ac lubentem. Ita mihi demum videbor reversus incolumis. Cave ne crebris pharmacis vires nimis exhaustas. Imprimis tempera tibi ab omni vehementiori motu animi, ab immodico gaudio, ab intemperanti risu, ab ambulatione graviore, à studio vehementi.

ADHORTATORIÆ.

Quibus urgentur promissa scripta.

QUam festivum illud Casauboni ep. 84. ad Grut. Tuus Plautus quamdiu dormit? ut video, non aberis, quin pipulo sis poscendus. Quid tuæ illæ observationes? Imperator quidam olim scripsit: Apud verecundam conscientiam mendacii genus est, promissa tardare. Hoc quam vim habeat, intelligis. Et ep. 215. ad eundem, de iisdem observationibus: Adeon' te inclementem esse, adversus tuam prolem, ut tollere eam nolis? Si non moveris φυσικῇ ὀργῇ (naturalis amore) at solitudinem vide.

N O

quo

quæ est in Musarum adibus ; spectâ
 ingeniorum infrequentiam, & paucita-
 tem τῶν γνησίως αὐτὰς θεραπευόντων,
 (eorum qui illas ritè colunt) illis τῶν
 χευστῶν γένος λευψάνοις, (aurei ævi re-
 liquis) partim culpâ docentium, par-
 tim arcanâ lege factorum, ætas successit
 ferrea; juvenis nempe ἀμαθὴς, ἀλί-
 πορος, δονησίστοφος, (rudis, fastidiosa,
 falsis persuasionibus iurgida.) Quam-
 obrem, mi Grutere, stationem ne dese-
 ramus ; quin potius imminenti & pro-
 pè jam instanti barbariei fortiter nos
 opponamus. Juvat id genus flosculos
 decerpere plures. Elegerim præ cæ-
 teris illum ep. 478. ad Scalig. Divinis
 illis tui Parentis in Historiam Anima-
 lium lucubrationibus quid tandem fiet ?
 Adeonè infelicitè cum melioribus lire-
 ris agi, ut nemo adhuc sit inventus, qui
 publicandi ejus thesauri provinciam
 ambiret ? Oro te, obsecro atque obte-
 stor, Illustrissime Domine, allabora, eni-
 tere, ac demùm perfice, ut tot adoreis in-
 comparabilis Herois, absque te foret, hic
 titulus laudis accedat. Longè etiam
 sua-

suavissimæ reperiuntur ep. 496. quam
 absoluto Eusebio scripsit Casaubonus,
 & de aliis auctorum scriptis illustran-
 dis, nomine totius Reipublicæ lite-
 rariæ, sollicitavit eundem divinum vi-
 rum. Inter alia sic inquit: Age igitur,
 vir summe, capeſſe hanc provin-
 ciam verè tuam. Cujus enim potius?
 cum certissimum sit à magno Hierony-
 mo, incomparabili, ut rectè tu quoque
 judicas, viro, neminem unum ad id
 negotium (loquitur de animad. in LXX.
 Interpp.) se accinxisse iis præſidiis,
 quibus ipse abundas, aequè instructum.
 Noli ergo, obsecro te, venerande Senex,
 adeò bonam occasionem prætermittere,
 de Studiosis literarum simul egregiè me-
 rendi, & æquissimis eorum postulatio
 satisfaciendi, qui inusitatam hanc eru-
 ditionem non alio fine ab ingeniorum
 parente in te collatam esse contendunt,
 nisi ut tuæ industriæ fructus, velut
 ὁποσπορὰν καὶ θυοίαν εἰς ὄσµην εὐωδίας
 (oblationem ac victimam in odorem bo-
 nae fragrantiae, ex epist. Pauli ad Eph.
 V. 2.) Christo, & sanctæ ejus Ec-

clesiae, pro ea, quae in te est pietate, animo
 de voto conferres. Mox: At tui Parentis
 commentarios in libb. Philosophi de Hi-
 storia Animalium quando luce publicâ
 donatos videbimus? aut quamdiu operis
 divini desiderio sapientiae Studiosis erit
 languendum? En unquam ille dies illuce-
 scet, qui nos voti huius damnabit? ἔξεχε,
 ἔξεχ' ὦ φίλ' ἄλκιε (orere, orere, O amice
 Sol!) Per ego te paterni nominis reve-
 rentiam convenio atq; obtestor, Nobilis-
 sime Scaliger, per amorem tuum in lite-
 ras, per quicquid deniq; tibi charum est,
 ut inestimabilem thesaurum, non li-
 brum, Herois θεοεικέλης (Diis equipa-
 randi) primo quoq; die in vulgus edas.
 Mox: Cum animus, inquires, tuus, etiam
 ubi videtur cessare, opere pascatur, &
 oblectamenta tua sint opera; quid cause
 esse dices, cur παρέρχοις tuis, quae plero-
 rumq; ἐγχοις sunt potiora, frui nobis per
 te non liceat? Mox: Huiusmodi sunt tui
 lusus; quos postquam aliud agens effudi-
 sti, ut pro tuis agnoscas, aut velis ipse
 publicare, nullis amicorum precibus ad-
 duci potes. Ut vinum generosum etiam

nula

nullâ appensâ hederâ facilè emtorem in-
 venit; & bona forma neq; commenda-
 titiis neq; conciliatore opus habet: ita
 quicquid erit ab ingenio tuo profectum,
 licet à te exponatur, inveniet tamen, à
 quo tollatur. Equidem quoties ferè ad
 Dan. Heins. admirandæ doctrinæ & in-
 genii maximi virum scribo, monere, o-
 rareq; non præmitto, ut pro summa
 illa gratia, quâ apud te valet, omnibus
 πειθῆς artibus te aggrediatur: duritiem
 tuam in proprios fœtus molliat: efficiat
 δὲ μὴ ἢ δόλω, ἢ ἐβρίμῃ (aut dolo aut
 virtute) quo descripta ex autographis
 tuis hoc genus opuscula, vel, ut ipse ma-
 vis, ludicra tua, foràs emittantur. Id.
 Casaubonus ep. 740. ad Pithœum:
 Macte hoc animo, Pithœe, & quam vi-
 deris ingressus viam, constanter insiste.
 Spera & confide, adfuturum inceptis
 tuis Deum immortalem, si, quod tui pa-
 trui semper fecerunt, de genere humano,
 præsertim verò de literaria Republ. o-
 mni studio atque operâ benè mereri con-
 tendas. Et mox: Non potui non te hor-
 tari, atq; adeò rogare, ut quorum gla-
 riam

vlam participas propter nominis & san-
 guinis communionem, eorum facta &
 egregia κατορθώματα constante animo
 emuleris. Idem ep. 575. ad Erpenium:
 Laudo constantiam, & quantum pos-
 sum, te hortor, ut maneat in sententia,
 neque ab illa te avelli ullâ ratione sinas,
 Debes certò statnere, & ἀθεεὶ factum,
 ut ad hoc genus literarum appelleres a-
 nimum. Et mox: Tu unus es omnium,
 qui futuri, volente DEO, edificiî fun-
 damenta jecisti firma & solida. Noli
 spem nostram fallere. Deniq; ep. 353.
 ad Rittershusium, ubi de repertis Isi-
 dori Epistolis: Beasti me hoc Evan-
 gelio, macte hoc studio atq; hermeo isto.
 Multum quidem tibi jam Respubl. li-
 teraria debet, propter egregia ingenii
 tui monumenta, quibus illam auxisti,
 ornasti: sed magnum cumulum prior-
 bus meritis tuis adjeceris, si tam pium
 & eruditum Scriptorem ἐξ αἰδὸς παλ-
 वोρτον (ex orco reducem) nobis dederis.
 In manuscriptis meis invenio: Cùm
 de opere illo non cogitaturum te amplius
 dicis, lapides loqueris, qui cerebrum mi-
 bi ex-

hi excutiunt: deprecor autem hanc pro-
positi pertinaciam. Item: Brutus sum,
quod volo, valde volo; eoque, ut quæ da-
re commoraris, sollicitare induxerim.
Scriptum illud tuum intelligo. Bis da-
bis, si citò. Sed ne in hoc argumento
obliviscar veterum, adire te etiam ju-
beo Plin. lib. I. epist. 3. ad Canin ibi:
Quin tu humiles & sordidas curas aliis
mandas? & ipse te in alto isto pinguiq;
secessu studiis adseris. Hoc sit negotium
tuum, hoc otium, hic labor, hæc quies:
in his vigilia, in his somnus reponatur.
Effinge aliquid & excude, quod sit per-
petuo tuum, &c. Et lib. II. ep. 10. ad
Octavium: Hominem te patientem,
vel potius durum, ac panè crudelem, qui
tam insignes libros tam diu teneas! Et
lib. III. ep. 7. ad Canin. Quicquid est
temporis futilis ac caduci, si non datur
factis, certè studiis proferamus. Adde
lib. V. epist. 10. ad Antoninum, &
lib. eod. ep. 11. ad Tranquillum. Et
lib. VIII. epist. 4. ad Canin. lib. IX.
epist. 14. ad Tacitum. Martial. lib. I.
Epigr. 25.

Ede tuos tandem populo, Faustine, libellos,

*Et cultum docto pectore profer opus.
Quod nec Cecropiæ damnent Pandionis
arces,*

*Nec fileant nostri, prætereantq; senes,
Ante fores stantem dubitas ne admittere
famam,*

*Teq; piget curæ præmia ferre tuæ?
Post te victura, per te quoque vivere
chartæ*

Incipiant: cineri gloria sera venit,

AD ADHORTATORIAS HASCE

Respondendi Formulæ.

Formulam sanè peregregiam habes
apud eundem Plin. lib. VI. ep. 8. ad
Capitonem, cujus initium: *Suades, ut
historiam scribam, &c.* Huc pertinet
illa Casaub. ep. 500. ad Salmasium: *Po-
lybius neque dormit, neque currit; sed
βάθιν procedit.* Item ep. 467. ad Hein-
sium: *Polybius lentè procedit, sed non
stertit*

stertit tamen, longius illi $\sigma\pi\omega\rho\epsilon\iota\tau\alpha\iota$ $\delta\acute{o}\lambda\iota\chi\Theta$, (distat spatium) priusquam perveniat ad metam, si modo dabit aliquando Deus, ut eò perveniat. Possis & ex illis ep. 235. ad Labbæos: Nonnunquam opus est in medio opere pausam facere, & ut in salebroso scrupulosaq; via interjungere. Et ep. 307. ad Carol. Labbæum: Occino mihi, $\sigma\pi\acute{\epsilon}\sigma\delta\epsilon$ $\beta\rho\alpha\delta\acute{\epsilon}\omega\varsigma$, (festina lentè.) Eximia est provincia, quam suscepi; sed ejusmodi, opinor, quæ properanter administrari nolit. Quid enim latius fustum eo argumento? Volo igitur non segniter, ἀποσιώσεως χάριν eâ curâ defungi, quod consilium ipse laudabis.

E manuscriptis hæc habe: Aliorum periculo cautus nihil dum vulgo. Quid enim hac festinatione efficitur aliud, nisi ut multa $\epsilon\upsilon\chi\epsilon\rho\epsilon\iota\alpha\varsigma$ & $\kappa\epsilon\phi\acute{o}\tau\eta\tau\Theta$ (facilitatis & levitatis) monumenta posteris tradantur? Et in alia: Probabis, quod non nimium properem. Hac enim ratione non solum multorum declinabo invidiam, & judicia fors sequiora; sed multorum etiam vigilis istis utiliter fruendæ

endi accendam cupidinem; utrumq; non
sine favore & hinc fame incremento.

ADMIRANDI.

Joseph. Scalig. ep. 2. *Hercules tuam
fidem! quod portendum audio!* Cas.
ep. 309. ad hunc ipsum Scalig. *Mira-
tur te ut δαίμονα quenāam inter mor-
tales versantem.* Et ep. 391. ad eun-
dem: *Libellum tuum accepi, cuius le-
ctione adeò expleri nequeo, ut ponere de
manibus non possim. ὦ τῆς πλέτης τῆς
παιδείας! ὦ τῆς τῶν ἐπιχρημάτων δει-
νότητος!* (*O doctrinae opulentiam! O
conatum solertiam!*) *quàm magis le-
go, tam magis stupore & admiratione
rapior.* Et epist. 484. ad Scipionem
Gentilem: *O Viros! O exactam ea-
rum rerum cognitionem, quas in illis
oris nemini putabant pleriq;
esse notas!*

AD FORMULAS
ADMIRANDI

Responsoria.

CAfaub. ep. 199. ad Scalig. *Nunquam ferè adduci potui, ut quæ in tuis super nostro opere non sine rubore legi, ea seriò à te scripta existimarem. Tunc enim? ut meorum quicquam mireris? culpas duntaxat excipio; quarum nonnullas nobis animadversas, & ipsi sanè miramur.*

AMICITIAM PETENDI.

Formulae.

HUjusmodi formulas è Veteribus Nazianzenum suggerere, ep. 46. quâ amicitiam Africani petit, & ep. 128. quâ Adelphii, jam ab aliis passim observatum est. Huc pertinet illa Ludovici Odaxii ad Angelum Politianum: *Nisi mihi de liberalissimis moribus & humanissimo ingenio tuo constaret, hanc ad te scribendi provinciam non desumerem, &c. Caterùm, quia*
non

non tam ex aliorum sermone, quam ex
 mea opinione mihi persuasi, te eum esse,
 qui omnes tibi ac virtuti tuæ deditos nul-
 lo unquam tempore rejiceret: ea propter
 has nunc ad te literulas amoris atq; ob-
 servantiæ in te meæ testes esse volui. Item
 illud Manut. ad eundem: Tuis impulsus
 laudibus non potui ad te aliquid litera-
 rum non dare, ut facerem te certiorē,
 me ita esse tuum, ut possis omnia de me
 tibi constantissimè polliceri. Incredibilis
 enim erga doctissimum quēquam meus
 est amor, qui etiam coëgit, ut ad te scri-
 berem, peteremque, ut me præs tua erga
 studiosos viros humanitate, inter tuos,
 mi Angele, connumerares; quod ut fa-
 cias, te, quantum possum rogare, rogo.
 Apud Casaubonum palmaria est illa ad
 Thuanum epist. 9. Stimulabat me pri-
 dem latè audita tui nominis fama, ut
 aditum ad te omni ratione quærerem.
 Flagrabam enim desiderio, qui te sum-
 mā observantiā multos jam annos taci-
 tus colerem, noscendi propius virtutes
 tuas; & si fas optare, amicitiam tecum
 jungendi, αἰ γὰρ τὸ καλὸν (scis ipse)
 ἴφ

ἑαυτὸ καλεῖ. (pulchrum enim semper ad se vocat,) & quod Poëta ait: αὐτὸς ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρ. Hom. Od. XVI. v. 294. Ferrum ipsum trahit virum. Et Od. XIX. v. 13. Val. Flacc. lib. V. v. 540. ita reddidit: Jamq; virum trahit ipse chalybs. Sed quid agerem? aut quam rationem inirem, ut mei me voti facerem compotem? Verebar, ne, si frontem perfricarem, & prior appellarem, statim tu mihi: τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις ἢ δὲ τοκῆες. (Hom. Od. XV. v. 264. & Od. XIX. v. 105. Quisnam hominum? unde domos? qua patria? qui vè parentes? Imitatus est Virg. lib. IIX. Æn. v. 114. & lib. I. v. 373. Sed vos qui tandem? quibus aut venistis ab oris? Quòve teneatis iter?) Merito; quid enim nos sumus, ut iter affectare ad tuam, eâ dignitate viri, eo splendore, addam etiam eâ doctrinâ, amicitiam non dubitemus? Vadū tamen, etsi, uti tum judicabam, periculosum, tentare aliquoties memini. Nam & ante menses sedecim Theophrastum à me Hortomano datū memini tibi meo nomine cum officiosissima salute offerendum; sepe etiam

etiam calamus in manus sumsi, scripturus ad te, ut hunc saltem affectum meum tibi indicarem, & quod ajunt, palam precarer; sed meum hunc impetum pudor semper inhibuit. Hic enim, quoties hiscerem, & te, vir maxime, affari conarer, ἀλλ' ὅκνη ποτὶ χεῖλ' ἐλάμβανε μῦθον ἰόντα (metu ad os recepit sive remisit sermonem euntem.) Tacui igitur, & ignem hunc intra mea praeordia fovi haecenus, donec mihi offeruntur à D. Tabaterio tuae ad ipsam literae, in quibus honorifica nostri nominis facta mentio, &c. Altera ab hac S. ad Scalig. Dubitavi diu, vir Illustris, auderemne adire ad te, & amicitiam tuam palam petere atque ambire: quod ne haecenus facerem, pudor me semper inhibuit. Quoties enim te, virorum maxime, affari conarer, toties mihi ἀλλ' ὅκνη ποτὶ χεῖλ' ἐλάμβανε μῦθον ἰόντα. Vadium tamen tentare, & fores amicitiae tuae pulsare tandem constitui. Nam & desiderio pridem ardebam, tuas virtutes in omni genere summas propius noscendi. Et, ut auderem, conantem impulit ingens illa tua humanitas, quae nihilo est

cæteris tuis planè heroicis virtutibus obscurior. Nihil enim, quod in te sit, obscurum esse potest, quem unum, quotquot in orbe, panè dixerim, universo μεσάων sumus θεράποντες, unicè observamus, unicè colimus. Tertia, epist. 137. ad P. Fabrum: Posteaquam in hanc provinciam lares meos transferre me D Eus voluit, habui nihil antiquius, quàm ut tibi innotescerem, ac si possem, in tuam amicitiam me insinuarem. Diu enim est, cùm ego illustre nomen tuum σιγῇ ἐπ' ἐμῃ, (silento mecum) ut ait Poëta, colo, veneror ᾧ. Debetur id maximis tuis in omni genere virtutibus, & eruditioni illi summe, quã omnes in te μεσάων θεράποντες, quibus cor sapit, admirantur; pauci invident, quibus animus arugine suffusus. Sed si quisquam est, qui doctissima tua scripta plurimi faciat, te ᾧ ex animo plurimum amet, plurimum colat, is ego profectò sum, &c. Accedit eò, quòd non alienum esse te à nobis ex verbis Amplissimi Præsidis, Philippi Canaji à Fraxinis, nuper intellexi; quã re quàm non delectatus, sed gavisus sim, noli querere, O Ego

Ego enim, vir maxime, tuam tuiq; simili-
 um amicitiam tanti facio, ut illam con-
 sequi oporteret statui meae, dum homi-
 nem fungar, eutuxias; petoq; à te, & peto
 obnixè, sic, ut nihil queam magis, reci-
 pias me in tuorum numerum, prorsusq;
 tibi persuadeas, eum esse me, qui secun-
 dum pietatem in DEUM, eas lite-
 ras, quae te nobilitant, tanti faciam,
 nihil ut putem in rebus humanis cum
 illis comparandum. Vale, & me, non quia
 sim meritis, sed quia moribus tuis di-
 gnus est, tui observantissimum, reda-
 ma. Ab Eras. l. III. epist. ad Th. Cardi-
 nalem Eboracensem, mutuaberis id
 genus Epistolae exordium tale: Non
 eram nescius, quàm religiosè etiam
 maximis viris sis adeundus, quan-
 quam multis malè cesserit, numina
 parùm ritè compellasse. Verùm hanc
 fiduciam mihi fecit rara quaedam & in-
 audita comitas, quàm ipse tùm a-
 liàs, tum nuper expertus sum. &c.
 In Manuscriptis invenio ad virum
 doctum scriptum: Quæso virum illam
 mihi concilia; cupio enim in tam illic-

stri-

tribus amicitis & vivere & mori. Item: Vir nunquam satis pro meritis honorande, singularis tuae humanitatis nominis, quam eruditionis fama, omniumque te norunt, vocibus celebrata, praesidentiam mihi fecit, Te, Doctorum κορυφαϊότατον, his venerandi literulis; tum ne amplius, quam tui vivam nominis studiosus, ignorare posses; tum ut de re, quae tuam ad dignitatem visa est oppido pertinere, certiore te facerem &c. Putreanus promuls Epist. 14. ad Henr. Farneſium: Tu, V. C. in amicitiam tuam me admittes; cujus, velut tesseram, RELIQUIAS hasce habe. Quibus si non ubique probi saporis vigor, & nidoris gratia; alicubi tamen erit, &c.

AD AMICITIAM PETENDI

Respondendi Formula.

CAulaub. epist. 93. ad Joann. Cocceum: Literas tuas, & eleganter scriptas, & omnis humanitatis notis tingas. Cocce Nobilissime, reddidit mihi

nuper vetus hospes tuus. Latatus sum
 & DEO O. M. gratias egi, quod vale-
 res, quod viveres nostri memor, quod a-
 micitiā nostram faceres tanti, ut eti-
 am laceßere literis tuis, & provocare ad
 vices scribendi sustinueris. Antever-
 tisti me, fateor, & occupasti partes, qua
 meæ potius erant. Nam ego in ære sum
 tuo, non mediocri à te beneficio affectus;
 tu à me nullo. Verum ego te alti animi
 virum arbitror, sic tecum rationem pu-
 tare, quasi acceperis ipse beneficium,
 quum dedisti memori, nec fortasse indi-
 gno. Maacte generosa ista indole e-
 sto; ac persuade tibi, si quis est ex omni
 necessariorum tuorum numero, qui
 te amet ex animo, & bona fide colat,
 eum esse me. Et ep. 71. ad Joan. Dru-
 sium: Qui te plurimum semper amave-
 rim, ex quo primum cœpi gustum ali-
 quem sacrarum literarum habere, lata-
 tus sum nuper non parum, postquam te
 conspirare in amore, & paria mecum fa-
 cere intellexi. Et epist. 184. ad Joann.
 Meursium: Gratissima mihi fuerunt
 literæ tuæ. Postquam in manus meas lu-
 cubra-

cubrationes tuæ primum venerunt, nun-
 quam ex eo destiti, & amare te & fave-
 re nascenti famæ tuæ. Multos habes,
 scio, qui tibi cupiant, & spei tuæ omnia
 fausta ac laeta à DEO O. M. precentur.
 Sed, mihi crede, eorum, qui te plurimum
 diligunt, & tuos in literis conatus magnè
 faciunt, nemini nos concedere. Item ep.
 16. ad Cunn. Rittersh. Næ, tu me non
 nōsti, vir doctissime, qui te diu contatio-
 ne ais impeditum, quò minus ad me scri-
 beres. Si tuæ voluntatis ad me vel te-
 nuis ulla suspicio pervenisset, admissẽm
 tibi pridem dubitationem omnem, teque
 prius lacecessissem. Quid enim mihi queat
 esse jucundius talis tantiq; viri amicitia?
 Ego verò tacitus te pridem, etsi ignotus,
 amo; nempe ab illo tempore, quo primum
 licuit in manibus N. nostri (loquitur de
 socero suo) tuas in Oppianum lucu-
 brationes leviter inspicere. Et epist. 35.
 ad Lindenbrog. Anno hunc affectum
 tuum, & φιλέντα sincere atq; ex animo
 ἀντιφιλῶ. At causas amoris, quas allegas,
 non admitto, neq; agnosco; humanitati
 tuæ acceptum fero, non merito ulli meo

quod meam notitiam & amicitiam ex-
petieris. Habet hoc communio studio-
rum, ut & animos jungat, & ignotos at-
que in diversissimis oris positos conciliet
in vicem atq; devinciat Ex eo factum, ut
tu me, simul nōsti de libellis nostris, amare
cœperis. Idem & nos facturū eramus,
etiam si laccessui a te non fuisset, post-
quam nuperum illud γέμα tuorum stu-
diorum vidissemus. Cū igitur constent
nobis causæ institute inter nos amicitia,
superest, ut officium inter nos certemus,
Angelus Polit. L. III. epist. ad Lu-
cium Phosphorum: Sentio te esse ho-
minem plenum humanitatis. Huma-
nitatem cū dico, non magis φιλανθρω-
πία, quam etiam παρδεία intelligo. I-
taque ne cornu quidem copiae, aut virgu-
lam divinam pluris quam amicitiam
tuam fecerim. Esque tu jam nunc meo
infixus cordi, & quidem trabali clavo;
daboque operam, quantum quidem pre-
stare poterō, ne tu avidius, quam pruden-
tius, tibi me adsciuisse, amicū videare: &
quanto longius abs te agitare contigit,
quam ut subservire usibus tuis queam,
fe-

favebo certè laudibus, omnique, quod a-
 junt, pede in te honestando consistam. E-
 pistolam certè ipsam tuam, non tam e-
 pistolam, quam Venerum illud cingu-
 lum, amoribus medicatum, nunquam à
 me dimittam: Quin potius quasi imagi-
 nem animi tui identidem contemplan-
 sa meum desiderium consolabor. In
 Manuscriptis reperio: Diu est, cum
 scriptum tuum vicino meo commodante
 vidi; ex quo præter insignem eruditio-
 nem, animi quoque ingenui & erecti no-
 tas deprehendisse visus sum. Neque ta-
 men molestum est, sicut in aliis, ita hic
 quoque primas tibi concedere, & quando
 benevolentiam tuam officiis mereri non
 potui, tanquam DEI munere oblatam,
 agnoscendo beneficium, & quâ possum
 gratitudinè tueri, Item: Pergratas mi-
 hi fuisse literas tuas, ambitiosè prædica-
 re supervacaneum arbitror. Quantò
 verò lubentius familiaritatem meam
 profiteris, & amorem jactas ardentius;
 tantò ego solidioris gaudii fructum per-
 cipio; ut qui eum amicum habeam, qui
 præclaris doctrinæ suæ radiis non Ger-
 ma-

manicum fo in agrum, sed & univer-
 sam collustrat Europam. Imò serio
 mihi gratulor de tanto adfectu. cuius
 spirantis & vigentis generosum per lite-
 ras dedisti argumentum. Quem ut ti-
 bi ex parte mea firmum semper in vi-
 elumq; promitto; ita ut eundem mihi
 constanter serves, obnixè rogo. Item:
 Antevertisti me literis, quibus de arctio-
 ri sanctiori q; tecum fœdere incundo jam
 laborabam. Cuius tamen, cum per Cl.
 Virum N. jam diu aliqua jacta sint fun-
 damenta; his ipsum opus jam cò commo-
 dius superstruere quid vetet? præsertim
 cum uterq; id merito fieri existimet. Ego
 quidem propter singularem illam (cuius
 jam aliquot egregia in publico extant
 specimina) tuam eruditionem: tu ve-
 rò, propter honestam, mihi de te jam olim
 conceptam, tibiq; dudum insinuatam,
 opinionem, quam ad seram posteritatem
 illibatam retinere, & si vixero, publico
 etiam mandare sedet. Neq; enim ejus
 me pigebit, multò minùs pudebit un-
 quam. Quin animo letor, potuisse me
 tam prorum in me referre affectum, &
 quem

quem elegantissima tua preferunt, amo-
rem. Qui uterq; si (quod in tali negotio
maximè spectandum & sectandum) ge-
nuinus esse debet; ab illa, quam in te a-
nimadvertere videor, hesitatione &
dubitatione penitus abstinendum, &
candida simplicitate, simpliciq; candore
& corde cominus agendum est; id quod
ex mea parte futurum recipio, de te verò
mihi promitto. Idem: Probum tu pro-
fecto & solidum amicitiae jecisti funda-
mentum, dum munere Philologico me
iuvisti mactatum: quo adeò me tibi ob-
noxium reddidisti, ut, quibus προθυμίας
hanc modis compensem, aut paria fa-
ciam, quasvè gratias reddam, vix in-
venire habeam. Esto igitur hoc symbo-
lum & tessera nova amicitiae, quam
deinceps tecum constanter colam,
dum res & aetas, & Sororum fila-
trium patientur atra!



RESPONDENDI

*Ad has ipsas Responsorias formula,
quibus nimirum de amicitia impe-
trata gestientis animi signa
promittunt, huius generis
esse possunt.*

E Casaub. epist. 11. ad Scalig. *Acce-
pi literas tuas, & letor immensum,
quod fores mihi ad amicitiam tuam pa-
tere videam; certè gaudio, crede mihi,
trumphe. Item ep. 14. ad eundem: In-
tellexi è tuis, probari tibi studia nostra,
& quod ait ille, nostras te esse aliquid
putare nugas. Agnosco, vir illustris can-
dorem animi tui; qui tantus est, ut cum,
fatente invidia, mortaliū sis utrimo-
tat, videaris tamen in estimandis
scriptis alienis, meis certè, plus ex-
tint quam utrimo adhibere. Merito
igitur te à teneris annis unum colo, unum
veneror; merito etiam unum te nunc a-
mo, qui fores amicitiae tuae tam benignè a-
peruisti mihi; mihi inquam, qui pridem
in*

*in votis istud unum habebam, ut quâ ob-
servantiâ te tacitus prosequerer, ipse non
nescires. Perit enim procari, ajunt, si
latet. Faciunt huc tanquam similes,
Amoris testandi formulæ, quæ statim
sequuntur.*

AMORIS TESTANDI

FORMULÆ.

VEteres Latini suos dicebant ocu-
lissimos ; quo verbo utitur Plau-
tus. Alii suos ignes, suam animam,
suum delictum, suæ dimidium anime.
Cic.in ep. ad Atticum: *Amoris equi-
dem, cum à fraterno domesticoq; discessi,
tibi primas defero. Et alibi: Metel-
lus noster non homo, sed litus atq; aër, &
solitudo mera. Item: Cato ille noster,
qui mihi unus est pro centum millibus.
Minutius Felix: Tua contemplatio
quantum subtracta meis est oculis, tan-
tum pectore meo, ac penè intimis sensi-
bus implicata est. Item: Vir eximius*

& sanctus immensum sui desiderium
 nobis reliquit; utpote cum & ipse tanto
 nostri amore flagrauerit, ut & in ludi-
 cris & in seriis pari mecum voluntate
 concineret; eadem vellet & nollet. Cre-
 deres unam mentem in duobus fuisse di-
 uisam. Calpurnius Poëta.

Te sine, vae misero mihi, lilia nigra vi-
 dentur,

Nec sapiunt fontes, & acescunt vina:
 bibenti.

At si tu venies, & candida lilia
 fient,

Et sapient fontes, & dulcia vina bi-
 bentur.

In eodem ferè censu illud Casauboni:
 epist. 136. ad Pinaldum: Gratum mihi
 suprâ quàm verbis possum exprimere,
 quod nostri memoriam & amorem adeo
 constanter servas. Persuade verò tibi
 & penitus imbibe, neq; me inferiorem te
 esse in mutua benevolentia contentione.
 Item desiderium illud epist. 14. ad
 Scalig. Utinam, utinam fecisset DEUS
 O. M.

O. M. ut σόμα πρὸς σόμα te alloquit̃, &
 suavissimo atque exoptatissimo tuo con-
 spectu frui liceret! O illos μακαρίους τῆς θέ-
 ας, (beatos hoc aspectu) quibus tale con-
 cessum est spectaculum! Nobis non datū
 est θεόθεν (divinitus) esse tam felicibus.
 Quanquam fallor equidem; nam ego te,
 Vir Nobilissime, in oculis, in ore, in pecto-
 re habeo, habebog, ἀδιαλείπτως, ἐστὶ ἀν-
 γέναι ὀρώον (perpetuò usque dum genua
 moventur.) Et ad eundem epist. 177.
 Atque utinam, o iterum iterumque uti-
 nam, tecum aliquando vel paucissimas
 horas possem fabulari! Esset mihi id χάρ-
 μα πάντων χαρμάτων ἀντάξιον, (gaudi-
 um omnibus gaudiis anteponendum) Ad
 eund. epist. 223. Labbæi fratres τὸ ἐρρω-
 μένον τῆς σῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας (validum
 illud amoris tui erga nos) abundè testan-
 tur. Agis nimirum vir sapientissime, con-
 venienter morib9 tuis; tibi, inquam, con-
 stas, & quem semel ornandum suscepisti,
 commendatione tuâ & patrociniò non
 desinis honestare. Etep. 212. O merum
 mel! ô delicatissimas delicias! ubi sunt,
 qui voluptatibus omnibus docent absti-
 nere

sciendum? Equidem isti quid volupta-
 tem appellent, nescio; ego me a jo ex tua-
 rum epistolarum lectione incredibili
 quadam affici voluptate. Idem epist. 233
 Literis tuis si putas potuisse mihi accide-
 re aliquid jucundius, necesse est, te lateat,
 qui meus sit, & quantus adversus te
 amor, quæ gloriatio mea de tua erga
 me benevolentia. Parum, inquam,
 me nôsti, si non habes persuasissimum
 pluris esse apud me vel brevissimam
 epistolam tuam, quàm ulla cujuscun-
 que Principis diplomata. Idem ep. 174
 Nulla temporis pars est, quam tanta
 cum voluptate transigam, atque cum
 ad te scribo aut tuas lego. Quanquam
 tu profecto, cui uni acceptum fero, si
 quid in literis didici, & vigilantem & som-
 nianti ob oculos semper versaris. Quo-
 tidie magis magisque in tuis scriptis ver-
 santi nova subit admiratio tam alta,
 tam abstruse eruditionis. Idem epist.
 249. ad Vulcan. Utrumque affectum
 (honorem & amorem) largè pridem tibi
 exhibeo. Ita meretur singularis tua
 eruditio, & earum literarum notitia,
 quas

quas plurimi semper fecimus. Indi-
 gnus sit quem Musæ ament, qui Vulca-
 num Ἑλικωνιάδων Μουσάων τὰ παρδινὰ
 (Heliconiadarum Musarum delicias)
 non amet. Ego facio, & ex animo
 quidem: Idem ep. 279. Utinam aliquid
 tuâ causâ possem, scires, ex omnibus,
 qui summam eruditionem tuam, & in
 Rempubl. literariam merita maximi,
 pre eo ac debent, faciunt, neminem esse
 unum, cui ego in amore tui sim concessu-
 rus. Tu vicissim, ut nos ames, te oro,
 Et ad Fr. Lindenbrog. epist. 564. Scito,
 semper in amore mutuo paria me tecum
 facturum. Pars probitatis est, me iudice,
 in suscepto semel amore præbere se con-
 stantem. Quod ego faciam, σὺν Θεῷ
 εἰπεῖν, (DEUM testor) dum
 terras colam!



AD AMORIS TESTANDI,

Respondendi Formula.

CAfaub. epist. 284. ad Scalig. *A-*
moris verò tui vehementia πῶς, δὲ
κῆρ, ἡμᾶς δέδωκεν, (quantum, putas, mi-
hi tribuit?) Principibus placuisse viris,
inquit ille, non ultima laus est: Amari
verò à te, literarum unico Rege & Impe-
ratore summo, amore præsertim adeò ve-
hementi, quantum est? quo pertinet &
illa, quam supra jam dedimus ex epist.
136. & 223.

CALUMNIIS RESPON-
DENDI

FORMULÆ.

EVeteribus consule Sen. in Excer-
ptis, sive, ut alii vocant, de Reme-
diis fortuitarum; è recentioribus Lips.
lib. 11. Elect. c. 23. ibi: Si qua mihi nota
honestior est, ecce, qui ducere & abduce-
re eam velit, non unus Sponsus. Si juve-
nes hac tantum, ferremus; at senes & vi-
ri seri etiam in ludicra hac cymba. Mo-
destia mihi constat & constabit, quàm
diu

diu hac vita. Et mox : Cum minutis
 illis meis calumniatoribus nihil equidem
 altercor. Latrant me, taceo & jaceo ;
 & , ut ille ex Albania canis, vindico me
 ab istis solo contemptu. Diogenes olim
 Cynicus cum irrisui esset turbis, & in-
 gereret quispiam : Non vides, ut hi te
 rident ? Ego verò non rideor, in-
 quit ; magnanimam & pulchrâ voce,
 quam imiter : & laceffentes pungen-
 tesque istos non sentiri à me clamo, non
 cerni ; dignos eos non habeo, non dicam,
 quos remordeam, sed in quos restrin-
 gam semel istos dentes. Scio nec flam-
 mam ullam sine fumo solere surgere,
 nec sine calumnia famam. Idem
 lib. V. Epist. quæst. 17. Eamus ad
 Iudices ; pagina una lecta illum absol-
 vet, tibi periculum est à litera illa, quam
 lex Remmia sive Memmia minatur.
 Casaub. epist. 682. ad Grot. Clamori-
 bus ἀμύμων καὶ θορυβοποιῶν (illiterato-
 rum & turbulentorum) non magis me-
 veor, quam Scioppii perditissimi nebulo-
 nis ineptiis. Idem epist. 455. ad Caseliū :
 Ereman, & iliarumpantur, οἱ παπομα-
 νύτες

ὄντες (papali thyrso percussi) Thrasones
 & athei, ut ille Demoniacus Scorpis
 me vocat, stultè & false. Nam si Thraso
 essem, aliter scripta mea loquerentur; si
 atheus, planè Rome essem, quo non semel
 invitatum me fuisse amici nòrunt, & ha-
 beo testes Baronii Epistolas. Sed mihi à
 puero fuit persuasum, eam sedem esse
 τῆς μυστηρίᾳ τῆς ἀδικίας (mysterii ini-
 quitatis.) Itaq; bonis & suae salutis amē-
 sibus mihi posse aut debere esse commune
 cum illa ἐπταλόφῳ λοκιδῶν (septicolli
 carcinomatum) matre. Sed de homine
 ἐπαιῶ (impuro) nimium multa. Ego se-
 mel apud me constitui, convitiis ejus ca-
 nis nihil moveri: neq; illucescat illa dies,
 qua me in arenam videat descendere cum
 tam infami gladiatore. Nos aliter educati
 sumus, Dei beneficio in aliā spem literas
 docti ab optimo & sapientissimo Parente.
 Quòd si pergat homo amens in furore, &
 tandem mihi stomachum moveat; non
 ipsum quidem, (τῷτο μὴ γένοιτο) sed aliū
 majoris dignationis, ex eadem urbe, de-
 ligam mihi antagonistam, quicum
 componar. Et jam profectò pruriunt

manus, &c. Idem epist. 645. ad Joann. Casaub. filium de Jesuitis : Scribat, quicquid est turbonum; non magis movebor, quam si musca in me involeret. Deus Q. M. à me stat, veritas à me stat; & ego timebo? aut deerit mihi animus? Deus meliora! Tu verò maledictis impurissimi nebulonis ne movearis. Ut nulla sine crista nascitur galerita; sic nemo aliquam ex his studiis gloriam consecutus, quem non comitetur invidia. Et epist. 285. ad Scalig. Nequissimus morio nunc Iliada κακῶν, vel certè κακολογιῶν dicitur in nos meditari; & jam opus editur. Nobis certum est, furiosi Orbilii rationem habere nullam. Et ep. 444. ad eund. de Scioppio : Demiror, quib9 machinis sit probaturus suspensionem ἀθεότητος & in me competere. Mihi facilitum erit palàm facere ipsum, & πολὺ θεόν & ἀθεόν esse. Et ad Marc. Wellerum epist. 535. Neq; ita otio abundo, neq; ita prostituti sum pudoris, ut descendere in arenam cum feris istis sustineam. Sunt alia, quæ potius curem.

Et epist. 105. ad Tremuleum: Multorum
 iniqua iudicia experior pro libito quid-
 vis fingentium, opinantium, garrientium.
 Fateor, mi Tremulee, non est mihi cornea
 fibra; & ad hos sermones movetur mihi
 interdum vitrea bilis; modicè tamen & sic
 ut me statim colligam. Subiit enim ani-
 mum hac cogitatio, non primo aut soli
 hac evenire: Solatur etiam me conscien-
 tia antea acta vita. Idem epist. 401. ad
 Rittersh. de Jesuitis: Me quòd nomina-
 tim traducere tanti putârunt, non pluris
 equidem facio, quam olim Socrates asi-
 num λαντίζοντα (calcitrantem.) Et ep.
 549. ad Hœschelium: Fuerat animus
 tam absurde sententiae autorem tradu-
 cere; sed mutavi, & tenebris oblivionis
 dignam opinionem eis φῶς ἀγειν ἔχ' ὅτιον
 ἡγνῶσά μιν (in lucem producere nefas existi-
 mabam.) Denique epist. 801. Ego expe-
 cto ex ea cerberea familia, qui conatu in-
 genti adversus me insurgant, & nullum
 non criminis genus in me conjiciant. Esto!
 prædixit olim Spiritus sanctus, per ma-
 lam aequè ac per bonam famam perve-
 niri in cœlum. E Manuscriptis meis
 his

his frui, cum occasio se dederit :
Vidi literas agyrtæ plenas veneni & pesti-
lentiæ, planeq; dignas huius seculi face,
& effreni protervitate calumniandi,
cum incredibili tam arrogantia barba-
ra, quam impudentia canina conjun-
ctas; eoque præsertim auctore commen-
dabiles, qui earum se legum Doctorem
profitetur, in quas turpissimè committit.
Absit à me furor iste, ut tanto flagitio
me meosq; contaminatum eam, quamq;
apud florentissimos homines à multis
annis colligere studui gratiam, subito at-
que uno momento effundam! Cogitavi
tanquam ἀλιεύς πλνγείς (piscator ictus)
exemplo Diogenis, alterum ictum non
expectare: sed vineas pluteosq; ad eum
vicissim agere, qui totis castris me sex-
centis locis oppugnasset, atque ab ea
præcipuè parte movisset copias; unde ini-
tium mihi calamitatis atq; fortunæ exo-
riri posse putabat. Est enim profectò
ultima quedam adverse fortune sarcina,
infamia; quam ille gravissimum
plagii crimen consecuturam sperabat;
omniumq; prima, quod quidam (Boë-
thius)

zhins) dixit, infelices existimatio bona
 deserit. Quid quod non mihi tantum
 tam insignita injuria facta est, sed pro-
 motorum meorum jugulum per corpus
 meum nefarius obrectator petiit? quo-
 rum famam negligere, & dedecori meo
 succedaneos dare, non solum turpe, sed
 etiam impium videtur. Nôram præter-
 ea juris interpp. sententiam, quod non
 respondere objectis, vel animi sit indici-
 um elati, vel ignorantie tenebris involu-
 ti. Nihilominus non desunt ex amicis
 complurimi, qui contemnendam hanc
 injuriam omnino putant; quod licet at-
 teri à talibus sordidum sit, tamen & vin-
 cere eosdem ingloriosum putetur; præser-
 tim cum ab ea me labe vel conniventem
 vel tacentem, & in recti conscientia (qua
 me hercle nullum virtuti theatrum illu-
 strius est) acquiescentem, vel studio-
 rum meorum ratio, vel bonorum docto-
 rumq; viro-um, quibus notus sum, con-
 sentiens judicium suo quasi jure vindi-
 cet. Quod judicium ejus censent esse di-
 gnitatis, ut nihil apud bonos excogitari
 religiosius possit. Negant autem eos, qui

vulgò laudantur, vel meliores; vel deteriores, qui vituperantur, fieri; non secus, quam umbrâ crescente vel decrescente, corpus ipsum, cuius est umbra illa, neque augeri, neque minui conspiciamus: quodque fere compertum est, virus hoc calumniarum ac Iherisiticae maledicentiae, non iis, quos contra evomitur, sed auctoribus ipsis, foedissimas iniurere notas ignominiae & infamiae, quibus ad posteritatem, si qua fortè illorum memor futura est, commendentur, vel sponte suâ tandem, ceu viperarum inter se connexas caudas, dissolvi atq; evanescere. Theophrastum præterea ajunt, eruditissimum Philosophum, (cùm Leontium meretricula quædam nescio quid mendaciorum contra ipsum emisisset) illo facto ne commotum quidem: Philemou autem vetustus Poëta quantoperè ab hoc certamine maledictorum & ultionis specie abhorreret, elegantissimos ipsius versiculos testari, quos ita Latine reddidit Bersmannus:

*Haud auribus concentus est juven-
dior,*

*Quàm devorare criminantis iurgia.
Nam musitando si quis hac redar-
guat,*

*Ipsam refutant criminantem cri-
mina.*

*His ferè persuaderi mihi passus sum, quò
minus cum bestia illa congrederer, sed eò
maximè, quod imperitissimum adver-
sarium objectum mihi à fortuna videā,
Putean. prom. Epist. 25. ad Lips. Car-
punt, imò corripunt, non corrigunt, si
quid peccatum est; imò si quid non pec-
catum: ut scilicet suæ desidiæ medelam
alienis culpis faciant, & suo nomine ob-
scuri, alieno innotescant.*

FORMULÆ CON- SOLATORIÆ.

*Ad præcedentes de CALUMNIA
querelas.*

Manuscripta sic habet: *Fumus i-
ste ne te mordeat, qui acutum e-
vanescent in ventos abibit. Adeò nihil
ab*

ab omni parte beatum; virtusq; semper
 & ubiq; locorum suos hostes aut habet,
 aut invenit. Tu contra audentior ito!
 nec frangaris istis incurfibus petulcis &
 temerariis, (pene scripseram, temulen-
 ris,) sed virtute tua elude masculè &
 pedibus conculca vesaniam. Alia: Gra-
 vissimum scelus à sceleratissimo tibi ob-
 jectum, virtutis conscientia, quod facis,
 contemnes. Nihil συκοφαντικώτερον neq;
 mendaciloquius confingere potuit ille bi-
 pedum συκοφαντικώτατος. Artes illius
 homine Christiano indignæ jam ita pa-
 lam sunt & exosæ, ut nulli bono quic-
 quam exinde metuendum amplius sit.
 Imo videre tu illum aut μακρὰ κλαίειν
 (multum plorare) jubere potes; nos
 verò tibi gratulari, quòd laudes tuas
 improborum obtreccionibus in-
 clarescere videmus. Plura
 vide in CONSOLA-
 TORIIS.

COMMENDANDI FORMULÆ.

Possem harum afferre tam multas,

*Quàm multa in sylvis autumnæ frigore
primo*

Lapsa cadunt folia.

E veteribus haberem *Cic. lib. I. epist. 3.* ubi Lentulum commendat Trebonio, *lib. II. ep. 8.* ubi Milonem Curioni, & *14.* ubi M. Fabium Cælio *lib. VI. ep. 9.* ubi Aul. Cæcinam Furfano, *lib. XI. ep. 16. & 17.* ubi L. Lamiam D. Bruto; & *22.* ubi Ap. Claudium eidem, *lib. XII. ep. 27. & 29.* ubi Aufidium & Lamiam Cornificio, *lib. XIII.* pænè omnes, ad eò commendatitiis refertus est. Nec destitueret me *Plinius*, in quo commendatitiæ sunt, *epist. 14. & 16. lib. I. Ep. 13. lib. II. epist. 2. lib. III. epist. 4. & 15. lib. IV. epist. 8. lib. VI.* E recentioribus succurreret *Erasm.* *lib. II. epist. pag. 73. & lib. III. ep. p. 132. sub fin. Cas. epist. 54. 98, 103. 118. 125, 129, 178. 186.*

191. 203. 240. 273. 292. 295. 334. 348. 347.
 404. 463. 487. 524. 553. 562. 623. 642.
 695. 799. Marsilius Ficinus apud *Angelum Politianum* lib. VIII. epist. cujus
 initium : *Alamannus Donatus*. Ipse
Politianus lib. X. epist. *Conatus persapè*
sum, &c. & alibi.

Sed quidni tantorum virorum ver-
 ba in medium profero ? quoniam cer-
 ta mihi spes est, fore, ut & avarissimo
 & pauperrimo è solis MSS. meis satis-
 faciam. Sic igitur in iis vir quidam do-
 ctus : *Hic cum ad vos, me non dissua-*
dente, commigraret, rogavit, ut viro
docto sese commendarem. Ad te igitur
ivi, ad neminem alium. Tu, si bonas,
quod facis, literas amas; si Studiosorum,
quod cupis, progressus juvas; & hunc
meum ama & juva. Imò, quia facis
cupisq;, juvabis abundantissimè. A-
lius: Venit ad vos antiquissima Nobili-
tatis adolescens N. nisi fallor (hoc tamen
minimè auguror) ad omnia summa na-
tus. Profectò per aliquot annos civis no-
ster Academicus optimè se gessit, diligens,
industrius, modestus, pius. Flagrat amo-

re literarum tuarum, utpote intelligens
 ea, quæ passim negliguntur, & contra
 melius sentientium dehortationem vel
 pedibus conculcantur. Caterum cum in
 hoc negotio tu pro ea, qua polles dexte-
 ritate Nobilissimum juvenem valde ju-
 vare possis, indolemque iam sanctam ad
 penitiora ducere; non possum non tibi
 supplex fieri, & quem semper calidè a-
 mavi, favori tuo sistere. *Ætas mini-
 mè, sed calamitas senem me fecit; men-
 tem verò literis ac literarum Studiosis
 optimè cupientem nunquam abstulit.*
 Quapropter à te submissè peto, recipe
 nobilissimam hanc indolem, &c. Alius:
 Fiduciâ benevolentia in me tua plurimis
 experimentis mihi perspectissima, com-
 mendo tibi, qui has exhibet N. qui pa-
 trem habuit ex ordine Quindecimvi-
 rali, magna apud nos authoritatis. Ipse
 ingenti studiorum amore tenetur, quæ
 non potest, pro eo ac cupit, inter suos ac
 in his amicorum, temporis furum, in-
 terpellationibus tractare. Itaque secessum
 querit in vestra Academia celeberrima;
 præcipuèq; tibi, quem & publica fama
 voce

voce & meo praconio tantopere com-
 mendari toties audivit, innotescere cu-
 pit. Sine quaeso, ei patere summae doctri-
 nae tuae fontes, & quod quidem citra in-
 commodum tuum fiat, ope consilioq; stu-
 dia ejus juva & dirige, adeoque presta,
 ut sibi meam commendationem profuisse
 sentiat. Pluribus te rogarem, nisi de
 promptitudine tua in promovenda stu-
 diosa juventute mihi constaret optimè.
 Alius: Qui has tibi reddet praestantissi-
 mus & doctissimus vir juvenis N.N. ad
 functionem sibi destinatam reversurus,
 rogare me non destitit, ut uno atq; altero
 verbo ipsum tibi commendarem. Id quæ-
 spe, quoque consilio, proprio an alieno ab
 ipso factum sit, operose non inquirō. Il-
 lud fateor, parum abfuisse, quin quic-
 quid est officii, penitus illi denegarem.
 Cum enim talem eum esse per biennium
 cognoverim, qui ingenio florentissimo,
 multiplici doctrinâ ac virtute sua, ipse
 se omnibus commendare possit, (quod ge-
 nus commendationis verè yvicior omni-
 umq; efficacissimum est) quæ extra illud
 commendationes quærerentur, non potui

*ear non luforias exiftimare. Deinde
 quid opus illi meâ commendatione ad te
 crederem, à quo ipfe mihi, cùm primum
 huc veniret, literis perſcriptis diligen-
 tiſſimè & accuratiſſimè commendatus
 fuit? An fieri poteſt, ut non ametur ab
 eo, qui, ut ignoti illum amarent, ſtudia
 omnia certatim offerrent, tantâ ſollicitu-
 dine perfecit? Hæ cauſæ denegandi. Con-
 cedendi autem unica fuit, amor erga il-
 lum meus, qui etiam non neceſſaria pe-
 tenti tribuere coëgit: Is verò amor, ſi li-
 teris tuis provocatus, iisq; poſtea rebus,
 quas in eo ſitas eſſe dixi, virtute inquam
 & doctriâ educatus, ſi modetiâ & ob-
 ſervantiâ ipſius per biennium ſtudioſè
 cultus fuit; deniq; ſi tecum mihi com-
 munis eſt; age, Vir Ampliſſime, & effi-
 ce, ut in juvene hoc viro & juvando &
 orando certamen quoddam ſuſcepiffe vi-
 deamur, in quo vinci alterutrum turpe
 arbitremur. Quòd ſi alius vir bonus &
 utilis in ſocietatem noſtram recipi deſi-
 deret, liberum hoc illi promiſcuumq;
 eſto. Alius: Is, qui has tibi exhibet, ju-
 venis ſingulari pietate ac modetiâ jam
 ad*

ad inclutam Universitatem vestram
transiturus nullo negotio impetravit, ut
tibi se, Vir Cl. tribus verbis commenda-
darem; ut si qua in re consilio & autori-
tate tua, qua meritò magna polles, opus
habiturus sit, eidem deesse nolis. Ita nam-
que à multis annis, quibus commemoratus
apud nos est, se gessit, ut qui punctum
omne tulerunt, majorem pietatis, hone-
statis, & erga superiores observantiae
laudem vix consecuti fuerint. Quibus
rebus cum ipse, Deo benedicente, (sine
quo nihil possumus) tibi se satis superq;
commendaturus sit, ne benevolentiae tuae,
prius à me non tentata, diffidere videar.
hic salamum sisto; ubi hoc prius adjece-
ro, quicquid illi præstabitur, hoc eo me lo-
co habiturum, quasi mihi ipsi præstitum
fuisset. Planè Parens hujus juvenis non
committet, ut beneficii, consilii vel ope-
re filio impensa, vel te, vel alios un-
quam poenitere possit; qui ut est fautor
summus doctorum ac literatorum omni-
um; ita omnia, quæ ad referendam gra-
tiam necessaria sunt, vicissim animo suo
complexurus est, req; ipsâ dignum se
N 4 offi-

officio tanto ostender. Alius: Videor mi-
 hi reperisse, salvo iudicio tuo non indi-
 gnū, cui benefiat; praesertim cum ea affe-
 rat subsidia, ad conditionem ingenuo &
 liberali homine dignam, qua nemo, nisi
 admodum ambitiosus contemnere possit.
 Is est N.N. à biennio mihi notus, ingenio
 probo & honesto, pietatis & orthodoxae
 religionis amantissimus, Praeceptorum
 observans, in jure benè versatus, familiā
 honestissima, famā integra & re lautā.
 Si scirem tibi non displicere, captarem
 occasionem, qua omnium rerum ignarū
 ad te mitterem, quasi salutem ex me vel
 aliud quid, nunciaturum; idē tantum,
 ut faciem hominis videres: posset & di-
 cis causā (quō magis notares, eundem,
 non alium esse) chartas blancas, quas vo-
 cant, sive vacuas ad te perferre. Alius,
 qui supplicem Studiosi libellum com-
 mendat: Nescio, quonam fato fiat, ut,
 sive apud vos, sive hic sim, semper tamen
 Nobilitati tuae molestus esse cogar; ita
 quidem, ut vel amico me gratificari vo-
 lente non possit ejusmodi officium à labo-
 re & fatigatione ejusdem Nobilitatis tuae
 esse

esse se junctum. Recens est huius rei exemplum in causa præstantissimi juvenis N. N. quem tibi anno superiore coram commendavi, ut officio, quod tum vacabat, præficeretur. Quanquam autem, Deo sic dirigente, eum exitum sortitum non est, quem ille optabat; tamen Nobilitatis tuæ illustre studium in eodem ornando & juvando mirificè tum temporis enituit, cuius ego testis sum locupletissimus. Idem ergo, cum tali tantog, Patrono porro quoq, nihil desperandum præter, alterâ hac vice, licet alio fine, fores gratiæ & humanitatis vestræ per me pulsare constituit, sicut ex libello supplicis ipsius videre est. Neq, autem ipse, qui commendandum semel suscepi, ad eundem lapidem bis impingere videbor, (ut in proverbio est) qui sciam Nobilitatem tuam à Deo præpotente eo loco collocatam esse, in quo benè merendi occasio erga doctos & honestos viros (quorum opera Ecclesiæ & Scholæ carere nequeunt) nunquam eidem deesse potest: ut neq, quorum desideriis initio reflare venti videntur, animû propterea penitus desponde-

ant, & qui voti participes facti sunt, te
 tanquam Numen aliquod salutare ve-
 nerentur; utriq; verò renascentem sub-
 inde bonitatem tuam in cœlum tollant.
 Quod ut clarius dicam, videtur mihi
 Sparta ista tua & munus, quo fungeris,
 (quod omnes homines amplissimum &
 Reip. summè necessarium ducunt) agro-
 rum Siculorum imitari naturam, è qui-
 bus, Poeta testante,

*Æstiva quantum decerpunt luco
 capella,*

*Tantum fecundus gelida ros nocte
 reponit,*

qua ex copia, ut Nobilitas tua inopie a-
 mici mei, ex causis libello supplici ipsius
 insertis, gratiosè subvenire dignetur, et-
 iam atq; etiam rogo. Lipsius ad Ortel.
 Cent. 8. ad Belg. Ep. 12. Non multos
 tibi commendo aut ingero, nec meus mos
 est: sed hunc singulariè, Ger. Buyteve-
 chium, qui anno & sex mensibus apud
 me egit, tanta modestia & probitate, ut
 Suprà nihil fatear vidisse. Is ad suos
 nunc redit, videre & salutare te voluit:
 rogo, ut illi pateas, atq; etiam bibliotheca

tua. Pauca verba facio: si totidem cum illo, satis se ipse commendarit.

AD COMMENDATI- TIAS

Responsoria.

E Manuscriptis : Reddidit nobis tuas ille ipse, qui in iis commendatur. Et si verò prestantissimus juvenis suavi illa indole & præclara eruditione, moribusq; ab ipsa humanitate factis, domesticum secum testimonium circumferat, adeoque omnium animis sic influat, ut alieno teste indigere minimè videatur, sed virtute sua universis se probare possit, ob eamque nemini, qui Musas amat, non gratissimus sit, accessit tamen tua, Clarissime Vir, commendatio, velut auctarium, quæ nos invitat meritò ad constans studium politissimo juveni in omni officiorum genere cumulatissimè approbandum. Quem affectum nostrum, & calamo hoc tanquam interprete apud te testamur; ipse autem quandocunq; affulgebit occasio, re ipsa abundè experie-

tur. Adde Plin. lib. VI. epist. 9. & vide
plura in RESPONSORIIS AD PETI-
TIONES.

RESPONDENDI FOR- MULAM

*ad has ipsas precedentes Re-
sponsorias*

Habes apud *Erasm.* lib. III. epist. ad An-
ton. à Bergis pag. 132. *Quam multis
nominibus jam olim tue benignitati de-
beo, Patrone incomparabilis, tum hoc
etiam sub obstrictior, quòd Morum, a-
nimæ meæ partem panè chariorem, tam
amanter acceperis. Adeò in literis ad
me suis sibi plaudit, quòd tue Amplitu-
dini abs me commendatus sit. Quod ta-
men non ideò mihi minùs gratum est,
quòd in te novum non sit. Habebis u-
trumque, neq; male fidei, neque ingra-
tum, quamvis jam olim sic tuus sim,
ut obligatior quam sum, esse
non possim.*

In gratiam Benevoli Lectoris,
placuit hîc subungere epistolarum Cl.
Domini Authoris ad hoc argu-
mentum spectantium

bigam.

LECTORI BENEVOLO

S. & Obs. dico.

*Christophorus - Adamus Rupertus, in
Universitate Noricorum Altor-
finâ Historiarum Profes-
sor Publicus.*

Nihil tam sanctum, tam honestum
est, in quod homines mali non e-
vomant malignitatis & invidiæ virus.
Hinc fit, ut repulsam sæpe ferant Cato-
nes, & contrà in curulibus Vatinius &
Nonius Strumæ fedeant. Accedit com-
mune mortalitatis vitium, quo *summum*
nostrum igne alieno splendidior cre-
dimus; nullisq; minus fidimus, quàm
extra pomeria nostra natis. Ita quidem
res habet; quod peregrinum est, inex-
ploratum est; tamen communis illa
cognatio, de humanitate peregrinis et-
iam præstanda, cuius aurem vellicat.
Quid, quod *Reip. interest*, ne virtus

unde cumq̃ tandem fit, auxilii succo destituta, sub perpetua infelicitatis sue contemplatione marcescat. Ne verò circumveniri quisquam facile possit, introductus mos commendationibus instruendi eos, qui alibi terrarum virtutes suas proferre cogitant. Qualem quidem commendationem nunc me rogavit Præstantissimus ac Doctissimus Dn. N.N. eò quidem magis, quò per complures annos musæum propinquius habuit, id est, uno vel altero pariete divisum à meo. Credebat enim, efficacissimas rogandi causas habere, qui actionum & studiorum ipsius interiorum habeat notitiam. Ut verò ingenuè dicam, absq; superioribus rationibus fuisset, imò nisi tanta charitate illum complecterer, quæ etiam non necessaria petenti tribuere cogit, parùm abfuisset, quin, quicquid hoc est officii, penitus denegarem. Quum enim per tot annos talem eum esse cognoverim, qui multiplici doctrina, diligentia, indefessa, modestia, fide, candore, aliisque virtutibus verè Christianis, ipse se omni-

omnibus commendare possit; iusorium
 hoc omne putavi, quod extra commen-
 dationem illam propriam quæreretur.
 Et quid post tam sincerum totius Uni-
 versitatis nostræ testimonium, quod
 illi L. M. Q. pro commeatu dedit, de-
 siderare posset aliud, non videbam.
 Quicquid tamen sit, seu necessarium
 hoc esse credidit, quod ego superflu-
 um; seu nostri amoris, qui sanè haut
 tralatitius fuit, argumentum extare vo-
 luit; ad voluntatem illius, cuius conver-
 satione nunc ægerrimè careo, bonos
 & eruditos omnes veneror, quos ac-
 cessurus est, ut hunc nostrum affectu
 benigniori prosequi velint.

VIRTUTI FAVEAMUS: AMABIT
 NOS QUOQUE VIRTUS!

*Quod bonis benè fit, nunquam perit, ait
 Comicus. Et profectò si ab exiguita-
 te nostra nihil aliud proficisci potest,
 saltem ut tantam gratiam, benevolen-
 tiam & humanitatem grata memoria
 celebremus, inter præcipuas numeris
 nostri partes deputabimus. B. V.*

Epi-

*Epistola ejusdem Auctoris ad Viram
quendam Nobilissimum, partim
gratulatoria, partim respon-
soria ad commendato-
riam.*

Litteras à Nobilissima Dominatione
tua accepi, & responsum maturas-
sem altero die (quod ad officium boni
clientis id pertinere credam) nisi obse-
quendi voluntatem adversa quædam
fortuna suffulminasset. Non enim pos-
sum aliter eam appellare, quæ tot igno-
biles occupationes hucusq; mihi ad-
struxit, ut Patrono Op. Max. non quum
volo, sed quum possum, observantiam
ac devotionem meam tester. Quam-
obrem apud te veniam me obtentu-
rum confido, nec unam; sed, quòd
præter responsum debitum etiam gra-
tulandi officium in hoc usq; tempus
distulerim, geminam. Nimirum, post-
quam inclytæ Reip. tuæ consul factus
es, etiam me decebat excitare subitos
pietatis igneis, ne, qui velut sub cineri-
bus sepulti tamdiu latent, prorsus extin-
cti crederentur. Tamen, ut ad Curio-
nem

nem scribit Tullius, nec sera gratulatio reprehendi solet, præsertim si nulla negligentia prætermissa est; & tam prudentis viri iudicio animatus, non sine magna benevolentia reportandæ spe, quod meum est, nunc facio, Deumq; immortalem supplex veneror, ut novas istas Dignitates tum tibi, tum universæ familiæ, tum in hoc ferali rerum Germanicarum statu, velut inter sacrum & saxum metuenti patriæ, Felices, Fauſtas, Fortunatasq; esse velit! Quo voto meo, sicut nullum sincerius judicari potest (quod ab eo profectum sit, qui felicitati tuæ salutem suam alligatam sentit) ita omnem cunctationis culpam, vel hoc nomine facile absterget, & inter cætera quoq; æstima-bitur,

*Sint ea vasta licet, genibusq; adfixa
Deorum.*

Filium tuum quod attinet, utinam ita mihi facultas esset, sicut voluntas semper fuit! nã ego tam illustre iudicium, de studiis erga illum meis, in summa felicitatis parte collocarem. Nunc postquam

quam iis negotiorum tricis semel involutus sum, quæ & magnam temporis partem, & plerosq; in studiis labores, sanè non meo consilio cœptos, penitus intervertunt, nec aliorum expectationi, nec mihi satisfacio. Nihilominus operam dabo, ut, quem Nobilissima Dominatio Tua in contubernio meo esse voluit, consilio & auxilio meo juvem frequenter, & ad autores melioris commatis deducam. *Sacra res est, scio, tantorum nominum progenies, & eò sollicitùs habenda, quò magis in Universitatibus sua cuique impudentia Sphynx est.* Meretur verò ille Tuus, ut rectè ducatur, vel illo religioso animo, quo, ut video, magnorum Virorum scripta prosequitur; vel singulari modestia, quæ potissimum Nobilitatem illius arguit.

* * *

CONSOLANDI FORMULÆ.

Consolationem super obitu amici ita petit *Plinius* l. ep. 12. *Adhibe solatia mihi: non hæc; senex erat, infirmus erat, (hæc enim novi) sed nova aliqua, sed magna, quæ audierim nunquam, legerim nunquam. Nam quæ audiui, quæ legi; sponte occurrunt, sed tanto dolore superantur.*

Breviores sunt istæ *Ciceroniane*, quibus consolationem præconio ejus, quem consolatur, ceu condimento aliquo, gratiorem ac suaviorem reddere solet, lib. l. ep. 7. *Magnitudinem animi tui, quam ego semper sum admiratus, semperq; amavi, ne unquam inflectas fortune injuria. Et lib. V l. ep. 11. Est tue sapientie magnitudinisq; animi, quid amiseris, oblivisci, quid recuperaveris, cogitare. Et lib. l. ep. 6. Presta te eum, qui mihi à teneris (ut Græci dicunt) unguiculis es cognitus. Illustrabit, mihi crede, tuam Aplitudinem fortune injuria. Tota consolatoria est illa*

Illa proluxa *Servii Sulpitii ad Cic. l. IV. ep. 5.* qua argumentis undiq; collectis
 nititur ad tollendum dolorem super o-
 bitu Tulliae; & *Cic. lib. V. ep. 16.* qua
 Titum consolatur moerentem filii obi-
 tum; & *Lucei, eod. lib. ep. 14.* ad Ci-
 ceronem. Apud *Plin. lib. VIII. ep. 14.*
 reperio consolationem ad Hispullam,
 quam *de abortu* fratris filiae consolatur;
 & *lib. eod. ep. 16.* argumenta, quibus se-
 ipsum. *Daniel Heinsius not. in Odas*
Horatii pag. 20. notat, hanc formulam
 veteribus fuisse è *Sen. I. de ira*, quòd
 in luctu dici solet efficacissimè: UTRUM
 ALIQUANDO DESINES, AN NUN-
 QUAM, AN SEMPER HÆC COGITA-
 TIO DURABIT? Ut præteream longis-
 simas illas *consolationes ad Helviam,*
Polybium, Marciam, ejusdem *Seneca.*
 Sed efficaciora lego apud Christianos
 Scriptores; ac inter vetustiores ma-
 gnificatio par illud consolationum è *Na-*
zianzeno & Erasmo, quas in *Digesta*
Pietatis retulit Vir Amplissimus, *Do-*
minus Georgius Richterius, pag. 800. &
807. Et recentioribus *Casaubonus* his

utitur. Epist. 131. consolatur Bongar-
 sium, qui Sponsam amiserat: Ex lite-
 ris amicorum intellexi nuper, Nobilissi-
 mam Sponsam tuam ante nuptias obis-
 se, reg, ex ejus obitu, pro eo ac par erat,
 summum dolorem percepisse. Non mi-
 rer, tanto & tam inopinatu casu tangi
 te, ac propè dejici. Homo non sit, quem
 non moveat & afficiat tristis adeò res,
 & mors ita intempestiva. Me certè pu-
 pugit hic nuncius, & ad ejus primam
 auditionem vix lachrymas tenere fui
 potis. Pridem enim est, cum Stoicorum
 ἀπαθεία renuntiavimus, ac suas eam
 res habere jussimus. Nobis placet με-
 τριοπάθεια, displicet ἀπάθεια, quam vix
 putamus in hominem natum posse ca-
 dere, καὶ μὲν γὰρ ἔσμεν ἄνθρωποι, &
 velimus, nolimus, dum hominem fun-
 gimur, humanos animos geramus, ne-
 cesse est. Quæ non eò à me dicuntur, ut
 luctum hunc tuum accendam & au-
 geam; verùm eo fine potius, ut animum
 meum atq, amicitiam tibi probem. Est
 enim vere amicitia, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν
 καὶ λυπεῖσθαι, (visdem & letari & do-
 lere.

lere. Videtur alludere ad dictum. *Aristotelis II. Eth. 3.*) Sed vin' tu Bongarsi
 te respicere? Neq, enim longa dies tibi
 expectanda est, quæ dolorem hunc mi-
 nuat, & te officii tui admoneat. Quò
 enim literæ nobis, si tempore necessario
 nihil nobis profunt? Fac igitur, Vir do-
 ctissime, veniat tibi in mentem eorum,
 quæ adversus aegritudinem disputata, in
 scriptis veterum sapientum pridem le-
 gisti. Intelliges ex facili, quàm nihil sit,
 cur τὴν μαχαρίαν illam lugeas; ut in-
 terea de præsentī Gallie nostræ statu ni-
 hil dicam: quàm vides, & pro singulari
 prudentia tua agnoscis, certò scio, ita
 affectam, ut pro conclamata habenda
 videatur, nisi aliquis Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς
 quod vix sperandum, brevi adfuerit.
 Qui igitur tantum Imperium ruere, ac
 lento igne consumi ac perire vides, unius
 mulieris interitum miraberis, aut feres
 ita graviter, ut παρακλινθῆναι nolis? Tu
 verò non facies: sed DEO potius te
 tuamq, regenda tuendaq, committes atq,
 permittes. Et ep. 371. ad Scalig. Per-
 culisti me nuncio molestissimo tot adver-
 sorum

forum, quæ te brevi tempore oppresserunt; atq; ego supplex Deum veneror, velit ἐνδυναμῆν σε ut hæc omnia & similia his inevitabilia τῆς ταλαιπώρης istius vitæ stipendia eo animo feras, ut qui ceteras virtutes tuas stupent, fortitudinem etiam & ἐν δεινοῖς καρτερίαν jure mirentur. Vellem, si per fatorum legem licuisset, quod evenit in fortissimo tuo cognato, ne evenisset; utq; ille vivus valensq; ea gloriâ frueretur, quam, inusitata fortitudinis exemplis editis, & toto vitæ suæ curriculo, jure optimo erat consecutus. Nunc cum aliter summo & clementissimo Parenti visum est, faciendum tibi censeo, ut Regem Prophetam Davidem illum ὑπέρμεγαν imiteris, cum præsertim in ea tempora devenerimus, eaq; jam parari videamus, ut fors illorum prædicanda videatur, qui maturè impendentibus malis eximuntur. Similes reperies epist. 268. 316. 348. 372. 382. 476. 524. 536. 542. 566. 804. Adde Erasm. tum alibi, tum lib. I. epist. pag. 83. & lib. III. p. 124. In MSS. meis reperio. Vir Clarissime, τὸ πρῶτον; τὸ δ' ἔπειτα
 τὸ θ'

τί δ' ὑστάτιον καταλέξω; (*Quid pri-
 mum? quid secundum? quid ultimum
 dicam?*) Ita me perculerunt ea, quae do-
 mum tuam nuper funestatam fuisse nun-
 ciant hisce Idibus Febr. Vellem sanè, quae
 velles, sed τὸ φέρον ἡμᾶς φέρει: φέρετε
 ἔν, καὶ φέρεσθαι. Εἰ ταύτη τῷ Θεῷ φί-
 λον, ταύτη ἔστω. πράττωμεν ταύτη,
 ἐπειδὴ ταύτη ὁ Θεὸς ὑφηγεῖται. (*Susti-
 nens nos sustinet. Sustinete igitur, &
 sustinemini. Si hoc modo Deo placet, sic
 hoc modo Faciamus hoc modo, postquam
 Deus hoc modo praecepit*) ut ait Socrates
 apud Platonem in Critone. Hoc enim erit
 τῷ Θεῷ ἑπεσθαι, (*Deum sequi*) in quo
 sapientiam constituere sapientum primi.
 Eam in te non requirimus, sed reperimus
 & admiramur. Luge, ἀλλὰ μὴ ἀγενναίως
 (*sed non molliter*) Vivit filia tua, supe-
 rato hoc vitae somnio, veram & ad quam
 nata fuerat, vitalem vitam. In alia:
 Cum hesterno demum die, nuncius acer-
 bissimus, de obitu Nobilissimi & sapien-
 tissimi Parentis tui, sparsus per oppidum
 fuisset, gratitudinis meae esse putavi,
 quanto dolore ex morte incomparabilis

Viri

Viri & Patroni mei, affectus essem, ad te
 perscribere; quam & infiniti alii homi-
 nes, nullo fortè beneficio privatim ab
 ipso affecti, & publica tantum jactura
 permoti, impatientissimè ferre se osten-
 dunt. Et sanè quid in hoc Viro vestra
 Civitas, quid vicini Principes, quid
 Germania universa (cujus ille bonorum
 omnium judicio pars magna fuit) ami-
 serit, consiliis summi & experientissimi
 Senatoris alienissimo tempore destituta,
 tacitus intra me sentio potius, quam
 scribere valeo: sed scribent & deprædi-
 cabunt alii in Germania & Gallia Viri
 eloquentes, quamdiu memoria aliqua
 Germanici nominis futura est. Quo-
 modo autem ille de me meritus sit, quoq;
 animo semper me fuerit complexus, tu,
 Vir Nobilissime, testis esse potes, quem
 ego ob id jure Patrem & Autorem felici-
 tatis meæ apud amicos & familiares
 semper appellare solitus sum. Caterum
 cum easdem ob causas exsequiali quoq;
 officio interesse privata pietate consti-
 tuissem, mutare consilium deflexionum
 violentiâ coactus sum. Quod autem &
 Q facere

facere debui & potui, literas has doloris
 & luctus mei testes ad Nobilitatem tuam
 mitto, Deum O. M. orans, ut quando
 tam excellenti bono (virtute, inquam,
 Parentis tui) indignas terras hoc velut
 præjudicio prænunciavit, te saltem bono
 Reip. natum, & artibus paternis à puero
 ad omnem laudem eruditum, patria cum-
 primis, aliis deinde nominis tui studiosis,
 & inter eos mihi, quam diutissime inco-
 lumem servare dignetur. Cujus vel media
 in pœna admirabilis hæc benignitas cer-
 nitur, quod is non ante Patrem adimere
 nobis voluit, quam hic te magnitudini suæ
 supparem letus conspexisset. Euph. part.
 5. sat. Prævisum exitum fortiter tolerate,
 ne constantiam defuncti impatientiâ ve-
 stra maculetis. Relinquire præficus com-
 mendatitios fletus, cum sciatis, verum do-
 lorē lachrymis indicere ne cadant; & ege-
 sta muliebriter suspiria detrahere de Ge-
 nerosissimi Ducis laudibus. Vocant ad se
 Dii, quos amant, subtrahuntq; eos homi-
 nibus, ut & nomen eorum ab oblivione
 vindicent, & permittant eos à cælo in-
 quirere in laudes suas, & patientiam no-
 stram.

AD

AD CONSOLATORIAS

Respondendi Formula.

CAfaub. epist. 333. ad Scaligerum:
*Per mihi gratum, quod etiam ea res
 ad tuum dolorem pertinet; amorem enim
 tuum ex eo μάλλον ἐτι καὶ μάλλον agno-
 sco. Et ep. 532. ad eundem: Initio hujus
 anni, cum repentino quasi fulmine ere-
 pta mihi esset filia charissima, & utriq;
 Parentum non vulgarem in modum di-
 lecta, quantum ex ea re dolorem ipse ca-
 peris, testes habeo literas hasce tuas,
 quibus luctum meum consolando mo-
 nendoq; iuvisti levatum. Non malè ope-
 ram posuisti, ὅτι γέρον: lectione enim
 gravissimæ epistolæ tuæ sensi me non me-
 diocriter levatum. Itaq; pro hoc pietatis
 & sinceræ amicitiae officio, quas tibi gra-
 tias agam, non invenio.*

In MSS. meis ita Vir Nobilissi-
 mus: Literas tuas, nuper ad me datas,
 quibus de filii quondam mei, nunc verò
 Dei Opt. Max. pio & felici obitu mihi
 condoles, grato animo accepi, utpote hu-
 manitatis & consolationis plenissimas;

pro quibus tibi, non quas debeo, sed quas possum, gratias ago. Et quidem inficias ire non possum, quin iste tam inopinatus nati mei ex hac vita discessus, animum meum, utpote paternis affectibus minime carentem, graviter percu!erit, ne dicam, penitus sauciarit: non quod ipsum ad meliorem vitam transiisse, atq; mortalitatem cum immortalitate commutasse nesciam; sed quod verè pio & obsequenti filio, quem senectutis meae scipionem fore sperabam, sim orbatus. Veruntamen cum præsentem temporum statum & conditionem considero, & qualis ille futurus adhuc sit, mecum examino, in divina voluntate totus acquiesco.

CONSOLANDI FORMULÆ

Ad eum qui calumniam passus est.

ERasmus lib. III. pag. 137. Reperient aliquando similes labra lactucas; continget malo nodo malus cuneus, & dum fragili querunt illidere dentes, illident solido. Calaub. ep. 420. ad Scalig.

At tu istos terra filios, irâ tua parum dignos, aspernare, Virorum Maxime, & quod fecisti hactenus, arcana literarum, tibi uni nota pande mortalibus. Et ad eund. ep. 439. Te verò δὲ γέροντα, si hæc moverent, equidem mirarer. Quid? potuisti in hoc fastigio virtutum & eruditionis constitutus, aliud sibi de scelestissimis hominibus polliceri? qui bellum atrox cum Deo palam gerunt: qui reges ἀνεπαχύντως καὶ ἀναδ' ὄντες (impudenter & inverecunde) in ordinem cogunt, & quoties lubet, occidunt, id tibi parcent? mihi crede, in eorum potestate si esses, dentes eorum σαρκοφάγους (carnivoros) non effugeres. Nunc quia Dei benignitas in tuto te collocavit, omnia expectare ab illis debes, quæ ab hostibus veritatis possunt proficisci crudelissimis. Oro te, Sapientissime Scaliger, moveri his contumeliis noli, non deerunt, qui tua, & Semonis illius tui, Parentis causâ, in arenam cum id genus monstris velint descendere. Tuâ hic nullæ sunt partes; nisi ut, quod fecisti hactenus, pergas constanter de hominum genere

benè mereri. Item epist. 496. ad eund. Quod tibi obtrectant, tibi inclementer dicunt, tibi probra ingerunt, quibus sunt ipsi dignissimi; non est is contemptus, à quo insignis virtus semper est tuta, sed livor, & alienorum processuum aversatio, ex suorum desperatione nata. Ut Solvi eadem alia indurat, alia liquefacit; & unde salutem boni petunt, mali perniciem sibi accersunt: sic præstans virtus, velut ex alto inter mortales refulgens, in aliorum animis admirationem & amorem incredibilem (ut agebat Plato) solet excitare; alios odio honesti inflammatos, in furorem agit; & cum oculos deflectere à laudatissimis quibusq; viris non queant, miseri poena incubant suæ, dum tædet sui pigetq;. Verissimè enim Satyricus Philosophus dicebat, nullum esse dirius tormentum, quàm si qui Virtutem videant, intabescantq; relictæ.

In MSS. meis, præter suprà jam allatas occurrit ista: Apud me supervacua res est, quàm agis; respondisti enim dudum malevolis, & depugnasti hanc pugnam, non

non sine splendida oratione. Audi ve-
 rò Theodosium Imperatorem, in sago mi-
 litari philosophantem, de maledictis &
 omni lingua lubrico. l. 1. C. Theodos.
 Si quis maledixerit Imperatori: Si ex
 levitate processerit, contemnendum est;
 si ex insania miseratione dignum; si ab
 injuria remittendum. Et alioqui, si a-
 gnoscas talia, tractesque, aurescunt;
 spreta exolefcunt. Casaub. ep. 494. ad
 Scaligerum: Vidisti, quæ prodierunt
 adversus te? equidem digna non puto,
 quæ te vel levissimè commoveant; nam
 canes illi Antvverpienses, Moguntini,
 & Romanus Apostata, quid aliud fa-
 ciunt, quàm quod unum possunt &
 nōrunt? latrant, canes sunt, & qui-
 dem Stygii, veritatem mendaciis obrue-
 re conantur, ἡοὶ γὰρ εἰσι τῆ πατρὸς τῆ
 ψεύδους, (filii enim sunt patris men-
 dacii) Nobilitatem tuam obscurare ni-
 tuntur? non aliud expectes à terræ fi-
 liis, quorum nomina nihil è tenebris
 vindicat, nisi virtutis, honestatis, &
 omnis decoris Vatinianum odium. Me
 certè quod vituperent, qui te non amant,

pluris ego facio, quàm ludis Olympicis coronatum fuisse, contra quemvis τῶν ἀλῆπτων ἀθλητῶν (exercitissimorum athletarum.)

CONSOLANDI FORMULÆ

*Ad eum, qui de temporibus con-
queritur.*

CAsaub. epist. 740. ad Pithœum :
Spera & confide, adfuturum tuis
inceptis Deum immortalē. Verum
quidem est, in difficilia tempora adole-
scentiam tuam incidisse; quando neq;
literis neq; virtuti sua semper sunt præ-
mia parata. Sed tu illud potius cogita,
virtutem & doctrinam à generosis ho-
minibus propter spem præmii non solere
expeti; verum propter ipsas, quia sine
τῶν ἐν ἀνθρώποις τὰ κάλλιστα. τὸ δὲ κα-
λὸν αὐτὸ καὶ αὐτὸ καλεῖ (in rebus mor-
taliū pulcherrima. Pulchrum autem
propter seipsum allicit) quod tu non ne-
scis. Ecquod verò tam beatum unquam
seculum fuit, quo defuerit bonis, quod
dele-

dolerent, & in quo facerent sua constantia periculum? Nunquam ita bene cum humano genere actum, ut instituta, quae vulgus hominum probaret, sapientibus probarentur. Hoc neque legimus in ulla Republ. aliquando factum, neque sperare debemus aliquando futurum. Hodie vero in hoc communi mundi senio ire pessum omnia, mirari admodum non debemus; sed quantum in nobis est, publicam salutem, & bene sentiendo & vivendo bene, ire adjutum debemus.

CONSOLANDI FORMULÆ

Ad eum, cujus ratio habita non est in distributione officiorum.

CAsaubonus ep. 618. ad Thuanum:
Etsi magno repente affectus sum dolore, qui meus in te amor est & observantia, cum intellexi, non eam esse habitam dignitatis tue rationem, quam tua in Rempubl. summa merita postulabant haberi, & omnes cupiebant ac spe-

rabant ; mox tamen ubi ex illa indi-
 gnatione colligere me cœpi , & præsenti-
 tem rerum in patria statum apud me
 reputare institui ; rationibus (ut mihi
 quidem videbatur) non levibus sum ad-
 ductus , ut tecum actum non malè pu-
 tarem , & dictum verius usurparem :
 ταυτόματον ἡμῶν πολλάκις κάλλον βε-
 λένεταί (fortunæ nostræ temeritas sæ-
 pius pulchrius consulit.) Fateor du-
 rum esse ea spe excidere , quæ non ex in-
 ani arrogantia , sed ex merito concepta
 primum fuerit , deinde ab iis toties fir-
 mata , quorum in potestate erat effice-
 re , ne verba viro gravi data videri
 possent : at non clam te est , rerum hu-
 manarum eam esse conditionem , ut ea
 sæpius eveniant , quæ nemo futura aut
 fieri debere putaverat , quam quæ ὁ ὀρ-
 θὸς λόγος suadebat eventura , &c. Et
 epist. 620. ad eundem : Quòd digni-
 tatis tuæ ratio non est habita , & ἀθεοί
 (non sine numine) factum putamus ,
 & magno tuo bono. Nam si tu illo
 dignus eras loco , & eras profectò di-
 gnissimus ; haud tamen scio , an ferreum
 hoc

hoc seculum satis esset dignum, quod te
videret ad clavum illum Reipubl. se-
dentem. Denique epist. 705. ad Er-
penium: Doleo, non esse tibi aditum ad
illam professionem, cui sustinenda solus
par es τῶν νῦν ὄντων (ex iis, qui nunc
vivunt.) Noli animum despondere. Scit
DEUS immortalis, quid tibi condu-
cat, in illum rejice omnes curas tuas.
Interim conare, si potes, de literis benè
mereri.

CONSOLANDI

FORMULÆ

Ad Egrotum.

CAfaub. epist. 517. ad Scaligerum:
Accepi Heinſii nostri literas, quæ
majore ne dolore me perculerint, an vir-
tutis tuæ admiratione adfecerint, non-
dum equidem constitui. Illam sanè par-
tem, quæ de languore tuo erat, Nobilissi-
me virorum, siccis oculis, & sine ingenti
animi cruciatu non legi. Neq; verò meo
privatim periculo magis moveor, quàm
universæ Reipubl. literariæ, quam tu,

*magne Senex, solus prope mortalium,
 tot jam annos dignitate ornas, & divi-
 ni ingenii tui luce illustras. Cogito dies
 noctesq; quantum in uno capite literæ
 omnes meliores periculi adeant. Sed
 Deus meliora. Neque verò adhuc ad
 ultimum periculi esse ventum, Heinsii
 epistola narrabat. Oro venerorq; sup-
 plex Dominum Jesum, ut Reipubl. li-
 terariæ misereatur, tuique usuram diu-
 turniorem, bonis & veræ doctrinæ stu-
 diosis, velit concedere. Nemo hic est,
 qui literas amet, quin pro tua salu-
 te Superos mecum fatiget. Omnes in-
 terim tuum illud animi robur, & piam
 in morbo constantiam, quam ex literis
 Heinsianis cognovimus, miramur; eoque
 nomine DEO Opt. Max. gratias agi-
 mus, & tibi gratulamur. Hoc est,
 verè piū esse, id velle, quod magnus
 Imperator jusserit: non trahi, sed du-
 ci: & quod pauci facimus, hominem
 se natum, tempore necessario, meminisse.
 Nimirum hoc est, ἀξίως τῶν τοπο-
 θεβιωμένων τὴν πρεῖσιν φέρειν (vita
 dignè anteaactæ punctum vel momentum
 fer-*

ferre.) Enimvero non poterat Scaliger
 Scaliger non esse. Quam semper hactenus
 supremo Numine fueris carus,
 quum sciant omnes mortales, ipse non
 potes ignorare. Confide, Senex Vene-
 rande, proprium & perpetuum hunc
 Superum erga te favorem futurum:
 ἀμέλνται γὰρ τῷ Θεῷ χάρισματα;
 (non enim in dantis DEI manibus
 haerent beneficia; ut è Seneca vertam)
 Bonum certamen certasti, fidem serva-
 sti; restat nunc illa ἀμάραντος corona,
 in cuius spem iulisti tam multa. Ite-
 rum iterumq; τὸν σωτῆρα τῷ κόσμῳ ob-
 testor, ut tibi adsit, dolores tuos, sua-
 vissimâ crucis sua recordatione, leniat,
 pristinam tibi valetudinem restituat.
 Te faciat ex animo velle, quod
 ipse voluerit.



CONVIVALES

FORMULÆ.

Quæ quamvis ad epistolas non pertineant, tamen, cum inter familiarem sermonem & epistolam vix ullam aiant differentiam; propter istam cognationem superfluous iste labor vitio nobis verti non potest. Excerpimus autem plerasque è *Lips. lib. III. Antiq. lect. & libb. II. Saturn. Serm.* Sic igitur primùm amicos suos excipit: *Vos estis? O sperati mihi optatissime salvere! Unde autem & quo per hanc anni hyemem? nec enim iter temerarium est, credo. Item: Ut ego vos reduces conspicio lubens? sed sat in' salva? cum quidem vos salvos amplector. Respondent: Iunxit nos in via bonus aliquis Deus, tua unius causâ venientes. Mihi certè bonus, inquit Lipsius, & jam vivo valeoq, cum vos teneo. Item: Forsan adsumus importuni. Lipsius: Non potuit ipsa Opportunitas tam opportunè. Exceptos hac formulâ sedere jubet: Sedete, agite, mihi hospites!*

Vetus

Vetus verbum nōstis: Romanus sedendo vincit. Trepidantibus de loco: Etiam inter vos hæ delicie? amicitia aut pares omnes accipit aut facit. Sede tu Doufa, sede tu Pighi, vos reliqui! Post multos sermones sic ad cœnam invitat idem: Vos amici, ajo, cœnabitis apud me unà cum isthoc hodiè. Renuentibus illis: Nonne adventitia cœna vobis hodiè debita? jure communi peregrinantium impetrabo hoc certè; si minus, vel ἐν χειρὸς νόμῳ (ut Græci dicunt) manuariâ lege. Qui nihil recusat, sic loquitur: Nihil necesse est, ut me multum roges. Etiam musca sum, ut antiqui loquebantur, invocatus advenio. Qui cum conditione promittit, hunc in modum: Negotium est, nam recens de via ad Valerium & Carrionem, communes amicos, committere non debeo, quin visam. Respondet Lipsius: Malè narras; & jam intelligo, quam vim habeat illud tuum, aliorum amicum usu te esse, mancipio meum; nam penes alios quidem usus & fructus est; mihi quid præter nexum superest? Reditum promitti

alte

alter istis: Semihoram hanc tibi decre-
 ptam usurâ solida noctis pensabo. Nam
 in hodie mihi parochus eris, ligna & sa-
 lem præbebis. Abiturienti cum manum
 injiceret Lipsius, cum subrisu exci-
 pitur: Hæc quidem vis est. Caesar vi-
 deor, ita jugulum mihi petit iste Bru-
 tus. Alibi: Ne scinde penulam: præ-
 sentes & annuentes invitationi omnes
 sic porro accessit Lipsius: Eamus ad
 cœnam, non illam Pontificiam aut Sa-
 tiarem, aut adittalem, sed qualem (a)
 lex Fannia jussit, aut Licinia centena-
 ria. Nam nostræ hæc cœna dubia (b)
 non erit; & vereor, ne nihil nisi terræ
 natum habeat. Terrestris vocat Plau-
 tus; cœnas sine sanguine Horatius.
 Dein conversus ad famulum: Age tu
 vasum cum aqua! Tardiùs apparente
 famulo: Adesdum, inquit, testudo,
 non homo; & qui ignaviozem possis fa-
 cere ipsam ignaviam. Similiter alius
 ad ministrum, qui tardior in admini-
 strando potu: Scelus pueri! cassus ocu-
 lis manibusq; tu? monitum hoc à me
 oportuit? Cum leviculæ contentionis
 quid

quid esset de loco rursus Lipsius: *Eja!*
delicias facitis. Tuus hic est Deini; per-
leges hospitii te migrare nolo: Regi &
patri cœna parendum est. Post multas
eruditas fabulas in prima mensa habi-
tas. Lipsius iterum: Na, ego exhibi-
tor elegans, qui convivias meos sermoni-
bus pascio. Heus puer, secundam nobis
cœnam! Illatâ gallinâ rusticanâ cum
pullis, olivis, rapulis, capparis, conver-
sus Lipsius ad hospites: Ad hunc sane
apparatum nec structore, nec Chirono-
monte (c) opus erit; Indicē multo mi-
nus. Nam solitum Athenæus tradit,
domino convivii, simul ac decubisset,
schedam dari, quæ descripta ordine ob-
sonia omnia haberet, ut jam tum scire
posset, quid postremum coquus missurus
esset. Hac molestia quidem nos carebi-
mus. Et ad Carrionem: Visne frater,
de istâ parente trium liberorum? & si-
mul abruptâ gallinæ alâ, eâq; Carrioni
antepositâ. Mirum, inquit, ni hac
avis ex familia Curionum fuerit, aut
certè ex gente Licinia, (d) cujus co-
groemen manifestè præbet. Nolo tamen
frustrâ

frustrà vos esse, hæc tam malè habita gal-
lina cœnæ nostræ caput est. Ita quidem
in *Antiquis*. Sed in *Saturnalibus* illato
secundo missu, sic affatur hospites: *Ex-
paravi ad illud Comicum; non ampli-
ter, sed munditer convivium. Tempus
non tulit; nec inter eos ganeones ego,
quibus est modulus vitæ culina, ut ait
Varro. Itaq; sumite, quæso, contenti
istis. Item: Mi hospites, pauca præ-
stinavi. Nam per hos dies, ut scitis, pro-
miscuæ cœnæ non solum cande- sed et-
iam vacue-faciunt annonam macelli.*
Respondet hospes: *Epula sanè lauta,
& quæ (ut Plauti jocus) cinerem non
queritant.* (e) Item Pighius: *Sibi ha-
beant sua regna Reges, sibi divitias di-
vites; nobis dum sic sit. Et quæ cœna præ-
ista, quam suavissima doctissimaq; fa-
bulæ condiunt?* Cui rursus Lipsius:
*Vellem paulò magis: nec tu, Pighi, ser-
monis esses tam parcus; Parcus ego, in-
quit Pighius, cui linguarium me hercle
dandum fuit; ita insolitè hac omni cœnâ
sum loquax. Scis enim ingenium meum;
quàmq; illud Homericum in me conve-*
niri,

nīat, ἀλλ' ὃ ἡ χάρις ἀμφιπεριτέταται
ἐπέεσσιν, (sed non illius cingebat gratia
labra) Excipit Lipsius: *Tace, nam tu*
quidem λέγειν ἀρις Θ, *ἀδυνατώτατ* Θ
λαλεῖν, (bonus loqui, sed fabulari ne-
scius) ut invertam illud Enpolidis. Ci-
 bum seriū illatum ita nescio quis ex-
 cusat apud alium: Ignoscere, hospites,
 debetis, non mihi, qui mature providi;
 sed villice, quæ coagulatione tardior,
 inter tragemata denique summittit ci-
 bum, quem esse promulsidem (f) de-
 cuit. Spero tamen, saporis recenti bo-
 nitate moram compensatum iri. Si er-
 gò placet, cochlearibus, tanquam tra-
 gulis, hunc lacum expiscemur. Erat e-
 nim in paropside fictili lac crassum, la-
 boriosâ tudiculâ diu multumq; in coa-
 gula præparatum. Hic infero, posse
 ad excitandos hospites facere & illud
Plauti in Trin. a. 2. s. 4. v. 77. Vere-
cundari neminem apud mensam de-
cer. Cibum, & quidem pinguem ca-
 pum, sic commendat Doussa: *Viden*
quis fructus cælibis vitæ? Sin inter
 convivias, quod sæpe notari solet,
 iterum

iterum oriatur silentium , promptam
 formulam ex eodem Lipsio habes :
*Et quid cœna hæc Pythagorea erit in-
 ter mutos ? Et mox : Si benè nobis ci-
 bo non est , at vino erit ; & si Cerealìa
 non possumus , Liberalia celebrabimus.
 Heus puer , vinum , acceptoq; cyatho.
 Hunc , inquit , Deinio & Fortune ejus
 Reduci. Sic quidem in Antiquis ; at
 in Saturnalibus : Da mihi puer ecillam
 è crystallo ; illam capaciorem dico. Ad-
 miratus hospes , hui ! tam grandem ?
 inquit : Non id è more tuo , non è sani-
 tate. Respondet Lipsius : Non Ce-
 reri , sed Saturno hoc sacrum fit. No-
 TA hic , non ubique convenire hoc re-
 sponsum ; quòd enim tum Saturnalia
 celebrarent , appositè hoc à Lipsio di-
 ctum est. Tamen in eo fortè tole-
 rari potest , cum innuere volumus ,
 nos hospites nostros hodiè saturos red-
 dituros. Verecundiùs bibentes pos-
 sumus dicere ἀγαθὸς ἀμυνισάς ; Quod
 enim docet Heins. Not. in Horat. con-
 fecto epulo vinum exquisitissimum
 promebant ; quam potionem ἀγαθὸς
 ἀμυνισάς*

δαίμων (g) vocabant. Eo nomine intelligebant Deum, quem quisq; præ cæteris colebat. Quia verò id ultimum poculum leviter & summo tenuis ore libabant, Græculi, festivissima inter vinana natio, eos, qui verecundè biberent, ἀγαθοδαίμονις dicebant. Porro exhibito poculo Lipsi. ad Deinium: Accipe, amicissimum caput, & fac memineras elegantes illos versiculos Varro- nis:

*Vino nihil jucundius quicquam
cluet.*

Hoc continet coagulum convivæ:

Hoc hilaritatis dulce seminarium:

*Hoc ægritudinem ad medendam in-
venerunt.*

Accepit Deinius; & cùm eduxisset, Te imitabor, Lipsi, inquit. Ite curæ ad severos. Si vinum purum putum non est, si lymphatum, potest dici: Sperabam, Vinalia me hodiè agitata- turum, & agito Fontinalia. Item: Meus œnopola videtur Atheniensis esse. Nam Athenienses eo nomine malè audiebant, quòd vinum diluerent, man-

mangonizarent, & falsâ mensurâ venderent. Alexis Comicus in Asoto facete, qui id facerent, excusat; negans sui compendii illos habere rationem; sed sanitatis eumentium, ut ne possint mero potato morbi causam contrahere, ut docet Casaubonus ad Theophrast. Characteres pag. 244. Sitiens hospes sic eleganter exponet desiderium suum: *Apud Orientis populos es tu. Nam receptum iis, nemo ut vinum infunderet aut biberet quisquam inter cibum.* Nec minùs post objurgationem famuli eleganter respondebit alter: *Ne nescias, nova, imò veteris Italiae placitus mihi mos: Sitis? posce. Ita hic vivitur.* Tertium missum (quem secundas menses vocant alii) cùm desideraret Lipsius, his verbis imperavit famulo: *Tolle ocynus has mensas, & bellaria nobis infer. Quæ bellaria? inquit Victor: non opus,*

- - - *ἱράγμα δὲ*

ἡ σωφρονίης τοῖς φιληκούοις λόγῳ

- - - *bellarium est*

Sermo

Sermo bonus prudensq; cupidis discere.

Pighianus hic quidem sermo ante omnia tragemata & mella nobis. His allatis, rursus erudita confabulatio; & paulò post cœnæ dominus: Vos bellaria hæc tangite, ne apposita frustra. Vin' tu, Pighi, de hoc cannarum melle? Sacchar appellant Arabes. Et mox: Tempus videtur, ut Plantum audiamus, qui jubet

--- manu candidâ cantharum dulciferum

Propinare suavissimâ amicitia, neque esse alium alii

Odio, nec molestis sermonibus, nec morologis uti.

Et acceptâ à puero patera, hunc, inquit, florem Liberi amicissimo Deinio & propitiis Musis. (h) Benè vivas! respondet Deinius. Inter hæc ingreditur alius, qui gratulatione & salute exceptus à cæteris, non item à Lipsio; qui adductâ fronte. Homo infide, inquit, quid de te merui, ut diem tam festum absentia tua redderes nobis infestum?

*Num? hoc herè pollicitus. Respondet
alter : Nescio quod purgamentum ho-
diè egrediens calcavi : ita notabiliter to-
to die infelix, & non mei juris. Adve-
nit & alius, quanquam non antea invi-
tatus, & ignarus convivii; quem Lipsius
confidere jubet, & , O malefactum,
inquit, quòd fortuna hujusce diei non
paulò maturius te adduxerit. Tum
ille: An me parafisi personam sumere
vultis, & invocatum adesse in convi-
vio? Hoc tamen, inquit Lipsius, oppor-
tunè, quòd reliquiarum aliquid superest.
Tum rediens ad pocula Lipsius, &
cum cæteris conversus ad Deinium:
Hi cyathi tibi bibendi sunt! Quæis
Deinius: Quæ hæc conspiratio est? an
id agitis, ut vino me deponatis. Quid
tum? inquit Lipsius; nempe tibi madi-
do à me corona & lampas erit. Surgens
inter hæc Doufa, domuitionem, inquit,
paremus. Cui Lipsius: Heu! ποῖον σε
ἐπεφύγετ' ἐκ τοῦ στόματος (quæ vox
clauso tibi fugit ab ore?) Vix adfedi-
mus etiam, & faris de discessu. Surgens
& alius: Videsne, Lipsi, ut hic Hesperus*

nos moneat de discessu. Cui Lipsius: Quid Hesperus? ejusmodi Endymiones Luna deducet. Sedete modo. Interveniens rursus alius: Hercules, multa nox est, Lipsi, & tempus abeundi. Et huic inclementi vultu Lipsius: Non ego homo trioboli sum, si id feram. Per hanc dexteram oro, mitte, ait alter. Non, inquit Lipsius, si per hanc sororem levam quoque. Et jamné mittam ad prætorem, ut te ne-ctam? Sed surgebat & quartus. Itaque Lipsius planè commotus: hæc quidem conspiratio est, inquit; adsedete saltem, dum hæc patera circumfertur. Sederunt, cum Lipsius acceptâ paterâ Victorem intuitus; hæc ita spumantem, inquit, Latio & Latia. Ebibitâ & Victori traditâ; vivamus, inquit, moriendum est. (i) Ne gravare, unius cyathi res est. Et cum ultimus accepisset, hunc supremum cyathum, inquit, libemus Dionysio & Somno. Et assurgens post haustum, exemplum præbuit cæteris. Cum nihilominus Doufam lacinia teneret

Lipſius, *Tempus*, inquit ille, *admonere*
 & *somnus*. Non etiam mittis? Poly-
 pus mihi vidēre, ita quicquid tetigeris,
 tenes. Mittam, inquit Lipſius, in
 hanc legem; ut proximo Solis iterum a-
 pud me ſitis. Imò apud me, ait Lernu-
 tius. Sit enim hæc per dies feſtos, qua-
 dam, ut antiqui dicebant, *mutitatio*.
 (k) Ita facta diſceſſio, & acclamatum
 à Deinio illud vetus:

-- *Ventum gaudio, Ecaſtor, ad te:*
Ita hodiè hic accepti fuimus ſuavibus
modis!

(a) hoc eſt, *frugalem*. Nam *Licina* &
Fannia lex de conviviiſ fuit, ne am-
 plius in eo ſumtum fieret, quàm
 centeni viceniq; æris; apud *Gellium*.

(b) *dubia cœna*, eſt variis ferculis in-
 ſtructa, apud *Terent.* ubi *dubites*,
 quid ſumas potiffimùm.

(c) Erant apud veteres *carpiores*, qui
 cibum ſcindentes carpentesq; præ-
 miniſtrabant. iidem & *ſciſſores*. Pe-
 tronius: *Proceſſit ſtatim ſciſſor, & ad*
ſymphoniam ita geſticulatus lacerava-
it obſonium, ut putares Darium hy-
dranto

di anle cantante pugnare, qui locus
fatis indicat, cur eosdem *Cheirono-*
montas Juven. dixerit sat. V. v. 121.

-- *cheironomonta volanti*
cultello;

nisi malumus ita vocatos, quòd fer-
cula, puerorum manibus allata, com-
modè disponerent, & collocarent
velut sub signis.

(d) Jocatur in cognomine *Liciniorum*
quod erat *Crassus*. Vult minùs esse
crassam.

(e) id est, ut quidam volunt, non quæ-
runt aridum & capularem senem,
sed viros vivos & ætate integra,
sive, ut alii, fuerunt elegantes sine
ambitione. Vide *Taubm. in Plauti*
Milit. Act. IV. sc. 2. v. 10.

(f) ita vocabant ante-cœnam veteres.
Vide *Lotich. in Petron. p. 171.*

(g) Vide *Diodor. Sicul. lib. IV. p. 212.*
Aristoph. in Pace p. 443. v. ult. & in
Equit. p. 196. ubi Scholiast.

(h) Ita Romanos inter bibendum re-
spondisse aut propinâsse, docet *Lips.*
à Xiphil.

(i) Ita in conviviiis etiam loquebantur Romani, ut docent *Inscriptiones. Seneca controuv. 7. Ammian. lib. XVI. quanquam eo loco mutilus.*

(k) ein Kränzlein. Utitur eâ voce *Gellius.*

D E D I C A N D I F O R M U L Æ.

QUeîs non immorabor. Quot libri unquam scripti sunt, tot & dedicationum habent formulas. Afferam tamen nonnullas similes è scriptis non dedicatoriis, ne hunc titulum planè neglexisse videar. Sic igitur *Casaub. epist. 38. ad Thuanum: Suetonium ecce mitto tibi, Vir maxime, debitum non illi tantum singulari benevolentia, quâ tu me pro humanitate tua prosequeris, sed & beneficio illi, quo me nuper affecisti maximo. Etsi autem improbè fecero, nedum imprudenter, si fore sperem, ut in tantis tuis occupationibus quicquam temporis lectioni eorum impendas, quæ ad illum scriptorem obser-*
vata

vata nobis ; quia tamen divinum ingenium tuum harum quoque rerum cupidum esse scio, non sum veritus, hoc exemplar ad te mittere, & oculis tuis hoc quicquid est operæ nostræ subicere. Voleui nempe devoti animi mei & κατωσιωμένῃ virtutibus tuis pignus hoc tibi offerre. Nam alioqui mearum affaniarum non ita me aut amor tenet aut latet pretium, ut illas tuo conspectu dignas judicem. Ut olim Lucilius à Persio sua præmata, ita ego quæ scribo à Scaligero, à Fabris, à Pithæis legi reformido : τί γὰρ ἐμοὶ καὶ μακροῖς αὐλοῖς. (Othonis vox est apud Plut. qui graviter prolapsus identidem eam obmurmuravit. Sive ut Dio narrat l. LXIV. τί γὰρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς. Cur me oportebat longis tibiis canere? Dicitur autem de iis, qui ea faciunt, quæ sibi sunt inutilia.) Novi oris mei motum atque ingenii; frustra aliquid dignum vestris auribus tentavero, his præsertim locis, ubi præsidia ad eam rem necessaria deficiunt nos universa. Quare superest nihil, nisi ut vetus verbum usurpemus, eoque nos solemur:

ἀπὲρ τοῖς μικροῖς μικρὰ δίδωσι Θεοὶ.

Perpetuò parvis parva dedere Dii.

Et epist. 809. ad Saracenum: Accipe à me munus tenue, & , quod ajunt, levidense: sed quod volumus esse pignus aliquod animi grati adversum te, & acceptorum à te beneficiorum memoris. Tibi enim, secundum Deum, salus mea à me accepta fertur. Sic igitur leviculum hoc δῶρον accipies, ut sis persuasus, eternum tibi omnes nos fore devinctos. Et epist. 15. ad Doufam filium: Accipe à me tenue munus & levidense; verum amoris in te maximi testimonium fidelissimum. Non faciam tecum paria, fateor, neq; ἀντάξιον δῶρον (contraponendum donum) iis rependam, quibus me affecisti. Sed nōsti vetus verbum: εἰ πλεον εἶχον, πλεον ἐδίδων (si plus haberem, plus darem.) Et ep. 559. ad Gruterum: Oro, ut exemplar εὐφροσύνης (benevolā mente) accipias, quod tibi mitto; neq; illo tetrico vultu, qui summam doctrinam, qualis in te est, solet comitari. Si voluntati par facultas responderet, veniā doctorem opus non haberem. Nunc quo-

quoties venit in mentem incommodorum, quæ mea studia quotidie experiuntur, adeo longè absum ἀπὸ τῆς οἰήσεως (à persuasione) ut penè pigeat aliquid scripsisse. Tua equitas, apud iniquiores iudices, mihi patrocinabitur. Et epist. 19. ad Scaligerum: Mitto ad te opellam musteam, Apologiam Apulei dico quam hisce diebus recensui, ac paulò meliorem feci. Eum librum non dubitavi, Vir maxime, tibi προσφωρῆν (inscribere) & de tui nominis splendore lucem illi fœnerari. Audenter nimis, fateor; nam quid hîc dignum, quod te à divinis tuis studiis vel tantillum avocet? sed fecit me audacem fiducia tua illius immense benevolentia, quâ se videor abusus, quæso ignosce, & deprecanti veniam concede. **NOTA** hîc, non est hæc ipsa Epistola προσφωρητιαν, quam editioni Apologiæ præmisit Casaubonus; sed alia, primum cum cæteris epistolis edita: quod monere volui, ne offenderes. Deniq; epist. 563. ad Scip. Gentil. Mitto tibi Polybium, μνημόσυνον Φιλίας.

(monumentum amicitiae.) Non commendabo munus, nisi ab affectu mittentis; quem si spectas, ne, verendum mihi non erit, ne parvum tibi videatur, quod à voluntate maxima profiscitur. Isocrates è Græcis huc facere potest illis verbis: ἀπέσταλκά σοι τὸν δὲ τῶν λόγων δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ἡμῶς φιλίας, σιμείον δὲ τῆς πρὸς Ἱππώνικον συνηθείας. Id est: *Hanc orationem tibi misi, quæ & amicitiae nostræ pignus esset, & meæ cum Hipponico familiaritatis signum.* Puterius Promuls. ep. 14. ad Henr. Farnesium: *Librum hunc, velut tesseram, amicitiae nostræ, habe: cui si non ubiq; boni saporis vigor, & nidoris gratia; alicubi tamen erit. Nec tu, si per partes, singula fercula non probas, universa & junctim posita spernes, cum Plinio cogitans: In ratione conviviarum quamvis à plerisq; cibis singuli temperemus, totam tamen cœnam laudare solemus; nec ea, quæ stomachus noster recusat, adimunt gratiam illis, à quibus capitur.* In MSS. meis reperio epistolam Viri Cl.

Non

Non equidem dubito, quin multis in publica commoda peccare videar, qui umbratici exercitii oblatione morari tua tempora audeam, quæ gravissimis de universa Republ. Christiana cogitationibus impendi à te nemo planè ignorare potest: pluribus verò planè præter decorum facere judicer, qui ad eum Principem scribam, quo nemo meliori iure illud Alexandri M. *μὴ δὲ ἐν ἀναβαλλόμενῳ* usurpaverit. Quibus tamen si iudicii mei infirmitas reclamare non sinit, quam sublimitatis tuæ splendor procul à se quasi spernit & submovet, eosdem tamen non fatis idoneè cauturos mihi intelligo, ne ipse quoque in mora declarandæ humillimæ subjectionis meæ erga Celsitudinem tuam fuisse aliquando arguar. Et si quidem ipsa quandoq; dies homines non agrestes debiti & officii admonere putatur; quid mirum, si & mihi decurrere festinans adolescentia aurem pervellit, ut quantum Patri, & Principi deberem, seriò tandem cogitarem, &c. Et cum in his

rebus nihil magis quam simplicitas commendetur, inde est, quod neque testificandæ reverentiæ diem opportuniorē expectavi; nec rationem ejus explicandæ commodiorē, Celsitudini verò tuæ honorificentiorē, curiosius indagavi, sed occasionem commendandi me Celsitudini tuæ in studiis meis quæsi & inveni. Quod consilium meum si non omninò Celsitudini tuæ improbabitur, est profectò, quòd amplissimam me studiorum meorum mercedem reportasse, ex judicio isto tuo, existinem. Vale, ara & præsidium legum, communemq; patriam sempiternis invictæ virtutis & gloriæ monumentis, sicut facis, illustrare, & de universa Republ. Christiana porrò quoq; quàm optimè mereri perge. *NOTA de hac Epistola, pro inedita me non vendere; sed quoniam nec editam affirmare possum, huc apponere visum est: Hoc scias, Auctorem tam elegantis Epistolæ esse virum longè celeberrimum.*

DEHORTANDI FORMULÆ.

Theophrastus ita loquitur: φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τὰς ἐχέας (*magis quam vipers fugere debemus.*) Tanquam αἰδᾶο πύλας, *cœu inferni portas,* Homerus. Casaub. ep. 645. ad filium: *Moneo te, abstineas à societate id genus hominum.* Novi illum, de quo loquor, intus & in cute; acta, verba, ingenium, produnt in causa religionis profanum: neq; hoc te potest fugere. O fuge tales, abhorre, odi ac detestare. Sæpe hoc te præsens monui, nunc absens moneo, quia ea est data occasio. Erasmi ad Glareanum lib. III. p. 133. Unum illud admonebis hominem, abstineat à talibus facetiis, alioqui sentiet, me non esse edentulum, & fortasse serio pœnitebit. Idem ad Fabr. p. 142. Christum mihi parum propitium habeam, nisi non solum hanc necessitatem, verum etiã hanc victoriam, quam omnes uno ore mihi tribuunt, odi. *Quam ob rem, mi Faber,*

per omnia, quæ tibi sacra sunt, rogo, sit,
 hic impii certaminis finis: παλινδρο-
 μεῖν ἀμείνων, ἢ κακῶς δρᾶμεῖν, (retrò
 currisse præstat, quàm malè currisse.)
*Quòd si omninò placet, cum Erasmo
 conflare, ab iis verbis temperato, quæ
 dissimulari non possunt.*

DEPLORANDI DE- FUNCTUM FOR- MULÆ.

L Ips. lib. I. E. Q. 17. *Quid ais? Jo-
 annes Goropius Becanus vixit? Do-
 lui, me hercle, & literarum causâ & ma-
 gis patriæ; quàm in hac præcipiti ruinæ
 rerum spoliari optimis quibusq; civibus,
 quid aliud quam Cœlestium iram arbi-
 tremur? nam ipsius vicem cur lugea-
 mus? aut quid miserius illo, qui mise-
 rum eum dicet, tot miseriis ereptum?*
**Casaub. ep. 135. ad Thuanum de P. Pi-
 thæo: Quòd si nulla mihi cum optimo
 illo virorum amicitie jura fuissent, si me
 insignis hac jactura, quam Respubl. lite-
 raria facit, nihil tangeret, si Scythæ de-
 nig**

niq³ aliquis essem aut Barbarus; tamen
 illa tua litera in lachrymas me adduce-
 rent. Ea erant impressa ubique doloris
 tui ἐνδιαθέτω (profundi) & πανὲ (sic
 enim ais) ἀφέρτω καὶ ἀτλήτω (intole-
 randi) vestigia. Cum tu igitur hac
 gravitate Vir, hoc rerum usu, tu, in-
 quam, ille vera & sancta constantia do-
 ctor tantus, ita animum dejicias, &
 ferenda huic aegritudini imparem te fa-
 tearis; quid nos censes fecisse, quibus nec
 cornea fibra est, nec ad manum ea prae-
 sidia luctui imminuendo, quae pridem ti-
 bi sunt parata? Adde, quod major no-
 bis & justior causa dolendi, quam tibi.
 Scribis tu quidem, Vir Clarissime, quò
 familiarius tantum virum nosse, eò
 nunc ereptum impatientius gemere. Sed
 mihi longè aliter usu venit. Nam quia
 videre illum, sic praesertim mei aman-
 tem non contigit; accendit ea cogitatio
 mœrorem meum mirum quantum. Eò
 quidem magis, quò propius, scis ipse, à
 spe fruendi tam optato voto abesse mere-
 bar. Atq³ utinam, O utinam, res ali-
 ter cecidisset, neque ab instituto ad vos

continere desistere superiore anno essem co-
 actus. Dolerem nunc levius, & imagine
 Semonis illius luctum meum solarer; quæ
 tamen nihilominus oculis meis dies no-
 ctesq; obversatur, non ex oculorum qui-
 dem intuitu suscepta, sed lectione scri-
 ptorum ejus concepta pridem in animo
 meo, & aliè adeò impressa, ut ἐξίτηλον
 (exolescentem) ipsam nulla unquam
 dies sit redditura, ne dum deletura. Id.
 ep. 113. ad Bongarsium: Mors sæva,
 crudelis, & (absit verbo impietas) ἀκαί-
 ρος (intempestiva) nuper maximum vi-
 rum P. Pithœum, nimis, ab nimis citò,
 nobis eripuit. O tristem & lugubrem
 casum! qui solus propemodum literarum
 dignitatem hodiè justinebat in Galliis,
 eripitur is nobis! Et ep. 126. ad Gil-
 lotum de eodem: Abiit igitur, abiit in
 communem locum tantus vir, τεμνὸν ἰλ-
 lud ἑπείσμα (sanctum fulcrum) non
 Ἀθηνῶν, sed totius Reipubl. literaria?
 extincta est illa sæculi nostri lux? perit
 illud Galliae nostrae decus prope unicum?
 O tristem, & fortean fatalem Musis no-
 stris casum! non ubi hodiè P. Pithœi
 sunt?

sunt? Post amissum magnum Cujacium ille fuit, cum aliis oppido paucis, qui dignitatem literarum in hoc regno tueretur. Eo extincto, ne brevi concidat Respublica literaria, metus est. Nam ceteri viri magni, si qui sunt adhuc superstites, (sunt autem nonnulli, atq; eorum unus tu, doctissime Gilloce, es & haberiis) sibi docti, communem literarum utilitatem, quod o maximus semper fecit assidue, procurare, alius curis occupati, non possunt. Agnoscamus igitur omnium aliarum rerum, ita literarum quoque, fatalem esse circumulum, qui florere diutius ipsas loco in uno haud sinat. Et epist. 607. ad Wittenium: Felicitate excidimus, amisso Mæcenate nostro Henrico IV. Magno, DEUS bone! Principe, & incomparabili; de cujus admirabili præstantia quicquid dixero, minus erit. Itaque meminisse jam illius, immamini nuper parricidio interempti, neque debeo neque possum, sine lachrymis. Illa verè atra dies res meas ita afflixit & per-

perculit, ut jam omnia consilia mihi
sint incerta, ipsa quin etiam vita exosa.
Nam quid boni in eo regno sperare jam
licet, ubi optimi duo Reges religionis
obtentu parricidarum sicis sunt con-
fossi? Utinam mali malè pereant, &
qui fuerunt parricidii illius conscii, &
quicunque illi sint, quorum doctrina
instar equi Trojani est, unde tot jam
Tartarei parricide manârunt. Deniq;
ep. 146. ad Scaligerum: Janum Dou-
sam juniorem abiisse, ex tuis literis pri-
mùm didici; atq; utinam quidvis aliud
nunciâsses mihi potius, quàm istud. O ca-
sum gravem! O funus verè acerbum!
nempe ita est, quod tu olim μαρτυρόμενος
(divinans seu vaticinatus) scripsisti, ver-
gunt doctæ artes ad interitum, estq; o-
mnis jam in Europa eruditio vera &
recta conclamata. Parùm erat, quòd
Mars ubiq; pridem furens Musarum
cultum & amorem ex animis ferè omni-
um sustulit; parùm erat, quòd vera do-
ctrina loco ἡ ἐπιστήμη & σοφιστική συν τῇ
χρηματιστικῇ (rixandi & sophisticandi
do-

doctrina cum pecuniæ acquirendæ modis) regnum hodiè obtinet. Hoc supererat, ut si qui restarent γνήσιοι Μεσάνθεράποντες & ὑποφῆται, (genuini Musarum cultores & interpretes) ii maturè raperentur, & stationem desererent. Fleui ergò, & fleo adhuc tanta spei juvenem, cui equidem ex universa juventute literis operata parem novi neminem. Adde ep. 586. quæ etiam præfixa est opusculis quibusdam Jos. Scalig. posthumis, & epist. 344. 473. 520. 523. 545. 594. 698. 716. In MSS. meis reperiuntur istæ: *Quantopere nuncio de morte Amplissimi Viri fuerim consternatus, ipse de te conjecturam facere poteris. Neque te latet, quid morte Illustrum Virorum, & bene de Republ. meritorum (inter quos semper mihi ὁ μακρείτης) portendi Rebuspubl. credam. Unde factum est, ut insanabile planè vulnus influctum Reipubl. existimem. Nunc verò, cùm repugnare voluntati divinæ nefas sit, quæ talis fuit, ut rerum humanarum omnium prudentissimus Vir in aliud πολιτεύμα se dignius transferretur;*

vetur; nulla alia partes nostrae esse videntur, quam consolandi eos, qui morte quidem defuncto felici, sed sibi immaturâ & præproperâ, in luctum maximum conjecti sint. Item: Cum hesternò die domum reversus essem, nuncium doloris plenissimum accepi, de obitu fratris tui, præstantissimi Viri, amici mei incomparabilis, fraternoq; affectu meritisimo suo semper à me dilecti. Quo quidem nuncio ita fui consternatus, ut alterius parentis mortem iterum nunciari, luctumq; ex ea renovari mihi crederem, nullo tamen modo sustinerem ad te accedere, cui præ lachrymis testari dolorem meum non poteram. Qui enim per annos tam multos, tamq; sincerè, non (ut nunc fit) verbis, sed re ipsa & facto amicitiam mecum coluisset, ut nullus alius (verissima & tibi comperta loquor;) mirum videri nemini debet, si alienissimo tempore eodem spoliatus, anima mea dimidio me privatum, non verbis magis querar, quam intimis animi penetralibus sentiam & excrucier. Quod autem officium tibi præsens prestare nequi-

vi, id nunc per literas hasce luctus mei indices visum est prestare, ut intelligas, non qualem amicum amiserim (id enim ante tibi notum) sed habere te socios luctus & doloris, cuius dolor in funere isto precipuus est. Lugebitur & ille quidem ab omnibus, quibus viri pietas, probitas, fides, integritas & iudicium de rebus egregium nota erant. Lugebitur à me & tota cognatione mea, qua secuta nostrum de viro isto prestantissimo iudicium, vel solâ admiratione virtutis & doctrinae, vel etiam officiis ipsius provocata vivum amavit, nunc amissum suspirat, mortemq; deplorat. Ego verò, quod unicum mihi tot tantorumq; officiorum auctoramentum defuncti relictum video, & his literis, & apud omnes profiteor, & deinceps profitebor, me inter omnes eos, quos à puero fidos mihi rebar & amicos, post parentes meos, magis amicum, magisq; promptum ad amicos expertum esse neminem; pro quo si & sanguinem profudissem & vitam, nihil præter meritum ipsius prestitisse aestimatores amicitia nostræ iudicent. Plinius

epist.

epist. 22. Nihil erat illo gravius, sanctius, doctius; ut mihi non unus homo, sed literæ ipsæ omnesque bonæ artes in uno homine summum periculum adire videantur.

FORMULÆ DEPLO- RANDI TEMPORIS STATUM.

CAsaub. ep. 71. ad Drusium: *Tempora ipsa vides, in quæ incidimus, quàm parùm Musis nostris amica; in nostra utiq; Gallia, quæ bonis pacis τῆς κροτέρας καὶ Μουσῶν προσφιλεστάτης, (juvenum nutricis & Musis amicissimæ) frui nescit, sævire in sese ab misera, & viscera sua lacerare more ferarum ab eo ipso anno, quo nasci mihi contigit, non cessat. Beatos illos viros doctos, qui patrum ætate vixere. Illis in patria, in pace, in otio, ἐν πάσῃ ῥασώνῃ, (in omni quiete) philosophari licuit, & literis ἐγγηγάσκειν (in senescere.) Nobis hætenus omnia ἐκ τῆς ἐναντίας συμβέβηκε, (contraria evenerunt.)*

MSS.

MSS. meæ sudant has lachrymas : *De*
publicis apud nos quid scribam ; ἔρρει τὰ
 καλὰ : γυμνὰ τὰ κακὰ : ὁ πλεῖς ἐν τῇ
 νυκτὶ : Χριστὸς καθεύδει, τί χρὴ παθεῖν,
 (pēssum eunt bona in conspectu sunt
 mala : navigatio nocturna est : Christus
 dormit, quid oportet pati?) *De priva-*
tis : Τὰ τῷ σώματι πονηρῶς ἔχει : γῆ-
 ρας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς : φρονίτδων ἐπι-
 πλοκαί : τὰ τῶν φίλων ἀπιστία, τί χρὴ
 παθεῖν ; μία μοι τῶν κακῶν ἡ λύσις θά-
 νατος. (Corpus malè habet : senectus
 super caput : curæ implexæ ; infidi a-
 mici , quid oportet pati ? Unus mihi
 malorum finis mors.) *Achilles Tatius*
hæc postrema lib. VII. p. 131. sic effert :
 ὁ θάνατος τῶν ἀντυχόντων ἐστὶ φάρ-
 μακον, (mors infeliciū medicina est.)
Item alibi : Votum, quod annis superiori-
bis consuetudinis fuit, nunc necessitatis
esse incipit : sicut omnes rerum, quæ ge-
runtur, non nimium ignaros atq; impe-
ritos , vel à Republ. remotos , sine ulla
difficultate intelligere puto. Quod enim
adversæ Religionis homines per tot an-
nos frustra optârunt, ac ne vix sperare
quidem

quidem ausi sunt, discordiam quidem & dissidium apertum inter Evangelicos, hoc jam manibus eos tenere quis non videt? Proverbium Hispanicum vulgò jactatur: Divide & impera. Quo nullum, quoad verba brevius, quoad rem verius, Imperiisq; ac regnis omnibus exitiosius excogitatum credo. Tuta enim & sicura semper vincendi ratio per discordiam hostium fuit. Nec desunt flabra & classica ab iis, qui turbida in aqua piscationem ajunt copiosiore esse; qui, cum vel quod amittant in Germania non habent; ad spem rerum novarum & prædæ insuetae erecti sunt; vel odio aliorum, etiam propriorum bonorum jactum, quasi in communi naufragio facere non dubitant. Pereant, ajunt, amici, dum unâ inimici intercidant. Breviter, in hac Tragedia ita omnia turbata sunt (quam partem Græci δέσιν τε δράματ' (connexionem fabulæ) vocant) ut sine DEO, nec mundus hic, nec ipsa, quod ajunt, Salus exitum tantarum turbarum invenire queat.

FORMULÆ DEPLO- RANDI

Statum Religionis.

CAsaubonus epist. 434. ad Scalig.
*Ruimus, ruimus in servitium in-
 fame infamis illius scorti, quod τὴν
 ἑπτάλοφον (septimontium) insidet. Et
 epist. 478. ad eundem: O beatum te,
 qui illa non vides, quæ ego video; quos
 enim quotidie faciunt progressus οἱ μι-
 ροὶ, οἱ Θεοσυγεῖς, οἱ τῷ ψεύδους πρόμα-
 χοι γενναϊότατοι (polluti, Deo exosi,
 mendacii propugnatores strenui) di-
 ctu mirabile est atque miserabile; qui
 si quæ moliuntur, facere permittantur,
 ilicet ἔρρει τὰ καλὰ (pessum eunt bo-
 na.) Et ep. 588. ad eund. Hoc nempe
 supererat, ut hac novâ χίσει Ecclesia
 DEI scinderetur. Quis piorum
 ἀδάκρυτὶ (sine lachrymis)
 hæc audiet?*

EXCUSANDI VIDE IN
FORMULIS REPREHENDEN-
DI, ET SILENTIUM EX-
CUSANDI.

EXTENUANDI FORMULÆ

Alexander Severus apud Lampri-
dium: *Displicet primum aliena as-
sumere; deinde gravari me benevolen-
tiâ vestra sentio. Hæc enim insignia no-
mina onerosa sunt. Bernegg ad Schi-
kard, Vocibus tuis τὸ præfiscini! fuerat
apponendum. Sunt enim ad invidiam
usq; honorificæ, quas nec meipsum nōs-
sem, si agnoscerem. Et eæ tamen abun-
dè fidem faciunt abundantis effusissimiq;
in me, nihil tale meritum (nisi fortè tui
cultum & observantiam in meritis nu-
meres) amoris tui; cujus adfectus impo-
tentia nimirum alioquin acerrimi judi-
cii lynceis illis ac nil non penetrantibus
oculis hoc objicere glaucoma potuit, ut
quod non vides, videris predicaverisq;.*
Et ad Clar, Virdungum: *Facile per spi-*

cio, quàm mihi sit invidiâ comparationis
erubescendū. In tuis nusquam non signa
comparent erudite variæq; lectionis, quæ
in meis esse nulla fateor. Tibi veterano
fontes Musarum patent; mihi, homini no-
vo, penè etiam rivuli sunt occlusi. Debu-
issem enim meos artus artesq; librare, nec
in hanc literariam eruditissimi seculi me-
dare palastram. Casaub. ep. 65. ad Mo-
navium: Quod scripta nostra dilacides,
Vir doctissime, agnosco benevolentiam
tuam, & gratias ago: iudicium non a-
gnosco, & id potius desidero. Doceri e-
nim, quàm laudari, à te præsertim, hac e-
ruditione Viro, longè malim. Et epist.
256. ad Caselium: In nobis quid est
tanto hoc tuo dignum studio? Literæ?
καίκε τὸ βελούμην, καίκεν πολὺ κέρδιον
εἶν (Volebam hoc quidem; & erat mul-
tò utilius.) Utinam ii essemus, quos tuus
amor nos finxit! Sed me iudicio huic tuo
de nobis & lucubratiunculis nostris ve-
tat assentiri virium ingenii tenuissi-
marum conscientia. Etep. 11. ad Sca-
ligerum: Vbi ad illam partem veni,
quæ erat de tuo iudicio nostrarum scri-
ptum-

piuncularum, tum stupere ego, mirari,
 & in ευγνωμοσύνης tua καὶ χρηστότητος
 (æquanimittatis & bonitatis) contem-
 platione totus defigi. Nam quid aliud
 esse dicam, cur tu me iis oneres laudibus,
 quarum partem vel minimam sim im-
 pudens si agnoscam? O pectus verè au-
 reum! O animum verè magnū, verè
 divinū! Voluisti nimirum, Vir Illu-
 stris, animos facere dubitanti; & specie
 laudationis hortari ad maiora. Te se-
 quar, maxime Virorum; tibi parebo;
 Ac licet ut credam quidem tibi de me
 plus quam mihi, nunquam adducar;
 tuā tamen auctoritate fultus, andebo
 deinceps ea, quæ, absq; te fuisset, nun-
 quam eram ausurus. Et epist. 199. ad
 eund. Nisi mihi simplicitas animi tui per-
 fecta probèq; dudum cognita esset, addi-
 cerer nunquā, ut quæ in iuis non sine ru-
 bore legi, ea serio à te scripta existima-
 rem. Tunc enim ut meorum quicquam
 mireris? &c. Quod igitur largā a deo ma-
 ni rudes conatus nostros laudibus cumu-
 las, sanus cerebri non sum, nisi indulgen-
 tia & tui in me amoris istud esse agno-
 scam.

scam, non iudicii. Item epist. 209. ad eund. Sed nos tironibus ac similibus nostro scripto volumus consultum; eruditi homines neque nobis habent opus Doctoribus, neque nos ipsis lectoribus. Item epist. 255. ad eund. En pro aureis tuis plumbeas & scoriâ plenas literas. Sed aliter mecum non potes. Item epist. 309. ad eund. Cum multos annos ei cura impendero, vix tandem sim dignus futurus te Magistro Et epist. 385. ad eund. Persium auditoribus meis exposui; inde illa tanta libri moles: quam nolim te offendere; non enim profecto tibi, quid dico tibi? non mediocriter doctis, eam operam navavimus. Quare bonum factum, ne illa tu attingas, qua nihil ad te. Et epist. 393. ad eund. Quae scribis de Persianis nostris nugis, moverent me, ut à te profecta, nisi ipse iustum pretium ei scriptioni jam antè statuissem apud me: neq; unquam à sententia mea dimoveri me patiar. Erasm. lib. I. p. 25. De Budeo jam dudum eruditissimorum hominum senatus magno consensu pronuntiavit, quorum sententiae si subscri-

pfero, quantulum fuerit hoc momenti,
 quod unius homunculi plebeji possit af-
 ferre calculus? Et pag. 30. Hic vero,
 cum me tecum componis cernitisque,
 confestim mihi succurrit, mi Budæ
 Græcorum illud adagium; $\mu\acute{\upsilon}\rho\gamma\mu\acute{\nu}\xi \eta \nu\acute{\alpha}-$
 $\mu\eta\lambda$ (forinica camelus.) aut si quid
 iis quoque dissimilius. Quaeso, quid inter
 nos simile, aut ullo pacto affine, prater
 hunc fortassis animum, non ab horren-
 tem ab honestis studiis. Et pag. 37. Ad
 egregias istas laudes, quas mihi tua tri-
 buit epistola, nihil habeo quod respon-
 deam, nisi vos de me sanè amantissimè
 errare. Iam quòd lucubrationes meas
 omnes abs te non legi modò intelligo, sed
 excuti quoque, sed penitus introspici; u-
 trumne felicem me dicam, cui à summis
 eruditione pariter atque autoritate viris
 hoc dignationis & honoris habeatur:
 an infelicem potiùs, qui talis cum sim,
 (neque enim meipsum nescio) in iudices
 tam oculatos inciderim? Id quoties me-
 cum reputo, quo rubore suffundi me pu-
 tas? Libet vociferari: Non scripsi ista Læ-
 liis aut Persiis: ista literaria militia ti-
 roni-

ronibus parata sunt. Cur vos summa-
 res viri, patriciique ordinis procures, ad
 hoc plebejū convivium vosmetipsos
 ingeritis? Et lib. II. pag. 91. Nimis im-
 pudens videtur, laudes tam amplas a-
 gnoscere; nec libet tamen rescribere, &
 juxta vetus adagium, auribus lupum
 teneo, quem neque uti amittam, neque
 uti retineam, scio: si recipio, nimium
 mihi; si refello, parū tibi tribuerim:
 si recuso, tuæ vel fidei vel prudentiæ de-
 rogo; si admitto, mihi met plus satis ar-
 rogo: si quod datur, accipio, non aliorum
~~meo~~, ~~verum~~ etiam meo ipsius iudicio
 insolentissimus fuero; si renuo, aut
 tuam sapientiam aut integritatem in
 manifestum crimen vocem, ut aut
 parū perspexisse, aut parū sinceriter,
 quod senseris, pronuntiassse videaris. In
 has angustias protrusus sum, ut mihi, si
 Scyllam fagero, in Charybdim sit inci-
 dendum; videlicet, ut aut ridiculus
 sim ipse, si tuas laudes agnovero; aut
 contumeliosus, si rejicero. Et lib. III. pag.
 144. Non possum obtinere, quin in tuis
 ad me literis tui similis sis, semper mei

me dissimilem faciens, ex minimo magnum, ex infortunatissimo felicem, è vix trivialiter literato verius, quam erudito, omnis doctrina Principem : atque ut semel finiam, ex musca elephantum, quod Græcis est in proverbio. Et tamen faveo simulacro, quo me depingis, præclare magis quam aptè; veluti si Apelles quispiam egregiam picturam omni artificio elaboratam proponat, sed quæ ad exemplar non respondeat. Neque enim quicquam est, quod ex meo mihi possim agnoscere. Et pag. 146. Ut hac mihi voluptati sunt, ita rursus mihi displiceo, pennasq; demitto quoties succurrit, nihil esse in me, quod tantorum heroum expectationi respondeat. Et pag. 148. Dum ipse damni me meo metior pede, quam gratum est animo, eos viros de me benè sentire, quibus ut probari pulcherrimum est, ita displicere turpissimum; tam molestum est, nihil esse, quod illorum vel amice de nobis opinioni, vel magnificæ expectationi, respondeat. Ut jam non aliam gratiam fame buccinatrici debeam, quam in auctus citharædus ei, à quo in

thea-

theatrum frequentissimum producat
 aureâ pallâ, aureâ insignis citharâ; max
 ut canere cœperit, exhibilandus. Vide
 plura in formulis ad laudes R E S P O N
 D E N D I.

Refero inter hæc modestissimam
 illam Cas. ep. 59. ad Canajum, qui ad
 Casaubonum sese diversurum promi
 serat: *Quod Montem Pessulum te meâ
 gratiâ venturum affirmas, tribui mihi à
 te amplius sentio, quàm vel pudor meus
 ferre, vellingua possit eloqui. Tu ut ad
 me venias? Ignosce mihi; ipsam rerum
 naturam committas. Quis enim ego sum?*
*Unus nempe illorum hominum, quos sa
 pientissimus Imperator vulgò haberi ait*
ζῶα, ὧν πάντες καταγελῶσι, (animalia
 quæ omnes rident.) *Tu autem quis? sed*
nolo tibi esse molestus. Veniam igitur
ipse potius ad te, Vir maxime, neq; mihi
unquam via longa erit, quæ ducet me
*πρὸς τὸ ἕτερον τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἡ
 μισυ* (ad alterum animæ
 meæ dimidium.)

GRATIAS AGENDI FORMULÆ.

INtegram gratiarum actionem pro Consulatu scripsit Aufonius. Cic. lib. I. epist. 4. Si vitam pro tua dignitate profundam, nullam partem videor meritorum tuorum assecutus. Adde eund. lib. III. epist. ult. quâ gratias agit Appio Pulchro ob supplicationem sibi ejus operâ decretam. lib. XV. epist. 11. quâ ob eandem C. Marcello. Plin. lib. V. epist. 2. ubi Flacco pro turdis missis, & lib. IX. epist. 24. Angel. Polit. lib. I. epist. 10. ad Hermolaum, & lib. VIII. epist. 9. ad Franciscum Piccolominium. Nec pigebit huc conferre gratiarum actiones scriptas à Clar. hujus Universitatis Viris; cum privilegia Doctoralia anno ab hinc vicesimo promulgarentur. Casaub. epist. 162. ad Thuanum: Ea extiterunt erga nos officia tua, nobilissimaq; tuæ conjugis, ut cum eorum prædicandi, pro eo ac debeo.

nul-

nullum finem faciam, mihi tamen sa-
 tisfacere ipse non queam. Sed enim, si pa-
 ria tecum me facere sperem nullâ ratio-
 ne, frustra omnino sim. Ego verò non
 spero; neq; recusò, qui tot tantisque be-
 neficiis sum tibi devinctus, tuus esse &
 usu & mancipio. Et ad eundem ep.
 304. Ego, quod possum, animo gratus,
 τὸ λοιπὸν (relidui) debitorem tibi delega-
 bo, qui non metus est ne decoquat, aut ra-
 tiones conturbet. Deum dico O. M. cuius
 naturâ nullâ per æquè re ac τὸν εὖ ποιεῖν
 (benefaciendo) posse mortales imitari,
 constat inter sapientes. Et epist. 604. Ego
 eum apud me reputo, quod saepe facio,
 quantum tibi propter vetera officia de-
 beam, quantum propter recentia, & ea
 quæ mihi cottidie præstas, infantiam
 meam statim sentio, qui nullam inire
 possum rationem declarandi tibi, sicuti
 optarem, quantis me tibi agnoscam esse
 devinctum beneficiis. Nam à quo pri-
 mum tibi nomen meum innotuit, nullus
 credo, dies abiit, qui me aliquo tibi pacto
 non devinciret. Et epist. 778. ad eun-
 dem: Video nondum excidisse ex ani-

mo Illustrissimi Domini Cancellarii, no-
 minis mei memoriam. Quod si tibi unè
 secundum τὸν μέγαν Θεὸν acceptum non
 referrem, ingratussem bipedum.
 At non adeò malè agitur nobiscum, ut si
 facultate destituimur, (& planè desti-
 tuimur) tot ingentia beneficia referendi,
 quibus me æternùm tibi tenes obstri-
 ctum, voluntate saltem, atq; adeò cupi-
 ditate deficiamus ingenuè apud omnes
 profitendi, tua in me esse merita majora,
 quam ut sperare debeam, alieno hoc ære
 fore me unquam liberandum. Hoc ego
 ut agnosco sincerè ἐξ ἀγρυ μυελῆς ψυχῆς
 (ex intima pectoris medulla) ita li-
 benter, pro eo ac debeo, & ingenuè apud
 omnes profitor. Etsi autem major tibi
 suppetit facultas præclarè merendi de me
 ac meis, quam sit mihi verborum copia
 ad gratias tibi agendum; spero tamen
 Amplissimam Dignitatem tuam mihi
 condonaturam, quòd rudiscriptione hac
 necessario officio apud te defungar. Deus
 immortalis, qui charitatem veram à ve-
 rè suis ἐν τοῖς αὐτῆς λογίοις (in oraculis
 suis) exigit, rependat tibi, ô & præsi-
 dium

iduum & dulce decus meum, καὶ ἐν τῷ
 παρόντι αἰῶνι, & ἐν τῷ μέλλοντι) & in
 hac & in altera vita) pro tot ac tantis,
 quæ in me ac meos contulisti beneficiis,
 bonorum suorum ac benedictionū omne
 genus. Idem ad Bongarsium epist. 56.
 Pro libris quid possum aliud, nisi gra-
 tias tibi agere, & habere multò maxi-
 mas? Ego verò id facio; & ex animo
 quidem, prorsusq; medullitus. En erit un-
 quam illa dies, cum ego luculento ali-
 quo testimonio meum in te amorem
 summum testatum tibi facere, acque a-
 deò omnibus potero. Tuus certè sum,
 ære tuo tibi quæsitus, partus, mancipa-
 tus. Sed quid ad te redibit inde boni
 aut commodi? nempe ut quæ in me singu-
 lis prope diebus confers beneficia, malè
 ea collocata ne putes, quippe in rem
 tuam; quæ ut indies augeat, crescat,
 melior fiat, tua interest non parùm. Et
 ad Læctium epist. 187. Ex literis uxoris
 intellexi, magnum prioribus tuis in nos
 meritis cumulum superioribus diebus
 esse additum à te, cum nupera illius ne-
 gotia confecisti. Quantum video, plus

illa tibi debet, quàm mihi, qui dudum
 renunciaui omnibus id genus curis. At
 tu, qui illas tuâ curâ es dignatus, quan-
 tum me tibi devinxisti? Parùm fuit
 tibi, quòd me ac meos veteribus benefi-
 ciis plurimis tibi obstrictos pridem tene-
 res, nisi hunc illis colophonem imponeres.
 Ago tibi, Vir amicissime, quantas pos-
 sum gratias maximas. Et ad Meursium
 epist. 579. Pro munere tuo luculen-
 tissimo gratias & habeo & ago tibi im-
 mortales. Satis erat, quod me, ut τῶν
 πολλῶν ἑνὰ (unum è multis) cum cate-
 ris omnibus literarum studiosis aeterno
 devinxeras beneficio, editione tam
 præclari operis. Sed hoc parùm tibi vi-
 sum, nisi publicæ obligationi adjiceret &
 privatam. Dabo operam σὺν Θεῷ, ne
 ingratus moriar. Idem epist. 78. ad
 Wowerium: Petronium accepi, &
 gratias ago. Extabit hoc inter κειμήλια
 (pretiosa) nostra, eruditionis tuæ simul
 & amoris erga me luculentum testimo-
 nium. Epist. 72. ad Iohan. Saeckmam:
 Ingratus sim, si propensum hunc in me
 animum vel non agnoscam, vel agno-
 scens

*scens non predicem. Ego verò agnosco,
 & eò me tibi amplius tanto esse hoc nomi-
 ne obstrictum fateor, quò minus tale
 quid à te promeritum me esse scio. Quan-
 quam illud equidem nullus nega vero, si
 voluntatis etiam, ubi facultas deest, ha-
 benda sit ratio, posse me vel principem
 in amicis tuis jure locum postulare,
 & cum necessariorum tuorum quolibet
 περὶ τῶν πρωτείων ἀμφοιβντεῖν (de
 principatu certare.) Nemini enim con-
 cedo eorum, qui te amant, aut benè tibi
 cupiunt: nemo, inquam, illorum est, quo
 sim hac parte inferior. Sed cum aliud
 nunc possim nihil, quod sapere est, assidue
 prestabo, & DEO Opr. Max. preces
 vota^q pro salute & felicitate tua fan-
 dam. Epist. 17. ad Scaligerum: Ma-
 gnas tibi, imò maximas, grates ago
 pro isto tuo in me adfectu, proque eo,
 quod me tuorum subtilissimorum &
 gravissimorum scriptorum lectione
 dignum judicaris. Epist. 29. ad eun-
 dem: Immortales tibi ago, agamque,
 dum spiritus hos reget artus, gratias;
 dicerem relaturum me, si vel mea fortu-*

na tenuitas, vel tua splendor, pateretur.
 Quod Æschines olim Socrati, id ego bo-
 na fide nunc tibi: Quid aliud tibi of-
 feram, non est ad manum: En me to-
 tum tibi totum tuum; utere me, abu-
 tere, res tua sum. Et epist. 146. Bea-
 sti me isto munere, tibiq; sic obstrinxisti,
 vix ut queas magis. Epist. 231. A-
 gerem hoc nomine tibi gratias, nisi ea
 esset dudum tuorum in nos meritorum
 magnitudo, ut, quoties de iis cogitare
 incipiam (quod facio & lubentissime &
 sapissime) toties ὑπὸ ἀφασίας cogar obmu-
 tescere. Qui igitur ἀξίως τῶν σῶν εἰς ἡ-
 μᾶς εὐεργετημάτων, εὐχαριστῆν σοὶ ἔχ-
 ομαι (divinam tuis in me benefi-
 ciis gratiam afferre non possum.) in
 testimonium grati animi hoc unum af-
 ferre possum, quod gratis tibi agendis
 verba me deficiant tuis paria meritis. Ep
 239. Accepi epistolam illam tuam, ma-
 gne Scaliger, quā ad ἑνὸς εἰδὲα mea o-
 mnia luculenter adeò respondisti. Quid
 prius in te admirer nescio; benignitatis-
 ne magnitudinē, an σοφίας βάθος (pro-
 fun-

fundam sapientiam?) Fecit illa, ut etiam
inter gravissimas occupationes tuas, ne
mihi quidem incognitas, otium tamen
iis literis τὸ μῦν & τηλικαύταις, aut in-
venires, aut sumeres. Per hanc, qui non
me, qui tenuis & tenebricosi ingenii mei
sum mihi conscius, sed vere omnes, qui
ἀπ' αἰῶν & genus hoc literarum tracta-
runt, aut nunc etiam in eo studio ver-
santur. longè superasti: plurima docuisti
me unis illis literis, quæ neq, ipse scivi,
neq, ab alio potui discere. Ago igitur ti-
bi, divine Vir, pro hac tanta comitate
tua, non quas debeo (neq, enim possum)
sed certè quantas possum, maximas
gratias. Item: Ergo & hoc nomine
πολλὰς σοι καὶ οἶδα καὶ ὁμολογῶ χάριτας
(multas debere me tibi intelligo &
profiteor gratias.) Epist. 283. Onerasti
magno onere pudorẽ meum, divine Vir,
literis iis, quas à te paucis diebus Am-
plissimus Thuanus binas mihi reddidit.
Equidem in animũ pridem induxeram,
beneficiis illis immortalibus, quæ me
tibi devinctum tenent, cumulum nul-
lum posse tantum accedere, cur ego pro-
pterea

prerea fierem tibi obligator: tantum enim debere tibi me intelligebam, quantum plurimum cuiquam debere ab aliquo mortalium potest. Sed me ratio longè fugit, ut cum primum intellexi, cum novissimas tuas accepi. Nam etsi & plurima & maxima sunt priora tua in nos merita; unius tamen huius accessione, ceu vagrandi quodam cumulo, præterita omnia videris obruisse. Quare noli expectare, ut munere tuo dignas tibi gratias agam. Superasti hac benignitate & insigni comitate non expectationem solum meam, sed & verba etiam. Nunquam enim venerat mihi in mentem, ut vel optarem beneficium à te tantum. Epist. 295. Fateor indicinam & ἰνδικινῶν (indicinæ præmium) me tibi debere. Enim vero, quicquid est in nobis melioris literaturæ, quod scio quàm sit exiguum, sed tamen quicquid id est, tibi, magne Vir, tibi uni à nobis debetur. Epist. 342. pro dedicatione: Fœcundissimi ingenii tui fœtum divinum, quod προσφωρεῖν (dedicare) nobis volueris, tanti æstimo, pro eo ac debeo, quanti à

cordatis viris ὅς ἐστι φημί (posthuma
fama) & nominis immortalitas estimari
solet. Ago igitur tibi, Virorum maxi-
me, pro inestimabili hoc beneficio, non
quas debeo, (unde enim ?) sed certè quas
possum, & quantas possum, maximas
gratias, ἐξάντης ψυχῆς μελῆ (ex ani-
mo medullitus.) Simul te illud oro atq;
obtestor, persuadeas tibi, nihil mihi in
omni vita magis fore propositum, quàm
ut quotidie vehementius te de me optimè
meritum esse lateris. Epist. 402. Scio,
quantum tibi omnes boni, quantum o-
mnes literarum studiosi debeant: pò-
stremo quantum ipse, qui si aetatem tibi
inserviam, omnia jussa tua exequens,
nullam tamen partem tuorum in me
meritorum fuero assecutus. Denique
quod pater filio, hoc tu mihi es; quod de-
vinctissimus cliens optimè merito patro-
no, hoc ego tibi sum. Potest fieri, ut
quod fui hactenus, inutilis tibi sim &
jam porro: ingratus ut sim, & parum
intelligens officii mei, hoc verò, dicam
audacter, fieri non potest.

Non obtusa adeò gestamus pectora
Pœni!

Epist. 40. ad P. Pithœum : Vellem
sic tuo beneficio essem usus, ut id novum
provocaret. Sed si aliud tibi probare ni-
hil possum, candidum certè animum &
gratum iri probatum tibi confido. Hoc
unum in me est, quod præstabo largiter,
& in quo vinci me à quoquam non pa-
tiar. Nam ut præstem aliquid in literis
dignum, quod in arce ponatur, h. e. le-
ctione tuâ, non opis id nostræ. Epist.
509. ad Scriverium : Multum tibi
debeo propter illud munus eximium;
quo sum nuper à te donatus. Parum me
tibi videlicet obstrictum putâsti eâ obli-
gatione, quæ mihi cum omnibus bona-
rum literarum studiosis est communis,
nisi ad id vinculum aliud insuper adjici-
ceres, quo me tibi privatim redderes ob-
noxium. Benè de me, benè de publico
meritus es. Epist. 815. ad Hotsonem
Fruar tanti Herois liberalitate, profes-
sus animum verè ipsi devotum, verè gra-
tum. Tibi verò quas acturus sim gra-
tias, nescio; qui quidem omnium ferè ho-

obviam atque prolixam! ὦ τῆς σῆς χεῖ-
 ρης (ō bonitatem tuam!) Persuasissi-
 mum tibi sit, paterere mea omnia tibi.

In MSS. reperio: Cū scribendi
 occasio oblata esset, minimè negligere eam
 sivit recens maximi beneficii memoria,
 quo causam affinis mei Celsissimo Prin-
 cipi tanto studio, tamque ex prompta
 erga me benevolentia, commendasti,
 ut non alienum, sed proprium negotium
 agere videreris; eaq; ratione effecisti, ut
 cui gratitudinem meam magis obstri-
 ctam & vinctam agnoscam, neminem
 planè noverim. Quamvis enim gratissi-
 mum id officium D E O facile omnes
 confiteantur, ingenuum parentibus or-
 bum, à propinquis imparatum, majori
 pressum imperio, ex servitute tristissima
 liberali manu asserere: tamen qui ultro
 tale aliquid audeant, & cause equitate
 magis quàm invidia & offensione con-
 trà nitentium moveantur, per paucos
 reperiri, magno cum dolore meo didici,
 ab iis desertus, quorum auctoritate &
 splendore nihil non in tam justa causa
 impetrare me posse credebant. Quo ma-
 jore

jori laude & gratiâ (à DEO tamen magis quam ab homine tibi persolvenda) dignus es, qui nec obtinendi difficultate, nec invidiâ deterritus, negotium istud suscepisti, susceptum fide summâ tractasti, tandemq; (DEO consiliis benedicente) pulcherrimè confecisti. Igitur ne non aliqua in parte, vel defuncti patris, vel ipsius orphani partes in gratiis agendis, cœu vicaria operâ, sustineam, tibi, quantas possum, gratias ago & habeo; Celsissimo etiam Principi, tanquam Vindici supremo, aliâ ratione (quâ quidem ex veteri formula sciam, poteroq;) ad aram Clementiæ ipsius litaturus. In alia: Redditum mihi est geminum munus literarum, alterum pulcerrimi operis ante hac in Academia ista non conspecti, alterum aureum: quorum utrumq; beneficiis, nescio quibus, in filium collatis deberi, literæ amantissimæ adjunctæ loquebantur. Sed cùm neutrum promeritus essem, utrumq; tam improvvisum in manus meas accidit, ut quid respondere, aut unde gratiarum actionem ordiri debeam, etiamnum meritò

da-

dubitem. Merebatur quidem virtus
 & humanitas, ut multa ac magna tibi
 prestarem; sed ea nunquam à tenuitate
 mea expectari possunt. Filio verò maio-
 ra & gratiora fortè prestare potuissem,
 nisi temporum & hominum injuria vo-
 luntatem omnem sufflaminasset. Sed
 verborum satis est, quibus nunquam
 consequor, ut relacem tibi gratiam pro
 tam insperato tamq; splendido munere
 putes. Hoc potius de me existimes ve-
 lim, me animo ea omnia sedulo comple-
 xurum, quæ ad ornandum juvandumq;
 filium tuum, meamq; gratitudinem re-
 ipsâ declarandam pertinere videbun-
 tur. Item: Reddita mihi sunt ante pau-
 cos dies literæ tuæ cum munere, pro quo
 tibi ingentes ago gratias, operam datu-
 rus, nec te liberalitatis hujus unquam
 poeniteat, tantò quidem magis, quod mi-
 nimè omnium promeritum me munifi-
 centiam istam sciam. Item: Accepi o-
 pus pulcerrimum divini argumenti,
 dono mihi ante plusculos dies missum,
 pro quo gratias ago, illudq; longè mihi
 gratissimum esse profiteor; non solum,
 quia

quia ab ejus lectione doctior & melior
 recedere quilibet potest, sed etiam, quia
 nomen ipsum & arma gentilitia, manus-
 que donatoris in frontispicio addita, mi-
 rificè me delectant, & ad cognoscen-
 dum totum invitant. Item: Gratias
 ago, tum pro voto mutue pietatis plenissi-
 mo, tum pro nummismate longè pulcerri-
 mo, & propter novitatem gratissimo,
 quod quo titulo vel quâ fronte capiam,
 ingennè dico, nescio, Equidem obliga-
 tissimum vel hoc nomine habebis, &
 ad referendam gratiam paratissimum.
 Item: Infinita extiterunt in universam
 patriam beneficia tua, jam inde ab eo
 tempore, quo ad culmen humane digni-
 tatis, Divis hominibusq; congratulanti-
 bus, evectus es. Quæ qui non dicam illu-
 strare verbis, sed enumerare se posse spe-
 ret, idem sibi evenire sentiat, quod iis,
 qui nocte sublustri stellas in cælo in-
 tuentur; quas, qui acutissimo sunt
 visu, plurimas quidem vident, nec
 tamen ita omnes acie oculorum con-
 sectantur, ut non multo plures latere

in vasto illo & oculato corpore fa-
 teantur. Idem namque cogitantibus de
 meritis tuis accidit; quæ cum nec per-
 censere omnia, nec æstimare ex dignitate
 mortales nōrint, admirari ea suspensio
 iudicio, & gratâ mente recolere, satis
 habent. Ut enim unum ex innumera-
 bilibus attingam, sed illud maximè insi-
 gne, & propè divinum; quantum hoc
 est, quod miseris istis & afflictis tempo-
 ribus, ubi in orbe Christiano, velut in sce-
 na, perturbata omnia, DEUM aliquem
 ex machina expectant, tu admirabili
 vigilantia non tantum pro salute uni-
 versorum excubas, consiliis præsto es, opi-
 bus juvas, auxiliis firmas, sed & de sin-
 gulis, inusitato clementiæ exemplo, & in-
 credibili benefaciendi promptitudine,
 cottidie benè mereri non cessas; ita ut
 non tam doleant, in hæc se tempora lu-
 ctuosissima incidisse, quàm gaudeant, se
 beneficiæ tuæ, velut aquila comiter
 adspersa, in deliquio isto suo recreari, &
 pietate plus quàm paternâ sublevari.
 Sensit hunc ardorem benefaciendi stu-
 diorum & fortuna mea frigus, in quæ

non ita pridem radios clementia & beno-
 ficentia tua intendisti, eaq; inter gran-
 dines & tempestates, quâ paupertatis,
 quâ bellorum, non mediocriter concale-
 fecisti. Quæ profectò si loqui & expen-
 dere tantorum beneficiorum magnitudi-
 nem possent, non te tantum Musagerem
 & sacrorum omnium præsidem agnosce-
 rent, sed & tibi vitam ac spiritum suum
 debere palam faterentur. Sed quia id re-
 rum natura fieri non permittit, ut ipsa
 pro se loquantur, proxima succedunt
 partes meæ in gratis agendis, ab ipsa pie-
 tate mihi imposuæ; quæ si infra meri-
 tum tuum parum dignæ videbuntur,
 poterunt tamen sinceræ affectionis, &
 gratitudinis meæ testes non vana haberi.
 Gratias igitur tibi, quantas concipere
 possum, ago, quòd, consideratâ studio-
 rum meorum fortunâ, desideria mea
 clementissimè implevisti; eoque multa
 mala, quibus sustinendis impar eram,
 à cervicibus meis removisti. Quam gra-
 tiam ipsa quoq; celeritas indulgentiæ tuæ
 gratiorem facit, quæ ipsam propè ex-
 pectationem beneficii antevertit. Quæ
 T præ-

præterea de ulteriori benevolentia tua
 nobis relata sunt, ea talia sunt, ut no-
 stram deprædicationem omnem asper-
 nentur, & solâ divinâ remuneratione
 digna habeantur. Quod jam post ac-
 cepta tot beneficia mearum erit partium,
 nullâ interposita morâ exequar, & o-
 mnia, quæ ad cultum & observantiam
 nominis tui, literarumq; incrementum
 pertinebunt, ita animo meo comp'ectar,
 ut quidvis me potius, quàm studium tibi
 humillimè inserviendi, cum devotione
 non ficta, & gratitudine debita con-
 junctum, defecisse videri possit. Item: Val-
 de sum ingratus, nisi pro munere præstan-
 tissimo, quod te procurante ad me mis-
 sum facile divinare potui, gratias agam,
 illudq; longè mihi tum honorificentissi-
 mum, tum gratissimum fuisse profitear;
 non ideo solum, quòd ejus lectio do-
 ctiores reddit, sed etiam, quia nomen
 ipsum tanti Autoris me delectat. Ac-
 cessit liber Orationum tuarum, qui vel-
 ut scapha navem illam magnam, pere-
 grinis & preciosis mercibus oneratam,
 sub te summo gubernatore sequebatur.

Equi-

Equidem sicut utrumq; munus valde
 insperatum mihi accidit, ita, si de anti-
 doro fore desperandum mihi sit, veniam
 mihi dari postulo, ideo quod neq; cum
 tanto Heroe, homo pauper de schola, pa-
 ria facere possum, neq; quod cum nobili-
 tate operum tuorum conferri possit, in
 arenis & sabulo isto reperio. Hoc am-
 plius, si grave non est, liberalitati tue
 officium adjicies, & oblatâ occasione,
 tanto Heroi pro insignis benevolentia er-
 ga immerentem me significatione, gra-
 tias devotionis & observantia plenissi-
 mas meo nomine ages. De me verò sic
 existimabis, non animum, sed gratia
 referenda facultatem, mihi hoc tempore
 deesse, quam tamen ipsam memoriâ pul-
 terrimi doni sempiternâ erga te obser-
 vantia pensaturus sim. Item: Delatus
 fuit ante paucas septimanas liber in
 Museum meum per famulum ignotum,
 quasi mihi donatus; de cujus donatore
 cum diligenter inquirerem, diu nihil
 certi cognoscere potui. Tandem intel-
 lexi, eum abs te missum esse; quod ut
 crederem, non me officiorum in te, qua

nulla unquam fuerunt, conscientia, sed recordatio tuæ, erga me nihil tale meritum, benevolentie induxit. Faciendum igitur paucissimis his lineis putavi, ut & eum redditum, munusq; gratissimum fuisse, è donatario ipso potius, quam ex aliis intelligeres. Neq; animum planè despondeo, fore, ut aliquando gratiam, si non re ipsâ, saltem verbis, præsens referam. Item: Verum esse, quod in proverbio dicitur:

Est quandoq; dies mater, quandoq;
noverca

tum aliàs, tum his præcipuè diebus, docuit me experientia. Quam enim attulit mihi molestiam diuturnâ cunctatione (ne graviore verbo utar) Euclio quidam satis pecuniosus, sed ollam suam custodiens sollicitus, quàm Plautinus unquam: eam omnem abstulit promptitudo tua in procuranda mihi re mea. Pro qua industria, ut sentio, me tibi obligatum; ita soleo dispicere, unde illa sit? Persuadeo autem mihi, parentem tuum τὸν μακαρῦτῃν posuisse in re semi-

semina hujus tam humani affectus, & in ipso sepulchro tacite gaudere, quod videat te amare eum, quem ipse olim non vulgari amore prosequebatur. Quicquid hujus sit, gratias ago, quas possum maximas, & DOMINUM DEUM precor, ne opus habeas tali ministerio.

RESPONDENDI FORMULÆ.

CAulaubonius epist. 377. Ex omnibus cognosco magnitudinem tuam erga nos benevolentiam. Nam quod mihi aliquid te debere existimas, gratis profecto hoc facis. Nam quare ego unquam te juvi? quid unquam tibi amicitia mea profuit? Ego, mi Toppi, te amare ceppi, ubi primum te vidi, & de pietate ac literis loquentem audiui. Hoc si interpretaris beneficium, concedam, sed eâ lege, ut non minus ipse tibi debeam, qui, non dicam, ἀντιφιλεῖς, sed verè λίαν ὑπερφιλεῖς, ὥτως ὥς ἐπισκοτεῖν τὸ πᾶν & τῇ ὀρθῇ κρίσει (redamas, sed &

supra modum amas, sic ut affectus tenebras offundat recto iudicio.) Non enim aliter de literis tuis possum iudicare. Et ep. 282. ad Vassianum: Gratiarum actionem, qua apud me uteris, eatenus admitto, ut animi mei te potius rationem habere censeam, quam meritorum; que agnosco & ipse tenuia, cum esset ille magnus, & tuorum studiorum adjuvandi cupiditas vehemens. Sed incidit tuus ad nos adventus in ipsam negotiorum nostrorum animum, ut tute scis probe. Et ep. 29. ad Scaligerum: Quod video, non ingratum tibi accidisse munusculum meum, mihi crede, caelum meruisse me puto. Et ep. 301. ad Vulcanium: Quod hoc misi, nolim in eam partem interpreteris, quasi ego gratiarum actionem aliquam à te expectarim. Debui hoc officium tibi, viro de literis adeò insigniter merito merentique: debui & literis ipsis, quas promoveri instar triumpho mihi est, eritq; porro semper ζῶν τί τε ἐπὶ χθονὶ δεσπομενῶ (viventi & in terris vespenti luminis aurâ) Et ep. 30. ad Rittershusium: Quod gratum tibi adeò de Op-
 piano

piano, tantasq; agis gratias, agnosco humanitatem tuam. Ego non poteram officio meo deesse, quin magni criminis me obligarem; peccassem in te, peccassem in publica commoda, peccassem in gravissimi & dilectissimi mihi Poëta manes. Erasmus lib. I. pag. 14. Quid ego audio? Budeus quicquam debes Erasmo, εὐτυχίστατ' ὁ τῶ τῶν ἀπάντων εὐτυχίστατ' (felicissimus omnium felicissimo?)

GRATULANDI FORMULÆ.

Observatæ sunt huc facientes apud Liv. lib. XLII. in Orat. Persei ad milites post victos Romanos Cic. lib. II. epist. 8. quâ Curioni de Tribunatu & Sacerdotio gratulatur. epist. seq. quâ Cœlio Rufo de ædilitate. lib. XV. epist. 7. 8. 9. & 12. quibus Marcellis & L. Paulo de consulatu. lib. IX. epist. 14. lib. XIV. ad Attic. epist. 20. Plin. lib. V. epist. 15. ad Pontium, qua lætatur curam viæ Æmilix demandatam Cornuto Ter-

tulio; & lib. eod. epist. 17. ad Spuri-
 nam; ibi: Gratulatus sum optima ma-
 tri, &c. lib. VI. epist. 11. ad Maximum.
 Gratulatio de valetudine recuperata
 occurrit apud Casaub. epist. 325. ad
 Puteanum: Post intellectum morbum,
 quo isthis laborasti gravissimè, sollicitus
 semper vixi, ut nihil fermè potuerit e-
 venire mihi jucundius, nullum ἀκρόαμα
 suavius, quàm ut eà curâ liberarer,
 factus de convalescentia tua certior.
 Ago ex animo, si quisquam tuorum,
 Magno DEO gratias, qui te serva-
 vi, & porro etiam (sic spero & voveo)
 servabit. Et epist. 374. DEO Opt.
 Max. egi, & nunc quoque ago gratif-
 simas gratias, quod te nuper è tanto pe-
 riculo eripuerit. Multum tibi debeo,
 quod casum tam insignem ex tuis literis
 voluisti me cognoscere potius, quàm ex
 aliorum sermonibus. Iterum iterumq;
 Θεῷ δόξα καὶ χάρις: qui te penè ex
 ᾠδῇ παλίνωρτον (ex Orco re-
 ducem) in integrum re-
 stituit.

Ad GRATULATORIAS de
recuperatâ valetudine

RESPONDENDI
FORMULAM

talem constituo ex ejusd. epist. 62. ad
Canajum: Gratularis, quod ex vio-
lentissimo morbo tam facile emerſi; niſi
dolendum potius, quod exoptatiſſimum
porum tam prope acceſſi, nec tenui ta-
men. Sed tu, qui meam & meos intue-
ris, letaris ita potius accidisse, & DEO
Opt. Max. mecum, imò cum aliis quàm
plurimis, gratias reddis & laudes. Val-
de me recreat affectus iste. Det verò il-
le mihi pro ſua infinita clementia, ut
quod ſuper volet eſſe vitæ, totum ad no-
minis ipſius gloriam pro virili augen-
dam, pio ſanctoq; animo à me confera-
tur. Ut diu vivam, non eſt id voto-
rum meorum ſummum: Ut benè vi-
vam, id verò toto pectoris affectu
opto, aſueo, voveo.

DE REDITU GRA-
TULANDI FOR-
MULÆ.

CAfaub. epist. 545. ad Dumajum:
*Tibi pro eo ac debeo felicem redi-
 tum gratulor, DEO Opt. Max. qui te
 servavit, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας εὐχαριστῶν*
 (ex toto corde gratias agens.) Et epist.
 694. ad Erpenium: *Si vel decem mihi
 linguæ essent, non possem tibi exprimere,
 quantum sincera voluptatis nuncius il-
 le mihi attulerit, quo te in patriam ad
 Parentes rediisse cognovi. Sustuli in cæ-
 lum manus, & DEO immortali gra-
 tias egi, quod mihi tantum amicum,
 Reipublicæ literariæ tantum vindicem
 servasset. Oro illum toto pectore, ut
 pergat tibi & conatibus tuis benedicere;
 quod & facturum spero, imò ausim di-
 cere, confido, teq; hortor, ut de tuis
 studiis omnia tibi leta pre-
 mittas.*

DE MATRIMONIO
GRATULANDI
FORMULÆ.

CAsaubon. epist. 130. ad Lectium:
Quòd de uxore ducenda κέρνυες
(constituiti) tandem, & lectissimam
virginem, pietate, moribus & genere in-
signem, Baronatam, conjugem tibi ad-
sciscere statuisti, & gaudeo ex animo,
Lecti amicissime, &, ut ea res benè ac
feliciter tibi ipsiq₃ vertat, Deum O. M.
τὸν ὄντως ζυγίων καὶ γαμηλίων Θεὸν (il-
lum verè conjugii & nuptiarum Deum)
precor venerorq₃. Faxit ille, ut annos
Nestoreos ἡνὰ exigatis, μίαν ψυχὴν ἔ-
χοντες, καὶ ἐν πάσιν ὁμοφρονεῖντες (u-
nam animam habentes, & in omnibus
consentientes,)

ὃ μὲν γὰρ τῷ γε ἀρεῖστον καὶ ἀρεῖον,
ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχῃτον
ἀνὴρ ἢ δὲ γυνὴ πολλὰ ἄλγεα δυσμεέεσσι,
χάρματα δ' εὐμενέτησι: μάλιστα δ' ἐτ'
ἐκλινον αὐτοί.

(Nihil hoc melius, nihil præstan-
tius,

Quàm si concordēs animis domum
inhabitent

Vir & mulier: multi sunt dolores
dissentientibus,

Multa gaudia consentientibus: ma-
ximè verò semet expediunt ipsi.

*Fecisti, scio, firma huic rei fundamenta.
Pietatem enim in hac deligenda te potis-
simum esse secutum, novi ipse. Gratu-
lor igitur & tibi & illi toto pectore. Gra-
tulatur vobis & uxor mea, quæ tuorum
in nos officiorum juxta mecum memi-
nit, juxta mecum te amat, te colit, tibiq;
& Cajæ tuæ factum cupit. Lips. lib. II.
Epist. Q. 25. Favebo linguâ, & Orem
pulchram! O nuncium latum!*

ὥς ἡδόμεναι & τέρπομαι καὶ χαίρομαι!

(Quàm lætor, quàm delector, quàm
gaudeo!)

*Speratamne habet, imò dictam, pactam,
constantem, Giselinam meam? Jam tandem
vir es. Bona Juno faveat, bona Venus
favet!*

Nocturnus etiam & Lunus (a) (nam
Lunam mihi in hac re dicere sanè re-
ligio sit) primâ nocte volentes sient pro-
pitii. Adsit & ille hortorum Deus, ne
sis Petronii lorum in aquâ.

(a) hoc enim voto, ut puto, præcipitaret
puerperium. Nam Luna prænantium
Dea. Porro hanc formulam tantum
usurpare licet ad familiariter notum,
cum quo liberè jocari licet: ut & se-
quentem ex Ep. Q. 3.

Nuptias parare te audio in uxore, cui
Juno & Venus faverunt, id est, dotata
& formosâ. Expectas bona verba? non
possum meliora illis Plautinis:

-- -- -- sospes

Iter incipe hoc, & uxori tuæ semper
sis superstes,

Ut potior pollentia sis, vincasq; uxo-
rem.

Mihi crede: rem magnam optavi, &
quam Hercules non est consecutus. Pa-
rabam epithalamios versus mittere: sa-
pius vocanti non adfuerunt Musæ. Bru-
gas ad nuptias tuas demigrasse diceban-

1117. Sed Vestam & virginalem vere-
 cundiam minùs offendit Idem libr.
 111. Ep. Q. 3. illâ formulâ: *Itane u-*
xorem duxti? me herclè gaudeo. Non
enim assentior illi nescio cui Philoso-
pho, qui negabat Sipienti uxorem du-
cendam esse, ne Sapientiam quidem
ipsam. Melius Varro, quid enim est,
inquit, quòd homo masculus libentiùs
videre debeat, quam bellam uxorem?
& accedit, quòd duxisti bonis benè na-
tam, quòd honestissimis moribus & do-
te. Ita non erit Nevii pannum posi-
tum in purpura. In MSS. meis inve-
niuntur istæ: Literæ tuæ, quibus ad
solennitatem nuptiarum cum honestissi-
ma & pudicissima virgine N. celebran-
darum me invitasti, longè gratissime
mibi fuerunt, tum ob memoriam ami-
citiæ & necessitudinis nostræ veteris,
quam tu omni genere officiorum san-
ctissimè atque honestissimè semper co-
luisti, tum quòd parentum tuorum vo-
tum minimè ignorarem, qui avorum
nomen parentum appellatione multò dul-
cius judicant. Idcirco cum prius pa-
rentis

renti tuo V. Cl. de vite statione, in qua
 te Sereniss. Princeps, perspectâ virtutis
 ac fide tuâ, collocavit, gratulatus es-
 sem; nunc tibi de vite socia, quæ ex
 voto contigit, ex animo gratulor. Deum
 quoque Opt. Max. sine quo felix nihil
 esse potest, veneror, ut nuptias has
 tuas, primas licet, verè secundas esse
 velit, vosque sponso omni genere bo-
 norum feliciter, ac inprimis in con-
 cordia mutua quàm diutissimè con-
 servet;

-- -- ne malis

Divulsos querimonis

Supremo citiùs solvat amor die.

Зѣвои то аѣ! Cuperem spectator esse festivi-
 tatis tuæ; sed nec loci enormis distantia,
 nec luctus acerbissimus, in quem non ita
 pridem conjectus sum, hoc patiuntur.
 Item in alia: Lateris tuis quid repen-
 dam? Equidem ut pari affectu tibi re-
 sponderem sperare poteras; ut curâ pa-
 ri & ornatu, expectare minimè debuisti:
 quanquam nec præstare eandem, si ve-
 lim, possum. Officiorum siquidem mu-
 tuaq; benevolentia, non etiam diligentia
 & ele-

& elegantia in scribendo societatem cor-
 vimus; in qua, sicut & in aliis, cedere
 me tibi libenter profiteor. Idcirco, quod
 amici est, facio, & inprimis tibi, tam de
 Sparta splendida, quam nactus es, quam
 de matrimonio auspiciatissimo, quod cum
 magni & celeberrimi Viri filia contra-
 xisti, ex animo gratulor. Utraq; fe-
 licitate te dignissimum, quotquot te nô-
 runt boni, judicant. Item: Nuptias
 tuas cum virgine lectissima N. non tibi
 minus parenti quam filiae tuae gratifica-
 ri, officii mei esse existimavi. Sed quae
 apud nos tempora inciderint luctuosissi-
 ma, & ab omni laetitia alienissima, non
 potest te latere, & cognosces ex iis, quae
 una misi. Miserrima fuisse scito, neq;
 nunc etiam extra omnem teli jactum nos,
 quod dicitur, positos. Quare vel absens,
 ut matrimonium istud tuum, tertium li-
 cet, tibi Cajaq; tua verè secundum sit, ex
 animo opto & voveo. Prudentiae autem
 tuae celebratissima erit providere, ne sere-
 num istud Hymenaei tuo ullo cujusquam
 justo dolore obfuscetur vel obnubiletur.
 Item: Cum literas tuas legerem, quibus
 ad

ad solennitatem nuptiarum cum honestissima virgine N. peramanter me invitasti, venit mihi in mentem nobilis illa Senecæ sententia, quam ex Platone idem expressit, qua ostendit, totam hanc vitam nostram miscere gaudium & dolorem, his verbis:

Nulla fors longa est, dolor & voluptas

Invicem cedunt.

Te namque tori vidui tristia signa non ita pridem omnibus & mihi quoq; ostendere memineram: qui nunc commutata rerum facie & squalore deposito

Om nibus egregiè lætis, totâq; cæterâ

Acclamante tibi faustum, feliciter, omen,

genialiter cum convivis honoratissimis, lectissimaq; sponsa exultas. Sed jam nota tibi causa absentia mee, quæ talis, ut apud te, æquum doloris alieni aestimatorum, plurimum valere debeat. Quod igitur solum relictum mihi absenti intelligo, primum tibi pro studio isto tuo
quo

quo me hilaritatis tuae, quantum quidem in te fuit, participem esse voluisti, gratias maximas ago. Deinde Deum Opt. Max. conjugii autorem veneror, uti nuptias istas tuas secundas, verè secundas esse velit, vosq; sponso omni felicitate beet, ac imprimis in concordia quàm diutissimè conseruet. Item: Litterae tuae quantà me voluptate perfuderint, non facile dixerò, nisi simul amoris erga te mei magnitudinem (ex quo fonte sincerissima illa voluptas promanat) expressero: quod verbis nec fieri potest, nec debet. Deus tantum tibi adsit, & novum istum Hymenaeum fortunet: quod confisus ipsius bonitati planè futurum auguror. Quid mihi jucundius esse queat, quàm si te eundem & amicum paternum, & amicum meum, & Praeceptorem, & jam tandem etiam adfinem, simul & semel salutem? Vide, obsecro, unus & idem amor quàm latè spargatur, quamq; diversos interdum officii gradus, minimè tamen inter se discordes, recipiat, & hac quasi varietate nominum suavissimorum (quà nihil in rebus humanis

manis

manis pulchrius excogitari potest, distinguatur?

GRATULANDI DE FILIO MOX NASCENDO FORMULÆ.

CA faub. ep. 59. ad Canajum: Confido etiam cumulatam esse jam beneficio alio non minori prius istud sanè magnum & luculentum. Spero enim te, priusquam has legas, novâ prole auctum ἡυτοκνηυίας τῆς τριποδῆτης σῆς δεσποίνης. (facile pariente exoptatissima domina tua) Ita esto O magne rerum omnium arbiter, & huius quoq; voti damnans esto Præses integerrime. Non gaudebis solus tua gaudia; & nos illa tangunt, qui semper ἐξ ἀκρῆς μελεῖ ψυχῆς καὶ χαίροντι συγχαίρομεν, καὶ λυπημένῳ συλλυπέμεθα (ex animo medullitus & cum gaudente gaudemus, & cum dolente dolemus.) Hæc lex æterna veræ amicitiae: Idem velle, idem gaudere, dolere idem.

Non possum non hîc subjicere facetum illud Lipsii lib. III, epist. Q. 15.
Quid

Quid ais? Lernutii ne uxor intumuit? tam citò autem? O cultorem assiduum, vel proletarium potius! Perii, si uxor mea sciverit exemplum! Tu, cum reversus es, cela: ego nullus dixero.

GRATULANDI DE
HONORIBUS DO-
CTORALIBUS
FORMULÆ.

CAfaubonus epist. 46. Sarraceno:
Tantum tibi gaudium meum indi-
cabo, tibiq; gratulabor ob illam, quam
confido te esse consecutum, non Bacchi
lauream, sed Themidis. Maeste pro-
posito adulescens εὐφροέσῃτε (ingenii
dexteritate prædite.) Sic itur ad astra.
Quod versus à me exigis, puto me pa-
rum tibi notum, qui tamen debueras to-
tum intus & in cute novisse. Quis di-
xit tibi, me esse de grege eorum, qui dor-
mierunt in Parnasso? falleris, & toto
quidem, quod ajunt, cælo. Adulescens
olim

olim delectabar interdum eo genere ne-
 scias, ne nihil agerem, cum aliud non
 agerem. Maturior hæc ætas abstulit
 mihi omnem ejus facultatem, nescio di-
 cam magis, an voluntatem. Quid?
 Nonne habes affinem (nōsti quem di-
 cam, O misellum senem!) qui meam
 vicem versus satis multos quotidie evo-
 cat. Cur igitur me inani labore exer-
 ceam? Ut scias, quam exaruerit in no-
 bis omnis præteritæ vena, adscripsi versi-
 culos, quos inter prandendum effudi.

In MSS hæc est: Accipe literas tuas,
 quibus ad actum Doctorem, ut vo-
 cant, me invitasti, transmissis simul ex-
 emplaribus disputationis tuæ, quam pro
 summo illo honore obtinendo publicè de-
 fendisti. Gratum hoc mihi munus &
 invitatio tua, cum propter familie &
 cognationis nostræ honorem; tum verò,
 quod votum meum, quo & istum hono-
 rem, & alia multò ampliora, jam dudum
 tacitus tibi destinavi, honoratissimum
 exitum habuisse video; cujus proinde
 damnas, DEO inprimis datori bonorum
 omnium gratias ago; deinde tibi gra-
 tulator.

sulor, quòd, quæ in Domino Parente tuo
 V. Cl. intermortua dignitas videri po-
 tuit, ea præclaris studiis tuis & felici la-
 bore excitata, & in vitam quodammo-
 do revocata est. Sic enim hoc quidem
 tempore scribere mihi libet. Quamvis
 enim, sicut aliarum rerum paternarum
 dominium, ita hic quoque honor conti-
 nuatus potius in te heredem ipsius existi-
 mari possit: tamen fatendum est, nun-
 quam te ad honorem istum, quem omnes
 amplissimum judicant, adspirare au-
 sum fuisse, nisi tute tibi ad eam viam
 diligentia tua, mihi perspectissima ju-
 gis, & improbo labore ab ultima pueri-
 tia munivisses, atq; preparavisses. Qua-
 re vel proverbii Hispanici auctoritate,
 quod negat artes inter heredes dividi,
 palam est, labores tuos & evigilatas no-
 ctes nequaquam rectè in hereditate pa-
 terna computari: nec esse in corpore
 census (ut Poëta verbis utar) omne
 tenet cuius regimen pater; sed ejusmo-
 di esse, quarum laus ad te maximè, fru-
 ctus verò etiam ad fratres, propinquos,
 cognatos, & uno verbo ad commodum
 Reipubl.

*Reipubl. Christianae pertineat. Atque
utinam is, quem dixi, V. Cl. Parens
tuus, ipse consilii hujus suscipiendi tibi
auctor & spectator inaugurationis esse
potuisset, cujus letitiam hoc tempore
precipuanam esse conveniebat! Sed aliter
DEO visum est, qui quantum doloris
cognatio tota ex obitu Viri Praestantissi-
mi & optimi sensit, tantum eam gaudii
ex honore tuo festivissimo percipere vo-
luit, & nubilum illud luctus hoc quasi
sereno discutere. Quamobrem frueri
hoc tanto tuo bono, fortunâq; ista tua,
familiamq; porro quoque condecorare
atque cohonestare perge.*

GRATULANDI DE OFFICIO FOR- MULÆ.

CAfaubonus ad Wittenium ep. 607.
*Ago DEO Opt. Max. gratias, qui
te servavit hætenus, & dignitate eâ te
ornavit, quam tua singularis virtus me-
rebatur. Didici enim, cum ex literis
tuis, tum ex aliorum sermonibus, quem*

gra-

gratia locum apud Principem omni laude majorem Sereniss. Ducem Megapolitanum obtineas. Utri prius gratuler, nescio, Principine, an tibi: nam & tu illâ statione es dignissimus; & Mæcenatus, ut fama est hominum, iis præstat dotibus, quas jure omnes boni, etiam longè positi, omni veneratione debeant prosequi. Quare ex animo tibi gratulor, qui Principi inservias, quem sine adulatione etiam admirari cogeris.

E MSS. accipe sequentes: Relatum est, Virum amplissima dignitatis diem suum obiisse; teq; judicio Illustrissimi Principis, muneri gravissimo & amplissimo successorem destinatum. Quid dissimulem? ingenti lætitia iste me nuncius affecit, & γὰρ ἐγὼ μὲν ἀπὸ δρυὸς & δ' ἀπὸ πέτρης πέφυκα (non ego è quercu aut saxo factus sum) nec is sum, qui solus affectu, quo suos propinquos optimus quisq; ornatissimos & florentissimos esse cupit, caream. Neq; tamen ita affectus fui, ut solent, quibus res aliqua inopinata & præter expectationem omnem obijcitur. Multò enim ante & ego & alii

& alii futurum praevidebamus, ut pie-
 tas ista tua singularis in Deum, & ani-
 mi moderatio incredibilis, cum juris co-
 gnitione exactissima, & rerum expe-
 rientia conjuncta, digna aliquando se
 praemia inveniret, his simillima, quae di-
 vinitus nunc tibi offerri per optimum
 Principem intelligimus. Eademq; cum
 in propinquo modo esse videmus, quasi
 jam olim in eorum possessionem venisses,
 κατ' ἀνάμνησιν (secundum reminiscen-
 tiam) Platoniam intuemur. Quare
 cum tibi de iudicio isto Principis tui gra-
 tulator, tum ut Deo fortunante perpetuo
 hoc proprioq; bono lateris, ex animo pre-
 cor. Item ex alia ad Theologum: Ex
 quo tempore in urbem saluum te perve-
 nisse cognovi, gravissimis & continuis
 morbis per multos dies ita fui exercitus,
 ut nec officii, nec mei propemodum ipsius
 meminero: Veniâ ob id, nisi fallor, di-
 gnus, si tibi seriùs aliquando, quàm con-
 stitueram, de adventu & commissâ fun-
 ctione Ecclesiastica gratulor. Verbis
 autem exprimi non potest, quantâ lati-
 tiâ nuncius ille adventus tui me adfeca-
 rit,

rit, multa eodem tempore apud animum
 meum reputantem, quæ singulari DEI
 benignitate pertractum te ad nos con-
 firmant, & rerum argumentis pervin-
 cunt certissimis. Quod enim nemo spe-
 rare ausus est, in tanto siue odio siue
 contentu purioris doctrina, qui hanc
 palam proficeretur, & scriptis immor-
 talitate dignis propugnasset hactenus, ut
 illi docendi populi provincia præcipua
 in urbe commendaretur; id factum an-
 te aliquod dies vidimus, factumq; gau-
 demus, Deum Opt. Max. rogantes, ut
 propriam ac perpetuam hanc nobis feli-
 citatem esse velit. Sed enim τὸν ἀσπασ-
 τὸν πόντον εὕρεν Θεός, (insperatorum exi-
 tum invenit Deus) ut ait chorus Euri-
 pidis, elusis, ut sit, hominum consiliis,
 quibus plerumq; nihil ut Deo placet: &
 magna cum gloriâ Ampl. Senatus, cui
 cum Deus hanc primum mentem dedis-
 set, ut quod maximè è re populi Chri-
 stiani suo imperio commissi esse intellige-
 ret, optaret, eamq; opinionem, facto
 Scto honorificentissimo contestaretur:
 postea etiam vires dedit, ut hoc ipsum
 Sctum

*Scutum suum constantissimè exequerentur
 nec latum unguem ab eo dimoveri se pa-
 teretur. Quare, age, tam consultò dela-
 tam, tamq, auspiciatò susceptam à te pro-
 vinciam magna cum fiducia aggredere.
 Ostende, quod hætenus fecisti, gloriã
 Dei & Christi ejus nihil tibi prius, ni-
 hil salute gregis dominici antiquius esse.
 Nihil te potentum autoritas, nihil sapi-
 entum hujus seculi astutia, nihil Empa-
 ctarum quorundam χλευασμοὶ (scurra-
 rum cavillationes) te moveant, quibus
 per hos quinq, annos, quos in statione ista
 moror, nihil aliud consecuti sunt, quàm
 ut per hoc velut obscurum artium &
 fraudum humanarum lux Evangeliz
 multò clariùs radicaret splenderetq;
 pulchriùs. Deum à partibus tuis habes;
 at quis certior veritatis defensor? Ma-
 gistratum habes; at multum est, vel in
 humanis rebus, Magistratu autore, pos-
 sidere. Amicos in his literis plurimos ha-
 bes, quos eruditio & pietas tua celebra-
 tissima tibi paravit. At isti vitam sibi
 acerbam putabunt, nisi sua operã tibi sit
 quàm optimè. Item ex alia ad restitutum*

Ego verò ex animo gratulor, quòd in eum locum restitutus es, ex quo (hominum dicam, an temporum injuriâ?) excidisti: neq; hoc solum gratulor, quòd utiq; ego & mecum complures alii Viri boni futurum augurabantur; sed vel maxime, quòd sub sapientissimo & justissimo Principe restitutus es. Talem enim totus mundus esse agnoscit, & ego re ipsa talem esse cognovi. Quem ob id non sine Numine bonoq; Reipubl. Christianæ miserie his temporibus seculoq; nostro perturbatissimo excitatum esse credo, ut quo magnas procellas motuum & tumultuum omnibus ferè in locis existere necesse est, illis firmam aliquam columnam divina benignitas in hac Germania parte opponeret. Sed desino de Celsitudine ipsius; cum voto tamen incolumitatis & longævitatis; & ad te redeo, cui omnino literis hisce gratulari visum est, ne inter omnes amicos tuos unus essem qui parùm favere commodis tuis viderer, eoq; ipso me tibi amicissimum esse probarem. Est enim hæc amicitia, mea quidem sententiâ, quæ commodis amici ut propriis

lata-

letatur, malis autem compāget ut suis.
 Neq; dubito, quin hic affectus meus gra-
 tissimus tibi futurus sit. Item ex alia: Sic-
 ut qui in communi omnium gaudio &
 solennitate populi nullam planè latitiæ
 præbent significationem, alieniori à Re-
 publ. animo propterea esse putantur; cum
 qua & gaudendum sibi & flendum cives
 egregii semper judicarunt: ita mihi quo-
 que verendum est, ne vel parùm prudens
 estimator felicitatis seculi nostri habear,
 vel certè in maxima rerum omnium
 ignoratione versari existimer, si inter to-
 festas summorum virorum gratulationes
 nullum latitiæ meæ (quam uberrimam
 ex incremento & accessione honoris tui
 patria concepit) extet argumentum. Ut
 enim hinc potissimum ordiar, quis re-
 rum Germanicarum tam imperitus est,
 qui nesciat, quantum vulnus in obitu
 antecessoris tui acceperint? quis porro
 tam à rerum omnium cognitione remo-
 tus, ut quibus præidiis ad easdem ju-
 vandas instructus accesseris, quibusq;
 & quantis honoribus dignus semper ha-
 bitus fueris, non cognoverit? Quanquam

enim totum hoc, quod in locum defuncti
 maximi Viri successus es, divina provi-
 dentia & sapientia adscribendum vide-
 tur; tamen & illorum iudicio plurimum
 tribuendum esse omnes agnoscunt, qui
 presentis temporis rationibus Germa-
 niæq; necessitatibus Arbitrium illud su-
 premum in deligendo successore attem-
 perarunt, talemque, quo nec voto me-
 liorem optare licuisset, præfecere. Cujus
 quam miserabilis facies per hos annos
 fuerit, circumlucente nos undiq; belli
 dirissimi flamma, & iactis circumqueq;
 non ab uno Vejove fulminibus, quibus
 non perterrefacti modo, sed & ambusti
 sumus, non possum equidem sine maxi-
 mo doloris sensu recordari. Quod tamen
 non eo à me commemoratur, ut quic-
 quam tibi ad obeundum præclarè mu-
 nus istud deesse arbitrer; sed ut proposi-
 tis tam ardua provincia difficultatibus,
 quæ ardorem in aliis restringere, &
 cordatissimorum animos frangere pote-
 rant, ostendam, repertum esse, qui nec
 Diis nec viribus impar, quod dici so-
 let, equare laudem prædecessoris sui vel
 etiam

etiam exuperare valeat. Quare tibi
 de titulo isto ex animo gratulor, Deum
 Opt. Max. venerans, ut is vires ei-
 dem clementer sufficere, perque se sa-
 tis excitatum magis magisque ad uti-
 litatem literarum, quietem patriæ, &
 incrementum propriarum laudum (si
 qua fieri adhuc potest accessio) anima-
 re dignetur. Quod me attinet, effi-
 ciam profectò cultu & observantiâ, ut
 intelligas, nullius honoribus unquam
 æquè me favisse, ac tuis; cui & officia
 mea omnia paratissima atque prom-
 ptissima humiliter offero. Item: Cum
 per homines certos cognovissem, tibi post
 mortem Viri Cl. N. officium ab Illustri
 hero tuo commendatum esse, pro eo ac
 debui, non mediosriter nuncio illo ex-
 bilaratus fui, diuq; mecum delibera-
 vi, heronè tuo magis an tibi ipsi de of-
 ficio isto tuo grater. Illi quidem,
 quod nihil planè iudicio lapsus, consilio
 gravissimo, non nisi juris & æquæ scien-
 tissimum, eundemque virtute ac fide
 prestantissimum, subditis suis præsti-
 endum sapienter censuisset: Tibi verò,
 V 4 quod

quod hoc velut auctoramentum virtutis
 tue præter alia ornamenta meritissimo
 tuo consecutus esses. Qua quidem in re
 Pythagoricum illud prudentissimo hero
 tuo observatum animadverti, qui one-
 ratis agebat onus superponendum esse,
 non autem onus deponentibus. Sic enim,
 cum Illustrissimis Principibus consilia
 tua vehementer hætenus approbata es-
 se, & adhuc approbari intelligeret, ea
 ad suam etiam utilitatem derivari pos-
 se iudicavit, simulq; palam omnibus
 ostendit, nullius se laborem supra inge-
 nium & industriam tuam putare. Qua-
 re cum tibi de honore & munere isto
 novo ex animo gratulor, tum verò spe-
 ro, te non muneris magis & officii,
 quam adfectus benevolentissimi, quo me
 ὁ μακαρίτης prosecutus est, successorem
 fore. Quod quidem ut facias, impre-
 sentiarium pluribus non rogo. Adde
 Ang. Polit. lib. I. epist. 13. ad Hermo-
 laum Barbarum, cui gratulatur, quòd
 factus esset Patriarcha Aquilejensis.
 Et lib. VIII. epist. 14. ad Urbinatem
 Episcopum; & Orationem Hermo-
 lai

lai Barbari ad Frider. Imper. & Maximilianum Regem Romanorum, Principes invictissimos, apud eund. Polit. lib. XII. ep. 47.

AD GRATULATORIAS RESPONDENDI

Formulas suggerent Cic. lib. I. epist. fam. 7. sub fin. Plin. lib. IV. ep. 8. ad Arrianum, qui de Auguratu Plinio gratulatus erat.

INVITANDI FORMULÆ.

A Pulejus lib. I. Metam. *Brevitatem gurgustiolis nostri ne spernas rogo. Erit tibi adjacens & ecce illud cubiculum, honestum receptaculum. Fac libenter diverferis in nostro. Nam & majorem domum dignatione tua feceris; & tibi (gloriam vendicabis ex humanitate) contentus Lare parvulo; Thesei illius exemplo, qui non est aspernatus Hecales annus hospitium tenue. Scalig. epist. ad Casaub. Arbitrii tui est etiam in me-*

*dia hyeme venire. Nos illum luculen-
 to foco expugnabimus, qui nunquam
 deficiet in cubiculo, quod tibi adorna-
 bo; quod tamen nullum prater te orna-
 mentum habebit. Invenies enim pau-
 pertinam quidem, sed mundam supel-
 lectilem, & concham salis puri, &
 ante omnia pectus tibi devotissimum.
 Casaubonus ad Heinsum epist. 348.
 Audio te in eo esse, ut profectionem ad
 nos instituas. Utinam quidem quam-
 primum ille exoriatur dies, quo tam
 carum mihi caput potero suaviari! Sed
 audin? sive ego in urbe sim futurus,
 sive Madridi, rectè statim ad me; nisi
 vis reus fieri gravissimi criminis vio-
 late amicitiae nostrae: quam injuriam
 quibus potero cunque modis ulturum
 me pro certo habe. Est mihi amicus,
 Vir Illustris dignitatis, sed pietate & e-
 ruditione longè major, apud quem ho-
 spitium tibi paratum, quamdiu volu-
 eris esse in urbe. Itaque veni ἀγαθὴν
 τὴν σpondeo fore, nunquam ut te con-
 siliū pœniteat. Erasmus lib. I. pag. 2.
 Quando tu defines nos torquere deside-
 rio*

rio tui? Utinam te videam! Et pag. 45. Utinam daretur copia tecum fabulandi? Sum avarus visendi tui; si manseris illic usque ad Michaëlis, visam te DEO benè juvante. Quòd si libebit interea te huc recipere, quod maxime velim, nemini erit optatior accessus tuus quam mihi. Agemus feras amœnissimas. Quicquid apud me est, quod aut voluptati aut usui esse poterit, tuum erit. Item Zasius apud Erasm. lib. III. pag. 83. Nostros aliquando, (si tu magnus Jupiter Faunorum casulas non dedigneris,) lares digneris invisere, optatissimus nobis hospes futurus. In MSS. invenio istam: De ea re sine deliberatione tecum instituenda responderi nihil certi potest. Quæ res fecit, ut à te hoc petere auderem, quod ceteris omnibus haud dubiè negaturus eras, ut vel tua vel mea causa excurrere ad nos ne graveris. Sic autem moderor petitionem hanc meam, ut quando commodum tibi erit, & fortè ipsum cælum viam tibi tranquilliozem concinnaverit, itineri te committas, neq; festinan-

di necessitatem aliquam impositam tibi
 putes. Sicut enim uno die occupationes
 istae nate nobis non sunt; ita aequum est,
 tempus aliquod nobis ad eas diluendas
 indulgeri. Tempus, inquam, aliquod
 priusquam de illis deliberaturi conve-
 niamus. Non autem dubito, quin tri-
 horio, (quod dicit Ausonius) si una no-
 bis contingat esse, & multo etiam bre-
 viori spatio, rem omnem per capita sua
 expedituri simus, quae scribendo & re-
 scribendo non perinde componeretur.
 Confidentius autem hoc à te peto, ut eadem
 opera necessitates tuas omnes oculis aspi-
 cias, & praeter haec alia cognoscas, quae
 jucunda & grata tibi erunt, ac deniq;
 ut vinum tuum donativum apud me
 gustes, & tui sumptus fructum aliquem
 feras. Quod ad huius itineris sumptum
 attinet, ne dubita, quod mea causa fa-
 cis, ejus me, refusa parte expensarum,
 libenter meritoq; rationem habiturum.
 Ad prandium ita invitat Puteanus Lau-
 rinum Promuls. ep. 35. Hens tu, ab-
 jice moram, & pransum ad me veni.
 Epulas ponam, quas Esurio inhiet, nec
 Saturio

Saturio spernat. Amplius non invito,
 ne invitum; imò non invito, ne urfisse
 videar. Nam si coactus veneris, ve-
 reor, ut stomachi tui indignationem
 mensa mea sustineat: si non coactus, fa-
 mem ut exstinguat. Itaque si esuris,
 cogere non te audeo: Si (ignosce novo
 verbo) saturis non debeo. Veni tamen;
 sed nec Esurio, nec Saturio: ad sermo-
 nem, non ad prandium; quem benè co-
 ctum, lepide conditum dabo. Evandrus
 Virgilianus hospitem suum Æneam in-
 vitat lib. VIII. v. 362.

--- hac limina victor

Alcides subit: hac illam regia cepit.

Aude, hospes, contemnere opes, & te
 quoque dignum

Finge Deo: rebusque veni non asper
 egenis.

Vide de hoc Virgilii loco Sen. epist. 18.

Eundem in animo habuit Juvenalis

Sat. XI. v. 60. Persicum invitans:

Nam cum sis conviva mihi promissus,
 habebis

*Evandrum, venies Tirynthius aut
minor illo*

Hospes, &c.

Hoc est: habebis me hospitem frugalem, qualis fuit *Evander*, qui *Herculem* ex Hispania redeuntem, & postea *Aeneam*, vili convivio excepit.

AD INVITATORIAS RESPONSORIAE.

S Eneca epist. 45. *Omniñò me, si possem, transferrem, & hanc expeditionem indixissem mihi: nec me Charybdis & Scylla, & fabulosum istud fretum deterrere potuisset. Transnasassem ista, non solum trajecissem; dummodo te complecti possem, & praesens aestimare, quantum animo crevissem. Potes etiam, si invitatio placet, respondere cum Plinio lib. III. epist. 12. Veniam ad coenam; sed jam nunc paciscor, sit expedita, sit parca; Socraticis tantum sermonibus abundet: In his quoque teneat modum, &c. Cum Casau-*

faubono epist. 108. ad Thuanum:
 Multis nominibus iucundissima mihi
 fuerunt literae tuae, sed hoc amplius, te
 pro singulari humanitate nos & studia
 nostra curâ tua dignari. Nam quod
 tam benevolè me hortaris, ut bimestrem
 peregrinationem istuc suscipiam; quan-
 to id cessurum sit studiorum meorum
 commodo ac bono, non me fugit. Maxi-
 mas igitur tibi eo nomine gratias & ha-
 beo & ago, teq; obnixè oro, ut eadem be-
 nevolentia me semper amplecti velis.
 Non contuleris beneficium in percusum
 animo neq; immemorem. Etsi quid ego
 possum tibi ἀντάξιον ἀντεγύσασθαι, (di-
 gnum reponere?) sed tu cupientis paria
 tecum facere voluntatem spectabis, non
 facultatem. Utar verò beneficio tuo,
 Vir Maxime, & tam bonam profici-
 scendi occasionem ambabus, ut a juni-
 manibus arripiam. Etenim diu est, cum
 ego φιλομαθείας οἷς ἐγὼ πεπληγμένῳ,
 (discendi percitus cestro) Luteriam ve-
 stram visendi cupiditate totus ardeo, &c.
 Sed si quando isthuc venero, nullus du-
 bito, idem mihi usuventurum, quod ru-
 sticis

sticis aut rure educatis solet; cum in ur-
 bem primum veniunt; omnia mihi ve-
 stra illa νεῖμῆκτα nova erunt, omnia
 ξένα; imò ego, puto, ξένος, vel planè
 hospes in cognitione antiquitatis vobis
 videbor. Item ex eodem epist. 37 1. ad
 Scalig. De meo isthuc itinere, quod das
 consilium, accipio, eoque utar; siquidem
 dederit ὁ ἐπὶ πᾶσι, ut, quod constanter
 capio ac spero etiam, possim exequi. De
 hospitio, quod tua mihi singularis huma-
 nitas offeri, immortales ago tibi gratias.
 Etsi autem consilium meum est, nemini,
 nedum tibi, esse oneri; vereor tamen, ne
 faciliorem me sis in hoc experturus,
 quam ut laciniam mihi frangere opus
 habeas. Verum de his viderimus: de
 modo Deus Opt. Max. quod totâ men-
 te cupio, possim prestare. Ego si te se-
 mel amplexus fuero, regem regum me
 putabo. Puteanus Promuls. epist. 17.
 ad Huysmannum: De hospitio ne urge,
 sed, si me amas, arbitrii mei hoc facies,
 ut divertam ad Huysmannum meum,
 vel non divertam; gratior futurus, si
 meâ sponte venero; haud injurius, si
 jure

jure meo emanfero. Sed totum hoc com-
ponet ipsa

βίη τιδήνι, πολεμία λιμῶ, φύλαξ
φιλίας, ἱατρὸς ἐκλύτῃ βελιμίας
τράπεζα:

*Vita nutrix, hostis famis, custos
Amicitiae, medicus enervata esuri-
tionis*

Mensa.

INVITATUS ita venire recusat E-
rasmus lib. III. epist. pag. 148. *Tam
amanter invitatus cupidissime advo-
lâssens ad te. Sed primum deterret cœ-
lum plus quàm hybernium; deinde va-
letudo, cūm per se imbecilla, tum im-
modicis, in quibus nunc versor, labori-
bus sic afflicta, ut eam vix domi abditus
tuear.*

Post INVITATORIAS rejicio huc
cunctas EXPOSTULATORIAS ad eos,
qui post promissum venire detractâ-
runt. Talis apud Plin. lib. I. epist. 15.
*Hens tu, promittis ad cœnam, nec venis.
Dicuntur jus? ad assensum impendium red-
des, nec id modicum. Parata erant la-
tuce*

Etuce singula, &c. Dabis poenas, non
 dic, quæ. Durè fecisti, invidisti, nescio
 an tibi, ceriè mihi; sed tamen & tibi.
 Quantum nos lusissemus, risissemus, stu-
 dissemus? Potes apparatus cœnare
 apud multos; nusquam hilarius, sim-
 plicius, incantius: in summa, experire.
 Item ista expositulatoria Casaub. ep. 76.
 ad Doufam: Ergò tu in patriam antea
 redibis, quàm ad nos veneris? O ni-
 mium crudelis Alexi, cur tu nos spernis,
 qui petimus? Adeonè tibi magnum esse
 visum, ab instituto paululum deflecte-
 re, & nos invisere? Na, ego nunc scio
 quid sit amor, & quàm facile qui a-
 mant sibi somnia fingant. Postea enim
 quàm relatum mihi est de tuo Heidel-
 bergam adventu, metèw & illum ex-
 pectavi diem, qui te huc sisteret, & vi-
 dendum mihi amplexandumq; prebe-
 ret. At tu quid? obdurasti nempe, &
 Ungaros, Polonos, Turcas denique:
 quàm nos optasti. I nunc & dicere au-
 de, te nos sic medullitus amare, ut ipsi
 te facimus; quibus vita adeò acerba est,
 quia voti hujus rei facti non sumus.

Non

Non adeò incommodum erit huc etiam rejicere formulas **VOCATORIARUM**, ut hunc appellamus; quarum apud *Erasmm* reperi aliquot. Sic enim *Budeus* ad illum nomine Regis Galliarum pag. 39. & 40. *Rex Minervæ numine afflatus, cum instituerit lectissimos viros in regnum suum premiis optimis adsciscere, ac seminarium, ut ita dicam, eruditorum in Francia relinquere, eodem egregio animi impetu proventus, te quoque adsciscendum duxit, & per me honorificam conditionem offerri tibi verbis suis voluit, ut si isthinc demigrare in animum induceres, operamq; literis hic navare, quam isthic consuesses, sacerdotium ipse tibi ad mille Francicos, & eò amplius collaturum se sponderet. Hic fidem meam hætenus intercedere intelligis, ut internuncii, non etiam sponsoris, partes agam, & quæ ab illo accepi, bonâ fide deferam. Quæres hic fortasse quid tibi auctor sim? quid aliud potius, quàm ut hanc conditionem protinus accipias & amplectaris? Primum, quod*

ita te esse animatum velim, vel mea it-
 nius causa; deinde quod si eam accepe-
 ris, non magis fortunis tuis, quam ho-
 nori atq; opinioni consulueris. Proh Di-
 vi immortales! quam id tibi honorifi-
 cum fuerit, quam ad omnium doctorum
 existimationem splendidum & fortuna-
 tum: istius te doctrinae commendatione
 à maximo & Illustrissimo Regum in lon-
 ginquam regionem petatum esse & ac-
 cerfitum? Tu hac de re statues, & ad
 me aut alium quemvis scribes, &c. Et
 ad eundem Copus pag. 42. Rex intel-
 lecta summâ eruditione tua, jussit ut ad
 te literas darem, quibus animum tuum
 explorarem, an cum Gallis degere, &
 qua conditione adscisci velis? Pollice-
 tur Rex Christianissimus adeo benigne
 te habiturum, ut nunquam te hujus in-
 stituti pœnitere possit. Addenda epist.
 Ludov. Canossæ, Episcopi Bajocen-
 sis, apud eundem pag. 43. & Joh. Fa-
 bri ad Urbanum Regium lib. II. pag.
 86. & ipsius Erasmi ad Joh. Lascarem
 lib. III. p. 128.

Respondet idem Erasmus Budeo
 lib. I.

lib. I. pag. 41. & *Copo* pag. 42. differendo sententiam suam; & ipsi *Regi Francisco*, pag. 43. eodem modo etiam *Canossæ* pag. 44. Negando, *Urbano Regio*, lib. II. pag. 87. Consentiendo, prorsus egregiè, *Heinrico VIII. Angliæ Regi* pag. 129. 130. cui jungenda epist. *Casaub.* 95. ad *Canajum*.

L A U D A N D I F O R M U L Æ.

L Iplius I. Epist. Q. 14. *Vidi adjunctos epistolæ tuæ versus; versus tam lepidè, tam suaviter factos, ut putarem, canere Sirenum concordiam.* Et lib. II. epist. 1. *Fateri debemus: Bruga vestra Belgii nostri sidus sunt, pariter ut olim Græcia oculus Athenæ. Nunquam à multis annis felicior ingeniorum proventus; nusquam doctrinæ uberior seges. In qua eruditorum luce sic eminetis, Laurini fratres,*

*Ut pura nocturno renidet
Luna mari Gnidiusvé Gyges,*

Lipſius ad lib. II. Annalium Taciti cap. 88. *A priori ſententia Nobil. Junus Douſa, de quo plura dicere jubet & prohibet amor. Et lib. I. Elect. c. 9. Douza non iterum in tranſcurſu dicendus. Tot mihi in illum juſti amoris cauſæ, tot admirationis ſunt. Omitto Poëſin, & cum Poëſi ſupra hoc ſeculum doctrinam. Probitas & ingenui mores, & quæ nihil gratiæ cauſâ facit, gratia Dii boni, in quo homine paria ſunt, aut erunt! Ut verè de illo hoc elogium, & ad præſtationem (quod dicitur) ſcripturus ſim, vera proles Muſarum & alumnus Gratiarum. Nec abripit amor me: judicio hoc ſcribo, ſi quid unquam; & peto quæſog, (vita mihi tantum aut fama apud poſteros ſit) ita hæc legant, non quaſi laudem ab amico, ſed ſententiam a jurato teſte. Ang. Polit. lib. I. ad Mirandulanum: Tanti mihi ſunt literæ tuæ, ut nullo pacto credam, me poſſe illis reſcribendo ſatisfacere. Tanta rursus tuæ eſt humanitas, ut te boni conſulturum, quicquid à nobis proficiſcatur, exiſtemem. Si verba ſuppeterent animo, laudare*

dare pro merito ingenium, literas, elo-
 quentiam tuam conarer. Sed vereor,
 ne laudes cogar tantas, ut Flaccus in-
 quit, culpâ deterere ingenii. Quare
 imitabor Timantem; quodque expri-
 mere penicillo non possum, velo conte-
 gam. Et Pomp. Latius ad eundem:
 Legi opus tuum, in quo apertissime do-
 ctrinâ quadam singulari veteres ab in-
 feris revocasse videris. Sed parcius in
 præsentia: prædicatione mea non indi-
 ges. Satis enim tuo labore clarus es. Id.
 Politianus lib. lxx. ad Jac. Cardina-
 lem Papiensem: Cave autem putes, me
 tibi nunc his laudationibus assensari.
 Testor enim meum in te animum ac fi-
 dem, nihil me aliud scribere; quæ quæ-
 dam sentio, atq; omnem gloriam, quan-
 tuncq; ea sit, iua virtute inferiorē ex-
 istimare. Et apud eund. Joh. Antiqua-
 rius lib. X. Nihil damus auribus tuis;
 adulationes Graculas odimus semper; ve-
 ra & solida est gloria iua. Quod ani-
 mus de te sentit, lingua exprimit. Neq;
 aliter laudaverim, quàm probem. Nam
 qui te laudibus prosequendi finem facit,
 is ad-

is admirandi rursus querit initium.
 Hermolaus Barbarus lib. XII. ad eun-
 dem: Ego te & Clarissimas virtutes tuas
 tam non possum predicare, non admi-
 rari, non tollere, quam tu non augere.
 Si assentior aut mentior; tibi, hoc est,
 doctis omnibus sum contemptui. Bili-
 baldus apud Erasm. lib. II. p. 80. Sed
 quid ego verbis tuam extollere doctri-
 nam & eruditionem conor, rem viribus
 meis parè imparem?

ἔδ' εἰ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δ'
 σώματ' εἶεν,

φωνὴ δ' ἄρρηκτῃ, χάλκεον δέ μοι
 ἦτορ εἶεν,

ut Poëta inquit,

(Hom. II β. v. 489. Neq; si mihi de-
 cem quidem linguæ, & decem ora es-
 sent; vox & infrangibilis, æreum & mi-
 hi cor inesset.)

Satiùs igitur, vecundè tacere, quàm
 laudes tuas minùs dignè prosequi; quas si
 nimis frigide tractare videor, imbecilli-
 tati meæ imputandum erit. Et Ton-
 stal-

Itallus p. 103. Non injuriâ videri pos-
 sim insanior, si mihi judicis desumam
 partes inter homines extra omnem inge-
 nii aleam in utraq; lingua positos. Sed
 tamen velut qui præclaras cum admi-
 ratione quadam picturas intuentur,
 imperiti ipsi pingendi, & nec lineamen-
 ta ducere, nec colores distinguere, nec
 umbrarum & lucis ad exprimenda quæ
 velint rationem habere perdoctis, si quæ
 venustate quadam se commendant, quæ-
 que spectantes tenent omnes, ea soli non
 laudent, maligni possent videri: ita si
 quæ malus orationis artifex ipse stupens
 lego, eorum in laudes non erumpam,
 livoris suspicionem vix effugiam. Rur-
 sus ipse lib. III. p. 131. Neq; enim ar-
 bitror eximie virtuti ullo opus esse præ-
 conio. Mediocria fortassis eloquen-
 tium hominum ingenio commendan-
 tur: Ut stellarum lumen lucernâ quis
 adjuvet, Sol ipse sibi prælucet, obfuscans
 quicquid externe lucis admoveris. No-
 strum agimus negotium, dum lucubra-
 tiones nostras talium nominum lenoci-
 nio commendamus, &c. Casaubonus
 X epist.

epist. 223 ad Scaligerum: Is demum ad-
 miratione sua ingenii tui dotes equabit,
 qui capiet. Quis autem ille est? aut in
 quo terrarum angulo nobis querendus?
 Ego adhuc novi neminem. Itaque longè
 alia conditio tua est, quam ceterorum,
 qui eruditione sua atque ingenio admi-
 rationem sui in animis τῶν φιλομαθῶν (in
 quibus & nos sumus) excitaverunt. Illos
 enim non solum ἐπαρνεῖν, qui usum di-
 cendi vel mediocrem habent, possunt,
 verum etiam ὑπερεπαρνεῖν præstantiam
 verò animi tui nullus unquam Tullius
 satis laudaverit; nedum ut merita in
 Rempubl. literariam tua augere dicen-
 do vel amplificare possimus nos. Puta-
 nus Promuls. ep. I. ad Lipsium: Tu
 unus instar omnium es, qui tot unus ab-
 undas virtutibus, ut unus omnium lau-
 des exhaurias. Invitus tu hoc audis;
 sed tamen cogit amor exprimere. In
 quo homine, post homines natos mode-
 stia gravior? humanitas sanctior? de-
 strina elegantior? Suada purior? Diis
 suis Archivos non privamus: & sunt
 ubi viri quoque non vulgariter docti;
 sed

sed fortassis; si tecum conferendi, fami
 sua minores. Quemadmodum faces,
 quæ in tenebris & illuni nocte lucent,
 intervallo augentur: ita, si quis remo-
 tior se ostendat, par fortean tibi vide-
 tur, non est; quem si in Solem & diem
 produxeris, aut coram conspexeris, is
 diffusum per caliginem aëris lumen a-
 mittat, & veris lineis circumscriptus
 discernatur. Ut etiam sidera sub ortum
 occasumq; horizonti proxima, majora
 lucent, sed creperâ quadam luce: ita
 tales sæpe, quos per vaporem spirantis
 aura, ceu per umbram, noscimus atq;
 admiramur. Tu verò Vir Cl. quanto
 notior, tantò illustrior; & qui summus
 ubique, major tamen conspiceris è pro-
 pinquo, &c.

AD LAUDES RESPON- DENDI FORMULÆ.

ERasm. lib. I. p. II. Utinam is sim, qui
 tam eximii Principis iudicio respon-
 dere queam. Onerat me quorundam

candor ejusmodi laudibus, quas nec agnoscere possim, nisi sim improbissimus, nec tueri, nisi longè alius sim, quàm ipse me novi. Et pag. 19. Tibi fortassis debetur venia, qui studio quodam immodico mei cecutiens, me posse credis, quod non possum. Mihi laus etiam, qui meipsum meo metiens pede, mecum habitem, & rōrim, quam sit mihi curta supellex. Et pag. 58. Carmen tuum, ut non fuit ingratum, ita voluptati esse non potuit. Neq; enim unius est hominis, delectari & erubescere; nisi mihi forsitan adeò nihil oris esse credis, ut ista tua praconia citra ruborem legere queam. Item pag. 62. Parcius eum laudem oportet, qui me tam immodicè laudavit. Utinam hanc operam in argumentum felicius collocasset! Item: Carminis editioni favere quì possum, doctissimi quidem, sed tamen immodicè de me mentientis? quod nihil aliud, quàm illum, qui scripsit, admirabilem, me ridiculum faciet. Faverem illius gloriae, si frontem perfri- care queam. Lib. II. pag. 87. Debeo
tibi

tibi plurimum, vel quod amanter erras in Erasmo, vel quod tam munificè provocas. Budæus apud eundem pag. 106. Id supponebat, quod non agnoscerem eam in me ingenii atque doctrinæ præstantiam, quam tu mihi tribuis. Sed & hic mihi stimulus fuit, ad instaurandum studii mei laborem, illamq; animi contentionem excitandam, quam (ut ingenuè fatear) semper aluit gloriæ cupiditas. Casaubonus epist. 426. ad Scaligerum: Mirum verò, tantoperè libellam nostrum tibi potuisse probari, qui profectò scriptus non erat, ut oculis tuis objiceretur. Sed novi infinitum illum amorem erga me tuum. Idem epist. 50. ad Rittershusium: Equidem is non sum, qui inanis gloriolæ cupidine ad scribendum impellar: sed neque cornea nobis fibra est: ut si quid nostri talibus viris placuerit, non lætemur. Et epist. 192. ad Hoeschelium: DEUS meliora! quam ut ineffabilis hic summi viri in nos amor nos corrumpat. Nobis studia & vigilie nostræ non alium jucundiores hætenus

attulerunt fructum ullum, quàm ut nos
 & nostra nôssemus. Fatemur quidem,
 fuisse illud aliquando tempus, cùm de
 nobis fortasse poterat dici, quod de Olo-
 ri filio scriptor Thurius: sed conatus
 nostros non fortuna destituit, verùm ar-
 cana quedam supremi Numinis provi-
 dentia tardavit, ac prope fregit. Pu-
 tean. Promuls. ep. 2. ad Bernartium:
 Laudes istas non fero, quæis non minùs
 modestiam meam oneras, quàm indu-
 striam ornas; nec quisquam alius in me
 ferat, qui te modo, meque nôrit. In-
 jurius autem mihi, imò tibi si ferat.
 Nam ita concepta illa elegantissima tua
 lueræ sunt, ut incertum, studiosior in
 me laudando, an modestior fueris, te-
 ipsum deprimendo. Quorum utrum-
 que aut amoris, aut erroris adscriben-
 dum est: amoris, dum talem me vis
 esse; erroris, dum esse putas, qualem de-
 scribis. Pic. Mirandulanus apud Po-
 lit. lib. I. epist. 8. Quod proximis li-
 teris tuis tantoperè me laudaris, debeo
 tibi tantum, quantum ab eo absum, ut
 meritò lauder. Adde epist. 19. 20.
 lib.

lib. II. epist. 1. & 9. lib. III. epist. 1.
 8. 11. 19. & 21. lib. V. epist. 5. lib.
 VI. epist. 5. 7. 9. lib. VII. epist. 6. 11.
 lib. IX. epist. 7. lib. X. epist. 4. lib. XII.
 epist. 20. 38. & Cent. I. Misc. cap 90.
 Plures RESPONDENDI formulas quæ-
 re in form. EXTENUANDI *supra*, &
 LAUDANDI in Testimoniis & Elogiis
infra.

OBJURGANDI
 VIDE
 REPREHENDENDI

OBSERVANTIÆ TE-
 STANDÆ FOR-
 MULÆ.

CAsaubonus epist. 80. ad Scalige-
 rum: *Amare certè, colere, venera-
 riq; absentem, nihil vetat. Id faciam
 dum vivam, summâ fide, & ita di-
 cam, religione. Id. ep. 95. ad Canajum:
 Facerem tibi gravem injuriam, si pluri-
 bus tecum agerem, ut me in tuam susci-
 piat*

X 4

*pias clientelam. Ego verò pridem tuus sum; tu mihi jam per multos annos patrocinium tuum assidue præbisti: ego cultum, observantiam ac verum amorem & præstare conatus sum semper, & æternum præstabo. Idem ep. 139. Ego te niveo prorsus pectore colo, & vereor, ac pro tua tuorumq; omnium felicitate, τὸν μέγαν ἐν ἑγῶν ὡ Θεὸν sollicitare non cesso, non cessabo. Et ep. 814. Accipe fidum planeq; certum observantiæ pignus ab eo, qui in omni officii genere candorem simplicitatemq; suam ac constan-
tiam tibi cupit esse probatam.*

PETENDI FORMULÆ.

CUm, ut docent Eruditi, aliæ *Petitoria* sint *Obliquæ*, aliæ *Apertæ*; & *Obliquæ* quidem, quibus aptâ quadam trepidatione ac verecundè admodum petimus: *harum* quidem formulas petes ex *Antonii* epistolâ ad *Cic.* lib. X. ad *Attic.* ep. 8. & *Cæsaris* eod. l. ep. 9.

ep. 9. Item *Bruti & Cassii* ad Famil. lib. XI. ep. 2. *Illarum*, è multis passim alibi. Egregia est ejusd. *Cic.* lib. VI. ep. 6. & quam suam fecere *Casaub.* ep. 100. *Erasm.* lib. II. p. 74. *Quia tua in me vel nota omnibus, vel ipsa novitate meorum temporum clarissima & maxima extiterunt; estq; animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere, non dubitavi id à te per literas petere, quod mihi omnium esset maximum, maximeq; necessarium.* Faciet huc illa *Plinii* lib. II. epist. 12. *Extenderem preces, nisi & tu rogari diu nolles, & ego tota hac epistola fecissem.* Rogat enim, & quidem efficacissimè, qui reddit causas rogandi. *Casaubonus* epist. 81. *Te ex lege sanctissime nostræ amicitiae convenio, adjuves laborantem, & eruas alicunde aliquid futurum usui.* Et epist. 17. ad *Scaligerum*: *Vides, quàm familiariter tecum agam, Vir maxime; sed qui ita sim erga te affectus, ut tua causâ libentissimè omnia sim facturus, ausus sum (præsertim cum aliter facere non possem)*

X 5

sem)

sem) te hoc rogare. Idem epist. 68. ad Bongarsium: Advoco te in auxilium; fer suppetias, si me, si auctores illos amas. Quaeso te, habeas curæ hanc curam. Non dubito, quin si adnitaris, aliquid nescio unde sis investigaturus, magno futurum usui. Et ad Scaligerum epist. 54. Scribo ad te, ut novum beneficium, si pateris, extorqueam. Cupio enim (& cupio sic, ut nihil unquam vehementius) mecum à te communicari, quæ haud dubiè in Athenæo ὁδὸς πάρεργον olim observasti: Hoc mihi te non esse denegaturum, quæ tua est humanitas & amor in me singularis, spero equidem atq; adeo confido. Et ad eundem epist. 273. O si possem à te idem beneficium in Athenæo quoq; impetrare! cur autem non impetrabo? aut cur tu cuiquam potius quàm mihi τῆς περιττεύματ' & τῆς εἰς παιδείας, (abundantiæ doctrinæ tuæ) copiam facies? Scimus, quomodo nascentur tibi vel conclamatorum locorum emendationes. Quare oro te atque obtestor, quæ habes in Athenæum & Polybium observata, ea velis

velis nobiscum communicare. Adjice-
 rem & Sirabonem; nisi puderet me
 tantum oneris tibi imponere, neque enim
 nescio, quam soleas esse occupatus,
 & quam gravibus curis. Quod igitur
 commodo tuo fiat, petitionis meae ratio-
 nem ita habe. Idem epist.... post mul-
 tas petitiones. Viden' os aneum, fron-
 tem ferream mihi esse, qui te tam mul-
 ta non dubitem rogare? In MSS. hæc
 est: De majoribus commentariis spem
 injecisti; quam hætenus in benevolen-
 tia tua colloco, ut facultatem eos descri-
 bendi, si usus postulet, factum iri inter-
 preter. Ideoq; cum res meae sic ferent,
 conduci aliquem curabo nummis meis,
 qui à te petat & describat. Tu au-
 tem, si lubebit, amicè concedes: sin'
 amicè negabis neq; me ob rusticitatem
 meam minùs ames. Eo sum ingenio,
 ut quæ ab amico sperare fas esse putem,
 fas esse putem & petere: & quia nihil
 per alterius incommodum adsequi cu-
 pio, non agrè fero, repulsam, quoties,
 quæ postulavi, non nisi cum molestia
 concedentis tribui posse intelligo. Pari

jure & ego cum amicis agere consuevi,
quā possum, obsequor; ubi majore lar-
gientis damno, quā accipientis emolu-
mento quid petitur, nego: apertè omnia
& simpliciter.

Carmen à Scaligero sic petit Casau-
bonus ep. 17. Non possum dissimula-
re, exambire me, ut editio nostra Sue-
tonii aliquo tuo elogio ornata prodeat.
Potes vel disticho, potes vel versu uno
ambitioni meae satisfacere.

Consilium in literis ita petit idem
Casaub. epist. 80. ad Scaligerum: Per
ego te Dei hominumq; fidem obtestor,
quæ habes in Athenæum & Strabonem,
ea nobiscum communices. Quod pos-
sum pretium summum, id offero tibi,
meipsum æternum futurum tuum. Sus-
cepi & Spartiani editionem, non sanè
viribus propriis fretus, sed Doctorum
adminiculationibus. Appello igitur tu-
am fidem, mi Scaliger, firma nutantem,
& labanti manum porrige. Et epist.
Mitto ad te, quæ in hoc genere sumus
meditati. Tu eris, si tanto honore nos
dignatus fueris, nostrorum scriptorum

non

non solum πανών, sed etiam νόπης. Et ep.
 209. Verum age, per Deum immorta-
 lem te oro atq; obtestor, rudes conatus
 nostros adjuva; & hoc mihi presta, ne
 ope tua assequamur in scriptore difficilli-
 mo, quæ ne proprio intelligeremus Mar-
 te, frigidus obstitit circum præcordia san-
 guis. En cupidissimum discendi discipu-
 lum. Τῷ modo τῆς σῆς διδασχῆς ἀξίωσον
 ἡμᾶς (dignare nos doctrinâ tuâ.) Testor
 supremum numen, præ tanto bono omnia
 mihi Ταυτάλ'ε τάλαντα fore non nauci.
 Et epist.... Obtestor bonitatem tuam,
 ne molestiam docendi me velis defugere,
 nec te poeniteat facilitatis & χεῖνός τινος,
 quam hætenus sum in te expertus. Li-
 plius II. ep. Q. 3. Et mihi discendi cu-
 piditas innata est, & tibi, Vir Nobilis-
 sime, docendi facultas: quem ita versa-
 tum cum cura in omni genere scripto-
 rum scimus, ut possis tuo jure dicere,
 quod ille Apollo Ennii:

- - - à me omnes Belgæ consilium
 expetunt

In literis incerti: quos ego meâ o-
 pe ex

Incertis certos, compotesq; consili
Dimitto.

Itaq; peto, rescribas, quid de hoc loco
existimes.

Consilium in alia re sic petit, Ca-
saubonus epist. 398. ad Scaligerum:
Te igitur convenio, sapientissime Sca-
liger: teq; per hunc tantum, quo me
dignatus es, amorem oro, obtestorque,
velis ad ænagès punctum temporis fin-
gere te, quasi hic sis, & agitatâ apud
te deliberatione ista, consilium mihi im-
pertiri tuum. — Non enim vereor, ne
cujus consilii te habuero auctorem, ejus
me jure unquam pœniteat. Et ep. 413.
Dic igitur, magne Cato, quid censes o-
pus factô? Quaeso, da consilium, quod
sequemur religiosè.

Aditum in Bibliothecam sic ambit
Casaubonus Epist. 39. ad Petrum Pi-
thœum: Tu ut me ames, non peto; re
enim expertus amorem tuum, facerem
tibi injuriam, si dissimularem. Ne
constantiam quidem amoris tui petam;
à tuis moribus alienum fuerit, quem
ultrò

utrò cœperis diligere, eum tui studiosis-
 simum & semper amantissimam desti-
 tuere. Illud rogo, nostra studia velis ad-
 jutum, & eorum, quæ habes quam plu-
 rima, quibus ornari & augeri tuo be-
 neficio nostra opera res literaria potest,
 nonnulla communices; multum nostra
 studia recrearis, si ad tuam amicitiam
 & Bibliothecam instructissimam adiuturum
 mihi liberum patefeceris. Idem ep. 86.
 ad Verderium à Vauprinis: Et erudi-
 tionis tuæ & inclutæ illius, quam habes,
 Bibliotheca fama impulerat me pridem,
 ut tibi innotescere, & studium cultumq;
 meum offerre cuperem. Eum enim esse
 te, Vir Clarissime, ex multorum sermo-
 nibus intellexeram, qui cum plurimum
 posses literis & illarum cultoribus pro-
 desse, voluntatem facultate inferiorem
 non haberes. Facile igitur in eam spem
 adducebar, si contracta semel inter nos
 notitia esset, parata mihi in tua boni-
 tate certa præsidia, ad ea præstanda,
 quæ, nisi fallimur, bono multorum ve-
 terum Scriptorum pridem conamur.
 Mox: Te oro, atq; adeò si pateris ex illa
 pol-

pollicitationes ; velut ex syngrapha , te
adpello ac convenio , ut , qui habere te
audio Polybii exemplar manuscriptum,
id nobis utendum concedas.

Officii petendi formulam ferè habes
in illis ejusd. Casaub. ep. 138. ad Pa-
tres Synodi Salvendis : Officii mei esse
dixi, has ad vos scribere, meæ adversus
universum ordinem vestrum , & pri-
vatim erga unumquemque, summa ob-
servantia testes. Cujus animi cum mi-
hi conscius ipse sim, facile venio in eam
spem, fore neminem è vobis, qui me be-
nevolentia sua indignum judicet. Atq;
ut sciatis ex animo loqui me, neque, ut
ait Poëta, ἔτερον μὲν κεύθεω ἐν φρεσὶν ,
ἄλλο δὲ βάλλω, (aliud mente occulta-
re, aliud profari) en me totum in vo-
stra potestate. Videte, quæso, & vobis-
cum deliberate, ecqua in re opera mea
publicè Ecclesiæ Dei, cujus administra-
tio vobis commissa est, utilis esse pote-
rit. Ego me spondeo sancteq; recipio,
vestris consiliis me obtemperaturum, &
pro virili effecturum, ut voluntati ve-
stræ per me satisfiat. Equidem ita sum

ἀνα-

a natura comparatus, ut studiorum & vigiliarum mearum nullum unquam alium finem mihi proposuerim, nullam aliam mercedem aut speraverim, aut optaverim, quam ut illarum aliquis fructus ad σεβασμιωτάτην (maximè venerabilem) matrem Ecclesiam rediret. Novit ὁ καρδιογνώστης DEUS, hac re nihil mihi jucundius, nihil gratius, dum adhuc terras colam, posse contingere.

Respondendi formulam constituere potes ex illo Cic. lib. I. ep. 6. *A me omnia in te studia officiaq; expecta; non fallam opinionem tuam.* Et lib. I. epist. 9. *Quod à me de tuis rebus domesticis scribis; quaecunque mihi commendas, ea tanta mihi cura sunt, ut me nolim admoneri, rogari verò sine magno dolore vix possim.* Et lib. II. ep. 10. *Omnia volo à me postules, & expectes. Vincam, si potero, meis officiis cogitationes tuas.* Idem ad Nonium: *Post-hac, quod voles à me fieri, scribito. Vincam opinionem tuam.* Huc refero illas omnes, quibus BENEVOLENTIAM testa-

testamur. Casaub. epist.... ad Scaligerum: Utinam mei vicissim affectus tibi testandi deur aliqua occasio. Experieris non indignum amicitia tua, quam ultro, quæ tua est humanitas, proxime mihi obtulisti. Age, fac periculum: & si quid tua causâ possum, ne dubita, me tibi defuturum. Idem Epist. 793. ad Meurs. Nihil ab ipso petes, quod non statim sis impetraturus,

Εἰ δὲ νῦν μᾶλ' γε τελεῖν, ἢ εἰ τετελεσμένον ἔστι,

(Si perficere poterò, & est tale, quod perficiendum est.)

Et epist..... Mihi verò hac re nulla erit unquam μᾶλλον περιστάσις, (ma-
jore curâ expediunda) quàm ut tibi,
quibus rebus cumq; poterò, gratificer.
Item epist. 300. Precipuan solco de-
luptatem capere, quotiescumq; aliquid
ex animi tui sententia tibi evenisse in-
telligo. Item epist. 379. Mei nominis
oblivio me potius capiet, quàm ullam
pretermittam tibi inserviendi & man-
data tua exequendi occasionem. Quin
id nunc ago, ut quæram sedulo, si quid
lateat

lateat in nostris forulis, quod possit tibi
 esse usui. Et epist. 389. Mihi quidem
 hoc gratius nihil possit contingere, quam
 si ulla in re operam meam tibi esse utilem
 animadvertero. Velim certe persuasissi-
 mum habeas, non aliam fidem, imò pie-
 tatem in exequendis jussis tuis adhibi-
 turum me semper, quoties aliquid impe-
 raveris, quam qua eum deceat, qui te
 parentis loco pridem veneratur. Qua-
 re si quid est, quod curari hic velis,
 ἐξάουδα, μὴ κεῖθε νόω, (dic, ne celes in
 animo) mihi jussa capessere fas est. Ne-
 que verò occupationum mearum ratio-
 nem habueris; omnia enim lubentissimo
 animo δευτερά τῆς σῆς κελεύσεως θήσω,
 (post jussa tua ponam.) Qui non sunt
 hoc modo adversus te affecti, eos ego
 nunquā dignos putavero, qui inter γυν-
 οῖς παιδείας ἐρασταίς (genuinæ doctri-
 nae studiosos) nomen profiteantur suum.
 Utinam majus aliquid tua causā possem;
 scires quā sis mihi ἀντίψυχος (animo
 charus.) Idem ep. 557. ad Pochellum:
 Si quid est, quod possum (possum au-
 tem non multum) confidas velim, nul-

*lā re mihi defuturum. Et ad Velsorum
epist. 74. Rogatus sum ab Hæschelio,
si quid in Museo haberem, quod usui
tibi esse posset, id tecum vellem commu-
nicare. Ego verò, si quid ejus generis
haberem, vel ambitiosis precibus te ora-
rem, ut illo uti velles. Et epist. 16. Na-
m me non nōsti, qui diu te contatione ais
impeditum, quo minùs à me istud pete-
res. Si tua voluntatis ad me vel tenuis ul-
la suspicio pervenisset, ademissam tibi
pridem dubitationem omnem, tibiq; stu-
dia mea prius obtulisssem. Quid enim
mihi queat esse jucundius, quàm inser-
vire tibi; h. e. bono publico.*

AD PETITIONEM CONSILII.

IN te literaria responsionem suggerit
Idem ep. 281. ad Porthæsum: Ego
verò te consulere quàm à te consului ma-
lim. Tu enim major, tibi me est æquum
cedere. Quod & lubentissimè facio; nec
tibi solùm, vel propter ætatem (ut de e-
ruditione nihil dicam) viro venerando:
sed

sed verò etiam cuius è trivium, qui me
 aliquid docere fuerit paratus. Equidem
 non inficias eo, quantum per furorem
 nostrorum plus quam civilium bellorum
 licuit, id sedulo egisse me, ut aliquid ad-
 discerem; sed omnium laborum meorum
 hic jucundissimus ad me redit fructus,
 quòd descendere in memet didicisse vi-
 deor, & nòsse, quàm sit mihi curta supel-
 lex. Ingentem enim ac prope infinitam
 discendi cupiditatem, qua flagramus,
 facultas comitatur oppido quàm tenuis.
 Et ad Molæos fratres epist. 294. Qua-
 ritis super amorum magistri versibus
 sententiam nostram. Nos non ita sumus
 τὰ ἐρωτικὰ δεινοί, ut arcana ejus doctri-
 ne omnia calleamus. Scitè admodum ac
 verè ὁ θεὸς Plato in Poëtarum inter-
 pretatione τοῦ τῶν ἀμαζῶν τῆς ἀ-
 μαξοποιᾶς, (de rebus plaustralibus fa-
 bros plaustrarios) censuit consulendos:
 τοῦ τῶν κεραμεῶν & τεκτονικῶν τῆς
 κεραμέας καὶ τέκτονας, (circa figulina
 & fabrilia figulos & fabros.) Quin
 igitur potius de amatorio poëmate alium
 in consilium adhiberis, Scalig. epist. 3.
 Quia

Quia tantum apud me valet oratio tua,
 ut tibi aliquid negare nefas esse putem,
 dicam, quod sentio, non ut docere te, sed
 ne ut non tibi parere videar. In MSS.
 reperio: *ἰudicii*, quod super desperatis
 aliquot locis me rogas, gratiam mihi fa-
 cere posses, scio; & interest certè mode-
 stia mea, ut expectari a mea exiguitate
 aliquid, quo ἀρχινοῖα (solertia) & in-
 dustria viri exactissimi adjuvari possit;
 deprecor: sanctissimorum verò morum
 tuorum, ne amoris potius, quo me com-
 plecteris, quam meritis meis, quæ infra
 mediocritatem etiam consistunt, satis-
 facturis, majora & plura πέραν τῆς
 δεόντης (ultra necessitatem) amico tri-
 buere videri possis. Velim autem existi-
 mes, facilitati meæ & voluntati etiam
 in denegatis hanc constare rationē, quod
 & desiderijs tuis obsequi in omnibus, &
 omnia dicta & facta mea tibi probari
 cupiam; quod dum enixè studeo, parum
 curandum tibi erit, qua dexteritate &
 quam feliciter exequar alterum, quod
 nimirum petieras; sed balbutiē meam
 de rebus obscuris libenter audies, & vel
 offera-

offensionibus in hac caligine delectaberis
 & ignosces, si contingent, lapsibus, &
 γὰρ ὁδὸς ἀτρυγέ (hæc enim via non-
 dum trita). & offendicula, quæ sensisti
 fortasse ipse, in ea multa.

PETITIONEM RECUSAN- DI FORMULAM

HAbes apud Casaubonum in ep. ad
 Polyandrum 803. Facile intelli-
 gis, non esse nunc tempus petitionis illius
 instituende, in qua poterat studium meum
 & opera aliquid fortasse prodesse; nam
 equidem si ratio temporum ullo pacto
 pateretur, nullum officium fuissẽ præ-
 termissurus, quod à viro bono & Chri-
 stiano, atque eo amico, potuit sperari.
 Huc referam modestam illam ad ob-
 latum five munus five officium respon-
 sionem Casaub. epist. 263. ad Thua-
 num: Videris superioris epistola meæ
 verba in aliam partem accepisse, atque
 ego scripseram. Neque enim ita proje-
 cti pudoris sumus, ut munus tantum à

*te petere sustineremus. Non obtusa ad-
eò gestamus pectora Pœni. Neq; ita
porro desipimus, ut magnitudinem tuo-
rum in me ac meos beneficiorum non in-
telligamus. Quamobrem oro te atq; ob-
testor, parce, Vir summe, verecundiæ
nostræ, & tanto hoc munere noli nos one-
rare. Satis est, quod jam apud te con-
traximus obligationis.*

REPREHENDENDI FORMULÆ.

INter quas refero INVECTIVAS, EX-
POSTULATORIAS, EXPROBRATO-
RIAS, REFUTATORIAS, & suprâ For-
mulas ABOMINANDI. Quibus in argu-
mentis cùm occupationiores sint homines
ætatis maturioris, quàm juvenes; in
colligendis id genus formulis brevior
ero. Dictator Rom. apud Brunn. lib.
I. Ann. pag. 67. milites sic objurgat:
*Ubi illa heroica dicta essent, quibus ho-
stem heri jugulâssent? pravo more illos
in castris malâ linguâ, in acie timidis
pedibus, triumphum querere, manibus*
inte-

interim otiantibus. Casaubonus epist. 673. ad Meursium: *Alius barbarus & agrestis nebulo nuper, pretio accepto, conscientiam prodidit. Idem ep. 314. ad Scaligerum: Legi his diebus, quæ in Persium Poëtam ante biennium bipedum arrogantissimus ludimagister cujusdam scholæ effutivit. Equidem sciebam, cum librum in manus sumerem, nihil exquisiti ab illo morione esse expectandum; sed tantam hominis esse imperitiam, & tam stupendam asinitatem (non enim possum aliter vocare) putavi nunquam. Atqui scito, ante mensem dedecus illud hominis in publicum fuisse productum, & in eam cathedram impositum, ex quo olim Turnebi, Merceri, & alii summi Viri oracula edere soliti. Beatum te, qui hæc non vides. Item epist. 408. ad Freherum: Amphiteatrum Lojolitarum vidisti. Ego ita sentio, interesse Reipublicæ, ne eximatur hominum oculis tam insigne momnumentum Jesuiticæ impudentiæ, τυχοφαντίας impietatis erga Deum, contumeliæ in Reges & Principes,*

pes, furiosi denique odii, quo literas & virtutem prosequuntur *ἢ ἀλάστορες*. Idem epist. 702. Scioppium strigem & mendaciorum cloacam appellat. Item: Scelestum genimen viperarum, foetorem orbis, spurcitiam seculi, piacularem, beluam, hominem vecordem, asinum. Erasmus ad Glareanum: Non erat tanti viri, cujusquam impulsu sic debacchari in famam hominis ex animo amantis. Mea fame non multum nocuisti, tua malè consulisti. Heins. in Horat. pag. 54. Sospiter, qui Solæcum esse notat, nasum suum non consuluerat. Casaubonus ad Suet. Ner. cap. 27. Mirum, non potuisse extorqueri, ne doctis quidem hominibus, ineptam illam priorum Criticorum opinionem. Nam commentum hoc Torrentio ita placuit, ut suas ad hoc scriptum notas, hoc quasi emblemate voluerit esse vermiculatas. Idem: Librum hunc videbis brevi soricnâ naniâ confossio rem redditum.

EXCUSANDI, five RESPON-
DENDI FORMULAS habes apud
 Casaub. epistolâ 814. ad Canajum:
Noli verò, per Deum immortalem te
obtestor, hanc moribus meis notam in-
urere, ut alterplicum hominum more
aliud me corde sentire, aliud fronte
promptum gerere existimes; non facio,
non feci unquam, neque unquam sum
facturus. Et mox: Quid? tu me ad-
eò insanum indicas, ut contra mea com-
moda & meorum, qui vitâ mea mihi
chariores sunt, animum in dissimula-
tione obdurem? O me vacui capitis, &
judicii, si ita est, planè nullius! Sed &
odio dignissimus sim, tot procerum &
summorum virorum, qui pro sua in nos
benevolentia & in literas amore, tan-
topère, tam saepe, idem quod tu à nobis,
exegerunt. Omitto illius divini capitis
περὶ ἀνάγκας, in cuius unius, secundum
Deum, potestate ac nutu omnes spes, for-
tunæ, vita ipsa nostra est posita. Huic
ego tam benigno, tam clementi hero
meo, sine ulla exceptione, morem posse
gerere, ipsa mihi crede, vitâ mea vellem

redemptum. Budæus apud Erasmum lib. I. pag. 24. *Hæc cum inficiari nequeam, reliquum est, ut excusare quoquo modo contendam, cum pœnam deprecari in animum non induxerim: tametsi ea criminose non objeceris, utpote qui singulari dexteritate emendatoris usus, ea quæ planè vituperare jure tuo poteras, in laude interim ponas reprehendendo, ut hortari me magis certo quodam modo admonens erroris, quàm deterrere videare, & nihilominus circumspectiorem in posterum & emendatiorem reddere, si quando auscultare meliori didicerim. Quid igitur hic primum respondeam, &c. Adde quædam in VENIÆ PETENDÆ formulis.*

SILENTIUM IN- CUSANDI.

PLin. lib. I. epist. 11. ad Fabium Justum: *Olim nullas mihi epistolas mittis. Nihil est, inquis, quod scribam. At hoc ipsum scribe, nihil esse quod scribas: vel solum illud, unde incipere priores*

res

res solebant: Si vales, benè est, ego valeo. Hoc mihi sufficit, &c. Adde ep. 2. lib. II. ad Paullin. Lips. lib. I. epist. Q. 10. ad Giselinum: Scribam libere. Nimum taces diu. Facilius à Sigalione vocem, quàm à te epistolam expressero. Quo merito meo? aut ut delabar ad Propertium; Quis te mutavit tantus Deus? Certè non hoc animi tui amica effusio, non verba pollicebantur, cum proximè adesses. Item ep. 14. Apage, mi Lernuti. Ego verò non amo istam verecundiam, quæ te abstinnit à scribendo. Tot menses tu ex Italia redieris, & verbum nullum ad Lipsium? Hoc verum fuit? Per Giselinum me potius res tuas quàm per te cognoscere? Mihi crede, para veram me ad acriter inclamandum. Casaub. ep. 135. ad Bongarsium: Etiamne in illud niveum pectus tuum nostri penetravit oblivio? Sapientis, ajunt Sapientes, non est dicere, & à v. w. unv, (non putâram.) Ego verò fateor, suspicatum esse me nunquam, fore, ut tam raras ab amicis literas acciperem. Ep. 140. ad Lectium: Tertium jam

mensem files, & ne laceffitius quidem
 respondere dignaris. Hæcine data fi-
 des? hoc sperare à te potui, quem ego
 plus meis hisce oculis amo, quicq³ ἰτὼ
 ζυγῶ (pari jugo) à te amari me semper
 credidi? ἀδικεῖς ὦ τὴν (Ellipsis): In-
 juria afficis, O illam scil. φιλίαν, ami-
 citiam) & gravius quidem fortasse,
 quàm facile tibi persuadeas. Mihi enim,
 postquam à te discessi, in mœrore & squa-
 lore vita hætenus acta est: neq³ ullum
 aliud doloris levamentum, quàm in sua-
 vissima, O meus amor, tui recordatione
 aut tuarum lectione. Et ep. 147. Sic-
 cine te veteris amici memoriam abje-
 cisse? ἀδικεῖς ὦ τὴν, & facinus fa-
 cis non bellum. Scio quidem otio te non
 abundare: sed nunquam te sic impedi-
 tum putabo, ut duo saltem verba exa-
 rare, & vel tantum scribere, quod scri-
 bere non possis, tibi si lubeat, non liceat.
 Habemus & nos, quod jure causemur;
 verum ea est amoris in te nostri vis,
 semper ut tibi vacemus. Itaque aut
 nunquam, aut rarò factum, ut obla-
 tam scribendi ad te occasionem non ar-

*ripuerim. Ἀλλὰ τὰ μὲν ποτετύχαι
 εἴσομεν, ἀχνύμενοίπτε, (sed hæc qui-
 dem contingere sinamus, tristes licet)
 Epist. 25. ad Doufam: Tuas, nobilium
 juvenum decus, paulò frequentiores ex-
 peto simul expectoq;. Nihil enim jucu-
 dius mihi, nihil gratius accidere pot-
 est, quàm si, quando aliter non possumus,
 hoc saltem modo invisamus nos, & in-
 vicem colloquamur. Equidem etsi soleo
 esse occupatissimus, tamen in colendo hoc
 genere officii tecum, ne meam diligen-
 tiam possis desiderare, sedulo cavebo;
 tu, ut parem mecum ponas calculum,
 vide: aut ne me ita accendisses in amo-
 rem tui. Et ad filium ep. 645. Oro, non
 jam ut alias, sed ut teipsum imiteris, &
 hac in parte sis sæper diligentissimus.
 Me ut vincas diligentia, tibi conten-
 dendum erit strenuè. Nam ego me vin-
 ci in eo genere, ne à filio quidem patiar.
 Faxit ὁ Θεός Christus, ut sem-
 per occasionem habeas letam scriben-
 di ad laetos parentes. Epist. 577. ad
 Meursium: Bonorum amicitias debe-
 re esse æternas, scitum est τῶν πάλαι*

σοφῶν (veterum sapientum.) Mihi te-
 sum à multis annis amicitia est institu-
 ta, quam cupio perennem manere; &
 idem quoq; non nolle singularis tua mihi
 p̄sondet virtus. Eò magis sum equidem
 admiratus, te, postquam isthuc redisti,
 nihil quicquam literarum ad nos mi-
 sisse; certè nullas ipsas accepimus. Et ep.
 638. Damno utriusq; nostrum silentium.
 Non stabit per me, quin posthac frequen-
 tiâ literarum sarciamus præteriti tem-
 poris jacturam. Tua studia magna mihi
 curæ sunt. Ep. 141. ad Joh. Pinaldum:
 Diu est, cū tuas expecto. Respondi
 enim non semel novissimis, quas à te ac-
 cepi. Etsi autem non clam me est, ma-
 gnis multisq; negotiis solitum te occupa-
 ri; nihilominus tamen peto à te, scribas
 ad nos de tuo & omnium tuorum statu
 quàm sepius; hoc mihi facere nihil
 gratius potes. Ego vicissim eam præstabo
 diligentiam in scribendo, ut queri de me
 non queas, quanquam (nisi vehementer
 animi fallor) ea nos manent tempora,
 quibus difficillimum sit futurum nobis
 hoc literarium commercium exercere.

Cone-

Conemur tamen obsecro, & mutuum a-
morem crebris allocutionibus, si fieri ul-
lâ ratione potest, facillimus. Et ad Sca-
lig. ep. 248. Ecquid futura mihi apud
te liberioris dicti parata venia? Spero
equidem: novi enim & ἐμφοτον (infi-
tam,) tibi bonitatem, & vehementiam
tui erga nos amoris. Hac fiducia dico
tibi διαρρήδην (apertè) nullis ambagi-
bus, videri mihi te à moribus tuis disces-
sisse, & ἐν οἷδ' α, ὅπως ἄλλ' & γεγονέναι
ἐξ ἄλλ' (nescio quomodo alium ex alio
factum esse.) An non ita est? planè ita.
Ἄφρων & inquam, ἐξ ἐφών' (mutus ex
vocali) factus es. Videris ipse, quæ te
mala Circe mutârît. Ego rem factam
queror, καὶ μάλα αχνύμεν' & (& ma-
ximè tristis.) Crucior enim animi tam
longa, tam insolitâ literarum tuarum
expectatione. Atqui solitus eras hoc
quoq; officii genere diligentiam nostram
longè superare. Et ep. 221. Angor non
mediocriter ob raritatem literarum tua-
rum. Scis, quàm sit amor, utiq; ve-
hemens, solliciti timoris plenus. Idem
epist. 315. ad Lipsium: Cur ego jucun-

diffimo, & exoptatissimo hoc ami-
citiæ nostræ fructu jam integrum an-
num careo. Et ad Molæos fratres
epist. 287. Quod longo adeo tempore
nullas ad me dederitis, equidem quam in
partem interpretari debeam, anceps a-
nimi interdum hæreo. Scio, vix cadere
in candidissimos vestros mores, ut quem
affectu non mediocri complexi aliquan-
do estis, ejus memoriam ita repente ex
animis vestris deleteretis; & tamen diu-
turnioris hujus sententiæ causam aliam
non esse $\mu\epsilon\mu\lambda\iota\mu\alpha\iota\epsilon$ (querulus) ali-
quis, haud forsitan sine ratione, suspice-
tur. Ego non ita; qui, vel quod mihi
ipse blandior, vel quia de virtute vestra
secius aliquid cogitare nefas duco, omnia
alia fingere potius constitui, quam de
vestra in amore mei constantia vel me-
diocriter dubitare. Enimverò malè ja-
cta sint oportet illius amicitiae fundamen-
ta, quæ propter intermissum scriptionis
officium labefactari, nedum solvi metuat.
Quamobrem etsi mihi semper literæ ve-
stræ charissima sunt futura, hujus tamen
officii ulterò gratiam vobis facimus, ne
vel

vel tantillum ejus temporis, quod totum
 studiis vestris dicatum est, vobis pereat.
 Epist. 77. ad Thomsonem: *Diu expecto*
literas tuas, ὦ τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὸ ἡμισυ
 (ô dimidium animæ meæ!) *Miror, quid*
sit, quòd tam diu sileat tuus amor, & re-
frixisse illum ne suspicatus quidem un-
quam sum; humana potius sortis me-
mor, fingo animo sexcenta pericula, vel
tua vel earum, quas ad me dedisti. In
 MSS. sic lego: *Expecto, quibus me bees,*
erebriores. Muta enim charitas simu-
lachrū representat contemnentis. Amici-
tia, quæ in vocem non prorumpit, nec offi-
cium complet, nec contestatur affectum.

EXCUSANDI seu RESPONDENDI
 Formula reperitur apud Ciceronem
 lib. I. epist. 7. ad Fam. Casaub. epist.
 47. ad Lydium: *Tarditatem hujus re-*
sponsionis noli mirari; nam & tuæ literæ
gradu planè testudineo iter sunt emensa;
& ego, qui ante mensem illas accepi, ex
eo tempore fui semper occupatissimus.
 Epist. 506. ad Vassanum: *Si prius da-*
tum esset aliquid otii, responsionem ad
tuas non tam diu distulissem. Sed me

*cura assidue ita conficiunt, ut nullum
 supersit vacuum tempus, quod amicis
 impendamus, nisi illud ἐγκυκλίου (conti-
 nuis ac redeuntibus) occupationibus
 surripiamus. Idem epist. 224. ad Tor-
 naxium: Ain' tu? quaternas ad me li-
 teras dedisse? At ego sanctè tibi affirmo,
 unas solùm tuarum in meas venisse ma-
 nus. Si fallo, tum me non ille fabu-
 laris Jupiter, sed ὁ ὄντ' Θεός. Quid?
 tu me putas tamdiu tibi debiturum fuis-
 se responsum? supra modum aut inhu-
 manus sim, aut officii negligens: quo-
 rum neutrum velim posse mihi verè ob-
 jici; & spero sic hætenus vixisse, ut
 non possit, &c. Et epist. ad Scalige-
 rum: Per literas tecum agerem sæpius;
 sed non tam occupationes meæ me impe-
 diunt, quàm terrent tuæ, quas scio esse
 gravissimas. Est mihi enim religio vel
 ἀπὸς τι τῆς χρόνου (tantillum temporis)
 à melioribus curis te avocare; quamob-
 rem cupiditati meæ fibulam impono.
 Epist. 687. ad Thuanum: Peto à te
 etiam atq; etiam vehementer, ne clien-
 tulo tuo hanc stultitiæ notam inuras,
 imò*

imò verò impietatis, ut me existimes
 propter locum mutatum animum mu-
 tasse, & illius suavissima dulcedinis esse
 oblitum, quam patriæ charitas fruen-
 bus patriâ suâ etiam barbaris homini-
 bus solet conciliare. Item ad Bongarsium
 epist. 81. Ignarus ubi gentium esses, &
 quæ te haberent terræ, responsum huc-
 usq; suspendi. Item epist. 159. ad Col-
 ladonum: Omnia postponam, quò pos-
 sim id nomen expungere. Mei sanè mo-
 ris non est, in isto genere officii (sic enim
 existimatur) lentum esse procrastinato-
 rem. Item ad eundem epist. 124. A-
 mabo te, dic sodes, seriò an per jocum
 illa scripsisti, quæ in tuis literis questus
 de me es? Visus enim de animo in te meo
 dubitare. Tu verò ἀδικεῖς ὧ τὰν τὴν
 φιλίαν & ipsum φιλίας προσάτην Θεὸν
 τὸν φίλιον. Idem epist. 103. ad Wel-
 ferum: Quod alioquin bona & lenta
 nomina postulare solent, ut dies solutio-
 nis proferatur, id sine me, quæso, à te
 impetrare. Memorem me, crede, expe-
 rieris debitorem, & cui non sit vellenda
 auris. Pro flagitatore erit, quâ summus

amor iste meus, qua voluptas illa ἀθάλατος
 (ineffabilis) quam ex tuarum lectione
 percepi. Epist. 275. ad Canterum: Li-
 terarum infrequentiam mearum si in-
 constantia mea in tui amore & cultu pu-
 tas esse argumentum, ne parum aut in-
 genium meum aut presentem statum nô-
 sti. Nam animus quidem adversus te
 noster is est, eritq; semper ὅσῳ γένεται
 ἐγώ γε (donec genua movebuntur) qui
 fuit hactenus: imò quem par erat comi-
 tari opinionem, quam de tua virtute &
 singulari eruditione habemus. Sed ne
 faciam semper paria cum amicis in hoc
 scribendi officio, multa me impediunt.
 Valetudo toto fermè anno hoc adversa.
 Id. epist. 154. ad Rittershusium: Oro
 te per Deum τὸν ὄντα φίλιον (veræ a-
 micitiæ præsidem) quidvis potius putes
 silentii mei causam fuisse, quàm ullum
 frigus mei in te amoris. Nam ille qui-
 dem, ut semper, & viget & fervet. Va-
 letudinem potius accusa, quæ diu me
 exercuit, & nunc quoq; parum prospe-
 ra, &c. Idem ep. 169. ad Saracenum:
 Possem causari multitudinem negotio-
 rum,

ruin, qua me ferè semper distrahunt; sed
 malo culpam deprecari, & te rogare,
 ut negligentiam meam interpreteris cle-
 menter. Putean. Promuls. epist. 16. ad
 Heribertum Rosweydam: Haftenus
 filui; sed, si veram causam quæris, fide-
 ciâ quadam amoris. Ut oblivionem tui
 dicas, cave sis. Ego te unum cogito, te
 unum desidero; & hoc magis, quia lan-
 guinum. Interdiu & internoctu mi-
 hi dulcissima tua imago ebversatur: in-
 ter legendum, inter scribendum. Nihil
 rectum, nihil pudicum mihi stylus ex-
 pressit, de quo, post conatum meum, cen-
 suram tuam non finxi: nihil aut amœnius
 lectu, aut difficilius intellectu comperi,
 cuius te participẽ judicemq; non optavi.
 Id. ep. 26. ad Joan ab Holliand: Causam
 silentii mei, tuum dico, mi Amice: Ideoq;
 si peccatũ censes, veniam errori meo con-
 cedes, ut tuotribuas. Sed velim ne censeas.
 Quorsũ enim scriptionis illis vinculis &
 legibus adstringimur sanctissimi amoris.
 In amicitia nihil coactũ est, nisi hoc unum
 sit, quòd si quẽ bona causã semel amicum,
 perpetuò habeamq;. Affectũ inter absentes
 qui

qui literarum quodam fomento alendum
 censent, quid nisi leviter amant? quid
 nisi legem quandam sibi imponunt, quam
 exigant? Hinc suspicio ex silentio: pri-
 mum si sterilis scriptio est; deinde si mo-
 rosa responsio. Ex suspitione autem que-
 relæ: Fidem violatam, Amicitia fœdus
 ruptum. Ad summam, haberi uterque
 incipit, qui coeperat videri. Nos fugia-
 mus; & charitatis symbolum in affectu,
 non in literis ponamus, ut rectè ponamus;
 in re ipsa, non in signo, quod alienis
 quoque culpis obnoxium est, præsertim si
 longius mittatur. J. Crucius lib. I. ep. I.
 ad Patrem: Tabellariorum hinc ad vos
 eantium infrequentia facit, ut paulo in-
 solentior sim in officio hoc literario. Si-
 lvi fateor, ad tempus. Sed si quid in eo
 delictum, dabis hanc culpam locorum
 intervallis. Gestio enim quacunque occa-
 sione paternam in scribendo promptitu-
 dinem, nunquam non simillimo munere
 abundè remunerari: quanquam nemo
 est tam timidus offensorum, qui non in
 illas, dum vivat, incidat. Sed unum hoc
 peto, ut animum meum referendi officii
 cupi-

cupidum metiaris, non raritate literarum, sed propensâ scribentis voluntate, quæ in ratione meâ erga te observantiâ, paginam utramq; facit.

VALEDICENDI

FORMULÆ.

FAciet huc illud Casaub. epist. 146. ad Scaligerum: *Animo deficio, cum cogito, quàm bonam discendi occasionem amittam, qui tam longè à te abeo; præsertim quoties cogito, ea tempora imminere, exigua ut spes sit, aut nulla potius, exercendæ inter nos literarum commercium. Itaq; in solas terras venire mihi videor; & licet alibi magnam in me benevolentiam experiar, tui tamen desiderio, aut certè literarum tuarum, sic crucior, ut ipsa propè vita mihi sit acerba. Interim quam optimè vale. Item illud Manutii ad Cic. Dum à vobis proficiscor, rogarem, ut me amare absentem perseverares, nisi scirem illud Philosphorum: Virtutis exercitationem parere letitiam, & semper amare eum, in quo vera fides semet exercitata est.*

Huc

Huc pertinent duæ Orationes, habitæ ab Joh. Comite ab Ostrorog, & Joh. Firlejo Barone, valedictoriæ, quæ reperiuntur in Panegyrib. Altorfinis primò editis Anno 1581.

Respondendi Form. quæ & *ὑπομνήματα* dici potest, non unam excerpfit è variis, iisq; elegantissimis *Himerii* *Propeinticis*, *Photius in Bibliotheca*. Videndus & *Nazianzenus* epist. 50. ad *Olympium*, *Cappadociæ Præfectum*. *Casaub.* ep. 113. ad *Bongarsium*: *Felicitatem hujus itineris quod gratularis, ago gratias.* Certo scias, quò longiori nunc disjungimur intervallo, eò impatientius amari te à nobis. Enimverò ante leves pascuntur in æthere cervi, quàm noster hic amor aut mutet aut nutet, nedum minuat. Sola est, quæ sanctissimæ amicitie, pridem inter nos coalita, vincula sit resolutura, mors. Et ep. 140. ad *Lectium*: *Mihi postquam à te discessi, in mœrore & squalore hactenus vita acta est: neq; ullum aliud doloris levamentum, quàm in suavissima, O meus amor, in recordatione, aut*

tuarum lectione. Mirum dictu, quam se
 quotidie meus in te exerat affectus, &
 recrudescat quotidie ille dolor, qui ani-
 mum meum vulneravit, cum tibi vale-
 dixi. Et tamen spe aliquâ sustentor, si
 Deus votis faverit, fore aliquando, ut
 aut hic, quod optant omnes, aut isthic,
 quod potius velim, unâ simus futuri. O
 illum beatum diem, qui te mihi, me tibi
 redditurus est! Et epist. 117. ad Cana-
 jum: Venio ad iter tuum, quod me quam
 habeat sollicitum, noli querere. Si ani-
 mum meum nosti, illud quoque nosti, tuâ
 fortunâ meam quoque fortunam alligatam
 esse. Noli igitur dubitare, pro celebri
 & fausto tuo reditu Dei O. M. aures
 me esse fatigaturum. Duit ille tibi, O
 meum decus unicum! & pervenire quo-
 tendis, feliciter, & perficere, quæ Προσι-
 ὄτοι μενοινᾶς, celeriter, & mox in uxo-
 ris amplexus redire quam citissimè: ut
 rebus omnibus ex omni sententia ritè
 confectis, Reipubl. commissa tibi guber-
 nacula, quod hætenus fecisti, tractare
 & regere quam felicissimè & diutissimè
 possis, γένοιτο, γένοιτο.

Habeo in ἀνεκδότοις responsum eloquentissimi Viri ad Theologum quendam, à quo ad Disputationem valedictoriam examinandam invitatus fuerat, planè huc faciens: Vellem equidem, compellatio atque invitatio ista tua ad disputandum, quam honorificentissimam mihi duco, ultima atq; postrema in hac Academia non esset. Ita namque licuisset mihi eâ uti Formula, quâ sæpius ante hac ad te usus fui, ut spatium aliquod laxius temporis cogitandi de tam sublimi atque divino argumento mihi concederes atque tum si quis nodus vindice dignus occurrisset, tu pro singulari ingenii tui acumine, exactaque rerum divinarum cognitione, dubitationem atque scrupulum mihi omnem eximeres. Nunc cum petitioni & ampliatiōi istæ meæ locus propter præmaturum discessum tuum nullus sit reiectus: tamen vel eo nomine gratissima mihi compellatio tua ad aures accidit, quòd occasionem mihi præbet, quanti ego studium tuum in hac palæstra disputandi, teq; ipsum

sem-

semper fecerim , publicè declarandi,
 eademque operâ supremum quasi
 Vale ex hoc loco tibi dicendi. Quod
 ut præstem prolixiori oratione , o-
 pus non est : *Est enim oratio rebus*
dubius inventa , ut verissimè à veteri
 quodam autore dictum est. Nihil
 autem minus dubium est , quàm vel
 tua in hanc Universitatem merita , vel
 mutuus inter nos amor , sanctèque
 culta per aliquot annos amicitia. Cu-
 jus imago,

Ut esse Phœbi dulcius lumen solet
famjam cadentis - -

ita propinquo corporum nostrorum
 discidio, abituq; tuo, solito formosior
 amabiliorque animo meo obversatur.
 Et quidem quod ad tua in hanc Uni-
 versitatem beneficia attinet , illorum
 memoria in nobis non prius quàm vi-
 ta extinguetur. Ea namq; duas ma-
 ximè ob causas plurimum se tibi de-
 bere perpetuò fatebitur ; & quòd
 celeberrimorum Europæ Virorum
 atq; Doctorum , quos ab ipsis incu-
 nabu-

nabulis Universitas hæc fortita fuit, successionem atque feriem in ea interrumpi adventu tuo prohibueris; & quod rectam accuratamq; docendi de rebus divinis rationem, quæ, sicut omnibus harum rerum intelligentibus visum est, antea sine hospitio atq; lare vagabatur, primus in auditoria ista induxeris, inque suis eam sedibus stabiliq; domicilio collocaris; denique solâ nominis tui celebritate effeceris, ut non tantum brevi tempore ad summam dignitatem Theologia in hac Universitate adsurgeret; verum etiam studiosissimorum ab ore docentis pendantium juvenum undam vix amplius locus, ubi docebas, caperet, parietesque propemodum ipsi ac subfella mirarentur. Quarum rerum causâ cum omnes tibi æquum est, quibus Universitatis hujus incolumitas cordi est, magnam gratiam habere; tum imprimis ego, de quo privatim quoque præclare meritus es, & alii collegæ tui, plus etiam quam pro civili parte obligati sumus, minimè ignari, quan-

quantum detrimenti ex divortio isto tuo ad Reipubl. literariam redundare possit. Sed nolo pluribus verbis uti; ne si hæc aliaque similia commemorare cœpero, ea, quæ splendiora fieri oratione debebant, vel culpâ ingenii deteram, vel minora vero faciam. Radiabunt illa luce suâ, & in oculis hominum etiam te absente versabuntur, quin etiam in posteritatis gratæ (si tamen aliqua futura est) memoria hærebunt. DEUM Immortalem toto pectore veneror, ut gratias, quibus nos vel agendis impares sumus, tibi vice nostrâ cumulatissimè referat, teque sospitem ac valentem, memoremque cumprimis Universitatis hujus, & quos in eadem relinquis amicorum, sedi, quam elegisti, restituat, ac, quod in voto Christianorum præcipuum esse debet, consilia omnia atq; studia tua porrò quoq; ad sanctissimi nominis sui gloriam & Ecclesiarum, quibus deinceps præfuturus es, utilitatem, immortalī cum laude tua, clementer dirigat. Postremo

mò, ut eò, unde progressa est oratio mea, redeat, iterum atq; iterum pro compellatione amoris & honoris plenissima, gratias tibi ago, ignosci mihi petens, si & frigide id ipsum faciam, nec petitioni tuæ satisfaciam, quam nunquam deinceps in hoc loco irato Universitati nostræ DEO iteraturum novimus.

Aliud genus VALEDICTORIARUM solenne omnibus Epistolis quibus scil. finiuntur, verba gratiâ: *Vince & vale, Deum precor, ut te servet, &c.* Casaub. ubiq; Græcas adhibet: *epist. 804. Vale, & nos φιλέντας σε ἀντιφίλει, epist. 806. Deus Opt. Max. te cum tuis εἰς πολλὰς πολλῶν ἐτέων κύκλῳ servet. Epist. 262. πάλιν αὖ καὶ πάλιν ἔρρωσο. Epist. 235. DEUM rogo, ut tibi liberali manu πᾶσαν παντοίων ἀγαθῶν ἰδέαν largiatur. Epist. 342. Vale ὦ ἀυτάδελφον ἐμοὶ κἀγα. Epist. 122. Vale θεοφιλέστατε Epist. 522. DEUM immortalem supplex veneror, ut te servet ἐκτὸς πημάτων ἔχοντα πόδα. Epist. 247. Vale & vive quàm divitissimè ἀγὲν ἀριστεύων & ὑπερ*

ὑπείροχⓄ ἤλικⓄ ἤβης. Ep. 318. *Vale*
 προσφιλέστατε καὶ τριπόθητε. Ep. 747.
Vale καὶ εὐημερῶν διατέλει. Epist. 47.
DEUS immortalis te servet per IESUM
Christum τὸν μονώτατον σω-
 τῆρα τῷ κόσμῳ. Epist. 559. *Ita vivas*
letus, καὶ ἐν πᾶσιν εὐημερῶν, multa an-
noyrum lustra. In MSS. has invenio
 formulas: *Nunc tandem mi charissime*
 ἔλε δὲ καὶ μάλα χαίρει: Θεοὶ δὲ σοι
 ὀλφια δοῖεν. Item: *Ego te optimè*
valere & saluum esse quàm diutissimè
opto. Item: *Vale mi charissime, Deus*
tibi

Concedat, summâ quicquid virtute
mereris,

Perpetuoq, ratum, quod dedit, esse
velit!

His plerunque cum subjiciantur SA-
 LUTATIONES, non adeò incom-
 modam hîc quoque habebunt sedem.
 Casaub. ep. 337. in fin. *Amicissimum*
Heinsium ὑγιαίνειν καὶ εὐημερόντα δια-
 τελεῖν cupio optoq. In MSS. *Imponi tibi*
ne gravare sarcinam salutationis nun-
cupanda Viro Cl. N. Item: *Vale & Vi-*

*rum Clarissimum meo nomine peraman-
ter amplectere. Putean. ep. 19. N. N.
multarum literarum & humanitatis
Viro salutem adscribo.*

*Respondendi Form. habes apud Pu-
tean. Promuls. epist. 23. ad Casp. Pi-
nellum: Salutem quòd alieno ore nun-
cias, pergratum. Adjuvat enim vo-
tum mittentis, precatio dicentis.*

VENIÆ PETENDÆ FORMULÆ.

S Caligerepist. 1. *Cùm permagni in-
ter sit, quo tempore te interpellem,
utrum cum tu in publico tuo munere
docendi occupatus es, an cum ab omni
cura & negotio vacas: veniam abs te
peto, &c. Casaub. epist. 612. Vale,
& me ama, & si me amas, ignosce fe-
stinationi. Et epist. 17. Sed satin ego
sanus, qui te tam diu à gravissimis tuis
studiis avocem? parce quæso Scaliger,
venerandum mihi nomen, & da mihi
hanc veniam, ut tecum aliquando gar-*

rare

vire possim. Sic me DEUS amet, ut ego ex omnibus meis arumnis conquiesco, cum ad te scribo. Item epist. 180. Sed abutor patientiâ tuâ. Vale igitur, Vir summe, & epistola hujus atque omnium mearum inelegantiam & aperi-
ciâ boni consule. Non enim, quia te parum reveor, sic scribo ad te αὐτο-
χρησὶ καὶ ἐπισυρμένως (non præ-
meditatè ac dissolutè) sed quia diligen-
tius & elegantius aut non possum, aut nescio. Et epist. 255. Te oro obtestor-
que, ut περιεργίαν (curiositatem) meam equo animo feras. Denique epist. 342. Peto a te, ut bonâ tuâ gratiâ id mihi in re tua usurpare juris liceat.

RESPONDENDI FORMULÆ.

ERasm. libr. III. epist. pagin. 146.
Rem oppido novam ex literis tuis ac-
cipio. Nesciebam te tam virgineo pu-
dore præditum, ut ad me non ausis scri-
bere. Sæpenumero vidi te rubentem,

verum ruboris causam non potui conjicere. Fac quamprimum frontem perfrices, & inutilem pudorem abstergas. Casaub. ep. 323. De excerptis Fastorum miror tam sollicitè à te scribi. Adeon' ignotum me esse tibi, ut hoc nomine veniam tibi rogandus? Tunc fieri posse existimasti, ut quod te velle rescierim, id ego nollem? Utinam δέκα mihi γλῶτται, δέκα δὲ σόματα, ut quā te veneratione colam, quā pietate amem, possem tibi significare.

VOVENDI FORMULÆ.

Sub novi anni auspiciū.

CAsaub. epist. 230. ad Scaligerum:
Hunc annum cum aliis quàm plurimis cupio & inchoari & exigi à te ὡς εὐτυχέστατα.

In MSS. reperio: *Vellem ut velles, cum anno veteri finiri etiam cessationem tuam in eruditissimis literis tuis mecum communicandis (vetus quippe dictum*

dictum nōsti: (Nihili cocio est) utque
 meam erga te observantiam, ita tuum
 in me favorem amoremq; renovari hoc
 imminente. Quem tibi ego tuisque,
 optimo Reipubl. literaria ac tuorum,
 quā felicitissimum decurrere precor.
 Tu verò fortassis strenam à me expe-
 ctabas; & cœperam deplere Permessi-
 dos undam; sed nec secessus & otium
 mihi, nec ea animi alacritas, quam ad
 largos illius haustus requiri ajunt, &
 experimur quotidie. Ejus vicem ecce
 tibi, &c. Item: Te interim valere ju-
 beo, Deumq; precor, ut tibi ceterisq;
 benevolentibus meis hunc annum velit
 esse auspiciatissimum, ipsisq; quod vel
 fortuna vel felicitati meae decedit, omne
 accedere patiatur. Item: Quod superest,
 annum novum, quem ante dies pauci-
 los ingressi sumus, à DEO Opt. Max.
 omni felicitate ac prosperitate corona-
 tum atq; refertum ex animo tibi tuisq;
 omnibus precor. Item: Cū tabella-
 rium hunc ad te aliis de causis mitti ac-
 cepissem, eum sine literis meis in con-
 spectu tuo comparere nolui. Scribendū

verò causa non argumento aliquo neces-
 sario, sed moribus nititur populi Chri-
 stiani, qui in hac anni velut infantia
 ab infante CHRISTO prospera quæq;
 sibi mutuò exoptare, & ut beneficio
 ipsius annare perennare liceat, compre-
 cari solet. Sanctissimo utiq; majorum
 instituto, qui non aliunde, quam ab
 auctore salutis & Principe vite rectius
 ista peti verum judicabant. Idem er-
 go, ut tibi, Vir Nobilissime, mihiq; fa-
 vens & propitius sit, utq; novum hunc
 annum cum innumeris aliis affluentibus
 bonorum, gratiarum & honorum omni
 genere coronatum esse velit, ex animo
 precor. Item: Ad officium scribendi
 redeo, ipso anni tempore me admonente
 & aurem quasi vellicante. Novum
 quippe annum, exacto veteri, per Dei
 gratiam ingredimur, qui ut tibi tuis-
 que, mihi item & meis felix, orbiq;
 Christiano salutaris sit, ex animo pre-
 cor atque opto. Quod votum cum an-
 nis superioribus moris fuerit & consue-
 tudinis, nunc necessitatis esse incipit.

RE-

RESPONDENDI

formulam talem reperio in MSS. *Elegantem epistolam tuam, quam more Christiano rectè à voto felicissimi anni auspicas, accepi, & lubens legi. In cano- bis multa fausta cum affluentia bonorum à summo illo Datore exoptas & precaris: ego eadē & majora tibi reprecor, ut Deus Opt. Max. nec solum hunc, sed & alios innumeros annos tibi prosperos esse atq; te Reipubl. literaria diu superstitem velit.*

NATALEM suum hoc omine sive voto prosequitur Casaub. epist. 163. *Monspeli, ante diem XII. Cal. Mart. ipso natali nostro XXXIX. incensum, quem velit DEUS ita felicem illuxisse, ut ad publicam utilitatem & hic vite nostrae annus, & si qui alii futuri sint, referantur omnes. Facient & ad epistolam nostram, qua supra Natalem Principi faustum precati sumus, illa Mamertini in Genethliaco Maximiani c. 2. Et profectò hic mihi dies videtur illustrior, magisq; celebrandus, qui te primus protulit in lucem, &c.*

In MSS. reperio: *DEUM* oro, ut
quæ mihi interim, clementissimè jubente
ipso, valetudo rediit, eâdem commodi-
tate tibi tuisq; suppetat longum, mi cha-
rissime. Hoc anteloquio complector scri-
benda, ut de tua sanitate & Natali
tricesimo votum, ita de mea studium.
Item: Idus Novembres, natalem tuum,
faustas tibi & novæ felicitatis januam
precor!

In *MORBO* sic vovet Casaub.
 epist. 540. *Me sollicitudo ingens de*
tua valetudine mirificè dies noctesq;
oruciat. Postquam enim perlatus est
ad nos de tua infirmitate rumor, non
hora, non momentum ullum temporis
præterit sine suspiriis aut lachrymis
meis. Neq; enim aliter eo nuncio sum
affectedus, quàm si parentis mei salus age-
retur. Spero non cecidisse irritas tot bo-
norum & piorum virorum preces, qui
vota assiduè faciunt pro tua, Illustrissi-
me Scaliger, sanatione. Supplex Deum
veneror, audiat nostras preces, efficiatq;
pro sua infinita bonitate, ut ex hoc mor-
bo brevi convalescas, & pristinis viribus

rece /

receptis, ut quàm diutissimè, quàm felici-
 cissimè, ad promovendam ejus gloriam
 & labentem Rempubl. literariam ful-
 ciendam inter mortales agas: γένοιτο,
 γένοιτο. Et epist. 715. ad Erpenium:
 Utinam epistolam accipiam, quæ fidem
 faciat tuæ υγείας recuperatæ! DEUM
 immortalem oro supplex, ut te servet
 quàm diutissimè, & facultatem tibi det
 benè de studiis literarum merendi, quan-
 do dedit καὶ τὸ θέλει, καὶ τὸ δύνασθαι.
 Putean. epist. II. ad Trottum: Deum
 precor, ut in bonæ valetudinis portum
 incolumis evadas.

Cùm filius Thuano natus esset,
 hujusmodi voto Casaubon. occurrit
 epist. 227. Quòd scribis de gaudio tuo
 ob natum puerum, nemo est bonus &
 Reipubl. amans, quem is nuncius non
 compulerit manus in cælum tollere, &
 DEO Opt. Max. gratias agere, pro
 tanto hoc tamq; insigni beneficio: quod
 utinam, iterumq; utinam, firmum præ-
 stet nobis ejusdem Supremi benignitas.
 Scis vetus dictum Sapientis: Τὰ μεγάλα
 τῷ Θεῷ δῶρα μέγα ἔχει φόβον. Nos

autem qui sumus, aut qui vivimus? aut
 quoruscumque quisque est, qui tantum bonum
 satis grato erga DEUM immortalem
 animo prosequatur? Verum hac illi cu-
 ra, cui uni salutem suam servata Gallia
 toties debet. Refer denique ad hunc titu-
 lum VOVENDI illam Casauboni ep.
 310. Deum oro, praestet tibi formam va-
 lerudinem & annos Nestoreos duit! Item
 ep. 602. Utinam ita sit! Utinam Do-
 minus Iesus fortunas meas ex hoc sa-
 recipiat tandem in aliquem tranquilli-
 tatis portum! alioquin opes & a (evanida)
 sunt omnia incepta mea. Et ep. 687. O-
 utinam illum ego diem videam, & det
 mihi clementia divina ea perficere ince-
 pta, quae honori Regis mei in animo meo
 dudum destinaui! Nam hic quidem vel
 cogitare de prioribus studiis non possum.
 Itaque pendent opera interrupta minaeque
 murorum. Epist. 15. ad Doufam: Faci-
 le ex iis, quae adhuc vidi, quam frugem
 factura sit haec seges, quae adhuc in herba
 est, auguror. Deus Opt. Max. adole-
 scens Nobilissime, tua studia prosperet,
 tuam juventutem regat, vitam totam
 omni-

omnibus bonis cumularet. Epist. 549. ad
 Caselium: Te opto valere & omnibus
 numeris absolutâ frui felicitate. Epist.
 369. ad Meursium: Oro DEUM
 Opt. Max. det tibi cum aetate mayo-
 rem indies & voluntatem & faculta-
 tem literas ornandi, & ipsi serviendi.
 Epist. 205. ad Scaligerum: En eris
 ille dies, cum devorabo mentis corpo-
 risq; oculis tantoperè expectatum opus.
 Epist. 273. ad eundem: Faxit Deus
 Opt. Max. ut bono publico natus, vi-
 tam in studiis literarum, & agas sem-
 per quàm beatissimè, & producas quàm
 longissimè! Et epist. 323. Oro cœleste
 Numen, det tibi, quam orsus es telam,
 detexere feliciter, & debitâ summis
 tuis in rem literariam meritis laude
 frui in terris quàm diutissimè, αἰὲς
 ἀριστεύοντα καὶ ὑπείροχον ὄντα ἅλλων.
 Et epistol. 333. Opto tibi tot annos,
 quot opus futurum est, ut infinitam
 illam eruditionem, quæ in te est, ex-
 promas. Epist. 466. Iterum iterum-
 que τὸν μέγαν καὶ μονώτατον Σωτῆρα
 veneror, ut Nestoreos annos tibi lar-

giatur, & hanc ad miraculum usq; vi-
ridem senectam tuam indies reddat va-
lentiorem. Τοῖδε μοι κρῆνον ἐέλδωρ ὦ
μέγας ἐν ἔρανῳ Θεός! Et epist. 480.
Opto tibi quàm firmissimam valetudi-
nem, ut monstra ignorantia, quæ caput
exerunt, indies magis magisq; pergas de-
bellare. Epist. 62. ad Canajum: Deum
oro venerorq; supplex, servet te, tuam,
& tuas ac tua eis πολλῶν ἐτέων δεκάδ' ας.
Hoc fac, DEUS magne, per IESUM
CHRISTUM, qui est vera salus,
& à quo omnis salus. Stat. lib. 1. Silv.
carm. 3. v. 108.

-- -- Sic docta frequentes
Otia, sic omni detectus pectora nube,
Finem Nestorea precor egrediare se-
necta.





APPENDICU- LA DESCRIPTIO- NUM.

Dici non potest, quàm ad eloquen-
tiam faciat, tentare nonnunquam
descriptionem hujus vel illius loci, a-
ctionum nostrarum, personarum, a-
liarum rerum. *Descriptionem autem
nomino formam ita verbis expressam,
ut velut sub aspectu posita videatur.*
Immiscebo tamen hîc nonnullas *re-
rum narrationes* minùs luminosas, &
ut ita dicam, *actuosas*. Ut clarè te-
cum loquar, ac tu scias, quid his ob-
servatiunculis meis adscribere debeas;
exhibeo tibi non solum *hypotypeses* ac
diatypeses, sed & *phrases*, *periphrases*,
& *imagines*, quibus res nonnunquam
diffundi & illuminari solent.

ACIEI DESCRI- PTIO.

C*urt. lib. III. cap. 3. §. 26. 27.* Contra si quis aciem Macedonum intueretur, dispar acies erat: equis virisque; non auro, non discolori veste, sed ferro atque ære fulgentibus. Agmen & stare paratum & sequi: nec turba, nec sarcinis prægrave: intentum adducis, non signum modò, sed & nutum. *Tacit. lib. II. Hist. cap. 22.* Vix dum orto die, plena propugnatoribus mœnia: fulgentes armis virisque; campi, densum legionum agmen, sparsa auxiliorum manus. *Amm. Marcell. lib. XIX.* Cùm primùm aurora fulgeret, universa, quæ videri poterant, armis stellantibus coruscabant, ac ferreus equitatus campos oppleverat, & colles. *Heinsius in Oratione Gustavo Magno dicta de Tillianâ & Suecâ acie:* Hostis, jam victoriâ elatus, acer, fidens, pedes, eques, cui parem nemo armis habitâ experientiâ produxit; loco, vento, sole, cæteris, quæ occupari solent,

solent, potior ac prior. Dux, quem
vinci posse nemo haecenus credebat,
tuus, animis ac fide invictus, mori
nec moveri certus, tanquam ad fami-
liares epulas paratus. Ipse, in quo suc-
cessus ac spes cæterorum, ita inter
primos, ut fiduciam postremis quoq;
afflares, circumire cuncta, manu, vo-
ce, vultu, singulis præire: per commu-
nes spes, per decora majorum obtesta-
ri. *Non addo plura. Centum millia
reperies in libris Historicorum. Roma-
norum & Carthagenensium vide apud
Polyb. lib. III. cap. 113. Antiochi &
Ptolomei apud eund. libr. V. cap. 82.
Romanorum & Antiochi ap. Liv. lib.
XXXVII. cap. 39. & 40. Confer insi-
gnem Plauti locum Amphitr. a. I. sc. 1.
a v. 61. usq; ad 103.*

*Aciei navalis descriptionem vide ap.
Polyb. lib. I. cap. 26. Propert. lib. IV.
eleg. 6. v. 25.*

*Tandem acies geminos Nereus lunârae
in arcus,*

*Armorum & radiis picta tremebat
aqua.*

ADU-

ADULATORIS.

Glossæ Ancillatorem vocant. *Per-*
fius adulari dicit, à tergo pinsere.
Hesychius, Suidas, Plutarchus, & alii
describunt, in veste floccos legere, a-
lias omne genus sordes abstergere,
caudas leporum gestare, ad abster-
gendos oculos senum lippientium. Id.
Plut. Assiduum in minutis, sedulum
 atq; indefessum se præbet: nullum alii
 locum, nullas partes obeundas relin-
 quit: sed sibi optat imperari; ægrè
 etiam, nî id fiat, ferens; aut animum
 potius despondens, & miserè quiri-
 tans.

ÆDIFICIUM

vetus & ruinosum

sic quidam describit: Trifecularibus a-
ranearum cassibus obductum, situ tri-
stissimo squalidum, & in quo vel Supe-
ri formidassent incolere. Item: Cre-
bris imbrium illapsibus fragilis & an-
noxa marcescebat materies; insidiosam
 putre-

putredinem etiam eminus ostendente
 carie; quippe virescentibus cum squa-
 lore maculis notabili. *Cassiod. i. Var. 25.*
 veternosâ senectute jam fulcatum: *Ac*
vir quidam doctus in carmine nondum
edito;

*Et jam summa procul pagum fasti-
 gia fumo.*

*Suadebant tenui figere castra
 solo.*

*Ergo subintramus casulam, noctemq;
 rogamus;*

*Heu mihi, sollicito cuncta timore
 pavent!*

*Ipsa ruinoso hac atque illac pariete
 hiabat,*

*Nec benè congestum cespite cul-
 men erat.*

Sic de veteri dolio Apulejus libr. IX.
 Hoc tibi dolium nimis vetustum est,
 & multifariam rimis hiantibus quas-
 sum. *Busbequius de edificiis Turca-
 rum:* Domus jam partim aut conci-
 derunt, aut crebro tibicine suffultæ
 adversus ruinam muniuntur. Nec
 suppetit, quòd tantis ædibus sarcien-
 dis,

dis, tegendis impendatur. Igitur num
 lectum perpluat, num vitium faciat
 paries, non magnoperè laborant; mo-
 dò sit, ubi in sicco equum collocent,
 & sibi lectum sternant: *Quæ supra se,*
nihil ad se pertinere putant; & quan-
 tamvis superiorem ædium Partem mu-
 stelis & muris habitandam relinquunt.

ÆDIFICIUM MAGNI- FICUM

sic describit Apul. lib. V. Met. Jam scies
ab introitu primo DEI cujuspiam lu-
culentum & amœnum videre te diver-
forium, &c. ubi Beroaldus occasionem
naetus ostentanda eloquentia Roscii Mi-
ni Ponticulanum fusè deprædicat. Vi-
de etiam Alcinoi Regiam, ut descri-
pserit ac deprædicarit Homerus Odyss. II.
v. 84.

Euph. part. V. Illa manu prehen-
sum, ubi per flexuosos finus am-
plissimæ domus pertraxit non re-
pugnantem, eo se mecum cubiculo

inclusit, quod luxus, credo, speciale
 sibi domicilium elegerat. Ibi nive can-
 didiores cereæ faces suâ multitudine
 immiserant diem, & eas brachia per-
 ditissima aulæa exerta tota ex argento
 sustinebant. Ebore candidissimo, te-
 studinibus cupressinis, & jaspide sum-
 ma parietum refulgebant. Lectum
 circumdederant parapetasmata phœ-
 nicei coloris, aureis limbis ad imma-
 ne pondus onerata; aureæ quoq; fim-
 briæ stragula cingentes totum ferè te-
 gebant pavementum, quod varii mar-
 moris solerti conjunctione, ad Veris
 etiam invidiam, & reddebat omnes
 generis flores, & servabat. Adeò vi-
 tia ad virtutis speciem ornantur, ut qui
 quondam in Cincinnatis & Fabriciis
 virtus fuit divitiarum contemptus, ille
 hodiè inter luxuriam seculi usque ad
 nauseam calcantium regnet.

A E R I S

gravedinem & insalubritatem

sic describit Tonstallus apud Erasmus

lib.

lib. III. epist. Neminem non vexatum
dimittit illa insula. Stygem arbitror
non longè illinc abesse: ea est passim
nigritudo & amarulentia. Si domi te
in oppido contineas, undiq; ex vici-
nia glebularum fumus (his namq; vice
lignorum utuntur) nares opplet, ac
foedo odore superant omnem senti-
nam. *Mich. Hospitalius lib. V. epist. 1.*
ad Joan. Fabrum:

*Mane vapor crassus nebula petit
ora, nec ante*

*Discutitur, quàm Sol medium con-
fecerit orbem.*

AERIS

clementiam & serenitatem.

describit *Cassiod. lib. IX. Var. epist. 6.*
Perge ad amœnos secessus, perge ad
Solem, ut ita dixerim, clariorem. Ubi
salubritate aëris temperata terris blan-
dior est natura. *Plin. lib. III. c. 5.* Fe-
lix illa ac beata serenitas; ut palàm sit,
eo in loco gaudentis opus esse naturæ.
Joan. Mariana lib. 1. de Reg. & Reg.
Arist. Loci temperies, cùm in mediis æ-
statis

statis caloribus maligni sideris vi sub-
 jecti agri & oppida ardent, mirabilis.
 Noctu atque per diem, sine molestia,
 sine noxa, sub arbore aut simplici te-
 cto durare possis. Perflant suavissimæ
 auræ, nullis infectæ vaporibus, nullâ
 tetra contagione graves; gelidissimæ
 aquæ locis omnibus scatent. Fon-
 tes percurrunt pellucidi; latissima cœ-
 li solique facies est. *Euphorm. part.*
1. Sat. Ubi nullæ unquam nubes cœ-
 lum asperant, nulla bruma segetes ex-
 tinguit, nulli æstus adurunt: sed puro
 incorruptoque aëris tractu liquidi ac
 pellucidi fontes campos alluunt, pa-
 tentesque hinc inde plagæ, & amœ-
 na seu salubritate montium, seu pla-
 nitierum æqualitate regio, homines
 alit genio loci, & fortunâ suâ di-
 gnos.

ÆSTATIS, vide TEM-
 PORUM.

Catullus carm. 64. v. 61.

*Quum gravis exustos æstus hiulcat
 agros.*

ÆTA.

ÆTATIS.

Juvenem sic describit Casaub. in epist. Illis quam adhuc erat γένυ χλωρόν. Mediam ætatem eleganter describit Seneca in Oedipo ; hoc enim interrogante v. 774.

*Quæ spatia moriens Laius vite tulit ?
Primone in ævo viridis, an fracto occidit ?*

respondet Jocasta :

*Inter senem juvenemq̃, sed propior
seni.*

Vide Beroald. ad Apul. p. 592. Ovid. lib. XII. Met. v. 464.

*-- Huic ætas inter juvenemq̃, senemq̃ ;
Vis juvenilis erat ; variabant tempora
cæni.*

*Senem, & fato suo propius adnotum.
Seneca : Inter decrepitos numeratur,
& extrema tangentes. Item : Admo-
veri lineas sentio ; quod sumtum à sta-
dio, ubi curritur ad lineam, & jam
tangimus. Augustinus : Florem ævi
exuimus, faciem in rugas contrahimus,
capiti mala ætas nives inducit, & spo-*

lium

lium formæ detrahit, tandemque in
 elementorum sinus, unde sumus com-
 positi, rursus disseminamur. *Brumme-
 rus*: Quem cani ad urnam jubent re-
 spicere. *Anum*, strigem, avem no-
 cturnam, volaticam appellabant veie-
 res. *Taubm. ad Plauti Pseud. a. III.
 sc. 2. Apulejus*: Homo striatæ frontis,
 & sulcis rugarum inarata. *Item*:
 Jam in peculio Proserpinæ, & Orci
 familia numerata. *Item in Apol.* Jam
 præcipiti ævo & occidua senectute.
Et lib. V. Met. cucurbita glabrior,
 & quovis puero pumilior; ut quidem
 legit *Fulgentius*. *Ovidius libr. XIV.
 Fab. 4.*

-- -- Sed jam felix ætas

*Terga dedit, tremuloq; gradu veni
 agra senectus.*

Calvum *Plautus* dicit *Epid. a. V. sc. i.
 v. 20.* defloccatum senem. *Juven. Sat.
 XIV.* Dic senior bulla dignissime, id
 est, qui inter pueros referaris. *Ovid. de
 Junone in anum se transformante, lib.
 III. Met. v. 276.*

*Sulcavitq; cutem rugis, & curva tre-
menti*

Membra tulit gressu.

ÆTERNITAS.

Horatius:

Exegi monumentum ære perennius

Regaliq; situ Pyramidum altius:

*Quod non imber edax, non Aquilo
impotens*

Possit diruere, aut innumerabilis

Annorum series, &c.

Statius lib. 1. Silv. carm. 1. v. 92.

*Non hoc imbriferas hyemes opus, aut
Jovis ignem*

*Tergeminum, Æolii non agmina
carceris horret,*

*Annorumq; moras; stabit dum terra
polusq;*

Dum Romana dies.

Tibull. lib. 1. el. 4. v. 59.

-- -- Dum robor a tellus,

*Dum cœlum stellas, dum vehet annis
aquis.*

AFFECTUUM,

& rationis luctam egregiè describit

*in persona Medee Ovid. lib. VII. Met.
v. 10. & seqq.*

AGRICOLÆ.

Ovid. lib. XI. Met. v. 32.

*Non procul hinc multo fructum sudo-
re parentes*

Dura lacertosi fodiebant arva coloni.

Tibull. lib. I. el. 8. v. 30.

Et teneram ferro sollicitavit humum.

Id. lib. I. el. 10. v. 7.

*Lucra petens habili tauros adjungit
aratro,*

Et durum terra rusticus urget opus.

Id. lib. II. el. 2. v. 13.

-- -- *Totum quacumq; per orbem*

*Fortis arat valido rusticus arva
bove.*

Id. lib. II. el. 3. v. 5.

-- -- *Quàm fortiter illic*

*Versarem valido pingue bidente
solum.*

*Agricola modo curvatum sectarer
aratrum.*

*Dum subigunt steriles arva secun-
da boves.*

Ac

Nec

*Nec quererer, quod Sol graciles exure-
ret artus,*

*Laderet & teneras pustula rupta
manus.*

Propert. lib. II. el. 8. v. 22.

-- *Qui sterili semina ponit humo.*

AGRORUM.

Laurentinum agrum fusè & describit
& deprædicat Plinius lib. II. epist. 17.
ad Gallum. Maximinus ap. Euseb. lib.
IX. Hist. Eccl. cap. 7. Inspiciant jam
campum latè patentem, florentes se-
getes, & spicis velut inundantes; &
prata imbrum irrigatione, plantis &
floribus amœna; & redditam aëris
constitutionem temperatam & placi-
dam. Muret. lib. V. Var. c. 1. Humus
ipsa opum suarum prodiga, sine ullo
cultu ter quotannis, ubertate summâ,
alimentorum copiam suggerit ac sub-
ministrat.

Silius lib. I. v. 237.

*Nec Cereri terra indocilis, nec inho-
spita Baccho.*

AMA-

AMABILIS, GRATIOSI.

Stat. lib. II. Sily. carm. I. v. 48.

-- Cui sibila serpens

Poneret, & sava vellent servire no-
verca.

AMBIGUORUM SER-
MONUM

hominem sic describit Casaub. ep. 624.
ad Duceum: Qui multa dicit, quod
ad rem faciat, nihil quicquam dicit. Ut
præstigiatores, quos psephopæctas o-
lim vocabant, acetabulorum & calcu-
lorum subtili transpositione spectan-
tium oculis illudunt: ita ingeniosus
hic Cretensis, dum æquivocationem
tuetur, vocis ambiguitate fucum face-
re levioribus conatur. Vide etiam
OBSCURA.

A M E N T E M

sic describit Cicero: O hominem a-
mentem & miserum, qui ne umbram
quidem unquam τὴν καλὴν viderit.
Item de Pisone: Habet hoc ipsa (sa-
pientia) quam tu ne de facie quidem
nôsti. Plant. in Pseud. Cui neque pa-
rata gutta certi consilii, neque adeo

argenti *Legi & alibi*: Hic homo con-
 stringendus est, & in Æsculapii tem-
 plo deponendus. *Horat. sat. III.* Dan-
 da est hellebori multo pars maxima.
Aliis rursus motæ mentis esse dicuntur,
 quibus animus de statu dejectus est,
 qui è potestate mentis exierunt. *Se-*
neca dicit, sibi ipsis excidisse; se non
habere, Martialis; seiplos amisisse,
Salvianus.

AMICUS.

Claud. in Rufin. lib. II. v. 238.

-- *Non dissociabile corpus,*
Conjunctumq; sumus. Te, quò libet
ire, sequemur,
Te vel Hyperboreo damnatam sidere
Thulen,
Te vel ad incensas Lybie comitabor
arenas.
Indorum si stagna petas, rubriq; se-
cessus
Litoris, auriferum veniam poturus
Hydaspem.
Si calcare Notum, secretaq; litora
Nili
Nascentis jubeas, mundum post terga
relinquam.

AMI.

AMICUM INFIDUM

*sic describit Jul. Capitolinus: Per hos
velut in auctione positi nundinamur,
die uns verrathen und verkauffen.*

AMICUM BONUM

*describit Erasmi ad Budæum epist. lib. I.
p. 36. Vir præter eruditionem candi-
dissimo pectore planè ad amicitiam
natus. Plautus Capt. a. I. sc. 2. v. 47.
Unico magis unicus.*

AMOREM IMPURUM

sic describit Plaut. in Pseud.

Ubi amans complexus est

*Amantem, ubi labia ad labella ad-
jungit,*

Ubi alter alterum bilingui manifesto

*Inter seprehendunt: ubi mamma
maniculâ*

*Opprimitur aliâ; aut, si lubet, cor-
pora*

Conduplicant, &c.

Quò pertinet illa phrasis Petroniana:

*Alligare arctissimis complexibus ali-
quem. Et Sarisberiens. l. IV. Policr. c. 3.*

Ipsam Veneris nexibus innodavit mul-
lier impudica. *Euphorm.* Attrivit am-
plexibus pectus.

ANIMALIUM

descriptions pete ab Nicolao Caussino,
qui laborem hunc precipit lib. XI. de E-
loquentia sacra & humana.

ANIMUM

regium illud & principale describit Sen.
lib. III. de Ira.

ANNONÆ.

Symmachus ; Secuta est fames publi-
ca , & spem provinciarum omnium
messis ægra decepit. Rubigo segeti-
bus obfuit ; nec avena fruges necavit.
Ap. Lampr. in Commodò annonam va-
stare est , quod Dioni ἐπαιζάμεν τὴν
σιτοδείαν. Varroni incendere & excan-
defacere.

ANNONÆ FACILIORIS

descriptionem petes è nota nostra ad Vell.
lib. II. cap. 126.

ANNUS.

Ovid. lib. VI. Met. v. 571.

Signa DEUS bis sex actō lustrave-
rat anno.

Virgil. lib. V. Æn. v. 45.

Annuus exactis completur mensi-
bus orbis.

ANTRUM

describit Ovid. libr. III. Met. v. 157.

Val. Flacc. lib. IV. v. 177. Sen. Herc.

Oet. v. 485.

AQUÆ.

*Aquam lenē fluentem, lento crassoq;
embaminate incedentem, sic describit
Seneca Trag.*

*Ararq; dubitans quò suos fluctus agat.
De aqua nitida Muretus: Pratum ipsum
perennibus rivulis interfecatur, quo-
rum aquula nitidissima ad versicolores
lapillos molliter fracta & allisa fusu-
rum efficit dulcissimum. Adde Cass.
lib. X. de Eloq. sacr. & hum. c. 25. Pe-
tronus:*

*Hæc inter ludebat aquis errantibus
amnis*

*Spumeus, & querulo versabat rore
lapillos.*

Vide ibi Weizium. Ovid. lib. XI.
Met. v. 603.

-- *cum murmure labens*

*Invitat somnos crepitantibus unda
lapillis.*

ARROGANTEM

describit Theophrastus in Charactere
περὶ Ἀλαζονείας, de ostentatione; & Ca-
tull. carm. in Sufenum. Amm. libr.
XXVII. de Lampadio. Homo indi-
gnanter admodum sustinens, si, et-
iam cum spueret, non laudaretur; ut
id quoque prudenter præter alios fa-
ciens.

ARROGANTEM verò Ar-
chimagistrum sic describit Casaub. ad
Scalig. Epist. 185. Ridere nunc non
vacat: etsi non possum abstinere,
cum venit in mentem, quâ vultus tri-
stitiâ pædagogorum Apollo jusserit
me, si se vellem videre, ad se accede-
re. Cum imperio paruissem, & ad fo-
res accessissem, ecce aliud ἐπίταγμα,
ascen-

ascenderem in Manlii hujus Museum,
 quod semper meminero tegulis fuisse
 proximum. Veni igitur & vidi
 tandem, quem hodiè plurimum mi-
 ratur Parisiensis juvenus. Quid e-
 go tibi nunc commemorem sermo-
 nes, se & sua solum mirantis, alia au-
 tem omnia fastidientis? Monstrata
 est nobis incredibilis librorum eden-
 dorum copia; quibus omne scibile
 contineretur. Alii foruli commenta-
 rios in libros juris civilis contine-
 bant: alii Romanæ ἀρχαιολογίας locos
 communes sic elaboratos, ut nihil
 pote melius: alii interpretationem
 præcipuorum Aristotelis librorum:
 sed omnium capacissimi fuere, qui
 capiebant Magistri hujus dictata in
 optimos quosque scriptores Latinæ
 Græcæq; linguæ; quæ ille agebat an-
 norum XX. spatio confecisse, & de
 superiore loco suis dictasse. Nam Py-
 thagoræ carmen & Martialem, quæ
 duo sola, opinor, sunt adhuc ab eo
 publicata, aliud agenti sibi juveni ex-
 cidisse; neque se illa pro suis jam a-

gnoscere. Toto genere *ἀνθρώπων* quæ
 lateant in scriniis, tunc demùm publi-
 canda, cùm omnes docti suos errores
 publicaverint. Hanc enim iste curvo-
 rum corrector gloriæ suæ segetem ha-
 bet. Affirmo tibi nullam ab eo *ἀνθρώπων*
πρὶν prius finiri, quàm aliquoties vapu-
 laverint Scaliger, Lipsius, & (quod ego
 in præcipua gloriæ parte pono) Ca-
 saubonus. *Adde de eodem Magistello*
Casaub. in Vopisc. p. 565.

ARUSPEX.

Lucanus lib. 1. v. 587.

*Fulminis edoctus motus, venasq; ca-
 lentes*

*Fibrarum, & motus volitantis in
 aëre penna.*

ARX

describitur à Barcl. lib. III. Argen. Arx
 est in exiguo colle, antiquorum Re-
 gum sedes, insigni munimento. Præ-
 ruptus est collis, quâ maria spe-
 ctat. Omnia mœniorum & turrium
 altitudo firmat. *Alius*: Erat ab ar-
 cis

cis præaltæ radicibus altissimus insu-
per in subiecta loca despectus, & pro-
pter montis præcipitem decursum for-
midabilis: ut *Alpis* cujusdam veriùs
quàm *rupis* faciem præ se ferret.

ASPECTUS.

Stat. lib. IV. Silv. carm. 6. v. 33.

-- *multo mea cepit amore*

Pectora, nec longo satiavit lumina
visu.

Idem lib. I. Silv. carm. 3. v. 38. Huc o-
culis, huc mente trahor. Et v. 52. Dum
vagor aspectu visusq; per omnia duco.

Idem lib. II. Silv. carm. 2. v. 42. Vix
ordine longo suffecere oculi. Et lib. III.
Silv. carm. 1. v. 8. Vix oculis animoq;
fides. Martial. lib. II X. epigr. 2.

Victorem modo cum videret Istri,

Tot vultus sibi non satis putavit,

Optavitq; oculos habere plures.

AVAROS

triparcos, vetulos, avidos, aridos,
benè admordere, qui allium servo
obsignent cum sale, *describit Plautus*
in Persa. Qui opulentia suæ vix

centefimâ fiuntur, *Brunn. Adde Theophr. in Char. περὶ μικρολογίας. Sen. lib. VII. de Benef. c. 10.*

AUDITOREM BONUM

sic describit *Plato*: Cupidus fuit illius sapientiæ, & animum ei advertit; ut non ad terram decideret, quicquid etiam diceret. *Bissel. in Icar. p. 192.* Me sanè perquàm curiosè affixo, prope-modumq; etiam verba ab narrantis ore erepta, cupidè devorante. *Adde nonnulla de Epamin. ap. C. Nep. XV. 3. 3.*

Ab AUDITIONE si quem deterere velis, adhibere potes illa Sen. epist. 31. Sapiens eris, si clauderis aures, quibus ceram parùm est obdere, firmiori spissamento opus est, quàm usum in fociis Ulysssem ferunt. Illa vox, quæ timebatur, erat blanda, non tamen publica: at hæc, quæ timenda est, ex omni terrarum parte circumsonat. Prætervehere itaque non unum locum insidiosâ voluptate suspectum, sed omnes urbes; surdum te amantissimis tuis præsta.

AU-

AURORÆ

multa passim in autoribus scita, & venusta descriptiones. Stat. lib. IIX. Theb. v. 271.

Tempus erat, junctos quum jam soror ignea Phœbi

Sentit equos, penitusq; cavam sub luce parata

Oceani mugire domum, seseque vagantem

Colligit; & moto leviter fugat astra flagello.

Silius lib. XVI.

Jamque novum terris pariebat lumine primo

Egrediens aurora diem, stabulisq; subibant

Ad juga Solis equi; nec dum ipse accenderat axem,

Sed prorupturis rutilabant equora flammis.

Virgil. lib. XII. Æn.

-- cum primum crastina cœlo

Puniceis invecta rotis Aurora rubebit.

Id. lib. VII. Æn.

Ad 7

Alto

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Apulejus lib. III. Mer. Commodum punificantibus phaleris Aurora roseum quatiens lacertum, coelum inequitabat, & me securæ quieti revulsam, nox diei reddidit. Vide ibi Elmenhorst. pag. 171. ab Homero dicta est aurora ποδὸς ἄκτυλῃ & quasi roseos digitos habens. Vide Arnold. ad Diras Caton. v. 167. Apul lib. VII. Ut primum tenebris abjectis dies inalbebat, & candidum Solis curriculum cuncta collustrabat. Idem lib. IX. Cum primum rota Solis lucida diem peperit. Stat. lib. XII. Theb.

Nondum cuncta polo vigil inclinaverat astra

Ortus, & instantem cornu tenuiore videbat

Luna diem, trepidas ubi iam Tithonia nubes

Discutit, ac reduci magnum parat ethera Phœbo.

Silius lib. 1.

*Pellebat somnos Tithoni roscida con-
jux,*

*Ac ruti us primis sonipes hinnitibus
altos*

*Afflârat montes, roseasq; movebat ha-
benas.*

Ovid. epist. 9. v. 10.

*Tempus erat, vitreâ quo primùm ten-
ra pruina*

*Spargitur: & tecta fronde querun-
tur aves.*

AUSCULTATOREM CLAN- DESTINUM

*ita describit Petronius: Obiter per ri-
mam foris speculari diligentissimè cœ-
pit, num Asclytos unâ venisset. Idem:
Per rimam improbè diductam appli-
cuerat oculum curiosum. Geta Teren-
tianus in Phorm. act. V. sc. 6.*

-- hoc ubi audiui, ad fores

*Suspensio gradu placidè ire perrexī: ac-
cessi: adstiti:*

*Animam compressi: aurem admovi:
ita animum cœpi attendere,*

Hoc

Hoc modo sermonem captans.

Auribus vigilare dicit *Plautus*. *Stat.*
lib. 1. Sylv. carm. 4. v. 118.

-- dum postibus hærens

Affiduas, nunc aure vigil, nunc lumine,
cuncta

Auguror.

Plaut. in Asin. a. V. sc. 2. v. 31. Aucupemus ex insidiis clanculum, quam rem gerant. *Et a. III. sc. 2. v. 40.* Opprime os, is est, subauscultemus. *Capt. a. II. sc. 1. v. 23.* Secede huc nunc jam, si videtur, procul; ne arbitri dicta nostra arbitrari queant.

BASIUM.

Martial. lib. XII. epigr. 66.

*Amplexa collum, basioq; tam longo
Blandita, quam sunt nuptiæ columbarum.*

Catull. epigr. V.

*Da mi basia mille, deinde centum;
Dein mille altera, dein secunda centum;*

Dein usque altera mille, deinde centum, &c.

Idem epigr. 45.

Mel-

*Mellitos oculos tuos, Juventi,
Si quis me sinat usque basiare,
Usque ad millia basem trecenta.
Nec unquam saturum inde cor fu-
turum est,*

*Non si densior aridis aristis
Sit nostræ seges osculationis.*

Et epigr. 92.

*Subripui tibi, dum ludis, mellite Ju-
venti,*

Suaviolum dulci dulcius ambrosia.

Propert. lib. II. el. 12. v. 50.

Omnia si dederis oscula, pauca dabis.

BELLI DESCRIPTIO.

Brun. lib. XI. Occurrit in ipso limine
Reip. facies, quæ nullo ævo turpior
fuit. Collisa inter se duo summa
Christiani nominis capita orbem ter-
rarum in partes trahebant; Pontifi-
cio inde, hinc Cæsareo classico inso-
nante, &c.

BIBONES

& perdendo cibo natos, convivii nau-
tas, & poculorum remiges, sive tra-
hones vocat Poëta priscus apud A-
theno

then. lib. X. p. 443. Quibus plûs palatum, quàm cor sapit, *ut dicebat Cato.* Quibus vivere bibere est, & potiones lotiones sunt; qui sex menses vitam ducunt, Orco spondent septimum; *ut ait ex Menandro Cecilius.* Quibus modulus vitæ est culina, *ut ait Varro.* Quorum summa boni est, unctâ vixisse patellâ, *ut Poëta Satyricus.* Et quibus in solo vivendi causa palato est. *Juv. sat. XI. v. 11.* Qui gnari cados cum fæce siccare, *ut possis loqui ex Horatio.* Antipodes, quibus dies per diem nox officiis & oblectamentis vitæ transigitur; *ut describit Sen. & Tac.* Qui cum calceatis dentibus veniunt. *Plautus Captiv. 4. l. 3. v. 84.* Qui ingentes exarant patinarum struices. Quibus jucundissimus ventus, quum nidorem aliquem afflat culinæ. Quibus nemo unquam bibendi majorem experientiam habuit. Quorum præcipuum studium ὅττι τοι ἐν χύτρῃσι κακόντ' ἀζαθόντε τέτυκται. Quid tectum aut tepidis contrâ inveniat in ollis,

CÆDEM (vide CLADES)
 immensam describit Lucanus lib. II.
 v. 201.

-- densi vix agmina vulgi
 Inter, & exangues immissâ morte
 catervas,

Victores movere manus; vix cado
 peractâ

Procumbunt, dubiaq; labant cervi-
 ce: sed illos

Magna premit strages: peraguntq;
 cadavera parrem

Cedis; viva graves elidunt corpora
 trunci.

Rufini cædem egregiè describit Claud.
 lib. II. in Ruf. v. 408.

Mox omnes fodiunt hastis, artusq;
 trementeis

Dilaniant: uno tot corpore pila re-
 pescunt:

Et non infecto puduit mucrone re-
 verri.

Hi vultus avidos, & adhuc spirantia
 vellunt

Lumina: truncatos alii rapuere la-
 ceres.

*Amputat ille pedes, humerum quatit
ille solutis*

*Nexibus: hic fracti reſerat curvamina
dorsi.*

*Hic jecur, hic cordis fibras, hic pandit
anhelu*

Pulmonis latebras; ſpatium non invenit ira,

*Nec locus eſt odiis, conſumpto funere
vix dum*

*Deſeritur, ſparſumq; perit per tela
cadaver.*

*De Starace in tumultu Neapolitano à
furente plebe diſcerpto Thuan. libr.
LXXXII. Ut quiſq; vel ſtrenuum ſe
aut magè patriæ libertatis ſtudioſum
approbare cupiebat, ita particulam aut
fructum laniati cadaveris domum re-
ferre, &c.*

CALAMITATES

*Vide notam noſtram ad Juſtin. libr.
XXVII. c. 2. §. 5. Plant. in Moſtell. ho-
minem calamitoſum vocat, natum Diis
inimicis omnibus. Eraſm. de ſeſe:
Verſamur in piſtrino longè omnium*

odio

odio

odiosissimo. *Casaub. ep. 147.* Meas fortunas diverso injuriarum genere attriverunt, &c.

CALLIDUM

sic Plautus in Pseudolo: Anguilla est, elabitur: Τεῖβωρα consiliorum vocat *Casaub. epist. 624.* hominem peritissimum in architectura consiliorum. *Procop.* foeminam quandam ἱκανωτάτην ἀνθρώπων ἀπάντων μηχανάσθαι τὰ ἀμύχανα ad implicata negotia explicanda expediendaq; omnium mortalium aptissimam. *Hesiod. lib. 1. ἐργ. v. 54.* Πάντων περὶ μύθεα εἰδώς, omnium maximè versute.

CALUMNIATOREM

sic describes: Tantus calumniator, ut ejus artis magister esse possit. *Item:* Cui periculum est à litera illa, quam lex Memmia, sive Remmia minatur, è *Lips. lib. V. E. Q. 17.* Hominem Plautinae familiae dicit *Hieronimus.* *Vid. Taubm. in Plauti Poen. a. III. s. 3. Adde Caussin. lib. XI, descr. 22. Vide CONVITIA.*

CA-

CANUM,

quorum alii feroces & robusti, ad venationes alii soliti, alii villatici, janitores, alii familiares, antecambulones, cubicularii, Calathinae, Melitae, deliciae heroinarum, *descriptiones huc referri possunt Saphyrum sumunt Phaleucis descripserit Lipsius, vide apud ipsum Cent. III. ad Belg. epist. 89. Bissel. in Icaria p. 4. f. in conscriptione convivii.* Unum erat, quod me nausearum ceteroqui facilem, offenderet. Canis enim Britannico similis, cum inter ministros adstaret, ad tertium quemque bolum meum at latus accedebat, & spumantes in gremium meum rictus insinuans, semilatrante questu cibi commercium me poscebat. *De canibus vide Reines. lib. I. Var. c. 19. De canibus Spartanis, item Molossis, vide Barib. ad Nemes Cyneget. v. 107. p. 264. Sen. Hippol. v. 30. Canes venatici, id est, graciles, macri, ad cibum quarendum expediti. Plant. Capt. a. I. s. i. v. 17. Apul. lib. IV. Met. Canes venatici, auriti illi & horricomes, Et lib. IIX. Canes*
vena-

venationis indagini generosa. *Lucanus lib. IV. de cane odorifero, v. 441.*

-- Non creditur ulli

*Silva cani, nisi qui presso vestigia
rostro*

*Colligit, & prædâ nescit latrare ro-
pertâ*

*Contentus tremulo monstrasse cubilia
loro.*

Ovid. lib. I. v. 533.

*Ut canis in vacuo leporem quum
Gallicus arvo*

*Vidit; & hic prædam, pedibus petit
ille salutem:*

*Alter in hæfuro similis, jam jamque
tenere*

*Sperat, & extento stringit vestigia
rostro;*

*Alter in ambiguo est, an sit compren-
sus, & ipsis*

*Morsibus eripitur, tangentiâq; ora
relinquit.*

*Petron. Canem ingentis magnitudi-
nis catenâ trahit instigatque in Eu-
molpum. Apul. lib. IIX. Villæ coloni
sancti*

canes rabidos & immanes, & quibusvis lupis & urfis sæviores, quos ad tutelæ præsidia curiosè fuerant alumnati, jubilationibus solitis, & cujuscemodi vocibus notis inhortantur.

C A R C E R I S.

Pœnali carceris horrore aliquem circumdare. *Hieron. ad Innocent. p. 244.* vinctum in carcere, in tenebris, obnoxiam carnificis arbitrio ducere animam. *Liv. lib. VI c. 17.* Vide *Cassiod. XI. var. ep. 40.* ubi *carcer* describitur, cella gemituum, tristitiæ domus, apud superos Plutonis hospitium, locus perpetuâ nocte cæcatus, &c.

C A S E I

Virg. pressi copia lactis. *Ovid. ib. IIX. v. 696.* lactis massa coacti.

C A S T U M

dices Porphyrione castiorem è *Syne-*
sio ; *hæc enim avis aspectâ meretrice mo-*
ri creditur. Hippolyto castiorem,
è *Mart. lib. IIX. ep. 46.* Melanione
castiorem, ex *Aristoph.* *Petron.*
Matrona quædam Ephesi tam notæ
erat

erat pudicitiae, ut vicinarum quoque gentium feminas ad sui spectaculum evocaret, *mox vocat* singularis exempli feminam: *item*, solum illud affallisse verum pudicitiae amorisq; exemplum. *Gell. lib. III. c. 16.* femina bonis atq; honestis moribus, non ambigua pudicitia.

CELERITATEM

tantam fuisse dices, ut propè famam praeverterit, è *Brun. lib. I. p. 37.* Citiùs fugiunt, quam ex porta ludis emissus est lepus, *ait Plaut. in Persa. a, III. sc. 3.*

CERTI

ἀσφαλές; hoc Delphis dictum puta. Certum est, non arbitrarium.

CIBUM

dulcem ita describes è *Pl. Pseudolo Act. III. sc. 2.*

--- ita suavitare condiam,

Ut quisque quicque conditum gustaverit,

Ipsos sibi faciam ut digitos praeodae suos,

Dicebant etiam huiusmodi cibum Jovis cerebrum. *Ennius apud Apulejum in*

*Apol: Scarum præterii, cerebrum Jovi
pænè supremi. Lipsius jocosus in West-
phalos, putrem caseum illis esse dicebat
Jovis cerebrum. Lanfius cibum bonum
ita commendat: Cibum esse adeò sa-
pidum, ut famem etiam apud saturos
inveniat.*

CLADES, vide CÆDES.

*Prudent. contra Symm. lib. II. v. 569.
infaustas tegerent cum funera Cannas.
Ubi Gangræus infra v. 720: Texerunt
ossibus agros. Plinius: Insepultis os-
sibus tegimus. Virgil. Sanguine adhuc
campiq; ingentes ossibus al bent. Ele-
ganter Sidonius lib. III. epist. 2. Quan-
tum doluisti campos sepultos ossibus
insepultis.*

CLAMOREM

*ingentem sic describit Pighius in Herc.
Prodic. p. 223. Atqui non autumant
Alalaxium & Briepium illum Gradi-
vum à Diomede vulneratum vastiore
proclamâsse gutture, cum novem aut
decem millium pugnatorum clamo-
res terrifico vocis suæ bombo, sicut
Homerus fabulatur, exæquaret. Au-
tor*

*Etior Rhetoricorum ad Herennium: Tum
verò iste cœpit clamare voce istâ, quæ
facile cuivis ruborem excire possit.
Plautus Aul. a. II. s. 2: Sed quid hoc
clamoris oritur hinc ex proximo: Vid.
Proverbium apud Erasmus: Cyclo-
bori vox. Juvén. sat. XIII. v. 112.*

*Tu miser exclamas, ut Stentora vin-
cere possis;*

*Vel potius quantum Gradivus Home-
ricus.*

Stat. lib. III. v. 55.

-- -- Tollunt

*Clamorem, bello qualis supremus a-
pertis*

*Urbibus, aut pelago jam descendente
carinâ.*

Juvén. sat. XIII. v. 31.

*Nos hominum divûmq; fides clamo-
re ciemus,*

*Quanto Fessidium laudat vocalis
agentem*

Sportula.

Stat. lib. VI. v. 801.

*Clamorem Irachide, quantum non
littora tollunt,*

Non nemora.

Luc. l. I. v. 388

-- -- *It tantus ad aethera clamor,
Quantus, piniferi Boreas cum Thra-
cius Ossæ*

*Ripibus incubuit, curvato robore
presse*

*Fit sonus, aut rursus redeuntis in æ-
thera silva.*

COLLOQUII

descriptio occurrit apud Ovid. l. IV.
Met. v. 38.

*Utile opus manuum vario sermone
levemus,*

*Perque vices aliquid, quod tempora
longa videri*

*Non sinat, in medium vacuas refera-
mus ad aures.*

Id. l. II. X. v. 654.

*Inter cæ medias fallunt sermonibus
horas,*

Sentiriq; moram prohibent.

Id. l. III. Trist. el. 3. v. 11.

-- -- *non qui tabentia tardè*

*Tempora narrando fallat, amicus
adest.*

Cic.

Cic. in Caton. Maj. Convivium ad multam noctem, quam maxime possumus, vario sermone producimus.

CONJUGUM

Stat. l. V. Silv. carm. l. v. 43.

-- -- *Quos collato pectore mixtos
funxit inabruptâ Concordia longa
catenâ.*

Id. l. 2. Silv. carm. 2. v. 143.

-- -- *Quorum de pectore mixta
In longum coiere faces, sanctusque
pudica*

Servat amicitiae leges amor.

Ovid. ep 6. v 143.

Me tibi teq; mihi tæda pudica dedit.

CONNEXIONEM

*malam ex Epiphanio, qui hereticos dicit
σχολία ἐξ ἀμυχ πλέκων, ex arena funi-
culosnectere, in suis scriptis, dum sacra
scriptura loca male componunt. Casaub.
ad Suet. Cal. c. 53.*

CONSIDERATUM

*hominem describes è Sen. lib. 1. de Ira c.
22. qui se diu multumq; conspiciat ac
regit, & ex lento ac destinato prove-
hit.*

CONTUMACIAM

describit Sen. lib. I. de Ira c. 9. Liv. lib. II. c. 61.

CONVITIA

in verborum maledictorumq; amaritudinem effundi, *dicit Seneca lib. I. de Ira cap. 4. Dentatâ chartâ res agit. Erasmi. lib. 3. ep. 129. raptare pro mœcho, pro scelesto, raptare in crimina divos, id est, convitiari, Taub. ad Pl. Amph. arg. 2. v. 6. Idem Plaut. alibi dicit: inclamare aliquem; vitium alicui dicere; dicta in aliquem ingerere. Livius, probris lacerare; & procacibus probris in aliquem jaculari. πλυνὸν ποιεῖν τινα apud Aristoph. in Pluto. est, maledictorum sordibus aliquem implere, sicut implentur vasa, in quo lavantur panni. Queritur ibi anus, traduci se ab adolescente quodam amatore:*

Ταλάνηατ' ἀνδρῶν, ἔχ' ὑγιαίνειν δοκεῖς
Πλυνόν με ποιῶ ἐν ἰοσέτοις ἀνδράσιν.
id est, ex versione Frischlini:

Satin sanus es homo infortunatissime!
Qui præsens adeo multis ex me
labrum

Facis,

Facis, in quo sordes & maledicta tua
eluas.

Ovid. lib. VI. Metam, v. 379.

Ipsaq; dilatant patulos convitia rictus:

COQUUS, MAGIRUS.

Apul. lib. X. Qui sapidissimis nutri-
mentis succuum pulimenta condita va-
pore mollibat. *D. Hieron. Oceano pag.*
679. Non ut regias paret epulas, non ut
celatas patinas struat, non ut phasides
aves lentis vaporibus coquat, qui ad of-
sa perveniant, & superficiem carnis non
dissolvant artificii temperamento.

CREPITUS

hominem Claudiani commatis (*nam*
Claudium Imp. edictum fuisse medita-
tum scribit Suet. in ejus vita c. 32. quo
veniam daret, flatum crepitumq; ven-
tris in convivio emittendi) quanquam
spurco scommate, tamen & spurcum, sic
è scommate nescio cujus perstringere por-
es. Non per vulvam, sed per anum ma-
ter tua te peperit. Ita subindè cacas!

CRUDELIS

Euphorm. part. I. O fordidum ge-
nus barbarumque facinus ! O ferio-

res homines quàm humanam olim An-
drosus feram invenit! Idem part. V.
At illi maritimis saxis furdiores, & cru-
deliores Siculorum tyrannorum satel-
litibus. Ovid. lib. XIV:

Savior illa freto surgente cadentibus
hædis,

Durior & ferro, quod Noricus exco-
quit ignis;

Et saxo, quod adhuc vivum radice
tenetur.

Claud. l. i. in Rufin. v. 89:

-- -- prodigium cunctis immanius
hydris,

Tigride mobilius ferâ, violentius
Austris;

Acrius Harpyiis, flavis incertius
undis.

Et v. 226.

Quæ sic Getuli jaculo percussa leana,
Aut Hyrcana premens raptorem bel-
lua partus,

Aut serpens calcata furie.

Catull. ep. 56.

Num te leana monibus Libystinis,

Aut

.0. 502 .0.

205 .0. 205 .0. 205

II

II

*Aut Scylla latrans infima inguinum
parte,*

*Tam mente durâ procreavit ac te-
trâ,*

*Ut supplicis vocem in novissimo casu
Contemtam haberes ! O nimis fero
corde !*

Idem carm. 60. v. 154.

*Quanam te genuit solâ sub rupe lea-
na ?*

*Quod mare conceptum spumantibus
exspuit undis ?*

*Quæ Syrtis, quæ Scylla vorax, quæ
vasta Charybdis ?*

Tibull. lib. I. el. 1. v. 77.

*-- -- Non tua sunt duro præcordia
ferro*

*Vincta, nec in tenero stat tibi corde
silex.*

Idem lib. 3 el. 4. v. 85.

*Nam te nec vasti genuerunt æquora
ponti,*

*Nec flammam volvens ore Chimæra
fero,*

*Nec omnis anguinæ redimitus terga
cætervâ,*

*Cui tres sunt linguae, ter geminumque
caput.*

*Scyllaque virgineam canibus succincta
figuram,*

Nec te conceptam se valeana tulit.

*Barbara nec Scythia tellus, horrendave
Syrtis,*

*Sed culta & duris non habitanda
domus.*

Senec. Herc. Oct. v. 1249.

*Quis te sub axe frigido pontus Scy-
thes,*

*Qua pigra Thetys genuit, aut Mau-
rum premens*

Iberæ Calpe litus?

Idem Troad. v. 1103.

*Quis Colchus hoc? quis sedis incerta
Scythia*

*Commisit? aut qua Caspium tangens
mare*

Gens juris expers ausa?

Ovid. ep. 7. v. 37.

*Te lapis & montes, innataque rupi-
bus altis*

Robora, te se va progenuere fera.

Idem lib. III. Trist. el. 11. v. 3.

Na-

Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino;

Et dicam felices pectus habere tuum,

CUNCTATOR.

Plaut. in Pœn. a. III. f. I.

-- -- *Homines spissigradissimi,*

Tardiores, quam corbitæ sunt in tranquillo mari.

Ibidem :

Podagrosi estis, ac vicistis cochleam tarditudine.

CURAM

ingentem alicui esse. cùm vis dicere, adhibe sequentes locos : *Sen. lib. III. de Ira c. 19.* Isti belluæ quotidianum est : ad hoc vivit, ad hoc vigilat, ad hoc lucubrat. *Idem lib. VII. de Benef. c. 2.* hæc utraq; manu teneamus, nusquam dimittamus, inò adfigamus, & partem nostri faciamus, eòque cotidianâ meditatione perducamus, ut suâ sponte occurrant salutaria. *Et cap. 13.* Huic intentus semper, & hujus rei tempus operiens, in hoc multum curæ, multum sedulitatis impendit. *Cic. lib. I. ad Fam. ep. 7.* Hæc multò an-

te meditere, huc te pares, hæc cogites,
ad hæc te exerceas. *Casaub. epist.*
de Veritate. Id solum quærimus, id
totâ mente optamus; eò diurnas no-
cturnasq; omnes cogitationes nostras
referimus.

DECORIS.

Tibull. l. IV. el. 2.

*Illam, quicquid agit, quoquò vestigia
movit,*

*Componit furtim, subsequiturque
decor.*

DEFORMIS.

Nocturna ora dicit *Plautus in Pœn. a.*
1. sc. 2. Nocturnos oculos in *Curcul.*
a. 1. sc. 3. *Brunn. libr. 1. de Brenno:*
Ex Græcis captivis ignobilissimum
quemque luridissimumque selegit, o-
mnes vel invidiâ naturæ, vel fortunæ
iniquitate deformes; enormiter bre-
ves, calvos, aut de industria rafos,
ne quem fortis viri pilum ostendere
possint, siccos, exangues, & jam pri-
dem morti debitos; umbras deniq;
& simulacra veriùs quàm homines.
Naturæ dedecus possis dicere ex *Phæ-*
dro.

dro. In quo parùm operæ natura posuit è *Scal. Exerc. 1.* Pithecium & spinturnicium è *Plauti Mil. a. IV. sc. 1. v. 42.* ubi *Taubm. vide.*

DESPERATUM,

Qui omnem prorsus salutis spem abiecit, dicunt veteres proverbialiter *νῦν-veiov αἰδεν*, ut docet *Scaliger in Diras p. 171. Plaut. Most. a. 2. sc. 1:* Occidit spes nostra, nusquam stabulum est confidentiæ. Nec salus nobis saluti jam esse, si cupiat, potest: Ita mali mœroris montem maximum ad portum modò conspicatus sum. *Alibi dicuntur* ad incitas redacti, in extrema tegula stantes.

DILIGENTEM

hominem sic describit *Lips. Centur. 1. Epist. 1.* Studia calidè nimis habuit & intentè. Nunquam vidi tam indefessum ingenium, & laboris huius Musici aut appetens magis aut ferens. Semper ille in libris, chartis, noctu, diu, assiduus, accubans, nec dies solum omnes appensi & numerati ad hanc curam, sed horæ; quas singulas

ad clepsydram dividere & attribuere
ille solitus huic lectioni, aut huic scri-
ptioni.

DILUVII

Horat. meminit lib. I. carm. 2.

*Omne cū Proteus pecus agit altos
Visere montes.*

*Piscium & summa genus hesit ulmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis.*

*Et superjecto pavida natârunt
Æquore dama.*

Ovid. lib. VIII. Met. v. 357.

*Cum gravis infuso tellus foret obruta
ponto.*

DISSENSUS

facilius inter Philosophos interq; hor-
rologia conveniet, quàm inter Poëtas.

Morell. ad Stat. p. 32.

DIVES.

*Cic. epist. ad Atticum: Arcæ tuæ con-
fides. Seneca: Habes pecuniam patri-
monii luculenti, & eidem quoq; vul-
nus infligere potes. Heins. in epist.*

*pag. 423. In cujus arca Danaës mari-
tus, Ζεύς ὁ χρυσεὺς sedem benè conse-
cratam habet. Plant. Aul. a. IV. sc. 8.*

v. 1. Pici divitiis, qui aureos montes
colunt. Ego solus supero; nam istos
reges ceteros memorare nolo, homi-
num mendicabula: ego sum ille Rex
Philippus.

DOCTUS,

qui præcipuè vindicat à situ literas jam
pænè fugientes. *Stat. præf. in libr. I.*
Silv. Propert. lib. I. el. 2. v. 27.

*Quum tibi præsertim Phæbus sua
carmina donet,*

Aoniamq; libens Calliopea lyram.

Gell. lib. I. c. 7. Homo lectione multâ
exercitus; cui pleraq; omnia veterum
literarum quæsitæ, meditata, evigilataq;
erant. *Plin. lib. I. epist. de T. Aristone:*
Nihil est illo gravius, sanctius, doctius:
ut mihi non unus homo, sed literæ ipsæ,
omnesque bonæ artes in uno homine
summum periculum adire videan-
tur.

DUBITATIONIS.

Claud. lib. I. v. 1.

*Sæpe mihi dubiam traxit sententia
mentem,*

Apul,

Apul. l. X. *Et ut in quodam vado dubitationis harena.*

EBRII.

Vide supra tit. BIBONIS: Sed tamen adde locos sequentes. Plautus in Pseud. a. V. sc. 2. onustam celocem appellat ventrem cibo & vino probe saburratum. Pigh. in Herc. Prodic. pag. 161. ubi de spelunca Bacchi: Ducuntur hinc ad Liberi sacrarium, ubi mysteriis initiari advenæ solent. Mirantur peregrini capacissima vasa vinaria, & nobilissima Bromii Dei multiplicia dona haud gravatim libant, per quæ cura fugit. Non prius tamen se sentiunt impeditos, quam cum regredi volunt. Tum intelligunt primùm Dithyrambi Dionysii numen, ac pedicas in obscuro positas, cancellisq; obseratis exitum non inveniunt. Confestim præstò sunt sacrorum callentissimi hierophantæ, cum scyphis decumanis ferè congialibus; quorum antistes ritualement profert codicem, & ex eo legit Bromiam legem
ab

ab antiquo Germanis populis in hisce
 mysteriis solennem, &c. Hinc du-
 cuntur initiandi non ad aram Tauri-
 cam, sed ad mensam eduliis & mattiis
 sitim provocantibus plenam; ubi cum
 ingentem unico tractu pateram eva-
 cuârint, jam initiati inter Orgiastas in
 codice rituali mox adscribuntur. *Poë-
 ta vetus appellat συμποσίῃς ναύλας καὶ
 κυλίκων ἐρέτας*, convivii nautas & cali-
 cum remiges. *Philo* : Certant vi-
 no, bibunt confertim, & vix spiritum
 recipientes, cum identidem pueros à
 poculis jubent infundere, & si vel levi-
 ter tardent, acriter increpant. *Petro-
 nius ait*: VINO & FALERNO INUNDA-
 MUR, *quæ mirifica locutio; sed imita-
 tus est Putean. in Como*: Jam mensæ
 ipsæ poculorum quodam flumine in-
 undatæ. *Mirifica, inquam, locutio
 quoad Latinitatem ac mentem Petro-
 nii, non quoad mentem & experientiam
 nostram*. Quoties vino, quoties cere-
 visia inundamur, id potionis hauri-
 re cogimur, in quod Nymphæ nimi-
 um imperium sibi sumserunt. *Porro*
 knc

huc refer illud Cic. Phil. II. Persona-
Dant omnia vocibus ebriorum, & na-
tabant pavimenta vino, mædebant pa-
rietes, &c. Adde ebriosorum illustrem
descriptionem apud Basil. in Concione
μετὰ μεθύοντων.

ELOQUENTEM

sic describit Lipsius Ep. 79. Cent. Misc.
ad Germ. & Gall. In publico audiui,
quem? Homericum illum non senem,
sed quod admirationem augeat, juve-
nem:

Τὸ γὰρ αὐτὸ γλῶντης μέλιτος γλεκίων
ῥέει αὐδῆ.

Cujus ab ore fluit vox nectare dulcior
ipso.

Profectò ita est; & Hercules Gallica-
 nus ille, quem majores nostri colue-
 runt eloquentiæ præsidem, in te re-
 vixit: & tu ille es, qui velut catenis
 devinctos trahis audientium ani-
 mos, in quam partem cunq; tibi vi-
 sum. O utinam mihi fas regustare
 tua mella! quia ut ii, qui à diplade
 percussi sunt, magis magisq; sitiunt:
 sic nos, qui semel à telo tuæ linguæ,

Rut.

Rutgers. l. 1. Var. c. 19. Quâvis concordiâ dulcior suavissimæ Sirenis. *Huc pertinet illud Euphorm. part. II.* Ille se diutiùs collegit, & illius saporis orationem incepit, quæ non à vilissimo homine, sed planè à politis disceptatoribus condita videbatur. *Tryphoderus Latio donatus:* Vox Ulyssis inuncta mellito nectare: *Sym. lib. I. ep. 2.* Tu quoq; ita paginam melle eruditissimi oris obliteras. *Et lib. IX. ep. 87.* Literæ adfluebant multo melie facundia. *Apul. in Apol. de Aviti eloquentia:* Multos in vita mea Romani nominis disertos viros sedulò cognovi, sed sum æquè neminem admiratus. Nemo est hodiè, quantum mea opinio fert, alicujus in eloquentia laudis ac spei, quin Avitus esse longè malit, si cum eo se, remotâ invidiâ, velit conferre. Quippe omnes fandi virtutes parè diversæ in illo viro congruunt. Quamcunq; orationem struxerit Avitus, ita illa erit undiq; sui perfectè absoluta, ut in illa neque Cato gravitatem requirat; neq; Lælius lenitatem.

tatem, neq; Gracchus impetum, nec
 Cæsar calorem, nec Hortensius distri-
 butionem, nec Calvus argutias, nec
 parsimoniam Sallustius, nec opulen-
 tiam Cicero: prorsus in qua, ne o-
 mnes persequar, si Avitum audias, ne-
 que additum quicquam velis, neque
 detractum, neq; autem aliquid com-
 mutatum. Stat, lib. I. Sily. carm. 4.

V. 34.

-- -- tibi, Gallice, majus
Eloquium, fandiq; opibus sublimis
 abundas.

EMENDI

nimiam cupiditatem sic notare potes è
Plinii lib. XLIX. cap. 16. Nequaquam
 agricolam esse, quisquis emeret, quod
 præstare ei fundus posset. *Vel è Catone:*
 Patrem familiars vendacem & non emac-
 cem esse oportere. *Vel è Cic. Paradox:*
 Non esse cupidum, pecunia est; non
 esse emacem, vectigal est.

ERROREM

magnum dicit Vossius murænâ Tartef-
siâ grandiore. Casaub. epist. 34. ali-
 quanto civilius; de vicinia veritatis
 ab

aberrasse ait, qui errorem commisit. Res monstri similis est; bovem Cn. Domitii locutum putes. *Gron. ad Liv. pag. 748. Errores magnorum virorum excusabis è Varrone*; Neq; in bona fegete nullum est spicum nequam, neque in mala non aliquod bonum. *Ex proverbio*: Oportet omnibus a laudis cristam inesse. *Ex Horatio*: Nihil esse ab omni parte beatum. *E Terentio*: Homo est, & humani à se nihil alienum putat. *Item*: Cense hominem illum esse, erravit. *E Lysia Rhetore, apud Rutilium Lupum*: Consilio valuit, fortunâ lapsus est, homo fuit. *E Scribonii epist. ad Callistum*: Homo fuit, parùm feliciter in hoc negotio se gessit. *Ivo Villiomarus in Robertum Titium*: Errorem in homine calumniari, est toti ipsi mortalitati convitium facere. *Casaub. ad Duceum*: Bonum virum malignitas non decet, & si quid fortè incautius in scribendo exciderit, protenus in deteriorem partem accipere. *Petronius*: Nemo nostrum non peccat, ho-

homines sumus, non Dii. *Adde insi-*
gnem discursum Diod. Sic. lib. XXVI.
cap. 1.

EXAUDIRE.

Tibull. Paneg. ad Messal. v. 132. Inten-
taq; tuis precibus se præbuit aure. Pro-
pert. lib. 1. el. 1. v. 31: Quibus facili Deus
annuit aure.

EXCLUDERE OVA.

Claud. præf. in III. Conf. Honor. v. 3.

--- --- *excusso saliit cum germine*
proles,

Ovaq; maternus rupit hiulca tepor.
Ovid. IV. fast. 694.

Nunc matris plumis ova fovenda
dabat.

EXPUGNATÆ URBIS

descriptionem præter Liv. lib. IV. c. 59.
lib. V. c. 21. & 42. Diod. l. XIII. p. 181. lib.
XIX. p. 656. 657. habet Sen. VII. de Ben.
cap. 27. Videberis tibi videre captæ
cum maxime civitatis faciem, in qua
omisso pudoris rectiq; respectu, vires
in consilio sunt, velut signo ad per-
miscenda omnia dato. Non igni,
non ferro abstinetur: soluta legibus

MO : OTC

166-

: OTC : OTC : C

MO : OTC : OTC : C

scelera sunt : nec religio quidem, quæ
 inter arma hostilia supplices texit, ul-
 lum impedimentum est ruentium in
 prædam. Hic ex privato, hic ex pu-
 blico, hic ex profano, hic sacro rapit :
 hic effringit ; hic transilit, hic non
 contentus angusto itinere, ipsa quibus
 arcetur, evertit, & in lucrum ruina ve-
 nit ; hic sine cæde populatur, hic spo-
 lia cruentâ manu gestat, nemo non
 fert aliquid ex altero. *Adde Amm.*
Marcell. lib. XXXI. Tac. lib. III. Hist.
c. 33. & lib. IV. cap. 1. deniq; illum Hie-
ronymi locum de captâ Româ ad Prin-
cipiam, p. 124. Dum hæc aguntur, ter-
 ribilis de occidente rumor affertur,
 obsideri Romam, & auro salutem ci-
 vium redimi, spoliatosq; rursus cir-
 cumdari ; ut post substantiam, vitam
 quoq; perderent. Hæret vox, & sin-
 gultus intercipiunt verba dictantis ;
 capitur urbs, quæ totum cepit or-
 bem ; imò fame perit, antequam gla-
 dio ; & vix pauci, qui caperentur, in-
 venti sunt : ad nefandos cibos erupit
 esurientium rabies, & sua invicem
 mem-

membra laniarunt, dum mater non par-
cit lactanti infantia, & suo recipit ute-
ro, quem paulò antè effuderat.

*Quis cladem illius noctis, quis funera
fando*

*Explicit, aut possit lacrymis equare
dolorem?*

*Urbs antiqua ruit multos dominata
per annos,*

*Plurima perq; vias sparguntur in-
ertia passim*

*Corpora, perq; domos; & plurima
mortis imago.*

*Expugnatarum urbium descriptiones
plurimas collegit Lamb. ad illud Hor.
III. Car. 3. Ter pereat meis excissus Ar-
givis &c. Liv. lib. I. cap. 29. Non qui-
dem fuit tumultus ille nec pavor, qua-
lis captarum urbium esse solet, quum
effractis portis, stratisve ariete muris
aut arce vi captâ, clamor hostilis & cur-
sus per urbem armatorum omnia ferro
flammâq; miscet.*

Stat. l. VI. Theb. v. 114:

*Ut cum possessas avidis victoribus
arces*

Dux

*Dux raptare dedit, vix signa audita,
nec urbem*

*Invenias, ducunt, sternuntque, abi-
guntque, feruntque*

Immodici.

*Livius iterum lib. XXI, c. 57. Neq; ulla,
quæ intalire memorabilis scribentibus
videri solet, prætermissa clades est; a-
deò omnis libidinis crudelitatisq; &
inhumanæ superbix editum in mise-
ros est exemplum. Id. lib. XXV. c. 25.
Inde signo dato milites discurrerunt,
refractisq; foribus quum omnia ter-
rore ac tumultu streperent, à cædibus
tamen temperatum est; rapinis nullus
ante modus fuit, quàm omnia diutur-
nâ felicitate cumulata bona egefsêre.
Id. lib. XXII. c. 20. Tum verò appa-
ruit, ab ira & ab odio urbem oppugna-
tam esse: nemo capiendi vivos, nemo,
patentibus ad direptionem omnibus,
prædæ memor est; trucidant inermes
juxta atq; armatos, fœminas pariter &
viros, usque ad infantium cædem ira
crudelis pervenit. Ignem deinde tectis
injiciunt ac diruunt, quæ incendio ab-*

fumi nequeant, adeò vestigia quoq; ur-
bis extinguere ac delere memoriam
hostium sedis, cordi est.

F A M A, vide L U C T U S.

Amm. Marc. l. XXI. Fama mille lin-
guis rerum mirè (*ita lego, non miserè*)
exaggerat fidem. *Egregiam etiam fa-
ma descriptionem habes apud Virg. lib.
4. En. & Ovid. l. XII. Met. v. 39. Luc.
lib. 1. v. 469. Stat. lib. IX. Theb.*

*Fama per Aonium rapido vaga mur-
mure campum*

*Spargitur in turmas, solito perniciosior
index,*

Cum lugenda refert.

Ovid. lib. IX. Met. v. 138.

*- Fama loquax, quæ veris addere falsæ
Gaudet, & è minimo suæ per mendacia
crescit.*

Port. Latrodecl. in Catil: Famam po-
pulariæ à majoribus nostris sæpenu-
mero accepimus, neq; temerè unquam
nascituram, neq; temerè occasuram.

F A M E S.

Brunn. lib. 9. p. 676. Urbi propè excidi-
am, agro ultima vastitas allata, multæ

mor-

mortalium centuriæ famis impatientiâ
 voluntariū exilium patriæ antetulêre.
(Vide expugnata urbis) Apul. lib. IV.
Met. Inculta pauperies sine delectu ci-
 borum, tenuato ventri cogit sordentia
 supplementa, & dapes gratuitas conqui-
 rere. *Id. eod. lib. eleganter dicit: Fauces*
diutina fame faucias & araneantes. Pa-
rasitus Plautinus, ad esuritionem para-
siticam significantissimè exprimendam,
sic inquit: Perii, prospicio parum: Os
amarum habeo, dentes plenos, lip-
piunt fauces fame.

FELICITATEM

suam qui deprædicat, dicere potest è Pl.
Pœn. à. III. sc. 3. Rex sum. Est etiam elo-
gantissimū proverbium ap. Hesych. Ev-
δovτι κύριος αἰσεί, quod de iis dicebatur,
qui viderentur ab omni parte beati, &
qui perficerent, quicquid instituerent:
ut observat Causaub. ep. 265. Alius ne-
scio quis: Meam ego fortunam cum
regno etiam Persarum nolim com-
mutatam. Cic. lib. VII. ep. 11. ad Att:
Unam tecum apricationem in illo
Lucretino tuo sole malim, quàm o-

omnia istiusmodi regna. *Horat. lib. III. od. 9.* Persarum vigui rege beatior. *Plant. Cap. a. IV. sc. 2.* Non ego parafitus nunc sim, sed regnum rex regalior: Tantus ventri commeatus meo adest in portu cibus. *Scal. lib. V. Peëtices:* Talia equidem malim à me excogitata, quàm vel Crœsum vel Cyrum ipsū habere dicto audientem. *Grut. in Vell. lib. II. c. 87.* Hanc emendationem, si mea esset, ne permutarem quidem Picorum divitiis, qui aureos montes colunt. *Cic. rursus in epist. ad Att:* quod, si ita est, supero Crœsum divitiis, atq; omnium locos & prata contemno. *Idem:* Fortunam ipsam anteibo fortunis meis. *Claudianus:* Qui vertice proximus astris. *Petron:* In cœlum abiit, & Trimalchioni τὰ πάντα est. *Autor Dialogi de Orator:* Tum mihi supra tribunatus & præturas & consulatus ascendere videor, tum in cœlum abire. *Casaub. Ep. 605.* Magnâ animi voluptate illam beatissimam beatitatem videor mihi degastâsse, quæ nos manet post hæc tot tantasq; procel-
las;

Ias ; & omne genus ærumnas. *Item E-*
pist. Testor supremum numen ,
 præ tanto bono omnia mihi Ταντάλυ
 τάλαυτα fore non nauci.

FERRI

candendis stridorem describit Ovid.
 lib. VII. Met. v. 276.

Terribilem stridore sonum dedit: us
dare ferrum

igne rubens plerumq; solet, quod forci-
pe curvâ

Cum faber eduxit, lacubus demittit,
at illud

Stridet, & in tepidâ submersum sibi-
lat undâ.

FEROCIENTEM

cùm viderent veteres, dicebant, ei dan-
dam uxorem esse. Alludit Plautus,
Nam si pro peccatis centum ducat u-
xores, parùm est. Ferocientem Præ-
torem ita describit Cic. 7. Verr. Ipse
inflammatus scelere & furore, in fo-
rum venit: ardebant oculi, toto ex o-
re crudelitas eminebat, &c.

FILIUS

parente dignus dici potest ex Ovid. lib.
 II. Met. v. 34.

*Progenies magno non inficianda pa-
renti.*

Claud. in Prob. & Olybr. Cons. v. 61.
*Sed nati vicere patrem, soliq; me-
rentur*

Victores audire probi.

FLUVIUS.

Claud. lib. I. in Rufin. v. 269.

*Haud secus hiberno tumidus cum
vortice torrens*

*Saxa rotat, volvitq; nemus, pontesq;
revellit,*

*Frangitur objectu scopuli, querensq;
meatum*

*Spumat, & illisâ montem circumto-
nat undâ.*

Hautum è Virgil. lib. I. Æn.

FONS.

Ovid. lib. III. Met. v. 407.

*Fons erat, illimis nitidis argenteus
undis,*

*Quem neq; pastores neq; pasta mon-
te capella.*

*Contigerant, aliudve pecus: quem
nulla volucris*

*Nec fera turbârat, nec lapsus ab ar-
bore ramus.*

Græc

*Gramen erat circa, quod proximus hu-
mor alebat,*

*Silvaq; sole locū passura tepescere nullo.
Alcimus Avitus lib. I.*

*Hic fons perspicuo resplendens gra-
mine surgit,*

*Talis in argento non fr'get gra'ia,
tantam*

*Nec crystalla trahunt nitido de fri-
gore lucem.*

Ovid. lib. III. Met. v. 161.

*Fons sonat à dextra, tenui pellici-
des unda,*

*Margine gramineo patulos succin-
ctus hiatus.*

*Adde Plin. lib. IIX. epist. 8. Auson.
Eidyl. 10.*

FORMOSAM

*ita describit Ctullus ep. 82. Omnib. una
omnes surripuit Veneres. Petron. Do-
minam producit è latebris, lateriq; ap-
plicat meo mulierē omnib. simulacris
emendatiorē. Nulla vox est, quæ formā
ejus possit comprehendere: nam quid-
quid dixerō, minus erit. Crines ingenio
suo flexi, per totos sese humeros effude-*

rant : frons minima, & quæ radices
 capillorum retrò flexerat : supercilia
 usq; ad malarum stricturam curren-
 tia, & rursus confinio luminum pæ-
 nè permixta : oculi clariores stellis,
 extra lunam fulgentibus : nares pau-
 lulum inflexæ : & osculum, quale Pra-
 xiteles habere Dianam credidit. Jam
 mentum, jam cervix, jam manus, jam
 pedum candor intra aurî gracile vin-
 culum positum, Parium marmor ex-
 tinxerat. *Euphorm. part. 2.* Quantò
 splendorem astrorum nitidior luna co-
 ercet, tanta imminebat divina omninò
 mulier, victamq; cæterarum pulchri-
 tudinem castigabat. Nihil emendatius
 natura eâ muliere expolivit, nec fata
 illi dignum amatorem invenient :

*Non si Taurus amet, vel falsis incre-
 pet alis*

*Ipsæ Deum genitor, vel spreto Phœ-
 bus Olympo*

*Rursus in Amonii deducat ovilia
 campis.*

*Item : Venustissimi vultus puellarum
 orant, exculti supra verum, & quos
 pos-*

posset natura imitari. *Heinsius epist. ad Primer:* Crines summâ sui parte aureoli: candor exquisitus, & quem rubor virginalis, genarum ille pictor, illustrabat potius, quàm pingebat: osculum angustum, quod rubente utrinque labellorum purpurâ distinctum, dentium candorem quoque plurimùm commendabat: nares sursum leniter inflexæ, sed quæ à Socraticis quàm plurimùm recederent: velscum corpusculum, & tamen solidum ac in speciem succiplenum; quod nec mole carnis brachia onerabat, neq; exhaustum plus æquo offendebat: papillæ parvæ quidem illæ, & quæ orbe modico cohibebantur: instar verò marmoris, ut est apud veterem Poëtam, consistebant. *Brunner. lib. 1. p. 142. de Camma:* Dianæ addicta sacris, majestatem numinis, quoties pompam duceret, ipsa representabat; os humerosq; Dææ similes; neq; tantùm illius Sacerdos, sed vivum simulacrum. *Adde descriptionem Theagenis apud Heliod. lib. 3. &*

Theodorici ap. Sidon. lib. 1. ep. 2. Achilles Tatius de Leucippe : Pulchritudo corporis certabat cum prati floribus : in fronte micabat narcissus, rosa in genis fulgebat, oculi violam extinguebant, comarum cinni hederis erant implicationiores. *Beroald. ad Apul. lib. 2. Met.* Senti oculos in Panthia & Martia morficantes, quibus nihil venustius, amabilius, speciosius, novit vetustas, nec noscet ipsa posteritas. Natura exhausit cuncta narthecia & omnes pulcritudinis pixidiculas in formadis duabus mulieribus, quas Zeusis vel singulas contentus fuisset inspicere, qui Crotoniatarum virgines nudas, ut M. Tullius; vel Agrigentinorum, ut Plinius sentit, inspicere voluit, picturus Helenæ simulacrum; ut quod in quaq; laudatissimū esset, pictura redderet. *Apul. lib. IV.* Sed majores quidem nati, quamvis gratissimā specie, idoneæ tamen celebrari posse laudibus humanis credebantur. At verò puellæ junioris tam præcipua, tam præclara pulchritudo nec exprimi, ac nec sufficienter quidem

dem laudari sermonis humani penuriâ poterat. Multi deniq; civium, & advenæ copiosi, quos eximii spectaculi rumor studiosâ celebritate congregabat, inaccessæ formositatis admiratione stupidi, & admoventes oribus suis dexteram, priore digito in erectû pollicem residente, ut ipsam prorsus Deam Venerem religiosis adorationibus venerabantur. *Euphorm part. V.* Illium ex negotio petebam; fortè Pactoli fluminis in ripa Ilienſes mulieres Junoni sacrificaturæ exierant muris: omnes si non Deæ, credi tamen poterant, & forſan inter tot calentes formosarû fœminarû ſinus meliùs, quàm in Cypridis gremio, nondû ſatis defletus Affiriis Adonis latuiſſet. Cunctis eximium pulcritudinis aureæ decus, amantius tamen in una nitebat. Utpote cujus genis nix inhærens purpureo madefacta ſanguine, extingueret roſarum & liliorû nativos colores. Collectâ frontis modetiâ duplici ſemicirculo, inſtar creſcētis lunæ, æquabili meditullio ſupercilia nigra cingebant; radiata lumina iminebant naſo

& veluti è vallo in aggeres, inevitabile amoris telum, vel & in innocentem spectatorem, sine delectu, torquebant. Jam crines ad captivitatem flexi; quot orbibus vibrabantur ad gratiam totidem laqueis hominum libertati insidias fecerant: & ipse purpureus in labiis color, videbatur humani cruoris continuo potu in tantum ruborem venisse. Cervix alba, & sine gemmarum fulgore fatis suis delitiis ferox. Infrà gemini folles, Cupidinem undiquaq; spirantes, &c.

Plant. Epid. a. 5. sc. 1. v. 17. Usq; ab unguiculo ad capillum summum est festivissima. Josephus Iscarius lib. IV. de B. Troj. v. 84.

-- -- *Victore Polyxena vultu
Præradiat, soli q; decus speciale meretur.
Lactea membrorum series, ridentis
ocelli
Blandities pede fulta brevi; proceræ
venustas
Poplitis, erecto librans vestigia gressu.
Articulos non æquat ebur, non liliæ
colli.*

*Ardna, non rutilum pavonis fimbriae
crinem.*

Martialis :

*Toto candidior puella cygno,
Argento, nive, lilio, ligustro.*

Plaut. Merc. a. l. f. i. vers. 100. *Mulier,
quâ mulier, alia nulla est pulchrior. Mu-
lier egregiissimâ formâ.* Pacuvius Me-
deâ apud Priscian. l. III. Plura vide ap.
Arnoldum ad Caton. Diras v. 105.

Formosum puerum describit Stat.
l. II. Silv. carm. i. v. 41.

*O ubi purpureo suffusus sanguine,
cander,*

*Sidereique orbes radiatque lumina
cælo,*

*Et castigata collecta modestia frontis,
Ingenuique super crines, molliisque de-
core*

Margo toge.

FORTUNÆ

Descriptionem habes apud Amm. Mar-
cell. lib. 14. quem consule. Neq. enim
mihi tantum orium ad exscribenda,
quàm tibi, Lector, ad inquirenda.

FREMITUS.

Claud. in Rufin. lib. II. v. 220:

*His dictis omnes unà fremuere ma-
nili,*

*Quantum non Italo percussa Cerau-
nia fluctu,*

*Quantum non madidis illisa toni-
trua Coris.*

FRIGUS.

De immenso frigore Tac. l. XIII. c. 35.

Thuan. l. LXXIII. Camer. Cent. II, c. 70.

Diodor. Sicul. lib. III. p. 166.

FUCUM

in verbis sic abominatur Cic. III. de Or.

*Meliora sunt unguenta, quæ terram,
quam quæ crocum sapiunt. Sen. ep. 108.*

*In omnē vitam unguento abstinemus:
quoniam optimus in corpore odor est
nullus. Plant. Most. a. I. sc. 3. v. 116. (ubi*

*Taxbmannus) Mulieres olent suavissi-
mè, quæ nihil olent. Cic. ad Att: Scripta
tua erant ornata hoc ipso, quòd orna-
menta neglexerant. Varr. ap. Gell. l. 13.*

*c. 11. Ea bellaria maximè sunt mellita,
quæ mellita non sunt. Et huiusmodi di-
ctis commendare solemus stili nostri sim-
plicitatem. Adde gloriosissima ac sacro-*

sancta

*sanctae memoriae Imperatoris Ferdinandi
III. insigne ac verum elogium illud, quod
cecinit Pcetarũ hodiẽ Princeps Jacobus
Balde, in templo Honoris. p. 42. §. 18.*

*Non odorum spirat amomum,
Et Sabai balsama trunci:*

Sed fragrat Virtutis odore.

**NIL OLERE, HQC EST BE-
NE OLERE!**

FUR

*describitur à Plauto in Pseud. a. 3. sc. 2.
Homo milvinis aut aquilinis ungulis.
Qui manum tagacem habet, Cas. Fu-
rari Festus dicit manticulari. Cato, ve-
sticulariam viam colere, id est, furandi
gratiã vectibus alienos parietes perfo-
dere; unde parietum perfossiores. Plaut.
Pseud. a. IV. sc. 2. v. 23. ubi Taubm.
Apul. lib. X. Miles ille, qui me nullo
vendente comparaverat, & sine pre-
tio suum fecerat. Furtum furatrinam
dixit. Id. ibidem, Plaut. Aul. a. 3. s. 6.
v. 18.*

*Cum senis manibus, genere Geryo-
naceo,*

Quos

Quos si Argus servet, qui oculus totus fuit,

Quem quondam Jovis Juno custodem addidit,

Is nunquam servet.

FURENTEM

sic describit Brunn. lib. 6. Ann. p. 193.

Omni- bus stupore pavoreq; attonitis, insanire luculenter cœpit, torquere caput monstrosè, jactare brachia sine lege, ore spumare, ardere oculis, nihil pro sano, ac ne pro homine quidè agere aut pati: sed validissimos viros furenti compescendo additos lassavit, & in languorem dedit, ut dubitare nefas esset; larvis illum agitari, & à dæmonibus invec- tam esse dementiam.

GARRULUM

dicit Plautus, nimium tinnire, in Pseud. a. III. sc 2. Juv. de sexu muliebri: Una laboranti poterit succurrere Lunæ.

Alludit ad superstitionem veterum, qui tinnitu æris credebant levari posse Lunæ laborem. Agellius ait: Quorum lingua tam prodiga infrenisq; est, ut fluat semper æstuetq; colluvione verbo-

rum

rum teterrimâ. *Idem* importunos locutores ait, verbis humidis & lapsantibus diffluere *lib. 1. c. 15. Vide Cl. Min. ad Alciat. Embl. LXX.*

GRATIS.

Plant. in Pœn. a. III. sc. 6. Nostro sibi servire nos censet cibo: *Er meinet / wir müssen ihm umsonst dienen.*

GYNÆCOCRAUTUMENOS.

Arg. Asinar. Plauti: Sub imperio vivens uxorio: *Hebraei dicunt:* Miseram esse domum, in qua gallina cantet.

HONORANDUM.

Apostolus dicit: ἀξίον τῆς ἐν Ἀργεὶ ἀσπίδος, *Dignum argivo clypeo, quod proverbium egregiè interpretatur Reines. l. 1. Var. c. 24.*

HORTORUM

descriptions oppidò venustas habet Caussinus lib. II. de Eloq. sacr. & hum. Hortum Alcinoi describit Hom. Odyss. H. sive lib. 7. Langii hortum Lips. l. 2. de Const. c. 1. Hortos Hippolyti Arestini Cardinalis Ferrariensis Pigh. in Herc. Prodic. p. 388, 389, 390. Sed omnes superare mihi videtur Barclains l. 1. Argen.

HY-

HYPOCRITAM

describit Cass. Ens in Pausilypi lib. sing. p. m. 224. Plaut. in Pers. a. 1. sc. 3. ait, eos albo rete aliena bona oppugnare. Et in Aulul. a. 4. sc. 9. cretâ sese occultare. Brun. lib. 2. p. 154. Colorem justitiæ factis suis inducere.

IGNAVUM

describit Plaut. Pæn. a. 4. sc. 2. Qui ipsi ignaviorem potis est facere ignaviam. Tacitus de Vitellio l. 3. hist. c. 36. Umbraculis hortorum abditus, ut ignava animalia, quibus si cibum suggeras, jacent torpentq; præterita, instantia, futura, pari oblivione dimiserat. Casaub. in ep. Erycius Puteanus parat mihi epitaphium, tanquam Musis mortuo.

IGNOTUS.

Plaut. Pseud. a. 4. sc. 7. Ego hominem nullius coloris novi. Vide ibi Taubm. Id. Epid. a. 4. sc. 2. v. 6. Ego hanc, quæ fiet, neq; scio, neq; novi, neq; ego hanc oculis vidi ante hunc diem. Idem Asin. a. 2. sc. 2. v. 86. Ego pol Sauream non novi, neq; quâ facie sit, scio.

IMBELLIS.

Plin.

*Plin. 2. ep. 7. pr. Qui nunquam in acie
steterunt; nunquam castra viderunt,
nunquam deniq; tubarum sonum, nisi
in spectaculis audierunt. Propert. lib. 4.
el. 3. v. 23.*

*-- Cui teneros urit lorica lacertos,
Et gravis imbelles atterit hasta ma-
nus.*

IMPEDIMENTUM.

Occisa hæc res est, hæret hoc nego-
tium, ait *Plaut. Pseud. a. 1. sc. 1.* Com-
morandum est apud hanc obicem, in
Persa a. 2. sc. 2 Veteres etiam inebra di-
cebant omnia, quæ tardabant & mora-
bantur. Aves inebbras, quæ in auguriis
aliquid fieri prohibebant, ut ad eum lo-
cum notat *Donsa*. Me plenis velis cur-
rentem ægiος ἀνεμος (ventus secundus)
defecit. Adhæsit igitur ad scopulos no-
stra navicula, inquit *Casaub.* Adfinis est
locutio *Plauti Pœn. a. 3. sc. 3.*

-- -- *It ad me lucrum*

*Illud quidem, quorsum asinus cadit
calcibus.*

Nostri dicunt: Hinter sich hinaus /
wie die Bauren die Spieß tragen.

IM.

IMPIUS.

Livius de Annibale lib. 21. c. 4. Erat
 in eo nihil veri, nihil sancti, nullus De-
 um metus, nullum jusjurandum, nulla
 religio. *Plant. Pseud. a. III. sc. 2.* Orcus
 hunc recipere noluit. *Val. Max. lib. IX.*
s. 11. Etiam apud inferos, si tamen illuc
 receptus est. *Annus* Orci fastidium di-
 citur ap. *Apul. l. IV.* Camma ap. *Brun.*
lib. 1. p. 144. Age latro diris devote, Hy-
 menæo lessum junge; hodiè nuptiales
 faces in tuo tumulo extinguentur. Ge-
 nialem tibi torum vel Furiae, vel Vespæ
 sandapila sternent. *Impietas summa.*
Juv. sat. 1. v. 147.

*Nil erit ulterius, quod nostris moribus
 addat*

*Posteritas, eadem, cupient, facientq;
 minores.*

Omne in precipiti vitium stetit.

Claud. in Ruffin. lib. II. v. 455.

-- -- *Jam respirantibus astris*

Infernos gravat umbra lacus, pater

Aeacus horret,

Intremq; etiam latratu Cerberus

urget.

Juven.

Juven. sat. XIV. verl. 41. Catilinam
 quocunq; in populo videas, quâcun-
 que sub axe. Es gibt überall böse Bu-
 ben. Claud. in Rufin. lib. I. v. 139. Cate-
 ra segnis, ad facinus velox. Juv. sat.
 XIII. v. 23.

*Quæ tam festa dies, ut cesset prodere
 furem,*

*Perfidiam, fraudes atq; omni ex cri-
 mine lucrum*

*Quæsitum, & parcos gladio vel pyxi-
 de nummos.*

*Platonis dogma est, eorū umbris, qui ma-
 lè vixerunt, apud inferos stigmata inuri.
 Vid. Barth. ad Claud. in Rufin. l. 2. v. 505.*

IMPRECATIO.

Cat. epigr. 102.

*Si, Comini, populi arbitrio, tua cana
 senectus*

*Spurcata impuris moribus intereat:
 Non equidem dubito, quin primum
 inimica bonorum*

*Lingua execta auido sit data vulu-
 rio:*

Es-

*Effossos oculos voret atro gutture cor-
vos,*

*Intestina cares, cætera membra
lupi.*

*Lacedæmonii quatuor isthæc impreca-
bantur, quibus malè volebant: Ædifi-
cationem, terræ egestionem, equi nu-
tritionem, & uxorem mœcham. Vide
Suid. in δακνόμενος.*

IMPUDENTEM

*quum dicere vellent, dicebant, ei os fer-
reum esse, quod docet Suet. in Ner. c. 2.
ubi Casaub. notat, tales Græcis dici
χαλκοπρόσωπος. Just. l. XXII. c. i. Nec
in verecundia habebat, quod inquinā-
ret, hoc est, omnem verecundiam pro-
degerat. Possis & eleganter è Sall. Cat.
c. 14. dicere: Modestix suæ non pe-
percerat. Theophrastus impudentes è-
gregiè describit in Charact. ὁ δὲ ἀναι-
σχυντίας. Juven. sat. XI. v. 54.*

*Sanguinis in facie non hæret gutta,
morantur*

*Pauci ridiculum & fugientem ex ur-
be pudorem.*

INAUDITUM.

Plaut.

Plant. in Asin. a. l. sc. 3. v. 22. Neq; fictum usquam, neq; pictum, neq; scriptum in poematis.

INCERTUS.

Sed hoc incertius est, quàm si quis se vidisse putet per nubila lunam. *Morell. ad Stat. p. 41. Ennius Medea: Quò nunc me vertam, quod iter incipiam ingredi?*

INCESSUM MOLLEM

sic describit Sen. lib. VII. Quest. Natural: Quicquid est boni moris, extinguimus levitate & politurâ corporum. Muliebres munditias antecessimus, colores meretricios, matronis quidem non induendos, viri sumimus. Tenero & molli ingressu suspendimus gradum, &c. Claudian. in Rufin. lib. II. v. 342:

*Ipse salutaturn reduces post praelia
surmas*

fam regale tumens, & principe celsior ibat,

*Collaq; fœmineo jactabat mollis
gestu.*

*Petronius: Quò incessus compositus,
& ne*

& ne vestigia quidem pedum extra
 mensuram aberrantia, nisi quòd for-
 mam prostituis, ut vendas? *Alibi dicis*
fractos enervi corpore gressus, Catull.
ep. 39. Modestè atq; rhythmicè incedere.
Infandus illorum temporum mos fuit,
quem tangit Varro his verbis: Non mo-
dò suris apertis, sed pænè natibus aper-
tis ambulans. Et Cassiod. lib. 4. Super-
bus quin etiam varicatis gressibus pa-
tet. Vidi quosdam nostrorum imitari,
ambitione stultâ, ne dicam, impiâ,
Manil. lib. 5.

Fœmineæ vestes, nexæ sine regmine
plantæ,

Et species fictiq; placent ad mollis
gressus.

Sirac. lib. XIX. v. 27. Vestis, risus & in-
cessus ostendunt hominem. Juven. sat. 2.
v. 17. Qui vult morbum incessuq; fa-
teatur. Vide Beroald. ad Sueton. Tiber. c.
68. & ad Apul. lib. 2. Met. p. 179. Wou-
ver. ad Petr. p. 467. Voss. lib. 2. de O-
rig. & Progr. Idol. c. 53. pag 661. Taubm.
ad Pl. Epidic. 3. 3. 55. Bockart. in Phaleg.
lib. 4. c. 19. p. 279.

INDECENS, INSULSUS.

Tam benè convenit, quàm in tragœdia foccus *Bernart. ad Stat.* Quod hic planè est ἀπορροήνυσον. *Morell. ad Stat. p. 88.* Mihi quidem hunc sermonem Neronianas refrigerare posse thermas videtur, & fabrorum prandia betas æquè fatuas non esse. *Gronov. in Liv.* Tyrianthinæ vesti non convenit bardocucullus. *Mart. lib. 1. epigr. 54.*

INDOCILEM

describit *Plautus in Pers. Act. 2. sc. 1.* Cuculus si in ludum iret, potuisset jam fieri, ut probè literas sciret. De tali possent etiam præceptores dicere ex ejusdem *Pseud. Act. 1. sc. 3.* In pertusum ingerimus dicta dolium: operam ludimus. *Hominem de vervecum grege dicit Vossius. Taurus non est ad istud jugum. Lipsius. Ne iratum quidem Achillem novit, proverbium apud Theodoretum. Hoc quid sit, explicat Heins. in orat. p. 62.* Paganorum, sed & diu Christianorum adolescentes, studiorum suorum initia duxisse ab Homeri Achille. Un-

de qui nihil didicissent, dicebantur,
ne Achilles quidem iram nosse, à quâ li-
 berales artes inchoare adolescentes so-
 leant.

INDOCILES.

Lips. l. Cent. Epist. 45. Facile nobis
 ἐκ τῆ κρασπέδος τὸ ὑφασμα γινώσκειν,
 è fimbria de veste judicare. *Casaub. in*
epist. Statim ἐκ τῆ ὄνυχας τὸν λέοντα,
 ἐκ τῆ κρασπέδος τὸ λοιπὸν ἱμάτιον cepi-
 mus æstimare. *Et alibi:* Facile ex iis,
 quæ adhuc vidi, quam frugem nactura
 sit hæc seges, quæ adhuc in herba est,
 auguror.

INEXORABILIS.

Stat. lib. VI. Theb. v. 51.

*Ille quoque affatus non mollius audit
 amicos,*

*Quàm trucis Jonii rabies clamantia
 ponto*

*Vota virum, aut tenues curant vaga
 fulmina nimbos.*

Idem lib. 3. v. 280.

-- -- *Sed scopulos, & athena pre-
 cando*

Flectere corda paro.

Vide

Vide Delr. ad Sen. Hippol. vers. 578.
Medea apud Ovid. Ep. 12. v. 185.

*Quòd si fortè preces præcordia ferree
tangunt.*

INFRUGIFERAM

terram describit Sen. cons. ad Helv. c. 9.

INVIDIA.

*Plautus in Pœn. a. 3. sc. 5. Id nunc his
cerebrum iuritur, das verdriesset sie.
Casaub. in epist. Si me natura fecisset
μῦν πόψυχον & invidiæ angustiiis pectus
mihi arctasset, inviderem tibi hanc tan-
tam, tam ex facili partam, τῆς ἐλμνικῆς
παρδείας ἐμπειρίαν.*

INVITUS.

*Sen. lib. 1. de Benef. c. 1. Subductis, ma-
lignis, & vix exeuntibus verbis.*

INVULNERABILEM

*describe ex Seneca Herc. Oet. v. 151. De
Cycno, excepto capite, invulnerabili,
vide Ovid. lib. 12. Metam. fab. 3.*

ITER

*molestum describit Liv. lib. 1. dec. 3. in
transitu Annibalis per Alpes.*

LABOR, LABORIOSUS.

*Erasm. lib. 3. pap. 129. Hoc quicquid
Dd 2 est*

est mortarii, quando intrivi, mihi totum est exedendum. *Idem*: Nunc hoc saxumvolvendum est, vel potiùs in hoc molendum pistrino. *Idem*: Versor in labore longè omnium molestissimo, in quo tamen jam eò provectus sum, ut per densissimas montis perfossi tenebras, qualis penetrandus est Neapoli Cumas adeuntibus, procul exiguum lumen, ceu stella quædam, exitum promittat, atque in fluctibus laboranti è longinquo portus appareat. *Casaub. in epist.* Magnum æquor sumus emens: magnis tempestatibus jactati sumus: naufragium sæpè fecimus: tandem portum tenemus. *Heins. in Horat. p. 73. Catull. ep. 25.*

-- -- *Velut minuta magno
Deprensa navis in mari vesaniente
vento.*

LABOR IRRITUS.

-- -- *Incerta hæc, si tu postules
Ratione certa facere, nihilo plus agas
Quàm si des operam, ut cum ratione
insanias.*

LAG

Lactis coagulati (Buttermilch) descriptionem vid. ap. Bissel. in Icaria. p. 47.

L A C H R Y M Æ.

Passeratus: Lapidis silici medius fidius excuteret hæc Tulliana. *Plant. in Pseud. a. I. sc. I.* Puniceos oculos habeo, non queo lacrumam exorare, ut exspuant unam modò. *Idem*: Genus nostrum semper siccoculum fuit. *Barcl. lib. I. Argen.* Matrona inter preces atq; vota lachrymis manans, jam non ut hospitit tantum, sed propemodum tanquam alumno, omnis curæ, omnis sollicitudinis affectum impendebat. *Peironius*: Hæc cum virum extulisset, non contenta vulgari more funus passis prosequi crinibus, aut nudatum pectus in conspectu frequentia plangere, in conditorium etiam profecuta est defunctum, positumq; in Hypogæo, Græco more, corpus custodire ac flere totis noctibus diebusq; cœpit. *Et mox*: At illa ignotâ consolatione percussa, lacerauit vehementius pectus, ruptosq; crines super pectus jacentis imposuit.

Alius: Sedebat super humillimum sca-
bellum paulò ante dives & nobilis.
Formæ florem lachrymarum squalor,
eloquentiam creber ægerq; anhelitus,
humanitatis sensum insperata & extem-
poralis miseria extinxerant.

LÆTITIAM

*publicam describit Just. lib. V. c. 4. Pa-
negyricus Constantino Imp. Flavien-
sum nomine dictus*: Caluit in nobis
ultra vires nostras animus ad lætitiā,
ut quodam præfagio futuræ felicitatis
elati tantā de exultatione susceperi-
mus, quasi jam indulgentiam, quā fu-
turus eras, haberemus. Exornavimus
vias, quibus in palatium pervenitur,
paupere quidem suppellectile; omni-
um signa collegiorum, omnium Deo-
rum nostrorum simulacra pertulimus.
Latinus Pacatus: Jam quocunq; tu-
lisses gradum, sequi, circumcursare,
præcedere, vias denique, quibus fere-
baris, obstruere; nullus cuiquam sui
tuive respectus blandam tibi faciebat
injuriam. Quid ergò referam pro
mœniē

moenibus suis festum liberae nobilitatis
 occursum? conspicuos veste niveâ Se-
 natores, reverendos municipali purpu-
 ra flamines, insignes apicibus sacerdo-
 tes? quid portas virentibus sertis coro-
 natas? quid aulæis tardantes plateas,
 accensisque funalibus auctum diem?
 quid effusam in publicum turbam do-
 morum, gratulantes annis senes pue-
 ros tibi longam servitutem voventes,
 matres lætas virginesq; securas? *Adde*
Ammian. Marcell. lib. XXI. ubi de in-
gressu Juliani in urbem Bononiam, Xi-
phil. in Ner. ubi de Nerone ingresso Nea-
polim. Polyb. in Exc. Leg. 3. ubi de At-
rato ingresso Athenas Liv. lib. XXXV.
cap. 43. de Antiocho Lamiam ingresso:
 Exceptus ingenti favore multitudinis
 cum plausibus clamoribusq; & quibus
 aliis lætitia effusa vulgi significatur. *De*
Dione Syracusas ingresso Diodor. lib.
XVI. pag. 415. Huc spectat epigramma
Martialis VI. lib. X. de Caesaris Traja-
ni adventu:

Felices, quibus urna dedit spectare co-
ruscum

Solibus Arctois sideribusq; ducem
 Quando erit illa dies, quo campus, &
 arbor, & omnis
 Lucebit Latia culta fenestra
 nura.

Quando morae dulces, longusq; à Cae-
 sare pulvis,
 Totaq; Flaminia Roma videnda
 via?

Quando eques, & picti tunicâ Nilote
 tide Mauri

Ibitis? & populi vox erit una
 VENIT?

Adde Plin. de ascensu Trajani in Capi-
 tolium, in Pan. c. 5. Ejusdemq; rediit
 in urbem, c. 22. & 23. Guntb lib. III.
 Ligur. v. 191. & seqq. Nazar. in Paneg.
 cap. 1. Freinsb. notâ 2. ad Curt. lib. V.
 cap. 1. §. 19.

LÆTITIA.

Mart. XI. epigr. 7.

Pallentes procul hinc abite cura!
 Quidquid venerit obvium, loqua-
 mur

Morosâ sine cogitatione.

Claud. de Prob. & Olybr. Cons. v. 234.

Suspens-

-- -- *Suspensaq; gaudia vocem
Oppressam tenuere diu.*

Stat. lib. 2. Theb. v. 191.

-- -- *Omnis corde resedit*

*Tristitia, affixiq; animo cessere do-
lores.*

Idem lib. 1. Silv. c. 2. v. 213.

-- -- *Amyclæis minùs exultavit a-
renis*

*Pastor, ad Idæas Helena veniente ca-
rinas.*

Catull. epigr. 5.

Vivamus, mea Lesbia, atq; amemus.

Rumoresq; senum severiorum

Omnes unius æstimemus assis, &c.

*Accius Alcmaone apud Nonium in
Latitudinem: Ut me repositum imme-
rentem repentino nuncio alacrem red-
didisti, ac me excitasti ex luctu in lati-
tudinem, Sen. Thyeste v. 918.*

Pectora longis hebetata malis,

fam sollicitas ponite curas:

Fugiat mæror fugiatq; pavor,

Fugiat trepidi comes exilii,

Tristis egestas, rebusq; gravis

Pudor afflictis.

Et Octav. v. 747.

*Recollige animum, recipe latitiam,
precor,*

Timore pulso.

Aristoph. in pace p. 443. ὧς ἠδόμεαι,
καὶ τέττομαι, καὶ χαίρομαι. Quàm læ-
tor, & delector, & gaudeo!

L A T I N I T A S parum L A T I N A.

Reinesius: Notandum juventuti, ut
devitet ceu noxiam in pratis sinceræ
latinitatis herbam; est enim è medio
semilatinorum vulgo pētitus, indi-
gnus, qui vel per transennam inspicia-
tur. *Idem*: Ne mediæ quidem La-
tinitatis, sed ultimæ, imò devirgina-
tæ, habentur in eo plurima. *Gruterus*:
Latina, quæ non magis intelliguntur,
quàm si Punica essent. *Lipsius*: Vide,
ne dica tibi apud Prætorem Gram-
maticorum scribatur violatæ Latini-
tatis. *Idem*: Quis sic è prisco Latio?
Scaliger: Dignum est elegantiam se-
culi illius, quo literas scire, barbaries
erat.

L E V I S.

Plautus in Pers. a. 2. s. 2. Lenæ levifidæ
neq;

neq; tippulæ levius pondus est, quàm
fides lenonia. *Vide ibi Taubm.*

LITERÆ, sive SCRIPTURA
VITIOSA.

Plant. in Pseud. a. 1. s. 1. Quærunt li-
teræ hæ sibi liberos : Alia aliam scan-
dit. *Item* : An obsecro herclè ha-
bent quoq; gallinæ manus? Nam has
quidem gallina scripsit. *In MSS Sto* :
Quid multa? ubi horribilem sacram-
que tabellam omnes adspeximus,
non modò barbarie incredibili asper-
sam, & infelici quadam siccitate
verborum convestitam, sed & plu-
ribus propemodum mendaciis quàm
verbis refertam, mirari omnes, quid
homini accidisset, qui adeò nos fun-
gos putaret, ut conspectâ tabulâ hac
suâ, velut ad obtutum Gorgonis,
protinus iri exanimatos crederet.
Quanquam illud elegans & ad orna-
tum, quòd multis lineis rectis, obli-
quis & parallelis, angulisq; aliis acu-
tis & obtusis aliis distingueretur, at-
que ipsâ hac varietate non injucundâ
oculos pasceret intuentium : cùm

eam sollicito studio æquis spatiis de-
 mensa, ac quibusdam quasi metulis di-
 visa, Archimedæam quandam nobis
 picturam in arena repræsentaret, quam
 quoties ipse adspicio, vel cogito, si-
 mile quidpiam patior, quod pictori-
 bus usu venire tradunt, ut nunquam
 absolutam picturam nisi in pejus ef-
 fingant: Erat, qui tacitus Lucilii il-
 los versiculos admirabundus demur-
 muraret:

*Ut lepidè lexeis compostæ, ut tesserulæ
 omnes*

*Arte pavimento, atq; emblemate
 vermiculato!*

LONGINQUITAS.

Ovid. Ep. 21. v. 154.

*Illic te invenio, quanquam regionibus
 absis.*

Livius lib. XXI. cap. 10. Devehendum
 in ultimas maris terrarumque oras,
 ablegandumque eò, unde ad nos no-
 men famaque ejus accedere nequeat,
 &c. Ubi nec Pelopidarum facta nec
 nomen audiuntur. Cic. Juven. sat. 3.
 v. 24.

Pro-

-- -- *Proponimus illuc*

Ire, fatigatas ubi Dædalus exiit alas.

Sil. lib. X. v. 424.

-- *Atq; alio positas spectabat in orbe,
Queis sese occuleret, terras, quo no-
mina nulla*

*Pœnorum, aut patriæ penetraret fa-
ma relictæ.*

LUCTUM ET CONFUSIONEM PUBLICAM

*describunt multi tum Poëtæ tum Histo-
rici, è quibus has διατυπώσεις seligere
placuit. Just. lib. V. c. 7. Quæ cuncta
cùm Athenis nunciata essent, omnes
relictis domibus per urbem discurre-
re pavidi; alius alium sciscitari, au-
ctorem nuncii requirere: non pue-
ros imprudentia, non senes debilitas,
non mulieres sexus imbecillitas do-
mi tenet: adeò ad omnem ætatem
tanti mali sensus penetraverat. In
foro deinde coeunt, atq; ibi perpeti
nocte fortunam publicam questibus
iterant. Alii fratres aut filios, aut pa-
rentes deflent, cognatos alii; alii ami-
cos cognatis chariores, & cum priva-*

eis casibus querelam publicam mi-
 scent: jam se ipsos, jam ipsam patriam
 perituram, miseriolemque incolumi-
 um, quàm amissorum fortunam judi-
 cantes: sibi quisque ante oculos ob-
 sidionem, famem & superbum vi-
 ctoremq; hostem proponentes: jam
 ruinam urbis & incendia, jam omni-
 um captivitatem recordantes. *Sil.*
Ital. libr. VI. de fama post pugnam
ad Thrasymenum depugnatam, ver-
su 552.

Interea rapidas perfusa cruoribus
alas,

Sicut sanguineâ Thrasymeni tinxe-
rat undâ,

Vera ac ficta simul spargebat fama
per urbem.

Allia, & infandi Sexones, captaeq;
recursat

Attonitis arcis facies, excussit ha-
benas

Luctificus pavor, & tempestas aucta
timendo.

Hic raptim ruit in muros: vox hor-
rida fertur,

Hostis

Hostis adest, jaciunt sudas & inania
tela.

Ast alia laceris canentes crinibus
alta

Verrunt tecta Deum, & seris post
fata suorum

Sollicitant precibus, requiem tene-
braq; diesq;

Amisere: jacent portis ululante do-
lore

Dispersum vulgus remeantiumq; or-
dine longo

Servat turba gradus. Pendent ex ore
loquentum,

Nec letis sat certa fides, iterumq; mo-
rantur

Orando, & vultu interdum sine vo-
ce precati

Quod rogitant, audire pavent, hic
fletus, ubi aures

Percussa graviore malo; metus inde,
negatum

Si scire, & dubius responsi nuncius
hesit.

Quibus metris Silius Italicus ligavit lo-
cum Livii lib. 11. dec. 3. ubi de eadem

re:

re: Romæ ad primum nuncium cladis ejus, cum ingenti terrore ac tumultu concursus in forum populi est factus. Matronæ vagæ per vias, quæ repens clades allata, quæve fortuna exercitus esset, obvios percontantur, &c. *Brunn. lib. I. p. 38.* Desperata illius noctis, & nihilo saniora sequentis diei consilia; ordinum ætatumque omnium confusa comploratio, & verissimæ lachrymæ, in publico civitatis funere suas sibi exequias celebrantium, ærumnosissimum lustrum, & paucorum habiti delectus, qui in Capitolium compingerentur, ardentem urbem ex editiore loco spectaturi, &c. *Item declamator alius*: Quis urbe pænè totâ, ad recentissimi fulminis longum stridorem, clamor? quis ad imbrium concussionem motus? quis intra penetralia pleraq; tumultus? quæ fœminarum comploratio? quis in publicum procursus, discursusq; sit exortus? cùm è conclavibus alii vel thalamis, alii de coquinis cellisq; & penore, terræ succussibus

bus excitati, prorumperent; cùm matrum alia raptos è cunabulis parvulos; alia papillis adhuc lactique inhaerentes, dispassis ac semipexis capillis; nonnullæ, vittis negligentitæniâ fluentibus, incerto cum ploratu vagarentur, &c. *Idem Silius lib. X. v. 578.*

Fama debinc gliscenie sono jam sidera adibat,

Jam maria, ac terras, primamq; intraverat urbem.

Diffidunt muris. Solam pavitantibus arcem

Speravisse sat est; nec enim superesse juventam.

Quodq; adeo nondum portis irruerit hostis,

Contemtu cessare putant. Jam tecta cremari

Ac delubra rapi, cadesq; ante ora nefanda

Natorum, septemq; arces fumare videntur.

MAGNILOQUENTIA.

Sic quis magnificè se efferunt, proverbialia-

verbialiter dicuntur. Simiæ cruorem
bibisse. *Vide Diod. lib. XX. pag. 793.*
Est ferè simile Gallorum parœmix:
Avior mangè de la vache enragée. Græ-
cis μεγαληγορεῖν magnificè loqui. Φο-
λοκομπία, αἰθαλοκομπία fumosa ja-
stantia. *Vide Weitz. ad Valerii Flacci*
lib: V. v. 598.

MANIFESTUM.

Ita perspicuum est, ut hoc negare, sit
cæcitatem oculis suis consciscere. *Scal.*
ad Tibul. p. 144.

MANSUETUS.

Plant. in Pœn. a. V. s. 5. Canem hanc
faciam oleo tranquilliorẽ. *Cicero:*
In nostris inimiciis me fore *auriculâ*
infimâ molliorem. De hoc proverbio
vide *Scal. in Catull. p. 30.*

MEMORIA, five RECORDATIO,
vide OBLIVIO.

Spat. IV. Silv. carm. 6. v. 4.

-- *Hæc imos animi perlapsa recessus*
Inconsueta manet.

Catull. carm. LX. v. 231.

Tum verò facito, ut memori tibi con-
data corde

Hæc

*Hæc vigeant mandata, nec ulla obli-
teret ætas.*

Idem carm. LXIV. v. 41.

*Non possum reticere Deæ, quâ me
Alius in re*

*Juverit, aut quantis juverit offi-
ciis:*

*Ne fugiens seclis obliuiscens ætas
Illius cæcâ nocte tegat studium.*

*Sed dicam vobis, vos porro dicite
multis*

*Millibus, & facite hæc charta lo-
quatur anus*

MEMORIA DEBILIOR.

Lips. 2. El. 18. Memoria non semper
mihi prompta. Tamen lectum simile
aliquod mimi nomen confusè mihi est
in mente. *Sen. lib. VII. de Ben. cap. 28.*
Imprimis fragilis est memoria, & re-
rum turbæ non sufficit. Necesse est,
quantum recipit, emittat, & antiquissi-
ma recentissimis obruat.

MENDAX, MENDACIUM.

Brun. lib. 1. p. 71. Eâ fronte fuit, ut ad
nullum dictum erubesceret. *Idem de*
Scriptoribus mendacibus pag. 141. Id

Scriz

Scriptorum imperium est, ut semper
vincant, subinde etiam in desperata
causa. *Carolus de Laurentio Surio*.
Cui sanè de mendace luto finxit præ-
cordia Titan. Is ita largus est nuga-
rum & anilium fabulamentorum,
quorum vel ipsum puderet Mercu-
rium, famosum alioqui mendacio-
rum artificem. *Casaub. Epist.*
Cretensium mentiendi artem quàm
probè calleat, quantus sit in illa arti-
fex, & cæteri quidem libri ejus de-
clarant: sed omnium maximè & in-
signissimè hîc mendacitatis & im-
pudentiæ vela panduntur: hîc ob-
trectationi, maledicentiæ, virulentæ,
& harum virtutum matri calumniæ
egregiè litatur. *Lipsius*: Illud verò
non jam historia est, pace illorum
dixerim, sed quod Græci solent, or-
namentum & additamentum histo-
riæ.

M E R E T R I X.

*Plauto in Persa a. 2. sc. 2. dicitur sub-
agitatrix. Petronio soror, ut & Mar-
tiali illis versibus:*

O quàm

*O quàm blandus es, Ammiane, ma-
tri,*

*Quàm blanda est tibi mater, Am-
miane.*

Fratrem te vocat, & soror vocatur.
Confer etiam de fratris & sororis ap-
pellationibus. Scal. in Tibull. pag. 187.
Lips. l. 3. Antiq. Lect. & Erhard. in sym-
bolis Petron. p. 733. Nec non illud ada-
gium Arabicum: Fortassis frater tuus
est, at quem non peperit mater tua.
Erpen. cent. 2. prov. 82. Causa hujus
proverbii ab interprete Arabico ibidem
est addita: Quòd die quodam homo
quidam vidit virum subductum cum
muliere, dixitq; ei mulieri: Quis est
iste? illa respondit: *Frater meus.* For-
tasse ait, *frater tuus est, at quem non pe-
perit mater tua.* Factumq; est prover-
bium. Notat ibi Th. Erpenius: Solent
puellæ & mulieres, etiam in hisce ter-
ris, visæ cum procis suis colloqui, quo
suspicionem omnem amoris impedi-
ant, dicere eos *fratres* aut *cognatos* si-
bi esse. Quæ impostura proverbium
istud peperit & conservat. *Hujus-
cemodi*

semodi cognatas Germani impuro & vili
 vocabulo *Mummen* aut *Mummelein*
 appellant: Et sic hodie vocantur sacri-
 ficulorum coquæ, nimirum cognatæ,
 quæ olim sorores in cellis, aut hospitibus
 monachorum; de his enim Concilii An-
 cyrani Canon XXXIX: Τὰς μὲν τοι συ-
 νερχομένας παρθενας ἱοσίν, αἷς ἀδελφαῖς,
 ἐκωλύσαμεν. Quæ Christophorus Justel-
 lus & Cuius sic vertit: Virgines, quæ tan-
 quam sorores cum quibusdam habitant,
 prohibemus, ad quem locum notat se-
 quentia: Honorius & Theodosius Imppp.
 l. XIX. c. de Episc. & Cler. Eum, qui
 probabilis seculo disciplinam agit, de-
 colorari confortio sororiæ appellationis
 non decet. Ita solebant clerici propu-
 dia sua sorores appellare, & sub hoc
 pietatis nomine vitia sua obtegere, ut
 non malè in eos jaçtaretur illud Mar-
 tialis:

Quare non habeat, Fabulle, quæris,
 Uxorem Themison? habet sororem.
 Hujusmodi erant συνείσαντοι & ἀγα-
 πηταί, hoc est, virgines, quæ, ut ait Hie-
 ronymus in Epist. ad Oceanum, à chari-
 tate

tate nomen trahentes, quasi spirituali amore conjunctæ, sic dicebantur ab illis, penes quos habitant, Ecclesiasticis, quorum sine nuptiis sub alio nomine uxores erant, concubinæ, meretrices. *Hæc admiranda atq; ingenua sinceritatis* 7 *Ctus ille, Justellus not. in Cod. Canonum Ecclesie nni verse p. 164. Qui prætereà ad ουειοαχλον γυναικα. Can. III. ejusdem Concilii p. 136. 137. 138. 139. 140. præclara antiquitatis testimonia ordine congeffit. Wouverio describitur, quæ pullipremioni pro culcitella. De hoc verbo vide Vinet. in Auson. pag. 227. Nonaria dicitur veteri Grammatico, & Persio sat. I. v. 134. Post horam enim nonam scorta copiam sui faciebant in publico. Vide Jos. Laurent. 2. Polymach. 25. Fundi calamitas Antiphani, immundi cœni cloaca Chrysostomo. Puellæ lenonum Juven. sat. XIV. v. 45. recellicluniæ Plant. Pœn. a. I. s. 2. v. 54.*

M E T U S.

Plant. in Pseud. a. IV. s. 3. Cor colligatis vasis expectat meum, ut exfulatum

eum ex pectore aufugiat meo. *Item*
A. IV. § 4. Mihi cor retunsum est op-
 pugnando pectore. *Brunn. lib. I. pag.*
37. Virtus omnis à dextra in pedes
 migraverat; horum maximus usus,
 cætera obtorpuerunt; neque os adeò
 ad clamorem suffecit. *Et pag. 35.* Vallo
 & fossâ clausos, semiviros & foeminas
 per contumeliam appellabant. *Alius:*
 Externati subsistimus; & uterq; qui-
 dem timoribus elingues; sed pallidi-
 or ego: qui tamen, quantumcunque
 assequi dissimulatione licuit, corrige-
 re colorem annitebar. *Item:* Ut pri-
 mum colloquiorum facundiam, qua-
 si redivivi, concepimus: Rogo, in-
 quit, in tam vasti pectoris thorace ve-
 rè pavorem & metum claudebas? an
 ad me terrendum fingebas? nam certè
 buxus eras atq; cera, non vir aut ho-
 mo. *Sen. in Oedipo.* Gelidus in venis
 stetit hæsitque sanguis. *Lips in Sat.*
Menip. Tange me frater, frigidior
 nive Gallicâ sum. *Euphormio:* Co-
 horrui ad hæc dicta, & Gallico gelu
 frigidior metus etiam intimum ca-
 lo-

lorem tentabit. *Item*: Putares revelatam Persei parmam, & omnes plusquam lapideo frigore obriguisset. *Item*: Perceperam toto corpore horrorem frigidissimum. *Hæc* refero illa de ingenti terrore. *Peironius*: Fulminatus sum hæc pronunciatione. *Item*: Uterq; nostrum tam inexpectato ictus sono amiserat sanguinem. *Euphormio*: Me velut atroci fulmine damnatum, & exanimi sopore marcentem. *Item*:

Qui tremor, illicitâ cœli de lampade tactos

Percutit attonitum, pariterq; horrore sub uno

Vox, animus, sanguisq; perit.

MILITAREM ANIMUM

sic describit Brunn. lib. II. pag. 153: Hi longam pacem idem jam censebant, quod longam crucem: utiq; postquam ii ferè obierant, qui cicatrices ostendere possent, & belli incommoda laceris corporibus circumferrent. *Plant. Trucul. a. 2. s. 6. v. 25*: Qui ubi natus est, macharam & clypeum poposcit sibi. *Stat. lib. 9, v. 261*. Tela puer lachrymis

E e

& pri-

& primâ voce poposcit.

M I L I T E M

describere possis, qualem Annibalem
Silius lib. I.

*Ingenio motus avidus, fideiq; sinister
Is fuit, exuberans astu, sed devius
equi.*

*Armato nullus divûm pudor: im-
proba virtus*

*Et pacis despectus honos, penitusq;
medullis*

Sanguinis humani flagrat suis.

Claud. de III. cons. Honor. v. I I.

-- -- *Strictis quem fulgida telis
Inter laurigeros aluerunt castra tri-
umphos.*

Juv. sat. XVI. v. 48.

*Quos arma tegunt, & baltheus
ambit.*

Stat. lib. VII. v. 7.

*Sed belli sudore calens, clypeoque
cruentis*

*Roribus, & scissi respersus pulvere
campi.*

Sil. lib. VI. v. 74.

-- -- *Vetus ille parentis*

Miles

*Miles & haud surdâ tractârat prae-
lia famâ.*

Et v. 208.

*Vig, erat in pugnamq, & Martem,
& praelia, & hostem
Igneus, & magno audendi flagrabat
amore.*

MODESTUS.

*Eâ morum civilitate modestiaque, ut
ipse magnitudinem suam solus nescire
videatur. Erasmi in ep. 130. Homo im-
becillæ frontis dicitur aliis.*

MOLLITER.

*Plant. in Pœn. a. III. sc. 3. Ubi ego curer
mollius, quàm Regi Antiocho oculi
curari solent. Harpocraton docet
ἰουνῶς usurpari interdum, pro ἀβρῶς
& τρυφερῶς, hoc est, molliter, tenerè,
delicatè. Vide Lamb. ad Hor. l. 3. carm.
6. Modus doceri gaudet Jonicos ma-
tura Virgo.*

MONTM

*describit Mariana præf. lib. de Rege &
Reges Instit. p. 1. 2. 3.*

MORBUS.

Lipsius libr. III. Epistol. Quæst. 23.

Hilum non abfui à nigra illa Diva. *Idem*
lib. 2. Elect. c. 16. è *Laberii fragmentis de*
sumptâ phrasi. Lentus ac difficilis mor-
 bus, ut hedera quædam serpens, impli-
 cat & enecat me longo tractu *Casaub.*
Epist. 324: In album ποδάργινον rela-
 tus sum. *Liv. lib. 3. c. 6:* Collega Ser-
 vilius exigua in spe trahebat animam.
Ibid. c. 7. Per ignota capita latè evagata
 est vis morbi,

M O R T E M

per εὐφροσύμῳν efferebant veteres *Inscr.*
Vll. 1060. inuenio: RECESSIT, pro
 mortuus est: *ap. Plin. lib. 2. ep. 1.* Et ille
 quidem plenus annis ABIIT, *apud Cic.*
Phil. 1. Si quid mihi humanitùs accidis-
 set. *Vell. l. 2. c. 31:* Si quid huic acciderit.
Vide Voss. l. 4. Inst. orat. p. 189. 190. Ti-
 bullus: Seu nos fata FUISSE velint. Ubi
 Scaliger: *Abstinet* mentione mortis.
Plautus: Pænè hic nobis FUIT Phro-
 nesium, hoc est, *μινεῖς ἀπέθνε.* Hæc
Scalig. adde Arnold. ad Catonis Diras.
p. 141. Lucret. l. 3. Cur ut plenus vitæ
 conviva RECEDIS? *Corn. Nep. in Han-*
nibale: multis variisq; perfunctus ho-
 nori-

nōribus, anno ACQUIEVIT septuagésimo. *Vide ibi Gebhard. n. 36. Apud Diog. Laërt. multa talia notavi, præsertim ubi de testamentis Philosophorum. Durius Catullus: Cecidit veluti prati ultimus flos, prætereunte postquam tactus aratro est. Carm. ad Fur. & Aurel. ii. Sallustius dixit OCCIDERE in Bell. Jug. cap. 7: Sperans (Jugurtham) hostium sævitiâ facilè OCCISURUM Horatius utitur verbo DECIDERE lib. IV. od. 7.*

Nos ubi decidimus;

Quò pius Æneas, quò Tullus dives,
& Ancus, &c.

Et lib. I. ep. ad Numic. IRE:

-- -- cum benè notum

Porticus Agrippæ, & via te conspexerit Appi:

IRE tamen restat, Numa quò devenit & Ancus.

Lib. II. od. 17. dicit supremum carpere iter. Apul. lib. IV. Mer: vitam evadere: Id. lib. eod. pag 489. præsentem casum generoso vigore tolerans, gloriam sibi reservavit, vitam fato reddidit. Idem

in Florid. Personam vitæ deposuit. *L. 15.*
C. de Test. mil. Vitæ sortem derelinque-
 re. *Iust. lib. xxvii. c. 3. §. 12.* Finire. *Ibi*
Bernegg. vide l. 1. C. de O. & A. & l. 2. C.
quando & quibus 4. pars, & c. Fati mu-
 nus implere. *Nep. xxi. c. 1. §. 5.* Natu-
 ræ debitum reddere. *Plin. lib. 1. ep. 12.*
 Vitæ retinacula abrumperere. *Cassiod.*
lib. VI. var. in form. Patriciatus p. 204.
 Vitæ munera derelinquere. *Aristoph.*
in Equit. p. 250: Α'παγ' ἐς μακαρίαν U-
 bi Scholiastes: Κατ' ἐφημισμὸν, ἀντὶ τῆς
 εἰς ὀλεθρον, ἐπεὶ οἱ τεθνεῖτες μακαρί-
 ται λέγονται. *Spart. in Hadriano:* Si
 quid mihi fatale contigerit. *Ubi Casaub.*
p. 24: Fatale, hoc est, mors τὸ χρεών. Sed
in hoc loquendi genere sapius reticetur
hoc verbum à Latinis: Etiam à Græcis
εἰάν τι πάθω, εἰάν τι συμβῇ, hæc Casaub.
Vopiscus in Probo: Si quid sibi scien-
ti prudentique eveniret. Id est, si sibi
morte suâ mori contingeret, ita ut
certus de obitu, suprema sua posset ordi-
nare. Quomodo & S. Scriptura mortis
horrorem mitiget, præclare id nos docet
ὁ πάνυ Dilherrus lib. 1. Elect. c. 16. O-
 biit

biit, occidit, interiit, devixit, mortuus
 est, δυστυχίας, verba; quæ in familia-
 ri colloquio veteres refugiebant, Tragici
 conſectantur. Vixit, abiit, fuit. εὐτυχίας;
 unde & abitio pro morte apud Festum.
*Hæc Delr. in Sen. p. 330. adde Taurin.
 in Pl. Trin. 1. 2. 120.*

MUSICA.

*Ejus dulcedinem describit Euphorm.
 part. V. Tum leni concordia ad vocem
 pulsabat resonantes cytharæ nervos, ut
 Sirenum contemtor Ulyſſes, arbori
 navis alligatus, vincula diripuiſſet, et-
 iam cum periculo novum Ariona pro-
 pius auditurus. Oculi ad ſiniſtræ manus
 motum adhærentes addebant canenti
 gratiam. Muſarum & Charitum dulce
 temperamentum, his aut ſimilibus mo-
 dis à Deidamia gaudium Achilles ex-
 torſit.*

MUTABILIS.

*Vertumnis natus inquis. Vide Heins.
 in Hor. p. 37. Tales vocat Ariſtoph. in
 Equit. ἱπτερείς, homines unius anni,
 id eſt, ut explicat Schol. pag. 218. εὐμε-*

ταβλήτες ὀλιγῶρες καὶ ἀψικόρες, muta-
biles, incuriosos, & fastidiosos.

NAUFRAGII

descriptions vide apud auctores, quos
citatur Farnab. ad Ovid. lib. XI. Met.
v. 554.

NIGER.

Plant. in Pœn. a. V. s. 5. Replebo atrita-
te, atrior multo ut fiet, quam Ægyptii,
ut qui cortinam ludis per circum fe-
runt. *Petronius*: Tinctus colore no-
ctis. *Puteanus in Como*: Puer Æthiops
cum facie intrat, cui noctis ipse color
personam fecerat. *Euphormio*: Servum
eâ vultus parte, quâ ictum acceperat,
supra omnes Æthiopes atrum. *Isido-
rus*: Mauros habet terra nox corpo-
rum. *Juvenalis de Æthiope pocillato-
re sat. V. v. 53*:

-- -- nigri manus ossea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere
noctem.

NIHILI FACERE.

Catull. ep. 17:

Ludere hanc sinit, ut lubet, nec pilæ
facit unis

Idem

Idem ep. 39.

Non assis facis.

NOTUM.

Juven. sat. VI. v. 335.

-- -- *sed omnes*

Noverunt Mauri atq; Indi.

NOX.

*Varro: Jam noctis erat meridies, quem
Italicus Poeta Testi in Lyricis imitatus
part. 2. pag. 92. dixit: Già per le vie
dello stellato mondo Era la notte al suo
meriggio alcesa. Lips. in Sat. Menipp.
Quies fuit alta, qualis noctis contici-
nio solet. Poeta nescio quis:*

*Interea plenis nox præcipitata ruinis,
Ovid. lib. XI. Met. v. 310:*

-- -- *nox cælum sparserat astris.*

Id. lib. XV. v. 651:

-- *seram peperere crepuscula lucem,*

*Umbræq; telluris tenebras induxerat
orbis.*

Val. Flacc. lib. V. v. 278:

*Nox, hominum genus, & duros mise-
rata labores,*

Rettulerae fessis optata silentia terris.

Ovid. lib. 4. Fast. v. 487.

E e s

fam

*Jam color unus inest rebus, tenebrisque
teguntur*

*Omnia, jam vigiles conticuere canes.
Et v. 659.*

*Interea placidam redimita papavera
frontem,*

*Nox venit, & secum somnia ni-
gra trahit.*

Luc. lib. VI. v. 570.

-- -- *altâ*

*Nocte poli, Titan medium quo tempo-
re ducit*

Sub nostrâ tellure diem.

Horat. 15. Epod.

*Nox erat, & cælo fulgebat luna se-
reno*

Inter minora sidera.

Idem lib. I. sat. 5.

-- -- *Jam nox inducere terris*

*Umbras, & cælo diffundere signa pa-
rabat.*

*Apul. lib. IV. Met. Noctis illumino tem-
pore, quo somnus obuius impetu primo
eorda mortalium validius invadit ac
premit. Id. lib. IX. Sol ipsum delapsus*

Ocea-

*Oceanum, subterrenas orbis plagas illu-
minabat.*

Ovid. lib. XV. Met. v. 30:

*Candidus Oceano nitidum caput ab-
diderat Sol,*

*Et caput intulerat densissima side-
reum nox.*

Silius lib. IIX. v. 165.

-- -- tacito nox atra sopore

*Cuncta per & terras & lati stagna
profundi*

Considerat.

Stat. lib I. Theb. v. 336.

*Jamq; per emeriti surgens confinia
Phœbi*

Titanis, latè mundo subvecta silenti

*Roriferâ gelidium tenuaverat aëra
bigâ.*

*Jam pecudes volucresq; tacent: jam
somnus avaris*

*Inserpit curis, pronusq; per aëra nu-
tat*

Grata laborate referens oblivia vita.

Idem lib. II. v. 527.

*Ceperat humenti Phœbum subtexere
pallâ*

*Nox & cœruleam terris infudera
umbram.*

Ovid. lib. 4. Fast. v. 686:

*Demserat emeritis jam juga Phœbus
equis.*

Claud. in Rufin. lib. 2. v. 324:

*Cæperat humanos alto sopire labores
Nox gremio, pigrasq; sopor diffude-
rat alas.*

Juven. sat. V. v. 22.

*Sideribus dubiis, aut illo tempore,
quo se*

*Frigida circumagunt pigri sarracæ
Bootæ.*

NUGÆ

Plaut. in Poen Act. 1. sc. 1. Gerra germa-
na, atq; edepol liroe lira. Lips. lib. 1. de
const. c. 19. Tricari tibi videor, & quod
ille ait, χένυγον τρυπᾶν (miliam tere-
brare) Casaub. in Theophr. p. 217. Lo-
gi, & quidem Siculi non Attici.

NUMERUS INFINITUS.

Catullus ad Lesbiam. ep. 7:

*Quàm magnus numerus Libyssæ
arenæ*

Lasus piciferis jacet Cyrenis,

Oræ

Oraculum Jovis inter aestuosi,
 Et Batti veteris sacrum sepulcrum:
 Aut quàm sidera multa, cum tacet
 nox,

Furtivos hominum vident amores.
 Fr. Londenbrog. ad illud Amm. l. XIV. f.
 Arenarum numerum, citat istud Zeno-
 bii: Ἀμμὸν μετρεῖν, ἐπὶ τῶν ἀδυνατῶν
 καὶ ἀνεφικτῶν. Casaub. ep. 199. Nullus
 dubito, divinam mentem tui ingenii
 tam multum offensuram,

Quàm multa in silvis autumnii fri-
 gore primo

Lapsa cadunt folia.

Dinnerus in Sadduceo: Quas qui re-
 censere volet, faciliùs filiarum Sileni,
 hoc est, vitium genera ac nomina retu-
 lerit, quorum tamen numerum qui
 scire velit,

-- Libyci velit equoris idem

Discere, quàm multa Zephyro tur-
 bentur arenae:

Aut ubi navigiis violentior incidit
 Eurus;

Nôsse, quot fontii veniant ad littora
 fluctus:

Principe Poëtarum teste in Georgicis.
Catull. ep. 57:

*Ille pulveris erithei
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui vostri numerare velit
Multa millia ludi.*

Hieron. ad Oceanum. Quos si sigillatim
voluero nominare, tantus numerus con-
gregabitur, ut Ariminensis Synodi multi-
tudo superetur. Juv. sat. XIV. v. 25.

-- -- expectas, ut non sit adultera
Larga

*Filia, qua nunquam maternos dicere
mæchos*

*Tam citò, nec tanto poterit contexere
cursu,*

Ut non ter decies respiret.

Φαρμακοποιοὶ ἄγλαρα dicuntur Aristophani ἀφάτως πολλά, καὶ ἀναείδυνα.

N U N Q U A M.

Plautus in Pœn. a. I. s. 2. Quo die Orcus
ab Acheronte mortuos remisit.

Horat. epod. 5.

*Prinsq; cœlum sidet inferius mari
Tellure porrectâ super,*

Claud.

Claud. de Prob. & Olybr. Cons. v. 169.

*Ante dabunt hyemes Nilum, per flu-
mina damæ*

*Errabunt, glacieq; niger damnabitur
Indus.*

*Ante Thyesteis iterum conterrita
mensis*

*Intercisa dies refugos vertetur in
ortus.*

Sen. Herc. Oct. 1580.

*Ante nascetur seges in profundo,
Vel fretum dulci resonabit unda:*

*Ante descendet glacialis urse
Sidus, & ponto vetito fruetur.*

OBLIVIO, vide MEMORIA.

Catull. carm. 60. v. 207.

*Ipsæ autem cecâ mentem caligine
Thesens*

*Consitus, oblito dimisit pectore cun-
ctâ,*

*Quæ mandata prius constanti mente
tenebat.*

Et v. 280:

*Hæc mandata prius constanti mente
tenentem*

The-

*Thesca, ceu pulsa ventorum flamine
nubes*

*Aerium nivei montis tiquere cacu-
men.*

Idem epigr. 61:

*Nec tua dicta vagis ne quicquam cre-
dita ventis,*

Effluxisse meo forte putes animo.

Ovid. lib. I. Amor. el. 4. v. 11.

-- -- nec Euris

*Da mea nec tepidis verba ferenda
Notis.*

OBSCURUS

Plant. in Pœn. a. 1. s. 3. Isti quidem her-
clè orationi Oedipo opus conjectore
est, qui Sphynghi interpretis fuit. *Possis &
ex Cic. ep. ad Att.* Legi hoc & illud:
Quæris, quid censeam? millesimam
partem vix intelligo. *Erasm. ad Bude.*
lib. I. ep. p 21. Illic datâ operâ λονοφζω-
veiori miscuisti, Loxian quempiam
nobis referens. *Lipsius.* Apollo fatidice,
qui sunt isti? *Item:* Omnes Quindecim-
viri fatalium virorum nunquam hæc
explicabunt. *Idem Cicero:* Ænigma
Oppiorum non intellexi; est enim

nu-

numero Platonis obscurius. *Item*: Mihi tenebræ sunt. *Drusius*: Horum verborum sententiam decem Sibyllæ investigabunt. *Virg*:

-- -- tenent media omnia silvæ.

Contra de re plana dices è Lipsio: Hac de re Apollo Delphicus non erit consulendus. *Item*: Nihil certius unquam cortina Phœbi protulit. *Item*: Hac de re (quæ verissima est) qui ambigit, illi nihil causæ est, quin facem in meridie accendamus. *Item*: Clarior hæc res est, quàm solis esse radii, cum sudum est, solent. *Juvenalis*: Nôrunt etiam, qui nondum ære lavantur. *Nam pro infantibus non dabatur mercedula balneatori.* *Cicero*: Quod omnes non modò homines, verùm etiam pecudes factum esse sciunt. *Persius*: Nôrunt, qui nuces nondum reliquere. *Nam puerorum nuces, ut virorum tessera.*

ODOR, OLFACTUS.

Catull. ep. 13.

*Nam unguentum dabo, quod mea
puella*

Do

*Donârunt Veneres Cupidinesq̃,
Quod tu, cum olfacies, Deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, nasum.*

ORATOR BONUS.

*Vide supra ELOQUENS, & adde hoc
Lipsianum: Qui hunc virum non a-
mat, eum profectò Musæ non amant:
tanta ejus in dicendo suavitas, ut nil
nisi mulsæ loqui videatur; tanta erudi-
tio, ut non nisi Phœbo dictante creda-
mus verba ejus excepta. Item: Cui o-
mnes lepores & Veneres ad imperata
respondent.*

ORATOR INEPTUS.

*De hoc dices è Cic. ad Att: Molis potius
quàm Moloni operam dedit. Fuit e-
nim Molo facultatis oratorie doctor. Ex
eodem possis etiam admodum facietie:
Equidem ego pluvias metuo, si pro-
gnostica nostra vera sunt: ranæ πντο-
γέυροι Ruyger. lib. I. Var. c. 13. Sermo-
nis ratio talis, qualis è Monachorum
claustris prorepere solet. Vide supra
LATINITAS.*

ORDO INVERSUS.

*Plut. in Sympos. laudat Plantonem auto-
rem*

rem proverbii ἀπ' ἑρᾶς ἐπὶ σόμα, à
cauda ad os. Quo is rei alicujus prae-
sterum, & quod ultimum erat, in verso
ordine primum factum significavit. Ex-
plicat fusè Reines. l. 1. Var. c. 10.

OTIUM, QUIES.

Lips. 1. de Mil. Rom. dial. 1: Feriæ sunt,
& tam vacui nos nunc quàm ipsa Va-
cuna; Marcellum quomodo ad otium
hortetur Statius, vide lib. 4. Silv. carm.
4. v. 28. Juv. sat. 11. v. 183.

Sed nunc dilatis averte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi.

PALLIDUS.

Mart. lib. 12. epig. 32: Et non recenti
pallidus magis buxo. Ora buxo palli-
diora dixit Ovid. lib. IV. Met. v. 134.
& lib. II. v. 417: Buxoq; simillimus ora
pallor obit. Catull. ep. 77.

-- -- inauratâ pallidior statuâ.

Tibull. lib. 4. el. 4. v. 5.

Effice ne macies pallentes occupet
artus,

Neu notet informis pallida mem-
bra color.

PARASITUS

omnis

omnis fumi non imperitus describitur. *Apul. Apol. Vide Casaub. in Suet. Aug. c. 39. Crispinus, Domitiani parasitus, Juvenali sat. 4. v. 31. dicitur purpureus magni scurra palati. Quando remissus est edendi exercitus. Plant. Capt. a. s. 2. v. 50. Vide sequentia, ubi enumerat milites parasiticos. Pistorienses, Paniceos, Placentinos. Turdetanos, Ficedulenses, &c. Cur parasiti dicti scorta? Vide Taubm. ad Plauti Cap. a. 1. s. 10 v. 1.*

P A T R I A.

Brun. lib. 9. pag. 679. Ea viro huic patria fuit & magistra virtutum, quæ illum Divis æquarunt. Rutgers. lib. 1. Var. c. 9. Hic prima studiorum suorum alimenta, velut lac ex almæ parentis uberibus hausit. Lips. lib. 2. E. Q. 34. Hic cunabula, hic locus natalis meus est; hic infantia mea vaguit: hanc terram tetigi: hunc aërem primum hausit.

P A T R I C I U S.

Stat. lib. 1. carm. 2. v. 71:

*-- quem patriciis majoribus ortum
Nobilitas gavisa tulit.*

Idem

Idem lib. V. Silv. carm. 2. v. 15.

-- Non te series inhonora parentum
Obscurum precavis & prisca lucis e-
gentem

Plebeja de stirpe tulit.

PAUPER.

Juv. -- Rumpe miser tensum jecur, ut
tibi lasso

*Figantur virides scalarum, gloria,
palma.*

Explicavi jam supra in Petitoria XLV.

Adde illud Prudentii libr. I. contra
Symm. v. 581. Omnis qui celsa scan-
dit coenacula vulgus. Et istud Sen. ep.
80. Diurnum accipit, in coenaculo
dormit. Ubi tamen Lipsius mavult
centunculo. Juven. Sat. X. v. 18. Rarus
venit in coenacula miles. Vide Taub-
man. ad Plauti Amphitr. a. 2. s. 1. v. 3.
Refer huc, quod observat Scip. Gentil.
de secund. Nupt. cap. II. pag. 62. Rome
nempe & Constantinopoli civibus pau-
peribus distributos olim certo tempore
certisq; locis urbis panes, & quidem in
gradibus ad hoc ipsum extructis; unde
& panis gradilis appellatur, de quo est
tit.

tit. in C. Theod. Et ille versiculus Pruden-
 ti contra Symm. l. 1. v. 583: Et quos panis
 alit gradibus dispensus ab altis. De hac
 re idem aduendos porro censer Alciat. l. 8.
 Parerg. c. 5. Lips. l. 1. Elect. c. 8. Cujac. ad
 l. 6. C. de secun. Nupt. Salicet. ad l. 14. C.
 de SS. Eccles. & in primis Pancir. Com-
 ment. ad Notit. Imper. Rom. c. 57. de præ-
 fecto annonæ. Addatur Grangæus ad Pru-
 dent. p. 133. Brun. l. 1. p. 20: Divitiæ illi,
 quæ peregrinantem non ægrè sequun-
 tur, nec in formidinem conjiciunt. Ca-
 mill. ad Fabullum epig. 13.

-- -- nam tui Catulli

Plenus sacculus est aranearum.

Idem epig. 20.

Furi, quos neq, servus est, neq, arca,

Nec cimex, neq, araneus, neq, ignis.

Plautus in Aul: Hic apud nos nihil est
 aliud quasi furibus. Ita inanis sunt
 opplete atque araneis. Hac referam
 venusta illa diminutiva, quæ passim oc-
 currunt apud Auctores; ut, vindemio-
 la, apud Cic. lib. 1. ad Att. epist. 9: Ego
 omnes meas vindemiolas eò reservo, ut
 illud subsidium senectuti parem. Sic fa-

cul

cultratulas & paupertatulam suam dixit
B. Hieronym. Cicero in sincerioribus *Cod.*
Ep. ad Att. dixit prandusculum: Sic bo-
 nuscula alicubi *Iust.* & *Sidon.* l. 9. ep. 6.
 possessiunculas *Salvianus*; resculas *A-*
pul. ruscula *Scaliger.* viriculas patrimo-
 nii *Apul. Miles. ult.* exiguum heredio-
 lum *Ansonius*:

Salve herediolum, majorum regna
meorum,

Quod proavus, quod avus, quod
pater excoluit.

PERFIDIAM

ita notabis è Cic. l. 7. ep. 1. ad Att. Ubi illæ
 sunt tenusæ dexteræ? ubi toties data de-
 xtera & fides? an quod *Spartanus* ille de
 lusciniæ dixit, usurpabo de promissis
 tuis, *Vox erat, præterea nihil.* Vide suprà
 in AMICUS.

PERICULUM.

D. Hier. ep. ad Innoc. p. 244: Nunc mihi
 evanescentibus terris, cœlum undiq; &
 undiq; pontus: nunc unda tenebris in-
 horrescens, & cæcâ nocte nimborum
 spumei fluctus canescunt. Hortaris, ut
 tumido malo vela suspendam, rudentes
 explicem, clayum regam,

Claud. in Ruf. lib. 2. v. 15.

-- -- *matura pericula surgunt
Undiq; & impositi radiant cervici-
bus enses.*

Catull. carm. 60. v. 186.

*Nulla fuga ratio, nulla spes, omnia
muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia
letum.*

Accius Teleph. ap. Non. in Crepere:
*Nunc in re crepera tua quid capias con-
sili, vide.*

PRÆTEXTUS.

Virg. lib. VI.

*Conjugium vocat, hoc pratexit nomi-
na culpam.*

Ovid. lib. IX. v. 69.

*Conjugium ne putas, speciosaq; no-
mina culpa
Imponis Medea tua?*

PRATUM

describit Achilles Tat. lib. 1. p. 4. Ovid.
lib. IV. Fast. v. 427.

*Tot fuerant illic, quot habet natura
colores,*

Pictaq; dissimili flore nitebat humus.

Vide

Vide Diodor. lib. v. p. 287.

PROCURATORES.

Vultures togati, fori tintinnabula, crumenumulgæ, tricerberi describuntur passim. Amm. Marcell. lib. XXX. scribit, ad expugnandam veritatem ora mercenaria procudere. Horat. 3. Epod. 6. vocat canes. Assentitur Ovid. in Ibin, cum ait: Jactat & in toto verba canina foro. Morell. in Stat. pag. 129. Togata vulturia ἀγρυπάζον laborantia & nundinantia causas. Scaliger lib. I. Epidorp. cap. ult. Remoras luminis atq; vericatis, Justitiæ tormina. Adde not. nostram ad Flori lib. 4. c. 12. §. 37.

PRODIGIUM.

Juv. sat. 13. v. 64.

Egregium sanctumq; virum si cerno,
bimembri

Hoc monstrum puero, & mirantē
jam sub aratro

Piscibus inventis & fœta comparo
mula.

Sollicitus tanquam lapides effuderit
imber,

Ff

Exa-

*Examenq; apium longâ confederit uvâ
Culmine delubri, tanquam in mare flu-
xerit æquis*

*Gurgiticus miris, & lactis vortice tor-
rens.*

PRODIGUS.

*Plaut. in Pœn a. I. s. 2. Sunt mihi nummi
lymphatici, id est, qui consistere neque-
unt. Cic. Phil. II. Incredible ac simile
portenti est, quo nam modo illa tam
multa, quàm paucis non dico mensibus,
sed diebus effuderit. Maximus auri nu-
merus fuit, per magnum optimi pon-
dus argenti, pretiosa vestis, multa &
lauta suppellex & magnifica multis lo-
cis; non illa quidem luxuriosi hominis,
sed tamen abundantis, horum paucis
diebus nihil erat. Quæ Charybdis tam
vorax? Charybdis dico? quæ si fuit,
animal unum fuit. Oceanus medius fi-
dius vix videtur tot res tam dissipatas,
tam distantibus in locis positas, tam ci-
tò absorbere potuisse.*

**PUDOR, VERECUNDIA,
VERECUNDUS.**

Plin.

*Plin. in Paneg. c. 73. T
in ore, quantum in
Perron. Juvenis rubo
gerius Lugdunensis:
tum viridiorum m
tum. Brun. lib. VI
dum extinctus pud
cifuroris contagi
impudentes pudo
le; Seneca occid
diam omnem c
IMPUDENS
passim descripi
sed cumprim
lib. 1 p. 190.
gressum in
IX. v. 39
fama
Inc*

Plin. in Paneg. c. 73. Tantum sanguinis in ore, quantum in animo pudoris. Petron. Juvenis rubore perfusus. Eucherius Lugdunensis: In eo pudor, ætatum viridiorum magnum ornamentum. Brun. lib. VI. pag. 81. Cui nondum extinctus pudor, & mens à publici furoris contagio immunis. Contra impudentes pudorem dicuntur detrivisse; Seneca occidisse, Martialis verecundiam omnem effudisse. Vide supra in IMPUDENS.

PUGNAS

passim descriptas habes apud Historicos, sed cum primis furiosam apud Brun. lib. I p. 100. Initium, sive primum congressum in pugna ita describit Stat. lib. IIX. v. 395.

Jamq; ruunt, primusq; virum concurrere pulvis

Incipit, & spatiis utring; equalibus acti

Adventant, mediumq; vident decre- scere campum.

Jam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo.

Ff 2

Ense

*Ense minax ensis, pede pes, & cuspide
cuspis.*

Lucan. lib. I.

-- -- *Obvia signis*

*Signa, pares aquilas & pila minan-
tia pilis.*

Virg.

-- -- *haeret pede pes, mucro mucrone,
viro vir.*

Sen. Theb. v. 414.

-- *Signa collatis micant vicina signis.*

Homer. Il. v. v. 130. & π. v. 215.

Φράζαντες δόρυ δρεῖ, σάκ & σάκει πο-
δελύμνω

Ἄσπιδ' ἀπ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κορύν, ἀνε-
ραδ' ἀνὴρ!

*Munientes hastam hastâ, scutum scuto
opposito,*

*Clypeus itaq, clypeum firmabat, galea
galeam, virum vir.*

Plautus Amph. pag. 82. v. 16. *Frater
trudebat fratrem hastâ & galeâ. Ovid.
lib. IX. Met. v. 42. Cum pede pes jun-
ctus, &c. Liv. lib. XXII. c. 2. Tam
pes cum pede collatus, & gladiis geri res
cœpta*

cepta est. *MEDIUM PUGNÆ* at-
torem & confusionem militum descri-
bit Stat. lib. IX. v. 406. Silius lib. V
v. 316.

*Conserta campis asies, multumq,
arva*

*Fervebat Mavors, nec menser
sine ira.*

Adde Freinsb. ad Curt. lib. I
§. 6.

PUGNÆ NAVALIS

nem inter Corinthios &
vide ap. Thucyd. lib. I.

lib. III. v. 338. Thuan. lib.

lib. lib. XVI. c. 2. & seq.

XIV. Hist. Gali. p. 6

c. 50. lib. XXVI. c.

44. lib. XXXVII.

XIII. p. 141. 14

p. 283. lib. XX.

NOCTY

Ann. 51. & li

lib. X. p. 9.

DUR

60. l. enu

cepta est. **MEDIUM PUGNAE** ardorem & confusionem militum describit Stat. lib. II. v. 406. Silius lib. VI. v. 316.

*Conserta campis acies, multusq; per
arva*

*Fervebat Mavors, nec mens erat ulla
sine ira.*

Adde Freinsh. ad Curt. lib. III. c. 11. §. 6.

PUGNAE NAVALIS descriptionem inter Corinthios & Corcyraeos vide ap. Thucyd. lib. I. p. 21. Lucan. lib. III. v. 538. Thuan. lib. L. p. 950. Polyb. lib. XVI. c. 2. & seqq. Gramond. lib. XIV. Hist. Gali. p. 614. Liv. lib. XXI. c. 50. lib. XXVI. c. 39. lib. XXXVI. c. 44. lib. XXXVII. c. 23. & 30. Diod. lib. XIII. p. 141. 145. 146. 171. 172. lib. XIV. p. 283. lib. XX. p. 787.

NOCTURNÆ apud Tac. lib. IV. Ann. 51. & lib. IV. Hist. c. 29. Diodor. lib. X. p. 9.

D.URNÆ apud Sall. in Catil. c. 60. I. enuct. lib. V. Hist. Masul. p. 299.

QUERELA IRRITA.

Catull. carm. 60. v. 164.

*Sed quid ego ignavis nequicquam con-
queror auris,*

*Externata malo, quæ nullis sensibus
aucta,*

*Nec missus audire queunt, nec red-
dere voces.*

REPETITIO ODIOSA.

Gronov. ad Liv. p. 24. Non ista libenter
iteramus, quæ penè in Homericum τὸν
δ' ἀπαρκετόμενος abierunt.

RIDICULA.

Lips. comm. ad Tac. Date laurum,
quam mordeam; ita mihi ad risum præ-
cordia saliunt. *Explicationem peres è
Xiphilini Commodo.*

RISUS.

Petron. Non indecenti risu latera com-
vit. Talem risum Bissel. in Icar. sic venu-
stè describit p. 45. Ridere leviter intortis
labellis, ostensâq; dentium albedine
videbatur. Intra strophium tamen se
pressit; ne ingesta modò potio per na-
res immoderato gelasino reflueret. Id
quod non semel in conviviis aliis no-
tatum æternâ sibi lege caverat.

Quid
enim

enim illis effusè ridentium buccinis im-
eptius? Quid immoderatâ salivâ fluen-
tium stillicidiis incivilius? unam eam-
demq; in fœditatem solidis liquidis
concurrentibus, & infamibus in-
drum usq; stiriis dependentibus.
Cachinum tollere Democrito d-
Derisu nimio Petronius iterum
inter hæc Gyron, & risu disflo-
sua. Juven. sat. 3. v. 100.

Natio comœda est: ride
chinno

Concutitur.

Sarisber. lib. 2. Tan-
immodico solvebat
phorm part. 2. S-
qui. Puteanus in
pruritu laborat
impetum co-
cachinnos

Sen. Theb.

Hic a

Spekt

RUS

enim illis effusè ridentium buccinis ineptius? Quid immoderatâ salivâ fluentium stillicidiis incivilius? unam eandemq; in fœditatem solidis liquidisq; concurrentibus, & infamibus in quadram usq; stiriis dependentibus. *Alius:* Cachinum tollere Democrito dignum. *De risu nimio Petronius iterum:* Stabat inter hæc Gyton, & risu dissolvebat ilia sua. *Juven. sat. 3. v. 100.*

Natio comœda est: rides? majore cachinno

Concutitur.

Sarisber. lib. 2. Tandem impudenti & immodico solvebatur cachinno. *Enphorm part. 2.* Solutissimo risu prosequi. *Puteanus in Como:* Magno splenis pruritu laborare cœpi, nec jam amplius impetum compescens in liberrimos cachinnos erupi.

RUPES.

Sen. Theb. v. 67.

*Hic alta rupes arduo surgit iugo,
Spectatq; longè spatia subjecti maris.*

RUSTICITAS VERBORUM.

Ef 4

Lips.

Lips. r. Ant. Lect. c. 8. Nimis Latine loquitur Petronius in re illa voluptatum. *Germani dicimus: Er redt gut deutsch von der Sache. Vide Mar. pref. in l. i. epigr. & lib. ii. epigr. 21. Janus Guiliel. de Petronio: Floralia sacra celebrat sine fuco atq; fallaciis.*

S A P I E N S.

Horat. i. sat. 9. O te, Bollane, cerebri felicem! Dicitur & μέλανας φρένας ἔχειν, (nigra prae cordia habere) ut contra λευκὰς φρένας, qui leviter tantum sapit: *Torrent. ad Horat. lib. i. carm. ad. i. Plant. Bacchit. A. i. sc. 2.* Quem ego sapere nimio censui plus quam Thalem.

S A T U R.

Plant. capt. a. i. sc. i. v. 31. Saturitate ebrius.

S E C U R U S.

Plant. in Pseud. a. i. sc. i. De isthac re in oculum utrumvis conquiescito. *Aelius apud Nonium in Tumulti: Nihil neq; periculi neq; tumulti est, quod sciam.*

S E M E N.

Cic. in Catone maj. Terra cum gremio mollito & subacto sparsum semen excepit: primum id occaecatum cohibet,

ex

68
ex quo occasio, qu
nata est: deinde t
compressa suo dif
fcentem ex eo vi
bris stirpium fen
erecta gemacula
bescens includi
fit, fundit frog
& contra aviu
nitur vallo an
bist Gall. Ja
languisse vis
albescit, vir
scit, adole
infusa larg
armatur
bus, in f
flavesce
ho lan
dum
Etia,
mau
Pl
ce
lo

ex quo occasio, quæ hoc efficit, nominata est: deinde tepesfactum vapore, & compressa suo diffundit, & elicit herbescentem ex eo viriditatem: quæ nixa fibris stirpium sensim adolescit, culmoq; erecta geniculato vaginis jam quasi pubescens includitur: è quibus cum emerfit, fundit frugē spicæ ordine structam, & contra avium minorum morsus munitur vallo aristarum. *Gramond. lib. 3. hist. Gall.* Jactum in terram semen elanguisse visum & mori, ex putrefacto albescit, viret, & nascitur; sensum crescit, adolescit rore matutino, luxuriat infusâ largiùs desuper aquâ, in aristas armatur prohibendis per spicula avibus, in stipulam erigitur & frondescit; flavescit proVectius demissoq; supercilio languet, donec moritur: postmodum trituratur, separatoq; à paleâ fructu, grano homines, paleâ vivunt animantes usui hominum debitæ.

SERMO INGRATUS ET ASPER.

Plant. in Aulul. a. 2. sc. 1. v. 29. Mihi cerebrum excutiunt tua dicta, lapides loqueris. *Virg. lib. 8. Æn.* Gravior ne

nuncius aures vulneret. *Apul. lib. 8.* Sed
Charite vocem nefandam & horruit, &
detestata est; & velut gravi tonitru, pro-
cellâq; sideris, vel etiam ipso Diali ful-
mine percussa, corruit corpus, & ob-
nubilavit animam. *Contrâ Aristoph.*
Πόδα μ' εἰπναι: rosas mihi locutus es.

SERENITAS COELI.

Val. Flacc. lib. 1. v. 655. Emicuit reſerata
dies. *Adde Ovid lib. V. v. 258. Liv. lib.*
XXXIX. c. 46. Cùm undiq; conferenſe-
ſet; vel, ut mavult Gronovius, diſſere-
naſſet.

SITIS.

Ovid. lib. VI. v. 254.

--- *Caret os humore loquentis,
Et fauces arent, vixq; eſt via vocis
in illis.*

STULTUS, vide AMENS.

Barth. ad Nemes. Cynege. v. 214. p. 278.
Quod qui aſpernabitur, illum ad occi-
ſam ſuam Plauti ſapientiâ ſuâ meritò
aggregabimus. *Plaut. in Bacch. a. I.*
ſc. 2. v. 15. Stultior es barbaro Potitio,
Juv. ſat. XIV. v. 57.

-- -- *Vacuumq; cerebro*

Fam

fam pride

Idem ſat. X
populum
Inſulſiſſimu
inſtar Bim
is in ulna.
Stultior
ſequus qu
appellarv
apud Cic
tes, reſ
dement
juſmodi
natum
ronis
diger
Larv
Hip
ju
cu
to
re
le
c

*Tam pridem caput hoc ventosa cū
curbita quærat.*

*Idem sat. XV. v. 23. Tam vacui capitis
populum Phæaca putavit? Catull. ep. 17.
Insulsissimus est homo, nec sapit pueri
instar Bimuli, tremula patris dormien-
tis in ulna. Plant. Amph. a. III. sc. 2. v. 26.
Stultior stultissimo. Stupidos πxyu-
δῆγες quasi crassipelles aut densicutes
appellarunt veteres, teste Suidâ. Ennius
apud Cic. de Senect. Quò vobis men-
tes, rectæ quæ stare solebant antehac,
dementi sese flexere ruinâ? Afran. hu-
jusmodi stuporem vocat aurito parente
natum. Non. infantior quàm Var-
ronis mulio. Alii talem helleboro in-
digere dicunt cum Satyrico; porcum
Laribus immolare jubent cum Plauto;
Hippocratis vinculis alligandum a-
junt cum Hieronymo; merfissie in po-
cula mentem cum Martiale; ad agna-
tos & gentiles deducendum cum Var-
rone & Columella. Hæc & plura col-
legit Philip. Carol. lib. 1. Variar. lect.
cap. 4.*

SUDOR.

Ef 6

Apel.

*Apul. lib. 1. Sudore frigido miser per-
fluo. Euphorm. part. 2. Manantibus ef-
fusissimo sudore genis. Propert.*

Frigida de totâ fronte cadebat aqua.

*Euphorm. part. V. Defecerat omnis ar-
teriarum pulsus, succedensq; in ejus lo-
cum glacialis sudor pertinaci glutino
totum corpus irroraverat.*

SUPERBOS

*paratragœdiari dicit Plaut. in Pseud. a.
II. sc. 4. Magnificè se inferre, ibid. a.
IV. sc. 5. Subnixis alis se inferre, idem in
Persa a. 2. sc. 5. Magnificè conscreari,
ibid. Junonium incedere, μετὰ φαντα-
σίης superbire, ostendere se tanquam
elypco Argis detracto, in proverbiiis
Græcorum, de quibus Reines. lib. 1. Var.
o. 24. Brunn. lib. 1. p. 53. dicit, eos tu-
morem suum nullâ neq; mensura neq;
modo coërcere. Sen. Ep. CXI. Exurgere
in plantas, & summis ambulare digitis,
ut mendacio staturam adjuvent. Grut.
in discurs. Periclitaris de ruptura, ad-
eò ventis gravidus.*

SUSPIRIUM

Stat. lib. 2. Silu. c. 3. v. 19.

ardenti

— ardentī jam jam suspiria libras
Pectore.

Plant. Cistell. a. l. f. i. v. 57.

— Ut petivit suspirium altē.

*Exempla suspirii plurima congeffit Ar-
nold. ad Divas. Caton. v. 105. p. 156. 157.
& 158.*

S Y L V A.

Euphorm. part. V. Per anfractus deinde
obscurissimos & deserta sylvarum egres-
si, in eum locum descendimus, quem
Apollo si viveret, præferret Parnasso.
Nemus præaltis densisque frondibus
umbrosū nivatas fontium lymphas,
& nunquam sitientes arenas, suā opa-
citate veluti propagnaculis tegit, ex-
clususq; dies dolet lumen suum ad in-
terdictum venisse. Sparsi tamen flores,
quā subtilissimis radiis Sol penetrat,
viride gramen prætexunt, & Zephyris
dulcē errantibus odores præbent, qui-
bus nutriantur. Prætereā arborum ra-
dices musco circumlitæ suas vires ad-
hærente humiditate temperant, & e-
rumpentes certatim truncos latioribus
ornant brachiis. Tota sylva argute

lusciniarum cantu perstrepebat, quem
simul aura levis commotione foliorum
& placide manantium fluviorum loqua-
citas suavi murmure interrumpibat.

*Virg. lib. 6. Æn. v. 7. vocat densa fera-
rum tecta. Sylve descriptionem vide
apud Sen. Oed. v. 530. & Stat. lib. 4. v.
418. Ovid. Epist. 12. v. 69.*

*Est nemus, & piceis, & frondibus
ilicis ærum,*

Vix illuc radiis Solis adire licet.

TACITURNUS.

*Plant. in Pæn. a. 4. sc. 2. Fidei non
melius creditur. Lips. Sigalioni dixe-
ris. Idem lib. 2. Epist. Q. 6. Credo An-
geronam matrem fuisse tibi, & Harpo-
crate[m] Patrem. Item: Pythagoricum
te esse, qui in quinquennali tua ἐχέμυ-
δια jam est, opinor. Apul. lib. X. Arca-
na domus venerabilis silentii custodiæ
tradidit. Nota vox. Lapid[i] dixeris.
Plautus Trin. a. 1. sc. 2. v. 108.*

*Mihi quod credideris, sumes, ubi
posueris.*

TEMPESTAS.

*Brun. lib. X. p. 839. adumbrans Livium
lib.*

lib. 21. c. 58. Repentè claro die serenum
 & innube cœlum strepere, & inter in-
 solitos fragores, horridi micare ignes,
 spargi totis castris crebra fulmina cum
 hominum jumentorumque perniciē;
 quam qui effugerunt, attoniti tamen
 afflatiq; , capti auribus & oculis parū
 aberant à mortuis. *Adde Freinsh. ad*
Curt. lib. 11 X. c. 4. §. 2. Weitz. ad Val.
Flacc. p. 54. Farn. ad Ovid. lib. XI. Met.
v. 499. Tempestatis genuinam & elegan-
tem descriptionem vide apud Bissel. in
Icaria n. 141. & seqq. Tempestatis MA-
RITIMÆ descriptionem vide apud
Achill. Tat. lib. 3. p. 154. & seqq. Eam
jam deservientem ita describit Claud. in
Rufin. lib. 1. v. 70.

-- -- *Ceu murmurat alti*
Impacata quies pelagi, cū flamine
fractō

Durat adhuc, sevitq; tumor, du-
biumq; per æstus

Lassa recedentis fluitant vestigia
venti.

Vide Juven. sat. XII. v. 17. & sat. XIV.
v. 292.

TEM,

T E M P L U M

*Laurentinus describit Pigh. vide apud
eum in Herc. Prodic. p. 270.*

T E M P U S.

*Anni quatuor tempora quomodo in vi-
cem sibi succedunt, vide varia Poëtarum
loca apud Cl. Minoem ad Alciat. embl.
100. p. 365. Sen. Hippol. v. 963. Ovid. lib.
1. de Rem. 187.*

*Poma dat autumnus : formosa est
messibus aestas :*

*Ver prabet flores : Igne levatur
hyems.*

*HYEMEM Bidermannus ita descri-
bit : Cum annus hyemat, tunc cœlo
tam aspero atq; inclementi ingenio lo-
cus est, ut fœta furentibus Austris Æo-
lia & natale Aquilonis domicilium pos-
sit videri : canæ perennibus pruinis syl-
væ ; obducti glacie colles, gelu obsessæ
valles, aggesti nivium montes ; ad po-
stremum, quaquà respicias, facies re-
rum tetra & horrida.*

Virg. lib. 3. Georg.

*Cum jacet aggeribus niveis informis
& alto*

Ter-

Terra gelu.

Idem lib. IV. Georg.

Et cum tristis hyems etiam tunc frigore saxa

*Rumperet, & glacie cursus frenaret
aquarum.*

Apulejus lib. IX. Sed ecce, siderum ordinatis ambagibus, per numeros dierum ac mensium remeans annus, post mustulentas autumnii delicias, ad hibernas Capricorni pruinas deflexerat. Stat. lib. 2. Silvar. c. 1. v. 215. Ora rigentia brumæ. Sen. Med. v. 715.

*Aut rigida cum jam bruma discussit
decus*

Nemorum, & nivali cuncta constrinxit gelu.

VER Bidermannus iterum describit hoc modo: Simul tempestas hiberna defævit, mutato repente ingenio cœlum incipit omne nitescere, emicant flores, pubescunt prata, frondent arbores, afflant Favonii, ventilantur auræ, saliunt undæ, & murmure grato sensibus animisque blandiuntur. Confer. Hor. lib. 1. carm. 4. & lib. 4. carm. 7. Ovid.

Ovid. lib. 4. Fastor. v. 125. Catull. epigr. 43. Tibull. lib. 3. el. 5. v. 4.

*Quum se purpureo vere remittit
hyems.*

ÆQUINOCTIUM VERNUM
describit Val. Flacc. lib. 4. v. 731.

Vernis cum lux aequata tenebris.

AUTUMNUM rursus *Bidermannus*;
Sed neque his insula bonis contenta,
cùm primùm autumnī se fertilitas mo-
vit, jam fructus toto sinu omnifariam
effundit; apetit vitiferos tractus, & uvi-
das amnium ripas, racemis liventibus,
prælumq; poscentibus prætextas. Po-
miferum dicit *Hor. lib. III. Carm. od. 23.*
& *lib. IV. Carm. od. VII. & od. 2. Epod.*
sic describit:

*Vel cùm decorum mitibus pomis ca-
put*

*Apul. lib. II. Met. Cùm mustulen-
tus autumnus maturum colorem po-
mis & uvis afflaverit. Columella LX. de
cultu hortorum:*

*Cùm satur autumnus quassans sua
tempora pomis.*

Sor-

*Sordibus & musto spumantes exprimunt
uvæ.*

*Ovid. lib. 2. metam. v. 29. Autumnus
calcatis sordidus uvis. Stat, lib. II. Silv.
carm. 1. v. 217. Imbrifero pallens au-
tumnus hiatu. Minut. Felix in Octa-
vio: Nam id temporis post æstivam
diem, in temperiem semet autumnitas
dirigebat. Chrysol. serm. 51. Post solitos
æstus ærem temperies mitigavit autu-
mni.*

D I E I

verò tempora huc referre etiam potes.

AURORAM descripsimus supra.

M E R I D I E I

*descriptionem vide apud Ovid. lib. X.
Met v. 174. lib. XI. v. 354. Luc. lib. IV. v.
154. Val. Flacc. lib. II. v. 444. Mart. lib.
III. epigr. 67. Ovid. lib. I. v. 592. Dum
calet & medio Sol est altissimus orbe.
Idem lib. III. v. 50.*

*Fecerat exiguas jam Sol altissimus
umbras.*

Et v. 151.

*-- -- Nunc Phœbus utraq;
Distat idem terrâ, finditq; vaporibus
arva.*

Idem

Idem lib. X.v. 126.

*Astus erat mediusq; dies, Solisq; va-
pore*

*Concava litorei fervebant brachia
canceri.*

Idem lib. XIV.v. 54.

*-- Medio cum plurimus orbe
Sol erat, & minimas à vertice fece-
rat umbras.*

Sat. lib. IV.

*Tempus erat, medii cum Solem in
culmina mundi*

*Tollit anhela dies ubi tardus hianti-
bus arvis*

*Stat vapor, atq; omnes admittunt
æthera luci.*

*Plant. Men. a. l. f. 2. v. 45. Dies qui-
dem jam ad umbilicum est dimidiatus
mortuus.*

DE VESPERE

*Brann. lib. 2. p. 166. Sol in occasum pro-
nus. Calp. ecl. 2.*

*Sed fugit ecce dies, revocatq; crepu-
scula vesper.*

Idem ecl. 5.

*Sed jam fera dies cadit, & jam Solo
fugito*

Fra

*Frigidus æstivas impellit Noctifer
heras*

Sidonius dicit: *Hora crepusculascente.*
Stat. lib. XII. Theb.

*Jam pater Hesperio flagrantem gur-
gite currum*

*Abdiderat Titan, aliis rediturus ab
undis.*

Ovid. lib. 4. Met. v. 399.

*Jamq; dies exactus erat, tempusq;
subibat,*

*Quod tu nec tenebras, nec possis di-
cere lucem,*

*Sed cum luce tamen dubiæ confinia
noctis.*

Silius lib. XVI.

-- -- *Obscuro jam vesper Olympo
Fundere non aquam trepidanti cœperat
umbram.*

*Apul. lib. XI. Sol curvatus intrabat
vesperam. Euph. part. V. Commodum
Sol ad Oceanum cursus præcipitabat,
& minori luminis inter diem & no-
ctem vesper nitebat. Horat. lib. 3.
carm. od. 6.*

Sol

-- -- Sol ubi montium

Mutaret umbras, & juga demeret

Bobus fatigatis, amicum

Tempus agens abeunte curru.

Ubi Lamb. notat idem tempus significari, quod idcirco à Græcis Βελυτόν appellatur Hesychius: Βελυτόν, δείλη ὥρα, ἢ τὸ ἀργεον λύεται τῶν βοῶν. Hoc est, Bulyton, tempus serotinum, quo aratro solvuntur boves. Hom. Il. π. ἡμεῖς δ' ἡέλιος μετενίσσειο βελυτόν δέ. Hoc est, cum autem Sol transibat ad id tempus, quo tempore disjunguntur boves, aut solvuntur, &c.

TRANQUILLUS.

Plant. in Pæn. a. I sc 2. Tam tranquilus, quàm mare est olim, cum ibi alcedo pullos educit suos.

TURRIS.

Euphorm. part. V. Turris erat tam conjuncta lapidum serie ad æternitatem durata, ut, etiam si Jupiter aurum esset, illum tamen incorrupta non timeret. Crebri ferreorum radiorum nexus, & quibus cum sua Venere Mars turbulentior inclusus, nec armis suis locum inve-

inveniret, nec fugæ. Ovid. epist. 6.
v. 69.

*In latus omne patens turris circum-
spicit undas.*

VERBA MAGNIFICA.

Verba Herculis dixit Juven. sat. 2.

VERBA MELLITA.

Tibull. lib. 1. el. 10. v. 35.

*Illis eriperes verbis mihi, sidera cœli
Lucere, & puras fluminis esse vias.*

VERBA OBSCOENA

nupta dicunt veteres. Lips. lib. 2. A. L. 9. Verbum inter ea, quæ custos ille hortorum libentiùs, quàm virgines Vestæ usurparent. Et lib. 1. A. L. 8. Quod honestè inter res serias efferri non potest, quodque Dea bona à sacello suo exulare voluit. Idem lib. 2. A. L. 4. Verba devirginata. Idem lib. 5. c. 11. Dicenda sunt, quæ ab illarum (Musarum, quas ob id vereor ut propitias habeam) virginali verecundiâ immane quantum discrepent. Dabitur tamen hoc Plauto. Si quis Cato est, aut spectet Floralia, aut abeat. Juv. sat. XI. v. 171. Audiat ille Testarium

statum crepitus cum verbis, nudum
 olido stans Fornice mancipium qui-
 bus abstinet. *Scalig. ad Catull. p. 126.*
 Verbum, quod sanctus Numa non no-
 minaret.

VERBERA.

Plautus in Pæn. a. sc. 2. Viçtitare for-
 bilo, & ostreatum tergum ulceribus
 gestare. *Idem in Persa a. 2. sc. 4.* De-
 figi in terram colaphis. *Terent.* Plus
 quingentos colaphos infregit mihi.
Plautus in Capt. Væ illis virgis mise-
 ris, quæ hodiè in tergo morientur
 meo.

VERSUS SIMPLICES.

Erasm. lib. 2. ep. pag. 90. Nos non
 Enniano more nunquam nisi poti ad
 carmina dicenda proflimus, nec Mu-
 sam aliquam laceessimus: sobrii scribi-
 mus versus adeò sanos, ut nullum o-
 mninò Apollinis vestigium habeant.
Versus extemporaneos possis dicere cum
Stat. pref. ad lib. 1. Silv. Subito calo-
 re, & quadam festinandi voluptate
 fluentes.

bonum & sincerum describit Stat. lib.
2. Silv. carm. 3. v. 64.

*Tu, cujus placido posuere in pectore
sedem*

*Blandus honos, hilarisq; (tamen cum
pondere) virtus:*

*Cui nec pigra quies, nec iniqua po-
tentia, nec spes*

*Improba, sed medius per honesta &
dulcia limes.*

*Incorrupte fidem, nullosq; experte tu-
multus,*

*Et secrete palam, qui digeris ordine
vitam:*

*Idem auri facilis contemtor, & opti-
mus idem*

*Condere divitias, opibusq; immittere
lucem.*

Vir exempli recti domi militiaeque

*Liv. lib. 3. cap. 44. ἄνθρωπος ἀγαθὸς κοινὸν
ἀγαθόν. Vir bonus commune bonum.*

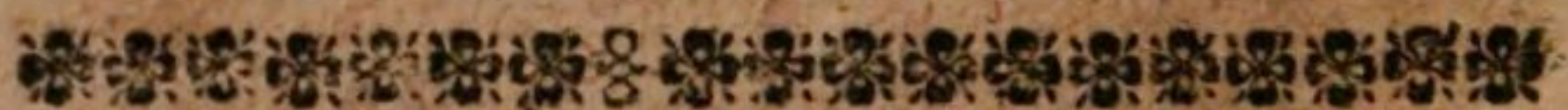
Diogenes Cynicus Viros bonos imagines

Deorum dixit. Laërt. lib. VI. Nihil

est enim Deo similis & gratius, quam

vir animo perfectè bonus, qui tam ho-

minibus cæteris antecellit, quàm ipse
à Diis immortalibus distat. *Apol. de*
Deo Socrat. De viro bono vide Sene-
cæ Epist. 42.



APPENDICU- LA TESTIMONIORUM ET ELOGIORUM.

ERat mihi animus, adjicere testi-
monia & elogia *Auctorum vete-*
rum & recentiorum, hoc est, *Biblio-*
thecam quandam. Causa instituti mei,
ut in qua quis fama vel infamia fuerit,
differere possis, & quis præ cæteris le-
gentius esset, scire: denique ut simul
haberes *laudationum formulas*. Sed
cùm in mentem nunc mihi veniat, jam
olim in hac Universitate laborem istum
suscepisse ac perfecisse *Philippum Ca-*
rolum, & quem ille sublegisse videtur,
Andr. Schottum in Questionibus Tul-
lianis; prætereà plus satis auditorium,
moratus videar, non invito hoc ipso
vela contraham, imò jubente; quòd
desce-

desciscentium multitudine jam famosum porro detrectet infamari. Colligam autem paucissima de paucis *Ætatis aureæ Scriptoribus*, ut exemplum habeatis id genus locorum communium, & dispositionem, secundum quam excerpta collocata velim.

ÆTATIS AURÆE SCRIPTORES.

Ita vocamus ætatem CICERONIS, cum *Vessio*. Nam non eo procedunt ordine *ætates Linguae Latinae*, quo hominem, sed contrario; &

*Ferrea prima fuit, subiit mox ænea
lingua,*

*Tertiaq; argento splendet, postrema
sed auro.*

In hac laudatus est

CICERO

Titus Livio: Vir magnus, ac et, memorabilis, & in cujus sequendas laudes Cicerone laudatore opus fuerit. *Seneca patri proæmio Controvers.* Quicquid Romana facundia habet, quod insolenti Græciæ aut opponat, aut præferat, circa Ciceronem effloruit; omnia in-

genia, quæ lucem nostris studiis attulerunt, tunc nata sunt.

Quintil. lib. X. c. 2. Cœlestis in dicendo vir, qui apud posteros id consecutus est, ut Cicero jam non hominis nomen, sed eloquentiæ habeatur, *Imitatus est Heins. in Orat. fun. habit a Scaligero*: Amplissimi & Clarissimi Viri ubiq; terrarum nomen Scaligeri, non ut eruditi hominis, sed ut eruditionis, usurpare solent. *Deniq; Plin. lib. 7. Nat. Hist. cap. 30.* Primus in toga triumphum, linguæq; lauream meritus, & facundiæ Latiarumq; literarum parens.

VIRGILIUS

Vellejo dicitur carminum Princeps, lib. 2. cap. 36. Scaligero is, qui solus Poëtæ nomine dignus est, lib. 3. Poët. cap. 2. Rex Poëtarum eidem c. 16.

DE SALLUSTIO

testimonia collegit jam Christ. Colerus, quibus deesse video locum Dionys. lib. XLIII. Ubi tamen graviter eum perstringit, tanquam expilatorem provinciarum.

cix. *Item Furii Publii Fulgentii lib. 1. Mytholog.*

DE LIVIO

Beroaldus : Cujus divinæ facundiaē nihil addi potest, cujus orationi si quid demas, ex elegancia detraxeris; *quemadmodum de Platonis Orat. Favorinus dicere solebat. Steph. Niger* : Ad ejus in dicendo multiplices virtutes pro meritis & dignitate laudandas, divinā procul dubio opus esset oratione. *D. Hieron. ep. ad Paulinum dicit*, lacteo eloquentiaē fonte manare.

DE PETRONIO.

Jan. Guilielmus : Vernulae & Latinae urbanitatis purissimus fons. Nam Florentia sacra quod celebrat sine fūco atque fallaciis, more Romano, non tam severi esse debemus, ut quod in aliis ferimus, quia necesse est, in hoc uno damnemus, qui illis apertior fortassis est, at non inhonestior. *Lips. ad Pithæum* : Tua fide vidistin' quicquam venustius, argutius post natas Musas? non ego. Abesset tantum nuda illa nequitia, quā tamen nihil offendor.

Joci me delectant, urbanitas capit:
cætera nec in animo, nec in moribus
meis magis labem relinquunt, quàm
olim in flumine vestigium cymba.

*His adde, quæ de Sen. Tac. Plinio
utroque Poëtis variis passim judicata
legis.*

ARGENTEAM ÆTATEM
quod attinet, in eam referunt Plautum
& Terentium.

IN ÆNEAM Ennium, Accium,
Pæcuvium.

IN FERREAM inscriptionem
columnæ rostratæ Duilianæ & L. Sci-
pionis Barbati filii apud Selden. Pre-
legg. in libb. de Diis Syris, nec non Le-
ges XII. Tabularum. Sed hæ, ut dixi,
præcesserunt auream. Post tempora
Trajani, Adriani, Antonini, res in de-
terius data est, (ut utar verbis Seneca)
sive luxu temporum: nihil est enim
tam mortiferum ingeniis, quàm luxu-
ria: sive cum præmium pulcerrimæ rei
cecidisset, translatum est omne certa-
men ad turpia, multo honore quæstuo;

vigentia; sive fato quodam, cuius perpetua in omnibus rebus lex est, ut ad summum perducta, rursus ad infimam, velocius quidem quàm ascenderant, relabantur.

LITERÆ RENATÆ.

Ceterum, expugnata Anno 1453. Constantinopoli, & fugâ dilapsis in Italiam Grecorum doctissimis, rursus ITALIA facta mater artium atq; disciplinarum, inq; ea viguere.

ANGELUS POLITIANUS.

Cujus elogium jam adduximus suprâ in formularum procæmio.

HERMOLAUS BARBARUS,

de quo Ang. Polit. cent. 1. Misc. c. 90. Hermolaus Barbarus Barbariæ hostis acerbissimus. Idem lib. 2. ep. ad Hieron. Donatum: Homo unus ex reliquâ aurei seculi.

PICUS MIRANDU- LANUS,

cujus encomia adduxi suprâ in LAUDANDI formulis.

CAROLUS SIGONIUS,
de quo Paulus Melissus :

*Quem sacer Aoniâ dignatur Apollo
coronâ,*

*Aureus ille mihi est, una Camœ-
na refert.*

*Eloquio reliquos Hermes cui vincere
donat,*

*Gemmeus ille mihi est, altera Mu-
sa refert.*

*Ex auro & gemmis si totus es ipse
SIGONI,*

*Quali exornaris splendidus elogio?
An quisquam dubitet, quin omnia
sint tua planè*

*Aurea quæ scribis, gemmea quæ
loqueris?*

*Lips. animad. in Vell. lib. 1. c. 14. Bonus
vindex rerum Romanarum. Et lib. 2.
c. 96. Qui Fastos nobis industriè &
peritè collegit.*

ONUPHRIUS PANVI-
NIUS

*Pater Historiæ Romanæ non semel
dictus est Casaubono ad Aug. Histor.
Scriptores. Adde totum tractatum
Jac.*

Jac. Philippi Tomasini, *inscriptum*:
Virorum Illustrum Elogia Iconibus
exornata.

IN GERMANIA

floruerunt MARCUS VELSERUS,
de quo Casaub. epist. 74. Ubi primùm
scripta illa tua videre mihi contigit,
quibus patriæ gloriam auxisti, tibi au-
tem æternum decus comparasti, simul
mirari excellentissimum illud ingenium
tuum cœpi, & amare. *Et mox*: Deus
bone! quàm mihi placuit ille candor,
illa φιλαλήθεια; quæ nusquam non
apparet in eo scripto. Liceat mihi
per te veram vocem mittere: Unus tu
mihi repertus es; qui ad ornandam
patriam simul & veritatem invenien-
dam defendendamq; accesseris. Cæte-
ris enim, qui de antiquitatibus vestræ
Germaniæ libros ediderunt, quis est
judicio aliquo præditus, quin videat
plerosq; omnes, dum cupiunt patriæ
splendorem adjicere, ἀφιδεῖν τῆς ἀλη-
θείας; sive is est cæcus quidam patriæ
amor, sive judicii imbecillitas, aut
potius utrumque: hoc puto verius.

De eodem Brunn. lib. VI. Ann. p. 117.

Atq; hætenus Nobilissimus idemq;
Doctissimus Vir MARCUS VELSE-
RUS, Reipubl. Augustanæ Duum-
Vir, Bojorum res narrando perduxit;
quos ego eodem jure felices appellem
necesse est, quo Achillem Alexander;
quòd & ipsi talem laudum suarum na-
cti sunt præconem, dignissimum cer-
tè, qui Livio veterum Bojorum res
Romanæ historiæ inferenti successor
daretur: eòque minus molestè fero,
cum *seculi nostri Tacitum* à quibus-
dam indigetari; etsi enim eo nomi-
ne non amplissimè laudatum intelli-
go, Bojis tamen gloriosum erit, suæ
quoque genti *Livium & Tacitum*
laudatores obtigisse.

MARQUARDUS FRE-
HERUS.

Casaub. ad Suet. Ner. c. 27. Germa-
niæ decus, MARQUARDUS FRE-
HERUS, & juris, & omnis eruditio-
nis peritissimus. *Idem præfat. in O-
puscula posthuma Scaligeri:* Vir anti-
quitatis peritissimus. *Et ad postrema*

V. ca.

P. capita Theophrasti; J Ctus, altæ eruditionis vir, Germaniæ suæ ocellus. *Berneggerus de eodem*: Vir immortalitate, quam ejus scripta meruere, dignissimus, certè vita productiore. *Item*: Malorum hominum & fungorum quivis annus ferax est: singulos FREHEROS vix singula secula, & fortè nulla deinceps secula ferent.

JOHANN. AVENTINUS.

Altham. Com. in lib, Taciti: Abusina nobis virum sempiternâ dignum memoriâ peperit, Dominum JOHAN. AVENTINUM. *Idem*: Diligentissimus vetustatis indagator.

IN GALLIA

JULII CÆSARIS, & ejus filii JOSEPHI SCALIGERI

elogia vide apud Heins. in Epiced. æ monumentis Scaligerorum. Casaub. Epist. Dedicatoriâ in Opuscula posthuma Scaligeri, & in primis epist. 496. Voss. de patre Jul. Scalig. Deliciæ omnium, quorum interest vacare Musis.

Gg 6

ISAA-

ISAACUS CASAUBONUS,
*De eo Gronov. Epist. dedicat. præmissâ
 Epistolis CASaubonianis. Rei-
 nes. lib. 1. Var. 6.* Isaaco Casaubono
 verè ἀνέει σὺν Μήσαις, eoq; literatis o-
 mnibus amicissimo, nemo ferè est, qui
 summa quæque non tribuat. Adeò
 in omni humaniori literatura excel-
 luit, & bonos Scriptores faciendi me-
 liores voluntate sanè quàm prolixâ;
 ac pari facultate juxta atque felicitate
 fuit.

CLAUDIUS SALMASIUS.
Casaub. ad Scal. epist. . . Est alius qui-
 dam juvenis, Salmasius, ad miraculum
 usque doctus. *Et ad ipsum epist. 5426*
 Unum scito, ita mihi placuisse γένμα
 tuarum lucubrationum, ut neminem
 totâ Europâ tuorum æqualium putem
 tibi comparandum, parùm dixi, sed
 nolo in os.

IN BELGIO

JUSTUS LIPSIUS.

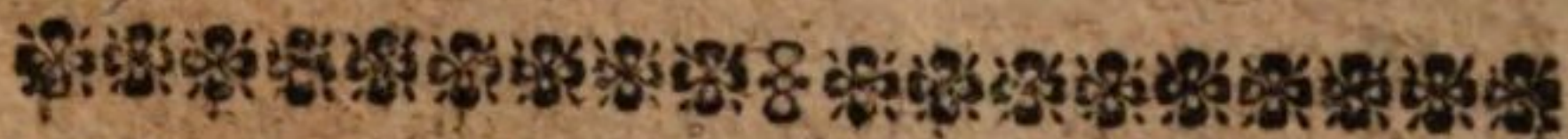
*De hoc viro notandum insigne judicium
 Casaub. epist. 444. ad Scalig.* Gaudeo
 te mihi semel aperuisse judicium tuum
 de

de illo viro. Nam qui à multis annis
 sic judicabam, nunc cùm tibi quoque
 idem videri intelligo, mirificè in sen-
 tentia mea confirmor. Omnino ma-
 gnæ literæ jacturam in eo fecerunt;
 majorem tamen facturæ, si, quam ver-
 bis docuit constantiam, vita exhibuif-
 set. Ego non dubito verum esse quod
 ais, pœnituisse illum levitatis suæ, quod
 à Batavis, qui ceu numen aliquod *Διο-
 πητὲς* eum coluerant, unquam disces-
 sisset. Habeo literas ipsius, & quidem
ἰδιογράφως, quibus testatur, quàm a-
 lieno animo esset à Deliriis & id genus
 portentis, & certissimis veritatis ho-
 stibus. Idem tamen, cùm ad alios
 scribebat, aut in familiaribus collo-
 quiis cum amicis, longè alium animi
 sensum præ se ferebat; & volitabat
 non ita pridem epistola illius post vi-
 sum elenchum tuum scripta, quam si-
 ne indignatione neque tu potuisti le-
 gere, neque alii, qui te, quâ par est re-
 verentiâ colunt. Hæc pridem addu-
 xerant me, ut miseram servitutem il-
 lam servire non dubitarem. Quo quid

miserius? quid cordato homine indignius? Illud verò gravius, quòd dum superstitiosum se simulabat, planè occulto Dei iudicio videtur esse factus. Vidisti, quæ scripta sunt de illius obitu? Equidem obstupui, cùm legerem, in ipso agone mortis vestem pelliceam B. Virgini dicasse, & statim iussisse afferri. Deum immortalem, quæ hæc anilis superstitio? cùm interea de Christo, qui solus & *μωνότητος* est *σωτήρ*, ne *ὑπὸ* quidem. Fateor tibi, magne Scalliger, terrent me exempla eorum, qui veritatem semel agnitam postea oppugnatum iverunt. Quod partim ipse fecerat, partim factururus sine dubio erat.

Hoc modo de HISPANIS, BRITANNIS, & aliis, quæcunque legis notatu digna, huc conferas; apparebit aliquando utilitatis non parum, quam adhuc vix agnoscimus. Mihi, ut dixi, satis est, ad locos communes digressum intendisse; quos si meâ lectione complere velim, ecquis finis erit dicendi & scribendi? Præterea in hac
arena

arena vobis potissimum relinquitur diligentia palma. Me ad alia jam occupationes private vocant.



DISPOSITIONES.

HAbuimus suprà *Dedicatorias, Petitorias, Gratulatorias, Consolatorias, Exprobratorias* (quas easdem cum *Objurgatoriis* facimus) *Commendatitias, Conciliatorias*, (sic enim vocantur, quæ amicitias ambiunt.) *Invitatorias, Adhortatorias, Narratorias, Valedictorias*. Non sum nescius, plures epistolarum formas exhibere alios, inprimis *Vossium lib. 3. Inst. Orat. cap. 7. sect. 1.* & distinguere, quas nos easdem dicimus; sed plures nec necessarias duximus, nec hujus loci secundum *anglicanorum* Rhetorum omnia secare. Dispositionem *Dedicatoriarum* jam dedimus suprà.

Aliarum partes sunt vel *communes* vel *proprie*. *Communes* voco *præloquium & clausulam*; de quibus vide
Lips.

Lips. in Epist. Inst. c. 3. De propriis hic magis sermo.

In PETITORIA plerunq; sunt hæ partes. I. *concilians* nobis *benivolentiam* ejus, à quo petimus. *Bisariam* id fieri solet. A persona nostra, vel ejus quem rogamus: à nostra, testando adfectum & observantiam nostram: ab illius, deprædicando virtutem ejus. II. subnectimus *petitionem*, quæ pars dici potest *propositionis*. III. pars persuadet, argumentis deductis ab *Honesto, Utili, Necessario, Facili, Opportuno*. IV. sequitur *promissio* redhostimenti, sive *testificatio* grati animi.

In GRATULATORIIS observamus hunc ordinem: Primum locum habet *testificatio lætitiæ*, in quam dati simus; *audito honore* illius, cui gratulamur. II. *deprædicatio honoris*, & *illius*, qui capit, tanquam *dignissimi*. Si honor tantus est, *gradum* fore dicimus *ad majora*. III. *votum*, ut Deus felicem, faustum fortunatumq; esse velit.

CON.

CONSOLATORIÆ vel sunt
rectæ, vel *obliquæ*: *Rectæ* ferè con-
 stant ex argumentis, quæ abstergunt
 dolorem. Sin *obliquæ*, ut *plerunque*
 sunt, constant ex cuniculis. I. *testa-*
mur dolorem nostrum. II. *augemus*
etiam atrocitatem rei. III. *extenua-*
mus nos, tanquam *minores* ad conso-
 landum. IV. *extollimus* afflicti *forti-*
tudinem ac *pietatem*. V. adducimus
votum pro incolumitate bonorum *su-*
perstitum. Nonnunquam progredi-
 mur alio modo. I. *minuimus* calamita-
 tatem, *non tantam* scilicet eam *esse*, ut
 adeò doleamus. II. ob oculos poni-
 mus *conditionem rerum humanarum*,
 & concludimus, *stultum esse in natura*
leges arietare.

EXPROBRATORIÆ, vel
OBJURGATORIÆ sunt va-
 riæ: interdum vel *mitiores*, vel *acer-*
biores. In iis *monemus* potiùs, quàm
 fugillamus; *urgemus* promissa, ratio-
 nem *amoris* & *muneris nostri* reddi-
 mus, ut omnia videamur ex com-
 modo illius agere. In his totum *stom-*
achum

machum effundimus. I. proponimus *crimen*. II. *exaggeramus* partim à *rei ipsius indignitate*, partim à *persona*, quæ illud admisit: ut quæ rem fecerit, indignam *genere ac patriâ vel ætate*, vel *professione*, vel *benevolentia* fautorum. III. sequuntur *minæ*. IV. dehortatio severa, ut scilicet vitiis relictis ad meliora mentem applicet.

COMMENDATITIÆ primùm proponunt argumenta à *re ipsa*, quam dicemus tum *equam*, tum *facilem* esse. II. *laudant* eum, à quo quid petimus, sed *citra adulationis suspicionem*. III. adducunt *commendationis causas*, modeste & *verecundè*. Inter eas est, quòd, quem commendamus, *dignus benevolentia* videatur. IV. admiscemus *Formulas*, quæ *adfectus* movent, dum rogamus per *humanitatem*, per *omnia sacra*, &c. V. *promittimus* redhostimentum.

CONCILIATORIÆ I. proponunt *causas*, ob quas ambiamus *amicitiam*. II. exponimus *vehementiam* *desi-*

desiderii nostri. III. commendamus personam nostram partim à cupiditate discendi, partim ab observantia, quâ illum prosequimur, cujus amicitiam desideramus.

INVITATORIÆ i. *narrant solemnia. ii. exponunt desiderium videntis amicissimum. iii. rogant ut veniat. iv. extenuant quidem beneficiendi facultatem. v. extollunt contra promittentem animi. vi. promittunt redhostimentum, ut aliæ.*

ADHORTATORIÆ i. *amorem excitant rei, ad quam inflammant, esse piam, utilem, gloriosam. ii. obtestantur per omnes Deos, per decora majorum, &c.*

NARRATORIIS quid opus ut adjiciamus dispositionem? referunt ut res gestæ sunt, & observant saltem sum omnibus circumstantiis rationem temporis.

VALEDICTORIÆ i. *deprecant beneficia accepta. ii. docent se porro presentia benefactoris sui frui non posse. iii. spondent beneficiorum acceptorum*

ptorum *memoriam* immortalem fore.
 I V. *Vouent* quàm animi, quàm corporis
bona. Qui plura desiderat, adeat ille
 omnes, qui libb. ediderunt de conscri-
 bendis Epistolis. Nos laboribus tan-
 dem extricati Deo Opt. Max. rerum
 humanarum ac studiorum nostrorum
 Protectori, quòd hucusque vires no-
 bis dederit, ad faciendum opus
 suum candidè & constanter,
 gratias agimus immorta-
 les, &c.



INDEX I. EPISTOLARUM. EPISTOLÆ DEDICATORIÆ.

<i>Ad Principem Epistola</i>	I.	p. 3
	II.	5
	III.	8
	IV.	12
<i>Ad Rempublicam Epistola</i>	I.	14
	II.	17
<i>Ad Patronum quendam, sed priva-</i>		
<i>tum, Epistola</i>	I.	19
	II.	21
<i>Ad Parentem Epistola</i>	I.	23
	II.	25
<i>Ad Praeceptorem Epistola</i>	I.	26
	II.	28
<i>Ad Tutorem Epistola</i>		30
<i>Ad Amicum Epistola</i>	I.	31
	II.	33
	III.	35
<i>Respondendi ad hanc postremam, For-</i>		
<i>mula.</i>		36

PETI.

PETITORIAE.

Epistola I. Quâ rogat pecuniam, qui
nuper in Academiam venit. 38

Epistola II. Qua rogat pecuniam, qui
aliquamdiu in Academia vixit. 41

Epistola III. Qua rogat pecuniam ex
Academia discessurus. 43

Epistola IV. Qua de profectioe in alie-
nam Provinciam Parentem soli-
citat Illustris ac Nobilis persona. 44

Epistola V. Qua de profectioe in no-
vam Universitatem Parentem so-
licitat JURISPRUDENTIAE
Studiosus. 47

Epistola VI. Qua de profectioe in Ita-
liam Patrem sollicitat MEDICI-
NAE Studiosus. 50

Epistola VII. Qua de profectioe in no-
vam Universitatem vel Patrem,
vel Patronum sollicitat THEO-
LOGIAE Studiosus. 53

Epistola IIX. Qua, ut hujusmodi cau-
sam Patri vel Patrono commen-
det, à Fautore petit Studiosus. 56

Epi-

*Epistola ix. Quâ petit à Patre filius, ut
in Universitate Viro cuidam ma-
gno commendetur.* 58

Epistola x. ejusdem ferè argumenti. 60

*Epistola xi. Qua Studiosus ipse Be-
nevolentiam petit Viri Clarissimi.* 61

*Epistola xii. Qua Præceptoris officium
ambit Studiosus, & in ea re No-
bilissimi cujusdam Viri auxilium.* 63

*Epistola xiii. ad Magistratum, quâ sti-
pendium petit Studiosus, sed indi-
gena.* 65

Epistola xiv. ejusdem argumenti. 69

*Epistola xv. ejusdem argumenti, sed quâ
petit extraneus.* 73

*Epistola xvi. ejusdem argumenti, ad
Executorem Testamenti.* 74

Epistola xvii. ejusdem argumenti. 76

*Epistola xlii. Quâ honorem Academi-
cum ambit Studiosus.* 78

*Epistola xix. Formula rogandi Professo-
rem de commendatione ad Deca-
num è Romanis ritibus.* 82

*Epistola xx. Quâ de officio Magistra-
rum sollicitat.* 84

Epi

<i>Epistola XXI. ejusdem argumenti.</i>	86
<i>Epistola XXII. Formula petendi generalis.</i>	87
<i>Epistola XXIII. ejusdem argumenti.</i>	88

GRATULATORIÆ.

<i>Epistola I. Quâ de recuperata valetudine alter alteri gratulatur.</i>	89
<i>Epistola II. ejusdem argumenti.</i>	91
<i>Epistola III. ejusdem argumenti.</i>	93
<i>Epistola IV. Qua de honoribus gratulamur Amicis.</i>	95
<i>Epistola V. ejusdem argumenti.</i>	97
<i>Epistola VI. Qua quis de officio gratulatur Theologo.</i>	101
<i>Epistola VII. Qua gratulamur Cro.</i>	103
<i>Epistola VIII. Qua gratulamur Medico.</i>	104
<i>Epistola IX. Qua prosequimur Calendas Januarias.</i>	108
<i>Formula I.</i>	112
<i>Formula II.</i>	113
<i>Formula III.</i>	115
<i>Formula IV.</i>	116
<i>Prima Formule versio metrica.</i>	ibid.
	<i>Epi-</i>

Epistola X. Quâ gratulamur amico de Nu-
ptiis. 124

Epistola XI. ejusdem argumenti 126

Epistola XII. Quâ reditum in Patriam gra-
tulamur. 129

CONSOLATORIÆ

Epistola I. Ad Patrem qui filium luet. 130

Epistola II. Quâ Parentem de filii morte cer-
tiores facimus, simulq; consolamur. 137

Epistola III. Quâ solamur filium, lugentem
Patrem suum. 140

Epistola IV. Quâ consolamur lugentem mor-
tem Conjugis. 143

Epistola V. Quâ fratris obitum lugentem con-
solamur. 146

Epistola VI. Quâ Veri literati obitum deplo-
ramus, & nos invicem consolamur. 148

Epistola VII. Quâ consolamur aliquem ca-
lumniis petitum. 151

Epistola IIX. Quâ de alio quovis malo ami-
cum consolamur. 155

Exprobrandi silentium, Formula I. 157

Formula II. 159

Formula III.

161

Formula IV. Patris ad Filium.

162

COMMENDATITIÆ.

Epistola I. Quâ Pater commendat filium. 164

Epistola II. Quâ commendamus alium. 166

Epistola III. ejusdem argumenti. 168

Epistola IV. Quâ Studiosum non tam com-
mendamus, quàm à calumnia libe-
ramus. 170

Amicitie petendæ, Formula I.

172

Formula II.

173

INVITATORIÆ.

Epistola I. Quæ invitât amicum ad quandam
festivitatem. 175

Epistola II. Quæ invitât ad Nuptias. 177

ADHORTATORIÆ.

Epistola I. Quæ urget editionem promissi
scripti. 179

Epistola II. Quæ urget Reconciliationem. 180

Epistola III. Quæ hortatur ad continuanda
studia. 183

OBJURGATORIA.

186

RELATORIÆ.

Epistola I.

188

Epistola II.

191

VALE.

VALEDICTORIÆ:

Epistola I.	195
Epistola II.	198

RESPONSORIÆ.

ad argumenta superiora.

Responsoria I. Quâ gratias agit Præceptor discipulo pro Inscriptione Exercitii Academicæ.	199
Responsoria II. ad Petitoriam VIII.	201
Responsoria III. ad apistolam XI. Petitoriam, quâ Vir Clarissimus respondet in- teriorem amicitiam ambientem.	202
Responsoria IV. ad Gratulatoriam I.	204
Responsoria V. ad Gratulatoriam IV. & se- quentes aliquot.	206
Responsoria VI. ad Gratulatoriam II.	207
Responsoria VII. ad Gratulatoriam XI.	209
Responsoria IIX. ad Consolatoriam I. & se- quentes.	210
Responsoria IX. ad Exprobratoriam I. II. & III.	212
Responsoria X. ad Exprobratoriam IV.	213
Responsoria XI. ad Commendatitiam.	217
Responsoria XII. ad Conciliatoriam, quâ quis amicitiam petit.	219
Responsoria XIII. ad Invitatoriam.	221

<i>Responsoria XIV. ad Reconciliatoriam sive Adhortatoriam. II.</i>	222
<i>Responsoria XV. ad Adhortatoriam III.</i>	226
<i>Responsoria XVI. ad Objurgatoriam quâ quis fatetur culpam, & deprecatur.</i>	228
<i>Responsoria XVII. ad Eandem, quâ quis se purgat ab intentatis criminibus.</i>	230
<i>Responsoria XIX. ad Valedictoriam.</i>	233
<i>Methodus suscipiendi ac tractandi Studii Philologici, aliarumq; meliorum li- terarum.</i>	235
<i>Consolatoria ad Exulem.</i>	265



INDEX II. FORMULARUM

<i>Formulae Abominandi, execrandi.</i>	275
<i>Acclamandi.</i>	284
<i>Adhortandi, Excitandi.</i>	286
<i>Ad Adhortatorias Respondendi Formulae.</i>	294
<i>Adhortatoriae, quibus ad Amicos Valetudi- dinis suae negligentes usi sunt Viri do- cti.</i>	298
<i>Adhortatoriae, quibus argentum promissa scripta,</i>	299
	Ad

<i>Ad Adhortatorias hæc Respondendi Formulæ.</i>	306
<i>Admirandi.</i>	308
<i>Ad Formulas Admirandi Responsoria.</i>	309
<i>Amicitiam petendi Formulæ.</i>	ib.
<i>Ad Amicitiam petendi Respondendi Formulæ.</i>	315
<i>Respondendi, ad has ipsas Responsorias, Formulæ, quibus nimirum de Amicitia impetrat ægestientis animi signa prominus.</i>	322
<i>Amoris testandi Formulæ.</i>	323
<i>Amoris testandi Respondendi Formulæ.</i>	328
<i>Calumniis Respondendi Formulæ.</i>	ibid.
<i>Formulæ Consolatoriae ad præcedentes de Calumnia querelas.</i>	336
<i>Commendandi Formulæ.</i>	338
<i>Ad Commendatitias Respons.</i>	347. 348
<i>Commendatitia Dn. Autoris.</i>	349
<i>Ejusdem gratulatoria responsoria ad commendatitiam.</i>	352
<i>Consolandi Formulæ.</i>	355
<i>Ad Consolatorias Formulæ Respondendi.</i>	363
<i>Consolandi Formulæ ad eum, qui Calumnia passus est.</i>	364
<i>Consolandi Formulæ ad eum, qui de temporibus queritur,</i>	368

Consolandi Formulæ ad eum, cuius ratio habita non est in distributione officiorum.	369
Consolandi Formulæ ad ægrotum.	371
Convivales Formulæ.	374
Dedicandi Formulæ.	388
Dehortanti Formulæ.	395
Formulæ Deplorandi defunctum.	396
Formulæ Deplorandi temporis statum.	404
Formulæ Deplorandi statum Religionis.	407
Excusandi, vide in Formulis Reprehendendi, pag. 504. & silentium Excusandi.	515
Extenuandi Formulæ.	408
Gratias agendi Formulæ.	410
Respondendi Formulæ.	437
Gratulandi Formulæ.	439
Respondendi Formulæ ad Gratulatorias de recuperata valetudine.	441
De reditu Gratulandi Formulæ.	442
De matrimonio Gratulandi Formulæ.	443
Gratulandi, de filio mox nascendo, Formulæ.	451
Gratulandi, de honoribus Doctoralibus, Formulæ.	452
Gratulandi de officio Formulæ.	455
Ad Gratulatorias Respondendi Formulæ.	465
	Invi-

<i>Invitandi Formulæ.</i>	465
<i>Ad Invitatorias Responsoriæ Formulæ.</i>	470
<i>Laudandi Formulæ.</i>	477
<i>Ad Laudis Respondendi Formulæ.</i>	483
<i>Objurgandi, vide Reprehendendi.</i>	504
<i>Observantiæ testandæ Formulæ.</i>	487
<i>Petendi Formulæ.</i>	488
<i>Ad Petitionem Consilii Resp. Formulæ.</i>	500
<i>Petitionem Recusandi Formulæ.</i>	503
<i>Reprehendendi Formulæ.</i>	540
<i>Silentium incusandi Formulæ.</i>	513
<i>Excusandi seu Respondendi Formulæ.</i>	515
<i>Valedicendi Formulæ.</i>	521
<i>Respondendi Formulæ.</i>	530
<i>Veniæ petendæ Formulæ.</i>	530
<i>Respondendi Formulæ.</i>	531
<i>Vovendi Formulæ.</i>	532
<i>Respondendi.</i>	535



INDEX III. DESCRIPTIONUM.

D escriptio Acier.	542
Adulatoris.	544
Ædificii magnifici.	546
Ædificii veteris & ruinosi.	544
Æquinoctii verni.	690

<i>Avis.</i>	547.548	<i>Auditoris boni.</i>	564
<i>Æstatis.</i>	549	<i>Auroræ.</i>	565
<i>Ætatis.</i>	550	<i>Auscultatoris clande-</i>	
<i>Æternitatis.</i>	552	<i>stini.</i>	567
<i>Affectuum.</i>	ibid.	<i>Autumni.</i>	690
<i>Agricolæ.</i>	553	B <i>Asii.</i>	568
<i>Agroorum.</i>	554	<i>Belli.</i>	569
<i>Amabilis, gratiosi.</i>	555	<i>Bibonum.</i>	ibid.
<i>Ambiguorum sermo-</i>		C <i>Ædis.</i>	571.578
<i>num.</i>	ibid.	<i>Calamitatum.</i>	
<i>Amentis.</i>	ibid. & 682		572
<i>Amici.</i>	556	<i>Callidi.</i>	573
<i>Amici boni.</i>	557	<i>Calumniatoris.</i>	ibid.
<i>Amici infidi.</i>	ibid.	<i>Canum.</i>	574
<i>Amoris impuri.</i>	ibid.	<i>Carceris.</i>	576
<i>Animi.</i>	558	<i>Casei.</i>	ib.
<i>Animalium.</i>	ibid.	<i>Casti.</i>	ib.
<i>Anni.</i>	559	<i>Celeritatis.</i>	577
<i>Annonæ.</i>	558	<i>Certi.</i>	ib.
<i>Annonæ facilioris.</i>	ib.	<i>Cibi.</i>	ib.
<i>Antri.</i>	559	<i>Cladis.</i>	578
<i>Aquæ.</i>	ib.	<i>Clamoris.</i>	ibid.
<i>Arcis.</i>	562	<i>Colloquii.</i>	580
<i>Arrogantis.</i>	560	<i>Conjugum.</i>	581
<i>Aruspiciis.</i>	562	<i>Connexionis.</i>	ibid.
<i>Aspectus.</i>	563	<i>Considerati hominis.</i>	
<i>Avarorum.</i>	ibid.		ibid.
			Con.

Contumacia.	582	Felicitatis.	603
Convitiarum.	ibid.	Ferocientis.	605
Coqui.	583	Ferri.	ibid.
Crepitus.	ibid.	Filii.	ibid.
Crudelis.	ibid.	Fluvii.	606
Cunctatoris.	587	Fontis.	ibid.
Curae.	ib.	Formosae.	607
D Ecoris.	588	Fortuna.	613
Deformis.	ibid.	Fremitus.	ibid.
Desperati.	589	Frigoris.	614
Diei.	691	Fuci in verbis.	ibid.
Diligentis.	589	Furentis.	616
Diluvii.	599	Furis.	615
Dissensus.	ibid.	G Arruli.	616
Divitis.	ib.	Gratis.	617
Docti.	591	Gynaecocratumeni.	ib.
Dubitationis.	ibid.	H Iemis.	688
E Brii.	592	Honorandi.	617
Eloquentis.	594	Hortorum.	ibid.
Emendi nimiae cupi-		Hypocritae.	618
ditatis.	596	I Gnavi.	ibid.
Erroris.	ibid.	Ignoti.	ibid.
Exaudire.	598	Imbellis.	ibid.
Excludere ova.	ibid.	Impedimenti.	619
Expugnatae urbis.	ib.	Impii.	620
F Amæ.	602	Imprecationis.	621
Famis.	ibid.	Impudentis.	622
		Hb. 5	Manditi

Inauditi.	ibid.	M Agniloquentia.	
Incerti.	623		641
Incessus mollis.	ibid.	Manifesti.	642
Indecentis, insulsi.	625	Mansueti	ibid.
Indocilis.	ibid.	Memoriæ, sive Recor-	
Indolis.	626	dationis.	ibid. 663
Inexorabilis.	ibid.	Memoriæ debilioris.	
Infrugifera terræ.			643
	627	Mendacis, Mendacii.	
Invidia.	ibid.		ibid.
Inviti.	ib.	Meretricis.	644
Invulnerabilis.	ib.	Meridiei.	692
Itineris.	ib.	Metus.	647
L Aboris irirti.	628	Militaris animi.	649
Laboris, Laboriosi.		Militis.	650
	627	Modesti.	651
Lachrymarum.	629	Molliter.	ibid.
Lætitia.	630	Montis.	ib.
Lactis.	ibid.	Morbi.	ib.
Latinitatis parum		Mortis.	652
Latina.	634	Musica.	655
Levis.	ib.	Mutabilis.	ibid.
Litteræ, sive Scripturæ		N Aufragii.	656
vitiosæ.	635	Nigri.	ibid.
Longinquitatis.	636	Nihilifacere.	ib.
Luctus & Confusionis		Noctis.	657
publicæ.	637	Notis.	ib.

Nugarum.	660	Q Uerelæ irritæ.	677
Numeri infiniti.	ibid.	R Epetitionis odio-	
Nunquam.	662	sa.	678
O Blivionis, vide,		Ridiculorum.	ibid.
Memoriæ.	663	Risus.	ib.
	642	Rupis.	679
Obscuri.	664	Rusticitatis verbo-	
Odoris, Olfactus.	665	rum.	ibid.
Oratoris boni.	666	S Apientis.	680
Oratoris inepti.	ibid.	Saturi.	ibid.
Ordinis inversi.	ibid.	Securi.	ib.
Otii, Quietis.	667	Seminis.	ib.
P Allidi.	ib.	Serenitatis cœli.	682
Parasiti.	ib.	Sermonis ingrati &	
Patriæ.	668	asperis.	681
Patricii.	ib.	Sitis.	682
Pauperis.	669	Solstitii æstivi.	691
Perfidia.	671	Stulti.	555. 682.
Periculi.	ib.	Sudoris.	683
Prætextus.	672	Superborum.	684
Prati.	ib.	Suspirii.	ibid.
Procuratorum.	673	Sylvæ.	685
Prodigii.	ib.	T Aciturni.	686
Prodigi.	674	Tempestatis.	ib.
Pudoris, Verecundiæ,		Templi.	688
Verecundi.	ibid.	Temporis.	ibid.
Pugnarum.	675		

Tran-

<i>Tranquilli.</i>	694	<i>Verborum obsceno-</i>	
<i>Tarris.</i>	<i>ibid.</i>	<i>rum.</i>	<i>ibid.</i>
		<i>Veris.</i>	689
V erberum.	696	<i>Versuum simplicium.</i>	
<i>Verborum ma-</i>			669
<i>gnificorum.</i>	695	<i>Vesperis.</i>	692
<i>Verborum melito-</i>		<i>Viri boni & sinceri.</i>	
<i>rum.</i>	<i>ibid.</i>		697



INDEX IV. ELOGIORUM.

E logium Iohannis Aventini.	707
<i>Hermolai Barbari.</i>	703
<i>Isaaci Casauboni.</i>	708
<i>M. T. Ciceronis.</i>	699
<i>Marquardi Freheri.</i>	706
<i>Iusti Lipsii.</i>	708
<i>Titii Livii</i>	701
<i>Pici Mirandulani.</i>	704
<i>Onuphrii Panvinii.</i>	<i>ib.</i>
<i>Petroni Arbitri.</i>	701
<i>Angeli Politiani.</i>	703
<i>C. Crispi Sallustii.</i>	701
<i>Claudii Salmasii.</i>	708
<i>Iosephi Scaligeri</i>	707
<i>Julii</i>	

<i>Julii Scaligeri.</i>	<i>ib.</i>
<i>Caroli Sigonii.</i>	<i>704</i>
<i>Marci Velseri.</i>	<i>705</i>
<i>Virgilii Maronis.</i>	<i>700</i>



INDEX V. DISPOSITIONUM.

D <i>ispositiones Adhortatoriæ.</i>	<i>715</i>
<i>Commendatiæ.</i>	<i>714</i>
<i>Conciliatoriæ.</i>	<i>715</i>
<i>Consolatoriæ.</i>	<i>713</i>
<i>Exprobratoriæ.</i>	<i>ib.</i>
<i>Gratulatoriæ.</i>	<i>712</i>
<i>Invitatoriæ.</i>	<i>715</i>
<i>Narratoriæ.</i>	<i>ib.</i>
<i>Objurgatoriæ.</i>	<i>713</i>
<i>Petitoriæ.</i>	<i>712</i>
<i>Valedictoriæ.</i>	<i>716</i>

F I N I S.





Rupertus, Christoph Adam,

Christ. Adami Ruperti mercurius epistolaris, sive institutio epistolica
varii, neque ignobilis argumenti epistolas, formulas Descriptiones,
Testimonia, Dispositionesq ... exhibens juxta Indicem quintuplicem ...
praemittitur de occasione huiusdem & nonnullis styli epistolici virtutibus

Noribergae 1670

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- Spw 1950
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11281099-3